T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (ESKİ TÜRK DİLİ)
ANABİLİM DALI

RABĠGÜZÎ'NİN *ḲIṢAṢU'L-ENBİYĀ*'SI (LENİNGRAD NÜSHASI/146-279) İNCELEME-METİN-DİZİN

Yüksek Lisans Tezi

Musa AYTEKİN

ANKARA-2018

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (ESKİ TÜRK DİLİ)
ANABİLİM DALI

RABĠGÜZĠ'NİN *ḲIṢAṢU'L-ENBİYĀ*'SI (LENİNGRAD NÜSHASI/146-279) İNCELEME-METİN-DİZİN

Yüksek Lisans Tezi

Musa AYTEKİN

Tez Danışmanı

Prof.Dr.Önal KAYA

ANKARA-2018

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (ESKİ TÜRK DİLİ)
ANABİLİM DALI

Musa AYTEKİN

RABĠGŪZĪ'NİN *ḲIṢAṢU'L-ENBİYĀ*'SI (LENİNGRAD NÜSHASI/146-279) İNCELEME-METİN-DİZİN

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Önal Kaya

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı:	**İmzası:**
…….	……..
…….	……..
…….	……..
…….	……..
…….	……..

Tez Sınavı Tarihi: ……

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../2018)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

……

İmzası

ÖN SÖZ

Çalışmamız, Harezm Türkçesinin sayılı örneklerinden biri olan Rabġūzī'nin Ḳıṣaṣu'l-Enbiyā adlı eserinin, Leningrad nüshası ile ilgili bilgileri içermektedir. Eser, Prof.Dr.Aysu ATA tarafından çalışılan Londra nüshasından dönemsel olarak çok sonra kaleme alınmıştır. Nüshanın tasnifi, tespit edebildiğimiz kadarıyla Çağatay Türkçesinin klasik sonrası dönemine tekabül etmektedir. Eser, bu dönemde peygamber kıssalarına verilen kıymetin bir belgesidir. Söz konusu eser, peygamber kıssalarını daha anlaşılır kılma gayesinin bir ürünüdür. Çalışmamız bu nüshanın 146. ve 279. sayfa aralığındaki kıssaların inceleme, metin ve dizinini kapsamaktadır.

Yapılan bu çalışmada büyük emek sahibi olan Prof.Dr.Önal KAYA'ya, benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen Prof.Dr.Aysu ATA'ya bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım Muhammer YELTEN ve kıymetli eşi Ayşegül YELTEN'e ve son olarak desteğiyle bana her zaman güç veren eşim Nazlı AYTEKİN'e ve kıymetli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

1. KISALTMALAR I

2. İŞARETLER I

3. TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ II

4.1. ESER 3

4.1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı 3

4.1.2. Müstensih 4

4.1.3. İstinsah Tarihi ve İthaf Edildiği Kişi 5

4.1.4. Eserin Konusu ve Muhteviyatı 6

4.1.5. Diğer Nüshalar İçindeki Yeri 9

4.1.6 Eserin Dil Tarihi Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi 12

5. İNCELEME 13

5.1. İmla ve Fonetik 13

6. METİN 17

7. DİZİN 163

8. ÖZEL ADLAR DİZİNİ 589

9. SONUÇ

10. KAYNAKÇA

11. ÖZET

12. ABSTRACT

1. KISALTMALAR

Ar.	=Arapça
Far	=Farsça
bkz.	= bakınız.
C.	= cilt
Ç.	=Çince
Hz.	= Hazret.
krş.	= karşılaştırınız.
Moğ.	=Moğolca
s.	= sayfa
S.	= sayı
Sans.	= Sanskrit
Soğd.	=Soğdca
TD	= Türk Dili
TDA	= Türk Dünyası Araştırmaları
TDK	= Türk Dil Kurumu
TTK	= Türk Tarih Kurumu
TDV	= Türkiye Diyanet Vakfı

2. İŞARETLER

< >	= metne eklenmiştir.
-	= fiil kökü
+	= isim kökü
*	= bağlama dayalı anlamlandırma

3. TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا	a, e	ص	ṣ
اَ	ā	ض	ż
ا و	o, ö, u, ü	ط	ṭ
أ	ʾ	ظ	ẓ
ب	b, p	ع	ʿ
ت	t	غ	ġ
ث	s̱	ف	f
ج	c	ق	ḳ
چ	ç	ك	k
ح	ḥ	ل	l
خ	ḫ	م	m
د	d	ن	n
ذ	ẕ	و	v, o, ö, u, ü,
ر	r	ه	h, e, a
ز	z	ى	y, ı, i
س	s	نـك	n͡g
ش	ş		

4.1. ESER

4.1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı

Eserin adı Ḳışaṣu'l-Enbiyā'dır. Bir diğer söyleyişle Ḳışaṣ-ı Rabġūzī'dir. Eserin giriş kısmında müstensih, Ḳışaṣu'l-Enbiyā'nın tarihsel sürecini aşamalı olarak izah etmektedir. Buna göre eser, Arapçadan Farsçaya, oradan da Türkçeye çevrilmiştir. En nihayetinde devrin din alimlerinden hatrı sayılır bir kişinin ricası üzerine peygamber kıssaları yeniden Türkçeye kazandırılmıştır. Özetle eser, daha kolay anlaşılabilmesi için tekrar tasnif edilmiştir. Eserin tasnifi ile ilgili bilgiler şunlardır:

Ammā bu kitābnı taṣnīf ḳılmaḳġa sebeb ol irdi ki emīr-i aʿẓam Nāṣırü'ddīn ümmet-i devlete ilā yevmi'd-dīn ʿināyet naẓarı birle min faḳīr-i şikestedin iltimās ḳıldılar ki bu kitābnı Türkīġa ögürseñg tā ki Türkī ḫalāyıḳlarġa āsān bolsun dip min hem sözlerini red ḳıla'lmadım. ʿAḳlım ve dānişim yitişiçe meşġūl boldum. Ammā bu işġa nā-münāsib irdim. Līkin ol emīrü'l-aʿẓāmnı sözlerini ʿazīz tutup Ḫuday taʿālādın tevfīḳ tilep bu ḳışaṣu'l-enbiyā kitābını başladım. Ḳışaṣ-ı Rabġūzī at ḳoydum. 4/2-7

Ḳışaṣ-ı Rabġūzī ismine benzer bir başka ifade Nuh peygamber kıssasında yer almaktadır.

Ḳışasu'l-Rabġuzī'de miñg ikki yüz ḳırḳ ikki diydürler. 108/17

Esere *Ḳışaṣu'l-enbiyā* adına ek olarak *Ḳışaṣ-ı Rabġūzī* denilmesinin sebebi tam olarak açıklanmamaktadır. Oysa bu ikinci isimlendirme Londra nüshasında gerekçesiyle yer almaktadır:

İzlegen bat tapḳay, işitken bat bilgey tip Ḳışaṣ-ı Rabġūzī at birdük.[1]

(Arayan çabuk bulsun, işiten çabuk bilsin diye Ḳışaṣ-ı Rabġūzī adını verdik)

[1] A. Ata, **Nāṣirüd'd-dīn bin Burhānü'd-dīn Rabġūzī Ḳışaṣü'l-Enbiyā(Peygamber Kıssaları), C.I, Giriş-Metin-Tıpkıbasım**, Ankara, 1997, s.5(3r/3-4)

4.1.2. Müstensih

Eserin müellifi, Londra nüshasında geçen şekliyle *Nāṣırü'd-dīn Bin Burhānü'd-dīn Rabġūzī* dir.[2] Söz konusu nüshanın müstensihinin adı bilinmemektedir. Müstensih *Ḳışaṣu'l-enbiyā*'nın geçirdiği evrelerden ve bu süreçte kendisine yardımcı olan isimlerden şu şekilde bahsetmektedir:

Ammā bu kitābnı tüzgen ve ṭāʿat yolını kizgen uluġ yoruġluḳ Ribāṭġūzī'niŋ ḳāżīsi Burhānü'd-dīn'niŋ oġlı ḳāżī Nāṣurü'd-dīn settera'llāhu ʿuyūbehu ve ġafera ẕünūbehu andaġ ayturlar kim bigimiz emīrü'l-ecel tācü'l-ümerā ve maḥabbe'l-ʿulemā uluġ atlıġ ḳutlıġ ẕātlıġ Nāṣırü'd-dīn ṣebbetehu'llāhi ʿale'd-dīnü'l islāmnıŋ eyyām-ı devletide bu ḳışaṣu'l-enbiyā ʿArabī irdi. Fārisī ḳılıp andın Türkī tercüme ḳılındı. 3/17-21

Eserin basılmasının sağlayan kişi hakkında verilen bilgi:

Ḳışaṣu'l-enbiyā, kitabına gelince basımının tamamlanmasında son noktayı koyan en önemli kişi nahif(ince yapılı) Molla Abdülkadir, işveren, Allah onu bütün tasa ve kaygılardan korusun. 528/4-5

Kıssaların sıraya konulması ve süslenmesi gibi hususlarda müstensihe yardımcı olan isimler:

Tashihini(düzeltmesini) tüm gücünü harcayarak tamamlayan, süslemesini abartıya kaçarak(ince eleyip sık dokuyarak) yapan, yetenekli(usta, ehil, başarılı), seçkin kul(Abdulfazıl) Molla Mahmud Hoca Efendi, Allah O'nu hileden, belâdan ve ihtilaflı(tartışmalı) bir yazımdan(katiplikten, yazdıklarında hata yapmaktan), makamının hakkını verememekten korusun. 528/6-8

Kıssaları son kez gözden geçiren isimler:

Molla Abdülmaksud Hoca Ve Molla Yusuf Efendi, Allah onları tasa ve üzüntüden korusun başarıyla tamamlayarak, ilim sahibi denetleyicileri(İşin uzmanı, bu konuda ehil olan kimseler, müfettişler) çağırdı. 528/9-10

[2] A. Ata, 1997, s.XI

4.1.3. İstinsah Tarihi ve İthaf Edildiği Kişi

Eser anlaşıldığı üzere son kısımda adı geçen isimlerin yardımıyla tamamlanmıştır. Bununla birlikte tamamlandığı yıl, ay ve gün net bir şekilde ifade edilmiştir.

Böylece Rebîu's-Sâni ayının yirmi dördünde Peygamber Efendimizin hicretinin 1318'inci yılında bu iş tamam oldu.(m.11 Ağustos 1900) 528/10

Tarih hususunda verilen bu bilgiler, kapak sayfasında yer alan bilgilerle çelişmektedir:

Dozhvoleno tzenzuroyu Sank-Peterburg 23 Oktyabr' 1899 y. Tipo-litografiya portzevih (St.Petersburg'da 23 Ekim 1899'da taşbaskı telif eser olarak yayımlanmasına izin verilmiştir.)

Bu tarihlendirme 1318 yılıyla mantıksal açıdan örtüşmemektedir. Hicri 1318 miladı 1900 yılına tekabül etmektedir. Bu durum eserin basımı açısından bir mantık hatasına sebebiyet vermektedir. Eser tam olarak bitirilmeden basılamayacağından, muhtemeldir ki bu çelişki, matbu basım yılının yanlışlığından ya da eserin tarihlendirilmesindeki hatadan kaynaklanmaktadır.

Söz konusu nüshada dikkat çeken bir başka çelişkili tarihlendirme ise eserin Farsçadan Türkçeye çevrildiği tarihtir:

Tārih bir miŋ͡g bir yüz toḳḳuz it yılıda rebīʿu'l-evvel ayını yigirmeside bu kitāb Fārsī tilidin Türkī tiliġa ögrülüp tamām boldı. 4/1-2

1109 senesini hicri kabul edersek miladi karşılığı 1697'dir. Anlıyoruz ki bu kitap müstensihe göre bu tarihte Türkçeye çevrilmiştir. Halbuki elimizde bulunan Londra nüshasında yer alan bilgilere göre eser, 709 it yılında yazılmaya başlanmış ve 710 yılında yani m.1310 yılında tamamlanmıştır:

tārīḫ ***yitti yüz toḳuzda*** *it yılının evvelinde ḳāṣıd yitildi kim peyġamber ḳıṣṣalarıġa*[3]

yitti yüz on *irdi yılġa kim bitildi bu kitāb*[4]

[3] A. Ata, 1997, s.5(2v13)

Müstensihin sadeleştirerek tasnif etmiş olduğu nüshayı devrin kadısına ithaf etmiş olabileceği verilen şu bilgilerden anlaşılmaktadır:

Nāṣırü'ddīn ümmet-i devlete *ilā yevmi'd-dīn ʿināyet naẓarı birle min faḳīr-i şikestedin iltimās ḳıldılar ki bu kitābnı Türkīġa ögürseñg.* **4/3-4**

4.1.4. Eserin Konusu ve Muhteviyatı

Konusu peygamber kıssaları olan bu eser, yetmiş iki kıssayı içine almaktadır:

Ammā bu kitāb yitmiş iki ḳıṣṣā birle temām bolġusıdur. **15/10**

Eser *Beniyyü'l Cān* kıssası ile başlayıp *İmām Ḥüseyn'in şehādetlerinin beyānı* ile tamamlanmıştır. Eserde bulunan 12.-18. kıssalar arasındaki kısım bu tezde incelenmiştir. Aktarmasının yapıldığı kıssalar sırasıyla Hz. İsmail, Hz. İshak, Hz. Lut, Hz. Yakup, Hz. Yusuf, Hz. Eyüp, Hz. Şuayip'tir. Tezimize konu olan kıssalar arasında en hacimli kıssa ise Yusuf kıssasıdır.

Çalışmamıza konu olan kıssalar aşağıdaki gibidir:

On İkkinçi Ḳıṣṣa İsmāʿil ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿaları	146
Ḫażret-i İsmāʿīl ʿAleyhi's-selāmnı Ḳurbānlik Ḳılġanlarını Beyānı	150
Aṣḥāb-ı Fīl'ni Helāk Bolġanı	156
On Üçünçi Ḥażret-i İsḥāḳ ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿaları	157
On Törtünçi Ḳıṣṣa Ḥażret-i Lūṭ ʿAleyhi's-selāmnı Beyān-ı Vāḳıʿası	160
İbrāhīm ʿAleyhi's-selāmnı Ḳollarıda Ölüg Tirilgenini Vāḳıʿası	169
On Bişinçi Ḳıṣṣa Yaʿḳūb ʿAleyhi's-selāmnı Beyān-ı Vāḳıʿaları	171
On Altınçı Ḳıṣṣa Yūsuf-ı Ṣıddīḳu'llāh ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿalarıdur	178
Yūsuf ʿAleyhi's-selām Zelīḫā'nı Alġanlarını Beyānı	257
On Yittinçi Ḳıṣṣa Ḥażret-i Eyyūb ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿalarıdur	261

[4] A. Ata, 1997, s.364(249v14)

Her kıssanın başında söz konusu peygamberin öne çıkan özelliklerinden bahsedilmiştir. Ardından o peygamber ile ilgili ayetlere yer verilmiştir. Bu sayede anlatılacak olan peygamber yüceltilmiş ve ardından konuyla alakalı beyan, rivayet ve hikayelere yer verilmiştir.

Hz.İsmail

*"**Ve fedeynāhu bi-ẕibḥin ʿaẓīm"**[5] ḫilʿatin kiygen, **"İnnehu kāne ṣādika'l vaʿdi ve kāne resūlen nebiyyā"**[6] ẕikri birle maʿrūf bolġan, Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā ḥükmiġa inḳiyād ḳılıp ḳurbānnıñ üçün ʿazīz cāndın kiçken, Ḥażret-i İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmdurlar."* 146/2-5

Hz.Eyüp

*"Altı miñ cüft ḳurt birle mübtelā bolġan **innī messeniyye'ż-żurru**[7] dip feryād ḳılġan **innā vecednāhu ṣābirā niʿme'l ʿabdü**[8] teşrīfi birlen müşerref bolġan **ve ateynāhü ehlehü ve miṣlehüm maʿhum raḥmeten min**[9] kerāmeti birle mükerrem bolġan **ve ḫuẕ biyedike żiġṣen fāżrib bihi ve lā taḥneṣ**[10] ḫiṭābın işitken Eyyūb ʿaleyhi's-selāmdurlar."* 261/14-16

---

[5] Ṣāffāt Sūresi 107. Ayet(37/107): "Ona büyük bir kurbanlık fidye verdik."

[6] Meryem Sūresi 54. Ayet(19/54):" …çünkü o, va'dinde sadıktı, resul bir peygamberdi."

[7] Enbiyā Sūresi 83. Ayet(21/83): "… hakikat, bana (bu) dert (gelip) çattı..."

[8] Sad Sūresi 44. Ayet(38/44): "... Biz onu hakikaten sabırlı bulduk. O, ne güzel kuldu!..."

[9] Enbiyā Sūresi 84. Ayet(21/84): "…tarafımızdan bir rahmet ve ibâdet edenler için bir hatıra olmak üzere hem ailesini, hem onlarla beraber daha bir mislini ona vermiştik."

[10] Sad Suresi 44. Ayet(38/44): "Eline bir demet sap al da onunla vur. Yemîninde durmazlık etme, (dedik)…"

Ayetlerin dışında hadislerden ve ʿAbduʾllāh ibni ʿAbbās gibi önemli sahabelerden aktarılan bazı rivayetlerden de faydalanılmıştır. Müstensih anlattıklarını, hatrı sayılır kaynaklarla temellendirmeye çalışmıştır. Bazı noktalarda kendi fikrini de kıssalarda işlemekten çekinmemiştir. Örneğin Yusuf peygamberi tarif ederken kendi görüşünü de olayın içine katmıştır:

Min andağ ādemni ḳandağ taʿrīf ḳılar-min. 180/6

Kıssaların duygusal boyutunun etkili hale getirilmesi için çeşitli noktalarda şiir yerleştirilmiş olması eserin edebi yönünü de ön plana çıkarmıştır. Şiirler gazel, kaside, muhammes, mesnevi gibi nazım şekilleriyle oluşturulmuştur.

Hz. Yakup'un oğlu Yusuf'u Allah'a emanet edişi:

Bāb-ı dīde-i ṭıflān-ı maʿṣūm(Masum çocukların göz bebeğinin sığınacağı yer)

Yüz-i sīne-i vīrān-ı maẓlūm(*Zulme uğrayanların kırılmış gönlünün sureti*)185/1-3

Köle olarak satın alınan Yusuf'un annesinin mezarını gördüğünde okuduğu muhammes, o dönem söz varlığının zengin bir örneğini sergilemektedir. Yusuf annesine olan özlemini dile getirirken bunun yanında kardeşlerinin ona yaptığı kötülüğü de annesine şikayet etmektedir:

Ḳandaş aġalarım mini ġurbetke taşladı,

Ayrıp atamdın ġam u miḥnetġa taşladı,

Ḳul, dip satıp mini meşaḳḳatke taşladı,

Raḥm iylemey maṉga çü fürḳatġa taşladı,

Ġam-ḫˇār hem-demim idiṉgiz maḥremim anam 196/5-19

Yusuf'un üzüntüye dalıp kafileden geri kalması onu satın alan Malik'i ve yardımcısı Aflih'i telaşa sevk eder. Aflih kaçtığını düşünerek Yusuf'u aramaya koyulur ve bir mezarın başında bulur. O an sinirlenerek Yusuf'a tokat atar. Yusuf bu duruma çok içerler ve Aflih'i Allah'a söyle şikayet eder:

Bila'lmas-min özümdindür günāhım,

Penāhıŋġa sıġınur-min ilāhım

…

Yüzümġa kāc urup Afliḥ digen ḳul köp elem ḳıldı,

Firāḳ otıġa ol örtep vücūdumnı ʿadem ḳıldı. 197/10-14

Yusuf'un bu şikayetini duyan melekler Allah'a yalvararak onu bu azaptan kurtarmasını dilerler ve Allah bunun üzerine kafileye çeşitli afetler gönderir ve Aflih'in cezalandırılıp Yusuf'un gönlünün alınmasıyla bu afetlerin üstesinden gelinir:

Ḳılıp iʿzāz ile ikrām köŋlin aldı Yūsuf'nı,

ʿAzīz tutmaḳ üçün obdān simiz yalmaya mindürdi. 198/12-15

Yusuf ve Zeliha ile ilgili yazılmış gazeller, eserde şaireneliği yüksek seviyelere çıkarmıştır:

Saŋa ey yār mihr ḳoydum, uşal kün āşnā boldum,

Bolup bīgāne ʿālemdin, bar-ı ildin, cüdā boldum. 209/13-16

Hz. Eyüp kıssasında verilen şiir anlatılacak olan kıssanın bir özeti gibidir. Eyüp peygamberin başından geçen belalara karşı nasıl sabrettiği ve bunun sonucunda nasıl mükâfatlandırıldığı bir gazel ile anlatılmıştır:

Ḥaḳ yolıda kiçtiler māl u ṭavar u tivedin,

Bir zamānda öldiler yitti oġul üç ḳızları.

…

Kiçti miḥnet kitti ʿillet arḳa ḥażret ḳurbeti,

Tiŋri şıḥḥat birdi toġdı müşterī yulduzları. 261/17-20

4.1.5. Diğer Nüshalar İçindeki Yeri

Matbu metnin kapak sayfasında yer alan "*Sank-Peterburg"* ibaresi eserin daha sonraki adıyla Leningrad şehrinde taşbaskı olarak basıldığını ifade etmektedir. Verilen

tarihlendirmeler ve dil özellikleri göz önüne alındığında, eserin Leningrad nüshalarından biri olabileceği sonucuna ulaşmaktayız. Hendrik E. Boeschoten'ın 1991 yılında *Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi*'nde yayımlanan makalesinde[11] yapılan karşılaştırmalar, çalıştığımız nüsha hakkında bize önemli ölçüde bilgi sunmuştur.

Boeschoten, K. Gronbech tarafından tıpkıbasımı yapılan ve Prof.Dr.Aysu ATA tarafından kültürümüze kazandırılan Londra nüshası ile tespit edilebilmiş altı farklı Leningrad nüshasını karşılaştırmıştır. Karşılaştırmaları yaparken bütün nüshalarda ortak olan Nuh ve Lokman kıssalarını ölçü almıştır. Bu iki kıssa çerçevesince içerik, cümle yapısı, kelime oranları gibi karşılaştırmalar yaparak nüshalar arası değerlendirmelerde bulunmuştur.

Boeschoten, yaptığı değerlendirmeler sonucunda orijinale yakın olan nüshalar ve modernize olmuş nüshalar şeklinde, iki grup oluşturmuştur. Modernize olan nüshaların dilsel ve dinsel bazı değişiklikler karşısında mahallileştiğini düşünmektedir. Çalışmamızın Boeschoten'ın yapmış olduğu sınıflamada, modernize olan kısımda yer alması gerekmektedir.

Boeschoten'ın Hz. Lokman kıssasının kıyaslamasını yapıldığı bölümde kullandığı hikaye çalışmamızla karşılaştırıldığında nüsha C adı verilen Leningrad nüshasıyla, *Leningrad, Or. Inst. C245 (around 1600) Besides The London*[12] kısmi oranda benzerlik göstermektedir.

Aymisler:"Luqmān ḫ ̌āġasi buġday ekmekke iddi. Luqmān barib arpa ekti. Begi: Min sa͡nga buġday ekgil tedim. Ne ücün arpa ektin? Luqmān aydi: Arpa ekse buġday bitmes

[11] H.E., Boeschoten, "The Leningrad Manuscripts of Rabghuzi's Qisas" **Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi**, 1991, C.I, s. 47-79

[12] H.E., Boeschoten, a.g.m., s.49

mü? Ḫ ̌āġasi aydi: Bitmez. Luqmān aydi: Agar andaġ erse, sen taqi bu kündin soñg yamanliq urlugin ekmegil. Agar eksen edgülük ummagil. Ms.C, f.131r10-13[13]

Çalışmamızdaki ilgili bölüm:

Ḥikāyet ḳılıpdurlar ki: Bir kün ḥażret-i Loḳmān'nı ḫ ̌āceleri buġday ikġıl, dip buyurdı. Bu kişi arfa iktiler. Ḫ ̌āceleri körüp aydı ki: Min buġday ikġıl, disem sin arfa ikip-sin, didi. Ḥażret-i Loḳmān aydılar: Arfa iksem buġday çıḳmas mu? didiler. Ḫ ̌āceleri aydı ki: Ḳaçan arfadın buġday çıḳġay? Ḥażret-i Loḳmān aydılar: Andaḳ bolsa ne üçün yamanlıḳ ḳılıp yaḫşılıḳ ümīd iter-sin. 404/1-4

Üzerinde çalıştığımız nüsha Boeschoten'ın D adını verdiği bir başka Leningrad nüshası, *Leningrad, Public Library. Dorn 507. Written in Ufa Cf. Jarring, no.12*[14] ile de ortak noktalara sahiptir. Kuzey'de doğmuş olması, aşırı modernize olması ve Çağatay sahası özelliklerinden çoğunu yansıtması gibi yorumlar söz konusu çalışmamızla büyük oranda uyuşmaktadır. Ayrıca D nüshası hakkında yaptığı kelime incelemesi de yine çalışmamızda geçen kelimelerle benzerlik göstermektedir.

Makalede yer alan bazı kelimelerin çalışmamızda geçtiği yerler:

nān 173/20*; çeşme* 148/3*; südre-* 185/13*; açığı ḳel-* 210/17*; toḫta-* 148/5*; ayaḳ* 185/13*;çıyan* 164/19*; isle-* 189/3*; ḳoy* 148/19*; yaḫşı* 147/2

Sonuç olarak eser, Leningrad nüshalarından modernize olanlarla benzerlikler göstermektedir. Bu bilgiler ışığında diyebiliriz ki çalışmamız, makalede yer alan Leningrad nüshalarından birinin veya şu ana kadar tespit edilememiş bir başka nüshanın yeniden tasnifidir.

Eserin tespit edilebilen nüshaları şu şekildedir:

I.London, British Museum Add. 7851.

II.Leningrad Nüshaları

[13] H.E., Boeschoten, 1991, s.67

[14] H.E., Boeschoten, a.g.m., s.49

1. *Leningrad, Public Library. T.H.C. 71(16.yy?)*
2. *Leningrad, Or. Inst. C245 (1600).*
3. *Leningrad, Public Library Dorn 507 (Kaufman derlemesi, 17.yy)*
4. *Leningrad, Or. Inst. D45 (18.yy)*
5. *Leningrad, Or. Inst. D46.*
6. *Laningrad, Or. Inst. D43.*

III. İsveç Nüshaları

1. *University Library og Uppsala, Sweden, Nova 578 ve 580*
2. *University Library of Lund, Sweden, Universitatsbibliothek*

IV. Paris Nüshası

1. *Paris, Bibliotheque Nationale, Suppl. Turc 1012 (18yy)*

V. Bakü Nüshası.

1.Bakü, Azerbaycan Cumhuriyeti İlimler Akademisi Yazma Eserler Enstitüsü (16.yy)[15]

4.1.6. Eserin Dil Tarihi Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi

Araplardan sonra Türkler arasında oluşan, peygamber kıssası anlatma geleneği bu eserin geniş bir alana yayılmasına sebebiyet vermiştir. Ortaya çıkan nüshaların çokluğu ve farklılığı, tarihsel süreçte Türklerin batı ve kuzey yönlü göç hareketlerinin bir sonucu olmalıdır. Türklerin Orta Asya'dan ayrılıp gittiği bölgelerde dinlerini ve dillerini devam ettirme gayreti bu tarz eserlerin sayısını artırmıştır.

Tezimize konu olan nüsha Çağatay Türkçesinin yapısal özelliklerini yansıtması bakımından farklı bir önem arz etmektedir. Eserin daha çok Nevayi sonrası dönemin özelliklerini yansıtıyor olması o dönem yazı dili hakkında bize çalışma alanı sağlamaktadır.

[15] A. Ata, 1997 s. XIX-XX

Kısasu'l-Enbiya'nın Türklerin islamiyeti kabulü sonrasında Arapçadan Farsçaya ardından Türkçeye uyarlanmış olması yeterli görülmemiş eser halkın anlayabileceği şekilde yeniden tasnif edilmiştir. Bu nüsha Türklerin islamiyeti ne denli benimsedikleri, benimsemenin de ötesinde anlamaya ve anlamlandırmaya çalıştıklarının delilidir.

5. İNCELEME

5.1. İmla ve Fonetik

1- Eserin bu nüshasında tamamıyla Arap alfabesi kullanılmıştır. Ayetlerin yazımında kullanılan yazı stili normal metinden çok az farklıdır. Harekelendirme yapılarak ayetlerin hatasız okunması amaçlanmıştır. Ayetler dışında eserin büyük bir kısmında sade ve harekesiz bir yazım yoluna gidilmiştir. Sadece bazı Türkçe ve yabancı kelimelerde elif harfinin "a" okunması gerektiği yerlerde hareke kullanılmıştır:

ay 147/17; *āvāz* 158/20

2- Müstensih bazı ayetlerde ve önemli gördüğü diyaloglarda ifadelerin altını çizme yoluna gitmiştir:

bu sözdin ḳaytmadıŋ͡g mu? 164/20 *(bu sözden vazgeçmedin mi?)*

oġlanġa bay ḳılsa 166/12 *(fazlasıyla evlat sahibi ederse)*

3- Titrek ve sızıcı bir ses olan /r/ ünsüzü bazı örneklerde düşmektedir.

ḳan çıḳa<r>dılar 147/1; *kö<r>diler* 148/2; *ḳo<r>ḳmaŋ͡g* 168/9; *yatıpdu<r>lar* 148/3; *ḳılu<r> irdim* 168/4

ir- yardımcı fiilinin i- olarak geçtiği 91 örnek mevcuttur. Fakat 807 örnekte ir- şeklinde geçmektedir.

barıp idim 208/9; *cānım idiŋ͡g* 196/6; *ġā'ib idiŋ͡g* 196/5; *refīḳ idiŋ͡g* 196/6

yoḳ irür 203/18; *ḫānesinde irmiş* 225/9; *ne irmiş* 222/20; *ʿāşıḳ irmiş* 217/14

4- yiber- fiili 108 kez yiber- olarak 2 örnekte yuvarlaklaşma hadisesi ile yüber- şeklinde geçmektedir:

yübermediŋ 165/8*; yübergandur* 238/4

5- Kelime sonu /b/ ünsüzü Çağatay Türkçesi döneminde /v/ şeklini almıştır. Fakat suv<sub değişiminde farklı bir yapı olarak tek bir örnekte "suy" şekliyle karşılaşmaktayız:

"peydā bolup ***suy*** *aḳışġa kildi."* 148/3

"su" kelimesi bu örnek dışında 54 defa "su" olarak geçmiştir. "su" kelimesine gelen 3.tekil şahıs iyelik ekinin kaynaştırma ünsüzü 6 kez "-y" şeklinde geçerken 3 kez -n şeklinde geçmiştir:

ʿaẕāb s.+yı 154/8; s.+yını 190/14; s.+yıġa 187/14; s.+yı 181/7, 181/14, 278/16

s.+nı 187/15, 200/6; ḳuduḳnı s.+nı 188/9

6- Kelime başı /t/ ünsüzü "de-" fiilinde Oğuz Türkçesinin etkisiyle sedalılaşarak eserde /d/ şeklindedir. Ancak bir örnekte eski şekil korunmuştur.

ecelim tise 260/13

7- Yalnızca Halaç Türkçesinde takip edebildiğimiz bir yapı olan kelime başı /h/ türemesi "öküz" kelimesinde karşımıza çıkmaktadır.

höküz 148/20, 150/20, 154/5, 262/19

8- Doğu Türkçesinde umumiyetle görülen ek uyumsuzluğunu gerek Türkçe gerekse yabancı kelimelerde net olarak görebilmekteyiz. Bu uyumsuzluk veya müstensihin yazım noktasında geliştirdiği keyfiyet bazı örneklerde aynı ekin üç farklı şeklini görmemize sebebiyet vermiştir. Erarslan'ın bu konu hakkındaki makalesinde belirttiği fikirler, eserdeki durumla birebir örtüşmektedir:

Arapça ve Farsça kelimelere kalın ünlülü ek getirme temâyülünü onların daha ziyade kalın telâffuz edilişleriyle izah etmek mümkündür. Ancak aynı kelimeye bazen kalın, bazen de ince ünlülü ek getirilmesi, imlâ istikrarsızlığı yanında, tereddütlü telâffuz durumunun mevcudiyetini de düşündürmektedir.

Türkçe kelimelere ek getirilişine bakarak, onlarda da karışık telaffuzun

mevcudiyetini düşünmek oldukça hatalı olur. Mesela بولماق bolmak, yanında بولماك bolmek yazılması, telâffuz meselesi değil, istinsah meselesidir.[16]

Doğu Türkçesi ile yazılmış eserlerde görülen bu nöbetleşme tezimizde birçok örnekte gözlemlenmiştir. "–lIk" yapım ekinden birkaç örnekle konuyu izah etmeye çalışacağız:

ḫˇārlıḳ 164/18(horluk); *ḫˇārlik bile* (horlukla)243/1; *ḫˇārlıġını* (horluğunu)202/6

atlık 252/20(atlı, süvari); *atlıġ*(atlı, süvari) 253/7,239/10

9- Çağatay Türkçesi döneminde görülen kelime ortası p<f değişimine örnek gösterilebilecek durumlar aşağıdaki gibidir:

tif-(tepmek) tifip 163/1

tife(tepe) tife 222/9; tifeġa 181/13, 185/16

tofraḳ/ġ(toprak) tofraġ 168/12; tofraġını 189/12; tofraḳ bile 197/9

tofıçaḳ(Arap atı, inatçı at) tofıçaḳġa 205/20

10- Eserde yer alan şiirlerde Batı Türkçesi tesirleri ile karşılaşmaktayız.

a- Oğuzcada görülen belirsiz geçmiş zaman 1.tekil şahıs çekimi "–mIşAm" yapısı ile karşılaşmaktayız.

"kūyuñ͡gda ***bolmışam*** *ser-sān"* 209/14

b- Bir başka örnekte bol- yardımcı eyleminde kelime başı -b ünsüzünün düştüğünü görüyoruz.

"ger naṣīb olsa" 196/13

ḳılıp iʿzāz ile ikrām 198/13

11- Emir birinci çokluk şahıs çekiminde karşılaştığımız nazal "ñ͡g" durum bazı örneklerde "k" şeklinde görülmektedir.

kilelik 191/1; *kiltürelik* 190/7; *körelik* 164/9

[16]K. Erarslan, "Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair", **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi** ,1970, S.XVII, s.114-115

12- Çağatay Türkçesinde şimdiki zaman eki olarak kullanılan "-ydUr" kipine eserde 20 örnekte gelecek zaman görevi yüklenmiştir.

diydür(diyecektir) **150/15; 152/2; 240/13; 240/15; 240/16; 240/20; 240/21; 241/3; 241/5; 241/8; 241/10; 241/12; 241/13; 241/14; 241/16; 241/18; 241/19; 241/21; 242/1; 242/6**

13- İşaret sıfatı olarak çoğunlukla "bu" yapısı kullanılırken bunun yanında "bul" yapısı da 13 kez geçmektedir.

bul 148/14; **161/15; 174/5; 174/16; 190/14; 190/15; 230/11; 242/4; 260/17; 268/4; 271/21; 277/7; 278/20**

14- Eklerin görevleri dışında kullanılması hususunun en başında, -nI belirtme halinin ilgi hali yerine kullanılması durumu yaygın olarak yer almaktadır.

Yūsufnı ḳulaġıge **257/16**; *Zelīḫānı āvāzını* **257/16**

6. METİN

[146] (1) **On İkkinçi Ḳıṣṣa İsmāʿīl ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿaları** (2) "يا ابت افعر ما توم" dip fermānıġa boyun sunġan, **"Ve fedeynāhu bi-ẕibḥin ʿaẓīm"**[17] ḫilʿatin kiygen, **"İnnehu kāne ṣādika'l vaʿdi** (3) **ve kāne resūlen nebiyyā"**[18] ẕikri birle maʿrūf bolġan, Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā ḥükmiġa inḳiyād ḳılıp (4) ḳurbānnıñ üçün ʿazīz cāndın kiçken, Ḥażret-i İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmdurlar. Andaġ rivāyet (5) ḳılıpdurlar kim Bibi Sārā toḳsan yaşḳa kirdiler hīç toġmadılar. İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı pīşāne-i (6) hümāyūnlarıda nūr-ı bā-sürūr Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bar irdi. Bu nūr-ı bā-sürūr hīç (7) vech bilen İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmdın zāʾil bolmadı. Vaḳtī ki İbrāhīm ʿaleyhi's-selām Bibi Hācer bile ḳavuştılar. (8) Bu nūr-ı bā-sürūr Bibi Hācer'ġa intiḳāl ḳıldı. Bibi Sārā kördi ki ol nūr-ı bā-sürūr İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmdın (9) ġāʾib bolup Bibi Hācer'ni imçekini arasıda zehre dik tābiş birip turupdur. (10) Bu bāʿiṣdin Bibi Sārā'nı açıġları kilip ayttılar kim: "Min Hācer'ni üç yiridin ḳan (11) çıḳarmasam." dip ant içtiler. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām aydılar: "Ey Sārā siz mundaġ dip (12) ʿahd ḳılıp-siz." Bibi Sārā aydılar: "Ey İbrāhīm rāst aytur-siz. Ol nūr-ı bā-sürūr sizni pīşāne-i hümāyūnıñızda (13) irdi. Ol nūrnı ġāʾib ḳılıp-siz. Hācer'de körer-min." dip açılap kilip yaḳalarını tuttılar. Allāhu taʿālādın (14) fermān boldı kim: "Ey İbrāhīm Sārā'ġa ayġıl ṣabr ḳılsun." didi. Bibi Sārā ayttılar: "Min niçük ṣabr ḳılayın ki (15) niçe yıldın biri ol nūrdın ümīd-vār bolup yörür irdim. İmdi körsem ol nūr Hācer'ġa (16) bolupdur, imdi ḳandaġ ṭāḳat ḳılur-min" dip Bibi Hācer'ġa sır saġınıp olturup irdiler. (17) Kilip astlarıġa basıp alıp ḳulaḳ burunlarını kisgeli ḳaṣd ḳıldılar. Hācer feryād ḳıldı. (18) Ḥażret-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā fermānı bile Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kildiler.

[17] Ṣāffāt Sūresi 107. Ayet(37/107): "Ona büyük bir kurbanlık fidye verdik."

[18] Meryem Sūresi 54. Ayet(19/54):" …çünkü o, va'dinde sadıktı, resul bir peygamberdi."

İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmġa ayttılar: (19) “Ey İbrāhīm Sārā’ġa aytġıl, Hācer’ġa ẓulm ḳılmasun. Ḫudāy taʿālā ẓulm ḳılġanlardın rāżī irmes- (20) -dür.” İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām Bibi Sārā’ġa ayttılar. Bibi Sārā ayttılar: “Ant içip irdim, anı ʿilācnı (21) niçük bolur?” didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Hācer’ni ikki ḳulaġını tişsün. Burnını uçıdın

[147] (1) tişsün içken antıġa muvāfıḳ üç yirdin ḳan çıḳadılar.” Bibi Sārā andaġ ḳıldılar, ayttılar: (2) “İmdi ʿayblik boldı, irġa yaḫşı körünmes” didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selāmġa fermān boldı. Behişt- (3) -din ikki ısırġa kiltürüp Hācer’ni ḳulaġıġa, burunlarıġa cevāhirātdın bulaḳı saldılar. (4) Ḥüsn ü cemālleri ziyāde bolup çiraylıġ boldılar. Ḥażret-i İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı bu demgaça ferzend- (5) -leri yoḳ irdi. Bibi Hācer’ġa köp mihribān irdiler. Vaḳtī ki Bibi Hācer’ni ayı küni yaḳın yitti. (6) Bibi Sārā ṣabr ḳıla’lmadılar. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmġa ayttılar kim: “Min Hācer’ni sebebidin köp bī-dimāġ (7) boladur-min. Közümdin yıraḳ ḳılsa͡ngızdılar.” Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kildiler: “Sārā’nı aytkenini (8) ḳılın͡g.” didiler. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ikki tive alıp kildiler. Biriġa özleri mindiler ve yana biriġa (9) Bibi Hācer’ni mindürüp yol yörür vaḳtda, Bibi Sārā ayttılar: “Ey İbrāhīm üç vaṣiyyet ḳılur-min. (10) Elbette becā kiltürġay-siz. Evvel Hācer’ni ādemsiz yirde ḳoyun͡g. İkkinçi, barġan yirde tivedin hergiz (11) tüşmen͡g. Üçünçi, Hācer’ni ḳaşıda ḳonmaġay-siz.” dip bu üç işġa ant birdiler. İbrāhīm (12) ʿaleyhi’s-selām ḳabūl ḳıldılar. Bibi Hācer’ni alıp yolġa revān boldılar. Maḳdis birle Mekke’ni arası (13) bir aylik yol irdi. Ḫudāy taʿālā fermānı birle ferişteler yirni ṭınābın tarttılar. Bir künde yitip (14) kildiler. Kördiler hīç kimerse yoḳ. Ferzend-i ādemni ayaġı ol yirġa tiggen irmes. Bir ḳaṭre su, bir top (15) giyāh ol vaḳtda Mekke’de yoḳ irdi. Beytü’l-Maʿmūr’nı ornı bar irdi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bir bölek azuḳ (16) bile su ḳoyup Bibi Hācer’ni ol yirde ḳoyup kittiler. Niçe kündin kiyin Bibi Hācer bir oġul toġdılar ki cemāl-i (17) bā-kemālleridin āftāb-ı tābān ḫacl ve çihre-i ʿālem-ārālarıdın ay münfaʿil irdi. Pīşāne-i hümāyūnlarıda (18) nūr-ı bā-sürūr Ḥażret-i

Muḥammed Muṣṭafā ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ẓāhir ve hüveydā irdi. Uşbu ḥālde, Bibi Hācer'ni (19) suları tükendi, oġlanlarını yörgeklep ḳoyup özleri su izlep taġ ṭarafıġa bardılar. (20) Ṣafā taġıdın āvāz kildi: "Ey Hācer munda kilġıl muna su." dip Bibi Hācer Ṣafā taġıġa bardılar. (21) Sudın hīç nişān tapmadılar. Andın Merve taġıdın āvāz kildi: "Muna su."dip aṅga yügürdiler. Barıp

[148] (1) anda hem su tapmadılar. Şol ṭarīḳḳa yitti nevbet Ṣafā birle Merve arasıda yügürdiler. Su tapmadılar. Ol eṣnāda (2) ferzend-i ercümendni yıġısın işittiler. Yügürüp kildiler kö<r>diler ki ol ferzend-i ercümend ikki tavanların (3) yirge urup yatıpdu<r>lar. İkki tavanlarını izidin ikki çeşme peydā bolup suy aḳışġa kildi. (4) Bibi Hācer kördiler su yayılıp kitip baradur. Sarşılıp kilip: "Zemzem" didiler. Zemzem'ni (5) maʿnīsi: "Toḫta toḫta" dimek bolur. Ol toḫtap ḳaldı. Eger zemzem dimeseler irdi, Mekke'de bir arıġ su (6) aḳar irdi, dipdürler. İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmġa Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı ol alġanı āb-ı zemzem irdi. (7) Niçe kündin kiyin Mışr ṭarafıdın "Benī Cürhüm" digen sūdā-gerler Şām ṭarafıġa barur irdi. Ḳażārā bu yirġa (8) kildiler. Hevāda ḳuşlar uçup yörüpdür. Bir munça keyikler hem yörüpdür. Bu ḫalḳ aydılar: "Bu (9) çölde hīç cān-dār yoḳ irdi. Maʿlūmdur ki bu yaḳında su peydā bolġan." dip izlep kilseler (10) çeşme peydā bolupdur. Bibi Hācer körüp sordılar kim: "Bu kimni ḳuduḳıdur?" dip Bibi Hācer'ġa ayttılar (11) kim: "Bu ferzendimni ḳuduḳıdur." Olar yana sordılar: "Ferzend kimni ferzendidür?" dip Bibi Hācer ayttılar kim: (12) "İbrāhīm Ḫalīlu'llāh'nı ferzendidür. Atı İsmāʿīl'dür." didiler. Bular yana sordılar kim: "İbrāhīm Ḫalīlu'llāh (13) digen kimdür?" dip. Bibi Hācer ayttılar: "Ol kişi şundaġ ẕāt-ı bā-berekātdurlar kim Nemrūd'nı otı (14) olarġa gülistān bolġan. Nemrūd olarnı ḳolıda helāk bolġan." didiler. Bularġa bul yir pesend boldı. (15) kiṅgeştiler. Bibi Hācer'ġa ayttılar: "Bizlerni otlav yaylav-miz yoḳ. Siz hem munda yalġuz iken-siz. (16) Eger icāzet birseṅgiz, bizler munda köçüp kilsek. Her yıl mālımızdın bir oġlanġa ondın bir birsek. (17) Ḳız hem birsek." didiler. Bibi Hācer ḳabūl ḳıldılar. Bu sözġa ḫaṭ birişdiler andın kiyin (18) üç

miñg biş yüz öylik kişi köçüp kildiler. ʿİmāret ḳıldılar, bāzār binā ḳıldı- (19) -lar. Aradın bir yıl ötti, māllarıdın deh-yek birdiler. İkki miñg ḳoy, üç miñg tive, yitti yüz (20) höküz boldı. Hemesini İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmġa birdiler. Yıldın yılġa ḥāṣılāt ziyāde boldı. İsmāʿīl ʿaleyhi's-selām (21) yigirme yaşḳa kirdiler. Tiveleri, ḳoyları köp boldı. Andın kiyin ʿAmmāre digen bir ḳızını aldılar.

[149] (1) Bu yirde su peydā boldı. İl yıġılıp ābād bolġanı, o yan Mıṣr'ġa bu yan Şām'ġa işitildi. (2) İbrāhīm ʿaleyhi's-selām hem işitip ḫursend boldılar. Bir oġlılarını körmaḳġa kildiler, kördiler kim (3) Bibi Hācer'ni ḳoyup kitken yirlerini tanıp bolmaydurġan bolupdur. Ḥażret-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālāġa (4) şükr ḳıldılar. Sorap kilip İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı öylerini taptılar. Bibi Sārā İbrāhīm ʿaleyhi's-selām- (5) -ġa tivedin tüşmeġay-siz, dip ʿahd ḳıldurup irdiler. Anıñg üçün tivede turup (6) sordılar kim: "İsmāʿīl bar mu?" dip. Ḫatunları cevāb birdi ki: "Öyde yoḳ." dip. "Ḳayan kitti?" dip (7) irdiler. "Avġa kitti." didi. Aldılarıġa çıḳmadı. "Cevāb birgen kim-sin? İsmāʿīl'ġa nime bolur-sin?"(8) didiler. "İsmāʿīl'ni ḫatunı-min." didi. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām ayttılar: "İsmāʿīl kilgende atañg körgeli kilip (9) irdi, ḳaytıp kitti, digey-sin. Ammā işikni āstānesi yaman tüşüpdür, buzup başḳa ḳılsun (10) didiler, dip aytġay-sin." dip yanıp kittiler. İsmāʿīl ʿaleyhi's-selām avdın kildiler. Ḫatunları (11) bu sözlerni ayttı. Şol zamān ḫatunlarını ṭalāḳ ḳıldılar. Ḫatunları ḥayrān bolup: "Min nime günāh ḳıldım, (12) mini ṭalāḳ ḳılur-siz?" didi. İsmāʿīl ʿaleyhi's-selām aydılar: "Atam kilip ikenler yaḫşı muʿāmele ḳılmasdın (13) dürüştlik ḳılıp-sin, āstāne dip sini ayturlar." dediler. ʿAmmāre ḥayrān bolup baḳıp turup (14) ḳaldı. Andın kiyin Cürhüm ḳabīlesidin "Seyyide" atlıġ bir ḳız aldılar. Be-ġāyet ṣāḥib-cemāl, ḫoş-rūy, ʿāḳile (15) irdi. Añga köp mihribān irdiler. Niçe vaḳtdın kiyin, İbrāhīm ʿaleyhi's-selām yana oġullarını körgeli (16) kildiler. Ol küni hem şikārġa barıp irdiler. Tivede turup: "İsmāʿīl öyde bar mu?" dip (17) sordılar. Seyyide: "Kim bolur-siz?" didi. "Min İbrāhīm-min." didiler. Seyyide öydin yügürüp çıḳıp (18) selām ḳılıp tiveni toḫtasını tutup tüşüp "Bir faṣl ārām alsunlar." dip

köp taʿẕīm (19) ḳıldı. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām: “Min tivedin yirge tüşmes-min, şarṭım bardur.” didiler. Seyyide tiveni (20) yanıġa bir uluġ taşnı kiltürüp ḳoydı. “Yirġa tüşmeseler, taşġa tüşsünler” didiler. Tiveni (21) çökürüp bir ayaġları tivede bir ayaġları tüşüp turdılar. Seyyide tive gūştı bile

[150] (1) tive ayranı alıp çıḳtılar. Ḫażret-i İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām yidiler. “Tivelerin̄gizġa Ḫudāy taʿālā berekāt (2) birsün” dip duʿā ḳıldılar. Andın son̄g Seyyide su alıp çıḳtı, ayttı kim: “Yolnı gerd ü ġubārı (3) yüzün̄gizġa ḳonupdur. Saç ve saḳalın̄gızını yup tarap ḳoysam” didi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ḳabūl (4) ḳıldılar. Seyyide yup tarap ḳoydı. Bu ḫiẕmetiġa İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām köp ḫursend bolup: (5) “Evlādların̄g köp bolsun, mālların̄ga Ḫudāy taʿālā berekāt birsün, ferzend-i ṣāliḥ birsün” (6) dip duʿā ḳıldılar. Andın kiyin ayttılar: “İsmāʿīl kilse selām aygıl. Bu işikni āstānesi yaḫşı tüşüpdür, (7) zinhār buzmasun” dip cönep kittiler. Aḫşam İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām avdın kildiler. Seyyide bu vāḳıʿa- (8) -larnı ve duʿā ḳılġanlarını bir bir beyān ḳıldılar. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām ḫatunlarıdın nihāyetsiz ḫursend (9) boldılar. Ammā atalarını köra’lmay yanġanlarıġa köp perīşān-ḥāl boldılar. Seyyide’ni yaḫşı ārām (10) ve iʿzāz birle tuttılar.

Ḫażret-i İsmāʿīl ʿAleyhi’s-selāmnı Ḳurbānlik Ḳılġanlarını (11) Beyānı Enes ibni Mālik raẓıya’llāhu taʿālā ʿanhümā rivāyet ḳılıpdur. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām Maḳdis yiride irdiler. (12) Andın kiyin, İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı ḳaşlarıda kilip vaṭan ḳılıp ḳaldılar. Ammā İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām (13) İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmġa besī mihribān irdiler. Bir sāʿat ayrılġu dik tāb u ṭāḳatları yoḳ (14) irdi. Bu ata oġulnı mihr ü maḥabbetleri ʿālem-i bālāġa meşḥūr boldı. Ferişteler ayttılar kim: “Ey Bar u Ḫudāyā (15) İbrāhīm san̄ga dost-min diydür, ammā sindin oġlı İsmāʿīl’ġa mihr ü maḥabbeti köpraḳlığı maʿlūm (16) boladur. Bir zamān ayrılu ġġa ṣabr u ṭāḳatı yoḳ.” didiler. Ḫiṭāb-ı Rabbü’l erbāb boldı ki: “Ey ferişteler sizler (17) aytur-sizler, dostluḳı maʿlūm bolmaydur dip. Min sizlerġa dostluḳını bildürey.” didi. (18) Bir tün İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmge vaḥy boldı:

“Ḳurbānlik ḳılġıl.” dip irtesi turup bir yüz ḳoy (19) ḳurbānlik ḳıldılar. Yana vaḥy boldı: “Ḳurbānlik ḳılġıl.” dip bir yüz tive ḳurbānlik ḳıldılar. (20) Yana vaḥy boldı: “Ḳurbānlik ḳıl.” dip bir yüz höküz ḳurbānlik ḳıldılar. Yana vaḥy boldı: “Ḳurbānlik (21) ḳıl.” dip İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ḫudāyā Ḫudāvendā nimerseni ḳurbānlik ḳılsam dergāhıṉda

[151] (1) ḳabūl bolur?” didiler. Ḫudāy taʿālādın vaḥy boldı: “Mindin başḳa bu dünyāda nimerseni yaḫşı körseṉ (2) şunı ḳurbānlik ḳıl. Her nede ki mini yolumda ḳança yaḫşı köredurgen nimersesini ḳurbānlik (3) ḳılsa, anı ḳabūl ḳılur-min. Biriġa on, onıġa yüz, yüziġa miṉ birür-min.” didi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām: (4) “Şol oġlum İsmāʿīl’ni ḳurbānlik ḳılsam bolur mu?” dip münācāt ḳıldılar. “Ḫūb bolur.” dip cevāb işittiler. (5) Bibi Hācer’ġa ayttılar: “İsmāʿīl’ni ʿazīz uluġ dostum ḳaşıġa alıp barur-min. Gīsūlarını taraġıl, yaḫşı (6) libās kiydürġıl” didiler. Bibi Hācer Ḥażret-i İbrāhīm aytkenleri dik ḳıldılar. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı (7) ḥüsn ü cemāllerini evvelġıdın on ḥişşe ziyāde boldı. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām’nı hem mihr ü maḥabbetleri evvelġıdın (8) on ḥişşe ziyāde boldı. Hīç ata oġul mundaġ mihr ü maḥabbetlik bolmaġan irdi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām (9) bir bıçaḳ, bir ṭınāb aldılar. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı alıp yolġa revān boldılar. Vaḳtī ki İsmāʿīl (10) ʿaleyhi’s-selām, İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı arḳalarıda yörüp barur irdiler. Şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿneni ṣabr u ṭāḳatı (11) ḳalmadı. Kilip ayttı: “Ey İsmāʿīl ḳayan barur-sin?” İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām: “Atam dostını ḳaşıġa alıp (12) barurlar.” didi. Şeyṭān: “Ataṉ sini öldürgeli alıp barur.” didi. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām: “Hīç ata (13) öldürüpdür mü?” didiler. Şeyṭān ayttı: “Ḫudā rıżāsı üçün ḳurbānlik ḳılur.” didi. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām (14) ayttılar: “Ḫudā rıżāsı üçün yüz cānım bolsa birdim.” didiler. Şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿne nevmīd bolup (15) yandı. Andın kiyin Bibi Hācer’ni aldıġa kilip ayttı: “Ey Hācer, İbrāhīm, İsmāʿīl’ni öldürgeli alıp (16) kitti. Oġluṉnı ḥāliġa raḥm ḳılıp saṉga ḫaber birgeli kildim. Barıp acratıp alġıl.” didi. Bibi (17) Hācer ayttılar: “Yalġan aytur-sin. Hīç ata oġlını öldürüpdür mü?” didiler. Şeyṭān-ı

ʿaleyhi'l-laʿne ayttı: (18) "Ḫudā rıżāsı üçün ḳurbānlik ḳılur." didiler. Bibi Hācer ayttılar: "Ey aḥmaḳ Ḫudā rıżālığı üçün yüz oġul (19) bolsa hem birür-min." didiler. Şeyṭān-ı laʿīn nevmīd bolup ḳayttı. Andın yana İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ḳaşlarıġa (20) kildi, ayttı: "Ey İsmāʿīl ḳaçıp kitġıl nā-būd bolur-sin. Min sañga köyüp aytur-min." didi. İsmāʿīl (21) ʿaleyhi's-selām ayttılar. Atam sinçe köymes mü?" dip söktiler. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ey oġlum kim bile sözle-

[152] (1) -şürsin?" İsmāʿīl ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Bir kişi sini atañg öldürgeli alıp baradur, ḳaçıp kitġıl (2) diydür." İbrāhīm ʿaleyhi's-selām ayttılar: " Ol şeyṭāndur. Kilse taş birle urung." didiler.(3) **El-Ḳıṣṣa,** arḳalarıdın yitti merātibe kilip söz ayttı. Her kilgenide taş attılar. Ol yirde taş atmaḳ- (4) -lik ḥācīlerġa mīrāṣ ḳaldı. Andın Mīnā taġıġa bardılar. Ayttılar kim: "Ey oġlum sizni ḳurbānlik (5) ḳılmaḳġa vaḥy boldı. Ey oġlum min kördüm tüşümde sizni soymaḳnı nime dir-siz? Ḳavluhu taʿālā: (6) "**Yā buneyye innī erā fī'l menāmi ennī eẕbeḥuke fenẓur māẕā terā**"[19] İsmāʿīl ʿaleyhi-selām ayttılar: "Fermān-ber-dār-min. Siz (7) oġuldın kiçseñgiz, min cāndın kiçtim." didi. Yana ayttılar kim: "Ey ata bu sözni nime üçün öyde aytmadıñgız? (8) Anamdın rıżālıġ tilep kilür irdim. İmdi ata meʾmūr bolġan işiñgizni ḳılıñg. Ḫudā ḫˇāhlasa mini (9) ṣābirlerdin ḳılġan." didiler. Ḳavluhu taʿālā:"**Ḳāle yā ebeti'fʿal mā tuʾmeru setecidunī inşāʾallāhu mine's-ṣābirīn**"[20] Yana (10) ayttılar: "Ey ata sizġa üç vaṣiyyetim bardur. Evvel oldur kim ḳol birle ayaġımnı baġlañg. Eger cān açıġı birle (11) urunsam sizġa ḳan tigmesün. İkkinçi ol kim yüzümni ḳoyı ḳılıp yirġa ḳaratıñg. Mebādā (12) közüñgiz közümġa tüşüp atalik mihri teprenüp bıçaḳ tartar ḥālde ḳolıñgız titremesün. Üçünçi (13) anam ve dost u yārımġa mindin selām tigürüñg. Ḳanlıġ köylekimni ġarīb anamġa iltip biriñg. (14) İskep

[19] Ṣāffāt Sūresi 102. Ayet(37/102): "…oğulcağızım, dedi, ben seni rü'yamda boğazlıyorken görüyorum. Bak artık ne düşünürsün…"

[20] Ṣāffāt Sūresi 102. Ayet(37/102): "…(Oğlu) dedi: Babacığım, sana edilen emir ne ise yap. İnşâallah beni sabredenlerden bulacaksın."

mini ḳaraḳımnı otını bassun. Ḳayda ḳara saçlik yigit körseñiz, mini yād ḳılıp duʿā ḳılġay- (15) -siz. İmdi teʾḫīr ḳılmañ.” dip ḳollarnı tutup turdılar. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bu ferzend-i ercümendni ḳol ayaġını (16) baġlap yatḳuzup yüzlerini yirġa ḳılıp bıçaḳ sürdiler. Ḥażret-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā’dın (17) bıçaḳġa: “Kismeġıl.” dip fermān boldı. Bıçaḳ kismedi. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “İy ata şeşmeñ (18) yaḫşı ḳayrap salıñ.” didiler. Ān-heme ḳayrap ötkür ḳılıp saldılar, kismedi. Üç merātibe bıçaḳnı sürdiler (19) hergiz ötmedi. Bıçaḳnı yüzi arḳası dik boldı. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām ayttı: “İy ata ötmese uçını (20) soḳup boġuzlañ.” didiler. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bıçaḳnı uçını soḳtılar. Bıçaḳ ḥalḳa bolup turdı. Ol eṉnāda (21) Ḫudāy taʿālā ferişteleṛġa ayttı: “İy melāʾikeler körüñler. İbrāhīm mini rıżālıġım üçün mihribān ferzendiġa nime işler

[153] (1) ḳılur.” dip heme melāʾikeler āsmāndın, ḥūr u ġılmān behişṭdin, rūḥānīler kürsīdin, kerrūbīler (2) ḳalemdin neẕẕāre ḳılıp turur irdiler. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām yatġan yirleride bu ferişṭelerni (3) temāşā ḳılıp turġanlarını körüp küldiler. **El-Ḳıṣṣa,** İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bıçaḳnı taşḳa çaptılar. Taş- (4) -nı ikki pāre ḳılıp kisip yirge batıp turdı. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām açıġlap ayttılar kim: “Ey bıçaḳ (5) taşḳa salsam kiser-sin, İsmāʿīl’ni kismes-sin. Sebeb nedür?” didiler. Bıçaḳ tilġa kilip (6) ayttı: “Ey İbrāhīm Ḫalīlu’llāh ne üçün açıġlar-siz? Nemrūd sizni otḳa saldı. Ḫudāy taʿālādın otke emr (7) boldı, İbrāhīm’ni köydürmegil, dip ot gülistān boldı. Siz bir mertebe kisgil, dip sorar-siz. Ḫudāy taʿālā (8) yitmiş merātibe kismegil, dip yandurar. Sizni sözinġizni ḳoyup Ḫudāy taʿālānı ḥükmin ḳılmaġım evlādur.” (9) didi. Ferişteler hemeleri münācāt ḳılıp yıġlaşıp ayttılar: “Ey Bar u Ḫudāyā Levḥü’l-Maḥfūẓ’da körer-miz (10) kim Ḫażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı uruġıdın peydā bolur.” dip “Ol Muḥammed (11) ʿaleyhi’s-selām ḥaḳ u ḥürmetidin bu ata birle oġulġa şādmānlik ve ferh<ū>mendlik birgil.” dip ol (12) eṉnāda āsmāndın āvāz kildi: “Ey İbrāhīm tüşüñni rāstġa çıḳardıñ.” dip Ḳavluhu (13) taʿālā: “**Ve nādeynāhu**

eyyā ibrāhīm, ḳad ṣaddaḳte'r-ru'yā"[21] Öz sözi͡ngge te͡ng biz hem ʿivažın birdük. (14) Ḳavluhu taʿālā: "**İnnā keẕalike neczī'l muḥsinīn**"[22] Ol fidyeni alıp ḳurbānlik ḳılġıl, oġlu͡ng selāmetḳa (15) ḳalsun. Ḳavluhu taʿālā: "**Ve fedeynāhu bi-ẕibḥin ʿaẓīm**"[23] Cebraʾīl ʿaleyhi's-selāmnı āvāzı kildi: "Allāhu ekber" dip. İbrāhīm ʿaleyhi's- (16) -selām baḳıp kördiler kim Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām bir ḳoçḳar alıp kilipdür. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām anı körüp (17) söyüngenleridin: "Lā-ilāhe illaʾllāhu va'llāhu ekber" didiler. İsmāʿīl ʿaleyhi's-selām bıçaḳnı kismegeni bu ḳoynı kil- (18) genide "Allāhu ekber ve lillāhi'l ḥamd" didiler. Bu tört tekbīrni ḳurbān künleri aytmekleri hem vācib boldı. Bu tört (19) tekbīrni aytsalar, Cebraʾīl-i emīn, İbrāhīm-i Ḫalīl, İsmāʿīl-i Ẕebīḥ'ni ṣevāblarını tapḳaylar. Ol ḳoçḳarnı (20) şāḫı yaşıl, arḳası kök irdi. Ol zamān İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ḳol ayaġlarnı yiştiler. (21) Bir rivāyetde aytıpdur kim bu ḳoy Hābil'ni ḳurbānlik ḳılġanı ḳoy irdi. Ḫudāy taʿālā cennetde simir turur irdi.

[154] (1) dipdürler. Ḳoynı soydılar. Tirisini süfre ḳıldılar. Ḫalḳġa ol süfrede ṭaʿām birür irdiler. (2) Yü͡ngini Bibi Sārā igirip çāder ḳıldılar. Anı tābūt-ı sekīnede ḳoydılar. Ol tābūtnı Cebraʾīl (3) ʿaleyhi's-selām peyġamber ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemġa kiltürüp birdiler. Her bāre vaḥy-i ḥażret-i ilāhī kilġanda ol (4) çāderni bürkenip olturur irdiler. Āḫirü'l-emr, Ḥażret-i ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanhke birdiler. Ḥażret-i Mūsā ʿaleyhi's-selāmnı (5) höküzlerini tili hem şunda irdi. Anı ẕerre ḳıldılar. Anı bile şerīʿatnı āşkārā ḳılur irdiler, dip- (6) -dürler. **Ḥikāyet,** binā-yı Kaʿbe-i Muʿaẓẓama'nı ornıda Ādem ʿaleyhi's-selām bir öy binā ḳılıp (7) irdiler. Ol öyni "Beytü'l-Maʿmūre" dir irdiler.

---

[21] Ṣāffāt Sūresi 104-105. Ayetler(37/104-105): "Biz ona: Yâ Ibrâhîm rü'yâna sadâkat gösterdin. Şübhesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız, diye nida etdik."

[22] Ṣāffāt Sūresi 105. Ayet(37/105): "…Şüphesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız."

[23] Ṣāffāt Sūresi 107. Ayet(37/107): "Ona büyük bir kurbanlık fidye verdik."

Ḥażret-i Nūḥ ʿaleyhi’s-selāmnı ṭūfānıġaça bar irdi. Ḫalāyıḳlar (8) ol öyni ol vaḳtġaça ṭavāf ḳılur irdiler. Ṭūfān bolġanda ʿaẕāb suyı tigmesün, dip Ḥaḳ Sübḥānehu (9) ve taʿālā fermānı bile ferişteler törtünçi ḳat āsmānġa çıḳarıp Beytü’l-Maʿmūr’nı ornıġa Şām vilāyetidin (10) bir tağnı kiltürüp ḳoydılar. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmġa fermān boldı kim: “Ḫāne-yi Kaʿbe’ni binā ḳılġıl.” dip. İbrāhīm (11) ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ḫudāyā, min bilmes-min Kaʿbe öyi ḳaydadur.” Ḫudāy taʿālā bir parça aḳ bulutnı yiberdi. (12) Kilip sāye ḳılıp körsetti. Nidā kildi ki: “Ey İbrāhīm öyni kette ve kiçiklıġı şol bulutnı sāyesiçe bolsun.” (13) Baʿżīlar aytıpdurlar: “Bir yılan ḥalḳa bolup yattı, anı endāzesiçe boldı.” dip ve yana nidā kildi ki: (14) “Ey İbrāhīm biş tağdın taş kiltürgil.” dip. Ṭūr-ı Sīnā, Kūh-ı Zīnā, Kūh-ı Ḥırī, Kūh-ı Lübnān, Kūh-ı Cūdī. (15) **Suʾāl:** Mekke’de taşlar köp irdi, alarnı almasdın bu biş tağdın taş kiltürmekke (16) ḥikmet ne irdi? Cevāb: Bu biş tağdın taş kiltürüp ḳılmaḳġa ḥikmet oldur kim her kim bu öyni (17) ṭavāf ḳılsa bu biş tağnı ağırlıġıça günāhı bolsa hem ʿafv ḳılıp yana şol biş tağnı ağırlıġınça ṣevāb nāme-i (18) aʿmālġa bitiġaylar. Taşnı Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kirttiler, ferişteler tırāşladılar. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı (19) taşıdılar. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām, İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı taşnı üstiġa otḳuzup taşnı yorġa (20) at dik yorġalatıp kiltürür irdiler. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām taşnı alıp dīvār örür irdiler. Ḳaysı taş yaramas (21) bolsa ḳollarıġa alışları bile tüzelip cāyıġa rāst kilür irdi. Bir ṭaraf dīvārdın Yā Ḥannān ve yana bir ṭaraf

[155] (1) dīvārıdın Yā Mennān ve bir dīvārıdın Yā Deyyān ve bir dīvārıdın Yā Sübḥān, dip bitilip çıḳtı ve yana bir burçıdın (2) bir bölek āvāz kilür irdi. Bir burçıdın “Sübḥānaʾllāh”ve yana bir burçıdın “El-ḥamdüli’llāh” ve yana bir burçıdın (3) Lā-ilāhe illaʾllāh” ve yana bir burçıdın “Allāhu ekber ve lillāhi’l ḥamd” dip āvāz kilür irdi. **El-ḳıṣṣa** dīvār şol (4) miḳdār bülend boldı ki İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı ḳolları yitmedi. Ayaḳlarnı bir taşnı üstiġa (5) ḳoyup çıḳıp turup ördiler. Dīvār ḳança bülend bolsa ayaġlarıdaki taş şunça yoḳḳarı (6) köterilürdi. Vaḳtī ki Ḥacerü’l-esved’ni berāberide

boldı. Fermān boldı ki: “Ey İbrāhīm ol emānet taşnı (7) kiltürüp ḳoyġıl. Heme ḫalḳnı ziyāret-gāhı bolur.” dip.İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām izlep tapa’lmay yörür (8) irdiler. Nā-gāh Ebū Ḳubeys taġıdın āvāz kildi ki: “Ol emānet taş mindür-min.” dip. İsmāʿīl (9) ʿaleyhi’s-selām barıp alıp kildiler. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām tutup irdiler. Ḳollarıdın tüşüp (10) özi ornıda ḳarār taptı. Vaḳtī ki ḫāne-yi Kaʿbe tamām boldı. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām duʿā ḳıldılar kim: “İlāhī (11) munı bizdin ḳabūl ḳılġıl.” Ḳavluhu taʿālā: “**Rabbenā teḳabbel minnā inneke ente’s-semīʿu’l ʿalīm**”[24] ve yana duʿā (12) ḳıldılar kim: “Ey Bar u Ḫudāyā bizni ferzendlerimizdin peyġamber çıḳarġıl kim sini kelāmıñgnı bendeleriñgġa (13) oḳusun, sini kitābıñgnı olarġa bildürsün. Bendeleriñgni günāhlarnı ʿafv ḳılġıl.” dip (14) ḫaberan ʿanh Ḳavluhu taʿālā: “**Rabbenā vebʿaṯ fīhim resūlem minhum yetlū ʿaleyhim āyātike ve yuʿallimuhumü’l kitābe ve’l ḥikmete ve yüzekkīhim** (15) **inneke ente’l ʿazīzü’l hakīm**”[25] Andın kiyin Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām fermān kiltürdiler kim: “Ey İbrāhīm imdi ḫalḳnı ḫāne-yi (16) Kaʿbe’ġa ḳıçġırġıl.” dip.İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Bu dünyā kiñgdür, min żaʿīfdür-min mini ḳıçġırġanı (17) bile kim işitür.” didiler. Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālādın nidā kildi ki: “Ey İbrāhīm sindin ḳıçḳırmaḳ, mindin işittür- (18) -maḳ.” dip. İbrāhīmʿaleyhi’s-selām Ebū Ḳubeys taġıġa çıḳıp tört ṭarafġa baḳıp ḳıçḳırdılar: “ایهنا الناسی (19) ان الله تعربنی لکم بیتا وامرکم ان تحجو افحوه”[26] Yaʿnī:

[24] Baḳara Sūresi 127. Ayet(2/127): “…ey Rabbimiz, bizden (şu hizmeti) kabul buyur. Şüphesiz hakkıyla işiten, kemâliyle bilen sensin sen.”

[25] Baḳara Sūresi 129. Ayet(2/129): “Ey Rabbimiz, onların (müslim olan o soyumuzun) içinden onlara senin âyetlerini okuyacak, onlara kitabı (Kur'anı), hikmeti (ondan hükümleri) öğretecek, onları (şirkten) iyice temizleyecek bir peygamber gönder. Şüphesiz yegâne galib, (sun'unda) tam hikmet sahibi sensin sen.”

[26] “Ey insanlar! Allahü teâlâ, bir ev bina ettirdi ve bu evi ziyaret etmenizi emreyledi. Geliniz, Kâbe’yi ziyaret ediniz!”

“Ey ḫalāyıḳlar Ḫudāy taʿālā sizlerġa öy binā ḳıldı (20) ve emr ḳıldı sizlerni ḥac ḳılmaḳġa, bes ṭavāf ḳılıñglar.” Ol öyni hīç kimni körmey ḫalāyıḳlarnı (21) āvāzlarnı işittiler: “**Allāhümme lebbeyk lebbeyke lā şerīke leke lebbeyk inne’l-ḥamde ve’n-niʿmete leke ve’l-mülk**

[156] (1) **lebbeyke lā şerīke leke**”[27] dip. Ol kün Ādem ʿaleyhi’s-selāmnı ferzendleridin kim “Lebbeyk” dip cevāb (2) birgen bolsa her ḳança kem-baġal bolsa hem barıp ḥac ḳılur. Ammā “Lebbeyk” dip cevāb birmeġan bolsa her ḳança (3) bay ü tüvānā mālda bolsa hem ḥac ḳıla’lmaydur. Ḫaberde andaġ kiltürüpdürler kim vaḳtī ki Mekke-i (4) Muʿaẓẓama ṭayyār boldı. Fermān-ı İlāhī boldı ki: “İlni ḥacġa çarlaġıl.” dip. Evvel Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (5) ḳıçḳırdılar. Andın kiyin İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ḳıçḳırdılar. Andın kiyin şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿne ḳıçḳırdı. Cebraʾīl (6) ʿaleyhi’s-selāmnı āvāzını işitkenler Kaʿbe’ni ṭavāf ḳılġalı niyyet ḳılıp çıḳıp yolda ölerler. Tā ḳıyāmetġaça (7) her yılda bir mertebe ḥac ḳılġanlarnı derecesini taparlar. Munı ṣevābı hemedin ziyādedür. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı (8) āvāzını işitkenler barıp Mekke’ni ṭavāf ḳılıp şol pāklik bile günāh ḳılmay ölerler. On yılġaça (9) her yıl bir mertebe ḥac ḳılġannı derecesini taparlar. Şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿneni āvāzını işitkenler, barıp Mekke’ni (10) ṭavāf ḳılıp menzilleriġa kilip ölerler. Olarġa bir ṣevāb bitülür. Andın kiyin yana ḳılġan (11) günāhların cevābını sorarlar: “Bu muʿcize-i Mekke-i Mükerreme’dür. Mundın bölek hem binātları bardur. Biri (12) ol kim hīç cānver Mekke’ni tifesidin uçup ötmes ve biri çāh-ı Zemzem’dür. Yana biri her ḳısm kesel (13) barsa şıḥḥat tapar.

Aṣḥāb-ı Fīl’ni Helāk Bolġanı Naḳlīdür kim Yemen’ni pādişāhı köp (14) ẓālim ve sitem-kār irdi. Özi incīl-ḫ̆ān irdi. Bir uluġ öy binā ḳıldı. Be-tamām cevherāt bile ārāste (15) Ḥażret-i ʿİsā ʿaleyhi’s-selāmnı ṣūretlerini ḳıldurdı. Ayttı: “Rūy-ı ʿālemde mini şol

[27] “Allah’ım sana itaat ve ibâdete hazırım, emrine boyun eğiyorum. Sana ibâdet üzereyim, Senin ortağın yoktur, emrine boyun eğiyorum. Hamd ve nimet gerçekte senindir, mülk de sana mahsustur. Senin ortağın yoktur.”

öyümdin ḫūbraḳ (16) ve bihraḳ öy bardur mu?" didi. Aldıdakiler ayttılar: "ʿArablar'nı bir öyi bar, bu öydin ḫūbraḳ ve bihraḳ (17) ve ḫalḳnı meyli ol öyġa köpraḳdur." didiler. Pādişāh reşk ḳılıp ayttı kim: "Ol öyni buzup (18) taşlaŋglar. Merdümler munda kilip mini öyümni ṭavāf ḳılsunlar." dip. Ol zamān leşker cemʿ ḳıldı. (19) İkki miŋg kişini tört yüz pīl bile yiberdi. Bu leşker kilip Mekke'ni eṭrāfını alıp pīllerni buyurdı. (20) Pīller ḫortūmını ḳoyı salıp turdı. Ān-heme Mekke ṭarafıġa haydadılar. Hergiz unamadı. Bir kette pīl bar (21) irdi. Pīl-i Maḥmūdī, dir irdiler. Ol başlıḳ heme pīller Mekke-i Muʿaẓẓama'ġa secde ḳıldılar. Heme leşkerġa

[157] (1) Ḫudāy taʿālā Ebābīl digen ḳuşnı musallaṭ ḳıldı. Leşker hemesi helāk boldı. Bu leşkerni aṣḥāb-ı pīl (2) atadılar. Va'llāhu taʿālā aʿlemu be-ḥaḳīḳati'l-ḥāl

On Üçünçi Ḥażret-i İsḥāḳ ʿAleyhi'- (3) -s-selāmnı Vāḳıʿaları "Ve beşşernāhu bi-isḥaḳa nebiyyem mine'ṣ-ṣāliḥīn"[28] teşrīfin alġan, (4) "**Ve min verā'i isḥaḳa**"[29] ḫilʿatin kiygen, "**Ve vehebnā lehu isḥaḳ ve yaʿḳūbe nāfileh ve küllen ceʿalnā ṣāliḥīn**"[30] (5) Ḫiṭābın işitken İsḥāḳ ʿaleyhi's-selāmdurlar. Bu andaġ vāḳı'adur kim Bibi Sārā hīç oġul ve ḳız (6) toġmadılar. Yüz otuz yaşġa kirdiler. Ümīdleri üzülġan irdi. Bir kün Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām İbrāhīm (7) ʿaleyhi's-selāmġa miḥmān bolup bir ḫoş ḫaber tigürdiler kim: "Ey İbrāhīm Ḫudāy taʿālā Bibi Sārā'dın sizge (8) bir oġul ʿaṭā ḳılur. Atını İsḥāḳ ḳoyuŋg." dip beşāret birdiler. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām Bibi Sārā'ġa ayttılar. (9) Bibi Sārā köp ḫursend boldılar. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām beşāret birgenidin soŋg, yitti kündin kiyin Bibi Sārā ḥāmile- (10) -lik boldılar. Toḳḳuz ay on kündin kiyin İsḥāḳ ʿaleyhi's-

[28] Ṣāffāt Sūresi 112. Ayet(37/112): "Ona salihlerden bir peygamber olmak üzere de İshak'ı müjdeledik."

[29] 11/Hūd Sūresi 71. Ayet(11/71): "(İbrâhîmin) karısı (hizmet için) ayakta idi. (Bu söz üzerine) güldü. Biz de ona İshak'ı, İshak'ın ardından da (torunu) Ya'kub'u müjdeledik."

[30] Enbiyā Sūresi 72. Ayet(21/72): "Ona (İbrâhîme) İshak'ı, üstelik bir de Ya'kub'u ihsan ettik ve (bunların) her birini salih (zât)lar yaptık."

selām toġuldılar. Ol kiçe İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām tüş (11) kördiler kim öylerni eṭrāfıġa bir miṅg yulduz tüşti. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ḫudāyā niçük ʿalāmet- (12) -dür?” Yarlıġ kildi: “Ey İbrāhīm bu İsḥāḳ oġluṅgdın bir miṅg peyġamber vücūdge kilür.” dip. İbrāhīm (13) ʿaleyhi’s-selām ḫursend bolup şükr ḳıldılar ve yana aydılar: “Ḫudāyā Ḫudāvend<ā> İsḥāḳ’ġa mundaġ kerāmetler (14) ḳılur-sin. İsmāʿīl’ġa ne birür-sin?” didiler. Ḫiṭāb kildi kim: “İsmāʿīl’ni evlādıdın bir peyġamber çıḳarur-min (15) ‘Muḥammed’ atlıġ. Eger ol peyġamber bolmasa irdi, bu ʿālem bolmaġay irdi. Āsmān u zemīn heme maḫlūḳāt u mevcūdāt (16) ve hīç peyġamber bolmaġay irdi. Sin hem bolmaġay irdiṅg. Her nime bardur ve mundın bu yan bolur anı ṭufeylī- (17) -dindür.” didi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bu sözni işitip sivündiler. Anı şükrānesiġa bir yüz tive, bir miṅg (18) ḳoy ḳurbānlik ḳıldılar. Vaḳtī ki İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām kette boldılar. Ḳadd u ḳāmet ve saḳal u burūt (19) ve yüz közleri atalarıġa oḫşar irdiler kim hergiz tanup ayrıp bolmas irdi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām münācāt (20) ḳıldılar kim: “Ey Bar u Ḫudāyā minde bir nişāne bolġay ḫalḳ mini İsḥāk’nı atası ikenimni bilgey (21) irdi.” didiler. Duʿāları müstecāb boldı. Şol zamān saḳalları aḳardı. Saḳal çıḳmaḳ

[158] (1) Şīş ʿaleyhi’s-selāmdın ḳaldı. Saḳal aḳarmaḳ bur<ū>t almaḳ tırnaḳ almaḳ mūy-ı baġal ve mūy-ı (2) zīrnāf almaḳ ḫatne ḳılmaḳ bu işler Ḥażret-i İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmdın ḳaldı, dipdürler. (3) **El-ḳıṣṣa,** İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām ḥadd ü belāġatke yittiler. Şāvīl ibni İlyās’nı ḳızını alıp birdiler. Atı Refīḳā (4) irdi. Refīḳā yüklük boldı. Toġar vaḳtı yaḳın bir kün analarını ḳarınıdın āvāz kildi ki: “Min (5) ilgeri çıḳadur-min.” Yana biridin āvāz kildi ki: “İlgeri çıḳadur-min” dip. Ve yana uluġıdın āvāz (6) kildi ki: “Eger sin ilgeri çıḳar bolsaṅg min anam ḳarnını bir yiridin tişip çıḳıp kiter-min.” dip. (7) İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ey ferzend anaṅga raḥm ḳıl, ḳarnını tişme ilgeri çıḳ.” didiler. (8) Vaḳtī ki toldı boldı. Kiçiki ilgeri tüşti. “ʿAyş” at ḳoydılar. Anıṅg üçün kim aġasıġa ʿāsī (9) bolup ilgeri tüşti. Kettesi kiyin tüşti. Aṅga “Yaʿḳūb” at ḳoydılar. Anıṅg üçün kim ʿaḳīb (10) kildi. Yaʿnī kiyin kildi. Vaḳtī ki ikevleri kette bolup belāġatke yittiler.

Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı ḳoy (11) baḳġalı ʿAyṣ’nı dihḳānçilikġa ḳoydılar. İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām köp ʿömr közlerini ġubār alıp körmes (12) boldılar. ʿAyṣ’ge mihribān irdiler. Anaları Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām’ge mihribān irdiler. Bir kün İsḥāḳ (13) ʿaleyhi’s-selām keyik gūştını kebābıġa ārzūmend boldılar. Ayttılar kim: “Ey ʿAyṣ mini evlādımdın bir miñg peyġamber (14) peydā bolurmış. Munıñg arasıdın ḳança pādişāhlar peydā bolur imiş. Bir keyik tutup mañga kebāb ḳılıp (15) birseñg. Kebābnı yip min sañga bir duʿā ḳılay ol devlet sañga ve sini evlādıñgġa bolsun.” didiler. (16) ʿAyṣ bu ümīd bile beyābānġa keyik izlep çıḳıp kitti. Anaları bu sözlerni işitip turur irdi. (17) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa ayttılar kim: “Ey Yaʿḳūb atañg ʿAyṣ’ġa şundaġ vaʿde ḳıldılar, sin tīz barıp (18) bir oġlaḳnı alıp kebāb ḳılıp tavşuñgnı ʿAyṣ’nı tavşı dik arḳañgnı ʿAyṣ’nı arḳası dik (19) ḳılıp kiltürġıl.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām der-ḥāl bir oġlaḳnı soyup bütün kebāb (20) oġlaḳnı tirisini arḳasıġa yaḳıp āvāzını ʿAyṣ’nı āvāzı dik ḳılıp kebābnı alıp kildiler. (21) İsḥāk ʿaleyhi’s-selām gümān ḳılıp ayttılar kim: “Āvāzı Yaʿḳūb’ġa oḫşaydur ayā ʿAyṣ mukin yā ʿAyṣ

[159] (1) imes mükin.” dip çarlap silep baḳtılar. Ḳollarıġa tüglük urundı. ʿAyṣ’nı arḳası tüglük (2) irdi. **El-ḳıṣṣa,** kebābnı yip duʿā ḳıldılar: “İlāhī Ḫudāvendā bu oġlumġa andaġ devlet birġıl kim mürsel (3) peyġamberler tāc-dār-ı pādişāhlar munıñg evlādıdın peydā bolsun. Ḳıyāmetġaça devleti kem bolmasun.” didiler. (4) Bu duʿānı Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām aldılar. Ḫudāy taʿālā İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām duʿāların ḳabūl ḳıldı. Andın (5) kiyin ʿAyṣ keyikni miñg meşaḳḳat bile tapıp soyup kebāb ḳılıp kildi. İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām ayttı- (6) -lar: “Ey oġlum ḥālā kildiñg, duʿā ḳıldım yana kildiñg mü?” didiler. ʿAyṣ min imdi kildim.” didi. İsḥāḳ (7) ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Andaġ bolsa bu işni anasını sözi bile Yaʿḳūb ḳılġandur, imdi fāʾidesi yoḳ.” (8) didiler. İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām bile ʿAyṣ bī-dimāġ boldılar. Ol eṣnāda Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kildiler, ayttı- (9) -lar: “Ey İsḥāḳ duʿā ḳılıñg icābet bolur, ʿAyṣ’nı evlādıdın hem bir peyġamber-i ṣabūrī ve şekūrī peydā (10) bolur.” didiler. Bu beşāretdin endek köñgülleri teskīn taptı. Ammā ʿAyṣ’nı Yaʿḳūb

ʿaleyhi’s-selāmġa (11) ʿadāveti pest bolmadı. “Bu kün hem bolsa irte hem bolsa Yaʿḳūb’nı öldürür-min.” dip kiçe kündüz (12) fikr ü ḫayāl ḳılıp hīç ʿilāc ḳıla’lmay yörür irdi. Bir kün, “Miḥmān ḳılur-min.” dip Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı (13) öyige çarlap kildi, ayttı: “Ey inim boġzıñdın bir būse ḳılay.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām boġzılarını (14) tutup birdiler. Būse ḳıla-min dip tişlep aldılar. Ḫıyānet ḳılġan sebebdin ʿAyṣ’nı tişi Yaʿḳūb (15) ʿaleyhi’s-selāmnı boġzıdın acramadı tört tişi yolunup ḳaldı. ʿAyṣ bu ḥāldin Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı (16) ayaġlarıġa yıḳılıp ayttı kim: “Ey Yaʿḳūb mini köñlümde bir ʿadāvetim bar irdi, imdi ötdüm. Sinde günāh (17) yoḳ iken düşmenlik ḳıladur-min dip tişsiz ḳaldım.” dip köp ʿöẕrler ayttı. Vaḳtī ki İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām (18) ʿālem-i fānīdin ʿālem-i bāḳīġa rıḥlet ḳılur bolġanda Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmge vaṣiyyet ḳıldılar kim: “Mindin (19) kiyin hergiz bu yirde turmaġıl. Şām’ġa barġıl, anda Fedān digen bir kent bardur. Anda (20) Leyyān digen bir kişi bardur. Ol bizġa ḳarındaşdur. Anı aldıġa barġıl yaḫşı ḳızları bardur. (21) Min İsḥāk ʿaleyhi’s-selāmnı oġlı-min dip sini yaḫşı baḳıp öziġā ferzend ḳılur. Ol māl-dār kişidür.

[160] (1) Sañga hem māl birür. Teñlik tarta’lmas-sin.” didiler. ʿĀlem-i fānīdin öttiler. Niçe kündin kiyin Yaʿḳūb (2) ʿaleyhi’s-selām Fedān’ġa bardılar. Niçe vaḳt Leyyān’nı ḫiẕmetide boldılar. Ve bi’llāhi’l- ʿiṣmeti ve’t-tevfīḳ

On (3) Törtünçi Ḳıṣṣa Ḥażret-i Lūṭ ʿAleyhi’s-selāmnı Beyān-ı Vāḳıʿası (4) Ḥażret-i İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı atalarını atı Āzer irdi. Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı atalarını atı Hāzer irdi. İkkisi (5) bir toġḳan irdi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām, Lūṭ ʿaleyhi’s-selām bile ʿammüke beççe irdiler. Ol yirde bir tür- (6) -lük ḫalḳ bar irdi. Olarnı Ḫudāy taʿālā Ḳurʾān-ı Mecīd’de “**Müʾtefikāt**”[31] dip ḫaber birdi. Müʾtefikāt (7) maʿnīsi mükeẕẕibātdur. Bularnı “Şendūm” digen pādişāhları bar irdi. Ol pādişāhnı “Kürmūz” (8) digen vezīri bar irdi. Olar hemeleri büt-perest irdiler. Tört şehrleri bar irdi. (9) Birini atı Sedd ve birini Sīmvez ve yana biri Ḳūb ve yana biri Ḳarṭ. İdrīs ʿaleyhi’s-selāmnı

[31] Ḥāḳḳa Sūresi 9. Ayet(69/9): “… alt üst olan (kasaba)lar (halkı)…”

zamānları- (10) -dın bu yan tört yurtdın niʿmetlik yir yoḳ irdi. ʿĀlemde ḳança niʿmet bolsa yalġuz (11) Müʾtefikāt ḫalḳıda irdi. Yaʿnī ol tört yurtda irdi. Her yıl Müʾtefikāt ilni niʿmetleri (12) pişip yitilse tört ṭarafdın iller kilip öz bağları dik içige kirip her ḫayl mīveler- (13) -din ḳurutup alıp ḳış bolsa öyleriġa kiter irdiler. Bir yıl Ḫudāy taʿālā bularġa ḳattıġ (14) savuḳ yiberdi. Ol mīvelerni hemesi bolmadı vaḳt boldı. Her yıl kiledürġan ādemler (15) yıldaki ümīd birle kildiler. Müʾtefikāt ilni ayttı: “Bu yıl yıldaki dik mīve ve niʿmet bolmadı. (16) Özlerimizge hem kemlik ḳılur-sizler. Bu yıl ḳaytıñglar.” didiler. Eṭrāf u cevānibdin kilgen (17) ādemlerġa söz rāst kilmedi, ḳaytmadılar. Şendūm pādişāhġa kilip ʿarż ḳıldılar. Pādişāh (18) ayttı: “Zeyʿāl’ġa barıp ʿarż ḳılıñglar. Şāyed ki bu işġa ol yol körgüzüp maşlaḥat birġay.” didi. (19) Zeyʿāl bir bütni atı irdi. Şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿne Beraḥṣāṣ atlıġ divni yiberdi. Ol kilip Zeyʿāl- (20) -nı içige kirip turdı. Olar ʿarżġa kildiler. Bu yılnı ḳattıġçilikidin şikāyet ḳıldılar. Ol (21) div-i melʿūn Zeyʿāl’ni içide turup aydı: “Ey mini ḳullarım şunça yıldın biri mini sözümni tutup

[161] (1) fermān-ber-dār bolsalar yiñg irdi. Sizlerġa mundaġ ḳattıḳçilik bolmas irdi. İmdi (2) ʿilācı oldur ki mundın barıñg ol kilgeni kişilerni tutup irkeklerni öyleriñgġa (3) kiltürüp basıp yaman iş yaʿnī livāṭa ḳılsañglar öz özleridin ḳaçıp kitgeyler.” didi. (4) Bu gümrāhlar: “Tiñgrimiz bizlerġa sözledi.” dip ḫursend boldılar. Zeyʿāl’ni aldıdın çıḳıp ol (5) kilgen kişilerni izlediler. Bir Bāhīl atlıġ kişi hem ol kilġannı kişilerni izlep barur irdi. (6) Şeyṭān özi çiraylik ādem ṣūretide bolup göründi. Bāhīl anı körüp ḳolıdın tutup (7) öyiġa alıp kilip yitmiş kişi birle şeyṭānnı livāṭa ḳıldılar. **Ḥikāyet** Ḫalīfe Me’mūn (8) bir kün iblīsni körüp ayttı: “Ey şeyṭān Ādem-i ṣafīyyu’llāh heme maḫlūḳātdın uluġ şerāfetlıḳ (9) ʿazīz ve mükerrem ve muḥterem irdiler. Andaġ ẕāt-ı bā-berekātġa secde ḳılgeli ʿār u nāmūs ḳıldıñg. (10) Lūṭ peyġamber ḳavmiġa muḫanneṯ bolduñg. Astıda yatmaḳdın nāmūs ḳılmadıñg.” didiler. Yana bir rivāyetde (11) aytıpdurlar kim şeyṭān bir öyni bāġıge kirdi. Bāġbān tutup fāḥiş iş ḳıldı. Ḥāṣıl-ı (12) kelām ol ki ol yaman işni

örgendiler. Nā-gāh bir misāfirni körseler anı tutup ol nā-bekār- (13) -çılıḳnı ḳılur irdiler. Bu yaman iş ol ḫalḳnı irkekleriġa ḫoş kilip ḫatunlarıġa baḳmadılar. (14) Andın soñg şeyṭān-ı laʿīn özini ṭabīb ḫatun ṣūretide ḳılıp kildi. Alarnı ḫatun- (15) -larıġa ṭabīblik ḳıldı. Ḫatunlar bul ṭabīb ḫatunġa yaʿnī şeyṭānġa aydılar ki: “Bizlerni irkeklerimiz (16) çiraylik beççeler birle yatıp bizlerġa baḳmaslar. Niçük ḳılur-miz?” didiler. Şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿne aydı: (17) “Bu işni ʿilācı āsāndur.” dip. İrkek kişini uyat endāmıġa oḫşatıp yıġaçdın yondı. (18) Añga çerm ḳapladı. Özini biliġa baġlap ol ḫatunlarını köñgüllerini ḫoş ḳıldı. Ḫatunlar (19) hemesi bu bed-kārlıḳnı örgendiler. İrkekler beççe-bāz ḫatunlar bulġar-bāz bolup işleri (20) bed-kārlıġ rüsvālıġ boldı. Ol vaḳtda Lūṭ ʿaleyhi’s-selām İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ḳaşlarıda ḳuş (21) haydap dihḳānçilik ḳılur irdiler. Bir kün Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmġa selām ḳıldılar.

[162] (1) Lūṭ ʿaleyhi’s-selām cevāb-ı selām birip aydılar: “Siz nime-siz?” dip aydılar: “Min Cebraʾīl-min.” Lūṭ (2) ʿaleyhi’s-selām ḳuşlarını ḳoyup ayttılar: “Ey Cebraʾīl nime kiltürdüñgiz?” ayttılar: “Ḫudāy taʿālā sizġa (3) selām aytadur, selāmdın soñg fermān ḳıladur kim Müʾtefikāt ḫalḳıġa barıp aytıñg livāṭa (4) ḳılmasunlar. Saç ve saḳal yolmasunlar, ḫalḳnı yoldın çıḳarmasunlar. Ḫatunlar birbirleriġa (5) yatmasunlar, aytsunlar lā ilāhe illaʾllāh lūṭun rasūlu’llāh, disünler. Bütġa secde ḳılmasunlar.” didiler. Lūṭ (6) ʿaleyhi’s-selām: “niʿme’l-mevlā ve niʿme’n-naṣīr” didiler. Andın soñg: “Bu uluġ işke meʾmūr boldım.” Rengleri (7) zaʿferān dik sarġarıp İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı aldılarıġa kilip ayttılar: “Ey ʿammüke Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip (8) peyġamberlıḳ tigürdiler. Hemedin yamanraḳ ḫalāyıḳġa mini Ḫudāy taʿālā peyġamber ḳılıpdur.” didiler. İbrāhīm (9) ʿaleyhi’s-selām: “Alar ḳaysı ḫalḳ?” dip sordılar. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām: “Müʾtefikāt ḫalḳı.” didiler. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām (10) ayttılar: “Ḫudāy taʿālānı emriġa boyun ḳoyup barur esbābını ṭayyār ḳılıñg.” Lūṭ ʿaleyhi’s-selām ikki tive (11) kiltürdiler. Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı ikki ḫatunları bar irdi. Vāʿile, Vāhile atlıġ. Üç ḳızları bar irdi (12) birini atı Zaʿvile birini atı Arṣmer birini atı Buḳnā. Bir tiveleri bar

irdi atı Raʿd. Bir itleri bar irdi, (13) atı Ẕīne irdi. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām köçüp Müʾtefikāt’ġa revān boldılar. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bir taşġa (14) yaḳın cāyġa uzatıp alıp bardılar. Ol yirde fātiḥa birip münācāt ḳıldılar. Ayttılar: “İlāhī özüñg (15) dānā ve binā-sin. Lūṭ mini mūnisim irdi. Köp yaḫşı körer irdim, imdi sañga tapşurdım. Mañga barıp (16) amān u isen tigürġay-sin.” dip duʿānı tamām ḳıldılar. **El-ḳıṣṣa** Lūṭ ʿaleyhi’s-selām yol yörüp barıp (17) ʿĀmmūrā mevżiʿiġa yittiler. Şehrġa biş yıġaçlıḳ yir irdi. Anda ḳondılar. Müʾtefikāt ḳavmi (18) çiraylik yigit izlep yörür irdiler. Kilip Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı kördiler kim köp (19) çiraylik alar pādişāhġa ḫaber birmaḳ üçün bardılar, ayttılar kim: “Bir irkek ikki ḫatun kildi.” (20) didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar kim: “Ey Lūṭ munda ḳonuñg.” Lūṭ ʿaleyhi’s-selām çāder (21) tikip olturdılar. ʿĀmmūrā ādemleri Lūṭ ʿaleyhi’s-selām birle ferzendleriġa ṭamaʿ ḳılıp kildiler.

[163] (1) Lūṭ ʿaleyhi’s-selām tive birle itġa işāret ḳıldılar. Tive bir bāre kāfirlerni tişlep tifip (2) öltürdi. İt bir pāresini tillep öltürdi. Bir pāresi ḳaçıp kittiler. Barıp pādişāhġa (3) ḫaber birdiler kim: “Bu ḳısm çiraylik yigit kildi, yana ikki oġlı bar çiraylik bizler barıp irdük. Bir (4) tivesi bir iti bar iken bizlerni ḳavladı.” Pādişāh vezīrġa ayttı: “Barıp ol kişini körġıl.” Vezīr (5) biş yüz kişi birle kildi. Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı kördiler: “Atıñgız nedür?” dip sordı. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām (6) aydılar: “Atım ʿAbdu’llāh.” Vezīr ayttı: “Nime işḳa kildiñgiz?” Lūṭ ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ḫudāy taʿālā mini sizlerġa (7) peyġamber ḳılıp yiberdi. Min sizlerni otdın bütdin yandurġalı Ḫudā ṭarafıġa indeġalı kildim.” (8) didiler. Kürmūz bu sözlerni işitip barıp pādişāhġa ḫaber birdi. Şol zamān Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām Lūṭ (9) ʿaleyhi’s-selāmġa ayttılar kim: “Barıp alarnı īmānġa daʿvet ḳılıñg.” Lūṭ ʿaleyhi’s-selām vezīrni arḳāsıdın (10) yitip bardılar. Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā fermānını tigürdiler: “Otdın ve bütdin yanıñglar ötken (11) ʿömrleriñgġa ḳılġan işleriñgġa peşīmān boluñglar. Ḫudāy taʿālānı birlik ve barlikiġa ḳāʾil (12) boluñglar ve mini peyġamberlıġımge iḳrār boluñglar. Aytıñglar bu kelime-i şerīfni kim

lā ilāhe illaʾllāh lūṭun rasūluʾllāh (13) dip" didiler. Pādişāh ayttı: "Atıñg nedür?" Lūṭ ʿaleyhi's-selām aydılar: "Atım ʿAbduʾllāh." Pādişāh sordı: (14) "ʿAbduʾllāh'nı maʿnīsi nedür?" Lūṭ ʿaleyhi's-selām aydılar: "Ḫudā'nı ḳulı dimek bolur." Pādişāh sordı: "Ḳayda (15) barur-siz?" Lūṭ ʿaleyhi's-selām aydılar: "Sañga kildim aytġıl, Ḫudā birdür min anı yiberġanı peyġamberidür-min." (16) Pādişāh aydı: "Güvāh bar mu?" Lūṭ ʿaleyhi's-selām: "Güvāhım bar." dip it birle tiveġa işāret ḳıldılar. (17) İt birle tive güvāhlıḳ birip aydılar kim: "Lā ilāhe illaʾllāh lūṭun rasūluʾllāh" Pādişāh ḥayrān ḳaldı. (18) Bigleriġa aydı: "Min mundaġ vāḳıʿanı körġan imes-min." didi. Bigleri ve ol ḥarām-zāde segleri aydı: (19) "Ey Melik bu cādū-gerdür." didiler. Pādişāh aydı: "Ey ʿAbduʾllāh sin bu sözlerni māl u pul üçün ayttıñg. (20) Sañga köp māl u pul bireyin." didi. Lūṭ ʿaleyhi's-selām aydılar: "Min sindin māl tilemes-min. (21) Perverdigārım mañga māl birür. Ammā sin īmān kiltürġıl. Bu fāḥişe işlerdin yanġıl." Ḳavluhu taʿālā:

[164] (1) "**Ve mā esʾeluküm ʿaleyhi min ecrin in ecriye illā ʿalā rabbiʾl ʿālemīn eteʾtūneʾẕ-ẕükrāne mineʾl ʿālemīn ve teẕerūne** (2) **mā ḫalaḳa leküm rabbüküm min ezvāciküm bel entüm ḳavmün ʿādūn**"[32] Kāfirler aydılar: "Bu sözdin yanġıl bolmasa sini (3) bu ildin ḳavlar-miz." didiler. Ḳavluhu taʿālā "**Leʾil lem tentehi yā lūṭu letekūnenne mineʾl muḫracīn.**"[33]Lūṭ ʿaleyhi's-selām (4) ḳavmleriġa aydılar: "Bu fāḥişe işleri ki sizler ḳılur-sizler, ʿalemde hīç kim sizlerdin ilgeri (5) mundaġ fāḥişe iş ḳılġan yoḳ." Ḳavluhu taʿālā "**Ve lūṭan iẕ ḳāle liḳavmihi eʾteʾtūneʾl fāḥişete mā** (6) **sebeḳaküm bihā min eḥadin**

[32] Şuʿarā Sūresi 164, 165, 166. Ayetler(26/164,165,166): "Ben buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim mükâfatım alemlerin Rabbinden başkasına ait değildir; Siz, Rabbinizin sizin için yarattığı zevcelerinizi bırakıp da insanların içinden erkeklere mi gidiyorsunuz? Hayır, (siz helâlden harama) tecâvüz eden bir kavimsiniz."

[33] Şuʿarā Sūresi 167. Ayet(26/167): "… ey Lut, sen (bu davadan) vaz geçmezsen, andolsun, mutlak (memleketimizden kovulup) çıkarılanlardan olacaksın."

mine'l ʿālemīn "[34] Lūṭ ʿaleyhi's-selām aydılar: "Sizler irkek birle yatsaŋ̑ızlar yol tosup (7) yaman iş ḳılsaŋ̑ızlar Ḫudāy taʿālānı ġażabıġa giriftār bolur-sizler. Ḫudāy taʿālā sizlerġa belā yiberür." dedi- (8) -ler. Ḳavluhu taʿālā "**E'inneküm le te'tūne'r-ricāle ve taḳṭaʿūne's-sebīle ve te'tūne fī nādīkümü'l münker.**"[35] Kāfirler cevāb birdiler: (9) "Ḫudāyıŋ̑nı ʿaẕābı bar bolsa, kiltürġıl körelik. Eger sözıŋ̑ rāst bolsa." Ḳavluhu taʿālā: "**Femā ḳāne cevābe** (10) **ḳavmihi illā en kālu'tinā bi ʿaẕābi'llāhi in künte mine's sādikīn.**"[36] Lūṭ ʿaleyhi's-selām Ḫudāy taʿālādın (11) yārī tilep aydılar kim: "Ey perverdigārım nuṣret birġıl maŋ̑a bu yaman ṭāyife üzre." Ḳavluhu taʿālā: "**Rab-**(12)**-bi'n ṣurnī ʿale'l ḳavmi'l müfsidīn.**"[37] yana münācāt ḳıldılar aydılar: "Ḫudāyā Ḫudāvendā bu kāfirlerġa ḳança naṣīḥatnı (13) köp ḳılsam şunça cehāletler ve küfr ü żalāletleri ziyāde bolur. Ḳaçanġaça daʿvet ḳılıp naṣīḥat ḳılur-min?" (14) didiler. Ḫiṭāb-ı İlāhī boldı kim: "Ḳırḳ yıl ṣabr ḳılıp naṣīḥat ḳıl oŋ̑aça ḳabūl ḳılmasalar belā yiberür-min." (15) dip. Ḳırḳ yıl daʿvet ḳıldılar. Hergiz ḳulaġı yumşamadı. Ḳulaġı ḳatıp ḳaldı. Vaḳtī ki ḳırḳ yıl tamām boldı. (16) Bir kün Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kilip aydılar: "Ey Lūṭ ʿaẕāb vaḳtı boldı." Lūṭ ʿaleyhi's-selām yana kilip (17) Şendūm pādişāhıġa ānçünān behiştni ṣaffetleridin ve nāz u niʿmetleridin, ʿizzet ü ḥürmet- (18) -leridin ve tāc u devletleridin beyān ḳılıp ān-heme naṣīḥatlar ḳıldılar. Dūzaḫnı ʿaẕābıdın ḫ̌ārlıḳ (19) ve zārlıḳ, yılan ve çıyan zehr ü zaḳḳūmlarıdın sözlep ḳorḳuttılar. Hergiz bāver ḳılmadı belki ayttı:

---

[34] Aʿrāf Sūresi 80. Ayet(7/80): "Lut'u (gönderdik). Hani o, kavmine sizden evvel demişti; Âlemlerden hiçbirinin yapmadığı hayasızlığı mı yapıyorsunuz?"

[35] ʿAnkebūt Sūresi 29. Ayet(29/29): "Siz her halde erkeklere gidecek, yol kesecek, toplantı yerinizde meşru olmayanı yapacak mısınız?..."

[36] ʿAnkebūt Sūresi 29. Ayet(29/29): "…kavminin cevâbı: Eğer doğru söyleyenlerdensen Allah'ın azabını getir bize, demelerinden başkası olmadı."

[37] ʿAnkebūt Sūresi 30. Ayet(29/30): "…yâ rab, o fesatçılar güruhuna karşı buna nusret et."

“Henūz (20) bu sözdin ḳaytmadıñg mu?” Lūṭ ʿaleyhi’s-selām münācāt ḳılıp aydılar: “Ḫudāyā Ḫudāvendā mini bu ẓālim ḳavmdin ḳutġarġıl.” (21) Ḳavluhu taʿālā “**Neccinī mine’l ḳavmi’ẓ-ẓālimīn.**”[38] kāfirler maṣlaḥat ḳıldılar: “Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı ildin çıḳaralik.

[165] (1) Özini yaḫşı ḳılıp bizlerni melāmet ḳılur.” didiler. Ḳavluhu taʿālā “**Aḫricū āle lūṭin min ḳaryetiküm innehüm** (2) **ünāsün yeteṭahherūn**”[39] Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı ḫatunları kāfire irdi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bir kiçe tüş (3) kördiler. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām bir kimerse birle uruş ḳılurlar, irtesi yolġa çıḳtılar. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām- (4) -nı ḥālleridin ḫaber bilsem, dip hīç ḫaber bilmediler. Şol sebebdin ġam-gīn bolup köñgülleri meşġūl (5) boldı. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām rūzelerini miḥmānsız açmas irdiler. Ol kün miḥmān kilmedi. İrte- (6) -si yana miḥmān kilür, dip köz tuttılar, kilmedi. Müddet on kün miḥmān kilmedi. Rūze açmadılar, aç ḳaldı- (7) -lar. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām ḫaberlerin hem bilmediler. Köp ġam-gīn boldılar. On birinçi küni münācāt ḳıldılar: (8) “Ḫudāyā Ḫudāvendā mindin niçük ḫaṭālıḳ ötti ki öyümge miḥmān yübermediñg” didiler. Cebraʾīl (9) ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar kim: “Ey İbrāhīm Ḫudāy taʿālā Lūṭ’nı ġamını sizçe yimes müdi anı ġamını yip endek kün- (10) -ni ġaflet birle ötkerġanıñgız sebebidin öyüñgizġa miḥmān kilmedi.” didiler. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām (11) aydılar: “Tevbe ḳıldım, bu sözdin yandım.” Ol küni on biş yigit ḫoş-rūy ṣāḥib-cemāl miḥmān tigürdi. (12) Kilip selām ḳıldılar. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bularnı öylerige alıp kirip köp taʿẓīm ü tevāżuʿ ve ikrāmlar (13) ḳılıp Bibi Sārā’ġa kilip ayttılar kim: “Ey Sārā yaḫşı miḥmānlar kildi, her nimerse ki naẓarıñgġa yaḫşı (14) körünse şunı soyup miḥmān ḳılġıl.” didiler. Bibi Sārā aydılar kim: “Şol sāʿat uşbu buzavım- (15) -dın yaḫşı nimerse naẓarımda yoḳtur.” didiler. Ḫaberde andaġ dipdürler ki, Bibi Sārā’nı bir buzav- (16) -

[38] Ḳaṣaṣ Sūresi 21. Ayet(28/21): “…beni o zalimler güruhundan kurtar.”

[39] Neml Sūresi 56. Ayet(27/56): “… Lut hanedânını memleketinizden çıkarın. Çünkü onlar temizliğe zorlar insanlardır…”

ları bar irdi. Köp mihribān irdiler. Āltūn kümişdin ḳılāde salġan irdiler. **El-ḳışṣa** (17) İbrāhīm ʿaleyhi's-selām şol buzavlarını soyup pişürüp miḥmānlarıġa ḳoydılar. Ḳavluhu taʿālā: "**Ferāġa ilā** (18) **ehlihi fecāʾe biʿiclin semīn**"[40] özleri taşḳarı çıḳtılar. Olarġa yimaḳġa destūr birdiler. Bibi Sārā işikni (19) yaruġıdın kördi kim miḥmānlar ṭaʿāmdın yimeydürler. İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmġa kilip aydılar: "Miḥmānlar ṭaʿām (20) yimeydürler."dip. Ḳavluhu taʿālā: "**Feḳarrabehū ileyhim ḳāle elā teʾkulūn**."[41] İbrāhīm ʿaleyhi's-selām kilip ayttı: "Niçük ṭaʿāmdın yimes- (21) -siz?" Alar aydılar: "Bizler bahāsız nirseni yimes-miz." didiler. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām aydılar: "Bahā oldur ki evvel başlap

[166] (1) yigende: "Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm" dimaḳ. Fāriġ bolġanda: "El-ḥamdü li'llāh" dimaḳ. Olar aydılar: "Bizler bu ṭaʿāmġa (2) muḥtāc imes-miz." İbrāhīm ʿaleyhi's-selām miḥmānlar ṭaʿām yimesler. Bir nimedin kön͡gülleri alındı mu?" dip (3) ḳorḳtılar. Ḳavluhu taʿālā: "**Fe evcese minhüm ḫīfeh ḳālū lā teḫaf**."[42] Aydılar: "Ey İbrāhīm ḳorḳman͡g bizler ferişteler-miz. (4) Sizġa sivünçige kildük. Sārā'dın Ḫudāy taʿālā sizġa bir oġul birür didiler. Ḳavluhu taʿālā: "**Ve beşşerūhu** (5) **bi-ġulāmin ʿalīm**"[43] Ol oġulnı atı "İsḥāḳ" İsḥāḳnı oġlı "Yaʿḳūb" Ḳavluhu taʿālā: "**Febeşşernāhā biʾisḥaḳa ve min verāʾi isḥaḳa** (6) **yaʿḳūb**."[44] Bibi Sārā anı işitip uyaldılar. Ḳollarını yüzleriġa

---

[40] Ẕāriyāt Sūresi 26. Ayet(51/26): "Hemen (gizlice) ailesine gidip semiz bir dana getirdi."

[41] Ẕāriyāt Sūresi 27. Ayet(51/27): "Bunu onlara yaklaştırdı:Yemez misiniz?, dedi."

[42] Ẕāriyāt Sūresi 28. Ayet(51/28): "Derken içine onlardan gizli bir korku çöktü. Korkma, dediler…"

[43] Ẕāriyāt Sūresi 28. Ayet(51/28): "…ve onu çok bilgin bir oğulla müjdelediler."

[44] Hūd Sūresi 71. Ayet(11/71): "…biz de ona İshak'ı, İshak'ın ardından da (torunu) Yakup'u müjdeledik."

tuttılar. Ḳavluhu taʿālā: “**Feʾaḳbeletiʾm raʾetuhü fī** (7) **ṣarretin feṣakket vechehe.**”[45] Aydılar: “Yaşım yüz otuzġa barıp imdi maṉga oġul niçük.” didiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Veḳālet** (8) **ʿacūzun ʿaḳīm.**”[46] “**Ḳālet yā veyletā eʾelidu ve ene ʿacūzun ve haẕā baʿlī şeyẖa**”[47] “İmdi şol vaḳtġaça oġul toġmadım. İbrāhīm ʿaleyhiʾs- (9) -selām hem ḳarı boldılar.” dip irdiler. Cebraʾīl ʿaleyhiʾs-selām: “Ḫudāy taʿālānı ḳudretiġa taʿaccüb ḳılur musin?” didiler. (10) Ḳavluhu taʿālā: “**Eʾtaʿcebīne min emrillāhi**”[48] Cebraʾīl ʿaleyhiʾs-selām ḳollarıġa bir ḳuruġ yıġaç aldılar. Bibi Sārāġa birdi- (11) -ler ol yıġaç kögerdi. Berg yazdı. Cebraʾīl ʿaleyhiʾs-selām aydılar: “Ḫudāy taʿālā ḳuruḳ yıġaçnı kögerttürdi (12) sizni hem oġlanġa bay ḳılsa hīç ʿaceb bolmegey.” İbrāhīm ʿaleyhiʾs-selām yana nime işḳa kildiṉgiz.” (13) didiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Ḳāle femā ẖaṭbuküm eyyühe’l mürselūn.**”[49] Miḥmānlar aydılar: “Lūṭ ḳavmi fāsıḳlarnı helāk (14) ḳılġalı kildük.” Ḳavluhu taʿālā: “**İnnā ursilnā ilā ḳāvmin mücrimīne.**”[50] Hemesini helāk ḳılur-miz. Yalġuz Lūṭ ʿaleyhiʾs-selām- (15) -nı ehlleri ḳalur.” Ḳavluhu taʿālā: “**İllā ale lūṭ innā le muneccūhüm ecmaʿīn, illāʾmraeʾtehü ḳaddernā innehā lemineʾl ġābirīn.**”[51] İbrāhīm (16)

[45] Ẕāriyāt Sūresi 29. Ayet(51/29): “Bunun üzerine (İbrâhîm’in) zevcesi (Sâre) bir feryâd içinde yönelip (elini) yüzüne vurdu…”

[46] Ẕāriyāt Sūresi 29. Ayet(51/29): “…(Ben) doğurmaz bir koca karı (yım), dedi.”

[47] Hūd Sūresi 72. Ayet(11/72): “(Kadın) vay, dedi, kendim bir koca karı, şu zevcim de bir ihtiyar iken ben mi doğuracakmışım? ...”

[48] Hūd Sūresi 73. Ayet(11/73): “(Elçi melekler): Allah’ın emrine mi şaşıyorsun? ...”

[49] Ẕāriyāt Sūresi 31. Ayet(51/31): “(İbrâhîm) Ey gönderilmiş (melekler) sizin hal ve şanınız nedir? dedi.”

[50] Zārīyāt Sūresi 32. Ayet(15/32): “Onlar, Biz günahkârlar güruhuna gönderildik...”

[51] Hicr Sūresi 59-60. Ayetler(15/59,60): “Şu kadar ki Lût ailesi bunların dışındadır. Biz onları, hepsini behemehal kurtarıcılarız; karısı başka biz onun mutlaka geride kalan kimselerden olması (lüzum)unu takdîr ettik.”

ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Olarnı arasıda yüz kişi müselmān yoḳ mu?” Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Yüz kişi (17) müselmān bolsa irdi, bu müselmānlarnı şerāfetleridin alarġa belā bolmegey irdi. Ḫudāy taʿālā belā (18) yibermeġay irdi.” İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām on kişi müselmān yoḳ mu?” didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām aydılar: “On (19) kişi hem müselmān bolsa irdi, belā bolmaġay irdi.” Yana İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Bir kişi hem (20) müselmān yoḳ mu?” Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Eger bir kişi müselmān bolsa irdi, helāk bolmaġay irdiler. (21) Ammā Lūṭ ʿaleyhi’s-selām<dın> özge ol vilāyetde hīç müselmān yoḳ irdi.” didiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Femā vecednā fīhā**

[167] (1) **ġayra beytin mine’l müslimīn**.”[52] İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ey ferişteler anda barġanda Lūṭ’nı maꞑġa bir (2) körgüzġay-sizler.” Ferişteler mundın turdılar, arası on künlük yol irdi. Köz yumup açḳunça (3) Lūṭ ʿaleyhi’s-selām şehrleriġa kildiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ḳanatları birle yirni urdılar. Lūṭ ʿaleyhi’s- (4) -selām birle İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı aralarıda hīç ḥicāb ḳalmadı. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı kördiler (5) köꞑgülleri tindi. Kiçeni üç ḥiṣṣesidin bir ḥiṣṣesi ötken irdi. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām Mikāʾīl (6) ʿaleyhi’s-selām yana on ferişte birle ḫoş-rūy ṣāḥib-cemāl zībā yigitler ṣūretide Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı (7) işikleriġa kildiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Velemmā cāʾet rüsülünā lūṭan sīʾe bihim ve żāḳa bihim ẕerʿan**.”[53] Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (8) işikni ḳaḳtılar. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām çıḳıp kördiler kim ṣāḥib-cemāl yigitler kilipdür. Bularnı körüp bir āh (9) tarttılar ki: “Uşbu ḫoş-rūy yigitlerġa bu kāfirler bī-pāklıḳ ḳılmegey irdi.” dip ḳattıḳ ḳayġuġa (10) ḳaldılar. Bularnı ferişteler ikenliklerini bilmediler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ey Lūṭ Ḫudā’nı ḳonaḳı-mız.”

---

[52] Ẕāriyāt Sūresi 36. Ayet(51/36): “Fakat orada müslümanlardan bir ev (halkın)dan başkasını da bulmadık.”

[53] Hūd Sūresi 77. Ayet(11/77): “Vakti ki elçilerimiz Lût’a geldi. O, bunlar yüzünden kaygıya düştü, bunlar yüzünden göğsü daraldı…”

(11) Lūṭ ʿaleyhi’s-selām: “Ḫūb bolur.” dip alarnı öyleriġa alıp kirdiler. Ḳızlarıġa buyurdılar: “Ṭaʿām pişürüñg, (12) miḥmānlar yisünler. Tañg atmasdın burunraḳ ildin çıḳıp kitsünler. Bu kāfirler bilmesünler.” didiler. (13) Ḳızları uyḳudın oyġanıp turġunça Lūṭ ʿaleyhi’s-selām özleri ḫiẕmet ḳılıp turdılar. Ammā Lūṭ (14) ʿaleyhi’s-selāmnı Vāʿile ʿaleyhi’l-lāne ḫatunları kāfire irdi. Miḥmān kilse işik işikde yörüp kāfirlerġa (15) ḫaber birür irdi. Bardı kāfirlerġa ḫaber birdi. Bir zamānda Lūṭ ʿaleyhi’s-selāmnı öyleriġa kāfirler yıġılıp kildiler. (16) Ḳavluhu taʿālā: “**Vecāʾehu ḳāvmühü yuhraʿūne ileyhi.**”[54] Lūṭ ʿaleyhi’s-selām kāfirlerni aldıġa çıḳtılar, aydılar: “Öylerińġa (17) ḳaytıńġlar, miḥmānlarımġa teşvīş birmeńgler.” didiler. Kāfirlerġa söz maʿḳūl bolmadı: “Miḥmānlarıńġızını (18) bizġa çıḳarıp birġıl.” dir irdiler. Ġaraẕları bed-kārlıḳ ḳılmaḳ irdi. Lūṭ ʿaleyhi’s-selām (19) aydılar: “Ḳızlarım yaḫşıraḳdur, sizlerġa ḳızlarımnı bireyin, alıńġlar. Miḥmānlarımġa daḫl ḳılmańġlar.” didi- (20) -ler. Ḳavluhu taʿālā “**Benātī hunne eṭharu leküm**.”[55] Ol kilġanı kāfirlerni kettesi aydı: “Ey Lūṭ sini ḳızlarıńġ dik (21) bizlerni ḫatunlarımız bardur, ḳızlarıńġ bizġa işḳa yaramaydur. Bizlerni ḫayālimizni özdi<ńġ> bilür-sin.

[168] (1) Miḥmānlarıńġnı bu yan çıḳarġıl.” didi. Ḳavluhu taʿālā “**Ḳālū leḳad ʿalimte mā lenā fī benātike min ḥaḳḳ ve inneke** (2) **letaʿlemu mā nurīd**”[56] Aytıpdurlar ki ol vaḳtlar müselmān ḫatunnı kāfirġa nikāḥ ḳılmaḳ revā irdi. Anı (3) üçün Lūṭ ʿaleyhi’s-selām ḳızımnı bireyin didiler. **El-ḳıṣṣa** Lūṭ ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Eger minde ḳuvvet bolsa (4) irdi, sizler birle ḫarb u żarb ḳılu<r > irdim. Oġlum yoḳtur sizlerġa birsem.” Ḳavluhu

[54] Hūd Sūresi 78. Ayet(11/78): “(Lût’un) kavmi, kendisine doğru (soluk soluğa) koşarak yanına geldi…”

[55] Hūd Sūresi 78. Ayet(11/78): “…kızlarım. Sizin için onlar daha temizdir…”

[56] Hūd Sūresi 79. Ayet(11/79): “Dediler: Andolsun, senin de bildiğin vech ile bizim senin kızlarınla hiçbir hak (ve alâka)mız yoktur. Sen bizim ne dilediğimizi elbette bilirsin.”

taʿālā: "**Ḳāle lev enne lī bikum ḳuvveten** (5) **ev āvī ilā ruknin şedīd**"[57] Lūṭ ʿaleyhi's-selām yana aydılar: "Ḫudāy taʿālā ġażabıdın ḳorḳuñglar. Miḥmānlar arasıda (6) mini ġam-gīn ḳılmañglar. Aralarıñgızda bir ir ādem maʿnīlıḳ ġayretlıḳ yoḳ mu?" Ḳavluhu taʿālā: "**Fe't-teḳū'llāhe** (7) **velā tuḫzūni fī żayfī eleyse minkum raculu'r-raşīd**"[58] Kāfirler aydılar: "Ey Lūṭ köp sözni uzatmaġıl. Miḥmānlarıñgnı (8) bizġa birġıl. Eger birmeseñg, kirip zūrlıḳ ḳılıp tartıp alur-miz." Lūṭ ʿaleyhi's-selām yıġlap öyleriġa (9) kirdiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām aydılar: "Ḳo<r>ḳmañg bizler Ḫudāy taʿālānı yiberġan ferişteleridür-miz. Sizni bu (10) nā-bekār bed-kirdārlarnı şerridin ḫalāṣ ḳılġalı kildük." didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām turup işikni (11) yaptılar. Kāfirler işikni sındurup öyġa kirdiler. Ferişтelerni cemālin körüp tutḳalı meyl ḳıldılar. (12) Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām bir kef tofraġ alıp alarnı yüziġa saçtılar. Tört yüzi kāfirlerni közi (13) kūr boldı. Kāfirler aydı: "Ey Lūṭ yalġuz özüñg cādū-gerlıḳ ḳılıp hīç yirġa tigüra'lmadıñg, imdi (14) bularnı kiltürüp sin bizlerni mundaġ kūr ḳıldıñg. Aşuḳmaġıl, olar kitsün, saña nime işler (15) ḳılur-miz." Ol vaḳt ilġa şöhret boldı ki Lūṭ cādū-ger alıp kilipdür, dip ġavġā köp boldı. Lūṭ (16) ʿaleyhi's-selām aydılar: "Ey Cebraʾīl bu işni āḫiri niçük bolġay?" Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām aydılar: "Bizler kildük bularnı (17) helāk ḳılgeli sizni ḳutḳarġalı." Lūṭ ʿaleyhi's-selām: "Ḳaçan helāk ḳılur-siz?" didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām: (18) "Tañg atarda." didiler. Lūṭ ʿaleyhi's-selām tañg atġunça aşuḳtılar: "Ḳaçan atar?" didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām: (19) "Tañg yaḳındur." didiler. Ḳavluhu taʿālā "**Eleyse's-ṣubḥu biḳārīb**"[59] Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām aydılar: "Ey Lūṭ ehl-i ʿıyāl- (20) -leriñgizni alıp bu şehrdin çıḳıñg." Lūṭ ʿaleyhi's-selām ol müselmān bolġanı ḫatunlarını, ikki ḳızını, (21)

[57] Hūd Sūresi 80. Ayet(11/80): "(Lût: Ah), dedi, size (yetecek) bir kuvvetim olsaydı, yahut sarp bir kaleye sığınabilseydim."

[58] Hūd Sūresi 78. Ayet(11/78): "…artık Allah'tan korkun, beni müsâfirlerimin içinde küçük düşürmeyin. İçinizde aklı başında bir adam da yok mu sizin?"

[59] Hūd Sūresi 81. Ayet(11/81): "…sabah vakti de yakın değil mi? ..."

ikki tivelerini, ol itlerini aldılar. Mikāʾīl ʿaleyhi's-selām köterip on yıġaçlıḳ yirġa alıp barıp

[169] (1) ḳoydılar. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selāmġa fermān boldı, bir kiçikraḳ ḳanatlarını yazıp Lūṭ ʿaleyhi's-selāmnı (2) vilāyetlerini astıġa kirġuzdılar. Yirni suġa tigünçe oydılar. Hevāġa köterdiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām- (3) -nı kön̂gülleriġa kildi ki: "Min ḳuvvetlik-min, mundaġ aġır nimerseni köterdim." dip. Şol zamān fermān-ı ilāhī (4) boldı: "Ey Cebraʾīl yirni aġdargil özün̂g astıdın çıḳġıl." Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām yirni astını üstige (5) aġdardılar. Özleri astıdın çıḳtılar. Uyḳuda yatġan ādemler oyġanmadı. Oġlanlar bişük- (6) -din ayrılmadı. Su idiş taban boldı. Bir ḳaṭre yirġa tammadı, ḫıṭāb kildi: "Ey Cebraʾīl, bu yirni köterġannı (7) sin irdin̂g. Ammā bu nimerselerni cāyidin ḳımırlatmaġan ādemlerni oyġatmaġan kim irdi?" Cebraʾīl (8) ʿaleyhi's-selām başlarını secdeġa ḳoyup tevbe ve tażarruʿ ḳıldılar. Maḳbūl-ı dergāh boldı. **El-ḳıṣṣa** Āsmān (9) küldürleġan dik bir āvāz boldı. Tive at ḳara māl hemesi ol vilāyetdin çıḳıp kitti. Tan̂g (10) tan̂g attı, fermān boldı: "Ey Cebraʾīl ol aġdarġan yirni bir tipgil." dip. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām tiptiler. Su- (11) -ġa tigünçe ḳoyı tüşti. Hemeleri dūzaḫḳa kittiler. Ḫudāy taʿālā olarġa "Siccīl" digen taşnı yaġdurdı. (12) Dūzaḫnı taşıdın irdi. Başlarıġa kilip tigip helāk boldılar. Ol Lūṭ ʿaleyhi's-selāmnı ḫatunı (13) Vāʿile'ni başıġa taş tigip helāk boldı, dipdürler. Ol şehr zīr ü zeber boldı. Ḳavluhu taʿālā: "**Felemmā cāʾe** (14) **emrunā ceʿalnā ʿāliyehā sāfilehā ve emṭernā ʿaleyhā ḥicāraten min siccīlin menżūd, musavvemeten ʿinde rabbike vemā hiye mineʾẓ-ẓālimīne** (15) **bibaʿīd**"[60] Andın kiyin Lūṭ ʿaleyhi's-selām İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı ḳaşlarıġa kilip ṭāʿat ve ʿibādet birle (16) ʿömr ötkerdiler, dipdürler. Ve bi'llāhi'l-işmeti ve't-tevfīḳ

[60] Hūd Sūresi 82-83. Ayet(11/82,83): "Vakti ki (azâp) emrimiz geldi, (o memleketin) üstünü altına getirdik ve tepelerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık ki onlar Rabbinin katında hep damgalanmışlardı. Onlar zalimlerden uzak değildir."

İbrāhīm ʿAleyhi's-selāmnı Ḳollarıda Ölüg (17) Tirilgenini Vāḳıʿası künlerde bir kün, İbrāhīm ʿaleyhi's-selām münācāt ḳılıp aydılar kim: "Ḫudāyā Ḫudāvendā (18) aytur-sin ki ḳıyāmet küni heme ölüglerni tirgüzür-min, izilip aḳġan gūştlarnı, çürüġan (19) süñgeklerini yıġıp ṣūret-i aṣlīsiġa kiltürüp cān birür-min, dirsin şol işiñgni mañga körgüzseñg. (20) Niçük tirgüzür-sin?" Ḫiṭāb kildi kim: "Ey İbrāhīm mañga inanmas musin?" İbrāhīm ʿaleyhi's-selām aydılar: "İnanġan- (21) -min Līkin közüm birle körüp köñglüm ārām alsun." Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālādın fermān boldı kim: "Ey İbrāhīm bir ṭāvus

[170] (1) ve bir ḳarġa ve bir ördek ve bir ḫorūsnı tutup öldürġıl. Perlerini yolġıl, şimālġa uçurġıl. Gūştını (2) süñgekleri birle ḳıyma ḳılġıl. Andın kiyin tört ḥişşe ḳılıp tört taġnı üstiġa ḳoyup mini (3) ḳudretimni temāşā ḳılġıl." didi. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām bu tört cānverni tutup soyup perlerini yolup aralaş- (4) -turup ḳoydılar. Şimāl kilip uçurup her ṭarafġa alıp kitti. Andın kiyin gūştını üstüḫ̆ānıdın acratıp (5) Yana ḳoşup ḳıyma ḳılıp ol ḳıymanı tört bölüp her bölekini bir taġnı üstiġa ḳoyup her ḳaysını (6) başını ḳolġa alıp atını aytıp ḳıçḳurdılar. Ḫudāy taʿālānı fermānı birle gūştlar birbiridin acrap uçup (7) kilip başlarıġa ulandı. Şimāl alıp kitkeni per peydā bolup her ḳaysı cānverni peri öz aʿżālarıġa (8) ulandı. Birni tala peri biriġa ḳoşulmadı. Şundaġ bolup turġan eṣnāda Ḫudāy taʿālā cānlarını (9) ʿaṭā ḳıldı. Cānverler tirilip İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı üstleride turup: "Lā ilāhe illaʾllāh İbrāhīm ḫalīl- (10) -u'llāh" dip her ṭarafġa uçup kittiler. İbrāhīm ʿaleyhi's-selām: "Āmennā ve ṣaddaḳnā." didiler. Suʾāl: Özge cānverlerni (11) öldürmedi, bu cānverlerni öldürmaḳḳa ḥikmet ne irdi? Cevāb ol ki Hemedin ṭāvus ziynetlıḳ- (12) -dur. Ādem ferzendi hem ziynet-perest bolmaġay, dip. Ḫorūs hemedin şehvetlikdür, ādem ferzendi hem şehvetġa (13) māʾil bolmaġay dip. Ördek hemedin nefs-perestdür, ādem ferzendi hem nefs kūyıġa yörmeġay (14) dip. Ḳarġa hemedin necāset-perestdür, ādem ferzendi hem özini necāsetġa ālūde ḳılmegey dip. (15) İbrāhīm ʿaleyhi's-selām vefātlarını Bibi Sārā ikki yüz yaşda vefāt boldılar.

İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām (16) Kenʿān ḥaddide, Filisṭīn digen ḳışlaḳda kömdiler. Bibi Sārā’nı tirilikleride ʿizzet ḳılıp (17) İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ḫatun almadılar. Bibi Sārā’dın kiyin “Yaḳṭūr” digen kişini “Ḳatūrā” digen ḳızını (18) aldılar. Andın altı oġul boldı. Yoḳşān, Yişbak, Zimremed, Medyān, Başūḫ ve Asıġ yana İsmāʿīl ve İsḥāḳ (19) ʿaleyhi’s-selām birle sekkiz oġulları bar irdi. Bu sekkiz oġuldın uruġ yayıldı. Baʿżīsı müselmān (20) boldı ve baʿżīsı kāfir boldı. Baʿżī ʿulemālar aytıpdurlar, Bibi Sārā vefāt bolgendin kiyin (21) İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām ikki yarım yıl ʿömr kördiler ve baʿżīları aytıpdur yigirme üç yıl ʿömr kördiler. Yigirme biş

[171] (1) kün ḫaste ve bīmār bolup yattılar. Muḥarrem ayıda, penç-şenbe küni namāz-ı pīşīn vaḳtıda vefāt boldılar. Uşal (2) yaşnı ikki yüz yigirme iken, İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām Ḫudāy taʿālādın tilediler kim: “Maṅga ecel kilürni (3) bir yıl burun ḫaber birġıl. Ölüm yaraġın ḳılayın.” dir irdiler. Ḫudāy taʿālā ḳabūl ḳıldı. Bir kün ʿAzrā’īl (4) ʿaleyhi’s-selām cān alġalı kildiler. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Henūz vaḳt bolġunça yoḳtur.” ʿAzrā’īl (5) ʿaleyhi’s-selām “Vaḳt bolmasa kilmes irdim.” didiler. Ḫiṭāb kildi kim: “İbrāhīm saḳalıṅġa aḳ ḳaçan (6) kirdi?” İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Bir yıl boldı.” didiler. Fermān kildi: “Saḳal aḳı ölüm ḫaberidür.” dip. (7) İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmmdın burun hīç kimni saḳalı aḳarġan imes irdi. İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām bildiler (8) kim Ḫudāy taʿālā eceldin bir yıl burun ḫaber birġan iken. ʿAzrā’īl ʿaleyhi’s-selāmġa: “Dost dostġa (9) barmaḳnı ḳabūl ḳılmay mu, rażīlıḳ birdim. Cānımnı alıṅg.” didiler. ʿAzrā’īl ʿaleyhi’s-selām cānlarnı (10) ḳabż ḳılıp āsmānġa alıp çıḳtılar. Heme peyġamberlerni rūḥları pīş-bāz kildiler. Sordılar: “Cān (11) birmaḳ niçükdür?” İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı rūḥ-ı pākleri cevāb birdi ki: “Miṅg mertebe erre birle erreleseler, (12) miṅg mertebe ḳılınç birle çapsalar, yana miṅg mertebe ḳaynaġ suġa salsalar, henūz cān birmaḳ- (13) -nı açığı andın ḳattıġ.” dipdür. Ḫaberde aytıpdurlar kim İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām- (14) -nı Şām vilāyetiġa ḫalīfe ḳıldılar. İsmāʿīl ʿaleyhi-s’selāmnı Hicāz’ġa ḫalīfe ḳıldılar. İsmāʿīl ʿaleyhi’s-

selām (15) İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmdın kiyin ḳırḳ yıl ʿömr kördiler. İsḥāḳ ʿaleyhi's-selām illig ikki yıl ʿömr (16) kördiler. İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı İsḥāḳ ʿaleyhi's-selām yudılar. Namāz-ı cenāze oḳup Bibi Sārā'nı (17) yanlarıġa defn ḳıldılar. Vaʾllāhu taʿālā ʿālemu be-ḥaḳīḳatihi'l-ḥāl.

On Bişinçi Ḳıṣṣa Yaʿḳūb ʿAleyhi's-selāmnı (18) Beyān-ı Vāḳıʿaları ol "**Ve'b yażżat ʿaynāhu**"[61]sürmesin köziġa tartken, "**İnnemā eşkū bessī ve ḫuznī ilaʾllāhi**"[62] (19) münācātın ḳılgen,"**Yā beniyyeẕhebū feteḥassesū min yūsūfe ve eḫīhi velā teyʾesū mi'r-ravḥillāh**"[63] dip (20) oġlanlarını yiberġan, "**İẕhebū biḳamīṣī heẕā feʾelḳūhu ʿalā vechi ebī ye'ti baṣīrā**"[64] beşāretin alġan, Yaʿḳūb (21) ʿaleyhi's-selām ibni İsḥāḳ ʿaleyhi's-selām ibni İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmdurlar. Vaktī ki Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām Leyyān'ġa bardılar.

[172] (1) "Ne kişi-sin, ne yirdin kilür-sin, kimni evlādı bolur-sin?" dip söz sordı. "Kenʿān'dın kildim. (2) İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı nebīresi, İsḥāḳ ʿaleyhi's-selāmnı oġlıdur-min. Atım Yaʿḳūb." didiler. Leyyān (3) ḫoş-ḥāl boldı: "Mini ḳarındaşım iken-sin." Dip yaḫşı mihribānçilik ḳılıp aydı kim: "Yaḫşı kildiñgiz, oġlum (4) yoḳ irdi, ikki ḳızım bar birini bireyin." didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām: "Min ḳuruḳ cānım bile kilgendür- (5) -min öylenür yaraġım yoḳtur." didiler. Leyyān aydı ki: "Puluñg yoḳ bolsa yitti yıl mālımnı baḳsañg bir (6) ḳızımnı kābiniġa bolur." Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām ḳabūl

---

[61] Yūsuf Sūresi 84. Ayet(12/84): "…iki gözüne ak düştü..."

[62] Yūsuf Sūresi 86. Ayet(12/86): "…ben (taşan) kederimi, mahzunluğumu yalnız Allah'a şikâyet ediyorum..."

[63] Yūsuf Sūresi 87. Ayet(12/87): "Oğullarım, gidin, Yusuf'la kardeşinden (bütün duygularınızla) bir haber arayın. Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin…"

[64] Yūsuf Sūresi 93. Ayet(12/93): "Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun. İyice görür (bir hale) gelir…"

ḳıldılar. Uluġ ḳızını atı Leyyā irdi. Bülend boyluḳ yuġan (7) irdi. Çendān ḫoş-rūy imes irdi. Birini atı “Rāḥile” irdi. Çiraylıḳ ḫōş-reftār, ḫoş-ḫūy, ḫoş- (8) -ḳadd irdi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām Rāḥile’ni ümīdide yitti yıl ḳoy kele baḳtılar. Bir kün toy ḳılıp Leyyā digen (9) kette ḳızını birdi. Alıp baḳsalar Rāḥile’ni birmey, Leyyā’nı biripdür. Bī-dimāġ bolup ḳayın atalarını ḳaşıge (10) kildiler: “Min Rāḥile üçün ḫizmet ḳılıp irdim. Maṅga Leyyā’nı birip-siz. Maṅga Rāḥile’ni biriṅg, yā ecrimni (11) biriṅg. Leyyā’nı almaydur-min.” dip turdılar. Leyyān ser ü pālar birip ʿözrler ḳılıp ayttı: “Sini ḳarındaşıṅgdur. (12) Rāḥile’ni saṅga birip Leyyā’nı kimġa birey? Yana yitti yıl ḳoy baḳġıl. Rāḥile’ni hem saṅga birey.”dip Felehme digen kenīzekni (13) ḳoşup birdi. Yana yitti yıl ḳoy baḳtılar. Rāḥile’ni aldılar. Rāḥile’ġa Zülfe digen bir kenīzekni ḳoşup yiberdi. (14) Bir yolı tört ḫatunlik boldılar. Leyyā ikki oġulnı anası boldı. Biri Yehūdā, biri Şemʿūn. Rāḥile hem (15) ikki oġulnı anası boldı. Biri Yūsuf, biri Bünyāmin. Bünyāmin’ni maʿnīsi anasız oġul dimaḳ bolur. (16) Bünyāmin’ni toġarda anası Rāḥile öldi. Felehme tört oġul ikki ḳıznı anası boldı. Zülfe tört oġul (17) bir ḳıznı anası boldı. Cemʿ on ikki oġul üç ḳız boldı. Niçe yıl Fedān’da boldılar. Anda içreġa māl (18) baḳtılar. Yılḳı ḳaraları köp boldı. Bir niçe oġulları öylük boldı. Āḫiri ata yurtını saġınıp köçüp (19) Kenʿān’ġa kildiler. ʿAyş hem ol vaḳtġaça bar irdi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām birle ʿAyş bir beyābānda tapışıp yanıp (20) kilip şehrde turġan bolup ḳaldılar. Niçe maḥaldin kiyin ʿAyş aydı ki: “Niçe yıldın biri bu (21) yurtda min yördüm sizler misāfir bolup yördiṅgizler. İmdi sizler munda turuṅglar.” dip.

[173] (1) ʿAyş köçüp Şām’ġa kitti. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ferāġ-dil ʿömr ötkerdiler. Ammā Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (2) küçlük pehlevān irdiler. Ḳuvveleriġa işenür irdiler. Bir kün ḳoy ve at ve ḳaralarını beyābānda (3) yayıp özler uyḳuġa bardılar. Ḫudāy taʿālā bir ferişteġa buyurdı. Ādem ṣūretide bolup kildi. (4) Oġrıġa oḫşap tigdi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oyġanıp tuttılar. Taṅg atḳunça talaştılar. ʿĀḳıbet (5) ferişte Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı köterip yirġa urdı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām susap ḳaldılar. Üstüḫ̆ān

(6) -ları hem ḳattıġ aġrıp bī-tāb boldılar. Ol zamān aydılar kim: “Eger uş-bu derddin şifā tapsam (7) ḳaysı ṭaʿāmnı yaḫşı körsem özümġa ḥarām ḳılay-min.” didiler. Şifā taptılar. Tive gūşt birle sütini (8) yaḫşı siver irdiler. Özleriġa ḥarām ḳıldılar. Ḥikāyet’de aytıpdurlar ki Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (9) Beytü’l Maḳdis’ġa barıp ḫiẕmet ḳıldılar. Her kiçe yitti yüz çerāġ yaḳar irdiler. Bular oḫlaġandın (10) soñg öçüp ḳalur irdiler. Bir kiçe payladılar. Bir kimerse kilip bu çerāġlardın yitmiş çerāġnı öçürdi. (11) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām turup tutup aldılar. Ḳolını bağladılar. Bu şeyṭān-ı laʿīn irdi. Şol (12) vaḳtġaça hīç kim şeyṭānġa ġālip kilmegen irdi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ġālip kildiler. Anı üçün İsrāʾīl atandılar. (13) Ḥikāyet’de andaġ kiltürüpdürler kim Şeddād-ı laʿīn ḳılgen cennetini köra’lmay öldi. (14) Anı oġlı ʿUmlāḳ-ı melʿūn ornıġa pādişāh bolup: “Min Ḫudā-min.” dip bī-hūde-gūylıḳ ḳılıp yörür (15) irdi. Bir kün yana bir şehr binā ḳılmaḳnı iḫtiyār ḳıldı. Bir ādemiġa buyurdı ki: “Bir kiñg Yaḫşı ḫoş hevā (16) yir tapġıl. Ol ādem bardı. ʿUmlāḳ buyurġan dik yir taptı. Kilip pādişāhıġa ḫaber birdi. Pādişāh barıp (17) ol yirde ʿimāretler ve bāzārlar ḳıldurdı. Ḳarṭūm at ḳoydı. Ortasıġa bir köşk ḳıldı. Bülendlıġı (18) yüz ḳarı. Bu şehrġa tört dervāze ḳoydı. Bir dervāzesi aḳ ṣandal, biri ʿūd, biri dendāne biri (19) kümiş irdi. Vaḳtī ki tamām boldı. Anda köçüp bardı. Uşal vaḳtlarda Kenʿān’da ḳaḥṭlıḳ boldı. (20) Heme nān ġamıda boldılar. Ḳarṭūm şehride aşlıḳ erzān, dip ḫaber boldı. Kenʿān’dın Ḳarṭūm (21) arası on künlıḳ yir irdi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām on oġullarını aşlıḳlarını Şehr-i Ḳarṭūm’ġa

[174] (1) yiberdiler. Bularnı başlarıda bir parça bulut sāye ḳılıp kilür irdi. ʿUmlāḳ-ı laʿīn ol köşk-i (2) cihān-numāsıda olturur irdi. Bularnı kördi ki bir parça bulut başlarıda ḳalḳan dik bolup (3) kiledür. Baḳtı ki ol bulutġa “Lā ilāhe illaʾllāh Muḥammedün Rasūluʾllāh” bitiglikdür. Vezīrni yiberdi: “Ol yigit- (4) -lerni körgil ve kiltürġıl.” Vezīr barıp: “Sizlerni pādişāh çarlapdur.” didi. Yehūdā aydı: “Biz ol Ḫudāy taʿālānı peyġamberni (5) işin bitkermegünçe baraʾlmas-miz.” didi. Vezīr bul sözni pādişāhġa tigürdi. Bular aşlıḳ alġandın soñg (6) kildiler. Pādişāhġa selām ḳıldılar. ʿUmlāḳ kördi

kim bu on yigit biri biridin çiraylıġ, ḳadd u ḳāmetleri bir dik- (7) -dür. Bularnı nihāyet iʿzāz u ikrām birle yanıġa olturġuzdı ve sordı: “Sizler kim-sizler?” Ayttılar: “Yaʿḳūb peyġamber<ni> (8) oġulları-miz. Kenʿānʾdın aşlıḳ alġalı kildük.” Pādişāh sordı: “Sizdin özge yana ḳız ḳarındaşıñgız bar mu?”(9) Ayttılar: “Bardur.” Pādişāh ayttı: “Ol ḳız ḳarındaşıñgıznı mañga biriñgler. Atañgıznı ve hem sizlerni big ḳılayın. (10) Bī-ḥisāb māl bireyin.” didi. Yehūdā ḳarındaşlarıġa baḳtılar, “Maşlaḥat nime?” dip. Şemʿūn bile Rūbīl’ni ġażabı kildi. (11) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġlanları ġażablansa bir vilāyetni vīrān ḳılmay ḳoymas irdiler. Eger (12) kimerse İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām uruġıdın arḳasını silese açıġı pest bolur irdi. Yehūdā kördi ki (13) Şemʿūn birle Rūbīl açıġlandı. Yehūdā turdı. Arḳalarını siledi, ġażabı öçti. Yehūdā (14) ayttı: “Ey Melik sini oġluñg sindin bī-cevāb kişiġa bara’lġay mu?” Pādişāh ayttı: “Bara’lmaġay.” Yehūdā (15) ayttı: “Andaġ bolsa biz hem atamız birlen barıp kiñgeş ḳılalı atamız nime diseler ol (16) bolsun.” Pādişāh bul sözġa ḫursend bolup bularġa on tive buġday birdi. Yana batman (17) ʿanber, on batman zaʿferān, on miñg altun birdi. “Bularnı atañgızġa biriñg aytıñg kim (18) pādişāh sizni atalıḳġa ḳabūl ḳıldı. Siz hem anı oġullıḳġa ḳabūl ḳılıñg, dip mini (19) ʿarżımnı tigüriñg.” didi. Bu peyġamberzādelerni yandurdı. Bular kilip ʿUmlāḳ’nı sözini atalarıġa (20) aydılar. Yiberġanı nimersesini Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa birdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām bu sözlerni işitip köp (21) perīşān-ḥāl bolup yıġlap aydılar kim: “Mindin ilgeri hīç peyġamber ḳızını kāfirġa birgeni yoḳ, min niçük birür-min?” didiler.

[175] (1) Oġulları: “Siz bilür-siz.” didiler. “İḫtiyār sizde.” didiler. Bir aydın soñg ʿUmlāḳ Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām-(2) -ġa nāme bitip ilçi yiberdi. İlçi nāmeni kiltürüp Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa birdi. Nāmede bu irdi ki: (3) “Pādişāhlarnı pādişāhı, cebbārlarnı cebbārı, uluġlarnı uluġı iḳlīmlerni pādişāhı ʿUmlāḳ’dın ol (4) ẕelīl ü faḳīr Yaʿḳūb’ġa söz şol ki uşbu ḫaṭ tiggen zamān ḳızıñgnı mañga yiberġıl. Eger yibermeseñg (5) barıp yir ve yurtuñgnı ḫarāb ḳılıp sini ve oġlanlarıñgnı öldürüp ol ḳızıñgnı tartıp alıp (6) kilür-min. Mañga peyġamberlıġıñg kirekmes. Ḫudāyıñg hem kirekmes. Yiryüzini

Ḫudāsı mindür-min.” didi. (7) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġullarını yıġdılar. Nāmeni oḳup işittürdiler. Oġlanları evvel ḳorḳtılar. Soñra (8) “Uruşur-miz.” dip muḳarrer ḳıldılar. Yehūdā ayttı ki: “Biz ġam yip maṣlaḥat ḳılıp anı ʿilācını ḳıla’lmas-miz. Allāhu taʿālā (9) özi āsān ḳılur.” didi Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Sin hem yazġıl.” didiler. Yehūdā nāme yazdılar kim: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r- (10) -raḥīm, min ki Yaʿḳūb-ı İsrāʾīl ibni İsḥāḳ nebiyyu’llāh ibni İbrāhīm Ḫalīlu’llāhdur-min. Sin Şeddād oġlı ʿUmlāḳ-ı (11) laʿīn şefīu’llāh fi’d-dünyā ve’l-āḫiretdür-sin. Bilġıl kim hīç peyġamber ḳızını kāfirġa birmedi. Min hem sañga birmes- (12) -min. Meger ayt ki lā ilāhe illaʾllāh Yaʿḳūb İsrāʾīlu’llāh dip müselmān bolsañg birür-min ve’sselāmu ʿalā mine’t-tebeʿ- (13) -al-hüda.” dip nāmeni tamām ḳılıp pādişāhġa ilçidin birip yiberdiler. Nāme ʿUmlāḳ’ġa yitti, oḳup kördi. (14) cehli kildi, ʿaḳlı kitti. “Bu sözġa nime ʿilāc ḳılmaḳ kirek.” didi. Bigleri aydı: “Ey Melik leşker-miz, (15) köp barur-miz. Şehrini vīrān ḳılıp ādemlerini esīr ḳılıp kiltürür-miz.” didi. ʿUmlāḳ leşkerini yıġdı.(16) Yüz miñg kişi atlandı ʿUmlāḳ özi köp simiz irdi. At ve ḥaçır kötera’lmas irdi. Bir kürekke (17) minip leşkerini başlap Kenʿān’ġa kildi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı oġlanları şaḥrāda irdiler, kördiler. (18) Köp çirig yıġılıpdur. Leşkerni körüp hūşları başlarıdın aştı. Aydılar: “Ey ata bu leşker bī- (19) –ḥisābdur. Bularġa rū-be-rū bolmaḳ öz ḫançerini öziġa urmaḳdur. Munı ʿilācını özińgiz ḳılıńg.” (20) didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām duʿā ḳıldılar. Şol zamān Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip aydılar kim: “Ey Yaʿḳūb, (21) Ḫudāy taʿālā sizġa selām yiberdi. Selāmdın soñg aydı, Yaʿḳūb ferzendleriġa aytsun, kāfirlerni köplıġıdın

[176] (1) ḳorḳmasunlar. Min olarġa nuṣret ve yārī birgüçidür-min. Ḳızı hem mini ḥażretimde ʿazīzdür. Düşmenġa (2) birmegey-min. Ferzendleriġa aytsun, kāfirlerġa ḳarşu çıḳsunlar, uruş ḳılsunlar. Mini ḳudretimni (3) temāşā ḳılsunlar.” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām bu ḫaberdin sivündiler. Oġullarıġa: “Ḳarşu çıḳıńglar.” (4) didiler. Oġulları aydılar: “Ey ata bizler on kişi kāfirler köp, niçük uruş ḳılalük.” didiler. (5) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kiltürġan ḫoş ḫaberni beyān ḳıldılar,

yana aydılar: “Min siz- (6) -lerġa silāḥ birey. Ol silāḥ birle uruş ḳılsaŋgızlar yavnı basar-sizler.” Dip bir şandūḳnı (7) açtılar. Ādem ʿaleyhi’s-selām tonlarını Şemʿūn’ġa birdiler. Şīş ʿaleyhi’s-selām tonlarını Rūbīl’ġa birdi- (8) -ler İdrīs ʿaleyhi’s-selām tesbīḥlerini Lāviye’ye birdiler. Ṣāliḥ ʿaleyhi’s-selām tayaġlarını Yestāḥir’ġa birdiler. (9) İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selām ḳoçḳarlarını şāḫını Neftāl’ġa birdiler. Ādem ʿaleyhi’s-selām ʿaṣālarını Yehūdā’ġa (10) birdiler. Toḳḳuz oġulġa Yehūdā’nı uluġ ḳıldılar. On oġul boyları bir dik ḫoş-rūy, ḫoş-ḫūy (11) ḫoş ḳadd u ḳāmet ceng-gāhġa kilip turdılar. ʿUmlāḳ taḫt üstide olturup irdi. Bularnı körip (12) tanıdı. Vezīrġa aydı: “Barıp alarnı sözini aŋglaġıl, nime işḳa kilipdürler. Eger amān tilep (13) kilgen bolsa amān biriŋgler. Eger uruşḳa kilgen bolsa maŋga tutup kiltüriŋgler. Vezīr (14) bir niçe leşker kilip sordı kim: “Ey Yaʿḳūb oġlanları nime işḳa kildiŋgizler?” Yehūdā aydı: “Yoldın (15) azġanlarnı rāst yolġa indeġanı, yalġançılarnı yalġandın yandurġanı kildük. Eger (16) eger unamasalar hemelerini yek-bāre helāk ḳılgeli kildük.” Vezīr bir ḳattıġ küldi. Yehūdā inileriġa (17) ayttı: “Sizler munda turuŋg, min ilgeri baray.” didi. İlgeri bardı. Ādem ʿaleyhi’s-selāmnı (18) ʿaṣāları birle vezīrni urup ikki yüz ādemi birle öldürdi. Andın soŋg inilerini hemesi (19) yek-bāre ‘Allāhu ekber’ dip naʿre tarttılar. Āsmāndın ferişteler hem naʿre tartıp āvāz ḳoştılar. Bu (20) naʿrelerni heybetidin ḳırḳ miŋg kāfirni yüreki yarılıp öldi. Ḳaçıp barıp bir buzuḳ (21) yirġa berkindi. Yehūdā arḳasıdın yitip barıp ayttı: “Ey kāfir, Ḫudāy taʿālā ḳudretini kördüŋg mü?

[177] (1) ayt lā ilāhe illaʾllāh Yaʿḳūb İsrāʾīlu’llāh” ʿUmlāḳ’dın āvāz çıḳmadı. Şemʿūn ḳol uzatıp saḳalıdın (2) tutup Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı aldılarıġa alıp kildi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ey ʿUmlāḳ (3) aytġıl, lā ilāhe illaʾllāh ve innī Yaʿḳūb rasūlu’llāh” ʿUmlāḳ ayttı: “Ey Yaʿḳūb bu kün sini ḳoluŋgġa (4) tüşüp-min. Nime ḳılsaŋg ḳıl velī bu sözni aytmas-min. Līkin maŋga mühlet birseŋgiz, mühlet (5) ötkendin soŋg īmān kiltüreyin.” Der-ḥāl Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip aydılar: “Ey Yaʿḳūb mühlet (6) tilese mühlet birġıl.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Niçe

yıl mühlet tiler-sin?” ʿUmlāḳ: (7) “On yıl mühlet tiler-min.” didi. On yıl mühlet birdiler. Şehriġa yandı, ḳaçan mühlet tamām (8) boldı. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip aydılar ki: “Ey Yaʿḳūb Ḫudāy taʿālā selām yiberdi kim ʿUmlāḳ’ġa (9) on yıl tamām boldı Yehūdā’nı ʿUmlāḳ ‘ġa yibersün. Barıp ʿUmlāḳ’nı īmānġa daʿvet ḳılsun.” (10) didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām Yehūdā’nı yiberdiler. Yehūdā barıp ʿUmlāḳ’nı ḳaşıġa kirip aydılar: (11) “Ey melʿūn şūm amān tilegeniñgġa on yıl boldı, īmān kiltürüp müselmān bolġıl.” didi ʿUmlāḳ (12) açıġlap ayttı ki: “Sin ilçi bolup kilip-sin, ilçini öldürmaḳ pādişāhlarġa revā irmes. (13) Bige ʿār nāmūsdur. Bolmasa başıñgnı kisip cesediñgni pīlni astıġa taşlar irdim. (14) İmdi barġıl, atañgġa aytġıl, ötken sözlerni ḳoysun. Ḥālā hem ḳızını mañga birsün. Yoḳ (15) irse andaġ çirig yıġıpdur-min ki tiñgriñgde hem ol ḳadar çirig bolmaġay.” Yehūdā ayttı: “Bir (16) mertebe çirig yıġıp barıp ḥāliñgni kördüñg.” ʿUmlāḳ ayttı: “Ol vaḳtda ġāfil irdim. Ḫūy (17) ve fiʿlleriñgni bilmes irdim. İmdi bildim ki cādū-ger iken-sizler imdi işimni bilip (18) ḳılur-min.” didi. Yehūdā yanıp kilip atalarıġa bu sözlerni bir bir beyān ḳıldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (19) münācāt ḳıldılar kim: “Ḫudāyā Ḫudāvendā sin ḥükm ḳıldıñg, kāfirlerni īmānġa daʿvet ḳılġıl, (20) dip. Ammā bu melʿūnlar hergiz unamaydur.” didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Ey (21) Yaʿḳūb Ḫudāy taʿālā aytur, min ḥalīm-min, aşuḳmasun yana Yehūdā’nı yibersün īmānġa daʿvet ḳılsun. Yana

[178] (1) Yehūdā barıp ayttı ki: “Ey ʿUmlāḳ ayġıl, lā ilāhe ilaʾllāh Yaʿḳūb rasūluʾllāh.” ʿUmlāḳ’nı açıġı kildi. Yüz yigirme miñg (2) kişi bile Kenʿān üzesiġa atlandı. Kenʿān’ġa ikki yıġaçlik yirġa kilip ḳondı. Yaʿḳūb (3) ʿaleyhi’s-selāmġa ḫaber boldı. Ḫudāy taʿālāġa münācāt ḳıldılar. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar: (4) “Ey Yaʿḳūb Ḫudāy taʿālā selām yiberdi, bu kiçe Yaʿḳūb’nı ol melʿūndın necāt birgümdür.” didi. (5) Aḫşam boldı, şimāl yörüp ol şimāl birle ot kildi. Ḫudāy taʿālānı ḳudreti birle ʿUmlāḳ’nı (6) leşkeri birle köydürdi. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Ey Yaʿḳūb ʿUmlāḳ’nı mālın ve ḫazīnesin (7) alġıl özgelerni mālını köydürġıl.” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām

Ḳarṭūm şehriġa barıp pādişāhnı (8) māl ve ġazīnesin aldılar, özgelerni biżāʿatini köydürdiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kilip (9) ol şehrni yıḳıp hem-vār ḳıldılar. Vaʾllāhu ʿālemu be-ḥaḳīḳatihi'l-ḥāl

On Altınçı Ḳıṣṣa (10) Yūsuf-ı Ṣıddīḳu'llāh ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿalarıdur

Rivāyet ḳılıpdurlar kim Yaʿḳūb (11) ʿaleyhi's-selāmnı münācātlarını icābeti bilen on ikki oġulnı atası boldılar. Ḥażret-i (12) Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā bularnı arasıda Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı mümtāzraḳ ḳıldı. Ḳıṣṣalarnı arasıda (13) "**Naḥnu naḳuṣṣu ʿaleyke aḥsene'l-ḳaṣaṣ**"[65] dip yād ḳıldı. Bu ḳıṣṣanı cemīʿ ḳıṣṣalarnı yaḫşıraḳı, didi. (14) Aydı kim: "Ey Muḥammed ġaber birey saṅga ġaberlerni bihraḳıdın." **Su'āl**: Aḥsenü'l ḳaṣaṣ dimekġa bāʿiṣ (15) nedür? Aḥsenü'l-ḳaṣaṣlikġa niçe cevāb bardur? Birinçi cevāb ol ki bu ḳıṣṣa evvelidin āḫiriġaça (16) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḳıṣṣalarıdur. Anı üçün aḥsenü'l-ḳaṣaṣ atandı, dirler. İkkinçi (17) cevāb, bu ḳıṣṣa cemīʿ ḳıṣṣalarnı tansuḳraḳıdur. Üçünçi cevāb, özge ḳıṣṣalarnı her bir (18) āyeti her bir sūrede kildi. Ammā bu ḳıṣṣa evvelidin tā āḫiriġaça bir sūrede kildi. Törtünçi cevāb (19) özge ḳıṣṣalar yat kişiler arasıda kildi. Ammā bu ḳıṣṣa ata-oġul, aġa-ini arasıda kildi. (20) Bişinçi cevāb bu ḳıṣṣada üç ḥālet bardur: Evvel Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı ʿibādetni bitkermeklik, (21) ikkinçi ḫalāyıḳlar bile yaḫşı muʿāmele ḳılmeklik, üçünçi kiṅg ve tarlikde ḳolını açuḳ tutmeklik.

[179] (1) Altınçı cevāb, yamanlik ḳılġan ḳarındaşlarıġa yaḫşılik ḳılġan bu ḳıṣṣadadur. Özge ḳıṣṣalarda yamanlikġa ḳaṣaṣ (2) bardur. Yittinçi cevāb, bu ḳıṣṣa evveli hem tüş, ortası hem tüş, āḫiri hem tüşdür. Sekkizinçi cevāb, bu ḳıṣṣa (3) evvelidin āḫiriġaça ʿāşıḳ ve maʿşūḳ vāḳıʿasıdur. Toḳḳuzınçı cevāb, ān-ḥażret-i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem (4) aydılar: "Her kim ḳattıġ belāġa mübtelā bolsa sūre-i Yūsuf'nı yitti merātibe oḳusun. Cemīʿ müşkilleri āsān (5) bolġusıdur." dip mihribānçilik ḳıldılar. Onunçı cevāb, bu ḳıṣṣanı oḳumaḳnı ṣevābı özge ḳıṣṣalarnı (6) oḳumaḳdın köpdür. Ḥikāyetde aytıpdurlar

[65] Yūsuf Sūresi 3. Ayet(12/3): "Biz sana... en güzel beyânı kıssa olarak anlatacağız..."

ki Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı bir rivāyetde tört (7) Yana bir rivāyetde altı ḫatunları bar irdi, dipdürler. Uşbu ḫatunlardın on ikki oġul (8) toġuldı: Rūbīl, Lāviye, Dāne, Şemʿūn, Yehūdā, Cādvān, Neftāl, Yestāḥir, Ziyālūn, Ḳāẕervā, Yūsuf, (9) Bünyāmin. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām on birinçi oġulları irdiler. Ḥāḳ sübḥānehu ve taʿālā Yūsuf (10) ʿaleyhi’s-selāmġa on nimerse kerāmet ḳıldı: Birinçi ḥüsn, ikkinçi ḫatne-ḳılıġlıḳ, üçünçi ḫaṭā (11) kiçürmek, törtünçi tüşke taʿbīr itmek, bişinçi ʿāḳıbet-endīşlik, altınçı peyġamberlik, (12) yittinçi pādişāhlik, sekkizinçi şecāʿatlik, toḳḳuzunçı ḫoş-ḫūylik, onunçı pāklik. Ḥikāyetde (13) andaġ kiltürüpdürler ki Mıṣr’da yitti yıl ḳaḥṭlik boldı. Heme merdüm, māl u mülk esbābların (14) ve ḳul u çörilerin Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa satıp aşlıḳ alıp yir irdiler. Vaḳtī boldı ki Yūsuf (15) ʿaleyhi’s-selāmda hem aşlıḳ ḳalmadı. Ādemler: “Āh nān!” dip cān birdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (16) cemāl-i cihān-ārālarını ḫalāyıḳġa körsettiler. Ḫudāy taʿālānı ḳudreti bile bu ḫalḳ tört aygaça (17) bu ḥüsn ü cemāl Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa bī-hūş bolup ṭaʿām yimesdin, ṭaʿām yigendin bir (18) ziyāderaḳ bolup yörür irdiler. Bişinçi ayda zirāʿatke yittiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām andaḳ (19) çiraylıḳ irdiler ki eger niḳāblarını köterseler aynı nūrı ḳalmas irdi. Kün hem ḫīre bolur (20) irdi. Şehr ḫalḳı bilür irdiler ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām niḳāb köterdiler. Anı üçün künni nūrı (21) ḫīre boluy dip aytur irdiler. Eger bir kimerse yüzleriġa baḳsa ṭāḳat ḳılıp tura’lmas irdi.

[180] (1) Ḳaysı ṭaʿām yiseler, ḫˇāh aḳ ve ḫˇāh ḳızıl boġzılarıdın ötkende körülüp turar irdi. Yüzlerini rengidin şaḳāyıḳu’n-nuʿmān (2) digen gül uyalur irdi. İkki çekeleride ḳırḳ örüm saçları bar irdi. Yigirmesi öñde (3) Yigirmesi ceybde irdi. Uşbu şaçlarıdın misk ü ʿanber-būy alur irdi. Ḫoş-ḫūylıḳlarıdın (4) ḫalāyıḳlarnı dimāġı muʿaṭṭar bolur irdi. Yüz miñ taʿrīf ḳılġan birle ṣaffetleri edā bolmās (5) ādem ki bir şehr ḫalḳı cemāllerini bir körüp öz ḥāllerini bilmey ṭaʿām yimey bolup yördiler. (6) Min andaġ ādemni ḳandaġ taʿrīf ḳılar-min. Naḳlīdür kim ʿālemde biş nimerseni Ḫudāy taʿālā (7) on ḥiṣṣe ḳılıp toḳḳuz ḥiṣṣesini bir kimerseġa naṣīb ḳılıpdur. Evvel şerm ü ḫayānı on (8)

ḥişşe ḳılıp toḳḳuz ḥişşe irkeklerġa bir ḥişşesini ḫatunlarġa birdi. İkkinçi ʿaḳlnı on ḥişşe (9) ḳılıp toḳḳuz ḥişşesini irkeklerġa bir ḥişşesini ḫatunlarġa birdi. Üçünçi āvāz-ı ḫoşnı (10) on ḥişşe ḳılıp toḳḳuzını Dāvud ʿaleyhi's-selāmġa birini tamām-ʿālemġa birdi. Törtünçi ḫoş-ḫūylikni (11) on ḥişşe ḳılıp toḳḳuzını Resūl-i Ekrem ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemġa birini heme ʿālemġa birdi. Bişinçi ḥüsn (12) ü leṭāfetni yüz ḥişşe ḳılıp toḳsan toḳḳuzını Ḥażret-i Ḥavvā anamızġa birdi, ḳalġan bir ḥişşeni on ḥişşe (13) ḳılıp toḳḳuzını Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa birini cemīʿ ʿālemġa birdi, dipdürler. Naḳlīdür kim Ḫudāy taʿālā (14) Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı öyleride bir top dıraḫt öndürdi. Hīç şāḫ ve butaġı yoḳ irdi. Her bar (15) ḫatunları oġul toġısa bir şāḫ peydā bolur irdi. Ol oġul bu şāḫ bile teñg kette bolur (16) irdi. Ol şāḫnı kisip ol oġulġa ʿaṣā ḳılıp birür irdiler. Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi's-selām (17) mütevellid boldılar. Bu dıraḫtdın bir şāḫ peydā boldı. Teñg kette boldı. Kisip ʿaṣā ḳılıp (18) birdiler. Bu ʿaṣānı ḳayda barsalar hem-rāh alıp yörür irdiler. Ammā ol vaḳtda Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (19) aġaları be-ġāyet mihribān irdiler. Her ḳayan alıp barıp oynatıp kilür irdiler. Vaḳtī ki (20) Yūsuf ʿaleyhi's-selām yitti yaşıḳa kirgende bir tüş kördiler ki aġaları bile ṣaḥrāġa çıḳıpdurlar. (21) Her ḳaysıları tayaḳlarını yirġa saçtılar. Aġalarını tayaḳları kögerip yoḳḳarı örlemedi Yūsuf

[181] (1) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı tayaḳları evvelġı āsmānġaça örledi. Aġalarını tayaḳlarıġa şitāb ḳıldı. Bī-ḥad ve bī-ḥisāb mīve ḳıldı. (2) Irġatıp tüşürüp yidiler. Hemeleri toydılar. Bu tüşni atalarıġa ayttılar. Ataları aydılar kim: "Ey (3) oġlum āvāzıñgızını çıḳarmañg. Aġalarıñgızını açığı kilür." didiler. Ve yana bir kün tüş körüp ḳorḳtı (4) oyġandılar. Atalarıġa ayttılar ki: "Bir uluġ şehrde imiş-min. Bir uluġ taḫt üze olturup (5) imiş-min. Başımda tāc-ı muraṣṣaʿ, bilimde kemer, ḳolumda engüşteri kette cemʿiyyet-i ḫalḳ ḫizmetimde olturupdur. (6) Heme dürr ü der-gūş-ı muraṣṣaʿ-pūş ol eṣnāda āsmānlarnı işiki açuḳ bir nūr-ı münevver heme deryālarnı (7) suyı revān, balıġları ṣenāḫᵛān irdiler. Aldımda bir ridā heme ʿālem ol ridānı nūrıdın rūşen (8) ü münevver irdi. ʿĀlemdeki heme genclerni kildi, mini aldımda irdi. Bu işlerġa taʿaccüb

ḳılıp turur (9) irdim. Nā-gāh on bir yulduz ay ve kün maṅga secde ḳıldı.” didiler. Ol yulduzlarıge secde (10) ḳılgen evvel ʿUṭārid, Müşterī, Merīḫ, Zuḥal, Zühre, Şems, Ḳamer, Mīzān, Cedy, Delv, Şevr, Cevzā irdi, (11) dipdürler. Ve yana bir kün tüş kördiler kim on böri kilip Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa ḳaṣd (12) ḳıldı. Yana bir böri kilip bu börilerni ḳavladı. Şol sāʿat yir yarıldı. Yūṣuf ʿaleyhi’s-selām (13) yirge kirip ġāʾib bolup oyġandılar. Ve yana bir kiçe tüş kördiler. On aġaları bir tifeġa (14) çıḳıp her ḳaysıları bir ḳuduḳ ḳazdılar. Suyı çıḳmadı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḳuduḳlarıdın (15) su çıḳtı ve toldı. Yana bir kiçe tüş kördiler. Heme aġaları bile otunġa bardılar. Özgelerni (16) otunı ḳara, Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı otunları aḳ irdi. Bir kişi terāzū kiltürüp aġalarını otunını (17) bir pīlesiġa, Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı otunlarını bir pīlesiġa salıp tarttı. Yalġuz Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (18) otunları aġır kildi. Bu körgen tüşlerini atalarıġa aytıp irdiler. Ataları aydılar: “Ey ferzend-i (19) dil-bend yaḫşı tüş körüp-siz. Hergiz aġalarıṅgızġa aytmaṅg. Sizġa yaman saġınurlar. Ādemġa (20) şeyṭān düşmendür.” didiler. Bu sözni Rūbīl’ni anası işitip Rūbīl’ġa ayttı. Rūbīl özge (21) aġalarıġa ayttı. Aġaları ittifāḳ bile aydılar ki: “Rāḥile’ni oġlı atamızge yaḫşı körüney.” dip

[182] (1) Reşk ḳıldılar. Ammā hīç ʿilācnı tapa’lmas irdiler. Düşmenlik ḳılıçını çapıp birāderlik nihālini kismekġa (2) bir ḥīle ve tedbīr tapa’lmay yörür irdiler. Bir kün aġaları ayttılar: “Yūsuf’dın soralük, niçük tüş (3) körüpdür” dip. Sordılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām hīç cevāb birmediler. Bildiler ki ataları hīç kimġa (4) aytmaṅg digen üçün hīç cevāb birmediler. Ayttılar ki: “Her nimerse ki yaḫşı ʿazīz bolsa Yūsuf’ġa (5) bizge birmeydür. Babamız İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selāmnı köyleklerini aṅga birdi. Ḥażret-i İbrāhīm (6) Ḫalīlü’r-Raḥman’nı destārlarını aṅga birdiler. Ṣaḥrāda ḫırṣ[66] ve toṅġuz bile tutuşup (7) māllarını biz yaḳa-miz, öyde olturup ḥalāvetni Yūsuf köredür.” dip reşk ḳılıp (8) sözleşür irdiler. Andaġ rivāyet ḳılıpdurlar ki Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı her ḳaysı

[66] خرس

oġullarını (9) bir ḫāṣṣiyyeti bar irdi. Özge kişilerde ol ḫāṣṣiyyet yoḳ irdi. Birini āvāzını her kim (10) işitse ḳorḳup bī-hūş bolur irdi. Biri oḳ yay atsa taşdın hem öter irdi. Birni açığı (11) kilse bedendeki tügi libāslarını tişip çıḳar irdi. Biri şimşīr bile taşnı ikki ḥişşe ḳılur irdi. (12) Biri şimşīrini tağḳa ursa tağ zīr ü zeber bolur irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām andaġ çiraylik (13) irdiler ki kündüzi āftābġa rū-be-rū bolsalar, āftābġa ġalebe ḳılur irdiler. Bir kün şeyṭān-ı (14) ʿaleyhi'l-laʿne bir merd-i kelān ṣūretide bolup kilip Yūṣuf ʿaleyhi's-selāmnı aġalarıġa ayttı ki: "Yūsuf'nı (15) öldürüñgler, yā yıraḳ yirġa yiberiñgler." Bular ayttılar: "Öldürsaḳ Ḫudāy taʿālā bizlerdin bīzār (16) bolur, yıraḳ yirġa yiberelük, disek atamız bizlerge ḳoşup yibermes." didiler. Şeyṭān-ı ʿaleyhi'l-laʿne (17) ayttı: "Ḥālā ḳış savuḳ bu maṣlaḥat oḫşamay. Bir niçe maḥal ṣabr ḳılıñglar. Bir iş birle Yūsuf özleriñgġa (18) rām ḳılıñglar. Yaz bolsun, güller açılsun, bülbüller sayrasun, ḳuzılar ḳuzılasun, tiveler botalasun (19) Her ḳaysıñgız her ḳısm yaḫşı söz bilen Yūsuf'nı firīfte ḳılıñglar. Ol vaḳtda ṣaḥrāġa barur-mız, (20) dip aldañglar. Sizlerġa irgaşıp yıġlap turar. Andın kiyin atalarıñgız nā-ʿilāc bolup (21) ḳoşup yiberür. Andın soñg işini ḳılmaḳ āsān bolur." didi. Heme ser: "Uşbu maṣlaḥat ḫūb." dip

[183] (1) niçe vaḳt ṣabr ḳıldılar. Vaḳtī ki çiçekler açıldı. Bülbüller sayradı. Bir kün bular tapışıp atalarını ḳaşlarıġa kirdiler. (2) Aydılar: "Ey ata ḫūrşīd-i cihān Ḥūt ḳışlaḳıdın köçüp Ḥamel atlıġ yaylavıġa köçti. Sivünçidin (3) nīsān yamġurı yaġıp ʿālem-i ṣadefleriġa cevāhirler saçıp yaz yirleri feraḥdın yazılıp (4) murġ-zārlar üze sebzelerdin ḫaṭṭ-ı ḥāl peydā ḳılur. Yiryüzideki nebātātlarġınça köñgülleriġa būy-ı (5) reyhān tigürüp gül ger tebessüm ḳılur. Çemenlerde hezār dāstānlar yüz miñg türlük nevālar bile (6) elḥān iylerler. Bu emel-ḥaller ʿimāme başı üze şecerlerde naʿre-gerlik ḳılurlar ve naḳḳāş-ı ṣunʿ ferş-i (7) altun, kümiş birle çemenlerde yazarlar ve çarḫ-ı felek ḫırkā-i aḫżar kiyip beşāşetdin raḳṣ (8) iylerler. Ṭūṭī ḳuşları faṣīḥ tili birle ẕākir bolup meclīs tüzerler. Yaġız ölüg yir tirildi. Sebzdin (9) cāme kiydürüldi. Ey ata bu kün hevā bisyār ḫurremdür. Seyr-i ṣaḥrā ḳılmaḳ vaḳtı bolupdur. Yūsuf'ı bizlerġa (10) ḳoşup yibersеñgiz,

alıp barsaḳ anı hem endek köñgli açılıp feraḥ tapıp şādmān bolup (11) ḳoy ve ḳuzılarnı körüp kiledür." didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām yibermaḳnı revā körmediler. Yüz miñg (12) mekr ü ḥīle ḳılıp atalarını rāżī ḳıldılar. Āḫirü'l-emr tilep aldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: (13) "Ey ferzendlerim bī-fervālik ḳılmañglar. Yūsuf'nı aç ḳoyup susatıp yörmeñgler." Ve yana ayttılar: (14) "Ey oġlanlarım ḳorḳadur-min kim sizler avġa barsañglar, Yūsuf ḳoşta ḳalġay böri kilip (15) Yūsuf'ı yigey. Sizler körmeġay-sizler." Aġaları aydılar: "Ey ata bu naṣīḥatnı yat kişiġa ḳılıñg (16) biz öz ḳarındaşımızġa niçük baḳmaġay-miz? Ḳolumızdın kilür niçe asrap boyundın boyunġa köterip (17) yörüp ve oynatur-miz." didiler. "Yūsuf'ı siz niçük sivseñgiz, biz sizdin bihraḳ siver-miz." (18) didiler. Yūsuf'nı köñglini şīfte ḳılmaḳ üçün atalarını köñglini firīfte ḳıldılar. Ḳavluhu (19) taʿālā: "**Yā ebānā mā leke lā te'mennā ʿalā yūsufe ve innā lehü lenāṣiḥūn**"[67] Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām ayttılar ki: (20) "Köñglüm yaḫşı tinmeydür. Mebādā, sizler oyunġa firīfte bolup Yūsuf'ı böriġa aldurup kiyin (21) peşīmān ḳılġay-sizler. Yiberġan köñglüm onça unamaydur." didiler. **Su'āl**: Yūsuf'nı yidürġay-sizler

[184] (1) dip yibermeslikte ḥikmet ne irdi? Cevāb ol kim Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām bir kiçe tüş körüp ḳorḳup oyġandılar. (2) Ol tüşni vaḫşetidin ḳırḳ kiçe kündüz uḫlamadılar. Ol körgen tüşleri bu irdi kim (3) Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām taġnı tifeside yatar irdiler. Yūsuf ʿaleyhi's-selām ḳuçaġlarıda irdi. (4) On böri peydā boldı. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḳoyunlarıdın tartıp alıp helāk ḳılurġa meyl ḳılıp irdi. (5) Yana bir böri on böridin ayrılıp özge börilerni ḳavladı. Şol eṣnāda yir yarıldı. Yūsuf (6) yirge kirip ġā'ib boldı. Ḳorḳup oyġandılar. Bu tüşni sebebidin böriġa yidürgey-siz, dip (7) irdiler. Vaḳtī ki Yūsuf'nı bularġa ataları ḳoşmaslıġlarnı cezm boldı. Aġaları Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (8) Kilip sözler bile köñglini firīfte ḳıldılar. Yūsuf ʿaleyhi's-selām yıġlap ayttılar ki: "Ey ata köñglüm (9) aġalarım bile barmaḳnı tileydür. Mini ḳoşup yibersenğiz, ḳoy ve

[67] Yūsuf Sūresi 11. Ayet(12/11): "… ey babamız, sen bize Yusuf'u neye inanmıyorsun? Halbuki biz onun elbet hayırını isteyenlerdeniz."

ḳuzılarnı körüp köñlüm rāḥatlasun.” (10) didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ey ferzendim botam mini közümni rūşenlıġı köñlümi ḫoşlıġı (11) tizimni ḳuvveti sindürsin. Ḳarıdım sinsiz niçük ṭāḳat ḳılar-min?” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (12) Köp bī-ṭāḳatlik ḳıldılar. Ruḫṣat birmesni ʿilācını tapmadılar.” Tañla aġalarıñġa ḳoşup (13) yiberür-min.” didiler. Kiçesi baġırlarıġa basıp yattılar. Aytıpdurlar ki ʿışḳ u maḥabbetni (14) ikki nişānesi bardur, biri kiçesi uḫlamaslik, biri kündüzni bī-ḳarārlik. Bes irtesi (15) ʿale’ṣ-ṣabāḥ aġaları kirdi. Ān-heme aytur sözlerini ayttılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām iḫtiyāṭlap (16) ḳoşup birdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām yıġlap ayttı: “Ey ciger-gūşelerim, Yūsuf’nı Ḫudā’ġa tapşurdum. (17) özüñlerdin yıraḳ ḳılmañlar. Böri ve tülkiġa aldurmañlar. Yaḫşı revā ḳılıñlar.” didiler. (18) Aġaları ayttılar: “Ey ata ança dimek lāzım imes. Hergiz aç ḳoymas-miz. Żarar tigürmes-miz. Yaḫşı revā (19) ḳılur-miz.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām Ḥażret-i Yūsuf’ı ġusl ve ṭahāret ḳıldurup gīsūlarnı (20) tarap yaḫşı libāslar kiydürüp ḳoşup birdiler. Özleri bir bülend yirġa çıḳıp ḳarap olturdılar. (21) Közlerini kökġa tikip münācāt-ı be-dergāh-ı ḳāżiyü’l-ḥācāt ḳılıp duʿā ḳıldılar.

Şiʿr

Yā Rab be-ḥaḳḳ şeb ü zinde-dārān

[185] (1) Yāhu nāle-i ümīdvārān

Bī-bālīn-i ġarībān bir ser-rāh

Çü teskīnim esīrāndur, tek-i cāh

Bāb-ı dīde-i ṭıflān-ı maʿṣūm

(2) Yüz-i sīne-i vīrān-ı maẓlūm

Tūr u ḥumr ber-dil yerḫūm-āver,

Aẕın kirdāb-ı ġam-ı bīrūnum āver,

“İlāhī Yūsuf’ımnı saṅga (3) tapşurdum elbette maṅga tīzraḳ ḳoşġıl. Mini Yūsuf’nı firāḳıda ḫarāb ḳılmaġıl.” dip duʿā ḳıldılar. (4) Vaḳtī ki Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġlanları vedāʿlaşıp yolġa revān boldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı (5) aldılarıda Yūsuf’nı Rūbīl boynıġa köterip aldı. Andın Yehūdā köterip aldı. Andın Şemʿūn aldı ḳoldın (6) ḳolġa aldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı közleridin ġāʾib ḳılıp yirġa taşlap ayttılar ki: “Ey Rāḥile’ni (7) oġlı yalġan tüşler bilen atamızġa yaḫşı körüney dip yörer irdiṅg, yana bizni boynumızġa minür müsin?” (8) dip yayada aldılarıġa salıp ḳavladılar. Yol ḳumlik hevā ısıġ irdi. Bī-çāre Yūsuf yalaṅg (9) ayaġ her ḳaysı aġalarıġa sığınıp kilseler urup ḳavlar irdi. ḫarıp ḳarnıları açıp susadılar. (10) Yalbarıp atalarını şefīʿ kiltürüp yıġladılar. Aġaları hergiz ḳulaḳ salmadılar. Su tileseler (11) şefātī birür irdiler. Nān tileseler müşt birür irdiler. Aytur irdiler ki: “Yalġan körgen tüşleriṅgdin (12) tilegil, secde ḳılġan yulduzlarıṅgdın tilegil.” dir irdiler. Şol eṣnāda Rūbīl turup (13) südrep tiken ve taşlarġa urunturup alıp yördi. Mübārek ayaġları heme yara boldı. (14) Yüz ü közleri hem ḳan tofraḳ boldı. Ol eṣnāda bir cānver peydā bolup ayttı ki: “Ey evlād-ı Yaʿḳūb (15) ataṅgızını naṣīḥatini ferāmūş ḳıldıṅglar. Ḫudā’dın ḳorḳmay-sizler. Maḫlūḳdın uyalmay-sizler.” dip (16) Ġāʾib boldı. Ol yirdin bir tifeġa alıp barıp öldürmaḳġa ḳaṣd ḳılıp Şemʿūn bıçaḳ çıḳarıp: (17) “Ḫulḳūmlarıġa sürey.” dip irdi. Yir tebredi. Āvāz kildi ki: “Ey evlād-ı Yaʿḳūb Yūsuf’ge āzār (18) birmeṅgler. Raḥm ḳılıṅglar āteş-i dūzaḫge sezā-vār bolmaṅglar.” dip. Bu sözni hem bāver ḳılmadılar. Yirdin (19) Yana āvāz kildi ki: “Sözümni bāver ḳılmasaṅgızlar hemeleriṅgizni yutar-min. ” Mundın alıp tüştiler. (20) Yana bir yirge alıp bardılar. Anda bir şīr kilip aydı: “Evlād-ı Yaʿḳūb Yūsuf’ġa cefā ḳılay-siz. Ḫudā’dın ḳorḳuṅglar. Maḫlūḳdın uyatıṅglar. Atalarıṅgız ḳarıdur, Yūsuf’nı firāḳıda köydürmeṅgler.”

[186] (1) didi. Aṅga hem ḳulaḳ salmadılar. Ġażab birle öldürmaḳġa māʾil boldılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bularnı öldürgeli maṣlaḥat (2) ḳılġanını bildiler. Yehūdā bile

Rūbīl’ni ayaġıġa başlarını ḳoyup yıġlap aydılar ki: “Ey ḳarındaşlarım, (3) sizler hemedin uluġraḳ-sizler. Mini öldürmaḳġa ḳaṣd ḳıldılar-sizler. Maṅga raḥm ḳılmasaṅglar. (4) Bī-çāre atamġa raḥm ḳılıṅglar. Bu kün atam ornıġa atam-sizler. Mini ölümdin ḳutḳarıṅglar.” dip (5) zārī ḳılıp yıġladılar. Ol ḥālde taş bolsa su bolur irdi, ammā aġalarını köṅgliġa hergiz teʿsīr (6) ḳılmadı. Rūbīl aydı ki: “Yalġan körgen tüşleriṅggа aytġıl, ḳollap alsun.” dip yüzleriġa (7) bir şefātī urdı. Közleriġa ḳızıllıḳ tıḳıldı. Yehūdā’nı raḥmı kildi. Ol hīç sözlemedi. (8) Şemʿūn’ġa yalbarıp irdiler. Ol hem bir müşt urdı. Yıḳıldılar, yana turup Yehūdā’nı ayaġıġa (9) başlarını ḳoyup aydılar: “Ey ḳarındaşım atam mini sizge tapşurmay mudılar? Ol sebebdin siz raḥm (10) ḳılıṅgız. Nime bolur didiler.” Yehūdā ayttı ki: “Ey ḳarındaşım min ḥimāyet bolsam mini hem öldürürler. (11) Ṣabr ḳılġıl Ḫudāy taʿālā necāt birür.” dip acratıp ala’lmadı. Andın hem nā-ümīd bolup yandılar. (12) Ol eṣnāda Ḥażret-i Yūsuf küldiler. Yehūdā ayttı ki: “Cānıṅg tumşuġuṅga kilip turupdur. (13) Nime üçün küler-sin?” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Bir kün min birle sizler hememiz (14) olturup irdük. Min atam ḳuçaġıda irdim. Uşal vaḳt ḫāṭırımdın şol söz ötti ki (15) mini başımġa bir iş tüşse kişidin ẓulm yitse bu aġalarım pāre pāre ḳılurlar. kimdür maṅga (16) düşmenlik ḳıladurġan dip. Ḫudāy taʿālā ol sözümni ḫaṭāsıġa sizlerni maṅga musallaṭ (17) ḳıldı. Hīç ḳaysıṅgızlar raḥm şefḳat ḳılmaġay-sizler. Bu aḥvāl-i fāsid ḫayālimni şūmluġıdın.” (18) didiler. Yehūdā’nı baġrı iridi aydı ki: “Ey Yūsuf min sini öldürgeli ḳoymay-min. Mebādā (19) atamġa barsaṅg, mini rüsvā ḳılmaġay-sin.” dip. Şemʿūn bile Rūbīl’ni yaḳaġa alıp çıḳıp: (20) “Munı ḳandaḳ ḳılıp öldürüp bolur, ḳıyāmetde ne cevāb birür-miz. Peyġamber-zādeni öldürmek (21) günāh-ı kebīredür.” didi. Şemʿūn açıġlap ayttı: “Öldürmese nime ḳılır bolur?” didi. Rūbīl aydı:

[187] (1) “Sin bizlerni ʿahdimizni sındurur musin? Atamnı aldıda ḳadrlik bolay dir müsin? Sini sözinggа kirmes-miz. Yūsuf’nı (2) öldürmey ḳoymas-miz.” didi. Yehūdā aydı ki: “Munı öldürgen bile bizlerġa yir kitke yir mü?” didi. (3) Şemʿūn aydı: “Andaġ

bolsa munı ķol ayaġını baġlap Sām ibni Nūh'nı ķuduġıġa taşlar-miz." (4) dip südrep ķuduķnı başıġa kiltürdiler. Yūsuf ʿaleyhi's-selām ān-heme yıġlap yalbardılar. Hīç (5) aġaları raḥm ķılmadılar. Ammā bu bī-çāre Yūşuf ʿaleyhi's-selāmnı ḥāl ü aḥvālleriġa murġān-ı hevā māhīyān-ı (6) deryā heme cānverān rūy-ı zemīn nāleġa kildiler. "Yalanġaç ķılay-miz?" didiler. Ḥażret-i Yūsuf aydılar: "Köylekimni (7) ķoysaŋglar. Tirig bolsa ʿavret-pūşim bolsun, ölsem kefenim bolsun." dip yıġladılar. Bular (8) ķabūl ķılmadılar. Köyleklerini yiştürdiler, ķollarını baġladılar. Yana yıġlap ayttılar ki: "Ķolum (9) boş tursa ķuduķnı yılan çıyanları bolsa ķorur irdim." Olar unamadılar. Ayttılar: "Secde ķılġan (10) on bir yulduzuŋg bile ay ve kün ķoluŋgnı yişsün." dip ķollarını yalanġaçlap (11) billeridin ṭınāb bile baġlap ķuduķġa saldılar. Ortasıġa yitkende ṭınābnı (12) kisip yiberdiler. Gevher başlarıça ve gevher ayaġlarıça ķuduķnı eṭrāfıġa tigip tüşüp (13) barur irdiler. Ḥaķ sübḥānehu ve taʿālā Cebraʾīl ʿaleyhi's-selāmġa fermān ķıldı kim: "Yūsuf'ı tutġıl." (14) dip. Sidretü'l Müntehā'dın kilip çāhnı suyıġa tigürmesdin tuttılar. Ķuduķnı astıda taş (15) bar irdi. Anı sunı yüziġa çıķarıp ķanatları bilen silediler. Yumşaķ boldı. Anı üstiġa (16) olturġuzdılar. Ḫudāy taʿālā emri bile behiştdin bir köylek kiltürüp kiydürdiler. (17) ayttılar: "Ey Yūsuf Ḫudāy taʿālā selām ayttı. Ferişteler dürūd ayttılar. Ḫudāy taʿālā saŋga peyġamberlik (18) birdi." didiler. Ol kün Yūsuf ʿaleyhi's-selām on ikki yaşda irdiler. Bir rivāyetde yitti (19) yaşda irdiler, dipdürler. Yana Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām aydılar: "Ey Yūşuf Ḫudāy taʿālā aytadur ki (20) mini ḥükmümġa rāżī bolup belālarımġa ṣabr ķılsun anı ʿazīz ķılıp Mışr'ġa pādişāh ķılur-min. Yana (21) atasıġa ķoştum." didi. Andın kiyin Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām bu duʿānı örgettiler. Duʿā bu turur:

[188] (1) "اللهم یا کاشف کل کربه ویا مجیب کل دعوه ویا صانع کل مصنوع ویا جابر کل کسیر ویا صاحب کل غریب ویا مونس کل

(2) انت تقذف (3) وحید ویا شاهد کل خیوی و یا حاضر کل بلوی یا لااله الّا انت سبحانانک اسالک ان انعتجعلی فرحاً و محرجاً

حبک فی قلبی حته لا یکون مهم لا ذکر غیرک و ان تحفظنی و ترحمنی یا ارحم الراحمین"[68] Aytıpdurlar ki (4) her kimerse zindānġa giriftār bolsa yā bir müşkil iş vāḳiʿ bolsa bu duʿānı oḳusa feraḥlik bolġay. (5) Eger oḳup suġa dem salıp her ḳandaġ aġrıḳġa birse şifā tapḳay. Yana Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām behiştdin (6) bir ṭabaḳ nūrda ṭaʿām kiltürdiler. Ol ḳuduḳnı içini ḳanatları bilen silediler. Bōstān dik (7) güller bile tolup ḫurrem boldı. Ol ḳuduḳ Ürdün yiride irdi. Medīne bile Mışr'nı arası irdi. Kenʿān'ġa (8) üç yıġaçlik yir irdi. Nūḥ ʿaleyhi's-selāmnı oġulları Sām ḳazıp irdi. Atı Ḥubbü'l-Aḫyār (9) irdi. Maʿnīsi yaḫşı ḳuduḳ dimek bolur. Ol ḳuduḳnı sunı açıġ irdi, şīrīn boldı. Ḳaraġu (10) irdi, yaruḳ boldı ve muʿaṭṭar boldı. Ol ḳuduḳnı içide bir yılan bar irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı şufrelerini (11) bilip neẓẓāreġa baş köterdi. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām āvāz ḳılıp ayttılar ki: "Ey mūẕiyātlar Yūsuf (12) ṣıddīḳu'llāhdur. Mundın çıḳmagünçe baş kötermeńgler." didiler. Ol yılan ve başḳa mūẕiyātlarıge (13) ol ḳuduḳda bar irdi. Hemesi başnı ḳoyı saldı. Vaḳtī ki Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı evlādları (14) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḳudūḳġa salıp yandılar. Maṣlaḥat birle bir oġlaḳnı soydılar. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı (15) köyleklerini anı ḳanıġa bulġay aldılar. Atalarını aldıġa yördiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām Yūsuf (16) ʿaleyhi's-selāmnı saġınıp bī-ṭāḳat bolup namāz-ı ʿaṣr vaḳtıda yolġa çıḳıp olturup irdiler. Yehūdā (17) ḳanġa boyanġan köylekni başıġa yafıp ikki ḳolını köksiġa urup "Āh Yūsuf'um." dip naʿre (18) tartıp kiledür. Her ḳaysısı başḳa başḳa

[68]"Ey her belâyı kaldıran, her duâyı kabul eden, kırık kalpleri saran, iyileştiren, her güçlüğü kolaylaştıran, her garibin sahibi ve yalnızların teselli edicisi, ey kendisinden başka ilâh olmayan! Beni içinde bulunduğum sıkıntıdan kurtarmanı, onun için bana bir çıkış yolu nasip etmeni, muhabbetini kalbime koymanı, böylece benim için senden başka bir düşünce ve zikir olmamasını, her türlü musibetten muhafaza buyurmanı, bana merhametinle muamele etmeni isterim. Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allahım!"

āvāz ḳılıp “Āh Yūsuf’um.” dip yıġlap kiledür. Yaʿḳūb (19) ʿaleyhi’s-selām: “Bu niçük ġavġā?” dip ḳarap turur irdiler. Bular kilip aydılar: “Ey ata, bizler beyābānda (20) ḳoylardın ḫaber alġalı Yūsuf’nı ḳoşḳa ḳoyup kitip irdük. Bizler kilgünçe Yūsuf’nı böri (21) yipdür.” dip ḳanlıġ köylekni aldılarıġa ḳoydılar. Vaḳtī ki Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām bu sözni işittiler.

[189] (1) Bī-hūş bolup yıḳıldılar. Yana hūşlarıġa kildiler. Sāʿat-be-sāʿat, laḥẓa-be-laḥẓa hūşlarıdın kitip bāz hūşlarıġa (2) kilip yıġlar irdiler. Ol ḥālde ferzendlerini hem ġavġāsı ziyāde boldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (3) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı isilerini isileyin dip ol ḳanlıġ köylekni ḳollarıġa alıp (4) irdiler. Bütün kördiler ayttılar ki: “Ḳandaġ mihribān böri iken köylekni yırtmasdın (5) yipdür. Eger böri yise irdi, köylekin hem yırtġay irdi. Böri yigen imesdür.” (6) Ot-ı firāḳları ziyāde bolup Kenʿān eṭrāfıdaġı beyābānlarda yitti kiçe kündüz ikki ḳolları (7) bile billerni tutup kizip yıġladılar. Kiçe kündüz içide yüz yitmiş mertebe hūşlarıdın (8) kitip yana hūşlarıġa kildiler. Şundaġ dip yıġlar irdiler ki: “ دفنوک (10) فوادی فی ایّی جُبّ طرحوک وفی ایی حجرغرقوک ویایّی سیف قتلوک ویایّ ارض(9) یاحبیبی ویا قرۃعینی ویا ثمرۃ

maʿnīsi oldur ki: “Ey dostum ve ey közümni nūrı ve ey baġrımnı yarası sini ḳaysı (11) ḳuduḳġa saldılar ve sini ḳaysı deryāġa ġarḳ ḳıldılar ve sini ḳaysı yirġa kömdiler. Ey kāşkī (12) sini yigen börini körgey irdim. Ayaġın tofraġını közümġa sürġay irdim. Aldımdın (13) kitküzmeġay irdim. Yūsuf’umnı saġınsam ol börini söyġay irdim. Ey kāşkī sini birle (14) barġay irdim. Her ne bolsa közüm birle körġay irdim. Āh Yūsuf’um.” dip ḳattıġ (15) āvāz birle yıġlar irdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı bu ḥālleriġa murġān-ı hevā ve māhīyān-ı deryā (16) yıġlaşur irdiler. Üç kiçe kündüz içide bir loḳma ṭaʿām yā bir ḳaṭre su tatmadılar. Ol ḥālde (17) melāʾikeler münācāt-ı be-dergāh-ı ḳāżiyü’l-ḥācāt ḳılıp ayttılar: “Ey bar u Ḫudāyā bu dostuñgnı (18) bu derece bī-ṭāḳatlıġıġa ve bu nāle vü zārīsiġa bizlerde hīç ṭāḳat ḳalmadı. Bu aḥvālġa (19) özüñg raḥm ḳıl.” dip ol ḥālde Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selāmġa fermān-ı vācibü’l-iẕʿān ḥażret-i melik- (20) -ü’l-mennān boldı ki: “Yaʿḳūb’ġa tesellī-ḫāṭır birġıl.” dip Cebraʾīl

ʿaleyhi’s-selām kilip aydılar kim: “Ey (21) Yaʿḳūb ṣabr ḳılġıl oġluñg bile tapışur-sin.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Ey birāderim

[190] (1) Cebraʾīl, Yūsuf’umdın ḫaber biriñg bar mu?” dip irdiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām hīç nime cevāb birmediler. Ammā Yūsuf (2) ʿaleyhi’s-selāmnı aġaları ḳılġan işleriġa yüz miñg peşīmān ḳılur irdiler. Tersendelikdin (3) hergiz atalarını yüzleriġa baḳa’lmas irdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ey oġlanlarım bu iş (4) sizlerni mekrleriñgizdür. Öz nefsleriñgizġa bolup ḥāsidlik ḳıldıñgızlar. İmdi ṣabrdın (5) yaḫşı çāre yoḳdur. Ḳavluhu taʿālā: “**Ḳāle bel sevvelet leküm enfüsüküm emrā feṣabrun cemīl**”[69] didiler. Oġlanları (6) aydılar: “Ey ata böri yidi disek bāver ḳılmas-siz, eger yalġan diseñgiz, Yūsuf’nı yigen (7) börini tutup kiltürelik.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Kiltürüñg.”didiler. Hemeleri çıḳıp (8) bir börini tapıp tutup tişlerni sındurup aġzını ḳan ḳılıp kiltürdiler. “Yūsuf’nı yigen (9) böri şol.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām duʿā ḳıldılar ki: “İlāhī bu bī-zebān börini tilini gūyā ḳılġıl. (10) Bir niçe söz soray cevāb birsün.” didiler. Ol zamān Ḫudāy taʿālā börini tilni gūyā ḳıldı. (11) Der-ḥāl: “Lā ilāhe illaʾllāh vaḥdehu lā şerīke leh es-selāmu ʿaleyke yā Yaʿḳūbu İsrāʾīlu’llāh”didi. Yaʿḳūb (12) ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ey böri nime üçün Yūsuf oġlumnı yidiñg.” Böri ayttı: “Yā resūlu’llāh (13) bizlerġa enbiyā ve evliyālarnı gūştı ḥarāmdur. Beyābāndaki māllarıġa hem tigmes-miz. Ferzendlerini yigeli (14) ḥaddimiz bolur mu? Mañga töhmet ḳıladurlar. Min bir ġarīb misāfir böri irdim. Bul yirni ot suyını (15) hem körgen imes-min. Tünekün kilip irdim. Bul yalġançılar mini tutup tişlerimni uşatıp munda (16) kiltürdiler.” dip oġlanlarını ḫacl ve şerm-sār ḳıldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām böridin sordılar ki: (17) “Ne yirdin bolur-sin.” dip. “Mıṣr’dın bolur-min. Bir ḳarındaşım bar irdi, añga köp ḫursend bolup yörür (18) irdim. Niçe kün boldı yoḳdur. Bu memleketdin ḫaber bolur mukin dip izlep kilip irdim. Ḫaberini (19) aldım. Bu memleketni pādşāsı

[69] Yūsuf Sūresi 18. Ayet(12/18): “…dedi ki: Hayır, nefisleriniz sizi aldatıp (böyle büyük) bir işe sürüklemiş. Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır…”

ulap tutup alıpdur. Tirig bar imiş. Şunı ġamıda on (20) yitti kün boldı. Ṭaʿām hem yigenim yoḳ.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar ki: “Bu bir börini ḥasretide (21) şunça ḥāllerġa ḳalsa mini ḥālimni kiçer.” dip oġlanlarıġa baḳıp: “Şol böri yidi dimediñgler mü?”

[191] (1) dip irdiler. Oġlanları: “Mundın bölek böri yigen iken biz barıp tapıp kilelik.” dip çıḳıp kittiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (2) sordılar: “Ey böri, Yūsuf’umdın ḫaberiñg bar mu?” dip. Böri ayttı: “Yā İsra’īlu’llāh Cebā’īl ʿaleyhi’s-selāmdın sordıñgız mu?” (3) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Soradım, cevāb aytmadılar.” Böri ayttı: “Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām sırnı açmaġan (4) bolsalar oġluñgızını böri almaġandur, āşkārā ḳılmas-min. Eger aytsam, çaḳımçılardın bolur-min (5) çaḳımçılarnı ornı cehennemdür. Min anda niçük ḳılur-min.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Min Şefāʿat (6) ḳılsam birāderiñgni tapsañg.” didiler. Böri ayttı: “Ey peyġamber-i Ḫudā min hem duʿā ḳılay-min. Yūsuf’ıñgız tapılsun. (7) Anı dīdār-ı cemāli bile tīre közüñgiz rūşen bolsun.” didi. Bes Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām pādişāhdın (8) börini tilep alıp birdiler. Bu böriler duʿā ḳıldılar ki: “İlāhī Ḫudāvendā Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa (9) oġlı Yūsuf’nı selāmet tigürġay-sin.” dip inisini alıp Mıṣr’ġa şād u ḫurrem yanıp kittiler. (10) Naḳlīdür ki behiştġa biş ḥayvān kirer: Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı börileri, Aṣḥāb-ı Kehf’ni (11) itleri, Ḥażret-i Ṣāliḥ ʿaleyhi’s-selāmnı tiveleri, ʿİsā ʿaleyhi’s-selāmnı işekleri Ḥażret-i (12) ʿAlī kerrema’llāhu vechehu düldülleri dipdürler. Bāz maḳṣūdġa kildük, evlād-ı Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (13) kiñgeştiler, ayttılar: “Bu iş āşkārā bolġu dik körünedür. Baralük eger Yūsuf ḳuduḳda (14) ölġan bolsa ḫūb ve eger ölmeġan bolsa ḳuduḳdın alıp öldürelük” dip maşlaḥat (15) ḳıldılar. Nā-gāh Yehūdā bulardın bī-ḫaber çāhnı başıġa bardı. Ḥāl u aḥvāl sorap ṭaʿām tüşürdi. (16) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām atalarını ḥāllerini soradılar. Yehūdā yanıp olarnı ḳaşıġa kildi. (17) Aġa inileriġa aydı kim: “Biz barıp Yūsuf’nı alalük. Ant birip atamızġa kiltürüp birelük. (18) Bizni sözimizni aytmay oġrı alıp irdi, disün. Atamız anı derd-i firāḳıdın ḫalāṣ bolsun. (19) ol bī-çāre merd-i kelān

atam aş sudın ḳalıp yaman bī-ṭāḳatlik ḳıladur.” didi. Birāderleri (20) hem ġam-gīn boldılar. Āḫir çāh başıġa barmaḳġa maṣlaḥat ḳılıp yolġa revān boldılar. Şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿne (21) bularġa ṣāliḥ kişi ṣūretide bolup yoluḳup: “Ḳayan barur-sizler?” didi. Bular aydılar: “Yūsuf’nı çāhdın

[192] (1) çıḳarġalı barur-miz.” didiler. Şeyṭān ayttı: “Atañgızġa yalġançı bolur-sizler, zīrā ki ilgeri böri yidi, dip irdiñgiz bāz (2) oġrı aldı, dip tirig alıp barsañglar sözleriñgde iʿtibār ḳalur mu? Atañgız başlıḳ cemīʿ (3) ḫalāyıḳlar düşmen tutarlar.” didi. Bu söz hemesiġa maʿḳūl boldı. Uşbu günāh yaʿnī atalarını rencitġan (4) sebebidin peyġamber bolmadılar. Baʿżīlar aytıpdur, hemeleri belāġatke yitmegen irdiler. Anı üçün günāh-kār (5) bolmadılar, dipdürler. Ḥikāyet ḳılıpdurlar ki Ḥażret-i peyġamber ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem ayttılar ki: (6) “Mālik Zaġar Ḫızāʿī digen sūdā-ger bar irdi. Öyi Mıṣr’da irdi. Bir kiçe tüş kördi ki āftāb āsmāndın (7) tüşüp ḳoynıġa kirdi. Arḳasıdın bir aḳ bulut kildi. Andın cevāhirler yaġdı. Mālik Zaġar (8) tirip alıp ṣandūḳġa salıp oyġandı. Muʿabbirlerdin taʿbīrini sordı. Taʿbīrçi: “Mañga yaḫşı tuḥfe birġıl, (9) aytay.” didi. Tuḥfe-i şāyeste birdi. Aydı kim: “Ey Mālik Kenʿān’dın koluñgġa bir ḳul tüşer. Aṣlı ḳul (10) imes. Ol ḳulnı şerāfetidin andaġ zer-dār bolur-sin kim māl u emvāliñg bī-ḥadd ü bī-ḥisāb bolġay. Evlādıñg (11) zer-dār bolġay.” didi. Kenʿān memleketiġa kilip niçe kün anda tevaḳḳuf ḳıldı. Körgen tüşini taʿbīrini (12) hīç eṣeri ẓāhir bolmadı. Ötüp Şām’ġa bardı. Ammā Mālik Zaġar ol ḳulnı ṭalebide yörür irdi. Şām’dın (13) Mıṣr’ġa yandı. Ol eṣnāda Yūsuf ʿaleyhi’s-selām çāhda irdiler. Ehl-i ḳāfile yol yoḳattılar. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (14) tivelerni toḫtasını tutup bu ḳuduḳ bar beyābānġa alıp kildiler. Tañg attı sūdā-gerler kördi kim yoldın (15) azıpdurlar. Bu andaġ beyābān irdi kim ḥaddi ve pāyānı yoḳ irdi. Bir yirġa tüştiler kördiler kim hīç (16) ḳayda su yoḳ. Mālik Zaġar bir ḳulını suġa buyurdı. Her ṭarafġa yörüp su izlep barıp āḫir bu çāhnı taptı. Bu ḳul (17) ḳuduḳġa ḳoġa saldı. Su tartıp aldı. İkkinçi mertebe hem su tartıp aldı. Üçünçi mertebede Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (18) aydılar: “Ey Yūsuf özüñgni ḳoġaġa alġıl.” didiler. Yūsuf

ʿaleyhi’s-selām özlerini ḳoġaġa alıp uşlap (19) turdılar. Şol maḥalde Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām aydılar kim: “Ey Yūsuf ḫātrıñgda (20) bar mu ki fülān maḥalde özüñgni āyinede körüp bahā ḳoyup irdiñg (21) ḥāl-i öz bahāñgnı körġıl.” didiler. Bu ḳul delvni ān-heme tarttı, küçi yitmedi.

[193] (1) Yana birini ḳıçḳırdı. İkevlen bolup tarttı, küçi yitmedi. Mālik’ni hem ḳıçḳırdılar. Üçevlen hem (2) tarta’lmadılar. Yana bir zūr ḳılıp tarttılar. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām meded ḳılıp birdiler. Tartıp (3) aldılar. Ḳuduḳnı lebige tigürüp kördiler kim bir māh-ı āsmānī delvni içide olturur. Mālik körüp (4) ḳulıġa baḳıp ayttı kim ḳavluhu taʿālā: “**Ḳāle yā büşrā haẕā ġulām ve eserrūhu biżāʿah**”[70] Yaʿnī: “Ey Büşrā beşāret (5) sañga kim niçe yıldın biri bu ḳulnı kūyıda yörür irdim, taptım imdi ḳorḳḳa-min kim ehl-i ḳāfile (6) bizdin alur mukin? Biz aytalük, kişi emānet birdi, Mıṣr’ġa alıp barıp satadur-miz, dir-miz.” dip ḳoşḳa (7) alıp kildiler. Ḳāçan kim Beşīr bile Büşrā Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḳuduḳdın tartıp aldılar. İkevlen (8) müselmān boldı. Bular Ḥabeşī irdi. Bu ḳullar yüz ü közlerini Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḳollarıġa sürtüp (9) irdiler. Aḳ boldı. Andın “Secde ḳılay.” dip irdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Mini ve sizlerni (10) yaratken igemiz bar añga secde ḳılıñglar.” didiler. Vaḳtī ki ḳoşḳa kildiler. Sūdā-gerler aydılar: (11) “Ey Mālik bu ḳulnı ḳaydın aldıñg?” Mālik ayttı: “Bir dostum emānet birdi. Mıṣr’ġa alıp barur-min. Sūdā-gerler (12) ayttılar kim: “Bu oġul ḳul imesdür. Sin munı oġurlap ḳaçıp-sin.” dip güft-gūda irdiler. (13) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı evlādları yitip kildiler. Kördiler ki kārvān ḫalḳı Yūsuf’ı cāydin (14) alıpdur. Kilip Mālik’ġa ayttılar: “Bu bizlerni ḳulımız irdi. Ḳaçıp irdi. Yehūdā: “Bularnı (15) ḳulı imes müsin?” dip işāret ḳılıp irdi. “Ārī min bularnı ḳulı irdim.” didiler. Mālik (16) Yūsuf’nı işitip: “Bu ḳulnı satar musizler?” didi. “Ārī satar-miz.” didiler. Mālik alur boldı. (17) Bular ayttılar: “Bu ḳulnı üç ʿaybı bar. Şol ʿaybı bile alsañgız alur-siz.”

[70] Yūsuf Sūresi 19. Ayet(12/19): “...a! müjde, dedi, işte bir civan! Onu bir ticâret malı gibi sakladılar...”

didiler. Mālik ʿaybnı sordı. (18) Bular ayttılar: “Evvel ʿaybı oġrı, ikkinçisi ḳaçḳaḳ, üçünçi ʿaybı yıġlaḳ.” didiler. Mālik: (19) “Her niçük ʿaybı bolsa hem alur-min.” didi. “Bahāsıġa at ve tivelerimiz yiter mükin?” dip turup (20) irdi. Bular aydılar: “Bizlerge mundaġ nimerseler kirek imes çünki biz mundın (21) köp zīr yigendür-miz. Bizġa sehl nimerse birip rāżī ḳılıñgız boladur.” didiler. Mālik: “Ḳança neyler-siz?”

[194] (1) didi. Bular ayttılar ki: “Her ḳaysımızge ikki dirhemdin birip alıñg. Mālik’de on sekkiz buçuk (2) bar irdi. Anı birdi. Yana tapıp birmaḳ bolup irdi. “Uşbu bolur.” dip aldılar. Bir yarmaḳnı (3) törtini bahāsı irdi. **Su’āl**: Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selām munça kim bahā bile satılmaḳġa bāʿiṣ (4) ne irdi? Cevāb ol ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bir kün āyineġa baḳıp aydılar kim: “Eger min (5) ḳul bolsam hīç kim pul ü māl birip ala’lmas.” dip irdiler. Ol bāʿiṣdin on sekkiz buçuk (6) yarmaḳġa satıldılar. Bes Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı aġaları beyʿ ü şirā ḳıldılar. Her ḳaysısı (7) ikki puldin aldılar. Yehūdā almadı. Bular yana ayttılar: “Ey Mālik munı sizġa satdük. Üç şarṭ (8) bile alıp barıñg. Evvel ayaġıġa zencīr salıñg. İkkinçi, ḳattıġ iñgirçaḳġa mindürüñg. Üçünçi, (9) yıraḳ yirġa alıp barıp satıñg.” didiler. Mālik hem ḳabūl ḳıldı. Şemʿūn ḫaṭ bitidi ki: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r- (10) raḥīm biz Yaʿḳūb peyġamber oġlanları ol Rūbīl, ikkinçi Şemʿūn, üçünçi Yehūdā, törtünçi Lāviye (11) bişinçi Cādvān, altınçı Yestāḥir, yittinçi Ziyālūn toḳḳuzunçı Ḳāẕervā onunçı Dāne. Biz atları bitilġan on (12) kişi Yūsuf atlıġ ḳulumızını on sekkiz yarmaḳġa Mālik Zaġar’ġa satdük. Üç ʿaybını aytdük. (13) Ol hem üç ʿaybı bile ḳabūl, didi. Oġrı, ḳaçḳaḳ, yıġlaḳ yana üç şarṭını hem ḳabūl (14) ḳıldı. Ayaġıġa zencīr salġay, ḳattıġ iñgirçaḳġa mindürġay, yıraḳ yirġa alıp barıp satġay, dip ḫaṭ (15) ḳılıp mühr basıp birdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı Mālik Zaġar’ge tapşurdılar. Naḳlīdür ki Resūl-i (16) ekrem ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem vaḳtlarıda bir ʿıyd boldı. Resūlu’llāh ʿıyd-gāhdın kilür irdiler. (17) Uşaḳ beççeler tutup “Bizge ḫaytlikke yanġaḳ alıp biriñg.” didiler. Köp teñg boldılar. (18) Āḫir ayttılar kim: “Mini satıñglar. Bir kişi yanġaḳ birip alur.” didiler. Ol körkle itekleridin (19) tutup irdiler. ʿÖmer razıya’llāhu

ʿanh körüp beççelerġā ḥasībet ḳıldılar. Resūl-i Ḫudā ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem (20) ayttılar kim: "Bu beççeler yanġaḳ tilediler. Mini yanġaḳġa satadurlar. Ḥażret-i ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanh altı (21) yanġaḳ birip aldılar. Peyġamber ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ayttılar kim: "Hezār raḥmet birāderim Yūṣuf'ge aġaları

[195] (1) Yigirme dirhem bahā ḳoyup on sekkiz dirhemġa satıpdurlar." dip şükr ḳıldılar. Bāz maḳṣūdġa kildük. (2) Vaḳtī ki Mālik Zaġar'ġa Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı aġaları tapşurup ḳaytar boldılar. Yana vehm (3) ḳıldılar ki: "Yūsuf mebādā ḳaçıp atamız ḳaşıġa barıp bizlerni şermende ḳılmasun." dip (4) kārvān cönep kitkünçe öyleriġa barmay toḫtap turdılar. Saḥrada kārvānlar yük ḳoyar (5) boldılar. Yūsuf ʿaleyhi's-selām Mālik'din ruḫṣat tilediler kim: "Ey Mālik bir kişi ḳoşsaŋg (6) aġalarım birle ḫoşlaşıp kilsem. Kiçiklikimdin biri olar birle kette bolup irdim." Mālik ayttı: "Olar (7) sini ḳulumız, dip sattı sin aġam dir-sin." dip bir ādemni ḳoşup yiberdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām (8) ayaġlarıda zencīr yıḳıla ḳoya aġalarını aldıġa bardılar. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı bu ḥālde körüp aġaları (9) uyalıp Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa baḳa'lmasdın arḳalarını ögürdiler. Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: (10) "Ey ḳarındaşlarım bu işni mini ḥaḳḳımda ḳıldıŋglar. Özge kişilerge hergiz mundaġ ḳılmaŋglar. Ḳarı (11) atamdın mini ayırdıŋglar. Ḳıyāmet küni ataŋgızġa nime cevāb birür-sizler. Taḳdīr-i ilāhī şol (12) iken. İmdi rıżādın başḳa çāre yoḳ. Atamġa mindin selām diŋgler. Atam mini üçün köp (13) taʿziyet tutarlar." dip her bir aġaları birle bölek bölek ḫoşlaşıp nevbet Yehūdā'ġa yitti. Yehūdā'nı (14) boynını ḳuçaġlap ḳattıġ āvāz birle ṣayḥa tartıp yıġlap aydılar kim: "Ey cāndın ʿazīz ḳarındaşım (15) maŋga hemedin mihribān irdiŋgiz. Atamġa ferzendlik ḫizmetini tigürüŋg. İnim İbni yemīn (16) Ẕīne atlıġ siŋgilimdin ḳarındaşlıġ mihrin üzmey. Hemesine şefḳat ḳılġay-siz." dip aydılar ki: (17) "Sizler ḳılġan cefā özgelerni vefāsıdın bikraḳ irdi. Ġarīblıḳ yirige barıp niçük (18) cān ilter-min. Ḥālā hem bolsa raḥm ḳılıp yat kişilerdin ayrıp alsaŋglar." dip nāle vü (19) feryād ḳıldılar. Aġaları ḳabūl ḳılmadılar. Yūsuf ʿaleyhi's-selām arḳalarıġa ḳarap ḳarap (20) yolġa tilmürüp Mālik

Zaġar'nı ḳaşıġa kildiler. Kārvānlar ḳozġaldı. Mālik Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı bir ḳattıġ (21) iṅgirçaḳġa mindürdi. Köçüp yolġa revān boldılar. Mālik Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı Afliḥ atlıġ

[196] (1) bir ḳulıġa tapşurdı. Yolda kitip barur irdiler. Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı analarını ḳabri yolda (2) irdi. Nā-gāh yitip kildiler. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa bir ḥālet-i rūy birdi ki tamām-ʿażāları āb (3) bolup bedenleri ḳurġaşun dik irip sīm-āb dik ıżṭırābġa kilip bī-ṭāḳatlikdin: "Āh anam āh (4) anam." dip özlerini tivedin taşlap analarını ḳabrini ḳuçaġlap āftāb dik yüzlerini (5) ḳara tofraḳġa sürüp bu muḥammesni oḳup yıġladılar:

Ġāʾib idiṅg, bu dīdelerimdin dilim anam,
(6) Cānım idiṅg, cigerim, dīlberim anam,
Her dem refīḳ idiṅg, mūnisim anam,
Ġonçe rūḥuṅgda māh- (7) -ruḥum, aḥmerim anam,
Ḳabriṅge tilmürüp sizedür gevherim anam,

Muṅgdaşgeli bu yirde, mini yoḳ ḳarındaşım,
(8) Bolsa ayaġıṅg astıda muṅgluġ mini başım,
Deryā miṣllik aḳtı közümdin mini yaşım,
(9) Bünyāmin peder ḳaşıda mini muṅgdaşım,
Başımda titregüç idiṅgiz, ḳorḳarım anam,

Ḳan yıġladı (10) bu dīdelerim yolġa tilmürüp
Ḫizmet ayta'lmadım, başıṅgızdın miṅg ürkülüp
Her kün (11) ġamıṅgda bir tirilip ikki miṅg ölüp
Közyaşı aḳtı, dīdedin mānend-i ḫūn bolup
Körmey (12) yüzüṅgni pür-cefā tartdım, cānım anam,

Kildim bu kün körerge mübārek cemāliñgiz,

Gül ġoncasıġa (13) oḫşar idi nev-nihāliñgiz,

Şāyed yeterġa ger naṣīb olsa viṣāliñgiz,

Ḳıldım ḫayāl, kirsem ü (14) öpsem ayaġıñgız,

Naḳl u nebāt-ı ḳand, ʿasel ü şekerim anam,

Ḳandaş aġalarım mini ġurbetke taşladı,

(15) Ayrıp atamdın ġam u miḥnetġa taşladı,

Ḳul, dip satıp mini meşaḳḳatke taşladı,

Raḥm (16) iylemey mañga çü fürḳatġa taşladı,

Ġam-ḫˇār hem-demim idiñgiz maḥremim anam

Bī-çāre vü ārī ḳaldım (17) öz diyārıda,

Ḳoydı mini bıraḳıp pederni firāḳıda,

Yatsam ne irdi, yastanıban min ayaġıda,

(18) Köñglümdedür yüz elem atam iştiyāḳıda,

Köpdür yıraḳlıġ sebebidin vaḫşetim anam.”

(19) dip āh-ı derd-nāk urup yıġladılar. Ol kişini yıġlaġanlarını işitip murġān-ı hevā ve māhīyān-ı deryā (20) ḫurūşke kilip fiġān ḳıldılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām mübārek yüzlerini analarını mübārek (21) ḳabrleriġa ḳoyup yıġlap aytur irdiler kim: “Ey anam sizdin ayrılġanım yitmes mü? Atamdın ayrıldım.

[197] (1) Yana ḳul bolup satıldım. Nāzük bedenim, aruḳ iñgirçaḳ üzre yançıldı ḳol ayaġım zencīrde ḫarāb (2) boldı. Āh mihribān anam. Kāşkī tirig bolġay irdiñgiz. Mini ḥālimni sorġay irdiñgiz. Mini uşbu (3) ḥāl bile körġay irdiñgiz.” dip bu felek-i ġaddārnı cefālarıdın şekveler ḳılıp yatur irdiler. (4) Afliḥ ḳarasa ki Yūsuf tivede yoḳtur, feryād ḳıldı kim: “Ey ḫˇācem ol ḳul tivedin tüşüp (5) ḳaçıpdur.” dip Mālik aydı: “Satḳan kişiler

hem ḳaçḳaḳ, dip irdiler aytmas satar mıñglar.” (6) Hemeleri yanıp izlep yörür irdiler. Afliḥ kördi ki bir ḳabrni ḳuçaġlap yıġlap yatadur. (7) Ol ẓālim ḥabeşī: “İmdi bes oġrı ḳul.” dip bir şaflaḳ urdı. Közleriġa ot çaḳıldı. (8) Ayaġlarıdın südrep alıp bardı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı közleriġa ʿālem ḳaranġuluḳ (9) boldı. Aġız burunları tofraḳ bile toldı. Köñgülleri köp ġam-gīn ve derd-nāk boldı. Münācāt (10) be-dergāh-ı ḳāżiyü’l-ḥācāt ḳılıp ayttılar kim:

Naẓm

İlāhī ḳādirā bī-çāredür-min,
Atamdın (11) ayrılıp āvāredür-min,

Mañga sindin bölek feryād-res yoḳ,
Mañga raḥm iylemekke (12) hīç kes yoḳ,

Bila’lmas-min özümdindür günāhım,
Penāhıñġa sıġınur-min ilāhım,

(13) Belālar kiltürür-sin ṭurfe ḳattıġ,
Ḳılur-sin ḫalḳ arasıda uyatlıġ.

dip yıġlar irdiler. (14) Ol nāle vü zārīni teʾsīridin melāʾike-i meleʾi’l-aʿlā ve kerrūbīler, ʿālem-i belāda hemesi lerzege kilip (15) münācāt ḳılıp ayttılar: “Ḫudāyā Ḫudāvendā bu yetīm bī-çāreni ḥāliġa raḥm itgil. Munı nālesiġa (16) bizde ṭāḳat ḳalmadı.” dip irdiler. Ḫıṭāb kildi ki: “Ey ferişteler şıddīḳımnı āzmāyiş ḳılur-min. (17) Miḥnet ü meşaḳḳat bütesiġa salıp küdez ḳılıp tāze vü pākīze ṣāf u tınıḳ ḳılur-min.” didi ve yana (18) ol eṣnāda Yūsuf ʿaleyhi’s-selām münācāt ḳıldılar: “İlāhī Ḫudāvendā min atamnı firāḳıda miḥnet ü meşaḳḳat bile (19) sergerdān boldum.” dip bu beytni oḳudılar:

Naẓm

Yüzümġa kāc urup Afliḥ digen ḳul (20) köp elem ḳıldı,

Firāḳ otıġa ol örtep vücūdumnı ʿadem ḳıldı.

“Ne bolġay bir (21) belā yiberip kārvān ḫalḳıġa kemāl-i ḳudretiñgni körsetseñg.” dip duʿā ḳıldılar. Duʿāları icābet bolup der-ḥāl şimāl turdı.

[198] (1) ʿĀlemni ḳara bulut bastı, ʿālem ḳaranġuluḳ boldı. Şimāl sāʿat-be-sāʿat ziyāde boldı. Yaruḳ kündüz, ḳara kiçeġa aylandı. (2) Şimāldin köz açıp bolmadı. Yirdin taş ve tofraḳnı yüz ü közġa urdı. Kārvān yol yoḳattı. Mālik (3) Zaġar kārvānnı yıġdurup ol yirġa tüştiler. Heme māl cāndın ümīd üzdiler. Neẕr u niyāz ittiler. Mālik (4) ayttı: “Bu kāfilede Ḫudāy taʿālāġa günāh ḳılġan kişi bolsa tevbe ḳılsun, yā bir ir ādemni āzār birgen kişi bolsa (5) ʿöẕr aytsun, şāyed ki Ḫudāy taʿālā bu belānı bizlerdin defʿ ḳılġay.” dip irdi. Afliḥ vāḳıʿanı beyān ḳıldı. (6) Mālik der-ḥāl turup Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḳaşlarıġa kildi ve ayttı ki: “Ey Yūsuf ol Afliḥ (7) digen ḳul sini añglamay bī-edeblik ve bī-ḥürmetlik ḳılıpdur. Sin ʿafv ḳılıp günāhını ötkin, şāyed ki bu (8) belā bizdin defʿ bolsa.” dip Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ayaġlarıġa Afliḥ’ni yıḳtılar Yūṣuf ʿaleyhi’s-selām (9) Afliḥ’ni günāhını ʿafv ḳıldılar. Endekī köñgülleri hoş bolup küldiler. Ol zamān ṣāʿiḳa (10) pest bolup hevā açıldı. Āftāb çıḳıp rūşenlig boldı. Heme ehl-i ḳāfile ḫoş-ḥāl (11) boldılar. Mālik bu kerāmetni körüp Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı iʿzāz u ikrām ḳıla başladı.

Naẓm

(12) Alıp zencīrni ġull birle ol şādmāne kiydürdi,

Libāsını tanımay il didi, āsmāne kiydürdi.

(13) Ḳılıp iʿzāz ile ikrām köñglin aldı Yūsuf’nı,

ʿAzīz tutmaḳ üçün obdān simiz (14) yelmeye mindürdi.

ayttı kim: “Ey oġlum Yūsuf sin heme kārvāndın burun yörġıl (15) özge ḫalḳ sindin kiyin yörsünler.” dip ilgeri yörġuzdı. Ammā çöl ısıġ (16) irdi. Ḫudāy taʿālā bir parça bulutġa emr ḳıldı kim: “Yūsuf’ge sāye ḳılıp yörġıl.” dip ol bulut (17) hemesi tifeleride sāye ḳılıp yörür irdiler. Ehl-i kāfile bu işdin müteḥayyir bolur irdiler. (18) Mālik’ġa ehl-i ḳāfile ayttılar ki: “Ey Mālik, bu oġulnı Ḫudāy taʿālānı nezdide ḳurb ve menziletlik (19) oġuldur. Munı köñglini zinhār aġrıtmaġıl.” didiler. Mālik sordı: “Ey Yūsuf ol kün (20) tivedin tüşüp ḳalıp-sin, ḳaçġalı ḳalıp mudıñg?” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar ki: “Maʿāẕa’llāh (21) hergiz ḳaçmaġay-min. Ol gūristānda anamnı ḳabri bar irdi. Anı bile vedāʿ ḳılmaḳġa tüşüp irdim.” didiler. El-ḳıṣṣa

[199] (1) Mıṣr’ġa yitgeli bir künlük yol ḳaldı. Anda bir çeşme bar irdi. Ol çeşmeni boyıġa tüştiler. Mālik ayttı: “Ey oġlum Yūsuf özüñgni (2) suġa salġıl yüzi gerd ü ġubārını yuġıl. Sañga şāhāne libās kiydürür-min. Tañgla heme ḫalḳ bizni aldımızġa çıḳadur.” (3) didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bu çeşmeni lebiġa kilip libāslarını yişip irdiler. Ol çeşmedin çıḳıp kilip yana heme ḫalḳ (4) Yūṣuf ʿaleyhi’s-selāmġa efsūs yediler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām özlerini suġa salıp çıḳıp ignilerini kiygünçe (5) ol ejder yattı. Andın soñg ġāʾib boldı. Ol ejder imes irdi, ferişte irdi, dipdürler tā ki Yūsuf (6) ʿaleyhi’s-selāmnı bedenlerini kişi körmesün, dip Allāhu taʿālā yibergen irdi. Yana bir rivāyetde aytıpdurlar ki (7) Mālik ḫiẓmet-kārlarıġa buyurdı: “Yūsuf’nı deryānı lebiġa alıp barıp suġa tüşürüp kāküllerini (8) tarap yüzni gerd ü ġubārını pāk ḳılıñglar.” dip ḫiẓmet-kārlar Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı deryā lebiġa alıp kilip (9) irdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām münācāt ḳıldılar: “İlāhī Ḫudāvendā, bir perde bolsa bedenim hīç kim körmese.” dip (10) Ḫudāy taʿālā ʿAynu’l-cān atlıġ balıḳġa emr ḳıldı. Kilip deryā lebide ḳuyruġı bile perde ḳıldı. Hīç kim (11) körmedi. Balıḳ münācāt ḳıldı ki: “İlāhī Ḫudāvendā, Yūsuf’nı ḥaḳ ḥürmetidin mañga bir nimerse kerāmet (12) ḳılġıl. Cemīʿ balıḳlar arasıda pesend bolayın tā ḳıyāmetġaça atım öçmesün.” didi. Ḫudāy taʿālā ol balıḳġa (13) ikki ferzend ʿaṭā ḳıldı. Biri, Yūnus ʿaleyhi’s-selāmnı ḳırḳ kün ḳarnıda

saḳladı. Biri, Süleymān (14) ʿaleyhi’s-selāmnı özüglerini ḳırḳ kün saḳladı, dipdürler. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sudın çıḳıp Mālik’ni (15) aldıġa kildiler. Mālik kördi ki ḥüsnleri her çend ziyāde bolupdur. Anı körüp Mālik şāhāne tonlar kiydürüp (16) altun tāc başlarıġa ḳoydı, ṭılā kemer billeriġa baġladı. ʿİmārıġa olturġuzup irdi. Yana bir ḥüsn (17) ü cemālleri miñg boldı. Heme ḫalḳnı közi tīre, ʿaḳlı ḫīre boldı. Şāmlıġlar Şām yolını unutup (18) heme Mıṣr’ġa kildiler. Vaḳtī ki Mālik Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa yaḫşı libāslar kiydürüp zīb ü ziynetler (19) bile ʿammārıġa olturġuzup hemedin burun yörġuzup Mıṣr’ġa kildi. Mıṣr ḫalḳıġa ḫaber boldı ki (20) Mālik Zaġar Ḫızā’ī māh-ı āsmānnı yirdin tapıp alıp kilgen imiş. Her kim anı yüziġa baḳsa közi ḫīre (21) bolur imiş, ḥüsn ü cemālidin ay ve kün tīre bolur imiş, dip Mıṣr’nı uluġ kiçikleri, ir ve ḫatunları temāşāġa

[200] (1) çıḳtılar. Heme ḫalḳnı közi Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmda boldı. Ammā bir parça aḳ bulut Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı başlarıġa (2) sāye ḳılıp kilür irdi. Heme ḫalḳ şīfte vü şeydā bolur irdiler. Bir körmek bile yana bir körsem dip ārzū (3) ḳılur irdi. Hergiz acraġusı kilmes irdi. Heme ḫarī-dār Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı buldı. Altun, ve kümiş (4) ve yünçi ve mercān ve yılḳı ve ḳaralarını birip belki cānlarını birip alġusı kilür irdi. Mālik Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (5) öyige alıp kirip perde içide olturġuzdı. İbni ʿAbbās raẓıya’llāhu ʿanh ayturlar kim: (6) “Ol yıl Mıṣr ehlini aḥvāli zebūn irdi. Rūd-ı Nīl deryāsını sunı kem bolup bularġa su çıḳmas (7) irdi. Dıraḫtlarını köki ḳurup irdi. Yūṣuf ʿaleyhi’s-selām Mıṣr’ġa dāḫil bolup irdiler. Sular çıḳıp (8) köp bolup dıraḫtlar kögerip açlar toydı, yalanġaçlar bitdi.” dipdürler. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (9) olturġan sarāylarını tifesiġa altun ḳubbe çıḳardı. Bir manẓara-yı eyvān-ı münaḳḳaş ḳılıp pādişāhāne (10) kilīm ü bisāṭlar saldı. Altun kürsī ḳoyup zer-beft gürpālarnı aldılarıda kiñg meydānlar (11) ḳılıp tört ṭarafġa ṭāḳ baġladı. Cumʿa küni irdi. Heme ḫalḳ anda yıġıldılar. Bu Mıṣr’nı (12) pādşāsı Reyyān Melik irdi. Bu oġlannı āvāzesi Reyyān Melik’ġa yitti. Bir kişini barıp (13) körġıl dip yiberdi: “Eger ādemlerni taʿrīfiġa

muvāfıḳ bolsa min alay.” didi. Ol kişi barıp (14) kördi, ḫalḳ aytḳandın yüz derece artuḳdur. Bu kişi pādşāġa ādemlerdin yüz derece bülend (15) taʿrīf ḳıldı. Reyyān Melik’ni bir vezīri bar irdi. Atını “ʿAzīz-i Mıṣr” dir irdiler. Anı buyurdı ki: “Barıp (16) ḳulnı körüp kilġıl. Bizdin bölek kişiġa birmesün.” ʿAzīz-i Mıṣr kilip Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı bu taḫt-ı (17) ʿizzet ve tāc u devlet ve şān u şevketde ve ḥüsn ü leṭāfetde körüp cān u dil birle şīfte vü (18) şeydā boldı ve hūşı başıdın uçtı. Sözlegün dik ṭāḳatı ḳalmadı. Reyyān Melik’ni sözini (19) aytıp yandı, irtesi Mālik Zaġar yana Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa başḳa reng ser ü pālar kiydürdi. (20) ḳıtay şāhī ve kemer-i künānī ve tāc-ı muraṣṣaʿ gevherleri bile ṭāvus-mest dik ārāste ḳıldı. (21) Soñgra bāzārġa alıp kildi. Bisāṭ ḳıymet bahānı üstiġa altun kürsī ḳoyup olturġuzdı.

[201] (1) ve leṭāfetleri yana ziyāde boldı. Her kişi körse be-cān u dil-ḫarīdār bolur irdi. Mālik münādī kiltürüp ol münādīler (2) nidā ḳılıp ayttı ki: “Men yeşri heze’l ġulām leṭayifen ʿacayiben ẓerāʾifen” “Ey ḫalāyıḳlar bu ḳısm leṭāfetlik ve ẓarāfetlik (3) ʿacāyib nimerse ki hergiz ādem ferzendide mundaġ ṣāḥib-cemāl ḫoş-ḫūy bolmas. Munıñg bahāsıġa (4) yitip alur kişi bar mu?” dip nidā ḳıldılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām başlarını ḳoyı salıp dürr dik (5) yaşlarını aḳuzup turdılar ayttılar ki: “Ey nidā-gerler andaḳ dimeñgler, aytıñglar ki: “Men yesīrī (6) hāze’l ġulām yetīmen ġarīben naḥīfen żaʿifen ḫazīnen miskīnen” diñgler yaʿnī, kim alur bu ḳulnı ki yetīm, ġarīb, żaʿīf, miskīn (7) uruġ toġḳanlarıdın ve hem ata anasıdın ayrılıp esīr ü yesīr bolġan diñgler, dir irdiler. (8) Nidā-gerler aytur irdi ki: “Bizler astını aytur-miz.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Eger astını aytur (9) bolsañglar aytġıl “Men beşşertī Yūsuf-ı Ṣıddīḳu’llāh ibni Yaʿḳūb İsrāʾīlu’llāh ibni İsḥāḳ nebiyyu’llāh (10) ibni İbrāhīm Ḫalīlu’llāh, digil.” dip irdiler. Nidā-gerler ḥayrān ḳaldılar. Mālik’ni hem hūşı başıdın (11) uçtı. Yıġlap kilip ayttı: “Şol küni bu sözni maʿlūm ḳılsañgız, min ḳul dip almaġay irdim, ḳul dip (12) şöhret ḳılmaġay irdim. İmdi iş bu yirġa tiggendin soñg ne ʿilāc ḳılmaḳ kirek?” didi. Yūsuf (13) ʿaleyhi’s-selām aydılar ki. “Eger min anda ḳul-min dimesem olar mini öldürür irdiler.

İʿtiḳā[d]ımda Ḫudā’nı (14) ḳulı-min.” dip irdiler. Mālik Zaġar ayttı ki: “Kenʿān yolıda beyābānda Ḫudāy taʿālā’ġa nāle ḳılıp közüm yarūġı (15) köñglüm mīvesi oġlum Yūṣuf’umnı mañga tigürġıl, dip yıġlap yörġan ḳarı kişini oġlı-siz mü?” (16) dip irdi. “Ārī ol közi yaşlıġ hicr ü firāḳ otıda örtetken ḥasret deryāsıġa ġarḳ bolġan (17) oḳ dik ḳaddi yay dik igilgen, çerāġ dik açuḳ köñgli tügme dik tügülġan Yaʿḳūb İsrāʾīlu’llāh (18) oġlı İsḥāḳ Nebiyyu’llāh’nı nebīresi İbrāhīm Ḫalīlu’llāh’nı ebīresi Yūsuf-ı ṣıddīḳu’llāh mindür-min.” dip (19) Mālik Zaġar ʿöẕrler beyān ḳılıp turup ayaġlarıġa yıḳıldı. Ḥikāyetde andaġ kiltürüpdürler ki (20) Ol küni ki Reyyān Melik, Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḫaberlerini işitip ʿAzīz-i Mıṣr’nı: “Körüp (21) kilġıl.” dip yiberdi. Körüp barıp ayttı ki: “Ādem ferzendide bu ḳısm nimerse yoḳtur.” dip köp taʿrīf

[202] (1) ve tavṣīf ḳıldı. Pādişāh aydı: “Barıp bahāsını sözleşgil.” didi. Kilip Mālik bile sözleşip irdi. Mālik: (2) “Tañgla bāzārda sözleşür-miz.” dip cevāb birdi. Tañglası Mālik Zaġar Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı şāhāne tonlar (3) kiydürüp altun tāc başlarıġa ḳoyup kemer-i muraṣṣaʿ billeriġa baġlap atġa mindürüp Melik ḳaşıġa (4) alıp kilip altun kürsī üzre olturġuzdı. Ol eṣnāda Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām Ḫudāy taʿālā’nı (5) selāmını yitkürüp ayttılar ki: “Yūsuf ġam yimesün, bu kün ḳul bolup satılsa, tañgla pādşālikġa (6) tigürüp Mıṣr ḫalḳını hemesini añga ḳul ḳılıp birür-min. Bu künni ḫ̌ārlıġını tartsun tañgla ʿizzetni (7) körsün. Bu kün min alay digen ḫarī-dār, tañgla min satılay, dip intiẓār bolur.” dip fermān-ı ilāhīni (8) tigürdiler. El-ḳıṣṣa, pādişāh Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı kördi: “Yüzüñgdin niḳābnı alġıl.” didi, aldılar. (9) Pādişāh bī-hūş bolup yıḳıldı. Zelīḫā hem şunda irdi. Yek-bāre közi Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa tüşti. (10) Ḥikāyetde andaġ kiltürüpdürler ki Zelīḫā ʿAzīz-i Mıṣr’nı ḫatunı irdi. Atası Yemen’ġa pādişāh (11) irdi. Yitti yaşıda Zelīḫā tüş kördi. Tüşide Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı bu ḥüsn ü cemāl, ser ü pā tāc (12) bile bu ḳısmda körüp cān u dil birle ʿāşıḳ u şeydā bolup andaġ boldı ki çıdamay ignini yırtıp (13) bedenlerini tişlep alur irdi. Munı bu ḥālġa tüşkendin ata anası ve heme ḫalāyıḳ ḥayrān boldılar. (14) Zelīḫā’dın bölek ferzendi yoḳ irdi. Ḥükemālarnı yıġıp

tamurını baḳturdı. Hīç derdni eṣeri (15) yoḳ. Ammā kündin künġa ziyāde bolup Zelīḫā'nı rengi sarġarıp zebūn bolup baradur. Yanaki yıl yana tüş (16) kördi. Sordı kim: "Sizni izlesem ḳaydın tapar-min?" Yūsuf ʿaleyhi's-selām: "Mini Mıṣr'da ʿAzīz-i Mıṣr'nı öyide tapar-sin." (17) dip ġāʾib boldılar. Zelīḫā oyġanıp baḳsa tüşi iken. Yek-bāre dīvānelik āġāz ḳıldı. (18) Zār zār çün ebr-i nevbahār yıġladı. Bir kün anası Zelīḫā'dın söz sordı. Zelīḫā ikki mertebe körgen (19) tüşini anasıġa beyān ḳıldı. Bu sözni atasıġa tigürdiler. Atası ʿAzīz-i Mıṣr'nı dāmād ḳılmaḳġa (20) rāġıb boldı. ʿAzīz-i Mıṣr'ġa nāme yiberdi ki: "Perde-i ʿiṣmetde bir ʿācize-i muḫteşeme-i muḫterememiz bar irdi. Heme (21) ʿālem pādşāsı anı ḫ̆āhlaydurlar. Siz nime dir-siz?" dip. ʿAzīz-i Mıṣr bu nāmeni körüp: "Eger olar bizni ten birle

[203] (1) ḳabūl ḳılsalar biz olarnı cān birle ḳabūl ḳıldük." dip pādişāhlar resm-i rusūmıda her nimerseʾi ki lāzım bolsa (2) ṭayyār ḳılıp yiberdi. Zelīḫā'nı köp māl ve kenīzekleri birle Mıṣr'ġa aldurup kildi. Zelīḫā'nı taḫt (3) üzre olturġuzup yanıġa kilip olturdı. Zelīḫā bir kenīzekdin sordı ki: "Bu kimdür?" dip. Kenīzek: (4) "ʿAzīz-i Mıṣr digen şoldur." didi. Zelīḫā bir āh-ı serd tartıp bī-hūş bolup yıḳıldı. Fırṣatıdın soñg (5) hūşıġa kilip ayttı ki: "Min mundaġ ādemġa żāyiʿ bolur-min mü? Tüşümde körgen bu kişi imes (6) irdi. Kenīzekleri ayttı: "Tüşüñgde ʿAzīz-i Mıṣr digen murādıñgġa tigüredür, digen ʿAzīz-i Mıṣr (7) şoldur." didi. Zelīḫā ayttı: "Ṣabr ḳılmaḳdın özge çāre yoḳ. İnşāʾallāh murādımġa yiter-min." dip (8) öziġa teskīn-i ḫāṭır birdi. Ammā ʿAzīz-i Mıṣr Zelīḫā'nı körüp miñg cān u dil bile ʿāşıḳ u şeydā boldı. (9) Ammā Ḥażret-i Ḥaḳ Sübḥānehu ve taʿālā Zelīḫā'ġa ʿAzīz-i Mıṣr'nı hem-bister bolmaḳını naṣīb ḳılmadı. Her kiçe bir cinni (10) naṣīb ḳıldı. Ol cin Zelīḫā ṣūretide bolup ʿAzīz-i Mıṣr bile yatar irdi. Zelīḫā bikr yörür (11) irdi. Ḫudāy taʿālā anı ḳızlıġını Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa saḳladı. Bular mundaġ yörür irdiler. Ol (12) küni ki Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı pādişāh ḳaşıġa kiltürdi. Mıṣr memleketini hemesi emīr ü ümerāları, vezīr ü vüzerā (13) ekābir ve eşrāf irkek ve ḫatunlar hemesi yıġılıp irdiler. Ḫalāyıḳlar hemesi aytur irdi ki: (14) "Bu ādem

ferzendi imesdür. Meger feriştedür.” dir irdiler. Ammā Zelīẖā körüp tanudı: “Tüşümde (15) körgen kişi şoldur.” dip hūşıdın kitti. Birge bargen kenīzekler: “Yana nime vāḳıʿa boldı.” (16) didiler. Zelīẖā aydı ki: “Uşal tüşümde körgen ṣāḥib-cemāl şoldur. Bu kün maḳṣūdumġa yittim.”(17) dip ʿAzīz-i Mıṣr’ġa ayttı: “Ol ḳulnı siz alıñg bizġa ḳul bolsun özini ḳul boluşıdın ẖaberi (18) yoḳ irür.” ʿAzīz ayttı ki: “Anı bahāsıġa yitkünçe bizni mālımız yoḳdur.” Zelīẖā ayttı: “Min ve siz bolup (19) bar mālımızını yıġıp birelük ḳalġanıġa min yanımġa kişi yiberip atamdın māl kiltürüp (20) bireyin.” didi. El-ḳıṣṣa, Zelīẖā bir körmek birle şerm ü ḥayānı taşlap özi pādişāh Reyyān ḳaşıġa (21) barıp iltimās ḳıldı ki: “Bizġa icāzet birseñgiz. Şol ḳulnı biz alsek.” dip ʿarż ḳıldı. Pādişāh

[204] (1) ʿarżını ḳabūl ḳıldı irse Zelīẖā ẖoş-ḥāl u ẖurrem bolup öyige yandı. Ayttı: “Ey vezīr-i pādişāh min pādşādın ruẖṣat (2) alıp kildim, imdi munı bahāsını cemʿ ḳılmaḳ kirek. Munı ḳoldın çıḳarıp bolmas, at nāmūsġa (3) hem yaman bolur.” dip. Zelīẖā pul cemʿ ḳılmaḳnı ẖayālide irdi. Ammā Mālik Zaġar Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (4) peyġamberzādelıḳlarını bilip: “Bu arıġ ẕātlıġ, şıddīḳu’llāh şıfatlıġ, ẕāt-ı bā-berekātnı ḳul, dip (5) satıp tañgla ḳıyāmetde nime cevāb birür-min.” didi ve aydı ki: “Ey Yūsuf, min sizni satmas-min. (6) Ḫˇāhlasañgız özümġa ferzend-ẖˇān ḳılayın, bolmasa atañgġa alıp barıp tapşurayın.” Yūsuf (7) ʿaleyhi’s-selām ayttılar ki: “Ey Mālik mini Ḫudāy taʿālā irāde ḳılsa tapşurur ve eger ʿazīz ḳılġan bolsa (8) ḳul dip satḳan bile ẖˇār ḳılmas. Sin hem ümīd birle kiltürdüñg, birer nime behre-mend bolġıl. (9) Sindin ʿafv ḳıldım.” didiler. Andın soñg Mālik Zaġar ayttı ki: “Ey Yūsuf zer-dārlıġda aṣlā (10) kemlıġım yoḳ ammā bī-ferzenddür-min, ḳuruġ yıġaçdur-min, şāẖ u butaġım yoḳ. Mālım düşmenlerġa (11) ḳalmasun. Sizdin ümīd şol ki duʿā ḳılsañgız, Ḫudāy taʿālā mañga ferzend kerāmet ḳılsa.” didi. (12) Ammā ol vaḳtda Yūsuf ʿaleyhi’s-selām duʿā ḳılurnı bilmes irdiler. Şol zamān Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (13) kilip bu duʿānı taʿlīm birdiler: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm yā men teʿizzü ve tezillü yā men teżaʿ ve terfaʿ (14) veyā men taʿṭī ve temennāʿ veyā men hüve ʿalā külli şeyʾin ḳadīr erzaḳu eş-şeyẖ evlāden ẕükūran.” Her

kimerseʾi ki (15) ferzendi bolmaġan bolsa yaḫşı ṭahāret ḳılsa bu kelimelerni oḳusa yā ıpar zaʿferān birle (16) bitip suġa izip içse Yūṣuf ʿaleyhi’s-selāmnı duʿālarını berekātıdın Ḫudāy taʿālā ferzend (17) ʿaṭā ḳılġay. ʿAbduʾllāh ibni ʿAbbās rażıya’llāhu ʿanhümā rivāyet ḳılıpdurlar ki (18) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı duʿāları Mālik Zaġar ḥaḳḳıġa icābet boldı. Mālik Zaġar’nı on ikki (19) çörisi bar irdi. Ol kiçe barçası bile mücāmʿat ḳıldı. Her biri ikki oġulġa yüklük (20) boldı. Vaḳtī ki toḳḳuz ay tamām boldı. On ikki ḳarabaşdın yigirme tört oġul (21) toġdı. **Suʾāl**: Yūsuf ʿaleyhi’s-selām munça ḳurb u menzilet birle nime üçün miḥnet ü meşaḳḳat tarttılar? Cevāb

[205] (1) ol kim enbiyā ve evliyālar igneġa oḫşarlar. Heme libāslar igne birle tikülür. Özgeler özi yalanġaç ḳalur. Yana (2) aytıpdurlar kim enbiyā ve evliyālar çerāġ dikdürler özi köyer, özgelerge yaruġluḳ birür. Her kimge (3) her ḳandaġ müşkil iş tüşse bir duʿā birle āsān ḳılurlar. Özleriġa her ḳandaġ belā kilse rāżī bolurlar. (4) Özleriġa ʿāfiyet tilemesler, dipdürler. Ḥikāyetde andaḳ kiltürüpdürler ki Yūṣuf (5) ʿaleyhi’s-selāmnı bahāları yüz rıṭl altun, yüz rıṭl kümiş, yüz rıṭl mervārīd, yüz rıṭl mercān (6) yüz rıṭl müşg, yüz rıṭl zaʿferān ednāsı, yüz tive tarıġ her ecnāsdın uşbu ḫayl muḳarrer (7) boldı. Mundın bölek bahā ḳılġan bile hīç kim tapa’lmas irdi. Nime üçün kim bir tive aşlıġ bir miñg (8) teñge irdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı her tāre mūyları miñg teñge boldı. El-ḳıṣṣa heme zer-dārlar (9) zer ü sīmlerini müşg-i ʿanberlerini dürr ü cevāhir yünçi ve mercānlarını, gevher ve yāḳūtlarını yıġıp ser-ḥisāb (10) barur irdiler. Her kim bu ḳulnı min alsam, dip ḫarī-dār bolup Mālik bile beyʾlaşur irdiler. (11) Hergiz bahālarıġa yitaʾlmas irdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aytur irdiler ki: “Evvelġı bāzārda on sekkiz (12) buçuk yarmaḳġa aldılar. Bu küngı bāzārda bu ḳısm ḳıymet bahā bolup-min. İnşāʾallāh mundın hem (13) ʿizzet ve ḥürmetlik bolġay-min.” dir irdiler. Ammā ʿAzīz-i Mışr Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı kördi yüz (14) miñg cān u dil bile ḫarī-dār boldı. Her ḳança dise alur-min, dip bu meẕkūr bolġan beyʿġa ʿAzīz-i (15) Mışr aldı. Mālik hem nihāyetde dānā irdi. Alurıda ḳadrlerini bilmey aldı. Satmaḳda bahālarını (16) ḫūb

yitkürüp sattı. El-ḳıṣṣa ʿAzīz hocıdārlarını buyurdı: “Terāzū tutup tartıñglar. Heme tivelerni (17) aşlıġı berāber bolsun.” didi. Terāzū tutup tartıp irdiler. Aşlā toġrı kilmedi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (18) devāt u ḳalem tilep alıp: Lā ilāhe illaʾllāh İbrāhīm Ḫalīlu’llāh’nı bitip terāzūġa saldılar. Her ḳança (19) aşlıġ salsalar bir dāne kem ve ziyād kilmedi. Añga ʿAzīz-i Mıṣr ḫoş-ḥāl boldı. Yūṣuf ʿaleyhi’s-selāmnı (20) tofıçaḳġa mindürüp öyiġa alıp bardı. Vaḳtī ki ʿAzīz tamām-mālını birdi. Ḫazīne-dārları ayttı ki: (21) “Ḫazīnede hīç nime ḳalmadı. Hemesini bir ḳulnı bahāsıġa birdiñgiz.” didi. Özi Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı alıp ḫazīneġa

[206] (1) kirdi. Kördi ki hīç kim bolmaydur. Evvelde ḳandaġ bolsa ḥālā hem şundaġ turupdur. Munı hem körüp ḫoş-ḥāl (2) ḫurrem boldı. “Bu ġulāmnı berekātıdın hīç mālım kem bolmaydur.” dip Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı mihr ü maḥabbetlerini be-cān u (3) dilide asradı. ʿAzīz ayttı: “Bu oġulnı yaḫşı asraġıl, satsaḳ köp fāʾide körer-miz. Eger satmasdın (4) saḳlasaḳ ferzendimiz bolur. Muñga yaḫşı ser ü pālar kiydürġıl ve yaḫşı niʿmetler yidürġıl. Hergiz (5) aġrıtmaġıl.” didi.

Beyt

Kişi köñglini aġrıtsa bolur şūm

Ḳoyar Allāhu taʿālā aġzıġa ḳum

(6) Bu sözdin Zelīḫā besī şādmān boldı. Zelīḫā andaġ mihribān boldı ki gīsūlarıġa yünçiler tizdi. (7) Yimekleriġa ḳand u ḳandālāt birdi. Ammā Yūsuf ʿaleyhi’s-selām hergiz Zelīḫā’nı yüziġa baḳmas irdiler. (8) Zelīḫā’nı kündin künġa mihri artar irdi. Yitmiş ġulām-ı dürr ü der-gūş-ı muraṣṣaʿ-pūş ḫizmetleriġa birdi. (9) Her çend ḫoş-āmed ü pīş-āmedler ḳılar irdi. Hergiz ḫoş kilmes irdi. Ḥikāyetde andaġ (10) kiltürüpdürler ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ʿAzīz-i Mıṣr’nı ḳaşıda yörür irdiler. Hemīşe mütefekkir irdiler. (11) “Min ḳul bolsam hem bir ḥālde yörür-min. Ammā atam ne ḥāldedürler, niçük miḥnet ve meşaḳḳatdedürler.” (12) dip duʿāġa meşġūl bolur irdiler: “İlāhī Ḫudāvendā mini ḥāl u aḥvālimdin atamġa āgāhlik.” (13) dip duʿāları müstecāb boldı. Bir Aʿrābī

Kenʿān’dın Mışr’ġa barmaḳnı rāġıb ḳıldı. Vaḳtī ki (14) Mışr’ġa kilip şehrġa kirip irdi. Tivesi ʿAzīz-i Mışr’nı öyiġa ḳarap yördi. Aʿrābī ān-heme (15) cidd ü cehd bile tiveni noḫtasını tarttı. Küçi yitmedi. Uşal küni Yūsufʿaleyhi’s-selām kūçe (16) yüzide olturup irdiler. Ol tive toġrı Yūsufʿaleyhi’s-selāmnı ḳaşlarıġa kilip (17) Yūsufʿaleyhi’s-selāmġa secde ḳıldı. Bu Aʿrābī bu ḥālni körüp ḥayrān ḳaldı. Bu tiveni közidin (18) yaş revān boldı. Bu tive yüz ü közini Yūsufʿaleyhi’s-selāmnı ayaġlarıġa sürter irdi. (19) Yūsufʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ey Aʿrābī ḳaydın kilür-sin?” Aʿrābī : “Kenʿān’dın kilür-min.” didi. (20) “Yaʿḳūbʿaleyhi’s-selāmnı bilür müsin?” didiler. Aʿrābī aydı ki: “Bilür-min. Ol kişi bizlerniñg (21) peyġamberimizdürler.” didi. Bāz Yūsufʿaleyhi’s-selām: “Ḥāli niçükdür.” didiler. Aʿrābī ayttı: “Ḥāli

[207] (1) meḥcūr. Yūsuf atlıġ oġlını aġaları seyrġa alıp barıp böriġa aldurupdurlar. Şundın biri oġlını firāḳıda (2) yıġlay yıġlay közleri nā-bīnā boldı. Kette yol üstide yirni astıda bir öy ḳıldurup (3) ol öyġa “Beytü’l Aḫzān” at ḳoyup şol öyde ṭāʿat ḳılıp oltururlar.” didi. Bu ḫaberni (4) işitip: “Āh ʿācize bī-çāre atam.” dip bī-hūş bolup yıḳıldılar. Yana hūşlarıġa kilip zār zār çün (5) ebr-i nevbahā<r> yıġlap ayttılar ki: “Ey Aʿrābī Kenʿān’ġa barsañg, Yaʿḳūbʿaleyhi’s-selāmġa aytġıl, (6) Yūṣuf atlıġ oġluñgızını kördüm, maḫlūḳını aldıda hemīşe ḳol baġlap turadur. Sizġa duʿā ve (7) selām didiler, digil ve yana aytġıl ki mini gāh u bī-gāh duʿāda yād ḳılsunlar.” didiler. Özlerini (8) vāḳıʿalarını aytıp yiberey dip irdiler. Der-ḥāl Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip: “Ey Yūsuf bu sırr-ı (9) nühüfteni hergiz açmaġay-sin.” didiler. Yūsufʿaleyhi’s-selām Aʿrābīni ḥaḳḳıġa duʿā-yı ḫayr ḳıldılar. (10) Aʿrābī tiveni noḫtasını alıp ān-heme cidd ü cehd ḳıldı. Tive turġalı unamadı. Bu tive zebān-ı (11) gūyā bile ayttı kim: “Eşhedü en lā-ilāhe illaʾllāh İbrāhīm Ḫalīlu’llāh.” didi ve ayttı ki: “Ey Aʿrābī sin (12) Mışr memleketidin ötüp kiter irdiñg. Min sini munda alıp kildim. Cemāl-i bā-kemāl (13) Yūsufʿaleyhi’s-selāmġa müşerref ḳıldım. Duʿā alıp ikki cihānnı ʿazīzi boldunñg. Bu kişini (14) eyyāmlarını Yaʿḳūbʿaleyhi’s-selāmġa yitkürür-sin. Olar hem duʿā ḳılurlar. Yana

ziyāde ikki cihānnı (15) ʿazīzi bolur-sin.” “İmdi mini hem bir ümīdim bar, duʿā ḳılsalar tivelerni saʿādet-mendi (16) bolsam.” didi. Aʿrābī ʿarż ḳıldı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām tiveni ḥaḳḳıġa duʿā ḳıldılar. Ol (17) tive hem yelmeye bolup ḳıyām-ı ḳıyāmetġaça evlādı āb-rū taptı. Yelmeye tive anı uruġıdındur. (18) Ḳırḳ künlük yolnı tört künde basıp kildi. Aʿrābī Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı (19) işikleriġa kilip “Kişi bar mu?” dip ḳıçḳırdı. Ol sāʿat Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı Dünye (20) atlıġ bir ḳızları bar irdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bile toġuşkan irdi. Ol ḳız yügürüp çıḳtı. Aʿrābī (21) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām öyde bar mular? dip sordı. Dünye ayttı: “Atam öyde ammā sini ḳaşıñġa çıḳmaslar.” Aʿrābī:

[208] (1) “Nime üçün çıḳmaslar.” didi. Dünye aydı ki: “Atam Ādem ʿaleyhi’s-selāmnı tonlarını kiyip Ṣāliḥ ʿaleyhi’s-selāmnı ʿaṣālarını oñg yanlarıġa (2) ḳoyup İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām bendlerini billeriġa bağlap İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı ḳoçḳarlarını müñgüzini çep (3) yanlarıda ḳoyup Ādem ʿaleyhi’s-selāmnı ridālarını kitfleriġa salıp Yūsuf’nı ḳanlıġ köylekini aldılarıġa ḳoyup İdrīs (4) ʿaleyhi’s-selāmnı tesbīḥlerini ögürüp yıġlap münācāt ḳıladurlar kim: “Ey Bar u Ḫudāyā Yūsufumnı ölüg yā tirigidin (5) bu kün mañga ḫaber yitkürġıl, dip ṭaleb ḳıladurlar.” didi. Aʿrābī aydı ki: “Eger andaġ bolsa müstecāb bolupdur. (6) Min Yūsuf’dın ḫaber kiltürdüm.” didi. Dünye kirip Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa aytıp irdi. “Kirsün.” didiler. (7) Dünye çıḳıp içkeriġa alıp kirdi. Aʿrābī kirip Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa mülāḳāt ḳıldı. Soñgra ayttı ki (8) “Ey Ḫudāy taʿālānı peyġamberi, Yūsuf-ı ṣıddīḳu’llāh atlıġ oġluñgız sizġa selām ayttı, min Mıṣr’ġa barıp (9) idim. Mini tivemġa duʿā ḳılıp irdiler. Ḳırḳ künlıġ yolnı tört künde yörüp kildim.” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (10) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı atlarını işitip hūşdın kittiler. Yana hūşlarıġa kilip zār zār çün ebr-i nevbahār (11) yıġladılar. Aʿrābī vāḳıʿanı başdın āḫir beyān ḳıldı. Uruġ toġḳanlar işittiler. Dostlar şād, (12) düşmenler ġam-gīn boldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ol Aʿrābī’ni yüz ü közini būse ḳıldılar. Andın soñg (13) duʿā ḳılıp ayttılar ki: “Ey Aʿrābī sin mini ḫoş-ḥāl ḳıldıñg. Sini hem Ḫaḳ sübḥānehu ve taʿālā ikki dünyāda (14) şād u ḫürrem ḳılġay.” didiler. Aʿrābī ayttı: “Ey

Ḫudāy taʿālānı peyġamberi otuz ḳızım bar, aṣlā oġlum (15) yoḳ. Bir duʿā ḳılsaṉġız Ḫudāy taʿālā maṉġa hem oġul kerāmet ḳılsa." didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām duʿā ḳıldılar. (16) Ol kişini duʿālarını berekātıdın ol Aʿrābī altmış oġulnı atası boldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām (17) bu vāḳıʿanı oġlanlanlarıġa ayttılar: "Yūsuf'nı böri yidi, dimediṉġler mü? Ḫālā mışrda selāmet (18) bar iken." didiler. Oġlanları ayttılar ki ol ʿayyār Aʿrābī'dür. Yūsuf'nı (19) şunda körgen irdi. Tirig iken, dip sizġa ḫoş āmed ḳılıp duʿā alıpdur." didiler. (20) Köṉġüllerini ol şādmānlıġdın hem yandurdılar. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi's-selām ḥadd-i belāġatġa (21) yittiler. Ḫaḳ sübḥānehu ve taʿālā ʿilm-i ḥikmet ve ʿilm-i taʿbīr kerāmet ḳıldı. Ḳavluhu taʿālā: "**Ve lemmā beleġa eşuddehu āteynāhu**

[209] (1) **ḥükmen ve ʿilmen ve keẕalike neczi'l-muḥsinīn**"[71] andaġ dipdürler kim ʿAzīz-i Mışr Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı (2) satıp alġan vaḳtda Zelīḫā ʿAzīz-i Mışr'nı nikāḥıda irdi. Ḥikāyetde andaġ aytıpdurlar (3) her kim Yūsuf ʿaleyhi's-selām ʿArab tilide baʿżī duʿālar oḳur irdiler. Kim işitse vālih ü şeydā (4) bolur irdi. Zelīḫā ayttı: "Ey Yūsuf sini āvāzıṉġnı yaḫşılıġı cān u dilimni örter. Maṉġa hem Aʿrābī tilini (5) örgetseṉġ. Sini oḳuġanıṉġnı min hem bilsem." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām: "Ḳulnı ḳullik ḥālide (6) ḳoyġıl. Özini ḳullik işiġa meşġūl bolġanı yaḫşı." didiler. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı her bāre başlarını (7) yumaḳ bolsa ve gīsūlarnı taramaḳ bolsa özge kişiġa ḳoymay özi tarar irdi. Zelīḫā (8) aṣlā ṭāḳat ḳıla'lmas irdi. Şāhāne libāslar kiydürüp ṭaʿām yise çarlap alıp birle (9) yir irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmsız birle loḳma ṭaʿām yā bir ḳaṭre su tamaġıdın ötmes irdi. Bir kün (10) Zelīḫā ayttı: "Ey Yūsuf niçe yıldın biri sini kūyuṉġda ḳandaġ żaʿīf-ḥāldür-min. Aṣlı bilür (11) müsin?" didi. Yūṣuf ʿaleyhi's-selām: "Sini köṉġlüṉġdeki ḫayāliṉġni nime biley." didiler. Zelīḫā ayttı ki: (12)

[71] Yūsuf Sūresi 22. Ayet(12/22): "O, tam erginlik çağına girince kendisine hüküm ve ilim verdik, işte iyi hareket eden insanları biz böyle mükâfatlandırırız."

“Minde sini maḥabbetiñdin özge nimerse yoḳdur. Yitti yaşımda tüşümġa kirip irdiñ. Şundın biri (13) otuñda köyedür-min.” dip bu beytni oḳudı:

Naẓm

Saña ey yār mihr ḳoydum, uşal (14) kün āşnā boldum,
Bolup bīgāne ʿālemdin, bar-ı ildin, cüdā boldum,

Kūyuñda bolmışam (15) ser-sān, fedā iylep saña yüz cān,
Bolup Mecnūn kibi ḥayrān, bu yañlıġ mübtelā boldum.

Maña (16) sin sin ki dil-ḫᵛāhım saña yitmes mini āhım,
Ḳıya baḳġıl eyā şāmım, ʿaceb baḫtı ḳara boldum.

Yūsuf (17) ʿaleyhi’s-selām aydılar kim: “Maña maḥabbet ḳılġunça iriñ ʿAzīz-i Mıṣr’ġa maḥabbet ḳılġanıñ bihraḳdur. Saña (18) Ol fāʾide ḳılur.” didiler. Zelīḫā aydı: “Ey Yūsuf min sini ʿAzīz-i Mıṣr’dın yüz ḥiṣṣe artuḳ bilür-min.” (19) didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Andaġ bolġanıñ bī-fāʾide. Mundaġ sözleriñ hem (20) bī-hūde.” didiler. Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf tiriglik bağını nev-restesi-sindür. Cānımnı (21) ḫoşluġı tenimni ḫūblıġı közümni rūşeni ve gevheri sindür-sin. Mini tiriglikim sini dīdārıñ bile.”

[210] (1) dip nāle vü zārī birle söz ayttı. Andın kiyin Yūsuf ʿaleyhi’s-selām özlerini tartıp ḳaçıp (2) yördiler. Zelīḫā Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa üç yüz altmış tün her biri bir türlük metāʿdın yitkürüp (3) ṭayyār ḳılıp ḳoydı. Her kün üç ḳısm libās kiydürüp zīb ü ziynet birür irdi. Yana bir kün (4) Zelīḫā’nı bir būstānnı bar irdi. Çarlap alıp ayttı: “Ey Yūsuf uşbu ḳısm būstānlarnı (5) aşlā temāşā ḳılmay-sin.” dip irdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Mini bāġ u būstānım Kenʿān’da ḳaldı. (6) Maña özge bāġ u būstān, taḫt u baḫt kirek imes.” didiler. Zelīḫā ayttı: “Min sini köp zer ü zīver dürr ü (7) cevāhir ve pul ü māllarımnı birip satıp aldım ki vişāliñ bile köñlümni ḫoş ḳılur mukin min, (8) dip sini

firāḳın̄da yıġlap közlerim zebūn boldı. Kāşkī birer vaḳt ārzūm ḳanġunça (9) köra'lsam. Sin mini zer-ḫarīd satıp alġan ḳulum-sin. Man̄ga nime üçün gerden-täblik ḳılur-sin?" (10) didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām aydılar: "Min ḳaçan sinin̄g ḳulun̄g bolur-min? Ḥażret-i Ḥaḳ-sübḥānehu ve taʿālānı (11) ḳulıdur-min." didiler. Zelīḫā ayttı: "Ey Yūsuf ḳolun̄gnı köksümġa ḳoyġıl, sini firāḳın̄da yürekimde (12) köyedurgen otnı ḥarāretini bilġıl. Mini kön̄glümni ḫoş ḳılġıl." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām (13) ayttılar: "Ey Zelīḫā mindin andaġ ṭamaʿ ḳılmaġıl. Zinā işi mindin kilmes. Ümīdin̄gni üzġıl. (14) Ḫudāy taʿālānı ġażabıdın ḳorḳadur-min. ʿAzīz-i Mıṣr ḥaḳḳını saḳlar-min." didiler. Zelīḫā ayttı: "Ey Yūsuf (15) eger bu işke Ḫudā'dın ḳorḳar bolsan̄g sini üçün ḫazīnedeki māllarımnı bīve ve bī-çārelerġa (16) ṣadaḳa ḳılayın. Günāhın̄gnı ʿafv ḳılġay." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Günāh ḳılıp tevbeġa (17) muḥtāc bolġandın ol günāhnı ḳılmaġan ḫūbdur." didiler. Zelīḫā'nı açığı kilip ayttı kim: "Ey Yūsuf (18) sözümni ḳabūl ḳılmasan̄g bāġḳa işlegeli yiberür-min. Anda köp miḥnet ü meşaḳḳat tartar-sin. (19) Ān-heme, ʿizzet ü ḥürmet, baḫt u devlet, nāz u niʿmet san̄ga yaraşmadı. Devletni ḳadrini bilmedin̄g." didi. (20) Yūsuf ʿaleyhi's-selām: "Her ne ḳılsan̄g fermān-ber-dār-min. Ammā sini andaġ işin̄gni hergiz ḳılmas-min." didiler. (21) El-ḳıṣṣa, ʿAzīz-i Mıṣr bir bāġ ḳıldurur irdi. Anda ʿimāret ḳılġalı ḫalḳnı işletür irdi.

[211] (1) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı yir çapġalı şunda buyurdı. Ol bāġnı içide min̄g türlük mīveler (2) reng-ā-reng güller açılıp arıġda sular aḳıp turar irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām yaḫşı libāslarını (3) taşlap merd-kārçilik tonlarını kiyip ketmenni alıp işke meşġūl boldılar. Bāġbānlar kilip (4) "Ḥayf, şundaġ kişige işin buyurupdur." dip ḳollarıdın ketmenni alıp irdiler. Hergiz unamadılar. (5) Bāġbānlar ayttı: "Siz temāşā ḳılıp olturun̄g. İşni bizler ḳılalı." didiler. Şol küni bir kişi on (6) künlük işni ḳıldılar. Heme kişiler bildiler kim uşbu oġulnı berekātıdın munça iş boldı. (7) Ammā Zelīḫā öyde ḳalıp irdi. Hergiz täb u ṭāḳat ḳıla'lmadı. Bāġge barmaslikige hīç (8) ʿilāc tapa'lmadı. Bir niçe ḳızlar birle barıp bāġnı dīvārını tişip baḳsa Yūsuf ʿaleyhi's-selām (9) namāz oḳup

turadurlar. Köziġa taḳı ḫūbraḳ ve bihraḳ köründiler. Bī-ṭāḳatlikdin bāġḳa yügürüp (10) kirdi, aydı: “Ey Yūṣuf devlet ü ʿizzetni bilmediñg. Mundın ziyāde miḫnet ve meşaḳḳatġa ḳalur-sin.” (11) didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Her ne körgüzseñg mañga uşal devletdür. Bī-hūde sözleriñgdin (12) bu işleriñg mañga şādlıġdur.” dip. Hergiz közleriġa ılmadılar. Söziġa hem iltifāt ḳılmadılar. (13) Āḫirü’l-emr Zelīḫā’nı bir inekesi bar irdi. ʿArż-ı ḥālini añga ayttı. İneke hem Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmḳa (14) köp naṣīḥat ḳıldı. Hīç teʿṣīr ḳılmadı. Zelīḫā Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı āteş-i ʿışḳıda helāk (15) bolġu dik boldı. Ayttı: “Ey ana bu iş ḳıladurġan iş imes dir-sin. Mini cānımġa derd üstiġa (16) daġ ḳoyar-sin. ʿışḳnı derdin min tartadur-min. Cānımġa tüşken otnı köyişni min bilür-min. (17) Cānım biledür. Eger ḳoluñgdın kilse bu işde mañga yāverlik ḳılıp ḥālimġa baḳsañg yaḫşı (18) iken-sin bolmasa sin hem mañga düşmenlik ḳıladur-sin.” dip zār zār yıġladı. İnekesini (19) mihri isip raḥmı kildi ayttı: “Ey Zelīḫā özüñg özüñgni Yūsuf’ġa maʿlūm ḳılıp anı (20) köñgül işiġa teklīf ḳıldıñg mu?” didi. Zelīḫā ayttı: “Ey ana min aytmaġan, ʿarż ḳılmaġan tedbīr ḳalmadı. (21) Hīç vech bile dāmımġa ilintürüp rām ḳıla’lmadım. Hergiz yüzümġa baḳmaydur.” didi. İnekesi

[212] (1) ayttı: “Ey Zelīḫā mañga bir munça māl birġıl, min anı sañga andaġ ḳılay kim sindin bir sāʿat ayrılurġa (2) ṭāḳatı bolmasun. Kiçe ve kündüz sini ḫayāliñgde bolsun.” didi. Zelīḫā ayttı: “Ey ana sin eger andaġ (3) ḳılsañg min sindin tenimdeki cānımnı dirīġ tutmas-min.” dip miñg miṣḳāl altun birdi. (4) Miñg miṣḳāl kümiş, miñg miṣḳāl kāfūr birdi. Bu ineke bu māllarnı ḫarc ḳılıp bir ʿimāret bünyād (5) ḳıldı. Yitti öy birbirini içide içkeriki öyini tört dīvārıġa Yūṣuf ʿaleyhi’s-selām (6) bile Zelīḫā’nı ṣūretlerini yandaşturup saldurdı. Her ṭarafġa baḳġanda Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (7) bile Zelīḫā’nı ṣūreti körünür irdi. Gāhī ḳuçaġlaşıp gāhī öpüşüp turur irdiler. (8) Vaḳtī ki bu ʿimāret tamām boldı. Bir kün Zelīḫā kiymeġan libāslarını kiyip öziġa zīb ü ziynetler (9) birip ṭāvus-mest dik yasanıp ol öyge barıp olturdı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (10) çarlap kiltürdi. Taşḳarıdın kirişleri bilen bu yitti öyni işikiġa ḳufl salıp (11) aldı. Yūsuf

ʿaleyhi’s-selām kirip kilip Zelīḫā’nı kördiler. Ḥaddin füzūn yasanıpdur. (12) Zelīḫā turup Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa selām ḳıldı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām yüzlerini ögürüp (13) dīvārġa baḳtılar. Ol ṣūretlerni körüp başḳa ṭarafġa baḳtılar. Yana ol ṣūretler köründi. (14) Nā-çār bolup Zelīḫā’ġa baḳtılar. Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf ne yaḫşı körklük yüzüñg bardur.” didi. (15) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Gūrda sasır.” didiler. Zelīḫā ayttı: “Ne yaḫşı saçların bar.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (16) “Gūrda tökülür.” didiler. Zelīḫā ayttı: “Ḳandaġ yaḫşı közüñg bar.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Gūrda ḳurtlar (17) yir.” didiler. Aytıpdurlar kim uşbu sebebdin Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı mübārek cesedleri (18) gūrda sasır, özge peyġamberlerni cesedleri hergiz buzulmas, dipdürler. El-ḳıṣṣa, Zelīḫā ayttı: (19) “Ey Yūsuf yüzümġa baḳġıl.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Közüm kūr boluşıdın ḳorḳadur-min.” (20) didiler. Zelīḫā ayttı: “Ḳoluñgnı köksümġa ḳoyġıl. Cānım rāḥat alsun.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: (21) “Dūzaḫ otıdın ḳorḳadur-min.” Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf min dik çiraylik raʿnānı köñglüñg tilemeydür mü?”

[213] (1) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Tileydür, līkin perverdigārımdın ḳorḳadur-min.” didiler. (2) Zelīḫā ayttı: “Min sini ʿazīz cānımdın bihraḳ siver-min.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Min hemedin (3) bihraḳ Ḫudāy taʿālānı siver-min.” Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf sinsiz bir daḳīḳa hem ḳarārım yoḳ.” didi. (4) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Atam hem kiçe ve kündüz bī-ḳarār irdiler. Ol sebebdin ḳuduḳġa (5) saldılar. Sin hem mundaġ dir-sin, yana mañga nime belālar kilür.” didiler. Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf (6) mini bile birge yatıp turġıl.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Cennetdeki öylerimdin maḥrūm (7) bolur-min.” Zelīḫā ayttı: “İlgeri kilġıl maña yaḳınraḳ olturġıl.” Ḳavluhu taʿālā: “**Ve rāvedethülletī huve** (8) **fī beytihā ʿan nefsihi ve ġalleḳati’l ebvābe ve ḳālet heyte lek**”[72] Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttı: “Ḫudā’dın (9) penāh tiler-min. Yana ʿAzīz maña yaḫşilik ḳıldı. Anı ḥaḳḳını saḳlar-min. Añga yaman saġınmas-min ve ẓulm

[72] Yūsuf Sūresi 23. Ayet(12/23): “Onun bulunduğu evdeki (kadın) onun nefsinden murat almak istedi, kapıları sımsıkı kapadı ve sana söylüyorum, beri gel, dedi…”

(10) ḳılmas-min. Elbette ẓālim kişi necāt tapmas." didiler. Ḳavluhu taʿālā: "**Ḳāle maʿāẕa'llāhi innehu rabbī aḥsene** (11) **meṣvāy innehu lā yefliḥu'ẓ-ẓālimūn**"[73] Vaḳtī ki Zelīḫā Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı azdura'lmadı. Tutmaḳġa (12) meyl ḳıldı. Aydı ki: "Ey Yūsuf yüzümġa ḳarap ḥālimni bilseñg murādımnı birseñg." dip (13) köp yalbardı. Yūsuf ʿaleyhi's-selām: "Körmeyin." dip yüz ögürüp irdiler. Bayaġı ṣūretlerini (14) kördiler. Her ṭarafġa baḳsalar şol ṣūretlerni kördiler. Nā-çār bolup Zelīḫā'nı yüziġa baḳtılar. (15) Kördiler ki yasanıp nihāyetde çiraylik bolupdur. Yana yalbarıp közini yaşı aṣlā ḳurumaydur. (16) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı bī-iḫtiyār raḥmları kildi. Aytıpdurlar kim Zelīḫā hem andaġ çiraylik (17) irdi ki Ḥavvā anadın biri Zelīḫā dik cemāllik ḫatun anadın toġmaġan irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı (18) köñgli añga meyl ḳıldı. Ḳavluhu taʿālā: "**Ve leḳad hemmet bihi ve hemme bihā**"[74] **Su'āl**: Zelīḫā kāfire irdi Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (19) meyl ḳılsa ʿaybı yoḳ. Yūsuf ʿaleyhi's-selām nime üçün Zelīḫā'ġa meyl ḳıldılar? Ve ḥālānki peyġamber- (20) -lerdin irdiler. Zinā niçük revā bolur. Cevāb, Zelīḫā'nı meyli kuçmaḳda irdi. Yūsuf (21) ʿaleyhi's-selāmnı meyli ḳaçmaḳda irdi, Zelīḫā'nı meyli ḥarāmda irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı meyli ḥelālde

[214] (1) irdi, Zelīḫā'nı meyli ʿıyş u ʿişretde irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı meyli ozmaḳda irdi. (2) Yana aytıpdurlar kim Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı meyl ḳılmaġı ol irdi ki: "ʿ Azīz-i Mıṣr ölse nikāḥ (3) birle alur-min ḥālā dest-būs ḳıl-ayın." didi. Anıñg üçün kim Yūsuf ʿaleyhi's-selāmda yigitlik (4) ḥāleti bar irdi. Zelīḫā hem yiñgi açılġan gül dik irdi. Yana Zelīḫā'da raġbet bar, Yūsuf ʿaleyhi's-selāmda (5) ḳuvvet bar eger Yūsuf ʿaleyhi's-selām ol ḥālde meyl ve raġbet ḳılmasalar irkeklikdin bolmaġan irdi. (6) Aytıpdurlar kim cemīʿ ʿayblardın ḥayyizlik ʿaybı yamanraḳdur. Ammā peyġamberler

[73] Yūsuf Sūresi 23. Ayet(12/23): "…o ise: Allah'a sığınırım, doğrusu o benim efendimdir. O, bana güzel bir mevki vermiştir. Hakikat şudur ki zalimler asla felah bulmaz, dedi."

[74] Yūsuf Sūresi 24. Ayet(12/24): "O (kadın), andolsun ona niyeti kurmuştu…"

heme ʿayblardın (7) berīdürler. Andaġ bolsa nime üçün heme ʿayblardın yamanraḳ ʿayb Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa revā (8) bolur. Rivāyetde andaġ kilipdür kim Rūḥu’l Beyān atlıġ tefsīrde kiltürürler kim (9) Medīne’de Süleymān bin Yesār atlıġ ṣāḥib-cemāl kişi bar irdi. Medīne’ni ḫatunları aṉ͡ga ʿāşıḳ (10) boldılar. İrleri bile yatmas boldılar. Süleymān bin Yesār anı bilip ḫatunlardın ḳaçıp Şām’ġa (11) bardı. Yitti yıl anda turdı. Bir kiçe Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı tüşide kördi. Ayttı: “Yā Yūsuf (12) ente’lleẕī hememte.” Siz ol Yūsuf ʿaleyhi’s-selām-siz kim ḫatunġa meyl ḳıldıṉ͡gız.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (13) ayttılar: “Ente elleẕī lem tühimme” Sin ol Süleymān-sin kim ḫatundın ḳaçtıṉ͡g. Bes bu delīl birle (14) maʿlūm boldı kim ḥayyizlik heme ʿayblarnı ketteraḳı ve yamanraḳıdur. Bāz maḳṣūdġa kildük. Vaḳtī ki (15) Zelīḫā’ġa Yūsuf ʿaleyhi’s-selām meyl ḳıldılar. Zelīḫā iştan bağını yişip sivündi. Aldıda (16) bir büti bar irdi. Turup çāderi bile yaptı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Yaşurġanıṉ͡g nime?” dip (17) sordılar. Zelīḫā: “Ol secde ḳıladurġan bütümdur. Andın uyalur-min.” didi. Yūsuf (18) ʿaleyhi’s-selām: “Sin ol bir pāre altun, kümişdin ḳılınġan bütüṉ͡gdin uyalur-sin. Min Ḫudāy taʿālā- (19) -dın uyalmas-min mü kim ol ḥāżırdur.” didiler. Yana ʿışḳ u mecāzī bile ḥırṣ u şehvet (20) bir boldı. Zelīḫā bile şeyṭān bir boldı. Közleri bile Zelīḫā’nı kördiler. Meyl ḳıldılar. Yaḳın ki (21) nā-meşrūʿ işke ḳadem ḳoysalar perverdigār-ı ʿālemdin nidā kildi kim ve bürhān muʿcize kördiler kim

[215] (1) Öyini burçıdın āvāz kildi kim: “Ey Yūsuf ḳanatı yolunġan ḳuş dik bolur-sin. Heme peyġamberler (2) uçsa sin yirde ḳalur-sin.” dip. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sıçrap orunlarıdın turdılar. (3) Yana bir rivāyetde tam yarıldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ḥāżır boldılar. Ammā Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (4) imes irdiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām irdiler. Ḥażret-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selāmnı (5) buyurdı kim: “Der-ḥāl barıp ṣıddīḳımnı günehdin yandurġıl. Zelīḫā şeyṭān bile bir boldı. (6) Ṣıddīḳım yalġuzdur.” dip ol zamān Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı ṣūretlerni (7) bolup kilip turdılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı közleri atalarıġa tüşti. Şehvetni (8)

hevesi ve ḥareketi pest boldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ey oġlum Yūsuf sin kim zinā (9) ḳılmaḳ kimni işidür. Mundaġ işlerni ḳılsaŋ peyġamberler ḳatārıdın çıḳar-sin, ḳıyāmetni (10) ʿaẕāb ve ʿuḳūbetiġa giriftār bolur-sin.” Yana rivāyetde Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām üç bölek (11) ḫaṭ körsettiler. Ol ḫaṭlar heme zinānı ʿuḳūbetini beyānı irdi. Ol sebebdin yandılar, dipdürler. (12) El-ḳıṣṣa, Zelīḫā’nı köŋli ḫoş bolup anasını imçekidin imgen dik bolup iminip: “İmdi (13) murādım ḥāṣıl boldı.” dip süyünüp turġan vaḳtda öyni burçıdın heybetlik āvāz işittiler. (14) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sıçrap turup: “Ḳuçaġlap alayın.” dip yügürüp ornıdın turdı. (15) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳaçtılar. Zelīḫā ḳavladı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳaysı işikke yitseler Ḫudāy taʿālā- (16) -nı ḳudreti bile ol ḳufl cüdā bolup yirge tüşüp işik açılur irdi. Ḥażret-i Yūsuf ḳaçıp (17) barur irdiler. Zelīḫā yitip köŋlekleriġa ḳol salıp irdi. Köŋlekleri yırtılıp Yūsuf (18) ʿaleyhi’s-selām çıḳıp kittiler. Zelīḫā yüzi töben bolup yıḳıldı. İkki orta tişi sındı. (19) Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳutulup çıḳtılar. Zelīḫā tişidin bī-ḫaber yalaŋ baş Yūsuf (20) ʿaleyhi’s-selāmnı arḳasıdın ḳavlap çıḳtı. Taşḳarıda ʿAzīz-i Mıṣr’nı aldıda köp ādemler olturur (21) irdiler. Andın bu vāḳıʿanı körüp ḥayrān bolup ḳaldı. Hergiz sözlegü dik ṭāḳatı ḳalmadı.

[216] (1) Zelīḫā ayttı ki: “Ey ʿAzīz-i Mıṣr siz ḥaddin füzūn ve ʿaddin bīrūn cevāhirātlar birip satup algen (2) ḳuluŋnı işini körgil. Min öyge kirip uḫlap irdim, minde ḫaber yoḳ mini bī-dār ḳılıp (3) nā-maḥrem ḳolını maŋa uzattı. Min ḳabūl ḳılmasam aġzımġa urup ikki tişimni sındurdı. Min (4) ḳavlap sini ḳaşıŋġa alıp çıḳtım. Ḫançer birle uray dip irdim ḳaçtı. İmdi munı mükāfātıġa (5) zindāngа salġay-sin yā bir ḳattıġ ʿaẕāb ve ʿuḳūbetġa giriftār ḳılġay-sin. tā in ki ehl-i ʿālem ʿibret alġaylar.” (6) didi. ʿAzīz-i Mıṣr aydı ki: “Ey Yūsuf sini min ḫatunumġa ḥarām ḳol uzatsun, dip şol ümīd bile alıp (7) irdim mü? Min sini oġlum dip irdim. Siniŋ maŋa ḳılur işleriŋ budur mu?” didi. Ḥażret-i (8) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bisyār ḫacl bolup ayttılar ki: “Min mundaġ işlerni hergiz ḳılġanım yoḳ. Zelīḫā maŋa (9) töhmet bile aytadur.” didiler. Zelīḫā ṭāḳat

ḳıla’lmadı. Ant içip öz sözini maʿḳūl ḳıldı. (10) ʿAzīz-i Mıṣr bir ḳulıġa buyurdı ki: “Yūsuf’nı çehārmīḫ ḳılıp ānçünān ʿaẕāb ḳılġıl ki ölse hem meyli.” didi. (11) Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar ki: “Ey ʿAzīz-i Mıṣr rāst ve ġalaṭı ne bilmey buyursañgız kiyin peşīmān (12) ḳılur-siz. Fāʾide birmes.”didiler. ʿAzīz-i Mıṣr güvāh sordı. Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ol (13) bişükdeki bala güvāhdur.” didiler. Ol bala Ṭulḥām digen kenīzekni balası irdi. “Andın sorañglar.” didiler. (14) ʿAzīz-i Mıṣr aydı ki: “Ey Yūsuf taʿaccüb sözlerni aytur-sin. Tört aylik bala hem sözler mü?” didi. Ḥażret-i (15) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar ki: “ʿİnāyet-i ḥażret-i İlāhī bolsa mini sözüm rāst bolsa sözler.” didiler. (16) Ol zamān bu balanı alıp çıḳtılar. ʿAzīz-i Mıṣr sordı ki: “Ey ferzend bu nā-maʿḳūllik kimdin ötti.” didi. (17) Ol bala aydı ki: “Ey ʿAzīz-i Mıṣr baḳġıl ki Yūsuf.nı köyleki aldıdın çāk bolsa günāh Yūsufʾdadur. (18) Arḳasıdın çāk bolsa günāh Zelīḫā’dadur.” didi. Baḳsalar köylek arḳasıdın çāk (19) bolupdur. ʿAzīz-i Mıṣr aydı ki: “Yūsuf tāze iken, mundaġ işler ḫatunlarnı mekri turur.” didi ve yana (20) aydı ki: “Ey Zelīḫā günāhnı özüñg ḳılıp özgege yükler-sin.” didi. Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (21) pāklikleri maʿlūm boldı. Günāhnı Zelīḫā’ġa ḳoydılar. Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bolgen vāḳıʿalarnı

[217] (1) beyān ḳılay dip irdiler. Ḥażret-i Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ḥāżır bolup menʿ ḳıldılar. Yaʿnī: “Zelīḫā’nı (2) sırrını āşkār ḳılıp rüsvā ḳılmaġıl.” didiler. ʿAzīz-i Mıṣr ayttı ki: “Ey Yūsuf bu işni sin köñglüñgde (3) saḳlaġıl min hem köñglümde tutay.” didi. Yana Zelīḫā’ġa ʿAzīz-i Mıṣr aydı ki: “Ey Zelīḫā şerm tutmap- (4) -sin öz ḳuluñgġa mundāġ ḥareketler ḳılıp yörür-sin. Bu niçük neng ü nāmūsdur. Min imdi bu (5) başımnı ne yirde alıp yörür-min. Ey Zelīḫā sin ḫaṭā-kārlardın boldıñg.” dip açıġlap çıḳıp (6) kitti. Zelīḫā ayttı ki: “Ey Yūsuf sin ḳaçmasañg min bu ḥāllerge tüşmes irdim. Min sañga andaġ (7) ʿaẕāblar ḳılġanımge ḥaddin füzūn ve ʿaddin bīrūn bolġay.” didi. Ḥażret-i Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (8) aydılar: “Ey Zelīḫā sin perhīz ḳılıp şerm tutmadıñg. Her ne sözi ki mañga ayttılar sin hem işittiñg. (9) Ḫudā’dın ḳorḳmay-sin maḫlūḳdın uyatmay-

sin. Nime iş ḳılsaṉg ḳıl min rāżīdur-min.” (10) didiler. Yana Zelīḫā ayttı ki: “Ey Yūsuf ol zehri ki maṉga tatdurdıṉg. Min hergiz saṉga (11) içürmey ḳoymas-min.” didi. El-ḳıṣṣa, Zelīḫā’nı kündin künge ḥāli zebūn boldı. Kiçesi uyḳu (12) yoḳ kündüzi ārām yoḳ tā-bāre Ḥażret-i Yūsuf’nı iştiyāḳları ziyāde bolur irdi. (13) Ammā bu vāḳı’a Mıṣr’nı biş altı ḫatunlarıġa işitildi. Olar ġā’ibāne melāmet ḳılur irdiler ki: (14) “Zelīḫā bir ḳulıġa ʿāşıḳ irmiş. Hemīşe ḳavar irmiş, ḳulı ḳaçar irmiş.” dip ḳavluhu taʿālā: “**Ve ḳāle** (15) **nisvetün fi’l medīneti’mra’etü’l ʿazīzi turāvidü fetāhā ʿan nefsih**”[75] ʿUlemālar aytıpdurlar kim ol biş altı (16) ḫatun Zelīḫā’ġa ḥased iltür irdiler. Biri Sāḳī’ni ḫatunı, biri Bekāvul’nı ḫatunı, biri (17) Yasavul’nı ḫatunı, biri vezīrni ḫatunı, biri żābiṭ ki pādşā-zāde irdi anı ḫatunı, biri (18) mīr-āḫūrnı ḫatunı irdi. ʿAzīz-i Mıṣr’dın soṉg bu ḫatunlarnı iri muḳarreb pādşā irdi. (19) Bu ḫatunlar ġā’ibāne: “Zelīḫā öz ḳulıġa ʿāşıḳ bolupdur.” dip melāmet ḳılur irdiler. Bu söz (20) Zelīḫā’ġa işitildi. Zelīḫā bisyār teṉg bolup özini urdı. Andın soṉg meclīs āġāz (21) ḳıldı, aydı: “Ey Yūsuf melāmet oḳıġa nişāne boldum. Bir niçe ḫatunlar ġā’ibāne ʿayb ḳılur.

[218] (1) irmişler. ʿArżım ol ki olarnı mihmān-dārlik ḳılġay-min. Sini bir vaḳtda çarlaġay-min. Ol vaḳtda (2) sin āftābe cilā’ beççe alıp kirġıl.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳabūl ḳıldılar. Zelīḫā bu ḫatunlarnı (3) çarladı, āb ve ṭaʿām ḳoydılar. Her ḳaysı ḫatunnı aldıġa bir ṭabaḳ aş gūştı bile bir fūlād bıçaḳ (4) ḳoydurdı. Zelīḫā aydı ki: “Ey dostlarım bu aşnı gūştını öz ḳollarıṉgız bilen toġrap (5) yiṉgler.” didi. Andın soṉg Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı çarladı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām āftāb bile cilā’ beççe (6) kiltürdiler. Zelīḫā: “Niḳābıṉgnı açġıl.” didi. Niḳābnı yüzleridin aldılar. Ot çaḳġan dik (7) öyge rūşenlik peydā boldı. Bu ḫatunlar bir körmek bile bī-hūş bolup gūşt ornıġa (8) ḳollarını toġradılar. Heme ṭabaḳlar ḫūn-ālūd boldı. Zelīḫā olturup küldi. Bu ḫatunlar bilmes (9) irdi kim gūşt toġrarlar mu? yā ḳollarını toġrarlar mu? Ḳavluhu taʿālā:

[75] Yūsuf Sūresi 30. Ayet(12/30): “Şehirdeki bir kısım kadınlar: Azîz’in karısı, delikanlısının nefsinden murat almak istiyormuş…, dedi(ler)”

“**Felemmā rā’eynehu ekbernehu ve ḳaṭṭaʿne eydiyehünne**”[76](10) Yaʿnī bu ḫatunlar uluġ kiçik ḳırḳ ḫatun irdi. Hemesi bir körmek bile bu ḳısm ḥāllerġa ḳaldılar. (11) Bir vaḳt hūşlarıġa kilip özlerini bu ḥālde körüp cehāletdin baş kötera’lmay aytur irdiler ki: (12) “Bu ādem imestür, meger ferişte bolġay. Ḫudāy taʿālā özini cemālini ilġa körsetürġa munıñdın yibergendür.” (13) didiler. Zelīḫā ayttı: “Mini munıñ üçün melāmet ḳılursizler. Melāmet oḳıġa nişāne bolġunçalik (14) bar mu? yā yoḳ mu sizler? Bir körüp bu ḳısm ḥālġa ḳaldıñgızlar. Min muttaṣıl ḳaşıda bolsam niçük ḳılay?” (15) didi. Bu ḫatunlar Zelīḫā’nı söziġa cevāb aytġunça ḥāli bī-hūş bolup olturġan vaḳtda Yūsuf (16) ʿaleyhi’s-selām tebessüm ḳılıp ayttılar kim: “Ey ḫatunlar hūşlarıñga kiliñgler.” dip irdiler. Ḫatunlar (17) baḳsalar gūşt ornıda ḳollarını toġrapdurlar. Heme libās u bisāṭlarnı ḳanġa bulġapdurlar. (18) Heme ḫacāletdin başlarını ḳoyı salıp olturdılar. Sözlegü dik ḥālleri ḳalmadı. Bu ḫatunlar (19) Zelīḫā’ġa taḥsīn ḳılıp hemesi ʿöẕrler ayttılar. Āḫirü’l-emr Zelīḫā özini ḳılġan işiġa bularnı aldıda (20) iḳrār ḳıldı. Ḳavluhu taʿālā: “**Ve leḳad rāvedtühu ʿan nefsihi**”[77] Yaʿnī: “Min anı öz nefsimġa terġīb ḳıldım, ḳabūl ḳılmadı. (21) Eger ḳabūl ḳılmasañ türlük türlük ʿaẕāblar bile ḳaynar-min, didim. Mini Ḫudāyım sini şerriñdin

[219] (1) saḳlapdur, didi. İmdi zindānġa saldurur-min.” didi. Bu ḫatunlar zindāndın menʿ ḳılıp (2) ayttı kim: “Biz anı ḳorḳutup siniñ ṭarafıñġa māʾil ḳılaylük.” didi. Bu ḫatunlar sordı kim: “Ey (3) Yūsuf Zelīḫā’nı sözini ne üçün ḳabūl ḳılmas-sin? Ol sini ne miḳdār māl birip satıp alıpdur. (4) Öldürse her ḳandaġ ʿaẕāb ḳılsa ḳılur.” didiler. Ammā köñgülleride her ḳaysıları: “Andın min yaḫşı (5) mañga bolġıl.” dir irdiler. Şol eṣnāda Yūsuf ʿaleyhi’s-selām münācāt ḳılıp ayttılar kim: “İlāhī Ḫudāvendā (6) Zelīḫā yalġuz irdi. Şeyṭān bile ikevlen bir bolup mini ʿāṣī ve şermende ḳılayazdı. İmdi bu (7) altı

[76] Yūsuf Sūresi 31. Ayet(12/31): “… şimdi onlar bunu görünce kendisini büyük bir varlık olarak tanıdılar, (hayranlıklarından) ellerini kestiler ...”

[77] Yūsuf Sūresi 32. Ayet(12/32): “… ant ederim, onun nefsinden ben murat istedim...”

ḫatun an͡ga ḳoşuldı. Sekkiz boldı. İmdi ne ḥālim kiçer?" didiler. Ol zamān ḫatunlar maşlaḥat (8) ḳıldılar, ayttılar: "İmdi bu ḳulnı bizlerġa körgüzmes bizler saʿy ḳılalı zindānġa salsun. Şunda (9) körer-miz." dip Zelīḫā'ġa ayttılar: "Eger sözün͡gni ḳabūl ḳılmasa zindānġa saldurġıl." Yūsuf ʿaleyhi's-selām (10) Münācāt-ı be-dergāh-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt ḳılıp ayttılar kim: "Perverdigārā Zelīḫā'nı maḥabbetidin zindānnı miḥneti yaḫşıraḳdur." (11) Ḳavluhu taʿālā: "**Ḳāle rabbi's-sicnü eḥabbü ileyye mimmā yedʿūneni ileyh**"[78] Yaʿnī: "Ey Bar u Ḫudāyā zindānnı dost tutadur min kim (12) bu ḫatunlar mini özleriġa çarlaġanıdın." didiler. Ammā bu sözleri Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı dergāhıġa (13) ḫoş kildi dipdürler. Naḳlīdür kim Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aytıpdur- (14) -lar kim: "Raḥmet birāderim Yūsuf'ġa kim ol sözde min bolsam zindānġa unamaġan irdim. Aytur irdim ki (15) Ḫudāyā mini bu ḫatunlarnı şerridin saḳlaġıl." dip. El-ḳıṣṣa, bu altı ḫatun her bāre Zelīḫā'ġa aytur (16) irdiler: "Yūsuf'nı zindānġa saldurġıl. Munı bed-nāmlıġı sindin ayrılsun." Ammā bularnı ḫayāli: (17) "Zindānġa salsa biz hem barıp körür-miz." dir irdiler. ʿAzīz-i Mıṣr hem Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı pāklik (18) ve rāstliklerini bildi. Bu mekr ü ḥīle ve ḥarām-zādelik Zelīḫā'da ikenlikini bildi. "Līkin bu (19) bābda hīç nime diya'lmay ten͡g bolup āḫir özüm rüsvā bolġu dikdür-min. İmdi kirek kim Yūsuf'nı (20) zindānġa yiberey tā ki ḫalāyıḳ bī-ādāblıġ ḳulıda iken digeyler." didi. Naḳlīdür kim (21) Ey dervīş-i dil-rīş, ḳıyāmet küni āmennā ve ṣaddaḳnā künide heme müʿminlerni günāhını şeyṭān-ı

[220] (1) laʿīnni gerdeniġa ḳoyġaylar kim: "Günāh ḳıldurġan sin irdin͡g bāʿiş sin boldun͡g. Mini bendelerim (2) günāh ḳılmas irdi. Bendem pākdür." dip beliyyet-i dūzaḫdın ḫalāṣ ḳılıp alġaylar. (3) Şeyṭānnı dūzaḫḳa yiberġaylar. El-ḳıṣṣa, Zelīḫā bildi ki Yūsuf'nı zindānġa yiberür boldı. (4) Zelīḫā Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḳaşlarıġa kirip ayttı: "Ey Yūsuf mini murādımnı ḥāṣıl (5) ḳılur musin? yā zindānġa kirür müsin?" didi.

[78] Yūsuf Sūresi 33. Ayet(12/33): "(Yusuf) dedi: Ey Rabbim, zindan bana bunların davet edegeldikleri şey(i irtikâb etmek)ten daha sevgilidir..."

Yūsufʿaleyhi’s-selām hergiz ḳabūl ḳılmadılar. Andın (6) Zelīḫāʿ Azīz-i Mıṣr’ġa delālet ḳılıp Yūsuf’nı zindāngа salmaḳnı maʿḳūl ḳıldı. Yūsufʿaleyhi’s-selām- (7) -nıñg tonlarını alıp iski çekmen kiydürüp boyunlarıġa ġull ḳollarıġa zencīr ayaġlarıġa (8) kişeñg salıp zindāngа yiberdi. Yūsufʿaleyhi’s-selām zindāngа kirür vaḳtda: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm” (9) dip kirdiler. Andın soñg Yūsufʿaleyhi’s-selām barıp bir kūşede ikki rekʿat namāz-ı şükrāne (10) edā ḳıldılar. Ḥażret-i Ḥaḳ-sübḥānehu ve taʿālā zindānda ikki top dıraḫt öndürdi. Biridin yigeli ṭaʿām (11) Yana biridin içgeli şerbet peydā boldı. Ehl-i zindānlar şādmān boldılar. Yūsufʿaleyhi’s-selāmnı (12) ehl-i zindānlar iʿzāz u ikrām ḳılur irdiler. Zindānnı bisāṭlarını arıġlap pāk u pākīze (13) ḳılur irdiler. Yūsufʿaleyhi’s-selām kündüzini rūze bile kiçeni namāz bile ötkerür irdiler. (14) Ol ḳolı kisilġan ḫatunlar her türlük ṭaʿāmlar ṭayyār ḳılıp zindāngа yiberür irdiler. Yūsuf (15) ʿaleyhi’s-selām zindān ḫalḳıġa birür irdiler. Zindānīler aytur irdiler kim: “Ey Yūsuf bizler sizni (16) cāndın ʿazīzraḳ bilür-miz.” dir irdiler. Yūsufʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Atam cāndın ʿazīzraḳ (17) tuttı ḳul bolup satıldım. Zelīḫā cāndın ʿazīz bilür irdi, zindāngа tüştüm. Sizler hem mundaġ (18) dir-sizler, yana niçük miḥnetke ḳalur-min.” didiler. Ammā Zelīḫā Ḥażret-i Yūsuf’nı zindāngа yiberġanıġa (19) yüz miñg peşīmān ḳıldı, fāʾide birmedi. Hergiz ārām ḳıla’lmadı. Közidin yaş ḳurumadı. (20) Künni tünġa ulap aşsız susız yıġlar irdi. Gül dik yüzi zaʿferān dik sarġarıp bir sāʿat (21) ve bir zamān unuta’lmadı. Derd-i firāḳı āteş-i iştiyāḳı cigerini kebāb, ḥālini ḫarāb ḳıldı. Ṭāḳat ḳıla’lmadı.

[221] (1) Zelīḫā merdāne libās kiyip niçe kenīzeklerini birge alıp barıp zindānnı işikiġa kildi. Zindān-bān: (2) “ʿAzīz-i Mıṣr kildi oḫşar.” dip aldıġa çıḳıp toḳḳuz yirde tiz büküp zemīn-būslikni becā (3) kiltürdi. Zelīḫā ayttı ki: “Yūsuf’nı ḳol ve ayaġıdın ġull u zencīrni nime üçün aldıñg?” didi. (4) Zindān-bān: “Alġanımız yoḳ, ġalaṭ sözdür.” didi. Zelīḫā: “Ḳanı bu yan çıḳsun körey.” didi. Ġull u (5) zencīrler bile alıp çıḳtılar. Zelīḫā’nı ʿarżı bir körmekde irdi. Be-nāgāh kördi āh urup (6) feryād ḳılıp yürekini boşatıp alġay

yana endīşe ḳılıp özini toḫtatıp ṣabr u ṭāḳat (7) ḳılıp yandı. Zelīḫā öyiġa kilip başını dīvārġa urup çendān yıġladı kim: “Heme kenīzekleri (8) nāleġa kildi. Çıdamaġanıdın zindān-bānġa ayttı ki: “Yūsuf’nı künde on tayaḳ urġıl çıdamay (9) ḳıçḳırsun.” didi. Her künde bī-günāh urar irdi. Ḳıçḳırġanlarını işitip Zelīḫā’nı köñgli teskīn (10) tapar irdi. Kenīzekleri sordı kim: “Bir bī-günāh maʿṣūmġa mundaġ cefā vü cevr ḳılmaḳnı bāʿiṣi nedür?” (11) dip Zelīḫā ayttı ki: “Ḳandaġ ḳılay? Özini köra’lmaġaç tavuşını işitey dip mundaġ ḳılur-min. (12) Köñglüm endek teskīn tapar.” didi. Yana zindānbānnı çarlatıp ayttı kim: “İmdi urmaġıl ammā künde (13) bir mertebe ḳıçḳırsun.” didi. El-ḳıṣṣa, bu ḥāl bile bir rivāyetde altı yıl zindānda yattılar bir kün (14) münācāt ḳıldılar kim: “Ey Bar u Ḫudāyā Ḫudāvendā imdi ḥāl-i imgekim ḳalmadı. Ḫalāslik birġay-sin.” (15) didiler. Der-ḥāl Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ḥāżır boldılar. Ḫudāy taʿālā selāmını tigürdiler. Ayttılar kim: (16) “Ey Yūsuf şeyṭān işini ḳılmadıñg, Ḫudāy taʿālānı ferāmūş ḳılmadıñg, sini ṣābirlerdin (17) ve ṣıddīḳlardın ḳıldı.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Atam selāmet bar mu?” dip (18) irdiler. “Ṣıḥḥat bar, Ḫudāy taʿālā selāmet saḳlapdur. Sabr u taḥammül buyurdı bī-ṣabrlik ḳılurġa (19) ʿilācı yoḳ. Ey Yūsuf sin hem ṣabr ḳılġıl küni bolur ki heme Mıṣr ḫalḳı sañga çāker ü bende (20) bolurlar. Ol tüşi kim körüp irdiñg anı eṣerini körür-sin. Yaḳındur kim bendelikdin (21) āzādlikke tigey-sin. Ol kişiler kim sañga ẓulm ḳıldılar. Peşīmān ḳılġaylar. Mıṣr’ġa

[222] (1) pādişāh bolur-sin. Min sañga tüş taʿbīrini örgetey.” dip aġzılarıġa bir dürr-i yegāne dik (2) bir nimerse salıp irdiler. Heme temürleriġa tarḳap tüş taʿbīri andın ẓāhir boldı. Bu ʿilm-i ḥikmet ve ʿilm-i (3) taʿbīr irdi. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi’s-selām yana niçe müddet zindānda yattılar. Ol zencīrdin ġullarnı (4) hem Ḫudā āsān ḳıldı. Her ḳaçan ḫˇāhlasalar alıp ḳoyup yana salur irdiler. Zindānnı bir burçıdın (5) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām kūçege baḳıp olturur irdiler. Bir misāfir ötüp barur irdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (6) çarlap aldılar, sordılar kim: “Ne yirdin kilür-sin?” dip. Bu misāfir: “Şām’dın kilġan ġarībdür-min.” (7) didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Min hem Şām’dın kilgendür-min.”

didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar kim: (8) “Yaʿḳūb peyġamberni bilür müsin?” didiler. Ol kimerse: “Özlerini ve hem ḥāllerini bilür-min.” didi. (9) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Anı ne ḥāli bar?” didiler. Ol kimerse ayttı: “Bir bülend tife bar şol tifede yolġa (10) baḳıp āh Yūsuf’um āh Yūsuf’um, dip yıġlap olturadurlar.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Mini selāmımnı (11) yitkürür müsin?” dip irdiler. “Ārī yitkürür-min.” didi. Yana: “Ne ḥāli bar?” dip sorar irdiler. Ol (12) kimerse ayttı kim: “Rengi sarġarıp bili dü-tā bolup közi nā-bīnā bolupdur.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (13) ayttılar: “Eger barsaŋ͡gız aytıŋ͡g kim Mıṣr’da zindānda bir yigitni kördüm közi giryān, baġrı (14) büryān, özi ḥayrān, boynıda ġull, ḳolıda zencīr, ayaġıda kişeŋ͡g yitti yıldın biri zindānda olturupdur, (15) dip selāmımnı elbette yitkürġıl.” didiler. Ol misāfir ism-i şerīflerini sorap irdi. “Aytmaḳġa (16) Ḥaḳ taʿālādın ruḫṣat yoḳtur.” didiler. El-ḳıṣṣa, ol kimerse Şām’ġa kildi. Kenʿān’ġa kilip (17) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı ḳaşlarıġa kirip selām ḳıldı. Ḥażret-i Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Ḳaydın (18) kilür-sin?” didiler. Ol misāfir ayttı kim: “Mıṣr’ġa sūdāġa barıp irdim. Andın bir yigit sizge (19) selām didi.” dip Selām u peyāmlarını yitkürdi. Andın soŋ͡g her ne işitkenlerini beyān ḳıldı. (20) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Atı ne irmiş?” dip sorap irdiler. Ol misāfir ayttı kim: “Atını sorsam (21) atımnı aytmaḳġa fermān yoḳtur didiler.” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar kim: “Bu ṣūretler bilen ki aytur-sin

[223] (1) mini Yūsuf’um bolġay. Aŋ͡ga hem atını aytmaḳġa menʿ ḳılıpdur.” dip naʿre urup bī-hūş (2) boldılar. Heme oġlanları kilip ol kişiġa açıġlap ayttılar kim: “Bu merd-i kelān kesel (3) irdi. Her kişi kilip söz aytıp keselini ziyāde ḳıladur.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām hūşke (4) kildiler. Ol ḫaberçi hem kitti. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı iştiyāḳları derd-i (5) firāḳları ziyāde boldı. El-ḳıṣṣa, niçe maḥal ötti. Ol ḫatunları ki ḳollarını toġrap irdiler: (6) “Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı cemāllerini bir körsem.” dip bisyār ārzūlar ḳılıp yörür irdiler. (7) Her vaḳtda duʿā ve selām yiberür irdiler. Aytur irdiler ki: “Zelīḫā sizni biziŋ͡g sözimiz birle (8) zindānġa saldı.

Murādımızını birseñgiz ḥālā hem zindāndın ḫalāṣ ḳılur-miz.” dir irdiler. Yūsuf (9) ʿaleyhi’s-selām aytur irdi kim: “Andaġ ṭamaʿnı mindin üzüñgizler. Eger min andaġ ḳılur bolsam (10) Zelīḫā’nı sözini ḳabūl ḳılur irdim. İmdi min andaġ işni hergiz ḳılmas-min.” didiler. Heme (11) ḫatunlarnı ümīdi üzüldi. Zelīḫā Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı hīç vech birle köra’lmadı. Yūsuf (12) ʿaleyhi’s-selām zindānda körgen miḥnetidin miñg ḥiṣṣe ziyāderaḳ miḥnet ü meşaḳḳat tartar (13) irdi. Ḥikāyetde andaġ kiltürüpdürler kim Zelīḫā niçe yıl Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (14) tüşide körüp āteş-i ʿışḳıda örtenip yörür irdi. Āḫirü’l-emr viṣāl-i cemāl bā-kemālleriġa (15) müşerref boldı. Murādı köñglideki dik ḥāṣıl bolmadı. Ḳorḳutmaḳ üçün zindānġa saldı. (16) Ol hem fāʾide ḳılmadı. Āḫir endekkine hūşıġa kilip ayttı kim: “Min ḥīle yaşḳa kirdim. Bir kiçik (17) balaġa giriftār bolup köñgül birip munça melāmetlerġa ḳaldım. Evvelā ol kim ṣabr ḳılġay-min.” dip (18) ḳılġan işleriġa peşīmān boldı. Ve yana ayttı kim: “Eger Yūsuf’nı zindāndın çıḳarsam ḫalḳ yana (19) zebān-ı ṭaʿne-derāz ḳılurlar.” dip āb u ṭaʿām ve libās yiberip turur irdi. Bu eṣnāda Reyyān Melik (20) Sāḳī bile Bekāvul’nı zindānġa saldı. Bāʿiṣi şol irdi kim Reyyān Melik birle maġrib pādişāhı (21) yaġı irdi. Maġrib pādişāhı bir kün vezīrleri bile maṣlaḥat ḳıldı kim: “Ne iş birle Reyyān Melik’ni

[224] (1) Taḫtıdın taḫte-i tābūtke tartar-miz?” didi. Vezīri ayttı kim: “Reyyān Melik’ni aldıda ikki muʿtemed kişisi (2) bar: biri Bekāvul, biri Sāḳī. Bularġa köp māl yibersek Sāḳī şarāb birle, Bekāvul aş birle (3) zehr birür. Reyyān Melik ölgendin soñg murādımız ḥāṣıl bolur.” didi. Bu söz maġrib pādşāhıge (4) maʿḳūl boldı. İkki kişini çarlatıp kilip zer ü zīver birip köp vaʿdeler ḳılıp saldı. (5) Bu ikki kişi kilip bir kem-pīrġa āşnā boldı. Bir pāre zer ü zīver birdi. Bu kem-pīr bularnı Sāḳī birle (6) Bekāvul’ġa uçraşturdı. Olar ḫūb-dost bolup barış kiliş ḳıldılar. Āḫir pādişāhnı (7) ḫaṭ u ḫarīṭasını birdiler. Bular hem be-cān u dil ḳabūl ḳıldılar. Sāḳī fikr ḳıldı kim: “Reyyān Melik (8) bizge işenip özige ḫāṣ ḳıldı. Ne miḳdār devletini kördük mundaġ iş ḳılsek körünmeklik (9) bolur-min. Bu işni ḳılmas-min.” dip fikr ü endīşe ḳılıp turgen vaḳtda bu kem-pīr

hem uşbu ḳısm (10) ḫayālni ḳılıp barıp Sāḳī'ġa ayttı ki: "Ey Sāḳī Reyyān Melik sa͡ngа işenip öziġa ḫāṣ (11) ḳıldı. Yaḫşı atını mindi͡ng ve yaḫşı tonını kiydi͡ng. Ne miḳdār devletini körndi͡ng. İmdi körünmeklik (12) ḳılıp bir düşmenni yalġan vaʿdesiġa işenip ḫıyānet ḳılur musin?" didi. Sāḳī ayttı kim: (13) "Min hem uşbu ḳısm endīşede irdim. Sizni sözi͡ngiz mini endīşemġa ḳuvvet boldı." didi. Andın (14) so͡ng Sāḳī barıp pādişāhġa ayttı kim: "Ey pādişāh-ı ʿālem-penāh min Bekāvul'ni ḫūyını özgeçe (15) a͡ngladım. Mebādā ḫıyānet ḳılıp bir yaman iş ḳılmaġay ḫaber-dār bolsunlar." didi. Pādişāh (16) Bekāvul'nı çarlatıp: "Min Sāḳī birle sindin yaman ḫıyānetni gümān ḳıladur-min." didi. Bekāvul ayttı (17) kim:"Minde hīç bir gümān ḳıladurġan iş yoḳtur. Līkin Sāḳī'din min hem gümān ḳılıp irdim. (18) didi. Bu söz bile pādişāh ikkisidin hem bed-gümān boldı. "Bularnı nime ḳılay?" dip ʿAzīz-i Mıṣr'ġa (19) maṣlaḥat ḳıldı. ʿAzīz-i Mıṣr ayttı kim: "Ādemni öldürmek āsān, tirgüzmek müşkildür. Bularnı (20) zindāngа salmak kirek." dip Sāḳī bile Bekāvul'nı zindāngа yiberdi. Sāḳī'ni atı Becalīş irdi. (21) Bekāvul'nı atı, Yūnā irdi. Bular hem niçe kün zindānda yatıp tanuş boldılar. Yūsuf ʿaleyhi's-selām

[225] (1) zindāndakilerġa pend ü naṣīḥat ḳılur irdiler. Tüş körseler taʿbīrini aytur irdiler. Zindānīler (2) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı dost tutar irdiler. Bir kiçe Sāḳī tüş kördi kim bir yaḫşı bāġ-ı ārāste (3) mīveleri reng-ā-reng pişip turur. Yana bir top tak bar üç baş üzümni barıp sıḳay, dip (4) ḫayāl ḳılıp sıḳmay yip oyġandı. Ḫoş-ḥāl bolup Bekāvul birle kilip Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (5) tüşini taḳrīr ḳıldı. Belki unutḳanını hem aytıp birdiler. Sāḳī ḥayrān ḳaldı. Ayttı kim: "Tüşümni (6) mindin hem ḫūbraḳ bildi͡ngiz. Taʿbīrini aytı͡ng." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar kim: "Sini üç (7) kündin so͡ng zindāndın çıḳarıp sözü͡ngni rāstlıġını bilip ser ü pālar birip (8) ʿöẕrler aytıp manṣıbı͡ngnı ziyāde ḳılur. ʿİzzet ü ḥürmeti͡ng evvelġıdın artuḳraḳ bolur." (9) didiler. Andın so͡ng Bekāvul ayttı kim: "Min hem bir tüş kördüm. Ḫān birçi ḫānesinde irmiş. Min (10) üç tennūr nān pişürüpdür-min. Bu tennūrlarnı biri ḳızıl, biri aḳ, biri sarıġ irdi. Bu nānlarnı (11) üç

ẓarfġa saldım. Başımġa ḳoyup pādişāhġa alıp baray digenimde, hevādın ḳuşlar kilip (12) talaşıp alıp kittiler." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām cevāb aytmadılar. Bekāvul köp cedel (13) ḳıldı. Yūsuf ʿaleyhi's-selām: "Körmegen tüşni taʿbīri yoḳ." didiler. "Min uşbu ḳısm tüş (14) kördüm." dip Bekāvul köp cedel ḳıldı. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ġayretleri kilip ayttılar kim: (15) "Sini üç kündin soñg zindāndın çıḳarurlar. Pādişāh sini asḳalı buyurur. Çārsūda (16) asarlar. Gūştıñgnı ḳurt ve ḳuşlar yigeyler. Bekāvul bu taʿbīrni işitip: "Min yalġan aytıp (17) irdim. Tüş körmepdür-min." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām: "Körseñg körmeseñg hem şundaġ (18) bolur-sin." didiler. "Taḳdīr ü ḳażā kitti. Ḳalemde şundaġ bitilġan irdi." didiler. Ḳavluhu taʿālā: (19) "**Ḳużiye'l emrulleẓī fīhi testeftiyān.**"[79] Üç kündin soñg kişi kilip bularnı alıp barur boldı. (20) Yūsuf ʿaleyhi's-selām Sāḳī'ġa ayttılar kim: "Sin evvelġıdın pādişāhġa muḳarreb bolur-sin. Ammā mini (21) unutmay. Pādişāhġa aytġay-sin, min mundın ḫalāṣ bolġay-min." didiler. Bu sözleri dergāh-ı ḥażret-i

[226] (1) İlāhī'ġa nā-pesend kildi. Ḥażret-i İlāhī'din Cebraʾīl ʿaleyhi's-selāmġa fermān boldı kim: "Barıp Yūsuf'ġa (2) aytġıl maḫlūḳdın yārī tilegeniġa yana altı yıl zindānda yatḳuzur-min." didi. Der-ḥāl Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām (3) kilip ayttılar kim: "Ey Yūsuf sini kim yaratken?" Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ḫudāy taʿālā yaratken." (4) "Ḳuduḳdın, aġalarıñgnı ḳolıdın, ʿAzīz-i Mıṣr'nı ġażabıdın, Zelīḫā'nı mekridin, şeyṭānnı şerridin (5) kim ḫalāṣ ḳılġan?" Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ḫudāy taʿālā ḫalāṣ ḳılġan." Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām (6) ayttılar: "Andaġ bolsa nime üçün Sāḳī'ni vāsıṭa ḳılıp Reyyān Melik'din penāh tilediñg? Zindānge (7) kirgeniñgġa altı yıl bolup irdi. Bu sözüñgni cezāsıġa yana altı yıl zindānda yatmaḳçı bolduñg." (8) didiler. El-ḳıṣṣa, Sāḳī bile Bekāvul'nı pādişāhnı ḳaşıġa alıp bardılar. Sāḳī'ni şarābıġa töhmet (9) bolup irdi. Sāḳī alıp içti. Hīç nime bolmadı. Bekāvul'nı ol künki aşını aldıġa ḳoydılar. İçgeli (10)

[79] Yūsuf Sūresi 41. Ayet(12/41): "… işte hakkında fetva istemekte olduğunuz mesele (böylece) olup bitmiştir."

unamadı. Sāḳī'ni kördiler. Bülend orun birdiler. Bekāvul'nı asıp öldürdiler. Gūştını (11) ḳuşlar yip kitti. Ḫˇāce İsmāʿīl Mercānī raḥmetu'llāhi ʿaleyh aytıpdurlar kim: "Her kiçe Zelīḫā (12) zindānġa bir kūşede kilip olturur irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām ʿibādet ḳılur irdiler. (13) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı Zelīḫā birle pervāları bolmas irdi. Tan͡g atḳanda Zelīḫā öyiġa kiter (14) irdi." Bir kün Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām ayttılar kim: "Ey Yūsuf bu duʿānı oḳuġıl, Ḫudāy taʿālā sini zindāndın (15) ḫalāṣ ḳılġay." dip Uşbu duʿānı örgettiler: "**Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm yā ekberu külli kebīr veyā men lā şerīke leh** (16) **velā naẓīr ya men huve ʿalā külli şeyʾin kadīr yā men huve bi-külli şeyʾin ḫabīr yā ḫāliḳu'ş-şemsü ve'l-ḳamerü'l-münīr rāzıḳu'l-ṭıflu'ṣ-** (17) **-ṣaġīr yā rāḥimü'ş-şeyḫü'l kebīr yā muḥyi'l-mevtī ve huve ʿalīmün yesīr müyesser külli ʿasīr ecʿalnī min emrī ferḥan muḫricen** (18) **yā erḥamü'r-rāḥimīn.**" Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi's-selām bu duʿānı oḳudılar. Bir ferişte kilip Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (19) ayttı kim: "Ey Yūsuf Reyyān Melik tüş körgey. Sin anı taʿbīrini aytur-sin. Anı sebebidin zindāndın (20) ḫalāṣ bolġay-sin." Rivāyet ḳılıpdurlar kim Reyyān Melik bir kiçe ṭaʿām köp yidi. (21) Köp vaḳt oyġaḳ olturup ḥikāyet ḳıldurdı. Vaḳtī ki uyḳusı kildi. Yatıp uḫladı.

[227] (1) Bir tüş kördi. İrtesi turdı muʿabbirlerni yıġdurdı ayttı kim: "Bu kiçe tüş kördüm. (2) Tüşümde deryā-yı Nīl'ni lebide olturur irdim. Deryādın yitti inek yaʿnī sigir çıḳtı. Hemesi (3) sarıġ ḳoşḳa simiz imçekleridin süt aḳıp turur irdi. Yana yitti sigir çıḳtı. Aruḳ körüksiz (4) tişleri tonġuznı tişi dik, yüzni pīlni burnı dik. Bu yitti aruḳ inek, ol yitti simiz ineklerni (5) yidi. Ḳarnı toymadı. Yana yitti top buġdaynı kördüm. Sebz ü ter ü tāze dānesi yitilġan sīrdān (6) ol aruḳ sigirler ol buġdaynı yigeli ḳaṣd ḳıldı. Henūz yigeni yoḳ irdi. Yana yitti top (7) ḳoruḳ küm dān-ı buġday peydā boldı. Ol yaş sebz sīrdān buġdayġa çirmaşıp ḳuruttı. (8) Bu ḥālde bir ḳattıġ şimāl peydā boldı. Ol yitti aruḳ sigirni ve ol ḳuruḳ buġdaynı yoḳ (9) ḳıldı. Munı körüp ḳorḳup oyġandım. İmdi ey vaẓīfe-yi yegān muʿabbirler. Bu tüşümni taʿbīrini (10) aytın͡glar." didi. Muʿabbirler bu tüş taʿbīrini bilmediler. Üç kün mühlet tilediler. Üç kündin (11) son͡g ḳorḳġanlarıdın

ayttılar kim: “Bu tüş perīşān ve bulġançuḳ tüşdür. Bizler munı (12) taʿbīrni bilmesmiz.” didiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Ḳālū aḍġāṯu aḥlām vemā naḥnü bi teʾvīli’l aḥlāmi bi ʿālimīn**”[80] (13) aytıpdurlar kim: “Ol kiçe Yūsuf ʿaleyhi’s-selām tüş körüp irdiler kim bir kimerse kökdin (14) tüşüp Mıṣr ḫalḳını mālını kiltürüp Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḳoyunlarıġa salur. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (15) hemesini ḳaytarıp birürler. Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām oyġandılar. Öz tüşleriġa andaġ (16) taʿbīr ḳıldılar kim ey yārānlar sivünçi sizlerġa kim hemmelerińgiz zindāndın ḳutulur-sizler. (17) Mıṣr ḫalḳı açlik sebebidin sizlerġa ḳul bolurlar.” Rivāyet ḳılıpdurlar kim ol kiçe, (18) Zelīḫā hem tüş kördi kim Yūsuf ʿaleyhi’s-selām taḫt üzre başlarıġa tāc ḳoyup olturupdurlar. (19) Zelīḫā ayaġlarıġa yıḳılur. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām Zelīḫā’nı ayaġları birle iterürler. Zelīḫā ḥayrān (20) ḳaldı. Zelīḫā oyġandı irse āh urup ayttı kim: “Tüşümde hem öńgümde hem ḫˇārlar mańga (21) boyun sunmas.” didi. El-ḳıṣṣa, Muʿabbirler pādişāhnı tüşini taʿbīrini bilmediler. Pādişāh ġażab birle

[228] (1) ayttı kim: “Şunça yıldın biri niʿmetimni yidińgizler. Yana tüşümni perīşān u bulġanç dir sizler.” (2) dip uluġlarını öldürdi. Ol ḥālde Sāḳī’ni yādıġa tüşti. Ayttı: “Ey pādişāh-ı ʿālem-penāh (3) sizni tüşińgizni taʿbīrini aytadurġan kişi bardur. Mini ańga yiberińg.” didi. Reyyān Melik (4) sordı: “Ol kimdür?” Sāḳī ayttı: “Bir yigitdür. Dānā ve rāst-gūy ve ḫoş-rūy.” Melik sordı: (5) “Ol yigit ḳandadur.” Sāḳī ayttı: “Ol zindāndadur.” Pādişāh Sāḳī’ni yiberdi. Sāḳī zindāngа (6) kildi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı pādişāhġa aytmaġanıdın uyalıp köp ʿöẕrler ḳılıp ayttı kim: (7) “Sizni ferāmūş ḳılıpdur-min. Günāhımnı ʿafv ḳılġay-siz.” didi. Andın sońg ayttı: “Ey (8) şıddīḳ bir müşkil tüşni cevābıġa kilipdür-min kim yitti aruḳ sigir, yitti simiz sigirni (9) yipdür. Ve yana top ḳuruḳ buġday, yitti top sebz buġdayġa çirmaşıp ḳurutupdur. Bularnı (10) taʿbīri nimedür? Pādişāh bu tüşdin köp ġam-gīn bolup mini sizġa yiberdi. Cevābıńgızġa (11)

[80] Yūsuf Sūresi 44. Ayet(12/44): “Onlar da dediler ki: (Bunlar) karmakarışık (ve yalancı) düşlerdir. Biz böyle düşlerin tabîrini bilici (kimse)ler değiliz.”

muntaẓır bolup turupdur.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar kim: “Yitti simiz inek, yitti yıl (12) maʿmūrlik bolġay. Ol yitti baş sebz buġday oldur kim aşlıġ yaḫşı kilür. Ol yitti aruḳ (13) sigir oldur kim yitti yıl ḳaḥṭçilik bolur. Ol yitti top ḳuruḳ buġday oldur kim āsmāndın (14) yamġur yaġmas. Aşlıġ ikse hem bitmes. Köp ādemler nān, dip cān birgeyler. Ata oġuldın (15) ana ḳızdın ḳaçar.” Naḳlīdür kim Resūl-ı Ekrem ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem ayttılar kim: (16) “Raḥmet birāderim Yūsuf ʿaleyhi’s-selām kim on ikki yıl zindānda yatıp tüşni taʿbīrini pādişāhġa özüm (17) barıp aytar-min, dip bahāne bile çıḳmaḳnı iḫtiyār ḳılmadı. Eger min bolsam şol bahāne birle (18) çıḳar irdim. Ḫudāy taʿālā öz faẓl u keremi birle selāmet saḳlap. Şādlik bisāṭıda ġamnı (19) zindānıda köñglini şād u ḫurrem tutupdur. Ḥaḳ taʿālā bir bahāne bile pādişāhnı yiberip yüz miñg ʿizzet (20) ü ḥürmet bile zindāndın çıḳarur.” El-ḳıṣṣa Sāḳī pādişāhġa barıp Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (21) aytken taʿbīrlerini beyān ḳıldı. Pādişāh ḥayrān ḳaldı. Ayttı kim: “Yana barıp munı tedbīrini

[229] (1) sorġıl.” didi. Sāḳī kilip “Munı tedbīri nedür?” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Yitti (2) yıl aşlıġ tarıġ köp iksünler. Ḫūrāklarıġa lāyıḳ yançsunlar, ḳalġanını yançmasdın, anbār (3) ḳılsunlar. Bu yitti yıldın soñg yana yitti yıl kilġay, āsmāndın yamġur yaġmaġay, yirdin giyāh (4) önmaġay. Ol yitti yılġı yıḳḳan aşlıġ buġdaynı bu yitti yılda yigeyler. Sāḳī barıp Melik’ge (5) bu sözlerni beyān ḳıldı. Reyyān Melik bu sözlerni işitip ḫūb yaḫşı fehmlep Sāḳī’ġa ayttı kim: (6) “Barıp tüşümni taʿbīrini aytken yigitni munda mini aldımġa kiltürġıl.” Sāḳī kilip (7) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa Reyyān Melik’ni sözini tigürdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Mini ʿAzīz-i Mıṣr (8) Zelīḫā’nı sözi birle zindānġa salıp irdi. On ikki yıl boldı munda olturupdur-min. (9) Barġıl, pādişāhġa aytġıl evvel ḫatunlarıge Zelīḫā’nı aldıda ḳollarını toġradılar. ʿAzīz-i (10) Mıṣr birle Zelīḫā’nı ḳamtū ḳılıp sorsuñg ki ḳollarını nime üçün toġradılar.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (11) maḳṣūdları ol irdi ki: “Zindānġa tüştüm günāhım bar yoḳını pādişāh bilsün, zindānġa (12) nime sebebdin tüşüp irdiñg dise, min ḫatunlarnı ḳılġan

mekr ü ḥīlelerin aytsam, pādişāhġa (13) ḫoş kilmes özi sorap bilsün." didiler. Resūl ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ol küni Yūsuf (14) ornıda min bolsam der-ḥāl zindāndın çıḳar irdim. Birāderim Yūsuf ol işni yaḫşı ḳıldı. (15) Reyyān Melik'ni köñgli şāf u rūşen bolsun." didi. Sāḳī kilip Yūsuf ʿaleyhi's-selām sözlerini (16) Reyyān Melik'ge ʿarż ḳıldı. Melik ol ḫatunlarnı ve hem Zelīḫā'nı çarlap Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḥāllerini (17) ve hem ḫatunlarnı ḥālini Zelīḫā birle Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı heme vāḳı'alarnı sordı. Ḫatunlar (18) gümān ḳıldılar kim: "Bu ḳıṣṣalarnı pādişāh işitip bizlerdin sorar." dip hemeleri Zelīḫā başlıġ (19) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı pāklik ve bī-günāhlikleriġa iḳrār ḳıldılar. Ol ḥālde Zelīḫā Sāḳī'din (20) sordı kim: "Yūsuf mindin şikāyet ḳılıp hīç söz sözledi mü?" Sāḳī ayttı: "Sini yamanlap hīç (21) aġzıġa almadı. Zelīḫā ayttı: "Aḫsenetü zihī ʿālem zihī ʿābid zihī müttaḳī on ikki yıl zindānda

[230] (1) mini töhmetimdin yattı. Şundaġ bolsa hem mini sırrımnı fāş ḳılmadı." dip cāyidin turdı. Pādişāhnı (2) ordasını ortasıda ayttı: "Ey pādişāh-ı ʿālem şol vaḳtġaça ʿāşıḳlıġım mecāzī irdi. (3) Aytıp irdim ki: "**Mā cezāʾu men erāde biʾehlike sūʾen**"[81] ,yaʿnī sini ḫānedānıñġa yaman saġınġan kişini cezāsı (4) nimedür, dip irdim. İmdi ʿaşıḳlıġım ḥaḳīḳī boldı. Rāstnı aytur vaḳt boldı. Ḳavluhu taʿālā: (5) "**Ḳāletimraeʾtü'l ʿazīzi'l āne ḥaṣḥaṣa'l ḥaḳḳu**"[82] Heme günāh mindedür. ʿĀşıḳ bolġan mindür min. (6) Yūsuf'nı öyge çaḳırġan mindür min. Anı ḳovalap itekini yırtġan mindür min. Añga günāhnı (7) min yükledim, günāh-kār mindür min ve ol rāst-gūlardındur." didi. Aytıpdurlar kim: (8) Zelīḫā Melik birle ʿAzīz-i Mışr aldıda üç sözni rāst ayttı, birinçi " **Āne ḥaṣḥaṣa'l ḥaḳḳu**"[83] , ikkinçi "**Ene** (9) **rāvedtehü ʿan nefsihi**"[84] didi, üçünçi "**Ve**

[81]Yūsuf Sūresi 25. Ayet(12/25): "…zevcene kötülük etmek isteyenin cezası ... ne olabilir."

[82] Yūsuf Sūresi 51. Ayet(12/51): "…Aziz'in karısı da şöyle dedi: Şimdi hak meydana çıktı..."

[83] Yūsuf Sūresi 51. Ayet(12/51): "…şimdi hak meydana çıktı..."

innehu le mine'ṣ-ṣādiḳīn" [85] didi. Bu üç sözni şerāfetidin (10) üç kerāmet taptı. Kāfire irdi, īmān taptı. Ḳarı irdi, yaş boldı. Yana Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (11) cüft boldı. Yana Zelīḫā ayttı: "Ey pādişāh-ı ʿālem eger Yūṣuf bul vaḳtġaça zindānda turmasa irdi. (12) Anı ʿışḳıda min özümni helāk ḳılur irdim." didi. Pādişāh Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa Sāḳī'din (13) bu sözni aytıp yiberdi kim: "Ḫatunlar öz günāhlarıġa iḳrār ḳıldılar. Kil öz ḥużūrıñda (14) olarnı ʿazāb ḳılay." didi. Sāḳī zindānġa kildi. Ol ḫatunlarnı ve hem Zelīḫā'nı iḳrār (15) ḳılġanını ve pādişāhnı aytken sözini Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa bir bir beyān ḳıldı. Yūsuf ʿaleyhi's-selām (16) ayttılar: "Bu sözlerni soratġanım alarnı ʿazāb ḳıldurmaḳ üçün imesdür. Belki anı üçün (17) irdi kim ʿAzīz-i Mışır bilsün kim min Zelīḫā'ġa ḫıyānet ḳılġanım yoḳ. Ḫudāy taʿālā ḫıyānet-karlar (18) işini yaḫşilikke çıḳarmas." didiler. ʿAbdu'llāh ibni ʿAbbās rażıya'llāhu taʿālā ʿanhümā aytıpdurlar, (19) vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi's-selām: "Min ḫıyānetçi imes-min." dip özlerini yaḫşıladılar irse Cebra'īl (20) ʿaleyhi's-selām ḥāżır bolup ayttılar: "Ey Yūsuf Zelīḫā'ġa meyl ḳılmadıñ mu? Öz nefsiñni (21) yaḫşilikke çıḳarur-sin." Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Köñlüm yaḫşıdur. Nefsimni yaḫşı dimes-min.

[231] (1) Bu nefs elbette yaman işke buyuradurġandur." Ḳavluhu taʿālā: "**Ve mā uberri'u nefsī inne'n nefse'le emmāretün** (2) **bi's sū'i**"[86] aytıpdurlar Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı Melik'ge ayttılar. Melik'ni müştāḳlıġı ziyāde (3) bolup memleketini āḫūnd u ʿulemā ve ekābir ü eşrāflarıdın libās-ı mülūk-āne birip yiberdi kim: (4) "Yūsuf'nı mañga kiltürüñgler. Özüm üçün ḫāliş ḳılay. Yaʿnī memleketni işlerni (5) añga

[84] Yūsuf Sūresi 51. Ayet(12/51): "…ben onun nefsinden murad almak istedim…"

[85] Yūsuf Sūresi 51. Ayet(12/51): "…o ise seksiz şüphesiz doğru söyleyenlerdendir."

[86] Yūsuf Sūresi 53. Ayet(12/53): "(Bununla beraber) ben nefsimi terbiye etmem. Çünkü nefs, olanca şiddetiyle kötülüğü emredendir muhakkak…"

tapşuray.” didi. Ḳavluhu taʿālā: “**Ve ḳāle’l melikü’tūnī bihi estaḫlişhu linefsī**”[87] Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bu beşāretdin (6) ḫursend bolup zindān işikiġa kilip başlarını yudılar. Saçlarını taradılar. Pādişāhāne (7) libāslarnı kiydiler. Tāc başlarıġa ḳoydılar. Zindān ḫalḳı hemeleri yıġlaşıp ayttılar: (8) “Ey Yūsuf köp yıllar bizlerġa aş ve nān birdiñgiz. Köp yaḫşilikler ḳıldıñgız. İmdi bizler (9) sizdin ayrılıp bu zindānda ḳandaġ turur-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳaytıp Sāḳī’ġa ayttılar: (10) “Pādişāhġa barġıl aytġıl kim Yūsuf aytur köp yıllar boldı. Bu zindān ḫalḳı birle üns alıp (11) irdim. İmdi min çıḳıp barur bolsam bularnı közi giryān, baġrı büryān bolup ḳalurlar. (12) ʿİnāyet ḳılıp öz keremi birle bularnı āzād ḳılıp günāhlarını baġışlasun. Bolmasa mini bulardın (13) ayırmasun.” didiler. Sāḳī barıp Melik’ge aytıp irdi. Melik hemesini āzād ḳıldı. **Laṭīfe** (14) bu kün dünyāda Yūsuf ʿaleyhi’s-selām şefāʿati bile Reyyān Melik zindānlıġlarnı āzād ḳıldı. Tañgla (15) maḥşerde Muḥammed Muṣṭafā ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem şefāʿatleri birle ʿāṣī ümmetlerni Ḫudāy taʿālā dūza

ḫdın (16) āzād ḳılsa hīç ʿacīb ü ġarīb irmes. Ḳaçan Yūsuf ʿaleyhi’s-selām zindān ḫalḳı birle zindāndın çıḳtılar. (17) Kördiler kim altun araba turupdur. Ol zamānede resm andaġ irdi ki her kimni pādişāh ʿizzet ḳılsa (18) altun arabaġa salıp yörür irdiler. El-ḳıṣṣa Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa pādişāhāne libāslar (19) kiydürüp başlarıġa tāc ḳoyup altun arabaġa olturġuzup pādişāhnı ordasıġa (20) alıp bardılar. Mışr ḫalḳı bu nevʿ iʿzāz u ikrāmlar bile körüp ayttılar kim: “On ikki yıl boldı (21) bu oġulnı ḳolıda zencīr ayaġıda kişen zindānġa alıp barur irdiler. Bu kün bu ḳısm devletke

[232] (1) müşerref bolupdur.” didiler. Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām pādişāhnı aldıġa kirdiler. Selām (2) ayttılar: “Es-selāmu ʿalā mine’t-tebeʿal-hüda” Melik Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa öz yanıda orun birdi. (3) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa Melik yitmiş til birle sözledi. Hemesiġa cevāb birdiler. Melik taḥsīn ve (4) āferīn ḳıldı. Andın soñg

[87] Yūsuf Sūresi 54. Ayet(12/54): “ Padişah: Getirin onu bana, dedi, onu kendime has bir (müsteşar) edineyim…”

Yūsuf ʿaleyhi's-selām ʿİbrānī tili birle duʿā ḳıldılar. Melik sordı: (5) "Bu niçük tildür?" Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Atalarım tilidür." Heme ḫalāyıḳ inṣāf ḳılıp ayttılar kim: "Rūy-ı (6) ʿālemde ādem ferzendi içide mundın ḫūbraḳ ve bihraḳ kişi yoḳtur." didiler. El-ḳıṣṣa Reyyān Melik (7) sözledi, tüşini taʿbīrini sordı. Cevāb-ı dil-peẕīr işitti ayttı kim: "Bu kün sizni ḳadr ü menziletiñiz (8) bilindi. Ve her nime ki mini taṣarrufımdadur. Sizġa inandım. Vezīrlikni sizġa birey-min." didi. (9) Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Vezīrlik ʿAzīz'ni ḥaḳḳıdur, anıñ ḥaḳḳı mini demimde köpdür. Ol (10) tirig bar, min vezīrlikni iḫtiyār ḳılmas-min." didiler. Melik ayttı: "Ey Yūsuf pādişāhlikke lāyıḳ (11) mindür-min. Ammā sizni heme biglerdin kette ḳılıp bülend orun birsem dir-min." didi. (12) Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ey Melik maña yirni ḫazīnesini tapşuruñ yaʿnī her ḥāṣılātıge yirdin (13) öner. Mini añga ḫazīneçi ḳılıñ başḳa manṣıb maña kirekmes. Dihḳānçilikni yaḫşı bilür-min." didiler. (14) Ḳavluhu taʿālā: "**Ḳāle'cʿalnī alā ḫazā'ini'l arż innī ḥafīẓun ʿalīm**"[88] Melik ḫoşnūd boldı. Ol işni Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (15) tapşurdı. Yana ayttı: "Ey Yūsuf mini mülkimni her niçük taṣarruf ḳılsañ ḳılġıl velī ikki işdin (16) özüñni saḳlaġıl, biri ol kim perde içideki ḫatunlarım birle kenīzeklerim birle sözleşmeġıl." (17) Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar kim: "Ey melik bizni şerīʿatimizde ol iş ḥarāmdur." yana melik ayttı: "Mini birle (18) bir ṭabaḳda aş yimegil. Min hem siz birle aş yimes-min." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ey melik min hem sizin (19) birle aş yimeġay-min." Köñülleride ayttılar: "Maña hem ʿārdur-sin, Şeddād uruġıdın-sin. Min (20) Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām oġlı İsḥāḳ ʿaleyhi's-selām nebīresi İbrāhīm ʿaleyhi's-selām nāfilesidür-min." Andın (21) soñ Melik Yūsuf ʿaleyhi's-selām üçün ḳaṣr-ı ʿālī binā ḳıldurdı. Pādişāh ḳorḳtı ki:

[88] Yūsuf Sūresi 55. Ayet(12/55): "(Yusuf): Beni memleketin hazineleri üzerine (memur) et. Çünkü ben onları iyice korumaya muktedirim, (bütün tasarruf şekillerini de) bilenim, dedi."

[233] (1) “Yūsuf ʿaleyhi’s-selām mini īmānġa daʿvet ḳılsa min aṉga nime cevāb birgeymin.” dip andın soṉg (2) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa: “İkin tikinni işini sizġa inandım. Mülkümni sizġa tapşurdum. (3) Min ḳarıdım yaşım ulġaydı.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām yitti yıl ikin tikinni iktürdiler. Aşlıḳlarnı (4) samanı birle kömdürdiler. Taġlarda çuḳurlar ḳazdurup. Ol çuḳurlarnı aşlıḳ birle (5) tolġuzdılar. Ol erzānçilik ve maʿmūrçilik yıl tamām boldı. Ḳaḥṭçilik yılı yitüşdi. Bir batman (6) arpa bir altun boldı. Vaḳtī ki ḳaḥṭ kilür kiçesi boldı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḫizmet-kārlarġa: “Arpa nānı (7) pişürüp ḳoyuṉglar bu kiçe seḥer vaḳtıda maṉga kiltürüp biriṉgler.” dip buyurdılar. Ḫādimler (8) aytkenleri dik ḳılıp ḳoydılar. Ḳaçan seḥer vaḳtı boldı. Melik: “Köp ḳarnım açtı.” dip oyġandı. Yūsuf (9) ʿaleyhi’s-selām pişürttürüp ḳoyġan arpa nānıdın kiltürüp birdiler. Melik yip körüp ayttı: (10) “Ey Yūsuf ʿömrümde mundaġ tatlıġ nān yigenim yoḳ irdi.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: “Ey melik (11) ol arpa nānıdur. At ve sigirlerni ḫūrākīdur ammā anı tatlıġ bolmaġı ḳaḥṭçilikni eṣeridür.” (12) Andın soṉg ḫalāyıḳġa ölçek birle aşlıġ birdiler. Bī-çāre ve kem-baġallarġa aşlıġ ṣadaḳa ḳıldılar, bay (13) ve tüvānālarġa sattılar. Yarmaḳ aldılar pādişāhnı ḫazīnesiġa saldılar. Aytıpdurlar kim: “Yitti yılda (14) ḫazīneni yarmaḳ birle toldurdılar.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa uşbu manṣıbnı biredurġan vaḳtda Melik (15) şarṭ ḳılıp irdi kim biş yıllik ikinni ḥāṣılātını melikġa birġaylar, ikki yıllik ḥāṣılını Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (16) özleri alġaylar. Vaḳtī ki ḥuṣūl tuttı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa yitti bir batman buġday on ḫarvār ḥāṣıl (17) tökti. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām buġdaylarnı ḳavuġı birle anbārladılar güye tüşmesün, dip. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (18) ḳırḳ ḥācibleri bar irdi. Mıṣr uluġları her kün mülāzimetleriġa barur irdiler. Evvelġı yıl ḫalāyıḳlar (19) altun kümişlerini birip aşlıġ aldılar. İkkinçi yıl at ve tive ve sigirlerini birip aşlıġ aldılar. Üçünçi (20) yıl ḳul çörilerini sattılar. Törtinçi yıl vaṭanlarını sattılar. Bişinçi yıl öy esbāblarını sattılar. Altınçı (21) yıl oġul ve ḳızlarını sattılar. Yittinçi yıl özlerini sattılar. El-ḳıṣṣa, Mıṣr memleketini Reyyān Melik Ḥażret-i Yūsuf’ge

[234] (1) bağışladılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳabūl ḳılmadılar. Ol zamān Ḫażret-i Cebraʾīl kilip ayttılar kim: “Ey Yūsuf (2) pādişāhlikni ḳabūl ḳılġıl fermān-ı ilāhī şoldur.” didiler, ḳabūl ḳıldılar. Yurt köp maʿmūrçilik (3) boldı. Ḳaḥṭçilik ber-ṭaraf boldı. Āsāyişţelik ve ʿadālet birle sürediler. Ammā Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (4) yollarġa tusḳavul ḳoyup irdiler. “Ḳaçan uzun boylük körklük yüzlük alpaġut yigitler (5) kilse mini aldımġa alıp kilińgler.” dip irdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġlanları on yigit (6) hemelerini ḳadd u ḳāmetleri bir dik şehrġa dāḫil boldılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa kilip ḫaber birdiler. (7) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bildiler kim aġalarıdur. Bir rivayetde aytıpdurlar kim: “Yūsuf ʿaleyhi’s-selām- (8) -nı satılġanlarıġa yigirme yitti yıl bolup irdi. Bu yigirme yitti yılnı içide Yūsuf ʿaleyhi’s-selām atalarıġa (9) illig mertebe nāme bitip yiberdiler. Ḫudāy taʿālānı emri birle hīç nāme Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa yitmedi. El-ḳıṣṣa (10) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām olarnı tanıdı, olar Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı tanımadılar. Köp zamānlar ötken (11) üçün tanımadılar. Ṣaḥīḥ rivāyet oldur kim ḳırḳ yıl ötken irdi yā ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (12) olarġa niḳāb birle sözleşip irdiler. Anıńg üçün tanımadılar. Ḳavluhu taʿālā: “**Ve cāʾe iḫvetü yūsufe (13) fedeḫalūʾ ʿaleyhi feʿarafehum ve hum lehü munkirūn**”[89] Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aġalarını kördiler ve olarnı (14) ḳılġan işleri yādlarıġa tüşti. Ḫ̌āhladılar ki ol işlerini aytıp serzeniş ḳılsalar (15) Ḫudāy taʿālā Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı köńgülleriġa vaḥy ḳıldı: “Ey Yūsuf olarġa bu kerret ḳaytmaġıl. (16) Yana kilġusıdur. Olardın merḥametińgni dirīġ tutmaġıl.” dip Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aġalarını kördi kim (17) yolnı gerd ü ġubārı reng ü rūylarıġa olturupdur. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām köńgülleride ayttılar: (18) “Mini uluġlıġım ẓāhir bolsun bularnı sivüntürüp yibereyin.” dip sordılar: “Ḳaydın kilür-sizler?” Olar (19) aydılar: “Kenʿān’dın kilür-miz, Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġlanları-miz.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar: (20) “Atańgız tirig barlar mu?” aġaları ayttılar: “Belī.” Yūsuf

[89] Yūsuf Sūresi 58. Ayet(12/58): “Yusuf’un kardeşleri gelip onun huzuruna girdiler. (Yusuf) onları tanıdı, onlar ise kendisini tanımıyorlardı.”

ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Nime iş ḳılurlar?” (21) Olar ayttılar: “Peyġamber tururlar. Ḫudāy taʿālāġa ṭāʿat u ʿibādet ḳılurlar.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar:

[235] (1) “Kimdin kimge peyġamberdürler?” aġaları ayttılar: “Ḥaḳdın ḫalḳġa peyġamberdürler.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (2) ayttılar: “Peyġamber bolsa nime üçün Mıṣr ilige kilip peyġamberlik ḳılmaslar?” Aġaları ayttılar: “Kenʿān’ġa ve hem (3) Kenʿān’nı eṭrāfıdaki illerge peyġamberdürler. Özleri ḳarı bolġandurlar. Közleri hem (4) körmes.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Közleri nime sebebdin körmes boldı?” didiler. (5) Aġaları ayttı: “Yūsuf atlıġ oġlıları bar irdi. Anı köp yaḫşı körer irdiler. Ol oġul- (6) -ları ġāʾib boldı. Anı firāḳıda köp yıġladılar. Közleri körmes boldı.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (7) bu sözni işitip niḳāb içide köp yıġladılar. Rivāyetde aytıpdurlar: “Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (8) ol ḥālde taḫt üzre olturup ḥarīr kiyip olturur irdiler. Oñg ḳollarıda (9) miñg ġulām beççe-i dürr der-gūş-ı muraṣṣaʿ-pūş ṭılā kemer bilide ḳol ḳavuşturup turur irdiler. (10) Sol ḳollarıda hem miñg ġulām beççe-i dürr der-gūş-ı muraṣṣaʿ-pūş kümiş kemer bilide turur irdi. Ordalarını (11) işikide bir yüz kişi ḳara tonlük ḳollarıda altun tayaḳ, yana bir yüz kişi kümiş tayaḳ tutup (12) turur irdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar Yana: “Aġa ve iniñgiz bar mu?” Olar ayttılar: “Bizler on bir (13) aġa ini-miz. Birimiz öyde atamız ḫiẕmetiġa meşġūldür.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar: (14) “Hemeleriñgiz bir anadın musizler?” Olar ayttılar: “Her ikkimiz bir anadındur-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (15) aldılarıda olturġan bigleriġa baḳıp ayttılar: “ʿAceb ḫoş-rūy, ḫoş-ṣūret, ḫoş-ḳadd u ḳāmet (16) yigitler iken.” didiler. Aġaları bu sözni işitip sivünüp ayttılar: “Yana bir ögemiz bar irdi. (17) Ol bizlerdin hem çiraylik irdi. Velīkin ġāʾib boldı.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar: (18) “Ol ögeñgiz nime üçün ġāʾib boldı?” Üçi yek-bāre cevāb birdi, biri ayttı: “Böri yidi.” Biri ayttı: (19) “Oġrı öltürdi.” Biri ayttı: “Köylekini beyābānda ḳanlıġ kördük.” didiler. Sözleri (20) birbirlerige toġrı kilmedi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Bular

cāsūsdurlar yā oġrıdurlar (21) zīrā ki sözleri birbiriġa muvāfıḳ irmes.” didiler. Olar ayttılar: “Bizler peyġamber-zādemiz. Bizlerde

[236] (1) oġurluḳ bolmas velīkin bir inimiz yoḳ bolġan ölüg tirigini bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (2) buyurdılar: “Bularnı çuvāllarıġa buġday tolġazıp biriñgler.” Dip yana ayttılar: “Atañgızġa (3) bir tive buġday, öydeki iniñgizġa bir tive buġday birsem alıp barıp birür-sizler mü?” didiler. (4) Olar ornılarıdın turup ḳutluḳ ḳıldılar. Ayttılar kim: “Bizlerge devlet ü saʿādet bolġay.” (5) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām anbārçıġa buyurdılar: “Olarnı kiltürġan yarmaḳ ve ḳuruṭlarnı özleriġa (6) bildürmey yükleriġa salıp yiberġıl. Yana buġdaynı hem şu ḳadar birġıl kim yolda çuvāllarını (7) aġzını açmasunlar.” Andın soñg Yūsuf ʿaleyhi’s-selām alarġa ayttılar: “Yana aşlıġlarıñgız tükense (8) maña kiliñgler. Sizlerġa aşlıġ birür-min. Velīkin yana kilġanda öydeki iniñgizni alıp kiliñgler. (9) Eger anı alıp kilmeseñgiz buġday birmes-min. Maña yaḳın bolmañglar ve mini şehrimġa kilmeñgler.” (10) didiler. Ol ḥālde Yehūdā öz tilleri birle ayttı: “Bu melik Yūsuf’ġa oḫşar.” Özgeleri ayttı: “Ḳandaġ (11) sözni aytur-sin? Yūsuf’ġa bu memleket ve bu pādişāhlik ḳaydın yiter.” Yehūdā ayttı: “Ey ḳarındaşlar (12) atamızını sordı, yana Bünyāmin’ni sordı. Āvāzı hem Yūsuf’nı āvāzıġa oḫşar.” didi. Özgeleri (13) ayttılar: “Eger Yūsuf bolsa irdi, bizlerġa yaḫşilik ḳılmasdın bizlerdin intiḳām alur irdi.” didiler. (14) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bu sözlerni işitip perde içide tebessüm ḳılur irdiler. El-ḳıṣṣa, aġaları yüklerini (15) yüklep Kenʿān’ġa cönediler. Menzil ü merāḥil ṭayy ḳılıp Kenʿān’ġa yittiler. Barıp atalarıġa selām ḳıldılar. (16) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām sivünüp ferzendlerini ḥāl u aḥvāllerini sordılar. Oġlanları ayttılar: (17) “Mıṣr pādşāsı bizlerġa köp yaḫşilik ḳıldı. Bir tivedin buġday birdi. Sizni ve hem Bünyāmin’ni sorap (18) ikeviñgizge hem bir tive buġday birip yiberdi. Yana bizler alıp barġan yarmaḳ ve ḳuruṭlarımızını (19) bizlerġa bildürmesdin çuvāllarımızġa salıp yiberipdür. Yana bizlerġa ayttı, ol öydeki (20) ögeñgizni alıp kilseñgiz yana aşlıġ birür-min. Eger anı alıp kilmeseñgizler sizlerġa hem

aşlıġ (21) birmes-min didiler.” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar kim: “Yūsuf’nı alıp bardıñglar yoḳ ḳılıp kildiñgler.

[237] (1) İmdi munı hem alıp barsañgızlar yoḳ ḳılıp kilür-sizler.” didiler. Oġlanları ayttılar: “Ey ata (2) ol bir ḫaṭā bizlerdin ötüp bī-pervālik ḳılıp irdük. İmdi munı yaḫşı saḳlar-miz. Ḫudā (3) tebārek ve taʿālā ḫˇāhlasa amān u isen tapşurġay-miz.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Bünyāmin’ġa (4) yaman saġınmas-miz, dip Ḫudāy taʿālāġa ʿahd ḳılıp ḫaṭ biriñgler.” didiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Len ursilehu maʿkum** (5) **ḥattā tu’tūni mevṣiḳa’m mine’llāhi**.”[90] Hemeleri ʿahd-nāme bitip Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa birdiler. Aytıpdurlar: (6) “Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ol kilgen buġdaylarnı yarımını Kenʿān ehliġa taḳsīm ḳılıp birdiler.” Vaḳtī ki (7) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ferzendleri Bünyāmin’ni alıp Mıṣr’ġa barur boldılar. Kārvān köp yıġıldı. (8) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġlanları ayttılar: “Ey ata bizlerġa naṣīḥat ḳılsañgız bizler añga ʿamel ḳılıp iş ḳılsek.” didiler. (9) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Evvel sözüm oldur ki ol yarmaḳ ve ḳuruṭlar ki çuvāllarıñgızdın çıḳtı. (10) Yādlarıdın çıḳġandur. Yā sizlerni sınamaḳ üçün çuvāllarıñgızġa salıp yibergendür. Bizlerġa (11) ḥarām bolmasun anı maʿlūm ḳılıñglar. Yana bir naṣīḥatim oldur kim ḳaçan Mıṣr’ġa yitkende hemeleriñg (12) bir dervāzedin kirmeñgler. Her biriñgiz bir dervāzedin kiriñgler.” dip Bünyāmin’ni ḳoşup yiberdiler. (13) Vaḳtī ki Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġlanları Mıṣr’ġa yittiler. Her ḳaysıları bir dervāzedin kirdiler. (14) Çünançi ataları buyurġan dik Bünyāmin Yehūdā birle bir dervāzedin kirdiler. Barçalarıdın (15) burunraḳ Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ordalarını işikiġa kilip turdılar. Bulardın soñg özge- (16) -ler hem yitip kildiler. Bular

[90] Yūsuf Sūresi 66. Ayet(12/66): “(Yakup): Etrafınız kuşatılıp (çaresiz kalmanız müstesna) onu bana behemehal getireceğinize dâir Allah’tan bana sağlam bir teahhüd verilinceye kadar onu sizinle beraber, (kabil değil) göndermem, dedi. Artık ona (babalarına) temînâtlarını verince o da: Allah benim ve sizin bu dediklerimize vekîl (şâhid olsun) dedi.”

kirip selām u taḥiyyetni becā kiltürdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām, pādişāh-ı (17) Mışr’ġa, dip bir destār birip yiberip irdiler. Ol destār İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı ʿimāmeleri (18) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa mīrāṣ tigip irdi. Anı alıp kirip Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı aldılarıġa (19) ḳoydılar. “Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām yiberdi.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ol tuḥfeni aldılar körüp (20) köp ḫursend boldılar. Anıñg üçün kim ol ʿimāme her kimge tigse ol peyġamber bolur irdi. Yana ol (21) yüklerni içidin çıḳġan nimerselerni hem Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām aldılarıġa ḳoyup ayttılar: “Bu nimerseler

[238] Bizlerni yüklerimizde çıḳtı sehven ḳuyulġandur, dip alıp kildük.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: (2) “Yaḫşı ḳılıp alıp kilip-sizler. Ammā bu nimerselerge muḥtāc imes-miz. Bu nimerselerni sizlerġa birdük. (3) Alıp barıñg. Kirek aġzıñgızge ḫarc ḳılıp yol azuḳı ḳılıñglar.” didiler. Velīkin köñgülleriġa (4) kildi ki: “Bu nimerselerni sizler alıp kilmes irdiñgizler atam yüberġandur.” didiler. Ḫādimlerġa (5) buyurdılar: “Altı ṭabaḳ aş kiltürüñgler.” dip Ḫādimler alıp kildiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (6) buyurdılar kim: “Her kim toġuşḳanı birle ṭaʿām yisün.” dip. Her kim toġuşḳanı birle ṭaʿām yimekġa meşġūl boldılar. (7) Bünyāmin ṭaʿām yimesdin yıġlap olturdı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Bu ḳarındaşıñgız (8) nime üçün yıġlar? ” Olar ayttılar: “Özidin soruñg.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar. Cevāb birdi kim: (9) “Mini hem toġuşḳan aġam tirig bolsa irdi, birge aş yigey irdim, dip yıġlar-min.” didi. Yūsuf (10) ʿaleyhi’s-selām alarġa ayttılar: “Ol yalġuz ögeñgizge ruḫṣat biriñgler. Mini birle ṭaʿām yisün.” Hemeleri (11) taʿẓīm ü tevāżuʿ birle ayttılar: “Bu iş bizlerġa devlet-i ebedī ve saʿādet-i sermedī bolġay.” dip (12) cevāb birdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām Bünyāmin’ni perdeġa kirgüzüp taḫt üze olturġuzup (13) aldıġa bir ṭabaḳ aş ḳoydılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām niḳābnı köterip yüzlerini Bünyāmin’ġa körsettiler. (14) Bünyāmin, āh dip bī-hūş bolup yıḳıldı. Gül-āb kiltürüp yüzleriġa sipti. Öziġa kildi. Yūsuf (15) ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Nime keseliñg bar tutḳaḳlıġ musin?” didiler. Bünyāmin ayttı: “Min peyġamber-zādedür-min.

Minde (16) tutḳaḳlıġ ʿilleti bolmas ammā melikni yüzlerini kördüm ki ġāʾib bolġan aġamġa oḫşar anı körüp (17) bī-hūş boldum.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ġam yimeġıl uşal ġāʾib bolġan aġanğ mindür-min.” (18) didiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Ve lemmā deḫalū ʿalā yūsufe eʾvā ileyhi eḫāhu ḳāle innī ene eḫūke felā tebteʾis bimā kānuʾ** (19) **yaʿmelūn.**”[91] Andın soñğ Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Atamnıñğ aḥvāli niçükdür?” dip sordılar. Bünyāmin ayttı: (20) “Sizni ġamıñğızda Beytü’l Aḫzān’ġa kirip yıġlay yıġlay ikki közi körmes boldı.” didiler. (21) Yūsuf bu sözni işitip köp yıġladılar. Andın soñğ ayttılar: “Ey Bünyāmin sin aş yigil, min

[239] (1) aġalarımnı mañğa ḳılġan işlerini sañğa bir bir beyān ḳılay, evvel mini ḳuduḳġa saldılar. (2) Ḳuduḳdın çıḳarıp ḳulluḳġa sattılar. Köp miḥnetler tarttım. Yana zindānġa saldılar. Köp yıl zindānda (3) ḳaldım. Ḫudāy taʿālā öz faẓl u keremi birle zindāndın çıḳardı. Mundaġ melik ve devlet birdi. (4) İmdi sin bu sözlerni alarġa aytmaġıl. Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālādın ruḫṣat yoḳ min olarnı ʿuḳūbet (5) ḳılsam.” didiler. Bünyāmin ayttı: “İmdi sizdin ayrılıp ḳandaġ ṭāḳat ḳılur-min?” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: (6) “Min sizni bir bahāne birle alıp ḳalur-min.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām emr ḳıldılar: “Kenʿānlıġlarġa aşlıḳ (7) biriñğler.” dip. Anbār-dārġa buyurdılar: “İşni ḳılıp peymāneni Bünyāmin’ni ḳafıġa salıp yiberġıl. Hīç (8) ḳaysısı bilmesün.” didiler. Ḫazīneçiler aşlıġ birip bolġunça peymāneni Bünyāmin’ni ḳafıġa saldılar. (9) Bularġa ruḫṣat birdiler. Bular kārvān ḫalḳı birlen Mıṣr’dın çıḳıp bir künlük yirge kilip (10) ʿAynü’ş-şems digen kentġa kilip tüştiler. İrtesi ṣabaḥ vaḳtıda turup miñğ atlıġ kişi arḳaları- (11) -dın ḳavlap kilip ayttılar kim: “Ey yigitler bizler sizlerni sūdā-ger aşlıġ alġanı kilġan (12) disek sizler oġrı iken-sizler. Pādişāhnıñğ altun peymānesini alıp-sizler.” didiler. Bular (13) ayttılar: “Bizni andaġ işdin ḫaberimiz yoḳ. Biz peyġamber-zādedür-miz. Oġurluḳ

[91]Yūsuf Sūresi 69. Ayet(12/69): “(Biraderler) Yusuf’un huzuruna girince o, kardeşini kendi yanına aldı: Ben senin hakîkî kardeşinim. Onların (geçmişte hakkımızda) yapmış olduklarına tasalanma, dedi.”

ḳılmaḳ bizdin kilmes.” (14) didiler. Bular ayttılar: “Aḫtarsaḳ mebādā sizlerdin çıḳsa nime bolur?” didiler. Olar ayttılar: “Aḫtarıñg. (15) Eger bizlerni aramızda kimni yükidin çıḳsa uşal ādem māl igesige ḳul bolsun. Bizlerni (16) şerīʿatimizde mundaġdur.” didiler. Bular ayttı: “Ḫūb, bizler hem sizlerni şerīʿatiñgizge unadük.” dip (17) aḫtarıp irdiler. Bünyāmin’ni yükidin çıḳtı. Aġaları ḫacāletdin sözleya’lmadılar. Bularnı hemesini (18) şol yirdin ḳaytarıp Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı aldılarıġa alıp kildiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aydılar: (19) “Mañga ilgeri bularnı oġrılikleri maʿlūm bolup irdi.” Olar aydılar: “Bizler pākdür-miz (20) oġrılik Bünyāmin’ni işidür. Munı bir aġası bar irdi Yūsuf atlıġ ol hem oġrı irdi. Bularnı anası (21) hem yaman irdi.” didiler. Bu sözlerġa Yūsuf ʿaleyhi’s-selām der-ʿażb boldılar. Ammā özlerini hergiz

[240] (1) ẓāhir ḳılmadılar. **Suʾāl**: Yūsuf ʿaleyhi’s-selām oġrı imes irdiler. Aġaları niçükdin (2) oġrı didiler. Cevāb ol kim vaḳtī ki Rāḥile Bünyāmin’ni toġarıda ölġan irdi. Bünyāmin’ni (3) inekeġa birdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām kiçik irdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı hemşīreleri bar irdi. (4) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmge köp mihribān irdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ol ʿammeleri alıp barıp kette (5) ḳıldılar. Biş yaşar boldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām bir kün alıp kitmaḳ üçün kildiler. ʿAmmeleri (6) Birip yibergeli ṭāḳat ḳıla’lmadılar. İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selāmdın ḳalġan bir kemer-bendleri bar irdi. Anı (7) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı billeriġa köyleklerini içidin baġlap ḳoyup Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa (8) ḳoşup yiberdiler. Arḳalarıdın: “Kemer-bendim yoḳ.” dip kilip Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı billeridin tapıp (9) aldılar: “İmdi oġrım boldı.” dip Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı alıp kittiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām nā-ʿilāç (10) bolup ḳaldılar. Aġaları oġrı digenlerini sebebi ol irdi. El-ḳıṣṣa Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (11) aġalarını bu sözleriġa açıġları kilip: “Fülān tāsnı kiltürġil.” dip oġullarıġa (12) buyurdılar. Oġulları bir mīl birle ol tāsnı yaʿnī cāmnı kiltürdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām cāmnı (13) mīl birle ḳaḳtılar sordılar: “Tās nime diydür?” didiler. Aġaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (14) ayttılar: “Bu tās aytadur, aġaları Yūsuf’nı yüz mekr ü ḥīle birle atalarıdın

tilep alıp barıp türlük (15) türlük ʿaẕāblar ḳılıp çāhke salıp çāhdın alıp ḳulımız dip sattılar, diydür.” didiler. (16) Aġaları ḥayrān ḳaldılar. Tāsnı yana ḳaḳtılar sordılar: “Tās nime diydür?” Aġaları: “Bilmes-miz.” didiler. (17) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Tās aytadur ki ol inisi tirig bardur, ammā yıraḳ yirde yaḳın fırṣatda (18) bular tapışurlar, aġaları pādişāhke rāst sözlerini ayturlar. Ataları birle hem tapışurlar. (19) Zamānıge atalarıġa pend birip yalġan aytıp peder-i āzār boldılar. Andın biri Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı ʿażbıġa giriftār- (20) -durlar. Ve yana bularnı Ḫudāy taʿālā āmurzīde ḳılġay, diydür.” didiler. Yana tāsnı ḳaḳtılar sordılar: (21) “Tās nime diydür?” Aġaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Tās aytadur ki Yūsuf’nı

[241] (1) çāhke salıp oġlaḳnı ḳanıġa köylekini bulġap atalarıġa alıp barıp böri yidi (2) dip yalġan ayttılar. İrtesi Yūsuf’nı on sekkiz buçuk yarmaḳġa satıp ʿİbrāni tilide ḫaṭ bitip (3) mühr basıp alġan kişiġa birgendürler, diydür. Sözi rāst mu?” dip irdiler. Aġaları böri yigeni rāst, (4) sattı digeni ġalaṭ.” didiler, tandılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Bu tās hergiz yalġan sözlemes.” dip yana tāsnı (5) ḳaḳtılar sordılar: “Tās nime diydür?” Aġaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Tās aytadur, bularnı (6) arasıda bir ir bar açıġı kilse bir nidā ki munı ignidin tişip çıḳar imiş, ol ḳaysıŋ͡ġız?” didiler. Yehūdā çāhıdın (7) turup: “Mindür-min” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Uyatmadıŋ͡ġız mu? Şunça bahādırlik bile Yūsuf’nı böriġa (8) yidürdiŋ͡ġiz.” didiler. Yehūdā ḫacāletlik boldı. Yana tāsnı ḳaḳtılar sordılar: “Tās nime diydür?” Aġaları: “Bilmes-miz.” (9) didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Bularnı arasıda bir ir bar, açıġı kilse taşnı çengālıġa alıp sıḳsa un dik ḳılur, (10) diydür.” didiler. “Ol kişi kimdür?” Rūbīl turup: “Mindür-min.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Munça ḳuvvetiŋ͡ġ bar iken (11) Yūsuf ḳarındaşıŋ͡ġ bolsa anı nime üçün böriġa yidürdüŋ͡ġ?” didiler. Tāsnı yana ḳaḳtılar sordılar: “Tās nime (12) diydür?” Aġaları “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Bularnı arasıda bir ir bar, eger oḳ atsa altı yıġaçlik yirge (13) yiter, diydür. Ol kişi kimdür?” didiler. Şemʿūn ornıdın turup: “Mindür-min.” didi.

Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Munça ḳuvvetiñg (14) birle Yūsuf ḳarındaşıñgnı nime üçün böriġa yidürdüñg?” didiler. Tāsnı yana ḳaḳtılar sordılar tās nime diydür?” (15) aġaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Bularnı arasıda bir ir bar, her ḳandaġ uluġ dıraḫtnı açığı kilse bīḫ ü (16) bünyādı bile ḳoparıp alur diydür, ol ḳaysıñgız?” didiler. Yestāḥir turup: “Mindür-min.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: (17) “Şunça küç ve ḳuvvetiñg bile Yūsuf ḳarındaşıñgnı nime üçün böriġa yidürdiñg?” didiler. Cāmnı yana ḳaḳtılar. (18) sordılar: “Tās nime diydür?” aġaları: “Bilmes-miz.” didiler. Ammā bilür irdiler. Ḫacāletdin: “Bilmes-miz.” dir irdiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: (19) “Bularnı arasıda bir ir bar eger şīrġa rū-be-rū bolsa tutup şīrni aġzını yirer, diydür ol ḳaysıñgız?” didiler. (20) Ḳāẕervā turup: “Mindür-min.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Şīrġa yitken küçiñg böriġa yitmes müdi Yūsuf ḳarındaşıñgnı (21) yidürdiñg.” Yana tāsnı ḳaḳtılar, sordılar: “Nime diydür?” Aġaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Tās

[242] (1) aytadur kim ol ḫaṭṭı ki Mālik Zaġar’ġa birip irdiler. El-ḥāl pādişāh-ı Mışr’nı ḫazīneside diydür.” dip. (2) oġullarını buyurdılar: “Barıp ḫaṭnı alıp kilġıl.” dip. oġulları barıp alıp kildiler. (3) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām olarġa birdiler. Olar körüp: “Mundaġ ḫaṭdın bizlerni ḫaberimiz yoḳ.” didiler. (4) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām Bünyāmin’ge ḳarap: “Bul ḫaṭ yalġan mu?” didiler. Bünyāmin ayttı: “Cām her sözi ki aytadur, rāstdur. (5) Aġalarımnı sözi yalġandur.” didi. Bünyāmin ayttı: “Ey pādişāh-ı ʿālem bu cām Yūsuf tirig tīz fırṣatda (6) atası birle tapışur, diydür. Bir nāme bitip atamġa yiberseler köñgülleri ḫoş bolur irdi.” Aġaları (7) ayttılar: “Şol vaḳtġaça tartḳan minnet ü meşaḳḳatleri az mu? Ḫaṭ yiberip derd-i firāḳını ziyāde ḳılıp (8) yañgı başdın ot salay dir müsin? Ḫudā ḫˇāhlasa sindin hem ḳutulġay-miz. Uşbu yüzüñg bile pādişāhnı (9) altun peymānesini oġurlap bizlerni ḫacāletke ḳoyduñg. Yana şikāklik ḳılıp nime ḳılay dir-sin?” didiler. (10) **Laṭīfe**, ḳıyāmet küni āmennā ve ṣaddaḳnā bolġanda, Ḫudāy taʿālā heme bendelerini bir bir ḥisāb ḳılġay. (11) Olar öz aʿmāl-ı seyyiʾeleriġa münkir bolup

tanġaylar. Nāme-i aʿmālini kiltürüp öziġa oḳutġaylar. (12) Ferişteler: “İmdi nime dir-sin?” digeyler. Ol bende digey kim: “Bu nāme miniki imes.” Andın soñg ay ve kün kiçe ve kündüz (13) ve cemīʿ yulduzlar güvāhlik birgeyler. Ferişteler: “İmdi nime dir-sin.” digeyler. Ol bende aytur: “Bular (14) hemesi ādem ferzendiġa düşmendürler. Güvāhliklerini iştip bolmas.” digey. Andın soñg yir ve āsmān (15) güvāhlik birgey. Añga hem ḳabūl ḳılmaġay. Andın soñg cemīʿ aʿżāları bölek bölek güvāhlik birġaylar. (16) Andın soñg dūzaḫge haydageyler, dipdürler. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bir nāme bitip (17) Bünyāmin’ge birip irdiler. Bünyāmin öz yükiġa pinhān ḳılıp irdi. Ammā Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı barġan- (18) -sarı ġażabları ziyāde boldı. Aġaları ayttılar: “Ey pādişāh-ı ʿālem-penāh Ḫudāyıñgnı ḥaḳḳı ḥürmeti (19) bizge mundın ziyāde āzār birmeñg.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Atañgızını ḥaḳ ve ḥürmetini saḳlamasam (20) sizlerge köp cezā birür irdim. Nime ḳılay kim peyġamber-zāde-sizler.” dip cevāb birdiler. Bünyāmin’ni (21) zindānġa buyurdılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ġarażları bahāne bile alıp ḳalmaḳda irdi. Aġaları

[243] (1) ānçünān ẕelīl ve ḫᵛārlik bile yalbarıp atalarını şefīʿ kiltürüp tilediler. Birmey alıp ḳaldılar. Aġaları (2) nevmīd bolup ḳayttılar. Şehrdin çıḳıp maṣlaḥat ḳıldılar kim: “Atamız ḳaşıġa ḳaysı yüzimiz birle (3) barur-miz. Yūsuf üçün yüzsizlik ḳıldük, imdi munı bir iş ḳılıp acratıp almasek bolmas.” (4) didiler. Yehūdā ayttı: “Min yalġuz özüm ʿUmlāḳ’nı leşkerini musaḫḫar ḳıldım. Min barıp zindānnı yaḳasıda (5) olturay. Bünyāmin’ni alıp kilür. Ol maḥalde bir naʿre tartay-sizler. Yıġılışıp kiliñgler. Şimşīr (6) tartıp Mışr ḫalḳını küştedin püşte ḳılalı.” dip her ḳaysıları öz hünerleriġa işenip bu (7) maṣlaḥatnı ḳıldılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bularnı maṣlaḥatlarını bilip İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı (8) destārlarını kiydiler. Bular her ḳaysıları her ṭarafġa bardılar. Yehūdā yalġuz zindānnı aldıġa kilip turdı. (9) Anı ʿādeti ol irdi ki açığı kilse közidin ḳan tamıp bedenideki tügi cübbesidin tişip çıḳar irdi. (10) İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām uruġıdın bir kişi arḳasını silese açığı pest bolup hīç nime ḳıla’lmas (11) irdi. Yūsuf

ʿaleyhi’s-selām oġullarıġa ayttılar: “Yehūdā naʿre ursa ḫatunlarnı ḥāmilesi boyıdın (12) tüşer. Barıp arḳasını sileñg sizġa sözlese siz hergiz sözlemeñg.” didiler. Yehūdā naʿre tartaydur (13) ḫayāl ḳılıp irdi. Ḥażret-i Yūsuf’nı oġulları kilip arḳasını silep kitti. Açığı pest bolup naʿre (14) tarta’lmadı. Aġaları: “Ḥālā naʿre tartar barur-miz.” dip turdılar. Tavuşı çıḳmadı. Bir zamāndın soñg (15) heme aġa inileri yığılışıp kilip ayttılar: “Biz sini ḥālā naʿre urar barur-miz, dip turdük (16) tavuşıñg çıḳmadı.” didiler. Yehūdā ayttı: “Munda bizni urugımızdın bar iken bir oġlan kilip arḳamnı (17) siledi. Ġażabımnı pest ḳıldı. Naʿre tarta’lmadım.” didi. Aġaları bāver ḳılmadı. Yehūdā ayttı: “İmdi (18) maṣlaḥat şol ki ey ḳarındaşlarım bolġan vāḳıʿalarnı atamge barıp aytıñglar. Bünyāmin’ni zindāngа (19) salġanı hem aytıñglar. Mañga atam icāzet birmegünçe ḳımırlamas-min.” dip turup ḳaldı. Başḳaları yandılar (20) menzil ü merāḥil ṭayy ḳılıp Kenʿān’ġa kildiler. Bünyāmin’ni yükini açıp ḫaṭnı tapıp aldılar. Ġarażları: (21) “Atamızı aldıġa kirip pādişāh-ı Mıṣr’nı nāmesini körsetsek bizge açığı kilmes.” dip nāmeni atalarını

[244] (1) ḳaşıġa alıp kirdiler. Hemeleri bir bir körüştiler. Yehūdā bile Bünyāmin’ni sordılar. Bular nāmeni birip (2) ayttılar: “Her vāḳıʿa bolsa uşbu ḫaṭnı yüzide.” didiler. Yehūdā: “Sizdin ḳorḳup şunda turup ḳaldı.” didiler. (3) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām köp perīşān-ḥāl bolup ayttılar: “Her vaḳt mañga şundaġ duʿā-bāzlik ḳılıp söz (4) yasap pend urup kilür-sizler. İmdi ḳılmaġanıñglar bu ḳalıp mudı?” dip yığladılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (5) ehl-i ḳāfiledin sordılar. Heme ehl-i ḳāfile nāmeni içideki dik taḳrīr ḳıldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ḥāşā ki (6) mini oġlum oġurluḳ ḳılmas irdi. Nime boldı ikin bilmes-min.” dip naʿre tartıp bī-hūş bolup (7) yıḳıldılar. Kenʿān ḫalḳı naʿrelerini işitip hemeleri yığılıp kildiler: “Ey peyġamber-i Ḫudā yana nime boldı ki (8) perīşān bolup naʿre urdıñgız.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Min niçükdin perīşān bolmay ki ikki (9) oġlum bir yolı yoḳ bolsa mini birisini ġamı nime ḥālġa salıp irdi. İmdi üçini ġamı ne ḥālġa (10) salġay.” Tefsīrde andaġ kiltürüpdürler kim: “Yaʿḳūb

ʿaleyhi’s-selām münācāt ḳılıp ayttılar kim (11) “İlāhī Ḫudāvendā maṅga munça ḳayġunı nime üçün birdiṅg.” Ḫiṭāb kildi kim: “Fülān vaḳtda bir yaḫşı ṭaʿām (12) ḳılıp yidiṅg. Ḳoşnılarıṅg unsunup ḳaldılar. Alarġa birmediṅg. Anı mükāfātıġa munça ġam u ḳayġu (13) vāḳiʿ boldı.” dip yana Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām nāle ḳılıp ayttılar kim: “Ey bar u Ḫudāyā Ḫudāvendā bilgenim yoḳ. (14) Mundın kiyin andaġ ḳılmayın. Maṅga raḥm ḳılġıl.” dip tevbe ḳıldılar. Andın kiyin ṭaʿāmnı yalġuz yimediler. (15) “Ḫudāy taʿālā raḥm ḳıldı.” dipdürler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “İmdi ṣabrdın bihraḳ iş yoḳdur.” didiler. (16) Ḳavluhu taʿālā: “**Feṣabrun cemīl ʿasallāhu ey-ye’tīyenī bihim cemīʿa innehü hüve’l-ʿalīmü’l-ḥakīm**”[92] Yaʿnī ṣabr yaḫşıdur. Biri yoḳ (17) disem ikkisini yanıġa tarttı: “Yaḳındur ki Ḫudāy taʿālā üçlesini maṅga yitkürġay.” didiler. Andın (18) soṅg oġlanlarıġa ayttılar: “Ey ferzendlerim barıṅglar olarnı ḳūyıġa kiriṅgler izleṅgler.” didiler. (19) Bular ayttılar: “Yūsuf’ge ḳırḳ yıl bolupdur. Anı ḳaydın tapar-miz.” dip irdiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: (20) “Sizlerdin ḫūbraḳ min bilür-min. Heme oġlumnı Mıṣr’da tapar-min.” dip. Āḫirü’l-emr Mıṣr pādşāsıġa nāme yibermaḳġa (21) maṣlaḥat ḳıldılar. Nāmeni mażmūnı bu kim: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm ʿĀd’nı oġlı Şeddād’nı nebīresi pādişāh-ı Mıṣr’ġa

[245] (1) söz şol kim min ki Yaʿḳūb-ı İsrā’īlu’llāh bin İsḥāḳ nebiyyu’llāh bin İbrāhīm Ḫalīlu’llāhdur-min. Bilġıl ve āgāh (2) bolġıl kim babam İbrāhīm Ḫalīlu’llāh Nemrūd’nı otıġa ṣabr ḳıldı. Köymey Ḫalīlu’llāh atandılar. Ḳarındaşım İsmāʿīl (3) ḳoy dik boġuzlanışke rıżā boldı, ẕebīḥu’llāh atandılar. Bizler şundaġ belālarnı ḳazanıda ḳaynap (4) pişgenlerdindür-miz. Taḳı ḳırḳ yıldur kim bir balamnı derd-i firāḳıda yıġlap körer közlerimdin ayrıldım. (5) Oḳ dik ḳaddim yay dik igildi. Gül dik yüzüm zaʿferān dik sarġaydı. Külbe-i aḫzān zāviyeside (6) olturupdur-min. Ṣubḥ ve şām bil ki ʿale’d-devām

[92] Yūsuf Sūresi 83. Ayet(12/83): “…artık (bana düşen) güzel bir sabırdır. Allah’ın, onların hepsini birden bana getirmesi yakın bir ümittir. Hakikat şudur ki: Her şeyi bilen, yegâne hüküm (ve hikmet) sahibi olan odur.”

közüm giryān baġrım büryān köp bī-ṭāḳatlik ḳılur irdim. (7) Bir kün Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kilip menʿ ḳılıp ayttılar kim Yūsuf'nı atını aġzın͡ġa almaġıl. Ḫudāy taʿālā (8) Yūsuf dimekni san͡ġa ḥarām ḳıldı. Mundın kiyin Yūsuf'nı aġzın͡ġa alsan͡ġ peyġamberlik divānıdın (9) atın͡ġnı maḥv ḳıladur-miz, didiler. Andın son͡ġ demimni içimge alıp Yūsuf'nı atını ayta'lmay yörür (10) irdim. Nā-gāh bir kiçe ol Yūsuf digen oğlumnı tüş körüp ḳayda irdin͡ġ, digenimde birāderim (11) Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kilip anı hem menʿ ḳıldılar. Ḳorḳup tevbe ḳılıp ḫalāṣ boldum. Yana ḫıṭāb-ı müsteṭāb-ı (12) Rabbü'l-erbāb boldı kim imdi Yūsuf'nı yād ḳılsan͡ġ ḳılġıl, dip munça ġam u endūh üzesiġa (13) cerāḥatimge tuz ḳoyup Bünyāmin oğlumnı oğrı dip tutup-siz. Bizni uruġımızdın oğurluḳ kilmes. (14) Bila'lmas-min, niçük ḥīle bilen tuttın͡ġız. Mini ferzend-i ercümendimġa oğrı at ḳoyup-siz. Bizler andaġ (15) kişilerdin imesdür-miz. Oğlanlarımġa evveli köp yaḫşilik ḳılıp āḫiri mundaġ işler birle (16) yürek baġrımnı rīş ḳıldın͡ġız. Ey pādişāh-ı Mışr bu nāme yitgeç mini ferzendlerimni yiberin͡ġ. Yoḳ irse (17) seḥer turup duʿā oḳın atḳay-min. Mülk ü emlākin͡ġ bile yoḳ u nā-būd bolġay-siz. Ve yana Yūsuf'dın ḫaber (18) birür-min, dip iken-siz. Eger andaġ ḳılsan͡ġız Ḫudāy taʿālā murādın͡ġızġa yitkürgey." didiler. Nāme tamām (19) ve's-selam." dip nāmeni Rūbīl'ġa birdiler. Rūbīl nāmeni alıp Mışr'ġa revān boldı. Menzil ü merāḥilni ṭayy (20) ḳılıp Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı aldılarıġa kilip nāmeni birdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām nāmeni körüp (21) üç kün yıġladılar. Andın son͡ġ nāmeni cevābıġa nāme bitip yiberdiler kim: "Ey Yaʿḳūb peyġamber, nāmede ata babaların͡ġızni

[246] (1) ve yana alarġa yitken belālarnı ve yana alar ol belālardın necāt tapḳaylarını beyān ḳılıp-siz. Ferzendlerimni (2) man͡ġa yiberġıl, bolmasa seḥer turup duʿā oḳın atar-min. Mülk ü emlākin͡ġ bile yoḳ u nā-būd bolġay-sin, dipsiz. (3) Mini cevābım şol ki ata babaların͡ġız belāġa ḳandaġ ṣabr ḳılġan bolsalar, sizler hem andaġ ṣabr ḳılġay-siz. (4) Olar ḳandaġ necāt tapḳan bolsa sizler hem andaġ necāt tapḳay-siz. Peyġamberlerġa ṣabr ḳılmaḳ mīrāṣdur. (5) Zinhār be-ṣad zinhār bizge duʿā oḳın atmaġay-siz. Şāyed ki

köñlüñizdeki oğluñız sizġa tīz fırṣatda (6) ḳoşulġay.” dip nāmeni tamām ḳılıp yiberdi. Vaḳtī ki bu nāme Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa yitti. Mażmūnın bildiler. (7) Ayttılar: “Bu nāme kāfirlerni nāmesi imes. Peyġamberlerni ve ṣıddīḳlarnı nāmesidür. Bu nāme Yūsuf’nı nāmesi (8) bolġay.” dip ümīd-vār boldılar. Ol vaḳtda Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı uyḳu ġalebe ḳıldı uḫladılar. (9) Tüşleride ʿAzrāʾīl ʿaleyhi’s-selāmnı kördiler. Sordılar kim: “Ey melekü’l mevt Yūsuf’nı cānını aldıñız mu?” (10) Melekü’l mevt: “Alġanım yoḳ. Yaḳın fırṣatda sizġa ḳoşulur.” didiler. Oyġanıp bī-ṭāḳatlik ḳılıp (11) zār u zār yıġladılar. Ol ḥālde Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar kim: “Ey Yaʿḳūb Yūsuf üçün köp (12) perīşān bolmaġıl. Tīz fırṣatda ferzendiñni saña ḳoşḳaylar. Mıṣr’ġa barur-siz. İnşāʾallāhu taʿālā (13) Yūsufnı tapḳay-siz.” didiler. **Suʾāl**: Ādem ʿaleyhi’s-selām üç yüz yıl yıġladılar. Közleri nā-bīnā bolmadı. (14) Ammā Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ḳırḳ yıl yıġladılar. Közleri nā-bīnā boldı. Sebeb ne irdi. Cevāb ol kim (15) Ādem ʿaleyhi’s-selām Ḥażret-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı ḳorḳunçıdın yıġladılar nā-bīnā bolmadı, ammā Ḥażret-i (16) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oğulları üçün yıġladılar. Ol sebebdin közleri nā-bīnā boldı, dipdürler. (17) Ḥikāyetde andaġ kiltürüpdürler kim Dāvud ʿaleyhi’s-selām ḳırḳ yıl yıġladılar. Yirni eṭrāfıda (18) ḳırḳ ḳarı yirde giyāh kögerdi. Ol öngen giyāhlarnı arasıda Dāvud ʿaleyhi’s-selām körünmes (19) irdiler. Bir kün hevādın bir ḳuş kilip közlerini yaşını içti: “ʿAceb ḫoş ṭaʿām tatlıġ şīrīn su iken.” (20) didi. Munı iştip yana köpraḳ yıġladılar ki: “Maña ḳuşlar hem ṭaʿne ḳıladurlar.” dip Ḫudāy taʿālādın (21) Ḥiṭāb kildi kim: “Ey Dāvud ol cānver rāst aytadur. Günāhı üçün yıġlaġan ʿāṣīlerni közini yaşı

[247] (1) tatlıġ bolur.” dip köñülleri fi’l-cümle ḫoş boldı. Aytıpdurlar kim: “Miḥnetni āḫiri rāḥatdur her ġamnı (2) āḫiri sivünçdür.” Çünançi Yūsuf ʿaleyhi’s-selām aġaları bile tapışḳandın soñ, aġaları bir kün (3) sordılar kim: “Bu pādişāhlikni ḳaydın taptıñız.” dip. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Pādişāhlikni ḳullikdin (4) taptım. ʿAzīzlikni ḫˇārlikdin taptım.” didiler. Her kimerse özini günāhdın saḳlasa Ḫudāy taʿālādın ḳorḳsa

(5) belāġa ṣabr ḳılsa her āyine-yi saʿyleri meşkūr, rızḳları maʿmūr bolġusıdur, dipdürler. Yana Ḥażret-i Yūsuf (6) ayttılar kim: “Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı belāsıġa ṣabr ḳıldım. Mıṣr’nı ḫatunlarıdın özümni saḳladım. Anı (7) bereketidin pādişāhlikke yittim.” didiler. El-ḳıṣṣa, Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām nāme mażmūnıdın endek (8) ḫursend bolup oġlanlarıġa ayttılar: “Mıṣr’ġa barıñlar. Yūsuf bile Bünyāmin’ni izleñ.” didiler. Oġlanları (9) ayttılar: “Ey ata böri yigen Yūsuf’nı ḳaydın tapar-miz?” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ḫudā’nı keremidin nevmīd bolmañ. (10) Nevmīd bolġanlar, kāfirlerdür.” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām oġlanları Mıṣr’ġa bardılar. Tusḳavullar (11) Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa ḫaber birdiler. Buyurdılar: “Munda alıp kiliñ.” dip alıp kirdiler. Her birini bir kürsīġa (12) otḳuzdılar. Aġalarını alıp kilġan nimerseleri çendān ḳadarlik imes irdi. Ḳavluhu taʿālā: (13) “**Ḳālū yā eyyuhe’l ʿazīzü messenā ve ehlene’ż-żurru ve ci’nā bi-biżāʿatim müzcatin fe’evfi.**”[93] Yaʿnī ayttılar: “Ey ʿazīz bizlerġa (14) ve hem bizlerni oġul ve ḳızlarımızġa ḳattıġlıġ yitti. Ḫazīneġa münāsib nimerse kiltürmedük. Endek nimerse (15) alıp kildük. Anı alıp buġday ṣadaḳa ḳılsañ elbette Ḫudāy taʿālā ṣadaḳa ḳılġuçılarıġa ṣadaḳasını ʿivażını (16) birgey.” didiler. Yana ayttılar: “Bir ve żaʿīf atamız bardurlar. Bizlerge raḥm ḳılmasañız ol atamızġa (17) raḥm ḳılıñ.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Hīç bilür mü-sizler nime işler ḳıldıñız? Yūsuf’ge (18) ve anı ögesige kim sizler. Ol vaḳt nādān irdiñizler. Yaʿnī nā-resīde ve şūḫ irdiñizler.” didiler. (19) **Su’āl**: Aġalarını Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḥaḳlarıġa ḳılġan işleri āşkārā ve maʿlūm irdi. (20) Ammā Bünyāmin’ġa nime iş ḳılıp irdiler kim Yūsuf ʿaleyhi’s-selām, hīç bilür mü-siz nime işler ḳıldıñız (21) Yūsuf’ge ve anı ögesige, didiler. Cevāb, Bünyāmin’ġa ḳılġan işleri ol irdi ki ḫˇār

[248] (1) ve bī-iʿtibār tutar irdiler. Şol derecede irdi ki eger Bünyāmin olarġa sözlese ʿācizlik birle (2) tevellā ḳılıp sözler irdi, dipdürler. Ammā ol sözi ki Yūsuf ʿaleyhi’s-

[93] Yūsuf Sūresi 88. Ayet(12/88): “… dediler ki: Ey azîz, bizi de, ailemizi de darlık bastı. Pek ehemmiyyetsiz bir sermâye ile geldik. Bize yine (tam ölçek) ver…”

selām aġalarıġa ayttılar. (3) ʿİtāb ve serzeniş üçün aytmadılar. Belki ez-rūy-ı naṣīḥat aytıp yüzleridin niḳāb ve başlarıdın (4) tāclarını aldılar. Aġalarını közleri Yūsuf ʿaleyhi's-selāmge tüşti. Yek-bāre ayttılar kim: "Ey pādişāh-ı (5) ʿālem-penāh, siz Yūsuf'ge oḫşar-siz." Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ārī min Yūsuf, bu Bünyāmin mini ögem" (6) didiler. Aytıpdurlar kim ol küni ki Bünyāmin'ni zindānġa ḥükm ḳıldılar. Aġalarını köziçe zindānġa yiberip (7) aġaları kitkendin soñg zindāndın çıḳarıp taḫtke öz yanlarıda olturġuzup irdiler. Ol (8) sebebdin Bünyāmin ögem didiler. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi's-selām yüzleridin burḳaʿnı aldılar. (9) Aġaları körüp tanudılar. Aġaları ḫacāletdin başlarını yalañg ḳılıp ayttılar: "Ey Yūsuf (10) bizlerni burunġı günāhımızını pāk tutmañg. Sizge Ḫudāy taʿālā mundaġ derece kerāmet ḳılıpdur. Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā (11) sizni bizdin iʿzāzlapdur ve ber-güzīde ḳılıpdur. Biz ḫaṭā-kārlardındur-miz." dip ʿöẕr ayttılar. Yūsuf (12) ʿaleyhi's-selām hemeleri bilen körüşüp yıġlaştılar. Ayttılar kim: "Ey ḳarındaşlarım mini sizlerġa hīç yamanlıġım (13) yoḳdur. Ḫudāy taʿālā sizlerni maġfiret ḳılġay. Sizlerdin hīç kişige şikāyet ḳılmadım, imdi hem (14) ḳılmas-min. Sizlerni günāhıñgızlarnı Ḫudāy taʿālādın tiler-min. Ol erḥamü'r-rāhimīndür." didiler. Aġaları ayttılar (15) kim: "Ey ʿazīz sizni aldıñgızda bizler şermendedür-miz. Yüzüñgizġa baḳa'lmas-miz." didiler. Yūsuf ʿaleyhi's-selām (16) ayttılar: "Andaġ işler mini köñglümde yoḳ. Bu derece-i ʿālīge yittim. Çāhke tüştüm, taḫtke çıḳtım. Zindānġa tüştüm, pādişāh- (17) -lik mertebesige çıḳtım. Ol işlerni żararıdın ḫalāṣ bolup ḫārlikni fāʾideleriġa ulandım." dip (18) aġalarını ḫacāletdin çıḳardılar. Hemeleriġa pādişāhāne ser ü pā birdiler. Aġaları ihānet ḳılıp irdiler. (19) Yūsuf ʿaleyhi's-selām ʿizzet ḳıldılar. Yehūdā ayttı: "Ey Yūsuf, bizlerdin birimiz buyursañgız barıp (20) bu ḫoş ḫaberni atamızġa yitkürsek." Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Andaġ bolsa mini bu köylekimni alıp barıñglar. (21) Atam közleriġa sürtse közleri açılġay. Andın soñg her ne bar ehl ü ʿıyāllerińgizni alıp kiliñgler."

[249] (1) didiler. Yehūdā turup ayttı: “İlgeri ḳanlıġ köylekni alıp barıp ġamlik ḳalġan min irdim. Bu kün (2) köylekni hem alıp barıp şādmān ḳılmaḳlik mini işim bolsun.” dip kiçelep kündüzlep tīz ü tünd (3) ḫoş-ḥāl ü ḫurrem Kenʿān’ġa yörüş ḳıldı. **Suʾāl**: Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām mihribān ciger-bendleridin cüdā (4) bolmaḳġa sebeb ne irdi? Cevāb ol kim Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı Mübeşşir digen bir ḳulı bar irdi. Anı bir oġlı (5) bar irdi. Başı kel, tişleri aldın kiyin, közi çaġır, atı Beşīr irdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām birle mektebġa barur (6) irdi. Bir kün Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı bir şafalaḳ urdı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām anı bilip: “Beşīr’ni satmas-min.” dip (7) ant içtiler. Yana bir rivāyetde Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām mekteb-ḫāneni işikidin ötüp barur irdiler. (8) Mübeşşir hem-rāh irdi. Ḳollarıda bir alma bar irdi. Mübeşşir’ġa birdiler: “Bu almanı alıp kirip birġıl.” dip Mübeşşere: (9) “Kimge birey?” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar ki: “Kim çiraylik körünse a͡nga birġıl.” didiler. Mübeşşir (10) mektebḫānege kirdi. Közige oġlı Beşīr çiraylik köründi. Almanı Beşīr’ġa birdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām mekteb- (11) -din yügürüp çıḳıp: “Ma͡nga hem alma biri͡ng.” didiler. Ataları: “Mübeşşir’din birip kirgüzdüm.” didiler. Yūsuf (12) ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Özini oġlıġa birdi.” Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām Mübeşşir’ġa ayttılar: “Min sa͡nga nime dip irdim?” (13) Mübeşşir ayttı kim: “Kim çiraylik körünse a͡nga birġıl, dip irdi͡ngiz. Oġlumnı çiraylik kördüm, almanı a͡nga (14) birdim.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Beşīr’ni satmasam.” dip sevgend yād ḳıldılar. El-ḳıṣṣa, Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām (15) Beşīr’ni sattılar. Atası Mübeşşir yıġlap duʿā ḳıldı ki: “Ḫudāyā Ḫudāvendā Yaʿḳūb’nı Yūsuf’ını hem sin yaratken Beşīr’ni (16) hem sin yaratken Yūsuf’nı sebebidin Beşīr’ni sattı. Mini derd-i firāḳıda ḳoydı. Anı hem balasını saturġıl. (17) Anı hem āteş-i iştiyāḳıda ḳoyġıl.” dip duʿāsı der-ḥāl müstecāb boldı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı atalarıdın (18) ayırmaḳġa sebeb bu irdi. Aytıpdurlar kim Mübeşşir oġlı Beşīr üçün yıġlap közi körmes boldı. (19) Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām hem Yūsuf ʿaleyhi’s-selām üçün yıġlap közleri körmes boldı, dipdürler. (20) Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selām āşkārā boldılar. Aġaları birle tanuştılar. Bu iş heme Mışr ḫalḳıġa (21)

Şöhret boldı. Beşīr'ni alġan kişi Mıṣr'da irdi. Ḫ̆ācesi ölüp Beşīr ḫ̆ācesini ornıġa olturup

[250] (1) irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı vāḳıʿalarıdın ḫaber-dār boldı, ayttı kim: "Bu şādlik ḫaberini Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmġa (2) yitkürüp duʿāsını alayın." dip "Yehūdā'dın ilgeri barayın." dip tīz ü tünd barur irdi. Aytıpdur- (3) -lar kim bir kün Mübeşşir Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmġa kilip yıġlap ayttı ki: "Ey peyġamber-i Ḫudā oġlum maṅga ḳavuşkāy mu?" (4) dip Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām münācāt ḳılıp ayttılar kim: "İlāhī bu bī-çāreni oġlı ḳaçan ḳavuşḳay?" (5) Ḫiṭāb kildi ki: "Ey Yaʿḳūb Mübeşşir'ni oġlını yitkürüp birip andın soṅg sini oġluṅgnı ḳavşur-min" (6) dip Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām bu ḫaberni Mübeşşir'ġa ayttılar. Mübeşşir sivünüp uluġ yolnı üzesige çıḳıp (7) olturup bir kūzede su ḳoyup ötküçilerġa su birip olturur irdi, dipdürler. El-ḳıṣṣa (8) Beşīr Yehūdā'dın bir kün ilgeri çıḳıp bir kün burun yitip kildi. Mübeşşir olturġan yirge kildi, (9) su tiledi. Mübeşşir su birdi: "Ḳaydın kilür-sin." dip sordı. Beşīr ayttı kim: "Mıṣr'dın kilür-min. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı (10) oġlı Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḫaberini yitkürür-min." didi. Mübeşşir ayttı kim: "Bu sözüṅg yalġandur. Maṅga Yaʿḳūb (11) ʿaleyhi's-selām ḫaber birgendürler ki sini oġluṅg saṅga ḳavuşmaġunça mini Yūsuf'um maṅga ḳavuşmas, dip." (12) didi. Beşīr: "Atıṅg nimedür?" dip sordı. "Atım Mübeşşir." didi. "Oġluṅgnı atı nimedür?" didi. "Oġlumnı atı (13) Beşīr." didi. Vaḳtī ki Beşīr bu sözni işitti. Özini tivedin taşlap atasını boynıdın ḳuçaġlap: (14) "Uşal Beşīr digen oġluṅg min bolur-min." didi. Mübeşşir oġlını ḳuçaġlap ikevi yıġlaşıp bī-hūş (15) bolup yıḳıldılar. Zamāndın soṅg hūşlarıġa kildiler. Kördiler Mübeşşir'ni közi açılıp oġlını (16) kördi. Ḳaçan ki Yehūdā yarım yolġa yitti. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı isileri Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı dimāġlarıġa yitti, (17) ayttılar: "Ey yārānlar bu zamān Yūsuf'umnı isini aladur-min. Dimāġımnı muʿaṭṭar ḳıladur." dip naʿre urdılar. (18) Ḳavluhu taʿālā:

“**Ḳāle ebūhüm innī le-ecidü rīḥa yūsufe levlā ʾen tüfennidūn**.”[94] dip Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām külüp (19) ḫursendlıġ ḳılur irdiler. Aldılarıdaki bar nebīre ve ḳızları ayttılar kim: “Siz henüz burunġı Yūsuf’nı (20) maḥabbetini ārzū ḳıla-siz. Ḥālā hem ferāmūş ḳılmap-siz.” didiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Ta’llāhi inneke lefī żalālike-** (21) -**‘l-ḳadīm**.”[95] Şol eṣnāda Mübeşşir birle Beşīr ikevi kirip kildiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmdın ḫaber birdiler.

[251] (1) Beşīr ayttı kim: “Mini atamdın ayrıp satkeniñgizdin biri Mıṣr’da irdim. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḫaberini (2) yitkürüp duʿā alay dip kildim.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām bu sözni işitip köp yıġladılar. Ayttılar kim: (3) “Nime ṭalebiñg bar duʿā ḳılay.” Beşīr ayttı kim : “Cān birmekim āsān bolsun. Gūrnı ḳaranġulıġıdın emīn bolay.” (4) didi. Duʿā ḳıldılar. Duʿāları icābet boldı. Duʿādın fāriġ bolar bolmas Yehūdā yitip kildi. Yūsuf (5) ʿaleyhi’s-selāmnı köyleklerini Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı aldılarıġa ḳoydı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı işitip çendān (6) yıġladılar kim ḥaddin ziyāde. Andın soñg köylekni alıp közleriġa sürdiler. Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā ṣıḥḥatlik (7) baġışladı. Közleri rūşen bolup heme ehl-i beytlerini kördiler. Yehūdā’dın Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (8) aḥvāllerini sordılar. Yehūdā bisyār taʿrīfler birle beyān ḳıldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām hergiz tirileriġa (9) sıġmas irdiler. Bu künni ḫoş-ḥāllik birle ötkerdiler. Vehb ibni Münebbih’ni rivāyetleride: (10) “Köylekni alıp kilgüçi Bünyāmin irdi.” dipdürler. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi’s-selām köyleklerini yiberip (11) tañglası aġalarıġa ayttılar: “Sizler hem barıp bala-çaḳalarıñgızını alıp kiliñgler.” dip ruḫṣat birdiler. (12) Bünyāmin’din Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar kim: “Kenʿān’dın kiledürġan niçe kişidür.” dip bir rivāyetde, (13) uluġ kiçik yitmiş ten. Bir rivāyetde, tört yüz kişi dip cevāb birdi. El-ḳıṣṣa, Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (14) kişi başıġa yüz miṣḳāl altun, yüz miṣḳāl kümiş, yüz

[94] Yūsuf Sūresi 94. Ayet(12/94): “… (öteden) babaları (Yakup) dedi ki: Bana bunak demezseniz, inanın ki, (şimdi) Yusuf’un kokusunu duyuyorum.”

[95] Yūsuf Sūresi 95. Ayet(12/95): “…Allah’a yemîn ederiz ki sen hala eski yanlışlığında (berdevam)sın.”

miṣḳāl müşg, yüz miṣḳāl ʿanber, yüz miṣḳāl ʿūd (15) birip yiberdiler. Andın soñg yük yükleġalı at ve tive ve ḳara ṭavarnı ḥadd ü ḥisābı yoḳ irdi. (16) Bularnı Bünyāmin'ġa birip nāme bittiler kim: "Mülāzimetleriġa özüm baray, dip irdim. Fermān-ı ilāhī (17) andaġ bolmadı. Belki fermān andaġ boldı ki hemeleri munda kilgeyler. Bu zer ü zīverni yiberdim. Kireklik (18) nimerseleriġa ṣarf u ḫarc ḳılıp yol çapduġını ḳılıp kilsünler." dip Bünyāmin'ni baş ḳılıp aġalarını (19) Kenʿān'ġa yiberdiler. Aġaları kilip atalarıġa ayttılar kim ḳavluhu taʿālā: "**Ḳālū' yā ebānā'staġfir lenā ẕunubenā** (20) **innā künnā ḫāṭi'īn**"[96] yaʿnī "Ey ata bizler gürūh-ı bed-kirdārlardur-miz. Ḫudāy taʿālādın bizlerni günāhımızġa maġfiret (21) tileñg āmurzīde ḳılsun." didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām ayttılar. Ḳavluhu taʿālā: "**Sevfe estaġfir lekum rabbī**"[97]

[252] (1) Yaʿnī günāhlarıñgızını perverdigārımdın tiler-min, didiler. Uşal ān tilemesdin ḳaytardılar. Yaʿḳūb (2) ʿaleyhi's-selāmnı oġlanları Yūsuf ʿaleyhi's-selāmdın ʿöẕr tilediler. Uşal sāʿat kiçürdiler. Yaʿḳūb (3) ʿaleyhi's-selāmdın ʿöẕr tilediler, ḳaytardılar. Anı üçün kim Yūsuf ʿaleyhi's-selām yigit irdiler. Yigit (4) köñgli kiñg bolur. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām ḳarı irdiler. Ḳarını köñgli tar bolur, ḳarı birle yigitni arasıda (5) munça tefāvüt bar. Baʿżılar aytur, Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām seḥerde duʿā ḳılayın dip ḳaytardılar. Seḥer (6) vaḳtıda duʿā icābet bolur. Vehb ibni Münebbih andaġ rivāyet ḳılurlar kim Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām (7) Yūsufʿaleyhi's-selāmnı ḫaberini işittiler. Şükrāne üçün dügāne ez-behr-i yegāne edā ḳıldılar. Cemīʿ nebīre ve ebīrelerini (8) cemʿ ḳılıp hemesige kilgen hediyye ve tuḥfelerdin birdiler. Hemeleri özlerige kireklik esbāb, (9) zīb ü ziynet ve ser ü pālarını ṭayyār ḳılıp Mıṣr'ġa revān boldılar. Rūbīl'ni özleridin ilgeri (10) ḫoş ḫaberġa yiberdiler. Rūbīl Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa ḫoş ḫaber tigürdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām Mıṣr'nı (11) Cemīʿ emīr ü ümerā, vezīr ü vüzerā, ʿālim u ʿulemā, fāżıl u fużalā,

[96] Yūsuf Sūresi 97. Ayet(12/97): "(Mısır'dan gelen evlâtları) dediler: Ey pederimiz, bizim için (günâhlarımıza) istiğfar ediver. Biz hakikaten suçlular idik."

[97] Yūsuf Sūresi 98. Ayet(12/98): "(Yakup): Sizin için Rabbime sonra istiğfar ederim..."

ekābir ü eşrāf, ḳażī vü müftīlerni buyurdılar kim: (12) “Hemelerińgiz özlerińgizni ārāste ve pīrāste ḳılıp Kenʿān yolıġa çıḳıńglar.” dip yarlıġ-ı ʿālī ḳıldılar. (13) El-ḳıṣṣa, hemeleri ferīḳ ferīḳ, fevc fevc, gürūh gürūh, cemāʿa cemāʿa bolup Kenʿān yolıġa revān (14) boldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ilgeriki cemāʿage yittiler. Tört miń kişi çaġladılar. Sordılar kim: (15) “Yūsuf’um munda bar mu?” Bünyāmin ayttı: “Ḥālā bular Yūsuf’nı sipāhī<si>dür.” Bular hemesi piyāde bolup teslīm (16) ve taḥiyyet becā kiltürdiler. Ve yana tört miń cihāzlik tive kildi. Her tivede ikki kenīzek (17) olturupdur. “Bu niçük kimerseler.” dip sordılar. Bünyāmin: “Ekemni kenīzekleri.” didi. Yana bir pāre ḫalḳ (18) yol yörüp kildi. On ḳara ʿalemlik, on miń kişi kilip rikāblarını būse ḳıldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: (19) “Bular kimdür?” dip sordılar. Bünyāmin: “Aġamnı kiçe ve kündüz ḫizmetleride turadurgen ḳullarıdur.” (20) didi. Andın kiyin tört miń aḳ tonlik, aḳ destārlik, āḳ saḳal, aḳ atlik kişiler (21) kildiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Bular kim?” dip sordılar. Bünyāmin ayttı: “Bular aġam Yūṣuf’nı öz günāhını

[253] (1) sizdin tilegeni yiberġan ʿālim ü ekābirleridür.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Nime günāhını tiler irmiş.” dip (2) irdiler. Bünyāmin ayttı: “Körgen tüşüńgni aġalarıńġa aytmaġıl, dip iken-siz. Ḳulaḳlarıda tutmay (3) aġalarıġa aytken günāhlarını tiler irmiş.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām der-ḥāl ʿafv ḳıldılar. Andın soń (4) pāreʾi yol yördiler. On miń kişi birle Yūsuf ʿaleyhi’s-selām peydā boldılar. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām: “Bu kim?” dip sorap (5) irdiler. Bünyāmin ayttı: “Aġam Yūsuf ḫāṣ leşkerleri bile kiledür.” dip irdi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām tivedin (6) tüşüp piyāde revān boldılar. Ammā Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bād u ṣarṣar dik bir atġa minip kilür irdiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (7) ayttılar: “Ey Yūsuf bu ne işdür ki atań piyāde kiledür, sin atlıġ barur-sin?” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Viṣālini (8) iştiyāḳıda ferāmūş ḳılıpdur-min.” didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām: “Ey Yūsuf atańġa bī-ḥürmetlik ḳılġanıń (9) üçün bedeniń gūrda sasır, özge peyġamberlerni cesedleri sasımaz.” didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām bu sözni (10) aytkendin soń atdın tüştiler. Heme ḫalḳ piyāde boldılar.

Bu ikki ġam-zede āteş-i iştiyāḳ ve bu miḥnet-i (11) resīde-i bādiye-i firāḳ birbirleriġa ulandılar. Mübārek ḳollarını boyunlarıġa salıp gāhī hūşlarıdın (12) kitip gāhī hūşlarıġa kilür irdiler. Bularnı bu ḥāllerini melāʾikeler meleʾi'l-aʿlā ve kerrūbīler ʿālem-i (13) bālāda temāşā ḳılup, āsmānnı derīçeleridin teferrüc ḳılur irdiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām ṭabaḳ-ı nūrlarıda (14) cevāhir kiltürüp başlarıdın niṯār ḳıldılar. Cemīʿ ḥūr u ġılmānlar behiştni küngüreleridin temāşā ḳılur irdiler. (15) Melāʾikeler ḥayret ḳolını tefekkür tişi birle tişler irdiler. Aytur irdiler: "İlāhī Ḫudāvendā hīç kimni bu ata oġul dik mihr ü (16) maḥabbeti bar mu?" dip Ḫudāvend-i ʿālemdin nidā kildi ki: "Ey Melāʾikeler mini ʿizzetim ve celālim ḥaḳḳı āḫir zamāndaki dostum Muḥammed rū-siyāh (17) günāh-kār ümmetleriġa yitmiş miṅg munça maḥabbetleri bardur." didi. El-ḳıṣṣa, Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı ʿizzet ü ḥürmetleri (18) heme ḫalāyıḳġa maʿlūm boldı. Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı çāderleriġa kirdiler. Ol çāderni istiḳbāl (19) üçün ḳurup irdiler. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḫālaları Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı nikāḥlarıda irdi. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām (20) birle ḫālalarını taḫtlarıġa çıḳardılar. Ataları ve ḫalaları on bir oġulları birle Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa (21) secde ḳıldılar. Ḳavluhu taʿālā: "**Ve rafaʿa ebeveyhi, ve ḫarrū lehu succedā**"[98] Ol ḥālde Yūsuf ʿaleyhi's-selām atalarıġa ayttılar:

[254] (1) "Ey ata Kenʿān'da on bir yulduz birle ay ve kün maṅga secde ḳıldı digen tüşümni taʿbīri budur kim (2) perverdigārım ol tüşümni rāst ḳıldı. Ḳavluhu taʿālā: "**Ḳāle yā ebeti heẕā teʾvīlu ruʾyāye min ḳablu ḳad ceʿalehā** (3) **rabbī ḥaḳḳā**"[99] **Suʾāl**: Secde maḫlūḳġa revā irmes sebeb nedür kim? Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām heme oġlanları birle (4) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa secde ḳıldılar. Cevāb ol kim secde tört ḳısmdur. Secde-i ʿibādet ve secde-i sehv (5) ve secde-i tilāvet ve secde-i taḥiyyet. Secde-i ʿibādet ol kim

[98] Yūsuf Sūresi 100. Ayet(12/100): "Babasını ve anasını tahtının üstüne çıkarıp oturttu. Hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar…"

[99] Yūsuf Sūresi 100. Ayet(12/100): "…(Yusuf) dedi ki: Ey babam, işte bu, evvelce gördüğüm rüyânın tehakkukudur. Gerçek, Rabbim onu doğru çıkardı…"

Ḫudāy taʿālādın özgeġa revā irmes. Secde-i sehv ol kim namāz (6) içide sehv vāḳiʿ bolgen bolsa anı üçün ḳılurlar. Secde-i tilāvet ol kim Ḳurʾān'da on tört yirde kilür. Secde-i (7) taḥiyyet ol kim uluġlarge ḳılurlar. Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa ḳılġan secdeleri secde-i taḥiyyet (8) irdi. El-ḳıṣṣa, andın kiyin Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām Yūsuf ʿaleyhi's-selāmdın ötken vāḳıʿalardın sordılar. (9) Yūsuf ʿaleyhi's-selām ötken vāḳıʿalarnı bir bir beyān ḳıldılar. Zindāndın çıḳıp pādişāh boldum didiler. (10) Velīkin aġaları şafalaḳlap urġanlarını, ḳuduḳġa salġanlarını, Mālik Zaġar'ġa satḳanlarını aytmadılar. (11) Atamnı kö͡ŋgli bulardın savumasun, dip. El-ḳıṣṣa, ataları bile körüşüp şehrġa kitip barur irdiler. Ḥażret-i (12) Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kilip ayttılar kim: "Ey Yūsuf aġzın͡ŋgnı açġıl." Yūsuf ʿaleyhi's-selām aġızlarını açtılar. (13) On pāre nūr aġzılarıdın çıḳıp kitti. Yūsuf ʿaleyhi's-selām sordılar kim: "Ey peyk-i Rabbü'l-ʿālemīn ol (14) aġzımdın çıḳıp kitken niçük nimersedür?" dip. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Sini on oġlun͡ŋgnı hemesi peyġamber (15) bolur irdi. Atan͡ŋga bī-ḥürmetlik ḳılġanın͡ŋg üçün on oġlun͡ŋgdın on nübüvvetni aldı." didiler. (16) Yūsuf ʿaleyhi's-selām köp efsūs ve nedāmet ḳıldılar. Fāʾide birmedi. Andın yana biraz yol yörüp irdiler. (17) Reyyān Melik bir pāre süvāre birle pīş-vāz kildi. Atdın tüşüp piyāde kilip rikāblarını öpti. Baʿżī (18) rivāyetde aytıpdurlar kim Yūsuf ʿaleyhi's-selām ataları birle at üstide körüştiler. (19) Atdın tüşmegenlerige üç vech aytıpdurlar. Biri ol kim atalarını tanımadılar. Yana biri ol kim yā ki Reyyān Melik (20) birle kilip irdiler. Ol tüşmeġıl, didi. Yana biri ol kim yā ki ataları özleri tüşmeġıl, didiler. (21) El-ḳıṣṣa, Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām şehrge kirdiler. Kördiler ki şehrni kūçeleriġa bendlik ḳılıpdurlar.

[255] (1) her ḳaysı ṣuffelerde bülbüller sayrap turur irdi. Ḫoş-āvāz ḥāfıẓlar oḳup turur irdiler. Muġannīler naġme nevāzlik (2) ḳılıp turur irdiler. Ān-heme iʿzāz u ikrām birle alıp kirip tamām-Mıṣr ḫalḳını mescīd ü cāmiʿge yıġdurup (3) Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı mihmān-dārlik ḳıldılar. Ṭaʿāmdın fāriġ bolgendin so͡ŋg Yūsuf ʿaleyhi's-selām sordılar

ki: (4) “Ey Mışr ḫalḳı sizler kimdür-sizler, min kimdür-min?” dip Mışr ḫalḳı be-yek-bāre āvāz birip ayttılar ki: “Ey pādişāh-ı (5) ʿālem siz bizni pādişāh-ı dil-nüvāzımız-siz. Bizler hememiz resīde vü nā-resīde irkek ve urġaçı zer-ḫarīd ḳulıñgız- (6) -dur-miz.” didiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām bülend āvāz birle ayttılar ki: “Ey ḫalāyıḳlar biliñgler ve āgāh boluñglar kim (7) bu peyġamber-i ber-güzīde mini peder-i büzürg-vārımdurlar. Bular heme ferzend-i ercümendler mini ḳarındaşımdurlar. Bularnı ḳadem- (8) -lerini ḥaḳḳı ḥürmetidin hemeleriñgizni āzād ḳıldım.” didiler. Mülk ü emvāllerini yandurup birdiler. Hemedin (9) ġırīv turdı. Mışr ḫalḳı Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmnı mundaġ uluġliklerini bilip şol zamān īmān kiltürüp (10) müselmān bolup “Lā-ilahe illaʾllāh Yaʿḳūb İsrāʾīlu’llāh.” didiler. Añga oḫşap vaḳtī ki ḳıyāmet küni bolup (11) āmennā ve ṣaddaḳnā bolġanda evvelīn ü āḫirīnni Ḫudāy taʿālā cemʿ ḳılgey. Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellemni (12) oñg ḳollarını, Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām sol ḳollarını, Mikāʾīl ʿaleyhi’s-selām tutḳaylar. Maḳām-ı maḥmūdge iletgeyler. (13) Nūrdın minber ḳoyulġay. Ān-ḥażret ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem ol minberġa çıḳġaylar. Ḫudāy taʿālādın Ḫiṭāb kilġay kim: “Ey (14) ehl-i ʿaraṣāt sizler kimdür-sizler, min kimdür-min?” dip. Ehl-i ʿaraṣāt aytġaylar ki: “Ey bar u Ḫudāyā Ḫudāvendā melikā (15) ḳādirā perverdigārā sin bizni igemiz ve ḫˇācemiz ve perverdigārımızdur-sin. Bizler sizni ʿāṣī vü cāfī günāh-kār bende- (16) -leriñgdür-miz.” digeyler. Ol zamān perverdigār-ı ʿālemdin nidā kilgey kim: “Ey ʿāṣī vü cāfī bendelerim min sizlerni heme- (17) -leriñgizni bu dostum Muḥammed’ni ḫoşnūdlıġı üçün dūzaḫdın āzād ḳılıp heme günehleriñgizni ʿafv ḳıldım.” digey. (18) İnşāʾallāhu Rabbü’l ʿālemīn. El-ḳıṣṣa, irtesi Reyyān Melik Mışr uluġları birle Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selāmġa kilip selām (19) ḳıldı. Aytıpdurlar, Reyyān Melik Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām aldılarıda müselmān boldı. Rivāyetde andaġ kilipdür kim (20) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām zindāndın çıḳıp Reyyān Melik’ni aldıġa kirgende Reyyān Melik’ni ordasını aldıda ḳızıl (21) altundın bir

tegirmen taşı ḳoydurup ḳoyup irdi. Aġırlıġı biş yüz batman irdi. Ol zamān ki Reyyān Melik Yūsufʿaleyhi’s-selāmġa:

[256] (1) “Evvelraḳ barıp körüşeyin.” didi. Ayaġı ol tegirmen taşıġa tigdi. Körüşkendin soñg Yūsufʿaleyhi’s-selām (2) Ol taşnı köterip yıraḳ taşladılar. Reyyān Melik Yūsufʿaleyhi’s-selāmnı ol küç ve ḳuvvetlerini körüp (3) ḥayrān ḳaldı. Vaḳtī ki Yuṣufʿaleyhi’s*f*selāmnı aġalarını kördi. Yūsufʿaleyhi’s-selāmdın sordı kim: “Aġalarıñgız (4) ṣāḥib-şecāʿat midürler?” Yūsufʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Āzmāyiş ḳılıp körseñgiz bolur.” didiler. Reyyān Melik (5) olarnı alıp avġa çıḳtı. Şemʿūn bir arslannı tutup Melik’ni aldıġa alıp kildi. Rūbīl bir yolbarsnı (6) taş birle urup öldürdi. Lāviye miñg batman taşnı bir ḳolı birle hevāġa atıp yana bir ḳolı birle tuttı. Şol (7) ṭarīḳa her ḳaysıları bir zūrbāzū körsettiler. Reyyān Melik taḥsīn ü āferīnler ḳıldı. Yūsufʿaleyhi’s-selāmġa kilip (8) ayttı: “Aġalarıñgızġa aytıñg mañga bir il vilāyet açıp birsünler.” didi. Yūsufʿaleyhi’s-selām aġalarıġa ayttılar. (9) Aġaları ḳabūl ḳılıp atalarıdın istiʿānet tilep her ḳaysıları bir miñg kişiġa baş bolup on miñg (10) kişi birle on aġaları Rūm’ġa ġalebege bardılar. Şām birlen Rūm’nı arasıda on bir ḳurġan bar irdi. (11) Hemesini aldılar. Kilip Melik’din sordılar: “Yana ḳaysı ṭarafda yaġıñg bar bolsa yoḳ ḳılalik.” dip. (12) Reyyān Melik olarġa ayttı: “Min imdi ḳarıpdur-min. Mañga vilāyet kirek imes. Ol on bir kent kim açıpdur-sizler. (13) Özleriñgizġa birdim” didi. Yaʿḳūbʿaleyhi’s-selāmnı oġlanları her biri bir kentġa ḥākim boldılar. Benī- (14) -isrāʾīl ḳavmi olarnı evlādlarıdur. Ḥikāyet ḳılıpdurlar, Rūm’da bir ʿazīz bar irdi. Yaʿḳūb (15) ʿaleyhi’s-selāmnı oġlanlarını biri vefāt boldı. Ol ʿazīz anı tüşide kördi. Sordı: “Ḫudāy taʿālā (16) sañga nime muʿāmele ḳıldı?” dip. Ol müteveffā ayttı: “Ḫudāy taʿālā mini ʿitābġa tuttı. Köp ʿaẕāb ḳılur-min, didi. Yana (17) keremi birle ʿafv ḳıldı.” didi. El-ḳıṣṣa, Reyyān Melik’ni Muʿṣab atlıġ oġlı bar irdi. Firʿavn’nı atası ol (18) irdi. Toḳḳuz yaşar irdi. Anı Yūsufʿaleyhi’s-selāmġa tapşurdı. Melik özi müselmān bolġandın soñg (19) üç yıl sekkiz ay ʿömr kördi. Andın soñg vefāt boldı. Yaʿḳūbʿaleyhi’s-selām Mıṣr’ġa kilġanlarıġa yigirme (20) tört

yıl bolġanda vefāt boldılar. Cesed-i mübāreklerini Kenʿān'ġa alıp barıp ḳoydılar. Yūsuf ʿaleyhi's-selām (21) atasıdın soñg tört yıl ʿömr kördiler. Andın soñg vefāt boldılar. Cesed-i mübāreklerini Mıṣr'da ḳoydılar.

[257] (1) Mūsā ʿaleyhi's-selāmnı zamānlarıġaça andın soñg Mūsā ʿaleyhi's-selām süñgeklerini yıġıp Kenʿān'ġa alıp barıp (2) atalarını yanıġa ḳoydılar. Resūl ʿaleyhi's-selām ayttılar: "**Leḥūm ale'n-nebiyyā muḥarremetun ʿalā'l arż.**" Yaʿnī peyġamberler gūştı yirge (3) ḥarāmdur çürimes, dip. Nime üçün Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı itleri çüridi? Baʿżılar aytıpdur, atasıġa (4) atdın tüşmegen üçün, baʿżılar aytıpdurlar pādişāhlik ḳılġan üçün, eṣaḥraḳ ḳol bu turur kim (5) ol küni ki Zelīḫā: "Yaḫşı saçlarıñg bar." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām anı cevābıġa: "Gürda tökülür." didiler. (6) Ḫudāy taʿālā Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı sözlerini yalġan ḳılmadı ḳandaġ didiler, andaġ boldı.

Yūsuf ʿaleyhi's-selām (7) Zelīḫā'nı Alġanlarını Beyānı vaḳtī ki ʿAzīz vefāt boldı. Andın soñg māl u menālin Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı (8) yolıġa ṣarf ḳılıp kem-baġal boldı. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı köra'lmadı. Yūsuf ʿaleyhi's-selāmġa ḳolı yitmedi. Yūsuf (9) ʿaleyhi's-selāmnı firāḳıda yıġlay yıġlay közleri körmes boldı. Ḳaçan aç ḳalsa: "Āh Yūsuf." dir irdi. (10) Susasa: "Āh Yūsuf." dir irdi. Künlerde bir kün Yūsuf ʿaleyhi's-selām avġa atlandılar. Zelīḫā anı işitti bir (11) kenīzeki ḳalıp irdi. Añga ayttı: "Mini Yūsuf'nı yolıġa alıp barġıl." Ol kenīzek Zelīḫā'nı ḳolıdın tutup Yūsuf (12) ʿaleyhi's-selāmnı kilür yollarıġa alıp barıp turdı. Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi's-selām kildiler. Ol kenīzeki (13) ḫaber birdi. Zelīḫā ʿaṣāġa süyenip turdı. Ayttı: " الحمدلله الزى صير العبدملكابالصبروملك بلثهوةوالهوا (14) عبدا" Yaʿnī: "Cemīʿ ṣenā ol Ḫudāy taʿālāġa kim pākīze ḳulnı bülend mertebe ḳılıp pādişāh ḳılur. Yazuḳ (15) ḳılıp hevā-yı nefsge yörgen pādişāhnı uluġ mertebedin tüşürüp ḳul ḳılur." didi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām leşkerni (16) ve atlarını şuḳunı birle Zelīḫā'nı āvāzın işitmediler. Ḫudāy taʿālā şimālġa emr ḳıldı: "Zelīḫā'nı āvāzını Yūsuf'nı (17) ḳulaġıge tigürġil." dip. Der-ḥāl şimāl tigürdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām atnı başını tartıp: "Ey Zelīḫā." didiler. (18) Zelīḫā Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı āvāzlarını işitip

āh urup yıḳıldı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām anı körüp (19) raḥmı kildi. Ayttılar: “**Ey Zelīḫā eyne şebābike ve cemālike ḳālet efneytühā fī ḫubbuke**” Yaʿnī: “Ol yaş ve civānlıġıñ (20) ve ḥüsn ü cemāliñ ḳanı? Zelīḫā ayttı: “Sizni ʿışḳıñızda berbād birdim. “**Bimen cāʿe ḫaberüke**” (21) Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Mālıñ ḳanı?” Zelīḫā ayttı: “Sizni ḫaberiñizni kiltürġan kişilerġa birdim.”

[258] (1) didi. “**Ṯümme ḳāle mā eẕhebe başarüke ḳalet şiddetü’l ḥüzni min ḫicrike**” Yaʿnī yana Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ol körer (2) közüñ ḳanı?” Zelīḫā ayttı: “Sizni firāḳıñız endūhide yıġlay yıġlay kūr boldı.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (3) ayttılar: “Ḥālā tilekiñ nedür.” Zelīḫā ayttı: “Sizni cemāl-i cihān-ārāñızdur.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Munı ordaġa (4) alıp barıñlar. Min kilgende mini aldımġa alıp kilgey-sizler.” didiler. Zelīḫā’nı Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (5) ordalarıġa alıp bardılar. Vaḳtī ki Zelīḫā bardı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ḥayāt irdiler. Çarlatıp kilip (6) ötken vāḳıʿalarnı sordılar. Zelīḫā barçasını rāstlik birle beyān ḳıldı. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Henūz (7) Yūsuf’nı ʿışḳı köñlüñde bar mu?” Zelīḫā: “Evvelġıdın ziyāderaḳ.” didi. Andın soñ Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (8) avdın kildiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām Zelīḫā’nı Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı ḫiẕmetleriġa alıp kildiler. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (9) ḳollarıda bir ḳamçıları bar irdi. Destesi altundın irdi. Laʿl ü yāḳūt u zümrüd bilen muraṣṣaʿ (10) ḳılınġan irdi. Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf ol ḳamçıñnı uçını maña birġıl.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (11) birdiler. Zelīḫā ḳamçını uçını aġzıġa alıp barıp bir āh urdı. Aġzıdın ot çıḳıp ol ḳamçıġa tutaştı. (12) Ol altun ḳamçı iridi. Andın soñ Yūsuf ʿaleyhi’s-selām sordılar: “Ey Zelīḫā sini kümişdin ḳılġan bir bütüñ (13) bar irdi. Ol ḳanı?” Zelīḫā ayttı: “Bir kün turdum ol bütümġa ayttım, üç ḥācetim bar revā ḳılġıl. Birinçi, yaşlıġımnı (14) ḳaytarıp birġıl. İkkinçi, közümni açġıl. Üçünçi, ḥüsn ü cemālimni birġıl, dip. Köp zārī ve tevellā ḳıldım. (15) Hīç cevāb birmedi. Turdum bir taş bile urdum. Pāre pāre ḳılıp dervīşlerġa üleşdim. İmdi sizge (16) kildim tört ḥācetim bar, eger Ḫudāyıñız revā ḳılsa īmān kiltüreyin.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳabūl

ḳıldılar. “Aytġıl.” (17) didiler. Zelīḫā: “Evvel yaşlıġım, ikkinçi körer közüm, üçünçi ḥüsn ü cemālim. Bu üç ḥācetim revā bolġandın kiyin (18) ol bir ḥācetimni aytur-min.” didi. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām duʿā ḳıldılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām āmīn didiler. Zelīḫā’nı (19) ḥācetleri revā boldı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām: “Yana bir ḥāceti‿ng nimedür aytġıl?” didiler. Zelīḫā ayttı: “Mini nikāḥ birle alġıl.” (20) didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı açıġları kildi: “Henūz bu sözdin yanmadı‿ng mu? Munı ḳavla‿nglar.” didiler. (21) Ol ḥālde Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Ey Yaʿḳūb Yūsuf’ġa aytġıl, Zelīḫā’nı ol ḥācetini revā ḳılsun kiç

[259] (1) ḳoymasun.” didiler. Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selāmnı sözlerini ayttılar. Yūsuf (2) ʿaleyhi’s-selām toy esbābını ṭayyār ḳıldılar. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip nikāḥ ḳıldılar. Ādem ʿaleyhi’s-selām bile (3) Ḥażret-i Ḥavvā’nı nikāḥ ḳılġanda oḳulġan ḫuṭbeni oḳudılar. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām birle Zelīḫā ikevlen ḫalvetke (4) kirdiler. Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf sizni oynaşlik üçün sivgenim yoḳ ammā ikki vechdin sivdim. Biri ol kim (5) minde ṣunʿ-i Ḫudā bar irdi. İkkinçisi ol kim irim ʿAzīz-i Mıṣr ma‿ngа yaramas irdi. Eger nā-gāh meyl ḳılıp ma‿ngа (6) yaḳın kilse feryād urup ḳaçar irdi. Min sorsam aytur irdi, sindin ikki arslan peydā bolur andın (7) ḳaçar-min, dir irdi.” Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ol ikki ferişte‌dür sini mini üçün saḳlaġandur.” Zelīḫā ayttı: (8) “Bu ʿömrüm içide hīç ir birle ṣoḥbet ḳılġanım yoḳ ve hem ʿAzīz’ni sırrını hīç kimge āşkārā ḳılġanım yoḳ. Özge (9) kişini hem kö‿nglüm tilemedi. Bu kün yaratḳan perverdigārımġa yüz mi‿ng mertebe şükr kim murādımnı birdi.” dip (10) şükrler ḳılur irdi. Aytıpdurlar kim Ḫudāy taʿālā Zelīḫā’nı kö‿nglideki ʿışḳnı Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmġa saldı. (11) Zelīḫā’ġa özini maḥabbetini saldı. Zelīḫā ṭāʿat ve ʿibādetġa meşġūl boldı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı unuttı. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (12) Zelīḫā’ġa meyl ḳılsalar, Zelīḫā ḳaçar irdi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ey Zelīḫā min sindin ḳaçar irdim. Sin ma‿ngа (13) zārī ḳılur irdi‿ng. Bu kün ʿaceb-ḥāldür ki sin mindin ḳaçar-sin, min sini ḳavar-min.” didiler. Zelīḫā ayttı: (14) “Ol

maḥalde ḥüsn kördüm, luṭf birle aṉga köz aldurdum. Bu kün luṭf boldum.” Ḳavluhu taʿālā: “**Ve huve’l laṭīfü’l ḫabīr**”[100] (15) “Ol maḥalde sizni ʿizzet ḳıldım. Şükr Ḫudāy taʿālāġa kim ʿazīz boldum. Öziġa yaḳın boldum.” Ḳavluhu taʿālā: “**Ve hüve’l ʿazīzu’r-** (16) **-raḥīm**”[101] Aytmışlar kim Zelīḫā bir kiçe: “ʿİbādetḫānege baray.” didi. Yūsuf ʿaleyhi’s-selām ḳoymadılar. Zelīḫā ḳaçtı. Yūsuf (17) ʿaleyhi’s-selām arḳasıdın ḳol saldılar. Zelīḫā’nı yaḳası yırtıldı. Şol zamān bir ferişte kilip ayttı kim: “Ey (18) Yūsuf imdi hīç ḳaysılarıṉġızını ḥaḳlarıṉġız birbirleriṉġizde ḳalmadı. Zelīḫā sizni derd-i firāḳıṉġızda (19) yaḳaṉġızını yırtıp irdi. Siz hem Zelīḫā’nı firāḳıda büryān bolup yaḳasını yırttıṉġız.” didi. Zelīḫā ayttı: “Ey Yūsuf (20) min sizni sivdüm maṉga raḥm ḳılmadıṉġız. Sizni ʿışḳıṉġızda mālım ve altun kümişlerimni sizni yolıṉġızda (21) nişār ḳıldım. Hīç iltifāt ḳılmadıṉġız. Āḫir yaratġan perverdigārım dergāhıge yandım. El-ḥamdüli’llāh murādımġa yittim. İmdi

[260] (1) kiçe ve kündüz perverdigārım ṭāʿatige meşġūl bolayın.” didi. Aytıpdurlar kim Zelīḫā Yūsuf ʿaleyhi’s-selām (2) birle on sekkiz yıl ʿömr kördi. Biş oġul ikki ḳız toġdı. Andın kiyin vefāt taptı. Vaḳtī ki Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı (3) ʿömrleri āḫir boldı irse münācāt ḳıldılar. Ayttılar: “ Pākā perverdigārā maṉga mülk birdiṉg. Tüş taʿbīrini (4) örgettiṉg. Şerīʿat aḥkāmını bildürdiṉg.” Ḳavluhu taʿālā: “**Rabbi ḳad ateytenī mine’l mulki ve ʿallemtenī min te’vīli’l eḥādīṯ**”[102] (5) **Su’āl**:Yūsuf ʿaleyhi’s-selām mülk didiler, nime mülkdür? Cevāb, yitti türlük cevāb biripdürler. Evvel, Yūsuf (6) ʿaleyhi’s-selāmġa ḥased ḳılġanlarnı ol kişiġa musaḫḫar ḳıldı. İkkinçi, cemīʿ ir ve ḫatun olarnı sivdi. Bu vech- (7) -din maḥabbet mülki. Üçünçi, ʿışḳ u ḥüsn mülki irdi. Törtinçi, Mışr mülki irdi.

---

[100]Enʿām Sūresi 103. Ayet(6/103): “… O, (kulları hakkında) gerçek rıfk ve lutf sahibidir. (Her şeyden de) haberdârdır.”

[101] Rûm Sūresi 5. Ayet(30/5): “…O, yegâne galipdir, (müminleri) çok esirgeyicidir.”

[102] Yūsuf Sūresi 101. Ayet(12/101): “Ya Rab, sen bana mülk (ve saltanat) verdin ve sözlerin tevîlini öğrettin...”

Bişinçi, ʿilm mülki irdi. Altınçı, civānmerdlik (8) mülki irdi. Yittinçi, ḳażāġa rıżā, belāġa ṣabr, ʿaṭāġa ḳāniʿlik mülki irdi. Ve yana Yūsuf ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Mini (9) ve yir ü āsmānlarnı yaratḳan sin-sin." Ḳavluhu taʿālā: "**Faṭira's-semavāti ve'l arżı**"[103] Yana ayttılar: "İlāhī mini ḳuduġdın çıḳarġan (10) ḳullikdin ḫalāṣ ḳılıp pādişāhlik birgen sin-sin. İlāhī dünyā ve āḫiretde iḫtiyārım sin-sin." Ḳavluhu taʿālā: (11) "**Ente veliyyī fī'd-dünyā ve'l aḫirah**"[104] "İlāhī dünyāda ʿazīz ve mükerrem ḳıldıng̃, āḫiretġa barurda mini īmān u islām birle (12) dünyādın iltgil." Ḳavluhu taʿālā: "**Teveffenī müslimen ve'l ḥiḳnī bi'ṣ-ṣāliḥīn**"[105] **Su'āl**: şerīʿatda ölüm tilemek revā irmes (13) 'Teveffenī' didi. Ḥikmet nime irdi? Cevāb, Yūsuf ʿaleyhi's-selām ölüm tilemediler. Ayttılar, Vaḳtī ki '**Ecelim**' tise (14) islām birle ölüm birgil. Suʾāl: peyġamberlerġa ḫātime ḳorḳunçı bolmas irdi 'Teveffenī muslimā' dimekke ḥikmet nime irdi? (15) Cevāb oldur ki özgelerge taʿlīm üçün irdi. Yūsuf ʿaleyhi's-selām özlerini niʿmet mülk, nübüvvet, ʿişmet (16) içide kördiler. Bildiler kim nime niʿmetler kiyinidin zevāl bolur. Tiriglikni kiyinidin ölüm bar. Kün batar kiçe kilür. (17) Kāse tolsa taşar tökülür. Bul ʿalāmetlerni bilip ayttılar: "Mini dünyā niʿmetim tamām boldı. Dünyādın kiter vaḳtım boldı. (18) İlāhī müselmān öldürġıl, yaḫşılar ve ṣāliḥlerġa ḳoşġıl." didiler. Ḳavluhu taʿālā: "**Ve'l ḥiḳnī bi'ṣ-ṣaliḥīn.**"[106] **Su'āl**: (19) ṣāliḥlerġa ḳoşġıl, dip duʿā ḳıldılar. Ṣāliḥler kimdürler? Cevāb üç ḳısmdur, birinçi ṣāliḥler cennetīlerdür. (20) İkkinçi ṣāliḥler velīler ve müttaḳīlerdür. Üçünçi, ṣāliḥler ata ve babalarıdurlar. Yaʿnī İbrāhīm ʿaleyhi's-selām (21) ve İsḥāḳ ʿaleyhi's-selām ve İsmāʿīl ʿaleyhi's-selām ve Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmdurlar. Duʿāları müstecāb boldı. Der-ḥāl

[103] Yūsuf Sūresi 101. Ayet(12/101): "…Ey gökleri ve yeri yaratan…"

[104] Yūsuf Sūresi 101. Ayet(12/101): "…sen, dünyada da, âhirette de benim yarimsin…"

[105] Yūsuf Sūresi 101. Ayet(12/101): "...benim canımı müslüman olarak al. Beni salihler (zümresin)e kat..."

[106] Yūsuf Sūresi 101. Ayet(12/101): "…beni salihler (zümresin)e kat."

[261] (1) Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kilip ayttılar: "Ey Yūsuf Ḫudāy taʿālā sizġa selām ayttı. İmdi üç künlük ʿömrüñgiz ḳalıpdur. (2) Āḫiret işige muḳayyed boluñg." didiler. Yūsufʿaleyhi's-selām Yehūdā'ġa vaṣiyyet ḳıldılar: "Min ölsem taşdın tābūt (3) ḳılıp nīl deryāsıġa salġıl. Bizni uruġımızdın Mūsā atlıġ peyġamber çıḳar mini deryādın alıp Kenʿān'ġa alıp barıp (4) ata babamġa ḳoşġay." didiler. Üç kün tamām boldı. Melekü'l mevt kilip ḳabż-ı rūḥ ḳıldı. Yehūdā ḫām taşdın (5) bir tābūt tırāşladı Yūsufʿaleyhi's-selāmnı ol tābūtġa salıp Nīl deryāsıġa saldılar. Aytıpdurlar, bu (6) ḳıṣṣada ʿibretler köp bardur. Hemesini aytmaḳ melāl kiltürür. Rūşenraġı oldur ki Yūsufʿaleyhi's-selāmġa (7) aġaları yamanlik ḳıldı, dip olarġa nā-sezā aytmaḳ revā irmes. Çünki Yūsufʿaleyhi's-selām olardın (8) kiçürdiler. Ḫudāy taʿālā hem kiçürdi. Ol işlerde olarġa ḥaḳāret boladurġan sözni aytmaḳ özini (9) helāk ḳılmaḳdur. Ol işʿālem-i ġaybdın irdi. Ḳavluhu taʿālā: "**Ẕelike min enbāʾi'l ġaybi nūḥīhi ileyk.**"[107] Ey Muḥammed (10) anda sin yoḳ irdiñg. Yūsuf'ġa niçük ḥāller tigdi. Añga aġaları ḳandaġ işler ḳıldılar, (11) körmediñg. Ḳavluhu taʿālā: "**Mā künte ledeyhim iẕ ecmeʿū emrahum ve hum yemkurūn.**"[108] Alarnı işleridin (12) sañga ḫaber birdim, ʿibret alġıl. Bu ḳıṣṣada ṣāḥib-baṣīretlerġa ʿibret bar. Va'llāhu taʿālā aʿlemü bi'ṣ-ṣavāb.

(13) **On Yittinçi Ḳıṣṣa Ḥażret-i Eyyūb ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿalarıdur.** (14) Altı miñg cüft ḳurt birle mübtelā bolġan "**İnnī messeniyye'ż-żurru.**"[109] dip feryād ḳılġan "**İnnā vecednāhu ṣābirā** (15) **niʿme'l ʿabdü**"[110] teşrīfi birlen müşerref bolġan "**Ve ateynāhü**

[107] Yūsuf Sūresi 102. Ayet(12/102): "(Habîbim) bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberlerindendir..."

[108] Yūsuf Sūresi 102. Ayet(12/102): "…(Yoksa) onlar hile yaparak işleyecekleri işi kararlaştırdıkları zaman sen yanlarında değildin."

[109] Enbiyā Sūresi 83. Ayet(21/83): "… hakikat, bana (bu) dert (gelip) çattı..."

[110] Sad Sūresi 44. Ayet (38/44): "... Biz onu hakikaten sabırlı bulduk. O, ne güzel kuldu!..."

ehlehü ve miŝlehüm maʿhum raḥmeten min."[111] kerāmeti birle mükerrem bolġan (16) "**Ve ḫuẕ biyedike żiġŝen fāżrib bihi ve lā taḥneŝ**"[112] Ḫiṭābın işitken Eyyūb ʿaleyhi's-selāmdurlar.

Naẓm:

(17) Kil işit irdi niçük Eyyūb peyġamber sözleri,
Enbiyā ḥaḳdın belānı sordı, ḫ̆āhlap özleri.

Ḥaḳ (18) yolıda kiçtiler māl u ṭavar u tivedin,
Bir zamānda öldiler yitti oġul üç ḳızları.

Öz işini (19) ṣabr itip ḳurtḳaydur her demi,
Üç nimerse ḳoydı ḳaldı til yürek hem közleri.

Kiçti miḥnet (20) kitti ʿillet arḳa ḥażret ḳurbeti,
Tiñ̂gri ṣıḥḥat birdi toġdı müşterī yulduzları.

Eyyūb ibni Maʿṣūb (21) ibni Revāh ibni Rūm ibni ʿAyṣ ibni İsḥāḳ Nebiyyu'llāh ibni İbrāhīm Ḫalīlu'llāh'durlar. Eyyūb ʿaleyhi's-selām

[262] (1) Rūmlik irdiler. Anaları Lūṭ peyġamberni ḳızları irdi. Ḫatunlarını atı Raḥīme irdi. Efrāhīm bin (2) Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḳızı irdi. ʿAyṣ'nı uruġıdın ikki peyġamber boldı. Birleri Eyyūb ʿaleyhi's-selām, yana birni (3) Şuʿayb ʿaleyhi's-selāmdurlar. Bu Eyyūb ʿaleyhi's-selāmnı ata uruġıdın bir ḳarındaşları bar irdi. Bāhīl (4) atlıġ kāfir irdi. Ḫavrān vilāyetide irdi. Yigirme ikki kent bar irdi. Bāhīl bütġa secde ḳılur irdi. (5) Ol

[111] Enbiyā Sūresi 84. Ayet (21/84): "…tarafımızdan bir rahmet ve ibâdet edenler için bir hatıra olmak üzere hem ailesini, hem onlarla beraber daha bir mislini ona vermiştik."

[112] Sad Sūresi 44. Ayet (38/44): "Eline bir demet sap al da onunla vur. Yemîninde durmazlık etme, (dedik)…"

bütni atı Ṣeleṣ irdi. Özi altundın, ḳolları kümişdin, ayaḳları laʿldin irdi. Bu Bāhīl'ni (6) biş yüz miṅg çirigi bar irdi. Bāhīl ol bütġa ḳırḳ yıl secde ḳıldı, "Maṅga bir oġul birgil." dip. Bir kün (7) Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām kilip Eyyūb ʿaleyhi's-selāmġa ayttılar: "Ḫudāy taʿālā sizġa peyġamberlik birdi, selām ayttı. Barıṅg (8) Bāhīl'ni īmānġa daʿvet ḳılıṅg müselmān bolsun. Ḫudāy taʿālānı bir bilsün, sizni peyġamber-i ber-ḥaḳ bilsün" didiler. (9) Eyyūb ʿaleyhi's-selām peyġamberlik işiġa meʾmūr bolġanlarıda kem-baġal irdiler. Ayaġlarıġa naʿleyn kiyip ḳollarıġa (10) ʿaṣā alıp Ḫavrān şehriġa barıp Bāhīl'ni aldıġa kirdiler. Bāhīl Eyyūb ʿaleyhi's-selāmnı körüp tanıdı. Turup (11) Eyyūb ʿaleyhi's-selām birle körüşüp yanıda cāy birip olturġuzdı. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ey Bāhīl (12) saṅga naṣīḥat ḳılur-min." Bāhīl: "Ḫūb bolur." didi. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ḫudāy taʿālā mini saṅga yiberdi." (13) Bāhīl ayttı: "Ḳaysı Ḫudā'nı aytur-sin?" Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Mini ve sini, heme ʿālemni yaratġan Ḫudāy taʿālānı (14) aytur-min." didiler. Bāhīl ayttı: "Nime dip yiberdi, nime dip kildiṅg?" didi. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Aytġıl, (15) Lā-ilāhe illaʾllāh ve enne Eyyūb rasūlu'llāh." Ol ḥālde Bāhīl arḳasıġa baḳıp küldi. Köṅglide ayttı: "Bu Eyyūb (16) kem-baġaldur. Mindin nimerse ṭamaʿ ḳılıp kilgendür" dip buyurdı: "Eyyūb'ġa bir miṅg ḳoy biriṅgler" dip. (17) Der-ḥāl Ḥażret-i Cebraʾīl kilip ayttılar: "Ey Eyyūb Bāhīl her nimerse birse alġıl, yoḳ dimegil." didiler. Bāhīl'ni (18) sözi birle miṅg ḳoy birdiler. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ikkinçi kün kildiler ayttılar: "Ey Bāhīl Ḫudā birdür, (19) min anıṅg peyġamberidür-min." Bāhīl ayttı: "Bir miṅg höküz biriṅgler." birdiler. Eyyūb ʿaleyhi's-selām üçünçi (20) küni kildiler, ayttılar: "Ey Bāhīl aytġıl, Lā-ilāhe illaʾllāh ve enne Eyyūb resūllu'llāh" Bāhīl ayttı: "Muṅga miṅg (21) at biriṅgler." birdiler. Eyyūb ʿaleyhi's-selām törtinçi küni kildiler, ayttılar: "Ey Bāhīl Ḫudānı bir bilġıl, min anı

[263] (1) peyġamberidür-min." Bāhīl ayttı: "Muṅga bir miṅg tive biriṅgler." birdiler. Bişinçi kün Eyyūb ʿaleyhi's-selām yana kildiler. (2) Bu sözni sözlemesdin burun Bāhīl ayttı: "Ey Eyyūb ḳırḳ yıl boldı tiṅgrimdin bir ferzend tiledim, birmedi. (3) Eger sini

tiñgriñg mañga bir ferzend birse, īmān kiltürey.” didi. Ol zamān oġul dimaḳnı unuttı, ferzend didi.(4) Der-ḥāl Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kildiler. Eyyūb ʿaleyhi’s-selāmge ayttılar: “Bāhīl her nimerse dise ḳabūl ḳıl.” Eyyūb (5) ʿaleyhi’s-selām Bāhīl’ni sözini ḳabūl ḳılıp Bāhīl birle şarṭ ḳıldılar. Aytıpdurlar, ol kiçe Bāhīl bir siver (6) kenīzeki birle ṣoḥbet ḳıldı. Ol kiçe ol kenīzek ḥāmile-dār boldı. Bāhīl oḫladı, tüş kördi. Āsmāndın (7) bir tişük mervārīd tüşti. Ol mervārīddin bir arslan çıḳtı. Ol arslannı aġzıdın ot çıḳtı, kün (8) batar ṭarafıġa yazıldı. Bāhīl oyġandı. İrtesi taʿbīr ḳılġuçılarnı yıġdurdı. Tüşini bularġa ayttı. (9) Muʿabbirler ayttılar: “Ol mervārīd tişüksiz bolsa idi, oġul bolar idi. Tişüklik mervārīd körüp-siz. (10) Sizdin bir ḳız toġulġay, ol ḳızdın bir oġul bolġay, ol ot tikken yirġaça pādişāh bolġay.” didiler. (11) Vaḳtī ki toḳḳuz ay, toḳḳuz kün, toḳḳuz sāʿat tamām boldı. Bir ḳız toġuldı. Añga “Ḳarḳīsūn” at ḳoydılar. (12) Köp ḫoş-rūy, ṣāḥib-cemāl irdi. Vaḳtī ki yaşı yigirmeġa yitti. Atası ḳızını kördi: “Köp cemāl boluptur.” Taşḳarı (13) çıḳtı. Özini tuta’lmadı aldıġa kirdi. Ḳızın tizin basıp olturdı. Ḳızı anı bildi, ayttı: “Ey ata (14) her vaḳt kilseñg yıraḳda olturur irdiñg. ʿAceb bu kün yaḳın olturduñg.” Bāhīl ayttı: “Ey (15) Ḳarḳīsūn ʿömrümde sin dik ṣāḥib-cemālni körgenim yoḳ. İmdi ḫatun ir üçündür, ir hem ḫatun (16) üçündür. Sin mañga lāyıḳdur-sin. Sini özgelerge revā körmes-min.” didi. Ḳarḳīsūn ayttı: “Ey ata sindin özge (17) hīç pādişāh mundaġ işni ḳılġan bar mu?” Bāhīl ayttı: “Bilmes-min.” Ḳızı ayttı: “Ey ata, başḳa kişi mundaġ iş (18) ḳılsa, sin añga cezā birür-sin, belki öldürür-sin. Bu iş sindin ʿacebdür.” didi. Bāhīl ḳızıdın (19) uyaldı, turdı, öyge bardı. Bir yıldın soñg ḳızıġa kişi yiberip ʿöẕr tiledi. Ḳızı atası ʿöẕrin (20) ḳabūl ḳıldı, yana ayttı: “Atamnı saġınıpdur-min. Kilsün, köreyin.” didi Bāhīl’ġa ayttılar, Bāhīl kilip tiz büküp (21) olturdı. Ḳızıġa ayttı: “Min sini pārsā vü pāk-dāmenlıġıñgnı sınadım.” Ḳızı ayttı: “Ey Ata kimge secde ḳılur-sin?”

[264] (1) Bāhīl ayttı: “Ṣeleṣġa secde ḳılur-min.” didi Ḳarḳīsūn ayttı: “Ey ata mañga hem bir büt ḳıldurup birġıl, añga secde (2) ḳılayın.” didi. Bāhīl zer-gerlerni yıġdurdı. Altundın bir büt yasattı. İkki közini gevherdin ḳıldurdı. Ol (3) bütni taḫtke olturġuzdı.

Ḳızıġa ayttı: “Muñga secde ḳıl.”. Ḳızı secde ḳılmaḳġa muḳayyed boldı. Ḳarḳīsūn (4) bir kün aş yip olturup irdi. Bir aḳ ḳuş kildi. Boynıġa mervārīd, ayaġıġa yāḳūt taḳılġan. (5) Ḳarḳīsūn: “Tutayın.” didi. Ol ḳuş uçup ol bütni başıġa ḳondı. Ḳarḳīsūn ayttı: “Munı tiñgri dir-miz, (6) başıġa ḳuş ḳonar. Niçük tiñgri bolur?”. Aytıpdurlar, ol ferişte irdi. Ḫudāy taʿālānı fermānı birle kilip (7) irdi. El-ḳıṣṣa, ol ḳuş ayttı: “ Ey Ḳarḳīsūn bu tiñgri irmes. Tiñgri oldur, sini ve mini ve yir ve āsmānnı (8) yaratḳandur. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām atañgnı ol tiñgriġa daʿvet ḳılur. Sin hem ol tiñgriġa secde ḳıl.” Didi. (9) Ġāʾib boldı. Andın soñg Ḳarḳīsūn buyurdı: “Bu tiñgriġa inanmas-min. Alıp barıñg temür birle urup (10) pāre pāre ḳılıñg.” didi. Kenīzekler südrep taşḳarı alıp çıḳıp çoḳman birle urup uşattılar. (11) Ḳarḳīsūn anı, bīve ve bī-çārelerġa taḳsīm ḳılıp birdi. Közleri gevherdin irdi, alıp ḳaldı. Bir kün (12) bir gedā kildi. “Allāh-dost.” Didi. Ol ikki gevherni añga birdi. Ol gedā gevher bahāsın bilmes irdi. Bāzārġa (13) alıp bardı: “İkki altunġa satar-min.” didi. Bāzār bigi ol gedānı tuttı: “Munı ḳaydın aldıñg?” didi. (14) Gedā ayttı: “Mañga Ḳarḳīsūn sarāyıda birdiler.” didi. Bāzār bigi ayttı: “Min bu gevherlerni pādişāhġa miñg (15) altundın alıp birip irdim. Sin munı ikki altunġa satar-min, dir-sin.” dip ol gedānı tutup Bāhīl’ni (16) ordasıġa alıp kildi. Ṣūret-i ḥālni Bāhīl’ġa ʿarż ḳıldı. Bāhīl: “Munda alıp kil.” didi. Alıp (17) bardı. Bāhīl ol gevherlerni körüp tanıdı. Gedā’dın sordı, gedā ayttı: “Ḳarḳīsūn sarāyıda birdiler.” didi (18) Bāhīl ḳızıġa kişi yiberdi: “Ol tiñgri ḳanı?” dip. Ḳarḳīsūn aytıp yiberdi ki: “Ol tiñgri imes iken. (19) Anı sındurup kem-baġal ve bī-çārelerġa birdim.” dip. Bāhīl turup ḳızını aldıġa bardı: “Ol tiñgri ḳanı?” (20) didi. Ḳızı: “Ol tiñgri imes iken. Başıġa ḳuş ḳondı, anı üçün taşladım.” didi. Bāhīl ayttı: “İmdi (21) tiñgriñg ḳaysıdur?” Ḳarḳīsūn ayttı: “Tiñgrim Allāh’dur, sini ve mini yaratḳandur. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām sini hem

[265] (1) ol tiñgrige oḳur. Bāhīl ġam-gīn boldı. Ḳızıġa naṣīḥat ḳıldı. Ḳabūl ḳılmadı, turdı öpkeledi bigleri (2) ve vezīrleriġa kiñgeşti: “Mini ḳızım tiñgrimdin yüz ögürüp özge tiñgriġa secde ḳılur. Munı cezāsı nimedür?” (3) didi. Vezīrler ayttı: “Ey Melik

ḫatun kişini ʿaḳlı nāḳīṣdur, bu kün ḳaytmasa, irte ḳaytar." didiler. Bāhīl yana (4) kildi, ayttı: "Ey ḳızım bu ne yoldur kim çıḳardıñ?" Ḳarḳīsūn ayttı: "Bu rāst yoldur, Eyyūb ʿaleyhi's-selām (5) yolıdur." didi. Bāhīl ayttı: "Bu yoldın yanġıl bolmasa, sini ḳattıġ ʿaẕāb ḳılur-min." didi. Ḳarḳīsūn ayttı: "Yigirme (6) yıl rāḥat birle ʿömr ötkerdim, imdi ḳalġan ʿömrüm miḥnet birle ötse nime bolġay?" didi. Andın soñ (7) kem-pīrler kilip naṣīḥat ḳıldılar, ḳabūl ḳılmadı. Bāhīl'ni açıġı kildi ayttı: "Tiñrini uşatıpdur, munı ḳolını (8) kiser-min." didi. Ḳarḳīsūn ayttı: "Ḫudāy taʿālāġa yüz ögürdüm. Atam öldürse hem bu sözdin (9) ḳaytmas-min." didi. Bāhīl buyurdı. Oñ ḳolını kistiler. Ṣabr ḳıldı, ḳaytmadı. Bāhīl buyurdı. (10) Ol şehrdin Ḳarḳīsūn'nı çıḳardılar. Yitti yıġaçlik yirde bir deryā bar irdi. Anda alıp barıp ḳoydılar. (11) Ol kisilġan ḳolını saḳlap yördi. Ḫudāy taʿālā yana ol ḳuşnı yiberdi. Ol eṭrāfda Sāriyye (12) atlıġ bir vilāyet bar irdi. Ol ḳuş, ol ḳıznı ol vilāyetġa iltip ḳoydı. Ol vilāyetni pādişāhını (13) bar irdi, Meṣvīl nām. Bu Meṣvīl bir kün avġa çıḳtı. Bir mülāzımī bir tavuşḳannı ḳavladı. Ol tavuşḳan (14) kilip Ḳarḳīsūn'dın penāh tiledi. Ol mülāzım Ḳarḳīsūn'nı kördi ki: "ʿAceb ṣāḥib-cemāl ḳızdur." Kilip (15) Meṣvīl'ġa sözledi. Meṣvīl kilip kördi. Miñ cān birle köñül birdi. Yaḳınraḳ bardı. (16) Ḳarḳīsūn: "Mindin yıraḳ turġıl." didi Meṣvīl: "Sin ḥūr musin yā perī musin?" didi. Ḳarḳīsūn: (17) "Ādemī-min." didi. Meṣvīl: "Atıñ nimedür" didi. Ḳarḳīsūn: "Atım birle nime işiñ bar?" didi Meṣvīl: "Kaydın (18) kildiñ?" didi Ḳarḳīsūn: "Her ḳaydın kilsem nime işiñ bar?" didi. Meṣvīl: "Ey ḳız sini cāyıñ bu yir (19) imes. Mini birle yörġıl. Sini şehrġa alıp barayın." didi. Ḳız: "Sin maña maḥrem imes-sin. Sini birle barmasam" (20) didi. Meṣvīl: "Mini hem ḳız ḳarındaşlarım bar olar birle turġıl." Bir kecābe kiltürdiler. Ḳarḳīsūn'nı aña mindürüp (21) şehrġa alıp bardılar. Meṣvīl'ni anası bar irdi. Anasıġa ayttı: "Ey ana deryā lebidin bir ḳız taptım. Be-ġāyet

[266] (1) ṣāḥib-cemāl anı saña tapşuray. Bir ḳolı yoḳ. Yaḫşı baḳġıl ġarībdür. Köñlini ulaġıl." didi. Anası (2) ḳabūl ḳıldı. Bir kün Meṣvīl ḥaremġa kirip olturup irdi. Közi Ḳarḳīsūn'ġa tüşti, ṣabr u ṭāḳatı (3) ḳalmadı. Ayttı: "Ey Ḳarḳīsūn yitti yüz ḳara başım

bar. Sini hemesige uluġ ḳılay, mini ḳabūl ḳılġıl.” Ḳız ayttı: (4) “Min saṅga yaramas-min. ʿAyblikdür-min.” Meṣvīl ayttı: “Min sini ʿaybıṅg birle ḳabūl ḳıldım.” Ḳız ayttı: “Min özge (5) dīnde, sin özge dīnde. Ey melik sizġa ḫatun kem imes, maṅga teşvīş birmeṅg.” didi. Meṣvīl ayttı: “Sini (6) dīniṅg ḳaysıdur?” didi. Ḳız ayttı: “Mini dīnim Eyyūb peyġamber dīnidür.” didi. Meṣvīl ayttı: “Sini niçe tiṅgriṅg bar?” (7) didi. Ḳız ayttı: “Mini tiṅgrim birdür. Bī-çün ve bī-çigūnedür. Sini yarattı ve hem saṅga mülk birdi. Yana yitti ḳat (8) āsmān ve yitti ḳat yirni ol yarattı. ʿArşdın yoḳ ḳarı ʿaẓameti bar. Ṣerādın ḳulı ḳudreti bar. Heme işke ḳādirdür.” (9) didi. Meṣvīl ayttı: “Tiṅgriṅgni mundaġ taʿrīf ve tavṣīf ḳılur-sin. Secde ḳılmaḳġa sini Tiṅgriṅg münāsib (10) iken.” didi. Ḳız ayttı: “Mini Tiṅgrimġa sığınsaṅg mülkiṅge zevāl bolmaġay.” Meṣvīl ayttı: “Tiṅgri birdür, (11) Eyyūb ʿaleyhi’s-selām anı peyġamberidür.” dip īmān kiltürdi. Ḳarḳīsūn’nı aldı. Bāhīl tüş körgen (12) oġulġa Ḳarḳīsūn yüklük boldı. Yitti aylıġ bolġanda Meṣvīl’ġa yaġı peydā boldı. Meṣvīl çirig (13) tartıp atlandı. Ḳarḳīsūn’nı anasıġa tapşurdı. Vaḳtī ki toḳḳuz ay tamām boldı. Ḳarḳīsūn (14) oġul toġdı, Ḳarḳīsā at ḳoydı. Meṣvīl’ni ḫatunları ve çörileri Ḳarḳīsūn’ġa ḥased ḳıldılar. Meṣvīl’ni (15) tilidin anasıġa ḫaṭ ḳıldılar. Mażmūnı bu irdi ki: “Anamġa ʿarż şol ki ey ana ol ḫatun oġrı (16) iken. Oġurluḳ ḳılġan üçün ḳolını kisip vilāyetdin çıḳarıp yiberġan ikenler. İmdi siz hem (17) anı ḳavlap vilāyetdin çıḳarıp yiberiṅg. Ḳaydın kilgen bolsa anda barsun.” dip ḫaṭnı bitip (18) anasıġa birdiler. Ol ḫaṭnı Meṣvīl’ni anası oḳutup iştip ḥayrān ḳaldı. Nime iş ḳılurın bilmedi. (19) İḥtiyāṭ üçün “Ḳarḳīsūn bir niçe kün özge yirge barıp tursun.” dip buyurdı. Ḳara başları (20) ḳoymadılar. Ḳarḳīsūn’nı şehrdin çıḳardılar. “Oġlı birle pādişāhnı ḥükmi şol.” didiler. Andın soṅg Ḳarḳīsūn (21) deryā lebide bir il bar irdi Aṅga kilip istiḳāmet ḳıldı. Bir ḳolı birle oġlını pervā ḳılmaḳġa ʿāciz boldı.

[267] (1) Ḫudāy taʿālā emri bile ol aḳ ḳuş kilip Ḳarḳīsūn’nı ḳolını, ḳanatı bile siledi. Ḳolı evvelġı dik (2) rāst boldı. Ḳarḳīsūn Ḫudāy taʿālāġa şükr ḳıldı. Vaḳtī ki Meṣvīl ḳoşundın yanıp kildi. Ümīd ḳıldı ki (3) “Ḳarḳīsūn aldımġa pīş-vāz çıḳġan” dip.

Ḳarḳīsūn körünmedi. Anasıdın sordı. Anası ol ḫaṭnı (4) körsetti. Meṣvīl ayttı: “Min mundaġ ḫaṭ yibergenim yoḳ.” dip. Tört ṭarafġa ādem “Ḳarḳīsūn’nı izleńgler.” dip özi hem (5) izlep yörür irdi. Ol dińgizdeki ildin ḫaber taptı. ʿÖẕrler ayttı. Kördi ki ḳolı tüzelipdür: “Ḳolıńg (6) niçük tüzeldi.” dip sordı. Ḳarḳīsūn: “Ḫudāy taʿālā tüzetti.” didi. Meṣvīl ayttı: “Min hem Ḫudāy taʿālāġa yalbardım. (7) Mańga yārī birdi. Yaġı üzre ġālip kildim.” didi. Andın Ḳarḳīsūn’nı şehrġa alıp kildi. Meṣvīl’ni (8) anası hem ʿöẕr ayttı. Meṣvīl buyurdı ki: “Ol yalġan ḫaṭ ḳılġan ḫatunlardın Seksen ḫatunnı beyābānġa alıp (9) barıp öldürüńgler.” dip fermānıġa muvāfıḳ öldürdiler. Ḳarḳīsūn’nı toġḳan oġlı ulġaydı. (10) Ḳadd u ḳāmeti ve hem ʿaḳlı resā boldı. Be-ġāyet şecāʿatlik pehlevān boldı. Atası Meṣvīl vilāyetini ańga tapşurdı. (11) Özi ṣavmaʿaġa kirip ʿibādetġa meşġūl boldı. Bir kün Ḳarḳīsā anasıdın sordı: “Sin ḳaysı vilāyetlik (12) bolur-sin?” dip. Anası ötken ḳıṣṣanı hemesini beyān ḳıldı. Oġlı bu sözlerni iştip āzād ornıdın (13) turdı, ayttı: “Ey ana Ḫudāy taʿālā ḥaḳḳı ve hem Eyyūb ʿaleyhi’s-selām ḥaḳḳı min ol atańgdın öçni almayın öltürmeġay-min.” (14) dip uşal sāʿat: “Ṭabl uruńglar, leşker yıġılsun.” dip buyurdı. Yitmiş miń merd-silāḥlik (15) cemʿ boldı. Leşker tartıp Bāhīl’ni üstiġa yörüş ḳıldı. Anası Ḳarḳīsūn hem birge bardı. Ḫavrān (16) vilāyetiġa barıp Bāhīl’ġa ilçi yiberdiler: “Meydānġa çıḳsun.” dip. Bāhīl yüz miń kişi birle çıḳtı. İkki (17) nevbet uruştılar. Āḫirü’l-emr Bāhīl’ni leşkeri şikest taptı. Her ḳaysı her ṭarafġa ḳaçtı. Bāhīl’ni tutup (18) anasıġa kiltürdi, ayttı: “Ey ana sini yaġıńgnı tutup kiltürdüm. İmdi sin bilür-sin.” didi. (19) Ḳarḳīsūn ayttı: “Ey ḳarı abuşḳa mini tanur musin?” Bāhīl ayttı: “Mini ḳızımġa oḫşar-sin. Līkin ḳızımnı bir ḳolı (20) yoḳ irdi.” Ḳarḳīsūn sordı: “Ḳızıńgnı ḳolıġa nime bolġan irdi.” Bāhīl ayttı: “Günāh ḳılıp irdi, (21) ḳolını kistim.” didi “Yana dīnimniń özge ḳılġalı meyl ḳıldı. Vilāyetdin ḳavlap çıḳardım. Öldürgenni

[268] (1) köńglüm bolmadı.” Ḳarḳīsūn ayttı: “Sin Eyyūb ʿaleyhi’s-selām birle ʿahd ḳılġan iken-sin kim eger sini Ḫudāyıńg (2) mańga ferzend birse īmān kiltüreyin, dip andın soń tüş körüp-sin. Āsmāndın bir tişük gevher (3) tüşüp ol gevherdin bir arslan

çıḳdı. Ol arslannı aġzıdın ot çıḳıp, ol ot ḳıble ṭarafıġa (4) yazıldı. Bu kün ol körgen tüşüñni taʿbīri rāst kildi. Min Ḳarḳīsūn-min. Bul mini oġlum Ḳarḳīsā'dur." (5) didi. Bāhīl: "Ḳoluñ niçük tüzeldi?" Ḳız aydı: "Ol Ḫudāy taʿālāge īmān kiltürgen üçün ḳolumnı kisip (6) irdiñ. Yana öz ḳudreti birle ḳolumnı tüzetti." didi. Bāhīl ornıdın yıġlap turup ḳızını ayaġıġa (7) başını ḳoyup ʿöẕrler aytıp müselmān boldı, īmān kiltürdi. Ḳarḳīsā hem Bāhīl birle yañı başdın (8) körüşti. Bāhīl'ġa öz vilāyetlerini teslīm ḳıldı. Özi anası birle öz vilāyetiġa ḳaytıp kildi. (9) Yana leşker yıġıp maġrib ṭarafıġa atlandı. Biş aylik yirġaça vilāyetler açtı. Andın soñ Ḫudāy taʿālā emri birle (10) Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām Eyyūb ʿaleyhi's-selāmġa kildiler. Ḫudāy taʿālā selāmın yitkürdiler. Ayttılar: "Ḫudāy taʿālā emr (11) ḳıldı. Bāhīl'ġa barsun ol ʿahdide ber-ḳarār mu körsün."dip līkin müselmān bolġanını aytmadılar. Eyyūb (12) ʿaleyhi's-selām turup Bāhīl ḳaşıġa kildiler, ayttılar: "Ey Bāhīl henūz hem īmān kiltürmaḳnı vaḳtı bolmadı mu? (13) Ḫudāy taʿālānı bir diseñ ve mini anı peyġamberi diseñ." Bāhīl ayttı: "Eyyūb min īmān kiltürüp ol bütni (14) sındurdum." Eyyūb ʿaleyhi's-selām ḫursend bolup Bāhīl'ġa şerīʿat aḥkāmını örgettiler. Andın soñ (15) Ninova şehriġa kildiler. Ol şehrde bir kesel kişi bar irdi. Yol üstide yatıp gedālıġ ḳılur irdi. (16) Heme aʿżāsı tişilip sasıġ bolup irdi. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ötüp barur irdiler. Bir kimerse ʿarż (17) ḳıldı kim: "Yā Resūlu'llāh bu kesel mini öyümni aldıda yatur. Munı sasıġıdın tura'lmaydur-min. Her çend (18) mundın kitgil, disem kitmeydür." Ol kesel hem ʿarż ḳıldı kim: "Yā Resūlu'llāh özge yirge barsam evḳātım ötmes dip (19) munda yatur-min." didi. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Bir yıldın biri munda iken-sin, bir niçe kün özge (20) yirge barıp yangil. Rızḳ muḳadder. Andın ġam yimegil." dip ötüp kittiler. Ol öy ol keselġa ayttı: (21) "Turgil, mundın başḳa yirge bargil. Eyyūb ʿaleyhi's-selām buyurdılar." didi. Ol keselni köñli aġrıdı, ayttı ki:

[269] (1) "Ey bar u Ḫudāyā özüñ bilür-sin. Eyyūb ʿaleyhi's-selām sini uluġ peyġamberiñdürler. Maña raḥm ḳılmadılar. Mini (2) derdimni Eyyūb ʿaleyhi's-

selāmġa salġay-sin.” dip duʿā ḳıldı. Ḫudāy taʿālā duʿāsını ḳabūl ḳıldı. Ol (3) kesel ṣıḥḥat taptı. Turup yolġa revān boldı. Şol zamān Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar kim: “Ey Eyyūb (4) nime üçün ol keselġa raḥm ḳılmadıñgız?” Ḥażret-i Eyyūb ʿaleyhi’s-selām bildiler kim Ḫudāy taʿālādın ʿitāb boldı. (5) Ol keselni ān-heme istediler tapa’lmadılar. Ninova şehrideki heme kesellerni yıġdılar. Ol keselni tapmadılar. Hemesige (6) ṭaʿām birdiler. Añga keffāret bolġay, dip bolmadı. Ḥikāyetde andaġ kiltürüpdürler kim Eyyūb (7) ʿaleyhi’s-selām faḳīr ve bī-çārelerġa mihribān irdiler. Açnı toyġuzur irdiler. Yalanġaçlarġa kim birür irdiler. (8) Tört yüz ḳulları, bir miñg tive, bir miñg naḫçīr birle sūdā-gerçilik ḳılur irdi. Māllarını ḥadd ü ḥisābnı (9) yoḳ irdi. Ḳoylarını arasıda miñg ḳara köz ḳoçḳarları bar irdi. Özge ḳoylarını ḥadd ü ḥesābı (10) yoḳ irdi. Özleri uzun boylük, körkem yüzlük, ḳara közlük irdiler. Aldılarıda bir ḫaṭ bar (11) irdi kim: “El-mübtelāü’ṣ-ṣābir” dip bitilġan. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām özleri kiçe ve kündüz Ḫudāy taʿālāġa ʿibādet (12) ḳılur irdiler. Ol şehrde üç kişi müselmān boldı, özgesi kāfir irdi. Eyyūb ʿaleyhi’s-selāmnı yaşları (13) toḳsan üçde irdi. Yitti oġlı ve üç ḳızı bar irdi. Ṭāʿatleri köp irdi. Ol ẕāt-ı (14) bā-berekātġa şeyṭān ḥased ḳıldı. Münācāt ḳılıp ayttı kim: “İlāhī Eyyūb’ġa niʿmetni köp birgeniñg (15) üçün ṭāʿatni köp ḳılur. Eger mālı bolmasa miḥnetġa tüşse ṭāʿat ḳılmegey irdi.” didi. (16) Ḫudāy taʿālādın yarlıġ kildi kim: “Ey melʿūn Eyyūb’nı heme mālı üzresinge nuṣret birdim.” dip şeyṭān (17) sivündi. Yaylavdaki tiveler üstige bardı. Bir dem urdı. Aġzıdın ot çıḳıp heme tivelerġa (18) tutaşıp köydürdi. Sārbān ṣūretide bolup kilip Eyyūb ʿaleyhi’s-selāmġa maʿlūm ḳıldı. (19) Eyyūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ḫudāy taʿālānı özi birip idi, yana alsa aladur.” didiler. Ṭāʿatġa meşġūl (20) boldılar. Yana ḳoylarını üstige bardı. Bir dem urdı. Aġzıdın ot çıḳıp ḳoylarnı köydürdi. (21) Ḳoyçı ṣūretide bolup kilip Eyyūb ʿaleyhi’s-selāmġa ayttı. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām yana ayttılar: “Anı Ḫudāy taʿālā

[270] (1) özi birip irdi, yana alsa aladur.” didiler. Ṭāʿatġa meşġūl boldılar. Yana bardı yigeli ve ikinlerige (2) dem urup köydürdi. Melʿūn özi dihḳān ṣūretide bolup vāḳıʿanı

maʿlūm ḳıldı. Eyyūb (3) ʿaleyhi’s-selām aṅga hem şükr ḳıldılar. Taṅglası tamām ḳul ve çörileriġa dem urdı, öldürdi. Kilip ayttı ki: (4) “Ey Eyyūb heme ḳul ve çörileriṅgiz öldi.” Eyyūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ḫudāy taʿālā rıżāsıça bolġandur. Bī-ecel (5) ölmegendür.” didiler. Şükr ḳıldılar ṭāʿatke meşġūl boldılar. Şeyṭān-ı ʿaleyhi’l-laʿne ḫacālet-mend boldı. (6) Hīç vech birle bī-dimāġ ḳıla’lmadı. Ayttı ki: “İlāhī ādem ferzendi māl ve ṭavarıġa ṣabr ḳılur, ammā oġul ḳızıġa belā (7) kilse ṣabr ḳıla’lmas. Maṅga oġul ḳızı üzre nuṣret birġıl.” didi. Ḫudāy taʿālādın nidā kildi ki: “Birdim.” dip. (8) Heme ferzendleri bir öyni içide oḳutadurġan mollāları birle oḳup olturup irdiler. Şeyṭān (9) kilip ol öyni sütūnını tartıp yıḳtı. Heme ferzendleri damollası birle ölüp ḳaldı. Melʿūn özi (10) damolla ṣūretide bolup kilip ayttı ki : “Cemīʿ ferzendleriṅgizni öy basıp öldürdi. Ölüglerni (11) barıp alıṅg.” Eyyūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ol ferzendlerni Ḫudāy taʿālā özi birip irdi, yana özi (12) alıpdur.” dip turup namāzġa meşġūl boldılar. İblīs ʿaleyhi’l-laʿneni ġuṣṣası aştı. Hergiz mundaġ āzār (13) tartmaġan irdi. Yana Ḫudāvend-i ʿālemġa münācāt ḳılıp ayttı: “İlāhī ādem ferzendi heme işke ṣabr ḳılur. (14) Ammā özigа āfet tigse ṭāḳat ḳıla’lmas. İmdi Eyyūb’nı bedeni üze maṅga nuṣret birġıl.” didi Ḫudāy taʿālā- (15) -dın nidā kildi ki: “Ey melʿūn birdim.” dip. Eyyūb ʿaleyhi’s-selāmġa namāz oḳup turur irdiler. Başlarını (16) secdedin kötergünçe bir dem urdı, tamām-bedenleriġa yayıldı. Ḳıçıġ peydā boldı. Ḳurçıp çıḳtı. (17) Tişildi her tişükde ikki ḳurt peydā boldı. Ol ḳurtlar altı miṅg cüft boldı. Bu ḳurtlar (18) bedenlerini yir irdi. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām münācāt ḳılıp ayttılar kim: “İlāhī mini bu ḳurtlarge ṭaʿām ḳılıp-sin. (19) Mini yiydürler. İlāhī közümni yimeseler ṣunʿuṅgnı körsem. Yürekimni yimeseler tiriglik ḳılsam. Tilimni (20) yimeseler ẕikr ü ṣenā vü şükriṅgni aytsam.” didiler. Münācātları ḳabūl boldı. Bu ḳurtlar közdin, yürekdin, (21) tildin bölek özgesini yidi. Ḳırḳ ḫatunları bar irdi. Bir kem ḳırḳı ruḫṣat alıp çıḳıp kitti. Yalġuz Raḥīme

[271] (1) ḳaldı. Ammā bedenleri ġalbırnı közi dik boldı. Miṅg ḳurt kirip miṅg ḳurt çıḳar irdi. (2) Sasıp buluḳsadı. İblīs kūçelerde yörüp ḳıçḳırur irdi kim: “Ey ḫalāyıḳlar

Eyyūb'nı ṣaḥrāġa (3) ḳavlaŋ̂lar keseli sizlerġa yuḳar." dip Eyyūb ʿaleyhi's-selāmnı ildin çıḳardılar. Taġnı astıġa (4) iltip ḳoydılar. Eyyūb ʿaleyhi's-selām anda yattılar. Raḥīme kündüzi ilġa kilip ādemlerni aş ve nānını (5) pişürüp Eyyūb ʿaleyhi's-selāmġa bir nime evḳāt tapıp alıp barur irdiler. Şunıŋ̂ birle ʿömr (6) ötkerür irdiler. Aŋ̂a hem iblīs-i ʿaleyhi'l-laʿne ṣabr ḳıla'lmadı. Yana şehr kirip ḳıçḳırdı ki: "Ey ḫalāyıḳlar (7) Eyyūb'nı ḫatunı, irini ḳan ve yiriŋ̂ini sıḳıp şol nā-pāk ḳolı birle sizlerġa aş ve nān ḳılıp birür. (8) Anı yir-sizler. Hemeleriŋ̂iz Eyyūb dik bolur-sizler. Hergiz öyleriŋ̂izge kirgüzmeŋ̂gler." didi. Andın soŋ̂g, (9) hīç kim öyge kirgüzmedi. Andın ḫalāyıḳlar yıġılıp kilip Eyyūb ʿaleyhi's-selāmġa ayttılar: "Siz nime (10) günāh ḳılıp irdiŋ̂iz mundaġ ḳattıġ belāġa giriftār bolup-siz?" dip irdiler. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: (11) "Maŋ̂a bu renc Ḥażret-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı ʿināyeti ve keremi turur. Yitmiş yıl rāḥatda ʿömrüm ötti, ve yana ḳalġan (12) ʿömrüm miḥnet birle ötse ne yaḫşıdur." didiler. Bir kün Eyyūb ʿaleyhi's-selām orunlarıdın turġan (13) vaḳtlarıda bir ḳurt yirge tüşti. Ol ḳurtġa Ḫudāy taʿālā til birdi, ayttı: "Ey Eyyūb Ḫudāy taʿālā bizlerni (14) sizdin yarattı. Rızḳ u rūzımız hem sizdindür." didi. Eyyūb ʿaleyhi's-selām der-ḥāl ol ḳurtnı alıp (15) ornıġa ḳoydılar. Ḳaçan ḳurtlar uruş talaş ḳılsalar, Eyyūb ʿaleyhi's-selām: "Talaşmaŋ̂lar" dip (16) yaraşturup ḳoyur irdiler. Bir kün iblīs ādem ṣūretide bolup kilip ayttı kim: "Ey Eyyūb ne belā-yı (17) cānge ḳalıp-sin? Ḫudāy taʿālādın tileseŋ̂ defʿ ḳılsa." didi Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Belā birmekni (18) bilġan kötermekni hem özi bilür. Defʿ bolġan bolmaġanı birle işim yoḳdur." didiler. İblīs īzā taptı. (19) Bir kün yana bir bölek ḫalāyıḳ kilip ayttılar kim: "Ey Eyyūb sasıġlıġıŋ̂dın bizde hīç tāb u ṭāḳat (20) ḳalmadı." dip bir zenbīlġa salıp yana bir yirge alıp barıp ḳoydılar. Ḳurtlar andaġ yidiler kim heme (21) bedenleri tişildi. Bul ṭarafdın āftāb tüşse ol ṭarafdın körünür irdi. Ol ḥāl birle

[272] (1) Ḫudāy taʿālāġa ṭāʿat ḳılur irdiler. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ḫatunları Raḥīme'ġa raḥmları kilip (2) ayttılar: "Ey Raḥīme ḫatunlar rāḥatda ir birle tiriglik ḳılurlar.

Miḥnetġa çıda'lmaslar. (3) Kündin künġa mini derdim ziyāde köñglüñge aġır almaġıl. Eger ḫ̌āhlasañg sini ṭalāḳ ḳılayın." (4) didiler. Raḥīme yıġlap ayttılar kim: "Ey Eyyūb rāḥatda ve devletde ḫatunıñgız irdim. Miḥnet (5) vaḳtıda niçük taşlap kitgey-min. Sizdin ölüp ayrılmasam tirig ayrılmaġay-min." dip yıġladılar. (6) Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ey Raḥīme Ḫudāy taʿālā sindin rāżī bolsun. Min sindin rāżīdur-min." (7) Bir kün Raḥīme şehrge barur irdi. Şeyṭān-ı ʿaleyhi'l-laʿne bir merd-i kelān ṣūretide bolup uçradı, (8) aydı ki: "Ey Raḥīme min ṭabībdür-min. Mini iriñgni ḳaşıġa alıp barġıl devā ḳılayın." Raḥīme başlap (9) alıp kildi: "Ey Eyyūb sizġa ṭabīb kiltürdüm." didi Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Mañga Ḫudāy taʿālānı (10) ʿināyeti devā bolur. Mundaġ ādemni devāsı devā bolmas." Şeyṭān-ı ʿaleyhi'l-laʿne maḥrūm bolup yandı. (11) Bir kün Raḥīme şehrge barur irdiler. Şeyṭān yoluḳtı. Raḥīme: "Kim-siz?" didi. Şeyṭān-ı laʿīn ayttı: (12) "Min yir tiñgrisi-min Eyyūb'nı ġażab ḳılıp belā yiberdim. İmdi sin mañga secde ḳılsañg min (13) Eyyūb'ġa rāḥat bireyin." didi. Anda Raḥīme ayttı: "Min yir tiñgrisini bilmes-min. Barça maḫlūḳnı ve āsmān u (14) zemīnni yaratḳan Ḫudāy taʿālānı bilür-min." İblīs ayttı: "Ey Raḥīme ḫ̌āhlasañg ol māllarıñgnı ve hem (15) oġul ve ḳızlarıñgnı tirgüzüp bireyin. Tiñgri ikenim bilip mañga secde ḳılġıl." Şol zamān (16) iblīs: "Divlerni ḳıçḳırıp Raḥīmeni māl ve ferzendlerini ṣūretide bolup körünüñgler." didi. Şeyṭān (17) aytken dik bolup köründiler. Şeyṭān ayttı: "Mini tiñgri ikenimni bildiñg mü? İmdi mañga secde (18) ḳılġıl, sañga rāḥat bireyin, irniñgġa ṣıḥḥat bireyin." Raḥīme ayttı: "Min barıp Eyyūb ʿaleyhi's-selāmġa (19) kiñgeşeyin, olar nime diseler andaġ ḳılay." didi. Raḥīme kilip Eyyūb ʿaleyhi's-selāmġa (20) bolġan vāḳıʿanı beyān ḳıldı. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ey Rahīme ol şeyṭāndur. Anı (21) söziġa zinhār inanmaġıl. Raḥīme yanıp kildi: "Sin iblīs iken-sin. Sini sözüñge kirmes-min." didi.

[273] (1) Andın soñg iblīs yana ādem ṣūretide bolup kilip ayttı kim: "Ey Eyyūb Ḫudāy taʿālādın tilesenñg (2) bu belānı sindin köterse." didi. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Yitmiş yıl devletde nāz u niʿmetde (3) ʿömrüm ötti. Yana yitmiş yıl miḥnetde bolsam

hīç nime bolmas.” İblīs ayttı: “Yitmiş yıl (4) miḥnetke ṣabr ḳılur-min digen kişini min niçük azdurayın?” Eyyūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: (5) “İblīsge oḫşar-sin.” İblīs ayttı: “Ārī, min iblīs irdim.” dip nevmīd bolup yandı. Āḫir (6) ādemler Raḥīme’ni öyleriġa kirgüzmes boldılar. Eyyūb ʿaleyhi’s-selāmnı yıraḳ yirġa iltip (7) taşlamakçı boldılar. Ol ḥālde bir ferişte ādem ṣūretide bolup kilip ayttı: “Ey ḫalāyıḳ (8) Eyyūb ʿaleyhi’s-selām Ḫudāy taʿālānı uluġ peyġamberidür. Aṉga zinhār āzār birmeṉgler.” didi. Bu ferişte- (9) -ni sözi birle daḫl ḳılmadılar. Ammā Raḥīme’ge hīç kim hīç nimerse birmedi. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: (10) “Ey Raḥīme mini köterip alıp barıp bir yolda ḳoyġıl. Şāyed ki ötküçilerni raḥmı kilip bir nime ir (11) ṣadaḳa birgeyler.” didiler. Ol ḥālde Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Ey Eyyūb peyġamberlerġa ṣadaḳa (12) yimek ḥarāmdur. Ey Eyyūb Ḫudāy taʿālānı yibergen miḥnetleriġa ṣabr ḳılıṉg.” **Suʾāl**: Ḫudāy taʿālā (13) Süleymān ʿaleyhi’s-selām birle Eyyūb ʿaleyhi’s-selāmnı Ḳurʾān içide: “**Niʿme’l ʿabd**”[113] didi. Ḳaysı ʿamel birle (14) “Niʿme’l ʿabd” atandılar? Cevāb aytıpdurlar kim Süleymān ʿaleyhi’s-selām devlet içide şükr (15) ḳıldılar, niʿme’l ʿabd atandılar. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām miḥnetke ṣabr ḳıldılar niʿme’l ʿabd atandılar. (16) Bes maʿlūm boldı ki her bendeġa niʿmetġa şükr ḳılmaḳ kirek. Miḥnetġa ṣabrı ḳılmaḳ kirek. (17) **El-ḳıṣṣa,** bir kün Raḥīme şehrge kirdi, hīç kim öyige kirgüzmediler. Ṭaʿām tapa’lmay yörür irdi. (18) Bir ḫatunnı közi Raḥīme’ni saçıge tüşti. Aytıpdurlar kim Raḥīme’ni on örüm saçları (19) bar irdi. Sekkizi arḳasıda, ikkisi aldıda irdi. Her bāre Eyyūb ʿaleyhi’s-selām namāzġa tursalar (20) Raḥīme’ni ol ikki aldıdaki saçını tutup ḳopar irdiler. Bu ḥikāyedin maʿlūm boldı ki bu yitti (21) yıl içide Eyyūb ʿaleyhi’s-selām namāznı olturup oḳumadılar. **El-ḳıṣṣa,** Ol ḫatun Raḥīme’ge ayttı:

[274] (1) “Bu ikki saçıṉgnı birġıl. Min saṉga ṭaʿām bireyin” didi. Raḥīme ayttı: “Arḳamdaki saçlarımdın (2) birini ḫ̌āhlap alġıl. Bu aldımdakini ḳoyġıl. Mini kesel irim bu saçımnı tutup namāzġa ḳopar.” didi. (3) Ol ḫatun unamadı. Żarūretdin ol ikki

[113] Sad Sūresi 30. Ayet (38/30): “…(Süleyman) ne güzel kuldu!...”

saçlarını kisip birdiler. Ol ḫatun, ikki nān (4) birdi. Şol zamān iblīs Raḥīme'din ilgeri kilip Eyyūb ʿaleyhi's-selāmġa ayttı: "Ey Eyyūb şehrde (5) Raḥīme'ni kişi birle tutup saçını kisdiler." Eyyūb ʿaleyhi's-selām bu sözġa çıdaya'lmay "Raḥīme'ni (6) yüz tayaḳ urmasam" dip sevgend-yād ḳıldılar. Anı arasıda bedenleridin ikki ḳurt yirge (7) tüşdi. Ḳurtnı alıp ornıġa saldılar. Ol ikki ḳurt bir yaman tişledi kim feryād ḳılıp (8) ḳıçḳırdılar. Ol ikki ḳurt til ve yüreklerni yigeli ḳaṣd ḳıldı. Eyyūb ʿaleyhi's-selām nāle vü feryād (9) ḳıldılar kim: "İlāhī bu ikki ḳurt tilimni yise sa͡ŋġa niçük ṣenā aytur-min, yürekimni yiseler niçük tiriglik (10) ḳılur-min" dip yıġladılar. Ḥażret-i Cebraʾīl kilip ayttılar: "Ey Eyyūb yitti yıl, yitti ay, yitti kün, yitti sāʿat (11) bolupdur. Bedeni͡ŋġni altı mi͡ŋġ cüft ḳurt yidi. Dergāh-ı ilāhīge hergiz nāle ḳılmadı͡ŋġ. Bu ikki ḳurt yigenge (12) ne üçün munça nāle ḳıldı͡ŋġ?" didiler. Eyyūb ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Şol vaḳtġaça ṣabr u ṭāḳat ḳıldım ḥālā (13) bilmedim ne ḥikmet bar kim ṭāḳat ḳıla'lmadım?" didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām ayttılar: "Ey Eyyūb ḥālīġaça yigen ḳurtlar, (14) Ḫudāy taʿālānı emri birle yir irdi. Anı͡ŋġ aġrıḳlarıdın Ḫudāy taʿālā saḳlar irdi. İmdi özi͡ŋġ (15) alıp bedeni͡ŋġde ḳoydu͡ŋġ. İmdi sini iḫtiyārı͡ŋġça yir niçükdin aġrımasun." didiler. Eyyūb ʿaleyhi's-selām (16) münācāt ḳılıp ayttılar kim Ḳavluhu taʿālā: "**Ennī messeniye'ż-żurru ve ente erḥamu'r-raḥimīn**."[114] Ḫudāy taʿālā (17) yarlıḳadı. Ḳavluhu taʿālā: "**Festecebnā lehü fekeşefnā mā bihi min żurri ve ateynāhü ehlehü ve miṣlehüm meʿahüm raḥmeten min ʿindinā** (18) **ve ẕikrā li'lʿābidīn**."[115] Yaʿnī duʿāsını icābet ḳıldük. Miḥnetlerini kitgerdük. (19) Ferzendlerini ve mālларını yandurup birdük. Aytıpdurlar kim vaḳtī ki yitti ay, yitti yıl, yitti kün, (20) yitti sāʿat tamām boldı. Cebraʾīl ʿaleyhi's-selāmġa

[114] Enbiyā Sūresi 83. Ayet(21/83): "…hakikat, bana (bu) dert (gelip) çattı. Sen esirgeyicilerin esirgeyicisisin..."

[115] Enbiyā Sūresi 84. Ayet(21/84): "Biz de onu(n bu duasını) kabul etmiş, kendisindeki o zararı gidermiş, tarafımızdan bir rahmet ve ibâdet edenler için bir hatıra olmak üzere hem ailesini, hem onlarla beraber daha bir mislini ona vermiştik."

fermān boldı: “Barġıl, Eyyūb’nı ḳoparġıl.” dip (21) Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ol zamān beḥiştdin bir enār bir bihī kiltürüp ayttılar kim: “Ḳopġıl bu enārnı

[275] (1) yigil. Bu bihīni iskegil. Ḫudāy taʿālā yarlıḳadı. Belādın necāt birdi.” didiler. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām: (2) “Ḳandaġ ḳopayın?” didiler. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ḳollarıdın tutup ḳopardılar. On ikki ḳadem (3) yirge yörütüp ḳoydılar. Ḳurtlar hemesi yirge töküldi. Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ikki ḳollarıdın (4) tutup sikretip irdiler. İkki ayaḳlarını ornıdın ikki çeşme peydā boldı. Biri ısıġ (5) ve biri savuḳ. Isıġ suġa ġusl ḳıldılar. Heme cerāḥatleri tüzeldi. Savuḳ sunı (6) içtiler. İçlerideki ʿilletleri arıdı. Evvelġı dik selīmü’l aʿżā boldılar. Cebraʾīl (7) ʿaleyhi’s-selām behiştdin bir ḥulle kiltürüp birdiler. Anı kiyip bir bülend yirge çıḳıp olturup (8) Ḫudā’ġa şükr ḳıldılar. Ol eṣnāda Raḥīme kilip kördi ki Eyyūb ʿaleyhi’s-selām yoḳ. Feryād ḳılıp (9) yıġladı. Anı Eyyūb ʿaleyhi’s-selām körüp ḳıçḳırdılar, didiler: “Nimege yıġlar-sin?” didiler. Raḥīme ayttı: (10) “Bir keselim bar irdi. Eyyūb atlıġ bilmes-min, ḳayan bardı iken. Eger böri yigen bolsa mini (11) hem ḳoşup yigey irdi. Ḳıyāmet küni birge ḳopġay irdim.” dip yıġladı. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām (12) ayttılar: “Ḳandaġ kişi irdi?” Raḥīme ayttı: “Saġlik vaḳtıda sizge oḫşar irdi.” Eyyūb (13) ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ol Eyyūb mindür-min. Ḫudāy taʿālā maṉga ṣıḥḥatlik birdi.” didiler. (14) Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Raḥīme bī-günāhdur. Yalġan aytken şeyṭān irdi-sin. (15) Raḥīme’ni yüz tayaḳ urmasam, dip ʿahd ḳılıp irdiṉg. Buġdaynı pāyesidin yüz (16) talasını bir boġup bir ursaṉg şunıṉg birle ʿahdiṉgġa vefā bolur.” didiler. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām (17) andaġ ḳıldılar. Yana Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Öyüṉgġa barġıl. Ferzendleriṉgni ve heme māl- (18) -larıṉgnı Ḫudāy taʿālā tirgüzdi. Barıp ḳolıṉgġa alġıl.” didiler. Eyyūb ʿaleyhi’s-selām öyleriġa (19) kilip kördiler kim biriġa üç ḥiṣṣe biripdür. Aytıpdurlar kim: “Ol ḳurtları ki yirge (20) tökülüp irdi. Altun çekürtige bolup başlarıġa yaġdı. Baʿżılar aytıpdurlar: (21) “Tutke ulaşkeni pīle ḳurtı, yirge tüşkeni yir ḳurtı, almaġa ulaşkeni alma ḳurtı, boyaġa ulaşkeni

[276] (1) boya ḳurtı boldı, dipdürler. Andın soñg yitti yıl ʿömr ötkerdiler. Bir kün ḳābıżu'l-ervāḥ (2) kilip ḳafes-i bedenleridin murġ-ı rūḥlarını ʿālem-i eflākġa ilttiler: "**İnnā li'llāhi ve innā ileyhi rāciʿūn**"[116]

(3) **On Sekkizinçi Ḳıṣṣa Ḥażret-i Şuʿayb ʿAleyhi's-selāmnı Vāḳıʿalarıdur.** (4) Ol: "**Yā ḳāvmiʿbud'üllāhe**."[117] dip ḳavmini Ḫudāy taʿālā ʿibādetiġa indeġan "**Ve lā tenḳuṣu'l mikyāle ve-** (5) **-e'l-mīzāne**."[118] dip ḳavmiġa naṣīḥat birgen "**Yā şuʿaybu eṣalātüke teʾmüruke en netruke mā yaʿbüdü abāʾunā**."[119] (6) cevābın işitken Ḥażret-i Şuʿayb ʿaleyhi's-selām ibni Mesʿūf bin ʿunāḳ bin Ṣābit bin Medyen bin (7) İbrāhīm Ḫalīlu'llāh'durlar. Ḳavluhu taʿālā: "**Ve ilā medyene**."[120] Yaʿnī: "Yiberdim." Evlād-ı Medyen'ġa yā Medyen şehride (8) turġuçılarġa "**Eḫāhüm şuʿayben**."[121] Yaʿnī birāderleri" Şuʿayb ʿaleyhi's-selāmnı aytıpdurlar kim Medyen (9) İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı oġlı irdi. Şuʿayb ʿaleyhi's-selāmnı ḳavmi Medyen'ni evlādı irdi. (10) Andın soñg Medyen bu ilġa at bolup ḳaldı. Aytıpdurlar kim Şuʿayb ʿaleyhi's-selām Ḫudāy taʿālā (11) emri birle ḳavmiġa ayttı: "**Yā ḳavmiʿbüdu'llāh mā leküm min ilahin ġayruh.**"[122] Yaʿnī: "Ey ḳavm Ḫudāy taʿālāġa ʿibādet (12) ḳılıñglar. Sizlerġa andın başḳa

[116] Baḳara Sūresi 156. Ayet(2/156): "…biz (dünyâda) Allah'ın (teslim olmuş kulları)yız ve biz (âhirette de) ancak ona dönücüleriz..."

[117] A'râf Sūresi 59. Ayet(7/59): "…ey kavmim, dedi, Allah'a kulluk edin..."

[118] Hûd Sūresi 84. Ayet(11/84): "...ölçeği, tartıya eksik tutmayın..."

[119] Hûd Sūresi 87. Ayet(11/87): "…ey Şuayb, atalarımızın taptığı şeylerden, yahud mallarımızdan ne dilersek onu yapmamızdan vazgeçmemizi sana namazın mı emrediyor? ..."

[120] Hûd Sūresi 84. Ayet(11/84): "Medyen'e..."

[121] ʿAnkebūt Suresi 36. Ayet(29/36): "…biraderleri Şuayb'ı (gönderdik)..."

[122] A'râf Sūresi 59. Ayet(7/59): "…ey kavmim, dedi, Allah'a kulluk edin. Sizin Ondan başka hiçbir Tanrınız yoktur..."

Ḫudā yoḳ.” didiler. Ol ḳavm evvelde İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām dīnide (13) irdiler. Soñgra kāfir boldılar. Taş ve terāzūda oġurluḳ ḳılur irdiler. ʿĀdetleri ol irdi ki (14) kette ölçekte alıp kiçik ölçekte satar irdiler. Aġır taşda alıp yiñgil taşda satar irdiler. (15) Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ey ḳavm Ḫudāy taʿālānı birlik ve barlıġıġa īmān kiltürüñgler. Bütġa (16) secde ḳılmañglar. Terāzū ve peymāneleriñgizni rāst tutuñglar. Yiryüzide yaman iş (17) ḳılmañglar. Min sizlerġa yaḫşı ve yaman işni aytküçi-min” dip naṣīḥat ḳılur irdiler. Özleri (18) hemīşe namāz oḳur irdiler. Ḳavmleri ayttı: “Ey Şuʿayb sini namāzlarıñg buyuradur kim bizler ata (19) babamız ḳılġan nimerseni terk ḳılsek ve hem öz mālımızġa öz iḫtiyārımızça iş ḳılmasek, (20) sin öz ḫayāliñgde yaḫşı kişi-sin.” dip īzā vü ihānet birür irdiler. Aytur irdiler ki: “Ey (21) Şuʿayb sin bizlerni aramızda żaʿīf ve bī-ḳuvvetdür-sin. Eger ḳarındaşlarıñgnı ḫāṭırı bolmasa

[277] (1) sini taş-bārān ḳılıp öldür irdük. Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ey mini ḳavmim, mini kāfir (2) ḳarındaşlarımnı ḥurmetini ḳılġunça Ḫudāy taʿālānı emrini tutuñglar ve alarnı ʿizzet ü ḥürmet (3) ḳılur-siz. Ḫudāy taʿālā sözin tiñglemes-sizler. Sizlerġa Ḫudāy taʿālādın mini ḳarındaşlarım (4) ʿazīzraḳ ve dostraḳdur mu? Sizlerni heme ḳılġan işleriñgizġa Ḫudāy taʿālā āgāhdur. Hīç nimerse (5) añga pūşīde imesdür.” didiler. Baʿżīları müselmān boldı. Köpi müselmān bolmadı. Bularnı (6) arasıda biş yıl turup īmānġa daʿvet ḳılıp naṣīḥat ḳıldılar. Hīç teʾsīr ḳılmadı. Şuʿayb ʿaleyhi’s-selāmġa (7) ayttılar: “Ey Şuʿayb bu bī-hūde sözlerni ḳoyġıl. Bir pīr-i żaʿīfdür-sin. Bul vaḳtġaça toġrı (8) irdiñg. İmdi ḥaddiñgde turmasañg sañga ʿaẕāb birür-miz.” didiler. Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām bulardın (9) ümīd üzdiler. Ḫudāy taʿālāġa münācāt ḳılıp ayttılar kim: “Ḫudāyā Ḫudāvendā bularġa ān-heme naṣīḥatlar (10) ḳıldım. Behiştni nāz u niʿmetleridin aytıp ümīd-vār ḳıldım. Dūzaḫnı ʿaẕāb u ʿuḳūbetleridin (11) aytıp ḳorḳutdım. Hīç teʾsīr ḳılmadı.” didiler. Duʿāları müstecāb boldı. Der-ḥāl Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (12) kilip ayttılar: “Ey Şuʿayb Ḫudāy taʿālā bularġa ʿaẕāb yiberür. Siz bularnı arasıdın çıḳıñg.” (13) Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ey mini ḳavmim, imdi

sizler öz işiñgizni ḳılıñglar. Biz hem öz (14) işimizni ḳılur-miz. Körür-sizler, tañgla sizlerġa Ḫudāy taʿālā ʿazāb yiberür. Bu kün bilmediñgiz tañgla (15) bilgey-siz.” didiler. Andın Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām öyleriġa kildiler. Ehl-i beytlerini ve yana müselmān (16) bolġanlarnı hemesini yıġdılar. Medyen ilidin alıp üç künlük yirge barıp turdılar. Tañg atar (17) vaḳtıda Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām bir musībetlik āvāz ḳıldılar. Heme kāfirlerni yüreki yarılıp öldi. (18) Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām müselmānlar bile ḳutuldılar. Andın soñg fermān boldı Şuʿayb ʿaleyhi’s-selāmġa: (19) “Medyen şehriġa kirġıl” dip Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām ol müselmān ḳavmleri birle Medyen şehriġa kildiler. (20) Sarāylar ve ʿimāretler ve bāġlar ḳıldılar. Ol müselmānlarġa Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām şerīʿat aḥkāmlarını (21) taʿlīm birdiler. Ḳavluhu taʿālā: “**Keẕẕebe aṣḥābü’l ’eyketi’l murselīn**”[123] Yaʿnī: “Yalġançı” didiler. Aṣḥāb-ı Eyke peyġamberlerni

[278] (1) aytıpdurlar ki Eyke bir bīşe irdi. Dıraḫt-zār ve meyve-zār Medyen şehriġa yaḳın irdi. (2) Aṣḥāb-ı Eyke dimek, Eyke’ni ādemleri dimek bolur. Ḫudāy taʿālā Şuʿayb ʿaleyhi’s-selāmnı Aṣḥāb-ı Eyke’ġa (3) peyġamber ḳılıp yiberdi. Çünançi Medyen ehliġa peyġamber ḳılıp yibergen dik Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām Aṣḥāb-ı Eyke’ġa (4) ayttılar: “Ey ḳavm min sizlerġa peyġamber-i emīndür-min. Sizlerġa yaḫşılikdin özgeni ḫˇāhlamas-min. (5) İmdi bütġa secde ḳılmaḳdın bīzār boluñglar. Ḫudāy taʿālānı birlik ve barlikiġa iḳrār ḳılıñglar. (6) Şeyṭānnı yolıġa yörmeñgler. Ḫudāy taʿālānı ʿaẕābıdın ḳorḳuñglar. Şeyṭānnı yolıġa yörseñgler, (7) dūzaḫda ebedü’l-ebed köyer-sizler. Andın ḳaçıp ḳutulmaḳnı ʿilācı bolmaġay. Peşīmān ve nedāmet ḳılur-sizler. (8) Fāʾidesi bolmaġay Ḫudāy taʿālānı birlik ve barlikiġa iḳrār ḳılsañglar, behişt-i ʿanber-sirişt̲de (9) ʿıyş u ʿişretde bolur-sizler.” dip çendān çendān naṣīḥatlar ḳıldılar. Aṣḥāb-ı Eyke ḳabūl ḳılmadılar, (10) ayttılar: “Sin hem bizler dik bir ādem-sin. Ādemlikde berāberdür-sin. Ḳaysı iş birle bizlerdin artuḳluḳ (11) daʿvā ḳılur-sin? Daʿvā-yı peyġamberlikni ḳaydın

[123] Şuʿarā Sūresi 176. Ayet(26/176): “Eyke yârânı da (gönderilen) peygamberleri tekzîb etmiştir.”

kiltürdüñg? Elbette bizler gümān ḳılur-miz ki yalġandın (12) peyġamberlik daʿvā ḳılursin. Eger uşbu sözleriñg rāst bolsa aytġıl Ḫudāyıñgge bizlerġa āsmāndın (13) ʿaẕāb bulutı yiber-sün." dip Şuʿayb ʿaleyhi's-selāmġa köp īzā vü ihānet birdiler. Vaḳtī ki bu kāfirlerni (14) inkār ve istikbārı ḥaddin aştı. Şuʿayb ʿaleyhi's-selām münācāt ḳılıp duʿā ḳıldılar. Duʿāları (15) icābet boldı. Ḫudāy taʿālā Eyke ehliġa yitti kiçe ve kündüz ḳattıġ ısıġlıġ yiberdi. Şol derece ısıġ (16) boldı ki çeşmelerni ve ḳuduḳlarnı suyı ḳaynadı. Aṣḥāb-ı Eyke'ni nefesleri töküldi. Öylerni (17) içiġa kirdiler, ḥarāret ziyāde boldı. Ḳaçıp bīşeġa çıḳtılar. Her biri bir dıraḫtnı sāyeside (18) yattılar. Isıġnı bülendlıġıdın ṭāḳat ḳıla'lmas irdiler. Yitti kündin soñg, hevāda bir parça ḳara (19) bulut peydā boldı. Savuḳ şimāl ol bulutdın kildi. Aṣḥāb-ı Eyke ḫoş-dil bolup birbirlerini (20) ḳıçḳırıp ayttılar: "Kiliñgler bul sāyebān bulutnı astıġa kirip ārām alalük." dip hemeleri (21) özlerini ol bulutnı astıġa aldılar. Ammā ol bulut ġażab bulutı irdi. Ol bulutnı içidin

[279] (1) ot çıḳıp bularnı üstiġa ḳoyuldı. Heme ḫalḳ kebāb bolġan balıġ dik köyüp ḳaldılar. Çünançi (2) Ḫudāy taʿālā ḫaber birür. Ḳavluhu taʿālā: "**Fe-keẕẕebūhu**"[124] Yaʿnī: "Tekẕīb ḳıldılar." Aṣḥāb-ı Eyke Şuʿayb'nı "**Fe-eḫaẕehüm**"[125] Bes tuttı (3) olarnı: "**Aẕābü yevmi'ẓ-ẓulle**"[126] Yaʿnī ʿaẕāb-ı rūz-ı ẓulle. Ẓulle ʿArab tilide sāyebāndur. Ol ġażab (4) bulutı Aṣḥāb-ı Eyke'ni köziġa sāyebān ṣūretide bolup köründi. Şol vechdin Ḫudāy taʿālā (5) ol künni yevmi'ẓ-ẓulle, didi. Yaʿnī ẓulle küni, sāyebān küni dimek bolur. Aṣḥāb-ı Eyke hemeleri (6) helāk boldılar. Hīç bir ādem ḳutulmadı. Zīrā ki Şuʿayb ʿaleyhi's-selāmġa Eyke ehlidin hīç kim īmān (7) kiltürmedi. Ammā Aṣḥāb-ı Medyen'din baʿżīları müselmān bolup irdiler. Aṣḥāb-ı Eyke'ni nesli (8) ḳurudı. Andın kiyin Şuʿayb ʿaleyhi's-selām Medyen'ġa kilip ṭāʿatġa meşġūl boldılar. Şuʿayb ʿaleyhi's-selām (9) kiçe ve kündüz Ḫudāy taʿālā üçün yıġlap közleri körmes boldı. Bir

[124] Şuʿarā Sūresi 189. Ayet(26/189): "Hülasa: Onu tekzîb ettiler de…"

[125] Şuʿarā Sūresi 189. Ayet(26/189): "… yakalayıverdi…"

[126] Şuʿarā Sūresi 189. Ayet(26/189): "…kendilerini o gölge gününün azabı…"

kün Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām (10) kilip ayttılar: “Ey Şuʿayb sizġa Ḫudāy taʿālā selām ayttı, selāmdın soñg ayttı, barıp dostum Şuʿayb’ġa (11) aytġıl munça yıġlamaḳnı bāʿiş̱i nedür? Eger behişt tilese behişt bireyin, eger dūzaḫdın ḳorḳsa necāt (12) birdim.” Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām ayttılar: “Ḫudāy taʿālānı dīdārını körer-min mü yā yoḳ mu, dip yıġlar-min.” (13) Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām bardılar. Der-ḥāl kildiler, ayttılar: “Ey şuʿayb Ḫudāy taʿālānı dīdārını sizġa (14) özge peyġamberlerdin ḳırḳ yıl ilgeri körsetür.” Şol zamān Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām ḫoş-ḥāl (15) boldılar. Yıġlamaḳdın toḫtadılar. Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām Medyen’de irdiler. Mūsā ʿaleyhi’s-selām Firʿavn’dın (16) ḳaçıp Şuʿayb ʿaleyhi’s-selāmnı ḫiẕmetleride on yıl turdılar. Andın soñg Şuʿayb ʿaleyhi’s-selām vefāt boldılar. Va’llāhu āʿlemu

7. DİZİN

A

āb -4- [Far.] su.

ā. 196/2, 218/3

ā. u ṭaʿām 223/19

ā.-ı Zemzem irdi 148/6

ābād -1- [Far.] bayındır, mamur.

ā. bolġanı 149/1

āb-rū -1- [Far.] itibar.

ā. 207/17

abuşḳa -1- yaşlı, ihtiyar.

ḳarı a. 267/19

ʿacāyib -1- [Ar.] acayip, tuhaf, garip.

ʿa. 201/3

ʿaceb -7- [Ar.] hayret, şaşkınlık, tuhaflık.

ʿa. 209/16, 235/15, 246/19, 263/14, 265/14

ʿa. bolmegey 166/12

ʿa.+dür 263/18

ʿaceb-ḥāl -1- [Ar.] şaşılacak hal.

ʿa.+dür 259/13

ʿacīb -1- [Ar.] insanı hayrete düşüren şey, çok şaşılacak şey.

ʿa. ü ġarīb irmes 231/16

ʿāciz -1- [Ar.] aciz, güçsüz, kudretsiz.

ʿā. boldı 266/21

ʿācize -2- [Ar.] aciz, güçsüz, kudretsiz.

ʿā. 207/4

ʿā.-i muḥteşeme-i muḥterememiz 202/20

ʿācizlik -1- [Ar.+Tr.] acizlik, güçsüzlük.

ʿā. birle 248/1

acra- -3- bölünmek, ayrılmak.

a.-p 170/6

a.-ġusı 200/3

a.-madı 159/15

acrat- -4- bölmek ayırmak.

a.-ıp 151/16, 170/4, 243/3

a.-ıp ala'lmadı 186/11

aç- (1) -17- açmak; oruç açmak.

a.-ıpdur-sizler 256/12a.-ġıl 218/6, 254/12, 258/14

a.-tı 268/9

a.-tılar 176/7, 254/12

köz yumup a.-ḳunça 167/2

a.-ıp 185/9, 243/20, 256/8

köz a.-ıp bolmadı 198/2

a.-mas irdiler 165/5

a.-maġan bolsalar 191/3

rūze a.-madılar 165/6

a.-maġay-sin 207/9

a.-masunlar 236/7

aç- (2) -1- acıkmak.

a.-tı 233/8

aç -6- aç, karnı aç.

a. 165/6, 257/9

a. ḳoyup 183/13

a. ḳoymas-miz 184/18

a.+nı toyġuzur irdiler 269/7

a.+lar 200/8

açıġ -18- acı; ıztırap, elem.

a. irdi 188/9

a.+ı 171/13, 174/12, 178/1, 182/10, 241/6, 241/9, 241/15, 243/9, 243/10, 243/13, 243/21, 265/7

a.+ı birle 152/10

a.+ı kilip 210/17

aġalarıñ͡gızını a.+ı 181/3

a.+ları 240/11, 258/20

Bibi Sārānı a.+ları kilip 146/10

açıġla- -6- üzülmek, acı duymak, sinirlenmek.

a.-r-siz 153/6

a.-p 153/4, 177/12, 186/21, 217/5, 223/2

açıġlan- -1- üzülmek, acı duymak, sinirlenmek.

a.-dı 174/13

açıl- -9- açılmak, rahatlamak, ferahlamak.

a.-dı 183/1

hevā a.-dı 198/10

a.-ġay 248/21

a.-sun 182/18

a.-ıp 183/10, 211/2, 250/15

a.-ġan gül dik irdi 214/4

a.-ur irdi 215/16

açıla- -1- üzülmek, acı duymak, sinirlenmek.

a.-p 146/13

açlik -1- açlık, kıtlık.

a. 227/17

açuḳ -3- açık.

a. 181/6, 201/17

a. tutmeklik 178/21

ʿad -2- [Far.] sayma, addetme.

ʿa.+din bīrūn 216/1, 217/7

ʿadālet -1- [Ar.] adalet.

ʿa. birle 234/3

ʿadāvet -2- [Ar.] düşmanlık.

ʿa.+im 159/16

ʿa.+i 159/11

ādem -47- [A.] insan, kişi.

ā. 161/6, 168/6, 170/12, 170/13, 170/14, 173/3, 173/16, 180/5, 203/14, 232/6, 242/14, 267/4, 270/6, 270/13, 271/16, 273/1, 273/7, 279/6

ā. ferzendide 201/3

uşal ā. 239/15

ā.+sin 278/10

ā. imestür 218/12

ferzend-i ā.+ni ayaġı 147/14

ā.+ni 180/6, 195/7, 198/4, 224/19, 272/10

ā.+ġa 181/19, 203/5

ā.+i birle 176/18

ā.+iġa 173/15

yatġan ā.+ler 169/5

ā.+ler 179/15, 215/20, 228/14, 273/6

kiledürġan ā.+ler 160/14

ḳımırlatmaġan ā.+lerni 169/7

ā.+lerni 200/13, 271/4

ā.+lerġa 160/17

ā.+lerdin 200/14

ā.+leri 162/21, 278/2

ā.+lerini 175/15

ʿadem -1- [Ar.] yokluk.

ʿa. ḳıldı 197/20

ādemī -1- [Ar.] insan.

ā.+min 265/17

ādemlik -1- [Ar.+Tr.] insanlık.

ā.+de 278/10

ādemsiz -1- [Ar.+Tr.] insansız.

ā. yirde 147/10

ʿādet -2- [Ar.] adet, alışkanlık, töre, gelenek.

ʿā.+i 243/9

ʿā.+leri 276/13

āferīn -2- [Far.] aferin.

ā. ḳıldılar 232/4

taḥsīn ü ā.+ler ḳıldı 256/7

āfet -1- [Ar.] felaket, bela.

ā. tigse 270/14

ʿāfiyet -1- [Ar.] sağlık, esenlik.

ʿā. tilemesler 205/4

āftāb -9- [Far.] güneş.

ā. 192/6, 198/10, 271/21

ā.+e cilāʾ 218/2

ā.-ı tābān 147/17

ā. bile 218/5

ā. dik 196/4

ā.+ġa 182/13

ʿafv -10- [Ar.] af, bağışlama.

ʿa. ḳıldım 204/9, 255/17

ʿa. ḳıldı 256/17

ʿa. ḳıldılar 198/9, 253/3

ʿa. ḳılġıl 155/13

ʿa. ḳılġay 210/16

ʿa. ḳılġay-siz 228/7

ʿa. ḳılıp 154/17, 198/7

aġa -112- ağabey, yaşça büyük erkek kardeş.

a. 178/19, 191/17, 235/12, 243/15

a. inimiz 235/13

a.+m 195/7, 238/9, 252/21, 253/5

a.+mnı 252/19

ġāʾib bolġan a.+mġa 238/16

ġāʾib bolġan a.+n͡ġ 238/17

a.+sı 239/20

a.+sıġa 158/8

a.+ları 180/19, 181/13, 181/21, 182/2, 183/15, 184/7, 184/15, 184/18, 185/10, 187/5, 190/2, 194/6, 194/21, 195/2, 195/8, 195/19, 207/1, 234/20, 235/1, 235/2, 235/5, 235/16, 236/14, 239/17, 240/1, 240/10, 240/13, 240/14, 240/16, 240/18, 240/21, 241/3, 241/5, 241/8, 241/12, 241/15, 241/18, 241/21, 242/6, 242/18, 242/21, 243/1, 243/14, 243/17, 247/2, 248/7, 248/9, 248/14, 248/18, 251/19, 254/10, 256/9, 256/10, 261/7, 261/10

a.+ları bile 180/20, 181/15, 247/2

a.+ları birle 195/13, 249/20

a.+larını 180/21, 181/1, 181/16, 186/5, 195/8, 234/13, 234/16, 240/11, 247/12, 247/19, 248/4, 248/6, 248/18, 251/18, 256/3

a.+larıġa 181/21, 182/14,

185/9, 248/2, 251/11, 253/3, 256/8

a.+larıdur 234/7

a.+larım 186/15, 196/14

a.+larım bile 184/9

a.+larım birle 195/6

a.+larımnı 239/1, 242/5

a.+larıŋ͡gnı 226/4

a.+larıŋ͡gġa 184/12, 253/2

a.+larıŋ͡gız 256/3

a.+larıŋ͡gızını açığı 181/3

a.+larıŋ͡gızġa 181/19, 256/8

āgāh -3- [Far.] haberdar, bilen, vakıf, uyanık.

ā. 245/1

ā. boluŋ͡glar 255/6

ā.+dur 277/4

āgāhlik -1- [Far.+Tr.] haberdar olma, vakıf olma durumu.

ā. 206/12

āġāz -2- [Far.] başlangıç, baş.

ā. 217/20

ā. ḳıldı 202/17

aġdar- -3- düşürmek, devirmek.

a.-dılar 169/5

a.-gil 169/4

a.-ġan yirni 169/10

aġır -4- ağır.

a. 181/18, 272/3, 276/14

mundaġ a. 169/3

aġırlıġ -3- ağırlık.

a.+ı 255/21

taġnı a.+ıça 154/17

aġ(ı)z -21- ağız.

a.(aġız) 197/9

a.+ımdın 254/14

a.+ımġa 216/3

a.+ıŋ͡gnı 254/12

a.+ıŋ͡gġa 245/7, 245/8

a.+ını 190/8, 236/7, 241/19

a.+ıġa 206/5, 258/11

a.+ıġa almadı 229/21

a.+ıdın 258/11, 263/7, 268/3, 269/17, 269/20

a.+ıŋ͡gızge 238/3

a.+larını(aġız) 254/12

a.+ılarıġa 222/1

a.+ılarıdın 254/13

aġrı- -3- ağrımak, acı çekmek, gücenmek.

a.-dı 268/21

a.-p 173/6

a.-masun 274/15

aġrıḳ -2- ağrı, acı.

a.+ġa 188/5

a.+larıdın 274/14

aġrıt- -3- incitmek, üzmek.

kö͡nglini a.-sa 206/5

a.-maġıl 198/19, 206/5

āh -21- [Far.] ah!, vah, soğuk rüzgar.

ā. 179/15, 188/17, 188/18, 189/14, 196/3, 197/2, 207/4, 222/10, 238/14, 257/9, 257/10, 258/11

ā.-ı derd-nāk urup 196/19

ā.-ı serd 203/4

ā. tarttılar 167/8

ā. urup 221/5, 227/20, 257/18

ā.+ım 209/16

ʿahd -8- [Ar.] and, yemin, verilmiş söz.

ʿa. ḳılıp irdi͡ng 275/15

ʿa. ḳıldurup irdiler 149/5

ʿa. ḳılġan iken-sin 268/1

ʿa. ḳılıp-siz 146/12

ʿa. ḳılıp 237/4

ʿa.+i͡nggża 275/16

ʿa.+ide 268/11

ʿa.+imizni 187/1

ʿahd-nāme -1-[Far.] yazılı sözleşme, senet.

ʿa. 237/5

āḫir -20- [Ar.] ahir, son, sonunda.

ā. 191/20, 192/16, 194/18, 208/11, 219/19, 223/16, 224/6, 253/16, 259/21, 273/5

ā. boldı irse 260/3

ā.+i 172/18, 179/2, 245/15, 247/1, 247/2

işni ā.+i 168/16

ā.+iġaça 178/15, 178/18, 179/3

āḫiret -3- [Ar.] ahiret.

ā. 261/2

ā.+ġa 260/11

ā.+de 260/10

āḫirīn -1- [Ar., ç.] sonrakiler.

evvelīn ü ā.+ni 255/11

āḫirü'l-emr -7- [Ar.] en sonra, akıbet.

ā. 154/4, 183/12, 211/13, 218/19, 223/14, 244/20, 267/17

aḥkām -3- [Ar., ç.] hükümler, emirler.

a.+ını 260/4, 268/14

a.+larını 277/20

aḥmaḳ -1- [Ar.] ahmak, aptal, sersem,

a. 151/18

aḥmer -1- [Ar.] kırmızı, kızıl.

a.+im 196/7

aḥsenü'l-ḳaṣaṣ -3- [Ar.] kıssanın, anlatının en güzeli.

a. 178/14, 178/16

a. +likġa 178/15

aḫşam -2- akşam.

a. 150/7

a. boldı 178/5

aḫtar- -3- alt üst etmek.

a.-ın͡ğ 239/14

a.-saḳ 239/14

a.-ıp irdiler 239/17

āḫūnd -1- [Far.] molla, imam, din adamı.

a. u ʿulemā 231/3

aḥvāl -9- [Ar., ç.] haller, durumlar.

ḥāl u a. 191/15

a.-i fāsid 186/17

a.+ġa 189/18

ḥāl u a.+imdin 206/12

a.+i 200/6, 238/19

a.+lerini 251/8

ḥāl u a.+lerini 236/16

ḥāl u a.+leriġa 187/5

aḥzān -1- [Ar., ç.] hüzünler, kederler.

külbe-i a. 245/5

aḫżar -1- [Ar.] hazırlama, huzura çağırma.

ḫırkā-i a. 183/7

aḳ -16- ak, beyaz.

a. 171/5, 173/18, 180/1, 200/1, 225/10, 252/20, 264/4

a. bulut 192/7

a. ḳuş 267/1

a. bulutnı 154/11

a. irdi 181/16

a. boldı 193/9

saḳal a.+ı 171/6

aḳ- -6- akmak.

a.-tı 196/8, 196/11

a.-ıp 211/2

a.-ıp turur irdi 227/3

a.-ġan gūştlarnı 169/18

a.-ar irdi 148/6

aḳar- -3- ağarmak, aklaşmak, beyazlaşmak.

a.-dı 157/21

a.-ġan imes irdi 171/7

saḳal a.-maḳ 158/1

ʿāḳıbet -1- [Ar.] nihayet, son.
ʿā. 173/4
ʿāḳıbet-endīşlik -1- [Ar.+Far.] gelecek konusunda endişeye kapılmak.
ʿā. 179/11
aḳış -1- akış.
suy a.+ġa 148/3
ʿaḳīb -1- [Ar.] devamında.
ʿa. 158/9
ʿāḳile -1- [Ar.] akıllı.
ʿā.+irdi 149/14
ʿaḳl -5- [Ar.] akıl, us.
ʿa.+nı 180/8
ʿa.+ı 199/17, 265/3, 267/10
ʿa.+ı kitti 175/14
aḳuz- -1- akıtmak.
a.-up 201/5
al- -331- almak; yeterlilik bildiren yardımcı fiil.
a.-adur-min 250/17
a.-adur 269/19, 270/1
a.-ur-min 193/19, 205/14, 214/3
ḳoparıp a.-ur 241/16
yanġaḳ birip a.-ur 194/18
a.-ur mu kin 193/6
tartıp a.-urmiz 168/8
a.-ur-siz 193/17
a.-ġanım yoḳ 246/10
a.-ıpdur 190/19, 193/14, 270/12
duʿā a.-ıpdur 208/19
satıp a.-ıpdur 219/3
a.-ġanımız yoḳ 221/4
a.-ıp-sizler 239/12
a.-dım 190/19
satıp a.-dım 210/7
a.-dıŋ͡ġ 193/11, 221/3, 264/13
bilmey a.-dı 205/15
a.-dı 185/5, 192/2, 192/17, 198/13, 205/15, 212/11, 254/15, 266/11
köterip a.-dı 185/5
a.-madı 194/7
a.-dıŋ͡ġız mu 246/9
a.-dılar 148/21, 149/14, 151/9, 159/4, 159/14, 166/10, 168/21, 170/18, 172/13, 173/11, 178/8, 183/12, 185/6, 188/15, 193/3, 193/7, 194/2, 194/7, 202/8, 205/12, 218/6, 222/6, 233/13, 233/19, 237/19, 240/9, 243/20,

248/4, 248/8, 256/11, 278/21

yanġaḳ birip a.-dılar 194/21

a.-ġay 221/6

a.-ġaylar 220/2, 233/16

ʿibret a.-ġaylar 216/5

a.-ay 200/13, 202/7

duʿā a.-ay 251/2

a.-ayın 215/14

duʿāsını a.-ayın 250/2

a.-ġıl 151/16, 178/7, 192/18, 202/8, 258/19, 262/17, 274/2, 275/18

ʿibret a.-ġıl 261/12

a.-sun 186/6

ārām a.-sun 169/2

rāḥat a.-sun 212/20

a.-alük 191/17, 278/20

a.-ıñg 194/1, 203/17

barıp a.-ıñg 270/11

cānımnı a.-ıñg 171/9

a.-ıñglar 167/19

ārām a.-sunlar 149/18

a.-sam 205/10

a.-sañg 245/8

a.-sa 269/19, 270/1

a.-sek 203/21

a.-sañgız 193/17

a.-sañglar 195/18

aşlıḳ a.-ġalı 174/8

cān a.-ġalı 171/4

ḫaber a.-ġalı 188/20

a.-ıp 147/8, 147/12, 150/1, 151/5, 151/9, 151/11, 151/15, 153/14, 154/20, 156/19, 158/18, 160/13, 161/7, 165/12, 167/11, 168/12, 168/20, 170/4, 170/6, 170/7, 171/10, 172/9, 175/5, 177/2, 179/14, 180/18, 180/19, 183/10, 184/4, 185/13, 185/19, 185/20, 186/19, 191/8, 191/9, 191/14, 192/14, 192/18, 194/8, 194/9, 197/8, 198/12, 199/7, 199/8, 200/21, 204/2, 204/6, 205/18, 205/21, 207/1, 207/10, 207/12, 207/13, 208/7, 210/4, 211/3, 216/16, 217/5, 218/2, 220/7, 221/1, 221/5, 222/4, 225/11, 225/12, 225/19, 226/8, 226/9, 231/20, 231/21, 234/5, 236/3, 236/9, 236/20, 236/21, 237/1, 237/7, 237/18, 238/1, 238/2, 238/3, 238/4,

238/5, 239/6, 239/18, 240/4, 240/5, 240/9, 240/14, 240/15, 241/1, 241/9, 242/2, 242/21, 243/1, 243/5, 244/1, 245/9, 245/19, 247/11, 247/12, 247/15, 248/20, 248/21, 249/1, 249/2, 249/8, 251/6, 251/10, 251/11, 255/2, 256/5, 256/20, 257/1, 257/11, 258/4, 258/5, 258/8, 258/11, 261/3, 262/10, 264/9, 264/10, 264/11, 264/13, 264/15, 264/16, 265/10, 265/19, 265/21, 267/7, 267/8, 271/5, 271/14, 271/20, 272/8, 272/9, 273/10, 274/7, 274/15, 276/14, 277/16

barıp a.-ıp 155/9

basıp a.-ıp 146/17

ġubār a.-ıp 158/11

ruḫṣat a.-ıp 270/21

tirip a.-ıp 192/8

a.-ıp baradur 152/1

a.-ıp bardı 205/20

a.-ıp bardılar 162/14

a.-ıp barġan 236/18

a.-ıp barıp turdı 257/12

a.-ıp barıp 168/21, 185/16, 193/6, 194/14

a.-ıp barsa͡ŋlar 192/2

a.-ıp barur 151/12

a.-ıp barur-min 193/11

a.-ıp birdiler 158/3

yanġaḳ a.-ıp biri͡ŋ 194/17

a.-ıp birle 209/8

a.-ıp çıḳtı 150/2

a.-ıp çıḳtım 216/4

a.-ıp kildiler 158/20, 193/7

a.-ıp kilgen imiş 199/20

a.-ıp kili͡ŋler 236/8

a.-ıp kilip 202/4

a.-ıp kilipdür 153/16, 168/15

a.-ıp kirip 200/5

a.-masdın 154/15

a.-mayın 267/13

satıp a.-ġan 210/9

teşrīfin a.-ġan 157/3

yiberġan beşāretin a.-ġan 171/20

a.-ġan kişi 249/21

a.-ġan kişiġa 241/3

satıp a.-ġan vaḳtda 209/2

a.-ġandın so͡ŋ 174/5

a.-ġanı 148/6, 239/11

a.-ġanlarını beyānı 257/7

satup a.-gen 216/1

a.-ġusı 200/4

a.-ur 201/6

a.-ur boldı 193/16

yitip a.-ur kişi 201/4

a.-urıda 205/15

a.-ıp irdim 216/6, 231/10

a.-maġay irdim 201/11

a.-ıp irdi 191/18

a.-ur irdi 180/3, 202/13

intiḳām a.-ur irdi 236/13

a.-ıp irdiler 211/4

a.-ıp irdiler 189/3

a.-maydur-min 172/11

a.-a'lmas 194/5

böri a.-maġandur 191/4

acratıp a.-a'lmadı 186/11

aġzıġa a.-madı 229/21

a.-madılar 170/17

a.-maġıl 245/7, 272/3

a.-masek bolmas 243/3

burūt a.-maḳ 158/1

tırnaḳ a.-maḳ 158/1

zīrnāf a.-maḳ 158/2

ʿalāmet -2- [Ar.] alamet, iz, nişan.

ʿa.+dür 157/11

ʿa.+lerni 260/17

ald -61- ön, ön kısım.

a.ın kiyin "yamuk yumuk" 249/5

a.+ımġa 229/6, 234/5, 258/4, 267/3

a.+ımda 181/7

a.+ımda irdi 181/8

a.+ımdakini 274/2

a.+ımdın 189/12

a.+ıġa 151/15, 159/20, 167/16, 188/15, 195/8, 199/15, 218/3, 221/2, 226/9, 232/1, 238/13, 243/8, 243/21, 255/20, 262/10, 263/13, 264/19

Melikni a.+ıġa 256/5

a.+ıda 187/1, 207/6, 214/15, 218/19, 224/1, 229/9, 230/8, 255/20, 268/17

ʿAzīz-i Mıṣrnı a.+ıda 215/20

a.+ıda irdi 273/19

a.+ıdaki 273/20

a.+ıdakiler 156/16

a.+ıdın 161/4, 216/17

a.+ımızġa 199/2

a.+ın̄gızda 248/15

a.+ılarıġa 149/7, 177/2, 185/8, 188/21, 208/3, 237/18, 237/21, 239/18, 245/20

İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı a.+ılarıġa 162/7

Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı a.+ılarıġa 251/5

a.+ılarıda 185/5, 200/10, 235/15, 255/19, 269/10

a.+ılarıdaki 250/19

alda- -1- aldatmak, kandırmak.

a.-n̄glar 182/20

aldur- -5- aldırmak, kaptırmak.

a.-updurlar 207/1

a.-dum 259/14

a.-up 183/20, 203/2

a.-man̄glar 184/17

ʿale'd-devām -1- [Ar.] devamı üzere, devamlı olarak.

ʿa. 245/6

ʿālem -37- [Ar.] alem, kainat.

ʿā. 181/7, 197/8, 198/1, 202/21, 255/5

ehl-i ʿā. 216/5

pādişāh-ı ʿā. 230/2, 230/11, 242/5, 255/4

ʿā.-i bāḳīġa 159/18

ʿā.-i bālāġa 150/14

ʿā.-i belāda 197/14, 253/12

ʿā.-i eflāḳġa 276/2

ʿā.-i fānīdin 159/18, 160/1

ʿā.-i ġaybdın irdi 261/9

ʿā.-i ṣadefleriġa 183/3

yiberġan ʿā. ü ekābirleridür 253/1

ʿā. bolmaġay irdi 157/15

ʿā.+ni 198/1, 262/13

ʿā.+ġa 180/11, 180/13

Ḫudāvend-i ʿā.+ġa 270/13

ʿā.+de 160/10, 164/4, 180/6, 232/6

rūy-ı ʿā.+de 156/15, 232/5

ʿā.+deki 181/8

ʿā.+din 209/14

Ḫudāvend-i ʿā.+din 253/16

perverdigār-ı ʿā.+din 214/21, 255/16

ʿālem-ārā -1- [Ar.+Far.] dünyayı süsleyen.

çihre-i ʿā.+larıdın 147/17

ʿalemlik -1- [Ar.+Tr.] bayraklı, nişanlı, işaretli.
ḳara ʿa. 252/18
ʿālem-penāh -5- [Ar.+Far.] bütün alemin sığınacağı, büyük padişah.
ʿā. 248/5
pādişāh-ı ʿā. 224/14, 228/2, 242/18, 248/4
ʿale'ṣ-ṣabāḥ -1- [Ar.] sabahın ilk saatlerinde.
ʿa. 184/15
ʿaleyhi'l-laʿne -16- [Ar.] lanet olası.
iblīs-i ʿa. 271/6
şeyṭān-ı ʿa. 151/14, 151/17, 156/5, 160/19, 161/16, 182/14, 182/16, 191/20, 270/5, 272/7, 272/10
Vāʿile ʿa. 167/14
iblīs ʿa.+ni 270/12
şeyṭān-ı ʿa.+ni ṣabr u ṭāḳatı 151/10
şeyṭān-ı ʿa.+ni 156/9
ʿaleyhi's-selām -1188- [Ar.] selam onun üzerine olsun.
Ādem ʿa. 154/6, 176/7, 176/9, 246/13, 246/15
ʿAzrāʾīl ʿa. 171/4, 171/5, 171/9
Cebraʾīl ʿa. 146/18, 146/21, 147/7, 153/16, 154/18, 154/19, 155/15, 156/4, 157/6, 157/9, 159/8, 161/21, 162/7, 162/20, 163/8, 164/16, 166/9, 166/10, 166/11, 166/16, 166/18, 166/20, 167/3, 167/5, 167/7, 167/10, 168/9, 168/10, 168/12, 168/16, 168/17, 168/18, 168/19, 169/4, 169/10, 175/20, 176/5, 177/5, 177/8, 177/20, 178/3, 178/6, 178/8, 187/19, 187/21, 188/5, 188/11, 189/20, 190/1, 191/3, 192/13, 192/17, 192/19, 193/2, 202/4, 204/12, 207/8, 215/6, 215/10, 221/15, 226/2, 226/14, 245/7, 245/11, 246/11, 253/6, 253/8, 253/9, 253/13, 254/12, 254/14, 255/12, 258/21, 259/2, 261/1, 262/7, 263/4, 268/10, 269/3, 273/11, 274/13, 274/21, 275/2, 275/3, 275/14, 275/17, 277/11,

277/17, 279/9, 279/13
Dāvud ʿa. 246/17, 246/18
evlād-ı Yaʿḳūb ʿa. 191/12
Eyyūb ʿa. 261/21, 262/2, 262/9, 262/11, 262/12, 262/13, 262/14, 262/18, 262/19, 262/21, 263/1, 263/5, 264/8, 264/21, 265/4, 266/11, 267/13, 268/12, 268/14, 268/16, 268/19, 268/21, 269/1, 269/7, 269/11, 269/19, 269/21, 270/3, 270/4, 270/11, 270/18, 271/4, 271/10, 271/12, 271/14, 271/15, 271/17, 272/1, 272/6, 272/9, 272/20, 273/2, 273/4, 273/8, 273/9, 273/15, 273/19, 273/21, 274/5, 274/8, 274/12, 274/15, 275/1, 275/9, 275/11, 275/13, 275/16, 275/18
ḫalāṣ ḳılġan Cebraʾīl ʿa. 226/5
Ḥażret-i Cebraʾīl ʿa. 217/1
Ḥażret-i Eyyūb ʿa. 269/4
Ḥażret-i İbrāhīm ʿa. 150/1
Ḥażret-i İsḥāḳ ʿa. 157/2
Ḥażret-i Şuʿayb ʿa. 276/6
Ḥażret-i Yaʿḳūb ʿa. 222/17
Ḥażret-i Yūsuf ʿa. 194/3, 215/19, 216/11, 216/12, 216/21, 217/7
ibni İsḥāḳ ʿa. 171/21
İbrāhīm ʿa. 146/7, 146/11, 146/20, 147/8, 147/15, 149/2, 149/8, 149/15, 149/19, 150/3, 150/4, 150/11, 150/12, 150/21, 151/3, 151/8, 151/21, 152/2, 152/15, 152/20, 153/3, 153/4, 153/15, 153/16, 154/20, 155/7, 155/9, 155/10, 155/16, 155/18, 156/5, 157/8, 157/10, 157/11, 157/17, 157/19, 160/5, 161/20, 162/9, 162/13, 165/2, 165/5, 165/10, 165/12, 165/17, 165/20, 165/21, 166/2, 166/12, 166/18, 166/19, 167/1, 167/4, 169/17, 169/20, 170/3, 170/10, 170/15, 170/17, 170/21, 171/2, 171/4, 171/6, 171/7, 171/13, 174/12, 232/20, 243/10, 260/20, 276/12
İdrīs ʿa. 176/8
İsḥāḳ ʿa. 157/10, 157/18, 158/3, 158/7, 158/11, 158/13,

158/21, 159/4, 159/5, 159/7, 159/17, 171/15, 171/16, 208/2, 232/20, 260/21

İsmāʿīl ʿa. 148/20, 149/10, 149/12, 150/7, 150/8, 151/10, 151/11, 151/12, 151/13, 151/21, 152/1, 152/6, 152/17, 152/19, 153/2, 153/17, 155/9, 171/14, 176/9, 260/21

Lūṭ ʿa. 162/1, 161/20, 162/2, 162/6, 162/9, 162/10, 162/13, 162/16, 162/20, 163/1, 163/5, 163/6, 163/9, 163/13, 163/14, 163/15, 163/16, 163/20, 164/3, 164/6, 164/10, 164/16, 164/20, 165/3, 165/7, 166/21, 167/3, 167/8, 167/11, 167/13, 167/16, 167/18, 168/3, 168/5, 168/8, 168/16, 168/17, 168/18, 168/20, 169/15

Mikāʾīl ʿa. 167/6, 168/21, 255/12

Mūsā ʿa. 257/1, 279/15

Resūl ʿa. 229/13, 257/2

Ṣāliḥ ʿa. 176/8

Süleymān ʿa. 273/14

Şīṯ ʿa. 176/7

Şuʿayb ʿa. 276/10, 276/15, 277/1, 277/8, 277/13, 277/15, 277/18, 277/19, 277/20, 278/3, 278/14, 279/8, 279/12, 279/14, 279/15, 279/16

Yaʿḳūb ʿa. 158/19, 159/4, 159/13, 160/2, 171/21, 172/4, 172/6, 172/8, 173/1, 173/4, 173/5, 173/8, 173/11, 173/12, 173/21, 174/11, 174/20, 175/7, 175/9, 175/20, 176/3, 176/5, 177/2, 177/6, 177/10, 177/18, 178/7, 183/11, 183/12, 183/19, 184/1, 184/3, 184/10, 184/15, 184/16, 184/19, 185/4, 188/15, 188/19, 188/21, 189/2, 189/21, 190/3, 190/7, 190/9, 190/12, 190/16, 190/20, 191/1, 191/3, 191/5, 191/7, 207/21, 208/9, 208/12, 208/15, 208/16, 215/3, 215/8, 222/20, 222/21, 223/3, 232/20, 234/5, 234/19, 236/16, 236/21, 237/3, 237/6, 237/7, 237/8, 237/9, 237/13, 237/16, 237/19, 237/21, 240/5, 240/9,

244/3, 244/4, 244/5, 244/8, 244/10, 244/13, 244/15, 244/19, 246/14, 246/16, 247/7, 247/9, 247/10, 249/3, 249/6, 249/7, 249/9, 249/12, 249/14, 249/19, 250/4, 250/6, 250/11, 250/18, 251/2, 251/8, 251/21, 252/4, 252/5, 252/6, 252/14, 252/18, 252/21, 253/1, 253/3, 253/4, 253/5, 253/19, 254/3, 254/7, 254/8, 254/21, 255/19, 256/19, 258/5, 258/6, 258/8, 258/18, 259/1

Yūsuf ʿa. 179/9, 179/15, 179/18, 179/20, 180/16, 180/20, 181/12, 182/3, 182/12, 184/3, 184/8, 184/11, 186/1, 186/13, 187/4, 187/18, 191/16, 192/13, 192/18, 193/9, 194/4, 195/5, 195/7, 195/9, 195/19, 196/20, 197/18, 198/8, 198/20, 199/3, 199/4, 199/9, 199/14, 200/7, 201/4, 201/8, 201/13, 202/16, 204/7, 204/12, 204/21, 205/11, 205/17, 206/7, 206/10, 206/15, 206/19, 206/21, 207/9, 207/16, 208/20, 209/3, 209/5, 209/11, 209/17, 209/19, 210/1, 210/5, 210/10, 210/12, 210/16, 210/20, 211/2, 211/8, 211/11, 212/5, 212/6, 212/11, 212/12, 212/15, 212/16, 212/19, 212/20, 213/1, 213/2, 213/4, 213/6, 213/8, 213/13, 213/19, 214/5, 214/12, 214/15, 214/16, 214/18, 215/2, 215/14, 215/15, 215/18, 216/8, 216/15, 218/2, 218/5, 218/16, 219/5, 219/9, 220/5, 220/8, 220/9, 220/13, 220/15, 220/16, 221/17, 222/3, 222/5, 222/7, 222/9, 222/10, 222/12, 223/9, 223/12, 224/21, 225/6, 225/12, 225/13, 225/17, 225/20, 226/3, 226/5, 226/12, 226/18, 227/13, 227/14, 227/15, 227/18, 227/19, 228/11, 228/16, 229/1, 229/7, 229/15, 230/15, 230/19, 230/21, 231/5, 231/9, 231/14, 231/16, 232/1, 232/4, 232/5, 232/9, 232/12, 232/17, 232/18, 233/1, 233/3, 233/6, 233/9,

233/10, 233/15, 233/17, 234/1, 234/3, 234/7, 234/8, 234/10, 234/11, 234/13, 234/16, 234/17, 234/19, 234/20, 234/21, 235/1, 235/4, 235/6, 235/7, 235/12, 235/13, 235/14, 235/17, 235/20, 236/1, 236/5, 236/7, 236/14, 237/19, 238/1, 238/5, 238/7, 238/8, 238/10, 238/12, 238/13, 238/15, 238/17, 238/19, 239/5, 239/6, 239/18, 239/21, 240/1, 240/3, 240/10, 240/12, 240/13, 240/17, 240/21, 241/4, 241/5, 241/7, 241/9, 241/10, 241/12, 241/13, 241/15, 241/16, 241/18, 241/20, 241/21, 242/3, 242/4, 242/16, 242/19, 243/7, 243/11, 245/20, 247/2, 247/3, 247/17, 247/19, 247/20, 248/2, 248/5, 248/8, 248/12, 248/15, 248/19, 248/20, 249/10, 249/12, 249/20, 251/10, 251/12, 251/13, 252/3, 252/10, 253/4, 253/6, 253/7, 253/21, 254/9, 254/12, 254/13, 254/16, 254/18, 255/3, 255/6, 255/20, 256/1, 256/4, 256/8, 256/20, 257/5, 257/6, 257/10, 257/12, 257/15, 257/17, 257/18, 257/21, 258/1, 258/2, 258/3, 258/7, 258/10, 258/12, 258/16, 258/18, 258/19, 259/2, 259/7, 259/11, 259/12, 259/16, 259/17, 260/1, 260/5, 260/8, 260/13, 260/15, 261/2, 261/7

Muḥammed ʿa. 153/11

Yūsuf ʿa. üçün 232/21, 249/19

İsḥāḳ ʿa. birle 170/19

Ādem ʿa. bile 259/2

İsḥāḳ ʿa. bile 159/8

Lūṭ ʿa. bile 160/5

Yūsuf ʿa. bile 207/20

Eyyūb ʿa. birle 262/11, 268/1

Lūṭ ʿa. birle 162/21, 167/4

Süleymān ʿa. birle 273/13

Yaʿḳūb ʿa. birle 172/19, 253/20

Yūsuf ʿa. birle 249/5, 259/3, 260/2

Cebraʾīl ʿa. 154/3, 165/9, 169/8, 230/20, 275/7

Eyyūb ʿa.+durlar 261/16

Ḥażret-i İsmāʿīl ʿa.+durlar 146/4

ibni İbrāhīm ʿa.+durlar 171/21

İsḥāḳ ʿa.+durlar 157/5

Şuʿayb ʿa.+durlar 262/3

Yaʿḳūb ʿa.+durlar 260/21

Cebraʾīl ʿa. irdiler 215/4

Eyyūb ʿa. yoḳ 275/8

Yūsuf ʿa.+nıñ 220/6

Cebraʾīl ʿa.+nı āvāzını 156/6

İbrāhīm ʿa.+nı aldılarıġa 162/7

Yaʿḳūb ʿa.+nı aldılarıġa 251/5

İbrāhīm ʿa.+nı arḳalarıda 151/10

Ḥażret-i İbrāhīm ʿa.+nı atalarını 160/4

Cebraʾīl ʿa.+nı āvāzı 153/15

Yūsuf ʿa.+nı āvāzlarını 257/18

Ḥażret-i Lūṭ ʿa.+nı beyān-ı 160/3

Yaʿḳūb ʿa.+nı börileri 191/10

Yūsuf ʿa.+nı duʿāları 204/18

Lūṭ ʿa.+nı ikki 162/11

Yaʿḳūb ʿa.+nı evlādları 188/13

Yūsuf ʿa.+nı ḫaberini 252/7

İbrāhīm ʿa.+nı hem 151/7

Yūsuf ʿa.+nı isilerini 189/3

Yūsuf ʿa.+nı iştiyāḳları 223/4

İsmāʿīl ʿa.+nı ḳaşlarıda 150/12

İsmāʿīl ʿa.+nı ḳaşlarıġa 151/19

İsmāʿīl ʿa.+nı ḳol 153/20

İbrāhīm ʿa.+nı ḳolları 155/4

Ḥażret-i İsmāʿīl ʿa.+nı ḳurbānlik ḳılġanlarını 150/10

Yaʿḳūb ʿa.+nı öyleride 180/14

İbrāhīm ʿa.+nı āvāzını 156/8

İdrīs ʿa.+nı tesbīḥlerini 208/4

Yaʿḳūb ʿa+nı münācātlarını icābeti bilen 178/11

Yaʿḳūb ʿa.+nı boġzıdın 159/15

Yaʿḳūb ʿa.+nı oġlanları 252/2

Yaʿḳūb ʿa.+nı oġlanlarını 256/15

Yūsuf ʿa.+nı arḳasıdın 215/20

Yūsuf ʿa.+nı bedenlerini 199/6

Yūsuf ʿa.+nı firāḳıda 257/9

Yūsuf ʿa.+nı kilür yollarıġa 257/12

Yūsuf ʿa.+nı köñli 213/18

Yūsuf ʿa.+nı köyleklerini 251/5

Yūsufʿa.+nı meyli 213/21
Yūsufʿa.+nı öyige 200/5
İsmāʿīlʿa.+nı öylerini 149/4
İbrāhīmʿa.+nı pīşāne-i 146/5
Ḥażret-i Nūḥʿa.+nı ṭūfānıġaça 154/7
İsmāʿīlʿa.+nı uruġıdın 153/10
İsmāʿīlʿa.+nı vāḳıʿaları 146/1
Yūsuf-ı ṣıddīḳu'llāhʿa.+nı vāḳıʿalarıdur 178/10
Eyyūbʿa.+nı yaşları 269/12
İdrīsʿa.+nı zamānlarıdın 160/9
Ḥażret-i Mūsāʿa.+nı höküzlerini 154/4
Cebraʾīlʿa.+nı kön̄gül.leriġa 169/2
Yūsufʿa.+nı 205/4, 213/17
Ādemʿa.+nı 156/1, 176/17, 208/1, 208/3
Cebraʾīlʿa.+nı 215/4, 259/1
Eyyūbʿa.+nı 262/3, 262/10, 271/3, 273/6, 273/13
Ḥażret-i Eyyūbʿa.+nı 261/13
Ḥażret-i İbrāhīmʿa.+nı 147/4
Ḥażret-i Ṣāliḥʿa.+nı 191/11
Ḥażret-i Şuʿaybʿa.+nı 276/3
Ḥażret-i Yūsufʿa.+nı 196/1, 200/16, 209/1, 216/20
Ḥażret-iʿİsāʿa.+nı 156/15
İbrāhīmʿa.+nı 156/7, 167/4, 169/15, 169/16, 170/9, 171/11, 171/16, 172/2, 237/17, 243/7, 276/9
İsḥāḳʿa.+nı 151/6 159/21, 171/13, 172/2, 182/5
Süleymānʿa+nı 199/14
Lūṭʿa.+nı 167/14
Yūsufʿa.+nı 188/16
İsmāʿīlʿa.+nı 151/9, 154/18, 154/19, 171/14, 208/2
Lūṭʿa.+nı 160/4, 162/18, 163/5, 164/21, 165/2, 165/3, 166/14, 167/4, 167/6, 167/15, 169/1, 169/12
Mūsāʿa.+nı 257/1
Nūḥʿa.+nı 188/8
Ṣāliḥʿa.+nı 208/1
Şuʿaybʿa.+nı 276/8, 276/9, 278/2, 279/16
Yaʿḳūbʿa.+nı 158/10, 159/12, 159/15, 171/17, 173/5, 175/17, 177/2, 179/6, 182/8, 185/4,

185/6, 189/15, 193/13, 206/20, 207/18, 207/19, 215/6, 222/17, 240/3, 246/8, 249/4, 250/9, 250/16, 253/17, 253/19, 255/3, 255/9, 256/13
Yūnus ʿa.+nı 199/13
Yūsuf ʿa.+nı 178/12, 178/16, 181/1, 181/14, 181/16, 181/17, 182/14, 184/4, 187/5, 188/10, 188/14, 193/7, 193/8, 194/6, 194/15, 195/2, 195/8, 195/20, 195/21, 197/8, 198/6, 198/8, 198/11, 199/8, 200/1, 200/3, 200/4, 200/8, 201/20, 202/2, 202/8, 202/11, 203/12, 204/3, 204/16, 205/8, 205/13, 205/19, 205/21, 206/2, 206/16, 206/18, 208/10, 209/6, 211/1, 211/14, 212/9, 212/17, 213/11, 213/16, 213/21, 214/1, 214/2, 214/11, 215/7, 218/5, 219/17, 220/4, 220/11, 223/6, 223/11, 223/13, 225/2, 225/14, 226/13, 227/14, 228/6, 228/20, 229/10, 229/16, 229/17, 229/19, 231/2, 233/17, 234/7, 234/10, 234/15, 237/15, 237/18, 239/18, 240/4, 240/7, 240/8, 240/9, 242/17, 242/21, 245/20, 249/6, 249/17, 250/1, 250/10, 250/16, 251/1, 251/5, 251/7, 253/18, 253/19, 256/2, 256/3, 257/3, 257/6, 257/7, 257/8, 258/4, 258/8, 258/20, 259/11, 260/2, 261/5, 262/2
ʿAzrāʾīl ʿa.+nı 246/9
ʿİsā ʿa.+nı 191/11
Cebraʾīl ʿa.+ġa 147/2, 169/1, 187/13, 189/19, 226/1, 274/20
Dāvud ʿa.+ġa 180/10
Eyyūb ʿa.+ġa 262/7, 268/10, 269/2, 269/18, 269/21, 270/15, 271/5, 271/9, 272/18, 272/19, 274/4
İbrāhīm ʿa.+ġa 146/18, 147/6, 149/4, 154/10, 165/19
İsmāʿīl ʿa.+ġa 148/6, 148/20, 150/13
Lūṭ ʿa.+ġa 161/21
Şuʿayb ʿa.+ġa 277/6, 277/18, 278/13, 279/6
Yaʿḳūb ʿa.+ġa 158/17, 159/10, 174/20, 175/1, 175/2, 178/3,

191/8, 207/5, 207/14, 208/6, 208/7, 223/4, 234/9, 237/5, 237/18, 240/7, 246/6, 250/1, 250/3, 255/18
Yūsuf ʿa.+ġa 179/14, 179/17, 180/13, 180/18, 181/11, 184/7, 195/9, 196/2, 199/4, 199/18, 200/19, 202/9, 203/11, 206/17, 207/13, 210/2, 212/12, 213/18, 214/7, 225/4, 226/18, 229/7, 230/10, 230/12, 230/15, 231/18, 232/2, 232/3, 232/14, 233/2, 233/14, 233/16, 234/6, 247/11, 252/10, 253/20, 254/4, 254/7, 255/21, 256/7, 256/18, 257/8, 259/1, 259/10, 261/6
ʿAzrāʾīl ʿa.+ġa 171/8
İbrāhīm ʿa.+ġa 157/7
Yūsuf ʿa.+ġa 179/10, 260/6
Lūṭ ʿa.+ġa 163/9
Eyyūb ʿa.+ge 263/4
İbrāhīm ʿa.+ge 150/18
Yaʿḳūb ʿa.+ge 158/12, 159/18
Yūsuf ʿa.+ge 240/4, 248/4
İbrāhīm ʿa. 154/11, 157/13, 162/9, 166/9, 166/16
Yūsuf ʿa.+ḳa 211/13
Yūsuf ʿa.+da 214/3, 214/4
Yūsuf ʿa.+da boldı 200/1
Yūsuf ʿa.+da 179/15
Cebraʾīl ʿa.+dın 191/2
Yaʿḳūb ʿa.+dın 252/3
Ḥażret-i İbrāhīm ʿa.+dın 158/2
İbrāhīm ʿa.+dın 146/7, 146/8, 171/7, 171/15
İsḥāḳ ʿa.+dın 240/6
Şīṯ ʿa.+dın 158/1
Yūsuf ʿa.+dın 250/21, 252/2, 254/8, 256/3
Yūsuf ʿa.+sız birle 209/9
Yūsuf ʿa.+sız 214/12

alın- -1- kırılmak, gücenmek.
kön̂gülleri a.-dı mu 166/2

alış -1- alış.
a.+ları bile 154/21

ʿālī -3- [Ar.] ulu, yüce.
ḳaṣr-ı ʿā. 232/21
yarlıġ-ı ʿā. ḳıldılar 252/12
derece-i ʿā.+ge 248/16

ʿālim -2- [Ar.] alim, bilgin.
ʿā. ü ʿulemā 252/11
yiberġan ʿā. ü. ekābirleridür

Allāh-dost -1- [Ar.+Far.] Allah dostu.

A. 264/12

alma -7- elma.

a. 249/8, 249/11, 275/21

a.+nı 249/8, 249/10, 249/13

a.+ġa 275/21

alpaġut -1-asker

a. 234/4

altı -15- altı.

a. 170/18, 179/7, 194/20, 217/13, 217/15, 219/7, 219/15, 221/13, 226/2, 226/7, 238/5, 241/12, 261/14, 270/17

altı miñg -1- altı bin.

a. 274/11

altınçı -5- altıncı.

a. 179/1, 179/11, 194/11, 233/20, 260/7

altmış -1- altmış.

a. 208/16

altun -32- altın.

a. 165/16, 174/17, 200/3, 200/9, 200/21, 202/4, 205/5, 212/3, 214/18, 231/17, 231/18, 231/19, 233/19, 235/11, 239/12, 242/9, 251/14, 258/12, 259/20, 275/20

ferş-i a. 183/7

a. kürsī 200/10

a. tāc 199/16, 202/3

a. boldı 233/6

a.+ġa 264/13, 264/15

a.+dın 255/21, 262/5, 264/2, 264/15

a.+dın irdi 258/9

ālūde -1- [Far.] kirli, bulaşık, bulanmış.

ā. ḳılmegey 170/14

aʿmāl -3- [Ar., ç.] ameller, işler.

a.-ı seyyiʾeleriġa 242/11

nāme-i a.+ġa 154/17

nāme-i a.+ini 242/11

amān -5- [Ar.] güvence, emniyet.

a. 176/13

a. u isen 162/16, 237/3

a. tilep 176/12

a. tilegeniñgġa 177/11

āmed -1- [Far.] geliş, geri dönüş.

ā. ḳılıp 208/19

ʿamel -2- [Ar.] iş, hareket, çalışma.

ʿa. birle 273/13

ʿa. ḳılıp 237/8

āmennā -2- [Ar.] amenna, inandık.

ā. 219/21, 242/10

āmīn -1- [Ar.] amin.

ā. 258/18

ammā -65- [Ar.] ama, yalnız, sadece.

a. 149/9, 150/9, 150/12, 150/15, 156/2, 159/10, 163/21, 166/21, 167/13, 169/7, 173/1, 177/20, 178/18, 178/19, 180/18, 182/1, 186/5, 187/5, 190/1, 192/12, 198/15, 200/1, 202/15, 203/8, 203/9, 203/14, 204/3, 204/10, 204/12, 205/13, 206/7, 206/11, 207/21, 210/20, 211/7, 214/6, 215/3, 217/13, 219/4, 219/12, 219/16, 220/18, 221/12, 225/20, 232/11, 233/11, 234/3, 238/2, 238/16, 239/21, 240/17, 241/18, 242/17, 246/14, 246/15, 247/20, 248/2, 253/6, 259/4, 270/6, 270/14, 271/1, 273/9, 278/21, 279/7

ʿammār -1- [Ar.] sabit, sağlam.

ʿa.+ıġa 199/19

ʿamme -2- [Ar.] hala.

ʿa.+leri 240/4, 240/5

ʿammüke -2- [Ar.] amca.

ʿa. 162/7

ʿa. beççe irdiler 160/5

āmurzīde -2- [Far.] bağışlanmış, yargılanmış.

ā. ḳılġay 240/20

ā. ḳılsun 251/21

ān -1- [Ar.] an, zaman.

ā. 252/1

ana -69- anne.

a. 211/15, 211/20, 212/2, 228/15, 265/21, 266/15, 267/13, 267/18

a.+dın 213/17

a.+dın musizler 235/14

a.+dındur-miz 235/14

a.+m 152/13, 158/6, 196/3, 196/4, 196/5, 196/6, 196/7, 196/9, 196/12, 196/14, 196/16, 196/18, 196/21, 197/2

a.+mnı 198/21

a.+mġa 152/13, 266/15

a.+mdın 152/8

a.+n̂ġa 158/7

bularnı a.+sı 239/20

oġulnı a.+sı 172/14

a.+sı birle 268/8

a.+sı boldı 172/15, 172/16, 172/17

a.+sı 172/16, 181/20, 202/13, 202/18, 265/21, 266/1, 266/18, 267/3, 267/8, 267/12, 267/15

a.+sını 215/12

a.+sını sözi bile 159/7

a.+sıġa 202/19, 265/21, 266/13, 266/15, 266/18, 267/18

a.+sıdın 267/3, 267/11

ata a.+sıdın 201/7

a.+mızġa 180/12

a.+ları 158/12, 158/16, 262/1

a.+larını 158/4, 196/1, 196/4, 196/20

anasız -1- annesiz, öksüz.

a. 172/15

anbār -1- [Far.] anbar.

a. 229/2

anbārçı -1- [Far.+Tr.] anbarcı.

a.+ġa 236/5

anbār-dār -1- [Far.] anbarcı, depo memuru.

a.+ġa 239/7

anbārla- -1- [Far.+Tr.] anbarlamak, depolamak.

a.-dılar 233/17

ʿanber -3- [Ar.] anber, misk.

ʿa. 174/17, 251/14

müşg-i ʿa.+lerini 205/9

ʿanber-būy -1- [Ar.+Far.] anber kokusu.

misk ü ʿa. 180/3

ʿanber-sirişt -1- [Ar+ Far.] anber gibi kokan.

behişt-i ʿa.+de 278/8

ança -1- öyle.

a. dimek 184/18

ānçünān -3- [Far.] öyle.

ā. 164/17, 216/10, 243/1

anda -21- onda, o yerde, orada.

a. 148/1, 159/19, 162/17, 167/1, 172/17, 173/19, 185/20, 191/5, 192/11, 199/1, 200/11, 201/13, 210/18, 210/21, 214/11, 261/10, 265/10, 266/17, 271/4, 272/13

andaġ/ķ -64- öyle.

a. 146/4, 156/3, 157/5, 159/2, 161/9, 165/15, 173/13, 177/15, 179/13, 180/6, 182/8, 182/12,

192/10, 192/15, 201/19, 202/10, 206/6, 206/9, 209/1, 209/2, 210/13, 210/20, 212/2, 213/16, 214/8, 217/6, 223/9, 223/10, 223/13, 227/15, 239/13, 244/10, 244/14, 245/14, 245/18, 246/3, 246/4, 246/17, 248/16, 252/6, 255/19, 269/6, 271/20, 272/19, 275/17
a. (andaḳ) 179/18, 201/5, 205/4
a. irdi 231/17
a. boldı 202/12, 251/17, 257/6
a. bolmadı 251/17
a. bolsa 159/7, 174/15, 187/3, 208/5, 214/7, 226/6, 248/20
a. ḳıldılar 147/1
a. ḳılay 212/1
a. bolġanın͡g 209/19
a. ṭamaʿ nı 223/9

andın -99- ondan.
a. 147/21, 148/21, 150/6, 151/15, 151/19, 152/4, 155/15, 156/5, 159/4, 170/2, 170/4, 170/18, 171/13, 182/20, 185/5, 186/11, 187/21, 192/7, 193/9, 214/17, 215/21, 216/13, 219/4, 220/5, 222/2, 222/18, 224/13, 232/20, 240/19, 244/17, 254/16, 259/6, 260/2, 267/7, 268/20, 271/9, 276/12, 277/15, 278/7, 279/8
a. kiyin 148/17, 150/12, 156/10, 169/15, 210/1, 244/14, 252/20, 254/8
a. son͡g 150/2, 161/14, 162/6, 176/18, 182/21, 199/5, 204/9, 208/12, 217/20, 218/5, 220/9, 222/19, 225/9, 228/7, 232/4, 233/1, 233/12, 236/7, 238/19, 238/21, 242/12, 242/14, 242/15, 242/16, 245/9, 245/21, 248/21, 250/5, 251/6, 251/15, 253/3, 256/19, 256/21, 257/1, 257/7, 258/7, 258/12, 264/9, 265/6, 266/20, 268/2, 268/9, 268/14, 271/8, 273/1, 276/1, 276/10, 277/18, 279/16

ān-ḥażret -2- [Far.+Ar.] hazretleri.
ā. 179/3, 255/13

ān-heme -12- [Far.] hepsi, onca, o kadar.
ā. 152/18, 156/20, 164/18,

184/15, 187/4, 192/21, 206/14, 207/10, 210/19, 255/2, 269/5, 277/9

anı -74- onu.

a. 151/3, 154/5, 154/13, 157/16, 157/17, 159/20, 166/6, 168/2, 173/14, 174/18, 175/8, 177/3, 183/10, 187/15, 187/20, 191/7, 191/18, 194/2, 199/15, 200/15, 202/21, 203/18, 207/17, 211/19, 212/1, 214/10, 218/20, 219/2, 222/9, 226/19, 230/6, 230/12, 233/11, 235/5, 235/6, 236/9, 236/20, 237/11, 237/18, 240/6, 241/11, 243/9, 244/12, 244/19, 247/6, 247/15, 247/21, 249/6, 249/16, 249/17, 256/15, 256/18, 257/5, 262/21, 263/13, 264/19, 266/1, 266/11, 266/17, 269/21, 271/8, 272/20, 274/6

a. bile 198/21

a. üçün 168/3, 173/12, 178/16, 179/20, 192/4, 252/3, 254/6, 264/20

anıŋ͡ğ -9- onun.

a. 232/9, 262/19, 274/14

a. üçün 149/5, 158/8, 158/9, 214/3, 234/12, 237/20

aŋ͡ğla- -3- anlamak, öğrenmek.

a.-dım 224/15

a.-ġıl 176/12

a.-may 198/7

ant -7- ant, yemin.

a. 191/17

a. birdiler 147/11

a. içtiler 146/11, 249/7

a. içip irdim 146/20

a. içip 216/9

içken a.+ıġa 147/1

ʿār -3- [Ar.] ar, haya, utanma.

ʿā. 177/13

ʿā. u nāmūs ḳıldıŋ͡ğ 161/9

ʿā.+dur-sin 232/19

ara -32- ara, arasında.

a.+dın 148/19

Mekkeni a.+sı 147/12

a.+sı 167/2, 173/21

a.+sı irdi 188/7

a.+sıda 146/9, 148/1, 168/5, 178/12, 178/19, 197/13, 199/12, 241/6, 241/9, 241/12,

241/15, 241/19, 256/10, 274/6, 277/6
bularnı a.+sıda 178/12
ḳoylarını a.+sıda 269/9
olarnı a.+sıda 166/16
öngen giyāhlarnı a.+sıda 246/18
yigitni a.+sıda 252/4
a.+sıdın 158/14, 277/12
a.+mızda 239/15, 276/21
a.+larıñ͡ğızda 168/6
a.+larıda 167/4

araba -3- araba.
a. 231/17
a.+ġa 231/18, 231/19

aralaştur- -1- aralaştırmak, ayırmak.
a.-up 170/3

ārām -6- [Far.] rahat, huzur.
ā. 150/9, 278/20
ā. yoḳ 217/12
ā. ḳıla'lmadı 220/19
ā. alsun 169/2
ā. alsunlar 149/18

ʿaraṣāt -2- [Ar.] mahşer yeri.
ehl-i ʿa. 255/14

ārāste -4- [Far.] süslenmiş, düzenli.
ā. 156/14, 252/12
bāġ-ı ā. 225/2
ā. ḳıldı 200/20

arı- -1- temizlemek.
a.-dı 275/6

arıġ -3- arı, temiz.
a. 204/4
a. su 148/5
a.+da 211/2

arıġla- -1- temize çıkarmak.
a.-p 220/12

ārī -7- [Far.] evet, öyle mi?
ā. 193/15, 193/16, 201/16, 222/11, 248/5, 273/5
ā. ḳaldım 196/16

arḳa -29- arka, sırt.
a. 261/20
a.+mnı 243/16
a.+mdaki 274/1
a.+ñ͡gnı 158/18
a.+sı 153/20, 159/1
a.+sı dik boldı 152/19
a.+sı dik 158/18
a.+sını 174/12, 243/10, 243/12, 243/13
a.+sıġa 158/20, 262/15

a.+sıda 273/19

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı a.+sıdın 215/20

a.+sıdın 163/9, 176/21, 192/7, 216/18, 259/17

a.+larını 174/13, 195/9

a.+larıġa 195/19

İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı a.+larıda 151/10

a.+larıdın 152/3, 239/10, 240/8

arpa -4- arpa.

a. 233/6

ḳoyġan a. 233/9

a. nānıdur 233/11

arslan -6- aslan, aslan burcu.

a. 259/6, 263/7, 268/3

a.+nı 256/5, 263/7, 268/3

ʿarş -1- [Ar.] göğün en yüksek tabakası.

ʿa.+dın 266/8

art- -1- artmak, çoğalmak.

mihri a.-ar irdi 206/8

artuḳ -3- fazla, çok, değerli.

a. 209/18

a.+dur 200/14

a.+raḳ bolur 225/8

artuḳluḳ -1- üstünlük taslamak, kendini beğenmişlik.

a. 278/10

aruḳ -7- zayıf, cılız, arık.

a. 197/1, 227/3, 227/4, 227/6, 227/8, 228/8, 228/12

ʿarż -16- [Ar.] arz, yeryüzü.

ʿa. 266/15, 268/16

ʿa. ḳıldı 203/21, 207/16, 229/16, 264/16, 268/18

ʿa. ḳıldılar 160/17

ʿa. ḳılıñ͡glar 160/18

aytmaġan ʿa. ḳılmaġan tedbīr ḳalmadı 211/20

ʿa.-ı ḥālini 211/13

ʿa.+ġa 160/20

ʿa.+ım 218/1

ʿa.+ımnı 174/19

ʿa.+ı 221/5

ʿa.+ını 204/1

ārzū -4- [Far.] arzu, istek.

ā. ḳıla-siz 250/20

ā. ḳılur 200/2

ā.+m 210/8

ā.+lar ḳılıp 223/6

ārzūmend -1- [Far.] istekli, özlemli,

hırslı.

ā. boldılar 158/13

as- -3- asmak.

a.-arlar 225/16

a.-ıp 226/10

a.-ḳalı 225/15

ʿaṣā -8- [Ar.] asa.

ʿa. 262/10

ʿa. ḳılıp 180/16, 180/17

ʿa.+ġa 257/13

ʿa.+nı 180/18

ʿa.+ları birle 176/18

ʿa.+larını 176/9, 208/1

āsān -8- [Far.] kolay.

ā. 179/4, 224/19

ā. bolur 182/21

ā. bolsun 251/3

ā. ḳıldı 222/4

ā. ḳılur 175/9

ā. ḳılurlar 205/3

ā.+dur 161/17

āsāyişţelik -1- [Far.+Tr.] huzur, güvenlik, rahatlık.

ā. 234/3

ʿasel -1- [Ar.] bal.

ʿa. 196/14

aṣḥāb -15- [Ar.] halk, ahali.

a.-ı Eyke 277/21, 278/2, 278/9, 278/19, 279/2, 279/5

a.-ı Fīl 157/1

a.-ı Eykeni 278/16, 279/4, 279/7

a.-ı Fīlni 156/13

a.-ı Kehfni 191/10

a.-ı Eykeġa 278/2, 278/3

a.-ı Medyendin 279/7

asıġ -1- fayda, yarar

a. 170/18

ʿāṣī -6- [Ar.] asi, günahkar.

ʿā. 158/8, 219/6, 231/15

ʿā. vü cāfī 255/16

sizni ʿā. vü cāfī 255/15

yıġlaġan ʿā.+lerni 246/21

aṣl -2- [Ar.] asıl, soy, sop.

a.+ı 192/9, 209/10

aṣlā -6- [Ar.] asla, hiçbir zaman.

a. 204/9, 205/17, 208/14, 209/8, 210/5, 213/15

aṣlī -1- [Ar.] asıl olan.

ṣūret-i a.+siġa 169/19

āsmān -22- [Far.] gökyüzü.

ā. 169/8, 242/14, 266/8, 272/13

ā. u zemīn 157/15
māh-ı ā.+nı 199/20
ā.+nı 253/13, 264/7
ā.+ġa 154/9, 171/10
ā.+dın 153/1, 153/12, 176/19, 192/6, 228/13, 229/3, 263/6, 268/2, 278/12
ā.+ġaça 181/1
ā.+larnı 181/6
yir ü ā.+larnı 260/9

āsmāne -1- [Far.] gök, tavan.
ā. 198/12

āsmānī -1- [Far.] gök ile ilgili.
māh-ı ā. 193/3

ʿaṣr -1- [Ar.] ikindi vakti.
namāz-ı ʿa. 188/16

asra- -3- besleyip büyütmek, himaye etmek.
a.-dı 206/3
a.-ġıl 206/3
a.-p 183/16

ast -15- alt.
a.+ını 201/8
yirni a.+ını 169/4
a.+ıġa 169/2, 177/13, 271/3, 278/20, 278/21
a.+ıda 161/10, 187/14, 196/8, 207/2
a.+ıdın 169/4, 169/5
a.+larıġa 146/17

āstāne -3- [Far.] eşik, huzur, kat.
ā. 149/13
bu işikni ā.+si 150/6
işikni ā.+si 149/9

aş -16- aş, yemek.
a. 191/19, 218/3, 231/8, 232/19, 238/5, 238/9, 238/13, 238/21, 264/4, 271/4, 271/7
a. yimegil 232/18
a. yimes-min 232/18
a. birle 224/2
a.+nı 218/4
a.+ını 226/9

aş- -3- aşmak, yükselmek.
a.-tı 175/18, 270/12, 278/14

ʿāşıḳ -7- [Ar.] aşık.
ʿā. 179/3, 214/9
ʿā. u şeydā boldı 203/8
ʿā. u şeydā bolup 202/12
ʿā. bolġan 230/5
ʿā. bolupdur 217/19
ʿā. irmiş 217/14

ʿāşıḳlıġ -2- [Ar.] aşıklık, sevdalık.

ʿā.+ım 230/2, 230/4

āşkār -1- [Far.] açık, belli.

ā. ḳılıp 217/2

āşkārā -6- [Far.] açık, belli.

ā. 247/19

ā. boldılar 249/20

ā. ḳılġanım yoḳ 259/8

ā. ḳılur irdiler 154/5

ā. ḳılmas-min 191/4

ā. bolġu dik 191/13

aşlıġ/ḳ -26- buğday, zahire.

a. 205/7, 228/12, 229/2, 229/4, 233/12, 233/19, 236/8, 236/20, 239/8, 239/11

a.(aşlıḳ) 173/20, 174/5, 179/14, 179/15, 239/6

a.(aşlıḳ) birle 233/4

a.(aşlıḳ) alġalı 174/8

a. ikse 228/14

a. salsalar 205/19

a.+ı 205/17

a.+larıŋ͡ğız 236/7

a+larnı(aşlıḳlarnı) 233/3

a+larını(aşlıḳlarını) 173/21

āşnā -2- [Far.] aşina.

ā. boldum 209/14

ā. boldı 224/5

aşsız -1- aşsız, yemeksiz.

a. 220/20

aşuḳ- -3- acele etmek; özlemek.

a.-tılar 168/18

a.-maġıl 168/14

a.-masun 177/21

at (1) -54- ad, isim.

a. 204/2, 262/21, 266/14

a. bolup 276/10

a. ḳoydı 173/17

a. ḳoydılar 158/8, 158/9, 263/11

a. ḳoyup 207/3

a. ḳoyup-siz 245/14

a.+ım 163/6, 163/13, 172/2, 199/12, 250/12

a.+ım birle 265/17

a.+ımnı 222/21

a.+ıŋ͡ğ 163/13, 265/17

a.+ıŋ͡ğ nime 250/12

a.+ıŋ͡ğnı 245/9

a.+ı 148/12, 158/3, 160/4, 160/9, 162/12, 162/13, 166/5, 222/20, 224/20, 224/21, 249/5,

250/12, 262/1, 262/5
birini a.+ı 162/12, 172/7
ḳızını a.+ı 172/6
oġlumnı a.+ı 250/12
a.+ı irdi 160/19
a.+ını 157/8, 170/6, 200/15, 222/20, 223/1, 245/7, 245/9
a.+ın͡ğız 163/5
a.+ları 194/11
a.+larını 208/10

at (2) -18- at.
a. 169/9, 173/2, 175/16, 193/19, 233/11, 233/19, 251/15, 254/18
a. dik 154/20
a.+nı başını 257/17
a.+ġa 202/3, 253/6
a.+dın 253/10, 254/17, 254/19, 257/4
a.+ı 188/8
a.+ını 224/11
a.+larını 257/16

at- -17- atmak, bırakmak, salmak.
a.-ar 168/18
tan͡ğ a.-ar 277/16
a.-ar-min 246/2
tan͡ğ a.-tı 169/10, 192/14
a.-tılar 152/3
a.-ḳay-min 245/17
a.-sa 182/10
oḳ a.-sa 241/12
tan͡ğ a.-ġunça 168/18
a.-ıp 256/6
tan͡ğ a.-arda 168/18
a.-ḳanda 226/13
tan͡ğ a.-ḳunça 173/4
tan͡ğ a.-masdın 167/12
a.-maġay-siz 246/5
a.-maḳlik 152/3

ata -176- baba, ata, ced.
a. 151/8, 151/12, 151/17, 152/7, 152/8, 152/10, 152/17, 152/19, 175/18, 176/4, 178/19, 183/2, 183/9, 183/15, 184/8, 184/18, 188/19, 190/6, 202/13, 228/14, 237/1, 237/8, 245/21, 246/3, 247/9, 251/20, 253/15, 254/1, 260/20, 261/4, 262/3, 263/13, 263/16, 263/17, 263/21, 264/1, 276/18
a. yurtını 172/18
bu a. 150/14

a. anasıdın 201/7

bu a. birle 153/11

a.+m 149/12, 151/11, 151/21, 186/4, 186/9, 186/14, 191/19, 195/12, 196/18, 206/11, 207/4, 207/21, 208/1, 213/4, 220/16, 221/17, 238/4, 243/19, 248/21, 265/8

a.+mnın̂g 238/19

a.+mnı 187/1, 197/18, 254/11, 263/20

a.+mġa 186/4, 186/19, 195/12, 195/15, 206/12, 242/6

a.+mge 243/18

a.+mdın 195/11, 196/15, 196/21, 197/10, 203/19, 251/1

a.+m-sizler 186/4

a.+larım 232/5

a.+n̂g 149/8, 151/12, 152/1, 158/17, 253/7

a.+n̂gnı 264/8

a.+n̂ga 254/15

a.+n̂gġa 177/14, 204/6, 253/8

a.+n̂gdın 267/13

a.+sı 202/10, 202/19, 249/15, 256/17, 263/12, 263/19, 267/10

a.+sı birle 242/6

a.+sı boldı 208/16

a.+sı boldılar 178/11

a.+sı ikenimni 157/20

a.+sını 250/13

a.+sıġa 187/21, 202/19, 257/3

a.+sıdın son̂g 256/21

a.+mız 174/15, 182/16, 191/18, 195/3, 235/13, 243/2, 247/16

a.+mız birlen 174/15

a.+mızını 236/12, 243/21

a.+mızġa 185/7, 191/17, 247/16, 248/20

a.+mızge 181/21

a.+n̂gız 192/2, 234/20

a.+n̂gızını 174/9, 242/19, 185/15

a.+n̂gızġa 174/17, 192/1, 195/11, 236/2

a.+ların̂gız 182/20, 185/20

a.+ları 181/2, 181/18, 182/3, 184/7, 237/14, 249/11, 253/20, 254/20

a.+ları bile 254/11

a.+ları birle 240/18, 254/18

a.+larını 150/9, 160/4, 183/1,

183/12, 183/18, 185/10, 188/15, 190/3, 191/16, 192/3, 243/1, 243/21, 254/19, 257/2

Ḥażret-i İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı a.+larını 160/4

a.+larıġa 157/19, 174/19, 177/18, 181/2, 181/4, 181/18, 215/7, 234/8, 236/15, 240/19, 241/1, 251/19, 253/21

a.+larıdın 240/14, 249/17, 256/9

ata- -1- adlandırılmak.

a.-dılar 157/2

ʿaṭā -5- [Ar.] ihsan,bağış.

ʿa. ḳıldı 170/9, 199/13

ʿa. ḳılur 157/8

ʿa. ḳılġay 204/17

ʿa.+ġa 260/8

atalıḳ/ik -2- atalık, babalık.

a.(atalik) 152/12

a.+ġa 174/18

atan- -7- adlandırılmak, zikredilmek.

a.-dı 178/16

a.-dılar 173/12, 245/2, 245/3, 273/14, 273/15

āteş -6- [Far.] ateş, kor.

ā.-i dūzaḫge 185/18

ā.-i işṭiyāḳ 253/10

ā.-i işṭiyāḳı 220/21

ā.-i işṭiyāḳıda 249/17

ā.-i ʿışḳıda 211/14, 223/14

atlan- -5- süvari olmak, ata binmek.

a.-dı 175/16, 178/2, 266/13, 268/9

a.-dılar 257/10

atlıġ -22- adlı; şöhretli.

a. 157/15, 161/5, 183/2, 194/12, 195/16, 195/21, 207/1, 207/20, 208/8, 214/8, 214/9, 235/5, 239/20, 256/17, 261/3, 262/4, 265/12, 275/10

Beraḥṣāṣ a. 160/19

Seyyide a. 149/14

Vāhile a. 162/11

ʿaynu'l-cān a. 199/10

atlik/ıġ -3- atlı, ata binmiş.

a.(atlik) 252/20

a. 253/7, 239/10

av -8- av.

a.+ġa 149/7, 183/14, 256/5, 257/10, 265/13

a.+dın 149/10, 150/7, 258/8

āvāre -1- [Far.] avare, derbeder.

ā.+dür-min 197/11

āvāz -40- [Far.] ses.

ā. 147/21, 155/2, 155/3, 155/8, 158/5, 176/19, 177/1, 185/17, 215/13, 255/4

ā.-ı ḫoşnı 180/9

ā. birle 189/15, 195/14, 255/6

ā. boldı 169/9

ā. kildi 147/20, 153/12, 158/4, 158/5, 185/19, 215/1

ā. ḳıldılar 277/17

ā. ḳılıp 188/11, 188/18

ā.+ın͡gnı 209/4

ā.+ı 158/21, 236/12

Cebraʾīl ʿaleyhi's-selāmnı ā.+ı 153/15

ā.+ı dik ḳılıp 158/20

Zelīḫānı ā.+ın 257/16

ā.+ınıı 156/9, 158/20, 182/9

Zelīḫānı ā.+ınıı 257/16

Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām āvāzlarnı ā.+ınıı 156/6

İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı ā.+ınıı 156/8

ā.+ıġa 236/12

ā.+ın͡gızını 181/3

ā.+larnı 155/21

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ā.+larını 257/18

āvāze -1- [Far.] ses, şarkı.

ā.+si 200/12

ʿavret-pūş -1- [Ar.] açığı haram olan yerlere örtülen giysi veya örtü.

ʿa.+im bolsun 187/7

ay (1) -12- ay, 30 gün.

a. 157/10, 256/19

toḳḳuz a. 204/20, 263/11, 266/13

yitti a. 274/10, 274/19

a.+da 179/18

a.+dın so͡ng 175/1

a.+ġaça 179/16

a.+ı 147/5

a.+ıda 171/1

ay (2) -7- ay, kamer.

a. 147/17, 181/9, 187/10, 199/21, 242/12, 254/1

a.+nı nūrı 179/19

ay- -151- söylemek, sormak.

a.-dı 160/21, 161/16, 163/16, 163/18, 163/19, 167/20,

168/13, 172/3, 172/5, 172/20, 174/4, 175/14, 175/21, 176/12, 176/14, 178/14, 185/20, 186/6, 186/18, 186/21, 187/2, 187/3, 191/17, 192/9, 197/5, 202/1, 203/16, 204/5, 206/20, 208/1, 208/5, 209/18, 211/10, 213/12, 216/6, 216/14, 216/17, 216/19, 216/20, 217/3, 217/21, 218/4, 268/5, 272/8
a.-dılar 146/11, 146/12, 148/8, 149/12, 157/11, 157/13, 161/15, 162/1, 163/6, 163/13, 163/14, 163/15, 163/17, 163/20, 164/2, 164/4, 164/6, 164/11, 164/12, 164/16, 164/20, 165/11, 165/14, 165/19, 165/21, 166/1, 166/3, 166/7, 166/11, 166/13, 166/16, 166/18, 166/20, 167/1, 167/10, 167/16, 167/19, 168/3, 168/5, 168/7, 168/9, 168/16, 168/19, 169/17, 169/20, 171/4, 171/6, 173/6, 174/20, 174/21, 175/18, 175/20, 176/4, 176/5, 177/5, 177/8, 177/10, 179/4, 181/2, 181/18, 181/21, 183/2, 183/15, 184/10, 186/9, 186/13, 187/6, 187/19, 189/20, 190/3, 190/6, 190/12, 191/21, 192/18, 192/19, 193/10, 193/20, 194/4, 195/14, 195/16, 201/13, 206/19, 209/17, 209/19, 210/10, 212/20, 213/1, 213/6, 216/11, 216/12, 216/15, 217/8, 233/10, 234/19, 239/18, 239/19
kilip a.-dılar 188/19
yıġlap a.-dılar 186/2
a.-ġıl 146/14, 178/1
selām a.-ġıl 150/6

ayā -1- [Ar.] ey, hey.
a. 158/21

ayaġ/ḳ -39- ayak.
yalaŋ̂g a. 185/9
a.+ı 256/1
ferzend-i ādemni a.+ı 147/14
a.+ım 197/1
a.+ımnı 152/10
a.+ın 189/12
a.+ıŋ̂g 196/8
a.+ını 187/3
ferzend-i ercümendni ḳol a.+ını

152/15
a.+ıġa 186/2, 186/8, 194/8, 194/14, 264/4, 268/6
a.+ıda 196/17, 222/14, 231/21
a.+ıdın 221/3
a.+ın͡gız 196/14
a.+ları 185/13
bir a.+ları 149/21
a.+ları(ayaḳları) 262/5
a.+ları birle 227/19
a.+larnı yiştiler 153/20
a.+larnı(ayaḳlarnı) 155/4
a.+larını(ayaḳlarını) 275/4
a.+larıġa 159/16, 198/8, 201/19, 206/18, 220/7, 227/19, 262/9
a.+larıça 187/12
a.+larıda 195/8
a.+larıdaki 155/5
a.+larıdın 197/8

ʿayb -17- [Ar.] ayıp, günah.
ʿa. 214/7
ʿa. ḳılur irmişler 217/21
ʿa.+nı 193/17
ʿa.+ın͡g birle 266/4
ʿa.+ı 193/17, 193/18, 214/6
ʿa.+ı bile 193/17, 194/13
ʿa.+ı bolsa 193/19
ʿa.+ı yoḳ 213/19
ʿa.+ını 194/12
ʿa.+larnı 214/14
ʿa.+lardın 214/6, 214/7

ʿayblik -2- [Ar.+Tr.] ayıplı, kusurlu.
ʿa. boldı 147/2
ʿa.+dür-min 266/4

āyet -1- [Ar.] ayet.
ā.+i 178/18

ay(ı)r- -7- ayırmak.
a.-dın͡glar(ayırdın͡glar) 195/11
a.-masun(ayırmasun) 231/13
a.-ıp bolmas irdi 157/19
a.-maḳġa(ayırmaḳġa) 249/18
a.-ıp 195/18, 196/15, 251/1

āyine -3- [Far.] ayna.
ā.-yi saʿyleri 247/5
ā.+ġa 194/4
ā.+de 192/20

aylan- -1- dönmek, çevrilmek.
a.-dı 198/1

aylıġ/ik -5- aylık.
a. 207/6
a. bolġanda 266/12

a.(aylik) 216/14, 268/9

bir a.(aylik) 147/13

ayran -1- ayran

a.+ı 150/1

ayrıl- -14- ayrılmak.

a.-dım 196/21, 245/4

a.-sun 219/16

a.-ıp 184/5, 197/11, 201/7, 231/9, 239/5

a.-urġa 212/1

a.-ġanım 196/21

a.-ġu dik 150/13

a.-madı 169/6

a.-maġay-min 272/5

a.-masam 272/5

ayrıluġ -1- ayrılık.

a.+ġa 150/16

ayt- -819- söylemek.

a.-adur 187/19, 216/9, 240/14, 240/17, 240/21, 241/5, 242/1, 242/4, 246/21

selām a.-adur 162/3

a.-ar-min 228/17

a.-ur-min 151/20, 258/18, 262/14

s̲enā a.-ur-min 274/9

a.-ur-sin 151/17, 169/18, 216/14, 222/21, 226/19, 236/11, 262/13

a.-ur 177/21, 184/15, 201/8, 230/4, 231/10, 242/13, 252/5

a.-ur-miz 201/8

a.-ur-siz 146/12

a.-ur-sizler 150/17

a.-urlar 149/13, 200/5, 240/18

a.-ıpdur 153/21, 170/21, 192/4, 257/3

a.-mışlar 259/16

a.-ıpdurlar 154/13, 161/11, 168/2, 170/20, 171/13, 173/8, 179/6, 184/13, 188/3, 199/6, 205/2, 209/2, 212/17, 213/16, 214/2, 214/6, 217/15, 219/13, 226/11, 227/13, 230/7, 230/18, 231/2, 233/13, 234/7, 235/7, 237/5, 247/1, 248/6, 249/18, 250/2, 254/18, 254/19, 255/19, 257/4, 259/10, 260/1, 261/5, 263/5, 264/6, 273/14, 273/18, 274/19, 275/19, 275/20, 276/8, 276/10, 278/1

a.-tım 258/13

a.-tɪn͡g 163/19

a.-tɪ 149/11, 150/2, 151/11, 151/13, 151/15, 151/17, 151/20, 152/19, 152/21, 153/6, 156/15, 156/17, 159/13, 159/16, 159/17, 160/15, 160/18, 161/8, 163/4, 163/6, 163/13, 164/19, 165/20, 172/11, 174/9, 174/14, 174/15, 175/8, 176/17, 176/21, 177/3, 177/12, 177/15, 177/16, 178/1, 181/20, 181/21, 182/14, 182/17, 184/16, 185/14, 186/10, 186/12, 186/21, 187/17, 190/12, 191/2, 191/3, 191/6, 192/1, 193/4, 193/11, 195/6, 198/4, 198/6, 198/14, 199/1, 201/2, 201/11, 201/14, 201/21, 203/5, 203/6, 203/7, 203/17, 203/18, 204/1, 204/9, 205/20, 206/3, 206/21, 207/11, 207/21, 208/7, 208/8, 208/14, 209/4, 209/10, 209/11, 209/20, 210/1, 210/4, 210/6, 210/11, 210/14, 210/17, 211/5, 211/13, 211/15, 211/19, 211/20, 212/1, 212/2, 212/14, 212/15, 212/16, 212/18, 212/20, 212/21, 213/2, 213/3, 213/5, 213/7, 213/8, 214/11, 216/1, 217/2, 217/6, 217/10, 218/13, 219/2, 220/4, 221/3, 221/8, 221/11, 221/12, 222/9, 222/12, 222/18, 222/20, 223/16, 223/18, 224/1, 224/10, 224/12, 224/14, 224/16, 224/19, 225/5, 225/9, 226/19, 227/1, 227/20, 228/1, 228/2, 228/4, 228/5, 228/6, 228/7, 228/21, 229/5, 229/20, 229/21, 230/2, 230/8, 230/11, 232/7, 232/10, 232/15, 232/17, 233/9, 235/5, 235/18, 235/19, 236/10, 236/11, 236/19, 238/15, 238/19, 239/5, 239/16, 242/4, 242/5, 243/4, 243/16, 243/17, 248/19, 249/1, 249/13, 250/1, 250/3, 250/9, 250/10, 251/1, 251/3, 252/15, 252/21, 253/2, 253/5, 256/8, 256/12, 256/16, 257/11, 257/13, 257/20, 257/21, 258/2, 258/3, 258/10, 258/13, 258/19, 259/4, 259/7,

259/13, 259/17, 259/19, 261/1, 262/7, 262/13, 262/14, 262/15, 262/19, 262/20, 263/1, 263/2, 263/8, 263/13, 263/14, 263/16, 263/17, 263/20, 263/21, 264/1, 264/3, 264/5, 264/7, 264/14, 264/17, 264/20, 264/21, 265/3, 265/4, 265/5, 265/7, 265/8, 265/21, 266/3, 266/4, 266/5, 266/6, 266/7, 266/9, 266/10, 267/4, 267/5, 267/6, 267/8, 267/13, 267/18, 267/19, 267/20, 268/1, 268/13, 268/20, 268/21, 269/14, 269/21, 270/3, 270/6, 270/10, 270/13, 271/13, 271/16, 272/11, 272/13, 272/14, 272/17, 272/18, 273/1, 273/3, 273/5, 273/7, 273/21, 274/1, 274/4, 275/9, 275/12, 276/11, 276/18, 279/10

söz a.-tı 152/3

a.-dük 194/12

a.-tılar 146/10, 146/14, 146/18, 146/20, 146/21, 147/1, 147/6, 147/9, 148/10, 148/11, 148/13, 148/15, 149/8, 150/6, 150/14, 150/21, 151/5, 151/14, 151/17, 151/18, 151/21, 152/1, 152/2, 152/4, 152/6, 152/7, 152/10, 152/17, 153/4, 153/9, 154/11, 155/16, 156/16, 157/8, 158/7, 158/13, 158/17, 158/21, 159/5, 159/7, 159/8, 162/2, 162/7, 162/10, 162/14, 162/19, 162/20, 163/9, 165/9, 165/13, 174/7, 174/9, 177/2, 177/20, 178/3, 178/6, 181/2, 181/4, 182/2, 182/4, 182/15, 183/12, 183/13, 183/19, 184/8, 184/15, 184/18, 185/6, 187/8, 187/9, 187/17, 188/11, 189/4, 189/17, 190/20, 191/3, 191/5, 191/13, 192/5, 193/9, 193/12, 193/14, 193/17, 193/18, 194/1, 194/7, 194/18, 194/20, 194/21, 195/9, 197/10, 197/15, 198/18, 198/20, 201/5, 201/8, 202/5, 204/7, 207/5, 208/13, 208/17, 208/18, 210/13, 210/16, 213/2, 213/4, 214/13, 215/8, 216/8, 217/8, 218/16, 218/19, 219/5, 219/8, 219/9, 219/10, 220/16,

221/15, 222/7, 222/13, 222/21, 223/2, 225/6, 225/14, 225/20, 226/3, 226/5, 226/6, 226/14, 227/11, 228/11, 228/15, 229/1, 229/7, 229/13, 230/16, 230/20, 230/21, 231/2, 231/7, 231/9, 231/20, 232/2, 232/5, 232/9, 232/12, 232/17, 232/18, 232/19, 234/1, 234/17, 234/20, 234/21, 235/1, 235/2, 235/12, 235/14, 235/15, 235/16, 235/20, 235/21, 236/2, 236/4, 236/7, 236/13, 236/16, 236/21, 237/1, 237/3, 237/8, 237/9, 237/21, 238/8, 238/10, 238/11, 238/17, 238/21, 239/11, 239/13, 239/14, 240/14, 240/17, 240/21, 241/2, 241/5, 241/7, 241/10, 241/13, 241/16, 241/20, 241/21, 242/7, 242/18, 242/19, 243/11, 243/15, 244/2, 244/3, 244/5, 244/8, 244/10, 244/13, 244/18, 244/19, 245/7, 246/7, 246/11, 247/6, 247/8, 247/9, 247/13, 247/16, 247/17, 248/2, 248/4, 248/5, 248/9, 248/12, 248/14, 248/16, 248/20, 249/9, 249/12, 250/4, 250/6, 250/17, 250/19, 251/2, 251/11, 251/19, 251/21, 253/7, 253/21, 254/12, 254/14, 255/4, 255/6, 256/4, 256/8, 257/2, 257/19, 257/21, 258/1, 258/3, 258/6, 258/21, 259/1, 259/7, 259/12, 260/3, 260/8, 260/9, 260/13, 260/17, 261/1, 262/7, 262/11, 262/12, 262/13, 262/14, 262/17, 262/18, 262/20, 262/21, 263/4, 263/9, 263/20, 268/10, 268/12, 268/19, 269/3, 269/19, 269/21, 270/4, 270/11, 270/18, 271/9, 271/10, 271/17, 271/19, 272/2, 272/4, 272/6, 272/9, 272/20, 273/2, 273/4, 273/9, 273/11, 274/10, 274/12, 274/13, 274/16, 274/21, 275/12, 275/13, 275/17, 276/2, 276/15, 277/1, 277/7, 277/9, 277/12, 277/13, 278/4, 278/10, 278/20, 279/10, 279/12, 279/13

dürūd a.-tılar 187/17

kilip a.-tılar 275/14

ʿöẕr a.-tılar 248/11

a.-ġaylar 255/14

a.-ġay-sin 149/10, 225/21

a.-ay 192/9

a.175/12, 177/1

a.-ġıl 146/19, 163/15, 177/3, 177/14, 186/6, 201/9, 207/5, 207/7, 226/2, 229/9, 231/10, 258/16, 258/19, 258/21, 262/14, 262/20, 278/12, 279/11

a.-sun 175/21, 176/2

ʿöẕr a.-sun 198/5

a.-alük 193/6

a.-ıñg 162/3, 174/17, 222/13, 225/6, 256/8

a.-ıñglar 163/12, 201/5, 227/10, 243/19

barıp a.-ıñglar 243/18

a.-sunlar 162/5

a.-salar 153/19

a.-sam 191/4, 229/12, 270/20

a.-ġunça 218/15

a.-ıp 170/6, 200/19, 207/8, 225/5, 225/8, 230/13, 234/14, 240/19, 248/3, 264/18, 268/7, 277/10, 277/11

söz a.-ıp 223/3

a.-küçi-min 276/17

a.-ḳandın 200/14

a.-adurġan kişi 228/3

a.-ken 228/21, 229/6, 230/15, 275/14

a.-ken dik bolup 272/17

a.-ken günāhlarını 253/3

a.-kendin soñg 253/10

Sārānı a.-kenini 147/7

a.-kenleri dik ḳıldılar 151/6

a.-kenleri dik ḳılıp 233/8

a.-maġan ʿarż ḳılmaġan tedbīr ḳalmadı 211/20

a.-maġanıdın 228/6

a.-ur irdim 219/14

a.-ıp irdim 230/3

a.-ıp irdim 225/16

a.-ıp irdi 208/6, 231/13

a.-ur irdi 201/8, 203/13, 223/9, 259/6

a.-ıp irdiler 181/18

a.-ur irdiler 179/21, 185/11, 196/21, 205/11, 218/11, 219/15, 220/15, 223/7, 225/1,

253/15, 276/20

ḫased a.-ur irdiler 217/16

a.-mas-min 177/4

a.-mas 197/5

a.-a'lmadım 196/10

a.-madıñ͡ğız 152/7

a.-madılar 225/12, 248/3, 254/10, 268/11

cevāb a.-madılar 191/3

a.-maġıl 239/4, 253/2

a.-mañ͡ğ 181/19, 182/4

a.-a'lmay 245/9

a.-may 191/18

a.-maḳ 261/6, 261/7, 261/8

a.-maḳġa 222/15, 222/21, 223/1

a.-mekleri 153/18

ʿayyār -1- [Ar.] çok dolaşan, aylak.

ʿa. 208/18

az -1- az.

a. mu 242/7

az- -2- azmak, doğru yoldan çıkmak.

a.-ıpdurlar 192/15

a.-ġanlarnı 176/15

aʿżā -3- [Ar.] vucut uzuvları.

a.+sı 268/16

a.+ları 242/15

a.+larıġa 170/7

ʿaẕāb -22- [Ar.] azap, eziyet.

ʿa. 164/16, 215/10, 216/5, 278/13

ʿa. suyı 154/8

ʿa. ḳıldurmaḳ üçün imesdür 230/16

ʿa. yiberür 277/12, 277/14

ʿa. ḳılur-min 256/16, 265/5

ʿa. ḳılġıl 216/10

ʿa. ḳılsa 219/4

ʿa. birür-miz 277/8

ʿa. ḳılay 230/14

ʿa. u ʿuḳūbetleridin 277/10

ʿa.-ı rūz-ı ẓulle 279/3

ʿa.+ı 164/9

ʿa.+ıdın 164/18, 278/6

ʿa.+lar ḳılıp 240/15

ʿa.+lar bile 218/21

ʿa.+lar ḳılġanımge 217/7

āzād -7- [Far.] hür, serbest.

ā. 267/12

ā. ḳıldı 231/13, 231/14

ā. ḳıldım 255/8

ā. ḳılıp 231/12, 255/17

ā. ḳılsa 231/16

āzādlik -1- [Far.+T.] özgürlük.

ā.+ge 221/21

ʿaẓamet -1- [Ar.] azamet, büyüklük.

ʿa.+i 266/8

āzār -6- [Far.] azar, incitmek.

ā. 185/17, 270/12

ā. birgen 198/4

ā. birmeñg 242/19

ā. birmeñgler 273/8

peder-i ā. boldılar 240/19

ʿażb -1- [Ar.] kesme, ısırma; hastalıktan bitkin düşme.

ʿa.+ıġa 240/19

azdur- -2- azdırmak, yoldan çıkarmak.

a.-ayın 273/4

a.-a'lmadı 213/11

ʿazīz -22- [A.] ulu, yüce

ʿa. 146/4, 151/5, 161/9, 195/14, 213/2, 220/17, 247/13, 248/15, 256/15, 260/11

ʿa. boldum 259/15

ʿa. bar irdi 256/14

ʿa. bolsa 182/4

ʿa. ḳılġan bolsa 204/7

ʿa. ḳılıp 187/20

ʿa. tutmaḳ üçün 198/13

ʿa.+dür 176/1

ʿa.+i bolduñg 207/13

ʿa.+i bolur-sin 207/15

ʿa.+raḳ 220/16, 277/4

ʿazīzlik -1- [Ar.+Tr.] ululuk, yücelik.

ʿa.+ni 247/4

āzmāyiş -2- [Far.] deneme, sınama.

ā. ḳılıp 256/4

ā. ḳılur-min 197/16

azuḳ -2- azık, yol yiyeceği.

a. bile 147/15

a.+ı ḳılıñglar 238/3

B

bāb -1- [Far.] kapı, ana kapı.

b.+da 219/19

baba -7- baba.

b.+m 245/2

b.+mġa 261/4

b.+mız 182/5, 276/19

b.+larıñgız 246/3

b.+larıñgızını 245/21

b.+larıdurlar 260/20

bād -1- [Far.] rüzgar, yel, esinti.

b. u ṣarṣar dik 253/6

bādiye -1- [Ar.] çöl, sahra.

miḥnet-i resīde-i b.-i firāḳ 253/11

baġ -1- bağ, uçkur.

b.+ını 214/15

bāġ -13- [Far.] bağ, büyük bahçe.

b. ḳıldurur irdi 210/21

b. u būstān 210/6

b. u būstānım 210/5

b.-ı ārāste 225/2

b.+nı 211/1, 211/8

b.+ge 211/7

b.+ḳa 210/18, 211/9

b.+ını 209/20

b.+ıge 161/11

b.+lar ḳıldılar 277/20

b.+ları dik 160/12

baġal -1- [Far.] kucak, koltuk altı.

mūy-ı b. 158/1

bāġbān -3- [Far.] bahçıvan.

b. 161/11

b.+lar 211/3, 211/5

baġ(ı)r -7- bağır, göğüs.

b.+ım 245/6

b.+ımnı 189/10, 245/16

b.+ı 222/13, 231/11

b.+ı iridi 186/18

b.+larıġa(bağırlarıġa) 184/13

bağışla- -3- bağışlamak, affetmek.

b.-dı 251/7

b.-dılar 234/1

b.-sun 231/12

bağla- -11- bağlamak, kapatmak.

b.-dı 199/16, 200/11

b.-dılar 173/11, 187/8

b.-n͡g 152/10

b.-p 152/16,161/18, 187/3, 187/11, 202/3, 208/2, 240/7

ḳol b.-p 207/6

bahā -19- [Far.] baha, değer, fiyat.

b. 165/21

b. bile 194/3

b. bolup-min 205/12

b. ḳılġan bile 205/7

b. ḳoyup irdin͡g 192/20

b. ḳoyup 195/1

b.+nı 200/21

b.+n͡gnı 192/21

b.+sı irdi 194/3

b.+sın 264/12

b.+sını 202/1, 204/2

b.+sıġa 193/19, 201/3, 203/18, 205/21
b.+ları 205/5
b.+larını 205/15
b.+larıġa 205/11

bahādırlik -1- [Far.+Tr.] bahadırlık, yiğitlik.
b. bile 241/7

bahāne -5- [Far.] bahane.
b. bile 228/17, 228/19, 242/21
b. birle 228/17, 239/6

bahāsız -1- [Far.+Tr.] değersiz, kıymetsiz.
b.165/21

baḫt -3- [Far.] baht, şans, talih.
taḫt u b. 210/6
b. u devlet 210/19
b.+ı 209/16

bāʿiṣ -8- [Ar.] yol açan, sebep olan.
b. 178/14, 194/3, 220/1
b.+i 221/10, 223/20, 279/11
b.+din 194/5
bu b.+din 146/10

baḳ- -46- bakmak; besleyip büyütmek.
b.-tı 174/3
b.-tılar 159/1, 172/8, 172/18, 174/10, 212/13, 212/14, 213/14
ḳoy b.-tılar 172/13
b.-ġıl 209/16, 212/19, 216/17, 266/1
ḳoy b.-ġıl 172/12
b.-sa 179/21, 199/20, 202/17, 211/8
b.-saŋ 172/5, 211/17
b.-salar 172/9, 213/14, 216/18, 218/17
b.-ġalı 158/11
b.-ġanda 212/6
b.-a'lmasdın 195/9
b.-ıp 149/13, 153/16, 155/18, 159/21, 190/21, 193/4, 194/4, 222/5, 222/10, 235/15, 262/15
b.-a'lmas irdiler 190/3
b.-mas irdiler 206/7
b.-a'lmas-miz 248/15
b.-maydur 211/21
b.-maslar 161/16
b.-madılar 161/13
b.-maġay-miz 183/16

bāḳī -1- [Ar.] baki, ebedi.
ʿālem-i b.+ġa 159/18

baḳtur- -1- baktırmak.

b.-dı 202/14

bala -9- yavru, çocuk.

b. 216/13, 216/14, 216/17

b.+nı 216/16

b.+ġa 223/17

b.+mnı 245/4

b.+sını 249/16

b.+sı irdi 216/13

bālā -2- [Far.] boy.

ʿālem-i b.+ġa 150/14

b.+da 253/13

bala-çaḳa -1- çoluk çocuk.

b.+larıŋ͡gızını 251/11

balıġ/ḳ -6- balık.

b. 199/11

kebāb bolġan b. (balıġ) dik279/1

b.+ġa 199/10, 199/12

b.+lar 199/12

b.+ları(balıġları) 181/7

bar -170- var.

b. 156/16, 163/3, 163/16, 172/4, 180/14, 193/10, 193/17, 207/15, 208/14, 212/15, 212/16, 214/4, 214/5, 221/18, 222/9, 222/11, 224/2, 225/3, 229/11, 232/10, 238/15, 241/6, 241/9, 241/12, 241/15, 241/19, 248/21, 250/19, 251/3, 252/5, 257/5, 258/13, 258/16, 260/16, 261/12, 265/18, 265/20, 266/3, 266/6, 266/8, 274/13

işiŋ͡g b. 265/17

b. mālımızını 203/19

b. mu 149/6, 149/16, 163/16, 174/8, 190/1, 191/2, 192/20, 201/4, 207/19, 218/14, 221/17, 235/12, 252/15, 253/16, 258/7, 263/17

b. mular 207/21

b. u Ḫudāyā 153/9, 155/12, 157/20, 189/17, 208/4, 219/11, 269/1

b. u Ḫudāyā Ḫudāvendā 221/14, 244/13, 255/14

b. u maḳṣūdġa 195/1

b. u maḳṣūdġa 191/12

b. beyābānġa 192/14

b.-ı ildin 209/14

b.+dur 149/19, 152/10, 156/11, 157/16, 159/19, 159/20,

167/21, 174/9, 178/15, 178/20, 179/2, 184/14, 212/14, 228/3, 240/17, 253/17, 261/6
b.+dur mu 156/16
b.+durlar 247/16
b.+lar mu 234/20
b. iken 163/4, 208/18, 241/10, 243/16
b. imiş 190/19
b. irdi 146/6, 147/15, 154/7, 156/20, 159/16, 160/6, 160/7, 160/8, 162/11, 162/12, 165/16, 170/19, 172/19, 179/7, 180/2, 182/9, 187/15, 188/10, 188/13, 190/17, 192/6, 194/2, 198/21, 199/1, 200/15, 202/20, 204/19, 207/20, 210/4, 211/13, 214/4, 214/9, 214/16, 233/18, 235/5, 235/16, 239/20, 240/3, 240/6, 249/4, 249/5, 249/8, 256/10, 256/17, 258/9, 258/13, 259/5, 262/3, 262/4, 262/6, 265/10, 265/12, 265/13, 265/21, 266/21, 268/15, 269/9, 269/10, 269/13, 270/21, 273/19, 275/10
ʿazīz b. irdi 256/14
b. bolsa 164/9, 256/11
bar- -238- varmak.
alıp b.-adur 152/1
kitip b.-adur 148/4
zebūn bolup b.-adur 202/15
b.-ur-min 151/5
alıp b.-ur-min 193/11
b.-ur-sin 151/11, 253/7
alıp b.-ur 151/12
b.-ur-miz 175/15, 182/19, 192/1, 243/3, 243/14, 243/15
b.-ur-siz 163/15, 246/12
b.-ur-sizler 191/21
b.-urlar 151/12
b.-dı 167/15, 173/16, 173/19, 176/17, 191/15, 192/12, 197/8, 214/11, 258/5, 263/19, 264/13, 264/17, 264/19, 265/15, 267/15, 269/17, 269/20, 270/1
alıp b.-dı 205/20
b.-dıŋ͡glar 236/21
b.-dılar 147/19, 147/20, 152/4, 160/2, 162/19, 163/10, 171/21, 181/15, 185/20, 195/8, 226/8, 231/20, 243/8, 247/10, 256/10, 258/5, 265/21, 279/13

alıp b.-dılar 162/14
uyḳuġa b.-dılar 173/3
b.-a'lġay mu 174/14
b.-ay 176/17, 225/11, 251/16, 259/16
b.-ayın 250/2, 265/19
b.-ġıl 159/19, 159/20, 177/14, 229/9, 231/10, 257/11, 272/8, 274/20, 275/17
b.-gil 268/21
b.-sun 266/17, 268/11
b.-alük 191/13
b.-ıñg 161/2, 194/8, 238/3, 262/7, 264/9
b.-ıñglar 244/18, 247/8, 248/20, 258/4 b.-sam 268/18
b.-sañg 186/19, 207/5
b.-sa 156/13
b.-saḳ 183/10
b.-sañgız 222/13
b.-sañgızlar 237/1
b.-sañglar 183/14
alıp b.-sañglar 192/2
b.-salar 180/18
b.-ıp 147/21, 151/16, 156/2, 156/8, 156/9, 158/17, 160/18, 162/3, 162/15, 162/16, 163/2, 163/4, 163/8, 163/9, 166/7, 173/9, 174/4, 174/15, 175/5, 176/12, 176/20, 176/21, 177/9, 177/10, 178/1, 178/7, 180/19, 191/1, 191/17, 192/16, 194/9, 195/3, 195/17, 199/7, 200/12, 200/13, 200/15, 201/21, 202/1, 203/21, 204/6, 207/1, 208/8, 211/8, 215/5, 219/17, 220/9, 221/1, 224/14, 225/3, 226/1, 228/17, 228/20, 228/21, 229/4, 229/6, 231/13, 236/3, 236/15, 240/4, 240/14, 241/1, 242/2, 243/4, 243/12, 248/19, 249/1, 249/2, 251/11, 256/1, 256/20, 257/1, 258/11, 261/3, 262/10, 265/10, 266/19, 267/9, 267/16, 268/20, 271/20, 272/18, 273/10, 275/18, 277/16, 279/10
alıp b.-ıp 168/21, 185/16, 193/6, 194/14
ḫayālni ḳılıp b.-ıp 224/10
pādişāh b.-ıp 173/16
yıġıp b.-ıp 177/16

b.-ıp alın͡g 270/11

b.-ıp alıp 155/9

b.-ıp aytın͡glar 243/18

b.-ıp olturdı 212/9

alıp b.-ıp turdı 257/12

b.-urda 260/11

b.-ġanda 167/1

b.-ġansarı 242/17

b.-maslikige 211/7

b.-ur esbābını 162/10

b.-ġan yirde 147/10

b.-gen 203/15

alıp b.-ġan 236/18

b.-ġay irdim 189/14

b.-ıp irdim 222/18

b.-ur irdi 249/5

b.-ur boldı 225/19

b.-ur irdi 148/7, 161/5, 222/5, 250/2, 272/7

b.-ıp irdük 163/3

b.-ur irdiler 151/10, 187/13, 196/1, 205/10, 215/17, 231/21, 233/18, 249/7, 254/11, 268/16, 271/5, 272/11

b.-ur boldılar 237/7

b.-ıp irdiler 149/16

b.-dı iken 275/10

b.-ur bolsam 231/11

b.-may 195/4

b.-a'lmas-miz 174/5

b.-a'lmaġay 174/14

b.-masam 265/19

b.-maḳnı 171/9, 184/9, 206/13

b.-maḳġa 191/20

barça -4- hep, bütün, hepsi.

b. 272/13

b.+sı bile 204/19

b.+sını 258/6

b.+larıdın 237/14

bāre -4- [Far.]defa, kez.

b. 209/6, 273/19

her b. 154/3, 219/15

barış -1- varış.

b. kiliş ḳıldılar 224/6

barlıġ/ik -4- varlık.

b.+ıġa 276/15

b.+iġa(barlikiġa) 163/11, 278/5, 278/8

bas- -11- basmak.

yavnı b.-ar-sizler 176/6

b.-tı 198/1

b.-sun 152/14

b.-ıp 161/3, 184/13, 207/18, 263/13, 270/10
mühr b.-ıp 194/15, 241/3
b.-ıp alıp 146/17

baş -63- baş, kafa, ilk.
b. 218/11, 225/3, 228/12
yalaŋ b. 215/19
b. ḳılıp 251/18
b. köterdi 188/11
b. kötermeŋler 188/12
b. bolup 256/9
b.+nı 188/13
b.+dın 208/11, 242/8
yaŋı b.+dın 268/7
b.+ım 196/8, 266/3
b.+ımnı 217/5
b.+ımġa 186/15, 225/11
b.+ımda 181/5, 196/9
b.+ıŋnı 177/13
b.+ı kel 249/5
b.+ı 183/6
b.+ını 170/6, 221/7, 268/7
atnı b.+ını 257/17
b.+ıġa 169/13, 187/4, 188/17, 191/15, 191/20, 251/14, 264/5, 264/6, 264/20
b.+ıdın 200/18, 201/10
b.+ıŋızdın 196/10
b.+ları 266/19
b.+larını 169/8, 186/2, 186/9, 201/4, 209/6, 218/18, 231/6, 248/9, 270/15
b.+larıġa 169/12, 170/7, 199/16, 200/1, 202/3, 227/18, 231/7, 231/19, 275/20
b.+larıda 174/1, 174/2
b.+larıdın 175/18, 248/3, 253/14
b.+larıça 187/12

başḳa -13- başka, ayrı.
b. 151/1, 188/12, 188/18, 195/12, 200/19, 212/13, 232/13, 263/17, 268/21, 276/12
b. ḳılsun 149/9
b.+ları 243/19

başla- -3- başlamak.
b.-p 165/21, 175/17, 272/8

başlıġ/ḳ -3- başlı; önderi olan.
b. 192/2
ol b. 156/21
b.(başlıġ) 229/18

bat- -3- batmak.

b.-ar 263/8

kün b.-ar kiçe kilür 260/16

b.-ıp 153/4

batman -6- batman, bir tür ağırlık ölçüsü.

b. 174/16, 174/17, 233/5, 233/16

miñg b. 256/6

b. irdi 255/21

bāver -5- [Far.] inanış, itikat.

b. ḳılmadı 164/19, 243/17

b. ḳılmadılar 185/18

b. ḳılmas-siz 190/6

b. ḳılmasañgızlar 185/19

bay -3- zengin, çokluk.

b. 233/12

b. ü tüvānā 156/3

b. ḳılsa 166/12

bayaġı -1- erken, önceki.

b. 213/13

bāz -4- [Far.] yine, tekrar.

b. 189/1, 192/1, 206/21, 214/14

bāzār -9- [Far.] pazar, çarşı.

b. 148/18, 264/13, 264/14

b.+ġa 200/21, 264/12

b.+da 202/2, 205/11, 205/12

b.+lar 173/17

bā-berekāt -5- [Far.+Ar., ç.] bereket, bolluk sahibi.

ẕāt-ı b.+durlar 148/13

ẕāt-ı b.+nı 204/4

b.+ġa 269/14

ẕāt-ı b.+ġa 161/9, 269/13

bā-kemāl -4- [Far.+Ar.] büyüklük, mükemmellik.

cemāl-i b. 207/12

b.+leriġa 223/14

b.+leridin 147/17

cemāl-i b.+leridin 147/16

bā-sürūr -6- [Far.+Ar.] neşeli, keyifli.

nūr-ı b. 146/6, 146/8, 146/12, 147/18

baʿżī -14- [Ar.] bazı.

b. 170/20, 209/3, 254/17

b.+sı 170/19, 170/20

b.+lar 154/13, 192/4, 252/5, 257/3, 257/4, 275/20

b.+ları 170/21, 277/5, 279/7

becā -4- [Far.] yerinde, hayatta.

b. 221/2, 237/16

b. kiltürdiler 252/16

b. kiltürġay-siz 147/10

be-cān -3- [Far.] can ile, candan.

b. u dil 206/2, 224/7

b. u dil-ḫarīdār bolur irdi 201/1

beççe -9- [Far.] çocuk, yavru.

b. 218/2, 218/5

b.-i dürr 235/9, 235/10

ʿammüke b. irdiler 160/5

b.+ler 194/17, 194/20

b.+ler birle 161/16

b.+lerġā 194/19

beççe-bāz -1- [Far.] sübyancı.

b. 161/19

beden -16- [Ar.] beden, vücut

b.+deki 182/11

b.+im 197/1, 199/9

b.+iñg 253/9

b.+iñgde 274/15

b.+iñgni 274/11

b.+i 270/14

b.+ideki 243/9

b.+leri 196/3, 271/1, 271/21

b.+lerini 202/13, 270/18

b.+leridin 274/6

ḳafes-i b.+leridin 276/2

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı b.+lerini 199/6

be-dergāh -4- [Far.] dergahı için, dergahından.

b.-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt ḳılıp 197/10

münācāt-ı b.-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt ḳılıp 184/21, 189/17, 219/10

bed-gümān -1- [Far.] kötü düşünce, kötü kuşku.

b. boldı 224/18

bed-kārlıġ/ḳ -3- [Far.+Tr.] kötü işli; zina yapan.

b. 161/20

b.(bed-kārlıḳ) ḳılmaḳ irdi 167/18

b.+nı(bed-kārlıḳ) 161/19

bed-kirdār -2- [Far.] kötü amelli.

gürūh-ı b.+lardur-miz 251/20

b.+larnı 168/10

bed-nāmlıġ -1- [Far.] kötü şöhretli, adı kötüye çıkmış.

b.+ı 219/16

be-ġāyet -4- [Far.+Ar.] sonuna kadar, çok, hayli.

b. 149/14, 180/19, 265/21, 267/10

behişt -13- [Far.] cennet.

b. 279/11

b.-i ʿanber-sirişt de 278/8
b.+ni 164/17, 253/14, 277/10
b.+ġa 191/10
b.+din 147/2, 153/1, 187/16, 188/5, 274/21, 275/7

behre-mend -1- [Far.] faydalanan, yaralanan.
b. bolġıl 204/8

belā -30- [Ar.] afet, sıkıntı, tasa.
b. 166/17, 198/8, 270/6, 271/17
b. kilse 205/3
b. bolmaġay irdi 166/19
b. bolmegey irdi 166/17
b. yiberdim 272/12
b. yiberür-min 164/14
b. yiberür 164/7
b. yiberip 197/21
b.-yı cānge 271/16
b.+nı 198/5, 261/17, 273/2
b.+ġa 179/4, 246/3, 247/5, 260/8, 271/10
ʿālem-i b.+da 197/14, 253/12
b.+dın 275/1
b.+sıġa 247/6
b.+lar 197/13, 213/5
b.+larnı 245/3, 246/1
b.+lardın 246/1
b.+larımġa 187/20

belāġat -4- [Ar.] güzel söz söyleme sanatı, yerinde söz söyleme.
ḥadd-i b.+ġa 208/20
b.+ke 158/10, 192/4
ḥadd-i b.+ke 158/3

belī -1- [Ar.] evet.
b. 234/20

beliyyet -1- [Far.] bela, sıkıntı.
b.-i dūzaḫdın 220/2

belki -7- [Far.] belki, muhtemelen.
b. 164/19, 200/4, 225/5, 230/16, 248/3, 251/17, 263/18

be-nāgāh -1- [Far.] ansızın, birdenbire.
b. 221/5

bend -1- [Far.] kuşak.
b.+lerini 208/2

bende -11- [Far.] kul, köle.
b. 242/12, 242/13
çāker ü b. 221/19
b.+ġa 273/16
b.+m 220/2
b.+lerim 220/1, 255/16
b.+leriñgdür-miz 255/15
b.+leriñgni 155/13

b.+leriñgġa 155/12

b.+lerini 242/10

bendelik -1- [Far.+Tr.] kulluk, kölelik.

b.+din 221/20

bendlik -1- [Far.] set, engel.

b. ḳılıpdurlar 254/21

berāber -3- [Far.] eşit, denk.

b. bolsun 205/17

b.+dür-sin 278/10

b.+ide boldı 155/6

berbād -1- [Far.] yok olmuş, harap.

b. birdim 257/20

berekāt -6- [Ar., ç.] bereketler, bolluklar.

b. birsün 150/1, 150/5

b.+ıdın 204/16, 206/2, 208/16, 211/6

bereket -1- [Ar.] bereket.

b.+idin 247/7

berg -1- [Far.] yaprak; belge.

b. yazdı 166/11

ber-güzīde -2- [Far.] seçkin, seçilmiş.

peyġamber-i b. 255/7

b. ḳılıpdur 248/11

ber-ḥaḳ -1- [Far.+Ar.] haklı, haktan gelen, hak üzere.

peyġamber-i b. bilsün 262/8

berī -1- [Ar.] günahsız, temiz.

b.+dürler 214/7

ber-ḳarār -1- [Far.+Ar.] kararlı, sağlam.

b. mu 268/11

berkin- -1- kendini gizlemek, saklamak.

b.-di 176/21

ber-ṭaraf -1- [Far.] bertaraf, ortadan kaldırma.

b. boldı 234/3

bes -8- [Far.] yeter, kafi, elverir.

b. 155/20, 184/14, 191/7, 194/6, 197/7, 214/13, 273/16, 279/2

besī -2- [Far.] çok fazla.

b. 150/13, 206/6

beşāret -5- [Ar.] müjde, iyi haber.

b. birdiler 157/8

b. birgenidin 157/9

b.+din 159/10, 231/5

yiberġan b.+in alġan 171/20

beşāşet -1- [Ar.] güler yüzlülük, güleçlik.

b.+din 183/7

be-tamām -1- [Far.+Ar.] tam, dört

dörtlük.

b. 156/14

beyʿ -2- [Ar.] satma, satış.

b. ü şirā ḳıldılar 194/6

b.+ġa 205/14

beyābān -11- [Far.] çöl, kır, ova.

b. irdi 192/15

b.+ġa 158/16, 267/8

bar b.+ġa 192/14

b.+da 172/19, 173/2, 188/19, 201/14, 235/19

b.+daki 190/13

b.+larda 189/6

beyān -25- [Ar.] beyan, açıklama.

b.-ı vāḳıʿaları 171/18

b.-ı vāḳıʿası 160/3

b. ḳılay 217/1, 239/1

b. ḳıldı 177/18, 198/5, 202/19, 208/11, 222/19, 228/21, 229/5, 230/15, 258/6, 267/12, 272/20

b. ḳıldılar 150/8, 176/5, 251/8, 254/9

b. ḳılıp 164/18, 201/19

b. ḳılıp-siz 246/1

b.+ı irdi 215/11

b.+ı 150/11

alġanlarını b.+ı 257/7

be-yek-bāre -1- [Far.] birden.

b. 255/4

beyʿ laş- -1- [Ar.+Tr.] satış; pazarlık.

b.-ur irdiler 205/10

beyt -5- [Ar.] beyit, şiir; ev, hane.

b. 206/5

b.+ni 197/19, 209/13

ehl-i b.+lerini 251/7, 277/15

be-ṣad -1- [Far.] yüz kere, yüzlerce.

b. 246/5

bıçaḳ -15- bıçak.

b. 152/12, 152/17, 152/20, 153/4, 153/5, 185/16, 218/3

bir b. 151/9

b. sürdiler 152/16

b.+nı 152/18, 153/3

b.+nı kismegeni 153/17

b.+nı uçını 152/20

b.+nı yüzi 152/19

b.+ġa 152/17

bıraḳ- -1- bırakmak.

b.-ıp 196/17

bī-ādāblıġ -1- [Far.+Ar., ç.] edepsizlikler.

b. 219/20

bī-cevāb -1- [Far.+Ar.] cevapsız, yanıtsız.

b. 174/14

bī-çāre -14- [Far.] çeresiz, yardımsız.

b. 185/8, 186/4, 187/5, 191/19, 196/16, 207/4, 233/12

b.+dür-min 197/10

b.+ni 197/15, 250/4

b.+lerġa 210/15, 264/11, 264/19, 269/7

bī-çigūne -1- [Far.] biçimi ve şekli olmayan.

b.+dür 266/7

bī-çün -1- [Far.] eşsiz, benzersiz.

b. 266/7

bī-dār -1- [Far.] uyanık.

b. ḳılıp 216/2

bī-dimāġ -4- [Far.+Ar.] beyinsiz, şuursuz.

b. 147/6

b. boldılar 159/8

b. ḳıla'lmadı 270/6

b. bolup 172/9

bī-ecel -1- [Far.+Ar.] sebepsiz, nedensiz.

b. 270/4

bī-edeblik -1- [Far.+Tr.] edebsizlik.

b. 198/7

bī-fā'ide -1- [Far.+Ar.] faydasız, yararsız.

b. 209/19

bī-fervālik -1- [Far.] krş. **bī-pervālik** korkusuz, ilgisiz.

b. ḳılma͡ñglar 183/13

bī-ferzend -1- [Far.] çocuksuz.

b.+dür-min 204/10

big -10- bey, efendi.

b. ḳılayın 174/9

b.+i 264/13, 264/14

b.+e 177/13

b.+lerdin 232/11

b.+leri 163/18, 175/14, 265/1

b.+leriġa 163/18

olturġan b.+leriġa 235/15

bīgāne -1- [Far.] yabancı.

b. 209/14

bī-günāh -3- [Far.] günahsız.

b. 221/9, 221/10

b.+dur 275/14

bī-günāhlik -1- [Far.+T.] günahsızlık.

b.+leriġa 229/19

bih -11- [Far.] iyi, yeğ.

b.+raḳ 156/16, 183/17, 211/9, 213/2, 213/3, 232/6, 244/15

b.+raḳdur 209/17

b.+raḳ irdi 195/17

b.+raḳıdın 178/14

bīḫ -1- [Far.] kök, dip, asıl, esas.

b. ü bünyādı bile 241/15

bī-ḫaber -2- [Far.+Ar.] habersiz.

b. 191/15, 215/19

bī-ḥad(d) -2- [Far.+Ar.] hudutsuz, sınırsız

b. 181/1

b.(bī-ḥadd) ü bī-ḥisāb bolġay 192/10

bihī -2- [Far.] iyilik, güzellik, sağlık.

b. 274/21

b.+ni 275/1

bī-ḥisāb -4- [Far.+Ar.] hesapsız.

b. 174/10, 175/18, 181/1

bī-ḥadd ü b. bolġay 192/10

bī-hūde -3- [Far.] beyhude, boşuna, boş yere.

b. 209/20, 211/11, 277/7

bī-hūde-gūylıḳ -1- [Far.+Tr.] boş söz.

b. ḳılıp 173/14

bī-hūş -13- [Far.] baygın, kendinde olmayan, şuursuz.

b. 223/1, 250/14

b. boldum 238/17

b. bolur irdi 182/10

b. bolup 179/17, 189/1, 202/9, 203/4, 207/4, 218/7, 218/15, 238/14, 244/6

bī-ḥürmetlik -3- [Far.+Ar.+Tr.] hürmetsizlik.

b. 253/8

b. ḳılġanıñg üçün 254/15

b. ḳılıpdur 198/7

bī-iḫtiyār -1- [Far.+Ar.] iradesiz.

b. 213/16

bī-iʿtibār -1- [Far.+Ar.] itibarsız, önemsiz.

b. 248/1

bī-ḳarār -1- [Far.+Ar.] kararsız.

b. irdiler 213/4

bī-ḳarārlik -1- [Far.+Ar.+Tr.] kararsızlık.

b. 184/14

bikr -1- [Ar.] bakire.

b. yörür irdi 203/10

bī-ḳuvvet -1- [Far.+Ar.] kuvvetsiz.

b.+dür-sin 276/21

bil -12- bel.

b.+imde 181/5

b.+i 222/12

b.+iġa 161/18

b.+ide 235/9, 235/10

b.+lerni 189/7

b.+leriġa 199/16, 202/3, 208/2, 240/7

b.+leridin 187/11, 240/8

bil- -106- bilmek, anlamak; yeterlik bildiren tasviri fiil.

b.-edür 211/17

b.-ür-min 206/20, 209/18, 211/16, 222/8, 232/13, 244/20, 272/14

b.-ür-sin 167/21, 267/18, 269/1

b.-ür mü-sin 206/20

b.-ür 209/10, 222/8, 271/18

b.-ür-miz 220/16

b.-ür-siz 175/1

b.-ür mü-siz 247/20

b.-ür mü-sizler 247/17

b.-dim 177/17

b.-di 219/18, 220/3, 263/13

b.-diŋ mü 272/17

b.-diŋiz 225/6

b.-diler 171/7, 182/3, 211/6, 234/7, 246/6, 260/16, 269/4

ḳılġanını b.-diler 186/2

b.-gey irdi 157/20

b.-gey-siz 277/15

b.-ey 209/11

b. 245/6

bir b.-ġıl 262/21

b.-ġıl 175/11, 210/12, 245/1

b.-sün 229/11, 229/13

b.-sün 230/17

bir b.-sün 262/8

peyġamber-i ber-ḥaḳ b.-sün 262/8

b.-iŋler 255/6

b.-sem 209/5

ḫaber b.-sem 165/4

b.-seŋ 213/12

b.-mey 180/5, 216/11

b.-mey aldı 205/15

b.-ip 177/17, 188/11, 204/4, 214/10, 225/7, 243/7, 249/6, 255/9, 260/17, 272/15

birmekni b.-ġan 271/18

b.-mes irdim 177/17

b.-ür irdi 220/17

b.-mes irdi 218/8, 264/12

b.-ür irdiler 179/20, 241/18

b.-mes irdiler 204/12

b.-mes-min 154/11, 244/6, 263/17, 272/13, 275/10

b.-a'lmas-min 197/12, 245/14

b.-mes-miz 227/12, 236/1, 240/13, 240/16, 240/21, 241/5, 241/8, 241/12, 241/15, 241/18, 241/21

b.-genim yoḳ 244/13

b.-medim 274/13

b.-mediñ 211/10

b.-medi 266/18

ḳadrini b.-mediñ 210/19

b.-mediñiz 277/14

b.-mediler 165/4, 165/7, 167/10, 227/10, 227/21

b.-mesün 239/8

b.-mesünler 167/12

bildür- -3- bildirmek, farkına varmak.

b.-diñ 260/4

b.-sün 155/13

b.-ey 150/17

b.-mesdin 236/19

b.-mey 236/6

bile -120- beraber, ile.

b. 147/16, 174/10, 189/7, 194/8, 199/19, 202/12, 212/6, 212/7, 228/20, 241/16

Ādem ʿaleyhi's-selām b. 259/2

āftāb b. 218/5

aġaları b. 180/20, 181/15, 247/2

aġalarım b. 184/9

alışları b. 154/21

anasını sözi b. 159/7

anı b. 198/21

ataları b. 254/11

bahā b. 194/3

bahā ḳılġan b. 205/7

bahādırlik b. 241/7

bahāne b. 228/17, 228/19, 242/21

barçası b. 204/19

Beşīr b. 193/7

Bibi Hācer b. 146/7

cān u dil b. 203/8, 205/14

cānım b. 172/4

cevherāt b. 156/14

cidd ü cehd b. 206/15

çāderi b. 214/16

dīdār-ı cemāli b. 191/7

emri b. 187/16, 267/1

irleri b. 214/10

fermānı b. 146/18, 154/9

gevherleri b. 200/20

gūştı b. 149/21, 218/3

gūyā bile 207/11

güller b. 188/7

ḥāl b. 197/3, 221/13

ḫalāyıḳlar b. 178/21

ḫˇārlik b. 243/1

İsḥāḳ ʿaleyhi’s-selām b. 159/8

ittifāḳ b. 181/21

iʿzāz u ikrāmlar b. 231/20

ḳanatı b. 267/1

ḳıçġırġanı b. 155/17

kim b. 151/21

kişi b. 178/2

körmek b. 200/2, 218/7, 218/10

közleri b. 214/20

ḳudreti b. 179/16, 215/16

ḳuvvetiñg b. 241/17

ḳuyruġı b. 199/10

leşkerleri b. 253/5

Lūṭ ʿaleyhi’s-selām b. 160/5

meşaḳḳat b. 159/5

miḥnet ü meşaḳḳat b. 197/18

mini b. 213/6

mülk ü emlākiñg b. 245/17, 246/2

müselmānlar b. 277/18

Mālik b. 202/1, 205/10

Medīne b. 188/7

namāz b. 220/13

nevālar b. 183/5

oġluñg b. 189/21

olanı b. 154/5

öldürgen b. 187/2

pāklik b. 156/8

pīl b. 156/19

rūze b. 220/13

Sāḳī b. 223/20, 224/20, 226/8

satḳan b. 204/8

sini dīdārıñg b. 209/21

söz b. 224/18

sözler b. 184/8

şāḫ b. 180/15

şefāʿati b. 231/14

şeyṭān b. 215/5, 219/6

şimşīr b. 182/11

Şemʿūn b. 186/19

taş b. 258/15
ṭınāb b. 187/11
tofraḳ b. 197/9
toŋġuz b. 182/6
töhmet b. 216/9
ümīd b. 158/16, 216/6
vech b. 211/21
vezīrleri b. 223/21
viṣāliŋ b. 210/7
yulduzuŋ b. 187/10
yüzüŋ b. 242/8
Yehūdā b. 186/2, 244/1
Yūsuf b. 247/8
Yūsuf ʿaleyhi's-selām b. 207/20
Zelīḫā b. 214/20
zencīrler b. 221/5
ʿaybı b. 193/17, 194/13
ʿaẕāblar b. 218/21
ʿAzīz-i Mıṣr b. 203/10
ʿışḳ u mecāzī b. 214/19

bilen -12- beraber, ile.
hemeleri b. 248/12
ḥīle b. 245/14
ḳanatları b. 187/15, 188/6
kirişleri b. 212/10
ḳollarıŋġız b. 218/4
laʿl ü yāḳūt u zümrüd b. 258/9
söz b. 182/19
ṣūretler b. 222/21
tüşler b. 185/7
Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı münācātlarını icābeti b. 178/11
vech b. 146/7

bilin- -1- bilinmek.
b.-di 232/8

bīmār -1- [Far.] hasta.
b. bolup 171/1

binā -8- [Ar.] bina, ev.
b.-yı Kaʿbe-i Muʿaẓẓamanı 154/6
b. ḳıldı 155/19, 156/14
b. ḳıldılar 148/18
b. ḳıldurdı 232/21
b. ḳılġıl 154/10
b. ḳılmaḳnı 173/15
b. ḳılıp irdiler 154/6

bīnā -1- [Far.] gören, iyi gören
b.+sin 162/15

bināt -1- [Far.+Ar.] binalar, yapılar.
b.+ları 156/11

bī-pāklıḳ -1- [Far.+Tr.] temiz olmayan,

kirli.

b. ḳılmegey irdi 167/9

bī-pervālik -1- [Far.] korkusuzluk.

b. ḳılıp irdük 237/2

bir -608- bir, tek.

b. 147/14, 147/16, 148/5, 148/8, 148/16, 148/19, 148/21, 149/2, 149/14, 149/18, 155/1, 155/2, 155/4, 157/14, 157/20, 158/6, 158/12, 158/14, 158/15, 158/18, 158/19, 159/9, 159/12, 159/13, 159/16, 159/19, 159/20, 160/5, 160/13, 161/5, 161/10, 161/11, 161/12, 161/21, 162/12, 162/13, 162/19, 163/1, 163/2, 163/3, 163/4, 165/2, 165/3, 165/15, 166/2, 166/4, 166/10, 166/19, 166/20, 167/1, 167/5, 167/8, 167/15, 168/6, 168/12, 169/1, 169/6, 169/9, 169/10, 169/17, 169/2, 170/1, 170/5, 171/3, 171/6, 171/8, 172/5, 172/8, 172/13, 172/17, 172/18, 172/19, 173/2, 173/3, 173/10, 173/15, 173/17, 173/18, 174/1, 174/2, 174/11, 175/1, 175/16, 176/6, 176/14, 176/16, 176/20, 177/15, 178/17, 178/18, 179/6, 179/7, 179/17, 179/21, 180/5, 180/7, 180/9, 180/14, 180/15, 180/17, 180/20, 181/3, 181/4, 181/6, 181/7, 181/11, 181/12, 181/13, 181/14, 181/15, 181/16, 181/17, 182/2, 182/9, 182/13, 182/14, 182/17, 183/1, 184/1, 184/5, 184/20, 185/14, 185/16, 185/20, 186/7, 186/8, 186/13, 186/15, 187/16, 187/18, 188/4, 188/6, 188/10, 188/14, 189/16, 190/8, 190/10, 190/14, 190/17, 190/20, 192/6, 192/7, 192/9, 192/15, 192/16, 193/2, 193/3, 193/11, 194/2, 194/4, 194/16, 194/18, 195/5, 195/7, 195/20, 196/1, 196/2, 196/11, 197/6, 197/7, 197/20, 198/4, 198/16, 199/1, 199/6, 199/9, 199/11, 199/16, 200/1, 200/2, 200/9, 200/12, 200/15, 202/18, 202/20, 203/3, 203/4, 203/9, 203/20, 205/3, 205/7,

205/19, 205/21, 206/11, 206/13, 207/2, 207/15, 207/20, 208/15, 209/9, 210/2, 210/3, 210/4, 210/21, 211/5, 211/8, 211/13, 212/1, 212/4, 212/5, 212/8, 213/3, 214/11, 214/16, 215/3, 216/5, 216/10, 217/14, 217/21, 218/1, 218/3, 218/7, 218/10, 218/14, 220/9, 220/20, 220/21, 221/5, 221/10, 221/13, 222/1, 222/2, 222/4, 222/5, 222/9, 222/13, 222/18, 223/6, 223/16, 223/21, 224/5, 224/12, 224/15, 224/17, 225/2, 225/3, 225/9, 226/12, 226/14, 226/18, 226/20, 227/1, 227/8, 227/13, 228/4, 228/8, 228/19, 230/15, 232/18, 233/5, 233/6, 233/16, 234/7, 235/14, 235/16, 235/21, 236/1, 236/3, 236/17, 236/18, 237/2, 237/11, 237/12, 237/13, 237/14, 237/17, 238/13, 239/6, 239/9, 239/20, 240/5, 240/6, 240/12, 241/6, 241/9, 241/12, 241/15, 241/19, 242/6, 242/16, 243/3, 243/5, 243/10, 243/14, 243/16, 244/1, 244/9, 244/11, 245/4, 245/7, 245/10, 246/19, 247/2, 247/11, 247/16, 249/6, 249/7, 249/8, 250/3, 250/7, 250/8, 251/12, 251/13, 252/17, 253/6, 254/17, 255/21, 256/5, 256/6, 256/7, 256/8, 256/9, 256/12, 256/13, 256/14, 257/10, 258/9, 258/11, 258/13, 258/15, 258/18, 258/19, 259/16, 259/17, 261/5, 261/18, 262/3, 262/6, 262/16, 262/19, 263/2, 263/3, 263/5, 263/7, 263/10, 263/11, 263/19, 264/1, 264/2, 264/4, 264/11, 264/12, 265/10, 265/12, 265/13, 265/20, 265/21, 266/1, 266/2, 266/19, 266/21, 267/11, 268/2, 268/3, 268/13, 268/15, 268/16, 268/19, 269/10, 269/17, 269/20, 270/8, 270/16, 270/21, 271/5, 271/12, 271/13, 271/16, 271/19, 271/20, 272/7, 272/11, 273/7, 273/10, 273/17, 273/18, 274/7, 274/21, 275/7, 275/10, 275/16, 276/1, 277/7, 277/17,

278/1, 278/10, 278/17, 278/18, 279/6, 279/9
bir b. 150/8, 177/18, 239/1, 242/10, 254/9
digen b. 249/4
her b. 195/13
ḳalġan b. 180/12
ḳılġan b. 258/12
ḳızımnı b. 267/19
künlerde b. 257/10
ondın b. 148/16
b. ayaġları 149/21
b. aylik 147/13
b. bıçaḳ 151/9
b. bir 150/8, 177/18, 239/1, 242/10, 254/9
b. birleriñgizde 259/18
b. bolup 219/6
b. bölek 147/15
b. burçıdın 155/2, 155/3
b. bütni 160/19
b. dik 176/10, 234/6
b. dīvārıdın 155/1
b. ḥışṣesini 180/8
b. ḫoş 157/7
b. bilġıl 262/21
b. bilsün 262/8
b. boldı 214/20, 215/5
b. dikdür 174/6
b. kette 156/20
b. kişi 152/1
b. ḳoçḳar 153/16
b. kün 157/6, 158/4, 161/8, 164/16
b. künde 147/13
b. mertebe 153/7, 156/7, 156/9
b. miñg 205/7
b. niçe 182/17
olanı b. oġlı 249/4
b. oġul 157/8
b. öy 154/6
ʿArablarnı b. öyi 156/16
b. parça 154/11
b. pāre 214/18
b. rivāyetde 153/21
b. sāʿat 150/13
b. ṣevāb bitülür 156/10
b. taġnı 154/10
b. ṭaraf 154/21
b. ṭınāb 151/9
b. tün 150/18
b. uluġ 149/20

b. uluġ öy 156/14
b. vaḳt 218/11
b. yılan 154/13
b. yolı 172/14
b. yüz ḳoy 150/18
b. yüz 150/19, 150/20
b. zamān 150/16
b.+er 210/8
b.+dür 163/15, 262/18, 266/7, 266/10
b.+i 156/11, 156/12, 160/9, 172/14, 172/15, 173/18, 182/10, 182/11, 182/12, 184/14, 199/13, 217/16, 217/17, 224/2, 225/10, 232/16, 235/18, 235/19, 240/19, 254/19, 254/20, 256/15, 259/4, 275/4, 275/5
her b.+i 210/2, 256/13, 278/17
her b.+ini 247/11
b.+i yoḳ 244/16
b.+i biridin 174/6
b.+ni 170/8, 182/10, 262/2
b.+ini 160/9, 172/4, 180/10, 180/11, 180/13, 182/9, 193/1, 274/2
b.+ini atı 162/12, 172/7
b.+isini 244/9
b.+iġa 147/8, 170/8, 275/19
b.+iġa on 151/3
b.+idin 158/5, 220/10, 220/11
biri b.+idin 174/6
b.+imiz 235/13, 248/19
her b.+iñgiz 237/12
b.+leri 262/2

bir- -363- vermek.
b.-ür-min 151/3, 151/19, 169/19, 174/21, 175/12, 202/6, 236/8, 236/20, 245/18
cevāb b.-ür-min 204/5
cezā b.-ür-sin 263/18
b.-ür-sin 157/14
b.-ür 166/4, 205/2, 271/7, 279/2
māl b.-ür 160/1, 163/21
necāt b.-ür 186/11
zehr b.-ür 224/3
cevāb b.-ür-miz 186/20
ʿaẕāb b.-ür-miz 277/8
cevāb b.-ür-sizler 195/11
b.-ür-sizler mü 236/3
b.-ürler 227/15

b.-ipdür 172/9, 275/19

tābiş b.-ip turupdur 146/9

b.-ip-siz 172/10

cevāb b.-ipdürler 260/5

b.-gendürler 241/3

ḫaber b.-gendürler 250/11

b.-dim 151/14, 171/9, 249/14, 256/13, 257/21, 264/19, 270/7, 270/15, 279/12

berbād b.-dim 257/20

ḫaber b.-dim 261/12

nuṣret b.-dim 269/16

b.-di͡ng 244/11, 260/3

b.-di 149/6, 160/6, 163/8, 172/9, 172/13, 174/16, 174/17, 175/2, 180/8, 180/9, 180/10, 180/11, 180/12, 180/13, 182/5, 187/18, 192/9, 194/2, 196/2, 205/20, 206/8, 212/3, 212/4, 224/5, 236/17, 238/8, 239/3, 245/20, 249/10, 249/12, 250/9, 259/9, 262/7, 264/11, 264/12, 265/15, 271/13, 274/4

cevāb b.-di 171/11, 202/2, 235/18, 251/13

emānet b.-di 193/6, 193/11

ḫaber b.-di 167/15, 173/16, 257/13

ḳand u ḳandālāt b.-di 206/7

mülk b.-di 266/7

necāt b.-di 275/1

orun b.-di 232/2

ṣıḥḥat b.-di 261/20

ṣıḥḥatlik b.-di 275/13

teskīn-i ḫāṭır b.-di 203/8

yārī b.-di 267/7

b.-dük 153/13, 238/2, 274/19

b.-di͡ngiz 205/21, 231/8

b.-diler 148/19, 148/20, 154/3, 154/4, 159/14, 166/10, 174/20, 176/7, 176/8, 176/9, 176/10, 180/18, 182/6, 184/16, 184/20, 191/8, 193/2, 194/15, 224/7, 225/5, 226/10, 232/3, 233/9, 233/12, 237/5, 237/6, 240/3, 242/3, 242/20, 245/19, 248/18, 249/8, 252/8, 255/8, 258/11, 262/18, 262/19, 262/21, 263/1, 264/14, 264/17, 266/18, 269/6, 274/3, 275/7

alıp b.-diler 158/3

ant b.-diler 147/11

beşāret b.-diler 157/8

cān b.-diler 179/15

cevāb b.-diler 164/8, 238/12

destūr b.-diler 165/18

ḫaber b.-diler 163/3, 234/6, 247/11, 250/21

ǐzā vü ihānet b.-diler 278/13

mühlet b.-diler 177/7

ruḫṣat b.-diler 239/9, 251/11

taʿlīm b.-diler 204/13, 277/21

necāt b.-gümdür 178/4

b.-güçidür-min 176/1

cevāb b.-gey-min 233/1

b.-ġay-sin 221/14

maṣlaḥat b.-ġay 160/18

b.-gey 242/15, 247/16

b.-ġaylar 233/15, 242/15

b.-geyler 228/14, 242/13

ṣadaḳa b.-geyler 273/11

b.-ey-min 232/8

b.-ey 172/12, 176/6, 249/9

ḫaber b.-ey 178/14

b.-eyin 163/20, 168/3, 172/4, 174/10, 203/20, 272/15, 274/1, 279/11

ḳızlarımnı b.-eyin 167/19

rāḥat b.-eyin 272/13, 272/18

ṣıḥḥat b.-eyin 272/18

b.-ġıl 167/18, 168/8, 212/1, 236/6, 249/8, 249/9, 249/13, 258/10, 258/14, 264/1, 274/1

devlet b.-ġıl 159/2

ḫaber b.-ġıl 171/3

mühlet b.-ġıl 177/6

nuṣret b.-ġıl 164/11, 270/7, 270/14

tesellī-i ḫāṭır b.-ġıl 189/20

tuḥfe b.-ġıl 192/8

b.-gil 153/11, 260/14, 262/6

b.-sün 150/2, 150/5, 177/14

berekāt b.-sün 150/5

cevāb b.-sün 190/10

b.-mesün 200/16

b.-elük 191/17, 203/19

b.-iŋ̑g 172/10, 172/11, 174/17, 249/11

iltip b.-iŋ̑g 152/13

ḫaber b.-iŋ̑g 190/1

yanġaḳ alıp b.-iŋ̑g 194/17

b.-iŋ̑gler 174/9, 176/13, 233/7, 236/2, 237/4, 239/7, 262/16, 262/19, 262/21, 263/1

ruḫṣat b.-iñgler 238/10
b.-sünler 256/8
b.-sem 168/4, 232/11, 236/3
b.-señg 158/15, 213/12
b.-se 188/5, 262/17, 263/3, 268/2
b.-sek 148/16, 148/17
b.-señgiz 223/8
icāzet b.-señgiz 148/16, 203/21
mühlet b.-señgiz 177/4
b.-ür irdim 242/20
b.-ür irdi 210/3
ḫaber b.-ür irdi 167/15
b.-ür irdiler 180/16, 220/15, 269/7, 276/20
müşt b.-ür irdiler 185/11
şefātī b.-ür irdiler 185/11
ṭaʿām b.-ür irdiler 154/1
b.-e durġan vaḳtda 233/14
ḫaber b.-geli 151/16
b.-ip 162/14, 163/17, 172/11, 172/12, 175/13, 191/17, 193/21, 194/1, 194/5, 200/4, 210/7, 212/9, 216/1, 219/3, 224/4, 225/7, 233/19, 236/18, 237/17, 240/6, 240/19, 244/1, 249/11, 250/5, 250/7, 251/15, 251/16, 255/4, 262/11
cevāb-ı selām b.-ip 162/1
köñgül b.-ip 223/17
yanġaḳ b.-ip aldılar 194/21
yanġaḳ b.-ip alur 194/18
b.-ip bolġunça 239/8
b.-ip yiberdi 231/3
icāzet b.-megünçe 243/19
b.-geni yoḳ 174/21
pādişāhlik b.-gen 260/10
āzār b.-gen 198/4
cevāb b.-gen 149/7, 156/1
naṣīḥat b.-gen 276/5
beşāret b.-genidin 157/9
b.-geniñg üçün 269/14
b.-gen bolsa 156/2
ruḫṣat b.-mesni 184/12
b.-ip irdim 264/15
b.-maḳ bolup irdi 194/2
b.-ip idi 269/19
b.-ip irdi 270/1, 270/11
b.-ip irdiler 242/1, 242/17
ḫaber b.-ġan iken 171/8
cevāb b.-meġan bolsa 156/2
b.-mey 172/9, 243/1

b.-meydür 182/5

b.-mes-min 175/11, 236/9, 236/21

b.-mediŋ̑g 244/12

b.-medi 175/11, 263/2, 273/9

cevāb b.-medi 258/15

fā'ide b.-medi 220/19, 254/16

cevāb b.-mediler 182/3, 182/4, 190/1

b.-megey-min 176/2

teşvīş b.-meŋ̑g 266/5

āzār b.-meŋ̑g 242/19

b.-meŋ̑gler 185/18

āzār b.-meŋ̑gler 273/8

teşvīş b.-meŋ̑gler 167/17

b.-meseŋ̑g 168/8

b.-maḳ 171/11

ḫaber b.-maḳ üçün 162/19

cān b.-maḳnı 171/12

b.-mekim 251/3

b.-mekni 271/17

birāder -9- [Far.] birader, erkek kardeş.

b.+im 189/21, 194/21, 219/14, 228/16, 229/14, 245/10

b.+iŋ̑gni 191/6

b.+leri 191/19, 276/8

birāderlik -1- [Far.] erkek kardeşlik.

b. 182/1

biraz -1- biraz.

b. 254/16

birbir -5- birbiri, yabancı olmayan, yakın.

b.+ini 212/5

b.+iġa 235/21

b.+idin 170/6

b.+leriŋ̑izde 259/18

b.+leriġa 162/4, 253/11

b.+lerige 235/20

b.+lerini 278/19

birçi -1- veren, verici.

b. 225/9

biri -13- beri, …-den beri.

b. 146/15, 160/21, 172/20, 195/6, 207/1, 209/10, 209/12, 213/17, 222/14, 228/1, 251/1, 268/19

yıldın b. 193/5

birinçi -6- birinci.

b. 178/15, 179/10, 230/8, 258/13, 260/19

on b. 179/9

biriş- -1- verişmek.

ḫaṭ b.-diler 148/17

birle -204- ile, beraber, birlikte.

b. 163/1, 174/13

açığı b. 152/10

ādemi b. 176/18

aġaları b. 195/13, 249/20

aġalarım b. 195/6

alıp b. 209/8

anası b. 268/8

aş b. 224/2

aşlıḳ b. 233/4

ataları b. 240/18, 254/18

atası b. 242/6

atım b. 265/17

āvāz b. 189/15, 195/14, 255/6

ayaġları b. 227/19

bahāne b. 228/17, 239/6

beççeler b. 161/16

bu ata b. 153/11

Bāhīl b. 263/5, 268/7

Bekāvul b. 225/4

cān b. 203/1, 265/15

cān u dil b. 200/17, 202/12

çoḳman b. 264/10

damollası b. 270/9

defʿ bolġan bolmaġanı b. 271/18

delīl b. 214/13

duʿā b. 205/3

emri b. 234/9, 268/9, 274/14, 276/11

ir b. 259/8, 272/2

irkek b. 164/6

erre b. 171/11

Eyyūb ʿaleyhi's-selām b. 262/11, 268/1

faẓl u keremi b. 228/18, 239/3

ferişte b. 167/6

fermānı b. 147/13, 170/6, 264/6

ġaflet b. 165/10

ġażab b. 186/1, 227/21

ġull b. 198/12

gūşt b. 173/7

ḥāl b. 271/21

ḫalḳı b. 231/10, 231/16

ḫançer b. 216/4

ḫatunlarım b. 232/16

hīç vech b. 270/6

ḫoş-ḥāllik b. 251/9

igne b. 205/1

īmān u islām b. 260/11

islām b. 260/14

iş b. 182/17, 223/21, 278/10

işler b. 245/15

it b. 163/16, 163/17

iʿzāz b. 150/10

iʿzāz u ikrām b. 174/7, 255/2

ḳanatları b. 167/3

ḳarı b. 252/4

ḳavmleri b. 277/19

ḳavuġı b. 233/17

kenīzeki b. 263/6

kenīzekleri b. 203/2

kenīzeklerim b. 232/16

kerāmeti b. 261/15

keremi b. 256/17

ḳılınç b. 171/12

ḳızlar b. 211/8

kimerse b. 165/3

kişi b. 163/5, 253/4, 256/10, 267/16, 274/5

ḳol b. 152/10

ḳolı b. 256/6, 266/21, 271/7

körmek b. 203/20

közüm b. 169/2, 189/14

ḳudreti b. 178/5, 268/6

ḳurb u menzilet b. 204/21

ḳurt b. 261/14

ḳuvvetiñg b. 241/14

kümiş b. 183/7

leşkeri b. 178/6

luṭf b. 259/14

Lūṭ ʿaleyhi's-selām b. 162/21, 167/4

maṣlaḥat b. 188/14

mekr ü ḥīle b. 240/14

miḥnet b. 265/6, 271/12

mīl b. 240/12, 240/13

min b. 186/13

mini b. 232/17, 238/10, 265/19

mollāları b. 270/8

Maḳdis b. 147/12

Melik b. 230/8

Mübeşşir b. 250/21

naḫçīr b. 269/8

nāle vü zārī b. 210/1

niḳāb b. 234/12

nikāḥ b. 214/3, 258/19

oġlanları b. 254/3

oġlı b. 266/20

oġulları b. 253/20

olar b. 195/6, 265/20

on bir yulduz b. 254/1

ölçek b. 233/12

öz keremi b. 231/12

rāḥat b. 265/6

rāstlik b. 258/6

Reyyān Melik b. 223/20, 254/20

Ṣafā b. 148/1

Sāḳī b. 224/5, 224/16

samanı b. 233/4

silāḥ b. 176/6

sini b. 189/13, 265/19

siz b. 232/18

sizi͡ŋ b. 232/19

sizler b. 168/4

sözi b. 229/8, 262/18, 273/9

sözimiz b. 223/7

Süleymān ʿaleyhi’s-selām b. 273/13

sü͡ŋgekleri b. 170/2

süvāre b. 254/17

şarāb b. 224/2

şefāʿatleri b. 231/15

şimāl b. 178/5

şuḳunı b. 257/16

şunı͡ŋ b. 271/5, 275/16

taş b. 152/2, 256/6

taʿrīf ḳılġan b. 180/4

taʿrīfler b. 251/8

taʿẓīm ü tevāżuʿ b. 238/11

temür b. 264/9

ten b. 202/21

til b. 232/3

tili b. 183/8, 232/4

tilleri b. 236/10

tişi b. 253/15

toġuşḳanı b. 238/6

uluġları b. 255/18

ümīd b. 160/15, 204/8

vech b. 223/11

yarmaḳ b. 233/14

yitmiş kişi b. 161/7

yüzimiz b. 243/2

Yaʿḳūb ʿaleyhi’s-selām b. 172/19, 253/20

Yehūdā b. 237/14

Yūsuf ʿaleyhi’s-selām b. 249/5, 259/3, 260/2

Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmsız b. 209/9

zaʿferān b. 204/15

Zelīḫā b. 226/13, 229/17

ẕikri b. 146/3

ʿācizlik b. 248/1

ʿadālet b. 234/3
İsḥāḳ ʿaleyhi's-selām b. 170/19
ʿamel b. 273/13
ʿaṣāları b. 176/18
ʿaybıñg b. 266/4
ʿAzīz-i Mıṣr b. 229/10
ʿibādet b. 169/15
birlen -4- ile, beraber.
atamız b. 174/15
ḫalḳı b. 239/9
Şām b. 256/10
teşrīfi b. 261/15
birer -1- birer, her biri
b. 204/8
birge -6- birlikte, beraber.
b. 203/15, 213/6, 221/1, 238/9, 267/15, 275/11
birlik -4- birlik, vahdet, teklik.
b. 163/11, 276/15, 278/5, 278/8
bir mińg -7- bin.
b. 157/12, 157/17, 263/1, 269/8
b. peyġamber 158/13
b. yulduz 157/11
bīrūn -2- [Far.] dış, dışarda.
ʿaddin b. 216/1, 217/7
bir yüz -3- yüz.
b. 157/17, 235/11
bī-ṣabrlik -1- [Far.+Ar.] sabırsızlık.
b. ḳılurġa ʿilācı 221/18
bisāṭ -5- [Ar.] yaygı, sofra.
b. 200/21
b.+ıda 228/18
kilīm ü b.+lar 200/10
libās u b.+larnı 218/17
b.+larını 220/12
bisyār -5- [Far.] çok, pek çok, bol.
b. 183/9, 216/8, 217/20, 223/6, 251/8
biş -17- beş.
b. 154/17, 163/5, 180/6, 217/13, 217/15, 233/15, 240/5, 260/2, 262/6, 268/9, 277/6
b. ḥayvān 191/10
b. taġdın 154/14
b. taġdın taş 154/16
bu b. taġdın 154/15
b. yıġaçlıḳ 162/17
bīşe -2- [Far.] orman, koru.
b. irdi 278/1
b.+ġa 278/17
bişinçi -8- beşinci.
b. 178/20, 179/11, 179/18,

180/11, 194/11, 233/20, 260/7, 263/1

bişük -2- beşik.
b.+deki 216/13
b.+din 169/5

biş yüz -1- beş yüz.
b. 255/21

bit- -3- bitmek, tamamlamak.
b.-di 200/8
b.-tiler 251/16
b.-mes 228/14

bī-tāb -1- [Far.] kararsız, takatsiz.
b. boldılar 173/6

bī-ṭāḳat -1- [Far.+Ar.] güçsüz.
b. bolup 188/16

bī-ṭāḳatlıġ/ik -7- [Far.+Ar.+Tr.] takatsiz.
b. ḳıldılar 184/12
b. ḳıladur 191/19
b. ḳılur irdim 245/6
b. ḳılıp 246/10
b.+din 196/3, 211/9
b.+ıġa(bī-ṭāḳatlıġıġa) 189/18

bitger- -2- bitirmek.
b.-megünçe 174/5
b.-meklik 178/20

biti- -12- yazmak.
b.-di 194/9
b.-ġaylar 154/18
b.-p 204/16, 205/18, 234/9, 237/5, 242/6, 242/16, 245/21, 266/17
ḫaṭ b.-p 241/2
nāme b.-p 175/2

bitiglik -1- yazılı.
b.+dür 174/3

biti/ül- -5- yazılmak.
bir ṣevāb b.-ür(bitülür) 156/10
b.-ip 155/1
b.-ġan 194/11, 269/11
b.-ġan irdi 225/18

bīve -2- [Far.] dul.
b. 210/15, 264/11

biz -139- biz.
b. 153/13, 174/4, 174/15, 175/8, 182/7, 183/16, 183/17, 191/1, 191/17, 193/6, 193/20, 194/10, 194/11, 203/1, 203/21, 219/2, 219/17, 239/13, 243/15, 248/11, 277/13
b.+ni 155/12, 185/7, 191/18, 199/2, 202/21, 232/17, 239/13, 245/13, 255/5, 261/3

b.+ni igemiz 255/15

b.+ni mālımız yoḳdur 203/18

b.+ni uruġımızdın 243/16

b.+niŋ 223/7

b.+ġa 159/20, 167/18, 167/21, 168/8, 193/21, 203/17, 203/21

b.+ge 182/5, 194/17, 224/8, 242/19, 243/21, 246/5

b.+de 197/16, 271/19

b.+din 155/11, 193/6, 198/8, 200/16, 239/13, 248/11

b.+ler 148/16, 163/3, 165/21, 166/1, 166/3, 168/9, 168/16, 176/4, 188/19, 188/20, 201/8, 211/5, 219/8, 220/15, 227/11, 231/8, 235/12, 235/21, 236/18, 237/8, 239/11, 239/16, 239/19, 245/3, 245/14, 248/15, 251/20, 255/5, 255/15, 276/18, 278/11

b.+ler dik 278/10

b.+lerni şerīʿatimizde 239/15

b.+lerni 148/15, 161/15, 163/4, 165/1, 167/21, 168/14, 187/1, 193/14, 195/3, 238/1, 239/15, 242/3, 242/9, 247/14, 248/10, 251/20, 271/13, 276/21

b.+leriŋ 206/20

b.+lerge 182/16, 193/20, 236/4, 247/16

b.+lerġa 161/4, 161/16, 183/9, 187/2, 190/13, 219/8, 231/8, 236/13, 236/17, 236/19, 237/8, 237/10, 238/11, 247/13, 278/12

b.+lerde 189/18, 235/21

b.+lerdin 182/15, 198/5, 229/18, 235/17, 236/13, 237/2, 248/19, 278/10

biżāʿat -1- [Ar.] sermaye, mal, mülk.

b.+ini 178/8

bīzār -2- [Far.] bıkmış usanmış.

b. 182/15

b. boluŋlar 278/5

bī-zebān -1- [Far.] dilsiz.

b. 190/9

boġ- -1- boğmak.

b.-up 275/16

boġ(u)z -4- boğaz.

b.+ıŋdın 159/13

b.+ılarını 159/13

Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı

b.+ıdın 159/15

b.+ılarıdın 180/1

boġuzla- -1- boğazını kesmek.

b.-n͡g 152/20

boġuzlanış -1- boğazlanış, kesilmek.

b.+ke 245/3

bol- -887- olmak.

b.-adur-min 147/7

b.-adur 150/16

rāżī ḳılın͡gız b.-adur 193/21

çaḳımçılardın b.-ur-min 191/4

ḳulun͡g b.-ur-min 210/10

min b.-ur-min 250/14

Mıṣrdın b.-ur-min 190/17

körün-meklik b.-ur-min 224/9

maḥrūm b.-ur-min 213/7

żāyiʿ b.-ur-min mü 203/5

şundaġ b.-ur-sin 225/18

giriftār b.-ur-sin 215/10

kimni evlādı b.-ur-sin 172/1

muḳarreb b.-ur-sin 225/20

nā-būd b.-ur-sin 151/20

nime b.-ur-sin 149/7

pādişāh b.-ur-sin 222/1

yirdin b.-ur-sin 190/17

yolunġan ḳuş dik b.-ur-sin 215/1

zer-dār b.-ur-sin 192/10

vilāyetlik b.ur-sin 267/12

ʿazīzi b.-ur-sin 207/15

b.-ur 206/5

peydā b.-ur 159/10

peyġamber b.-ur 254/15

revā b.-ur 214/8

artuḳraḳ b.-ur 225/8

āsān b.-ur 182/21

dimaḳ b.-ur 172/15

dimek b.-ur 148/5, 163/14, 188/9, 278/2, 279/5

devā b.-ur 272/10

ferzendimiz b.-ur 206/4

ḫalḳnı ziyāret-gāhı b.-ur 155/7

ḥāṣıl b.-ur 224/3

ḫūb b.-ur 151/4, 167/11, 262/12

icābet b.-ur 159/9, 252/6

bīzār b.-ur 182/16

intiẓār b.-ur 202/7

kābiniġa b.-ur 172/6

ḳabūl b.-ur 151/1

ḳaḥṭçilik b.-ur 228/13

kin͡g b.-ur 252/4

körsen͡giz b.-ur 256/4

küni b.-ur 221/19

niçük b.-ur 146/21

nime b.-ur 186/10, 239/14

nime ḳılır b.-ur 186/21

öldürüp b.-ur 186/20

peydā b.-ur 153/10, 158/14, 259/6

revā b.-ur 213/20

tar b.-ur 252/4

tatlıġ b.-ur 247/1

tiñgri b.-ur 264/6

uşbu b.-ur 194/2

vefā b.-ur 275/16

yaman b.-ur 204/3

yan b.-ur 157/16

zevāl b.-ur 260/16

ziyāde b.-ur 164/13

ḫaber b.-ur mu kin 190/18

ḥaddimiz b.-ur mu 190/14

ḳurbānlik ḳılsam b.-ur mu 151/4

fāriġ b.-ar bolmas 251/4

kim b.-ur-siz 149/17

Eyyūb dik b.-ur-sizler 271/8

giriftār b.-ur-sizler 164/7

yalġançı b.-ur-sizler 192/1

ʿıyş u ʿişretde b.-ur-sizler 278/9

bende b.-urlar 221/20

ḳul b.-urlar 227/17

rāżī b.-urlar 205/3

kūyuñgda b.-mışam 209/14

bahā b.-up-min 205/12

riżāsıça b.-ġandur 270/4

çāk b.-updur 216/19

müstecāb b.-updur 208/5

müşerref b.-updur 232/1

nā-bīnā b.-updur 222/12

peydā b.-updur 148/10

tanıp bolmaydurġan b.-updur 149/3

vaḳtı b.-updur 183/9

yıl b.-updur 244/19

ziyāde b.-updur 199/15

ʿāşıḳ b.-updur 217/19

cemāl b.-uptur 263/12

b.-updur 146/16

çiraylik b.-updur 213/15

muntaẓır b.-up turupdur 228/11

sāʿat b.-updur 274/11

giriftār b.-up-siz 271/10

ḳarı b.-ġandurlar 235/3

meʾmūr b.-dım 162/6

āşnā b.-dum 209/14

bī-hūş b.-dum 238/17

cüdā b.-dum 209/14

ḫalāṣ b.-dum 245/11

ḳara b.-dum 209/16

luṭf b.-dum 259/14

mübtelā b.-dum 209/15

nişāne b.-dum 217/21

pādişāh b.-dum 254/9

sergerdān b.-dum 197/19

yaḳın b.-dum 259/15

ʿazīz b.-dum 259/15

ḫaṭā-kārlardın b.-dıñg 217/5

muḫanneṣ b.-duñg 161/10

sin b.-duñg 220/1

yatmaḳçı b.-duñg 226/7

ʿazīzi b.-duñg 207/13

b.-dı 169/4, 170/20, 172/14, 197/9, 205/7

aḫşām b.-dı 178/5

aḳ b.-dı 193/9

altun b.-dı 233/6

alur b.-dı 193/16

anası b.-dı 172/15, 172/16, 172/17

andaġ b.-dı 202/12, 251/17, 257/6

arḳası dik b.-dı 152/19

āşnā b.-dı 224/5

atası b.-dı 208/16

āvāz b.-dı 169/9

emr b.-dı 153/7

ḫarāb b.-dı 197/2

helāk bolġu dik b.-dı 211/15

ısıġ b.-dı 278/16

meşġūl b.-dı 165/5

maʿmūrçilik b.-dı 234/3

mülkü'l-mennān b.-dı 189/20

barur b.-dı 225/19

bed-gümān b.-dı 224/18

berāberide b.-dı 155/6

ber-ṭaraf b.-dı 234/3

bir b.-dı 214/20, 215/5

helāk bolġu dik b.-dı 211/15

bülend b.-dı 155/4

cemʿ b.-dı 267/15

cezm b.-dı 184/7

cüft b.-dı 230/11, 270/17

derd-nāk b.-dı 197/9

endāzesiçe b.-dı 154/13

fermān b.-dı 146/14, 147/2, 152/17, 154/10, 155/6, 169/1,

169/10, 169/2, 226/1, 274/20, 277/18
fermān-ı İlāhī b.-dı 156/4
ġam-gīn b.-dı 265/1
ġā'ib b.-dı 184/6, 185/16, 199/5, 235/6, 235/17, 235/18, 264/9
gülistān b.-dı 153/7
ḫaber b.-dı 173/20, 178/3, 199/19
ḫaber-dār b.-dı 250/1
ḫacāletlik b.-dı 241/8
ḫacālet-mend b.-dı 270/5
ḥaḳīḳī b.-dı 230/4
ḥāmile-dār b.-dı 263/6
ḫarī-dār b.-dı 205/14
ḥāṣıl b.-dı 215/13
helāk b.-dı 157/1, 169/13
ḫīre b.-dı 199/17
ḫiṭāb-ı İlāhī b.-dı 164/14
ḫiṭāb-ı Rabbü'l-erbāb b.-dı 150/16
ḫoş b.-dı 247/1
ḫoşnūd b.-dı 232/14
ḫoş-ḥāl b.-dı 172/3, 205/19
höküz b.-dı 148/20
ḫūn-ālūd b.-dı 218/8
ḫurrem b.-dı 188/7, 206/2
icābet b.-dı 204/18, 251/4, 278/15
idiş taban b.-dı 169/6
iş b.-dı 211/6
ḳabūl b.-dı 270/20
kāfir b.-dı 170/20
ḳaḥṭlıḳ b.-dı 173/19
ḳaḥṭlik b.-dı 179/13
ḳaranġuluḳ b.-dı 198/1
kiçesi b.-dı 233/6
kem-baġal b.-dı 257/8
kette b.-dı 180/17
ḳız b.-dı 172/17
köp b.-dı 148/21, 168/15, 172/18
körmes b.-dı 235/4, 235/6, 238/20, 249/18, 249/19, 257/9, 279/9
közi dik b.-dı 271/1
kūr b.-dı 168/13, 258/2
ḳurtı b.-dı 276/1
ḳuvvet b.-dı 224/13
kün b.-dı 190/18, 190/20
maḳbūl-ı dergāh b.-dı 169/8

maʿḳūl b.-dı 192/3, 224/4
maʿlūm b.-dı 214/14, 216/21, 253/18, 273/16, 273/20
meşġūl b.-dı 259/11, 267/11
meşḥūr b.-dı 150/14
mihribān b.-dı 206/6
miñg b.-dı 199/17
muḳayyed b.-dı 264/3
muʿaṭṭar b.-dı 188/10
müselmān b.-dı 193/8, 255/19, 268/7, 269/12, 277/5
müstecāb b.-dı 157/21, 206/13, 249/17, 260/21, 277/11
müşerref b.-dı 223/15
nā-bīnā b.-dı 207/2, 246/14, 246/16
nime b.-dı 244/7
oġrım b.-dı 240/9
oġul b.-dı 170/18
öylük b.-dı 172/18
pehlevān b.-dı 267/10
pesend b.-dı 148/14
pest b.-dı 215/8
peşīmān b.-dı 223/18
peydā b.-dı 149/1, 180/17, 184/4, 218/7, 220/11, 227/7, 227/8, 266/12, 270/16, 270/17, 275/4, 278/19
peyġamber b.-dı 262/2
rāġıb b.-dı 202/20
rāst b.-dı 267/2
resā b.-dı 267/10
revā b.-dı 258/19
revān b.-dı 206/18, 245/19, 269/3
rıżā b.-dı 245/3
rūşenlik b.-dı 198/10
rüsvālıġ b.-dı 161/20
Rabbü'l erbāb b.-dı 245/12
sekkiz b.-dı 219/7
şādmān b.-dı 206/6
şeydā b.-dı 200/18
şīrīn b.-dı 188/9
şöhret b.-dı 168/15, 249/21
tamām b.-dı 155/10, 164/15, 173/19, 177/9, 204/20, 212/8, 233/5, 260/17, 261/4, 263/11, 266/13, 274/20
ṭayyār b.-dı 156/4
teñge b.-dı 205/8
tofraḳ b.-dı 185/14
toldı b.-dı 158/8

vācib b.-dı 153/18

vaḫy b.-dı 150/18, 150/19, 150/20, 151/1, 152/5

vāḳiʿ b.-dı 244/13

vāḳıʿa b.-dı 203/15

vaḳt b.-dı 160/14, 230/4

vaḳtı b.-dı 164/16, 233/8

vaḳtım b.-dı 260/17

vaḳtī b.-dı 179/14

vefāt b.-dı 256/15, 256/19, 257/7

yara b.-dı 185/13

yaruḳ b.-dı 188/10

yaş b.-dı 230/10

yıl b.-dı 171/6, 177/11, 229/8, 231/20, 263/2

yıllar b.-dı 231/10

yiberür b.-dı 220/3

yumşaḳ b.-dı 187/15

yüklük b.-dı 158/4

yüklük b.-dı 266/12

Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmda b.-dı 200/1

ẓāhir b.-dı 222/2

zebūn b.-dı 210/8, 217/11

zīr ü zeber b.-dı 169/13

ziyāde b.-dı 148/20, 151/7, 151/8, 189/2, 198/1, 201/1, 223/5, 242/18, 278/17

ʿāciz b.-dı 266/21

ʿāşıḳ u şeydā b.-dı 203/8

ʿayblik b.-dı 147/2

ʿıyd b.-dı 194/16

ʿitāb b.-dı 269/4

tamām b.-dı 177/8

yüklük b.-dı 204/20

nime b.-dı ikin 244/6

ārzūmend b.-dılar 158/13

āşkārā b.-dılar 249/20

atası b.-dılar 178/11

barur b.-dılar 237/7

bī-dimāġ b.-dılar 159/8

bī-tāb b.-dılar 173/6

bī-hūş b.-dılar 223/2

ḫāmilelik b.-dılar 157/10

körmes b.-dılar 158/12

ḳoyar b.-dılar 195/5

ḫoş-ḥāl b.-dılar 198/11, 279/15

ḫursend b.-dılar 150/9

meşġūl b.-dılar 269/20

revān b.-dılar 252/14

ʿāşıḳ b.-dılar 214/10

çiraylıġ b.-dılar 147/4

dāḫil b.-dılar 234/6

der-ʿażb b.-dılar 239/21

Fedānda b.-dılar 172/17

ġamıda b.-dılar 173/20

ġam-gīn b.-dılar 165/7, 191/20, 208/12

ġāʾib b.-dılar 202/17

ḥākim b.-dılar 256/13

ḫatunlik b.-dılar 172/14

ḥayrān b.-dılar 202/13

ḥāżır b.-dılar 215/3, 221/15

helāk b.-dılar 169/12, 279/6

ḫiẕmetide b.-dılar 160/2

ḫursend b.-dılar 149/2, 157/9, 161/4, 237/20

kāfir b.-dılar 276/13

ḳarı b.-dılar 166/9

ḳaytar b.-dılar 195/2

kette b.-dılar 157/18

kirgüzmes b.-dılar 273/6

māʾil b.-dılar 186/1

meşġūl b.-dılar 211/3, 238/6, 270/1, 270/5, 270/12, 279/8

mütevellid b.-dılar 180/17

peder-i āzār b.-dılar 240/19

perīşān-ḥāl b.-dılar 150/9

peydā b.-dılar 253/4

piyāde b.-dılar 253/10

revān b.-dılar 151/9, 162/13, 185/4, 191/20, 195/21, 252/9, 253/6

selīmü'l-aʿżā b.-dılar 275/6

şādmān b.-dılar 220/11

tanuş b.-dılar 224/21

taşlamakçı b.-dılar 273/7

teng̃ b.-dılar 194/17

ümīdvār b.-dılar 246/8

vefāt b.-dılar 170/15, 171/1, 256/20, 256/21, 279/16

yaşar b.-dılar 240/5

yatmas b.-dılar 214/10

yolġa revān b.-dılar 147/12

ḫalāṣ b.-ġay-min 225/21

ḥürmetlik b.-ġay-min 205/13

ḫalāṣ b.-ġay-sin 226/20

yoḳ u nā-būd b.-ġay-sin 246/2

b.-ġusıdur 179/5

maʿmūr b.-ġusıdur 247/5

b.-ġay 217/7

bī-ḥadd ü bī-ḥisāb b.-ġay 192/10

devlet ü saʿādet b.-ġay 236/4
feraḥlik b.-ġay 188/4
ferişte b.-ġay 218/12
keffāret b.-ġay 269/6
maʿmūrlik b.-ġay 228/12
ne b.-ġay 197/20
niçük b.-ġay 168/16
nime b.-ġay 265/6
nişāne b.-ġay 157/20
oġul b.-ġay 263/10
pādişāh b.-ġay 263/10
saʿādet-i sermedī b.-ġay 238/11
Yūsufum b.-ġay 223/1
zer-dār b.-ġay 192/11
nāmesi b.-ġay 246/8
yoḳ u nā-būd b.-ġay-siz 245/17
ḫīre b.-uy 179/21
emīn b.-ay 251/3
ḳadrlik b.-ay 187/1
meşġūl b.-ayın 260/1
pesend b.-ayın 199/12
min.maṅga b.-ġıl 219/5
müselmān b.-ġıl 177/11
āgāh b.-ġıl 245/2
behre-mend b.-ġıl 204/8
b.-sun 174/16
āsān b.-sun 251/3
berāber b.-sun 205/17
evlādıṅgġa b.-sun 158/15
ḫalāṣ b.-sun 191/18
ḫayāliṅgde b.-sun 212/2
işim b.-sun 249/2
kefenim b.-sun 187/7
köp b.-sun 150/5
ḳul b.-sun 203/17, 239/15
müselmān b.-sun 262/8
peydā b.-sun 159/3
rāżī b.-sun 272/6
rūşen b.-sun 191/7
ṣāf u rūşen b.-sun 229/15
sāyesiçe b.-sun 154/12
yaz b.-sun 182/18
ẓāhir b.-sun 234/18
ʿavret-pūşim b.-sun 187/7
muḳayyed b.-uṅg 261/2
ḳāʾil b.-uṅglar 163/12
āgāh b.-uṅglar 255/6
bīzār b.-uṅglar 278/5
iḳrār b.-uṅglar 163/12
peşīmān b.-uṅglar 163/11
ḫaber-dār b.-sunlar 224/15

saʿādet-mendi b.-sam 207/16

barur b.-sam 231/11

ḥimāyet b.-sam 186/10

ḳaşıda b.-sam 218/14

ḳılur b.-sam 223/9

ḳul b.-sam 194/5, 206/11

miḥnetde b.-sam 273/3

min b.-sam 219/14, 228/17, 229/14

ilgeri çıḳar b.-saŋ͡g 158/6

ḳorḳar b.-saŋ͡g 210/15

müselmān b.-saŋ͡g 175/12

oġul b.-sa 151/19

yaramas b.-sa 154/21

andaġ b.-sa 159/7, 174/15, 187/3, 208/5, 214/7, 226/6, 248/20

bar b.-sa 164/9, 256/11

birgen b.-sa 156/2

bülend b.-sa 155/5

cānım b.-sa 151/14

cevāb birmeġan b.-sa 156/2

çāk b.-sa 216/17, 216/18

çıyanları b.-sa 187/9

defʿ b.-sa 198/8

ferzendi bolmaġan b.-sa 204/15

giriftār b.-sa 188/4

günāh ḳılġan kişi b.-sa 198/4

günāhı b.-sa 154/17

hem b.-sa 159/11, 195/18

her ne b.-sa 189/14

ḳandaġ b.-sa 206/1

ḳarındaşıŋ͡g b.-sa 241/11

kilgen b.-sa 176/13, 266/17

kem-baġal b.-sa 156/2

ḳış b.-sa 160/13

kişi b.-sa 198/4

lāzım b.-sa 203/1

mālda b.-sa 156/3

muvāfıḳ b.-sa 200/13

mübtelā b.-sa 179/4

niʿmet b.-sa 160/10

ölġan b.-sa 191/14

ölmeġan b.-sa 191/14

perde b.-sa 199/9

peyġamber b.-sa 235/2

rāst b.-sa 164/9, 216/15, 278/12

rū-be-rū b.-sa 241/19

şundaġ b.-sa 230/1

tapḳan b.-sa 246/4

taramaḳ b.-sa 209/7

taş b.-sa 186/5

tirig b.-sa 187/7

vāḳiʿ b.-sa 188/4

vāḳiʿ bolgen b.-sa 254/6

vāḳıʿa b.-sa 244/2

yigen b.-sa 275/10

yoḳ b.-sa 172/5

yolı yoḳ b.-sa 244/9

yumaḳ b.-sa 209/7

ʿaybı b.-sa 193/19

ʿazīz b.-sa 182/4

ʿazīz ḳılġan b.-sa 204/7

ʿināyet-i Ḥażret-i ilāhī b.-sa 216/15

ḳarındaşım b.-sa 196/8

fermān-ber-dār b.-salar 161/1

açmaġan b.-salar 191/4

rū-be-rū b.-salar 182/13

ṣabr ḳılġan b.-salar 246/3

ṣūretlerni b.-up 215/7

at b.-up 276/10

aytken dik b.-up 272/17

baş b.-up 256/9

bīmār b.-up 171/1

bir b.-up 219/6

bī-dimāġ b.-up 172/9

bī-hūş b.-up 179/17, 189/1, 202/9, 203/4, 207/4, 218/7, 218/15, 238/14, 244/6

bī-ṭāḳat b.-up 188/16

bulġar-bāz b.-up 161/19

büryān b.-up 231/11, 259/19

cān b.-up 209/15

cemāʿa cemāʿa b.-up 252/13

cüdā b.-up 215/16

çekürtige b.-up 275/20

dü-tā b.-up 222/12

ikevlen b.-up 193/1

ilçi b.-up 177/12

imgen dik b.-up 215/12

firīfte b.-up 183/20

ġam-gīn b.-up 165/4, 228/10

ġāʾib b.-up 146/9, 181/13

giriftār b.-up 223/17

ḫacl b.-up 216/8

ḫalāṣ b.-up 248/17

ḫalḳa b.-up 152/20, 154/13

ḫarī-dār b.-up 205/10

ḫayrān b.-up 149/11, 149/13, 215/21

ḫāżır b.-up 217/1, 230/20

ḫoş b.-up 215/12

ḫoş-dil b.-up 278/19

ḫoş-ḥāl b.-up 225/4

ḫoş-ḥāl u ḫurrem b.-up 204/1

ḫūb-dost b.-up 224/6

ḫursend b.-up 150/4, 157/13, 174/16, 190/17, 231/6, 247/8, 268/14

hōş b.-up 198/9

icābet b.-up 197/21

ḳalḳan dik b.-up 174/2

kem b.-up 200/6

kette b.-up 158/10

köp b.-up 200/8

ḳul b.-up 197/1, 202/5, 220/17

küni b.-up 255/10

maḥrūm b.-up 272/10

mānend-i ḫūn b.-up 196/11

miḥmān b.-up 157/7

misāfir b.-up 172/21

münkir b.-up 242/11

müselmān b.-up 255/10

nā-çār b.-up 212/14, 213/14

nā-ümīd b.-up 186/11

nā-ʿilāc b.-up 182/20

nefsleriñgizġa b.-up 190/4

nevmīd b.-up 151/14, 151/19, 243/2, 273/5

pādişāh b.-up 173/14

perīşān b.-up 244/8

perīşān-ḥāl b.-up 174/21, 244/3

pest b.-up 198/10, 243/10, 243/13

b.-up 196/3, 209/14

peydā b.-up 148/3, 170/7, 185/14

piyāde b.-up 252/15

rāżī b.-up 187/20

rūşen b.-up 251/7

siz b.-up 203/18

ṣūretide b.-up 161/6, 173/3, 182/14, 191/21, 203/10, 269/18, 269/21, 270/2, 270/10, 271/16, 272/7, 272/16, 273/1, 273/7, 279/4

şādmān b.-up 183/10

ṭaʿām yimey b.-up 180/5

teñg b.-up 217/20, 219/19

turġan b.-up 172/20

töben b.-up 215/18

ümīd-vār b.-up 146/15

yelmeye b.-up 207/17

ẕākir b.-up 183/8

ziyāde b.-up 147/4, 189/6,

202/15

ziyāderaḳ b.-up 179/18

ʿāşıḳ u şeydā b.-up 202/12

zebūn b.-up baradur 202/15

şundaġ b.-up turġan eṣnāda 170/8

ziyāde b.-up 231/3

ʿāṣī b.-up 158/9

nā-ʿilāç b.-up 240/10

bī-hūş b.-up 250/15

fāriġ b.-ġanda 166/1

aylıġ b.-ġanda 266/12

rıḥlet ḳılur b.-ġanda 159/18

ṣaddaḳnā b.-ġanda 242/10

ṭūfān b.-ġanda 154/8

yıl b.-ġanda 256/20

bolup b.-ġanda 255/11

vaḳt b.-ġunça yoḳtur 171/4

birip b.-ġunça 239/8

nişāne b.-ġunçalik 218/13

gülistān b.-ġan 148/14

helāk b.-ġan 148/14

inimiz yoḳ b.-ġan 236/1

maʿrūf b.-ġan 146/3

meẕkūr b.-ġan 205/14

mübtelā b.-ġan 261/14

mükerrem b.-ġan 261/15

müşerref b.-ġan 261/15

peydā b.-ġan 148/9

ʿāşıḳ b.-ġan 230/5

ġāʾib b.-ġan aġamġa 238/16

ḥaḳāret b.-adurġan sözni 261/8

esīr ü yesīr b.-ġan 201/7

ġarḳ b.-ġan 201/16

ġāʾib b.-ġan aġa͡ŋ͡g 238/17

kebāb b.-ġan balıġ dik 279/1

defʿ b.-ġan bolmaġanı birle 271/18

meʾmūr b.-ġan işi͡ŋ͡gizni ḳılı͡ŋ͡g 152/8

b.-ġan vāḳıʿanı 272/20

b.-ġan vāḳıʿalarnı 243/18

ābād b.-ġanı 149/1

helāk b.-ġanı 156/13

meşġūl b.-ġanı 209/6

müselmān b.-ġanı ḫatunlarını 168/20

müselmān b.-ġanını 268/11

b.-gen vāḳıʿalarnı 216/21

müselmān b.-ġanlarnı 277/16

defʿ bolġan b.-maġanı birle 271/18

andaġ b.-ġanıñ 209/19

meʾmūr b.-ġanlarıda 262/9

muḥtāc b.-ġandın 210/17

nevmīd b.-ġanlar kāfirlerdür 247/10

revā b.-ġandın 258/17

müselmān b.-ġandın soñ 256/18

vefāt b.-gendin 170/20

fāriġ b.-gendin soñ 255/3

āşkārā b.-ġu dik 191/13

rüsvā b.-ġu dikdür-min 219/19

kette b.-up irdim 195/6

hem b.-maġay irdiñ 157/16

bī-hūş b.-ur irdi 182/10

ḫoş b.-ur irdi 242/6

muʿaṭṭar b.-ur irdi 180/4

pest b.-ur irdi 174/12

peydā b.-ur irdi 180/15

peyġamber b.-ur irdi 237/20

su b.-ur irdi 186/5

şīfte vü şeydā b.-ur irdi 200/2

zīr ü zeber b.-ur irdi 182/12

ziyāde b.-ur irdi 217/12

be-cān u dil-ḫarīdār b.-ur irdi 201/1

b.-ur irdi 209/4

b.-ur irdi 179/19

kette b.-ur irdi 180/15/

tirig b.-sa irdi 238/9

Yūsuf b.-sa irdi 236/13

tişüksiz b.-sa idi 263/9

ḳuvvet b.-sa irdi 168/3

müselmān b.-sa irdi 166/17, 166/19, 166/20

oġul b.-ar idi 263/9

nime b.-ġan irdi 267/20

ʿālem b.-maġay irdi 157/15

belā b.-maġay irdi 166/19

hīç peyġamber b.-maġay irdi 157/16

mihr ü maḥabbetlik b.-maġan irdi 151/8

irkeklikdin b.-maġan irdi 214/5

ayrıp b.-mas irdi 157/19

ḳattıḳçilik b.-mas irdi 161/1

ḳorḳunçı b.-mas irdi 260/14

pervāları b.-mas irdi 226/13

ol peyġamber b.-masa irdi 157/15

belā b.-megey irdi 166/17

birmaḳ b.-up irdi 194/2

maʿlūm b.-up irdi 239/19

sasıġ b.-up irdi 268/16

yıl b.-up irdi 226/7, 234/8

b.-up irdi 226/9

tirig b.-ġay irdiñ̄giz 197/2

meşġūl b.-ur irdiler 206/12

müteḫayyir b.-ur irdiler 198/17

helāk b.-maġay irdiler 166/20

dāḫ̱il b.-up irdiler 200/7

müselmān b.-up irdiler 279/7

tī̄re b.-ur imiş 199/21

peydā b.-urmış 158/14

ḫ̱ī̄re b.-ur imiş 199/21

āḫ̱ir b.-dı irse 260/3

aytur b.-sañ̄glar 201/9

vāḳiʿ b.-gen bolsa 254/6

ferzendi b.-maġan bolsa 204/15

perī̄şān b.-may 244/8

hī̄ç kim b.-maydur 206/1

kem b.-maydur 206/2

maʿlūm b.-maydur 150/17

almasek b.-mas 243/3

çıḳarıp b.-mas 204/2

devā b.-mas 272/10

edā b.-mas 180/4

işṭip b.-mas 242/14

fārīġ bolar b.-mas 251/4

ḫ̱oş-ḫ̱ūy b.-mas 201/3

nime b.-mas 273/3

oġurluḳ b.-mas 236/1

tutḳaḳlıġ ʿilleti b.-mas 238/16

tanıp b.-maydurġan bolupdur 149/3

andaġ b.-madı 251/17

dip b.-madı 269/6

ḥāṣıl b.-madı 223/15

hemesi b.-madı 160/14

hī̄ç nime b.-madı 226/9

köñ̄glüm b.-madı 268/1

köz açıp b.-madı 198/2

maʿḳūl b.-madı 167/17

müselmān b.-madı 277/5

nā-bī̄nā b.-madı 246/13, 246/15

niʿmet b.-madı 160/15

pest b.-madı 159/11

ẓāhir b.-madı 192/12

zāʾil b.-madı 146/7

vaḳtı b.-madı mu 268/12

günāh-kār b.-madılar 192/5

peyġamber b.-madılar 192/4

ʿaceb b.-megey 166/12

çirig b.-maġay 177/15

fā'idesi b.-maġay 278/8
mā'il b.-maġay 170/13
zevāl b.-maġay 266/10
ziynet-perest b.-maġay 170/12
'ilācı b.-maġay 278/7
perīşān b.-maġıl 246/12
ḥarām b.-masun 237/11
kem b.-masun 159/3
ṭāḳatı b.-masun 212/2
nevmīd b.-maŋg 247/9
yaḳın b.-maŋglar 236/9
sezā-vār b.-maŋglar 185/18
b.-masa 164/2, 177/13, 204/6, 211/18, 231/12, 246/2, 265/5
ḫāṭrı b.-masa 276/21
mālı b.-masa 269/15
vaḳt b.-masa 171/5
rū-be-rū b.-maḳ 175/19
tatlıġ b.-maġı 233/11
cüdā b.-maḳġa 249/4
hem-bister b.-maḳını 203/9
ḳul b.-uşıdın 203/17
kūr b.-uşıdın 212/19

boş -1- boş.
b. 187/9

boşat- -1- boşaltmak.
b.-ıp 221/6

bota -1- deve yavrusu.
b.+m 184/10

botala- -1- devenin yavrulaması.
b.-sun 182/18

boy -3- boy, beden, vücut.
b.+ıġa 199/1
b.+ıdın 243/11
b.+ları 176/10

boya -2- boya.
b. 276/1
b.+ġa 275/21

boyan- -1- boyanmak.
b.-ġan köylekni 188/17

boyluḳ/ük -3- boylu.
bülend b. 172/6
b.(boylük) 234/4
uzun b.(boylük) 269/10

boy(u)n -13- boyun.
b. (boyun) ḳoyup 162/10
b.(boyun) sunġan ḫil'atin kiygen 146/2
b. (boyun) sunmas 227/21
b.+ġa(boyunġa) 183/16
b.+dın(boyundın) 183/16
b.+ını 195/14

b.+ıġa 185/5, 264/4
b.+ıda 222/14
b.+ıdın 250/13
b.+umızġa 185/7
b.+larıġa(boyunlarıġa) 220/7, 253/11

böl- -1- bölmek.
b.-üp 170/5

bölek -16- bölüm, kısım, hisse.
b. 155/2, 191/1, 197/11, 200/16, 202/14, 205/7, 215/10, 270/21, 271/19
bir b. 147/15
bölek b. 195/13, 242/15
mundın b. 156/11
b. bölek 195/13, 242/15
b.+ini 170/5

böri -51- kurt.
b. 181/11, 181/12, 183/14, 184/4, 184/5, 184/17, 188/20, 189/5, 190/6, 190/9, 190/12, 190/21, 191/1, 191/2, 191/3, 191/6, 208/17, 235/18, 241/1, 241/3, 247/9, 275/10
b. yidi 192/1
b. iken 189/4
b. irdim 190/14
b. almaġandur 191/4
b.+ni 189/12, 189/13, 190/7, 190/8, 190/9, 190/10, 190/20, 191/8
b.+ġa 183/20, 184/6, 207/1, 241/7, 241/11, 241/14, 241/17, 241/20
b.+din 184/5, 190/16
b.+ler 191/8
Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı
b.+leri 191/10
b.+lerni 181/12, 184/5

bu -533- bu.
b. 146/6, 148/10, 148/11, 154/16, 154/17, 155/16, 156/11, 156/16, 156/19, 157/1, 157/5, 157/12, 157/15, 157/16, 157/17, 158/2, 158/16, 159/2, 159/4, 159/7, 159/10, 159/11, 159/15, 159/19, 160/10, 160/15, 160/16, 160/18, 160/20, 161/4, 161/13, 161/17, 161/19, 162/6, 163/3, 163/8, 163/12, 163/19, 163/21, 164/2, 164/3, 164/4, 164/11, 164/12,

164/20, 165/11, 166/1, 166/17, 167/9, 167/12, 168/9, 168/16, 168/20, 170/3, 170/11, 170/19, 172/20, 173/10, 173/11, 173/18, 174/6, 174/19, 174/20, 175/14, 175/18, 176/19, 177/3, 177/4, 177/18, 177/20, 178/4, 178/13, 178/15, 178/17, 178/18, 178/19, 178/20, 179/1, 179/2, 179/5, 179/16, 179/17, 180/15, 180/17, 180/18, 181/2, 181/8, 181/12, 181/18, 181/20, 182/17, 183/6, 183/9, 183/15, 184/6, 185/18, 186/15, 186/17, 187/5, 187/21, 188/4, 188/19, 188/21, 189/15, 189/17, 189/18, 190/3, 190/9, 190/18, 190/19, 190/20, 191/8, 191/13, 192/3, 192/14, 192/15, 192/16, 192/21, 193/5, 193/8, 193/11, 193/12, 193/14, 193/16, 193/17, 194/20, 195/8, 195/10, 196/5, 196/7, 196/10, 196/12, 197/3, 197/15, 197/19, 198/4, 198/5, 198/7, 198/11, 198/17, 198/18, 199/3, 200/11, 200/12, 200/16, 201/2, 201/6, 201/11, 201/12, 201/21, 202/5, 202/6, 202/7, 202/11, 202/12, 202/13, 202/19, 202/21, 203/3, 203/5, 203/14, 203/16, 204/4, 204/13, 204/15, 205/10, 205/12, 205/14, 206/2, 206/3, 206/6, 206/17, 206/18, 207/3, 207/8, 207/10, 207/13, 208/17, 209/13, 209/15, 210/15, 211/12, 211/15, 211/17, 212/4, 212/8, 212/10, 214/13, 215/21, 216/16, 217/2, 217/4, 217/6, 217/13, 217/18, 217/19, 218/2, 218/4, 218/7, 218/8, 218/10, 218/11, 218/12, 218/14, 218/15, 218/18, 219/1, 219/2, 219/6, 219/8, 219/12, 219/15, 219/18, 221/13, 222/2, 222/6, 222/21, 223/2, 223/19, 224/3, 224/5, 224/9, 224/18, 225/10, 225/16, 225/21, 226/7, 226/14, 226/18, 227/1, 227/4, 227/8, 227/9, 227/10, 227/11, 228/10, 229/3, 229/4, 229/5, 229/18, 230/9, 230/13, 230/16, 231/1,

231/5, 231/9, 231/10, 231/14, 231/20, 231/21, 232/5, 232/7, 233/7, 234/8, 234/15, 235/7, 235/16, 236/10, 236/11, 236/14, 237/21, 238/2, 238/4, 238/7, 238/11, 238/21, 239/4, 239/21, 240/11, 240/14, 241/4, 242/5, 242/12, 243/6, 244/4, 244/21, 245/16, 246/6, 246/7, 247/3, 248/5, 248/16, 248/20, 249/1, 249/8, 249/20, 250/1, 250/4, 250/6, 250/10, 250/13, 250/17, 251/2, 251/9, 251/17, 252/17, 253/4, 253/7, 253/9, 253/10, 253/12, 255/7, 255/17, 258/17, 258/20, 259/8, 259/9, 259/13, 259/14, 260/6, 261/5, 261/12, 262/3, 262/5, 262/15, 263/2, 263/14, 263/18, 264/7, 264/9, 264/14, 265/3, 265/4, 265/5, 265/8, 265/13, 265/18, 267/12, 268/4, 268/17, 270/17, 270/18, 270/20, 271/11, 273/2, 273/8, 273/20, 274/1, 274/2, 274/5, 274/9, 274/11, 274/21, 275/1, 276/10, 277/7, 277/14, 278/13

b. irdi 175/2, 184/2, 249/18, 266/15

b.+dur 254/1

b.+dur mu 216/7

b. turur 187/21, 257/4

hīç kimni b. 253/15

b. ata birle 153/11

b. ata 150/14

b. bāʿ iṣdin 146/10

b. biş taġdın 154/15

b. çölde 148/8

b. demgaça 147/4

b. dünyāda 151/1

b. işikni āstānesi 150/6

b. ferişţelerni 153/2

b. ferzend-i 152/15

b. ḫaberdin 176/3

b. ḫalḳ 148/8

b. ḫiẕmetiġa 150/4

b. kişi 200/14

b. ḳoy 153/21

b. ḳoynı kilgenide 153/17

b. kün 186/4, 208/5

b. nimerselerni 169/7

b. nūr-ı 146/8

b. öyni 154/16
b. sözġa 148/17
b. sözlerni 149/11
b. sözni 152/7
b. tört 153/18
b. üç 147/11
b. vāḳıʿalarnı 150/7
b. yaḳında 148/9
b. yan 149/1, 168/1, 221/4
b. yirde 149/1
b. yirġa 148/7
b. yirni 169/6
b.(bul) 148/14, 161/15, 174/5, 174/16, 190/15, 230/11, 242/4, 260/17, 268/4, 271/21, 277/7, 278/20
b.(bul) yirni 190/14
b.(bular) 148/12, 173/9, 174/5, 174/19, 182/15, 183/1, 187/7, 188/19, 191/21, 193/8, 193/17, 193/18, 193/20, 194/1, 194/7, 203/11, 224/7, 224/21, 235/20, 237/16, 239/9, 239/12, 239/14, 239/16, 240/18, 242/13, 243/8, 244/1, 244/19, 252/15, 252/19, 252/21, 255/7
b. +nı(bularnı) 160/7, 165/12, 167/8, 167/10, 168/14, 168/16, 174/1, 174/2, 174/7, 174/17, 176/11, 186/1, 193/14, 193/15, 218/19, 219/16, 224/5, 224/18, 224/19, 225/19, 228/9, 231/11, 231/12, 234/18, 236/2, 239/17, 239/19, 240/20, 241/5, 241/9, 241/12, 241/15, 241/19, 243/7, 251/16, 253/12, 255/7, 277/5, 277/12, 279/1
b. +nı(bularnı) anası 239/20
b. +nı(bularnı) arasıda 178/12
b. +ġa(bularġa) 160/13
b. +ġa(bularġa) 148/14, 174/16, 175/19, 184/7, 191/21, 200/6, 224/2, 239/9, 263/8, 277/9, 277/12
b. +dın(bulardın) 191/15, 231/12, 254/11, 277/8
b. +dın(bulardın) soñg̑ 237/15
buçuk -1- buçuk, yarım.
b. 205/12
buġday -23- buğday, başak burcu.
b. 174/16, 227/7, 228/9, 228/12, 228/13, 233/16, 236/2,

236/3, 236/9, 236/17, 236/18, 247/15
b.+nı 227/5, 227/6, 227/8, 229/4, 236/6, 275/15
b.+ġa 227/7, 228/9
b.+larnı 233/17, 237/6

bul- -1- bulmak.
b.-dı 200/3

bulaḳ -1- pınar, kaynak
b.+ı 147/3

bulġa- -3- bulamak, kirletmek.
b.-pdurlar 218/17
b.-y 188/15
b.-p 241/1

bulġanç -1- bulanmış, kirlenmiş.
perīşān u b. 228/1

bulġançuḳ -1- bulanmış olan, karıştırılmış.
b. 227/11

bulġar-bāz -1- [Tr.+Far.] kadınların birbiri ile cinsi münasebette bulunması*
b. bolup 161/19

buluḳsa- -1- [Tr.] pıhtılaşmak.
b.-dı 271/2

bulut -19- bulut.
b. 174/1, 174/2, 198/16, 200/1, 278/19, 278/21
aḳ b. 192/7
ḳara b. 198/1
b.+ı 278/13, 279/4
b.+nı 278/20, 278/21
aḳ b.+nı 154/11
şol b.+nı 154/12
b.+ġa 174/3, 198/16
b.+dın 278/19
b.+ı irdi 278/21

burç -8- [Ar.] burç, kale, köşe.
b.+ıdın 155/1, 215/1, 215/13, 222/4
bir b.+ıdın 155/2, 155/3

burḳaʿ -1- [Ar.] peçe, başörtüsü.
b.+nı 248/8

bur(u)n (1) -5- burun.
b.+ı(burnı) dik 227/4
b.+ını(burnını) 146/21
b.+ları 197/9
b.+larını 146/17
b.+larıġa 147/3

bur(u)n (2) -11- burun; önce
b. 171/3, 171/7, 171/8, 198/14, 250/8, 263/2

hemedin b. 199/19
b.+ġı b. 248/10, 250/19
b.+raḳ 167/12, 237/15
burūt -2- [Far.] bıyık.
saḳal u b. 157/18
b. almaḳ 158/1
būse -4- [Far.] öpücük, öpüşme.
b. ḳılay 159/13
b. ḳıla-min 159/14
b. ḳıldılar 208/12, 252/18
būstān -5- [Far.] bostan, bahçe.
bāġ u b. 210/6
b. dik 188/6
b.+nı 210/4
bāġ u b.+ım 210/5
b.+larnı 210/4
butaġ -2- budak, dal.
şāḫ u b.+ım yoḳ 204/10
b.+ı yoḳ irdi 180/14
būy -1- [Far.] koku.
b.-ı reyhān 183/4
buyur- -39- buyurmak, emretmek.
b.-adur 276/18
b.-adurġandur 231/1
b.-ur 225/15
işin b.-updur 211/4
b.-dı 156/19, 173/3, 173/15, 192/16, 199/7, 200/15, 205/16, 211/1, 215/5, 216/10, 221/18, 262/16, 264/9, 265/9, 266/19, 267/14, 267/8
b.-dılar 167/11, 233/7, 236/2, 236/5, 238/5, 238/6, 239/7, 240/12, 242/2, 242/21, 247/11, 268/21
müftīlerni b.-dılar 252/11
b.-saŋgız 216/11, 248/19
b.-ġan dik 173/16, 237/14
buz- -3- bozmak.
b.-masun 150/7
b.-up 149/9, 15617
buzav -3- buzağı.
b.+ımdın 165/14
b.+ları 165/15
b.+larını 165/17
buzuḳ -1- bozuk.
b. 176/20
buzul- -1- bozulmak.
b.-mas 212/18
bük- -2- bükmek.
b.-üp 221/2
tiz b.-üp 263/20

bülbül -3- [Far.] bülbül.

b.+ler 182/18, 183/1, 255/1

bülend -11- [Far.] yüksek.

b. 184/20, 200/14, 222/9, 226/10, 232/11, 255/6, 257/14

b. yirge 275/7

b. boldı 155/4

b. bolsa 155/5

b. boyluḳ 172/6

bülendlıġ -2- [Far.+Tr.] yükseklik.

b.+ı 173/17

b.+ıdın 278/18

bünyād -2- [Far.] temel, kök.

b. 212/4

bī̱ḫ ü b.+bünyādı bile 241/15

bürhān -1- [Ar.] delil, işaret.

b. 214/21

bürken- -1- örtünmek.

b.-ip 154/4

büryān -4- [Ar.] kebap edilmiş.

b. 222/14, 245/6

b. bolup 231/11, 259/19

büt -19- [Far.] put.

b. 264/2

b. ḳıldurup 264/1

b.+i 214/16

b.+ni 262/5, 264/3, 264/5, 268/13

bir b.+ni 160/19

b.+ġa 162/5, 262/4, 262/6, 276/15, 278/5

b.+din 163/7, 163/10

b.+ümġa 258/13

secde ḳıladurġan b.+ümdur 214/17

b.+ün͡g 258/12

ḳılınġan b.+ün͡gdin 214/18

büte -1- [Far.] pota, altın ve gümüş eritilen alet.

b.+siġa 197/17

büt-perest -1- [Far.] putperest, puta tapan.

b. irdiler 160/8

bütün -2- bütün, tam.

b. 158/19, 189/4

büzürg-vār -1- [Far.] büyük, yüce, ulu.

peder-i b.+ımdurlar 255/7

C

cādū-ger -3- [Far.] büyücü, sihirbaz.

c. 168/15

c.+dür 163/19

c. iken-sizler 177/17

cādū-gerlıḳ -1- [Far.+Tr.] büyücülük, sihirbazlık.

c. ḳılıp 168/13

cāfī -2- [Ar.] cefa eden.

sizni ʿāṣī vü c. 255/15

ʿāṣī vü c. 255/16

cām -5- [Far.] cam; kadeh, bardak.

c. 242/4, 242/5

c.+nı 240/12, 241/17

cāme -1- [Far.] elbise.

c. 183/9

cāmiʿ -1- [Ar.]cami, mescid.

mescid ü c.+ge 255/2

cān -43- [Far.] can; samimi, içten.

c. 152/10, 169/19, 171/10, 228/14, 251/3

c. u dil bile 203/8, 205/14

c. u dil birle 200/17, 202/12

c. u dilimni 209/4

c. alġalı 171/4

c. birdiler 179/15

c. birmaḳnı 171/12

c. birle 203/1, 265/15

c. bolup 209/15

c. ilter-min 195/18

c.+ge 271/17

belā-yı c.+ge 271/16

c.+dın 152/7, 195/14, 198/3, 220/16, 220/17

c.+dın kiçken Ḥażret-i 146/4

c.+ım 196/12, 211/17, 212/20

c.+ım bile 172/4

c.+ım bolsa 151/14

c.+ım idiñ 196/6

c.+ımnı alıñ 171/9

c.+ımnı ḫoşluġı 209/20

c.+ımnı 212/3

c.+ımġa 211/15, 211/16

c.+ımdın 213/2

c.+ıñ 186/12

c.+ını 246/9

c.+larnı 171/9

c.+larını 170/8, 200/4

cān-dār -1- [Far.] canlı, diri.

hīç c. 148/9

cānver -8- [Far.] canlı, yaratık; canavar.

c. 156/12, 185/14, 246/21

c.+ni 170/3, 170/7

c.+ler 170/9

c.+lerni 170/10, 170/11

cānverān -1- [Far., ç.] canlılar

c. 187/6

cāsūs -1- [Ar.] casus.

c.+durlar 235/20

cāy -7- [Far.] yer, mevki.

c. 262/11

c.+ġa 162/14

c.+din 193/13

c.+in͡g 265/18

c.+iġa 154/21

c.+idin 169/7

c.+idin turdı 230/1

cebbār -2- [Ar.] büyük hükümdar.

c.+ı 175/3

c.+larnı 175/3

cedel -2- [Ar.] tartışma.

c. 225/12

c. ḳıldı 225/14

cedy -1- Oğlak burcu.

c. 181/10

cefā -4- [Ar.] cefa, eziyet.

ḳılġan c. 195/17

c. ḳılay-siz 185/20

c. vü cevr ḳılmaḳnı 221/10

c.+larıdın 197/3

cehālet -2- [Ar.] cehalet, bilgisizlik.

c.+din 218/11

şunça c.+ler 164/13

cehd -2- [Ar.] cehd, çok çalışmak.

cidd ü c. bile 206/15

cidd ü c. ḳıldı 207/10

cehennem -1- [Ar.] cehennem.

c.+dür 191/5

cehl -1- [Ar.] cahillik, cehalet.

c.+i kildi 175/14

celāl -1- [Ar.] ulu, yüce.

c.+im 253/16

cemʿ -6- [Ar.] toplama, bir araya getirme.

c. boldı 267/15

c. ḳıldı 156/18

c. ḳılgey 255/11

c. ḳılmaḳ 204/2

c. ḳılmaḳnı 204/3

c. ḳılıp 252/8

cemāʿa -3- [Ar.] cemaat, topluluk

cemāʿa c. bolup 252/13

c. cemāʿa bolup 252/13

c.+ge 252/14

cemāl -21- [Ar.] güzellik, yüz güzelliği.

ḥüsn ü c. 179/17, 202/11

viṣāl-i c. 223/14
c.-i bā-kemāl 207/12
c.-i bā-kemālleridin 147/16
c.-i cihān-ārālarını 179/16
c.-i cihān-ārāñgızdur 258/3
c. boluptur 263/12
ḥüsn ü c.+im 258/17
ḥüsn ü c.+imni 258/14
ḥüsn ü c.+iñg 257/20
dīdār-ı c.+i bile 191/7
c.+in 168/11
c.+ini 218/12
ḥüsn ü c.+idin 199/21
c.+iñgiz 196/12
c.+leri 199/17
ḥüsn ü c.+leri 147/4
c.+lerini 180/5, 223/6
ḥüsn ü c.+lerini 151/7

cemāllik -1- [Ar.+Tr.] güzellik, güzel yüzlü.
c. 213/17

cemīʿ -16- [Ar.] hep, bütün.
c. 172/17, 178/13, 178/17, 180/13, 192/2, 199/12, 214/6, 242/13, 242/15, 252/7, 252/11, 253/14, 257/14, 260/6, 270/10
c. müşkilleri 179/4

cemʿiyyet -1- [Ar.] cemiyet.
c.-i ḫalḳ 181/5

cenāze -1- [Far.] cenaze.
namāz-ı c. 171/16

ceng-gāh -1- [Far.] savaş alanı.
c.+ġa 176/11

cennet -3- [Ar.] cennet.
c.+de 153/21
c.+deki 213/6
ḳılgen c.+ini 173/13

cennetī -1- [Ar.] cennet ehli.
c.+lerdür 260/19

cerāḥat -2- [Ar.] cerahat, irin.
c.+imge 245/13
c.+leri 275/5

cesed -6- [Ar.] ceset.
c.-i mübāreklerini 256/20, 256/21
c.+iñgni 177/13
c.+leri 212/17, 212/18
peyġamberlerni c.+leri 253/9

cevāb -63- [Ar.] cevap, yanıt, karşılık.
c. 149/6, 151/4, 154/16, 170/11, 178/15, 178/17,

178/18, 178/20, 179/1, 179/2, 179/3, 184/1, 194/4, 204/21, 213/20, 218/15, 225/12, 232/3, 238/8, 240/2, 242/20, 246/14, 247/21, 249/4, 254/4, 260/5, 260/13, 260/15, 260/19, 273/14
onunçı c. 179/5
c.-ı dil-peẕīr 232/7
c.-ı selām birip 162/1
c. aytmadılar 191/3
c. birdi 171/11, 202/2, 235/18, 251/13
c. birdiler 164/8, 238/12
c. birmedi 258/15
c. birmediler 182/3, 182/4, 190/1
c. biripdürler 260/5
c. birür-min 204/5
c. birür-miz 186/20
c. birür-sizler 195/11c. birgey-min 233/1
c. birsün 190/10
c. birgen 149/7, 156/1
c. birmeġan bolsa 156/2
c.+ım 246/3
c.+ın işitken 276/6
c.+ını 156/11
c.+ıġa 228/8, 245/21, 257/5
c.+ın͡ġızġa 228/10

cevāhir -6- [Ar.] cevher, kıymetli.
c. 210/7, 253/14
dürr ü c. 205/9, 210/6
c.+ler 183/3, 192/7

cevāhirāt -2- [Ar., ç.] cevherler.
c.+dın 147/3
c.+lar 216/1

cevānib -1- [Ar., ç.] taraflar, yanlar, yönler.
eṭrāf u c.+din 160/16

cevherāt -1- [Far.+Ar., ç.] cevherler.
c. bile 156/14

cevzā -1- İkizler burcu.
c. irdi 181/10

cevr -1- [Ar.] cefa, eziyet.
cefā vü c. ḳılmaḳnı 221/10

ceyb -1- [Ar.] yaka.
c.+de irdi 180/3

cezā -5- [Ar.] ceza.
c. 242/20
c. birür-sin 263/18
c.+sı 230/3, 265/2
c.+sıġa 226/7

cezm -1- [Ar.] kesme, sağlamlaştırma.

c. boldı 184/7

cidd -2- [Ar.] gayret, çalışıp çabalama.

c. ü cehd bile 206/15

c. ü cehd ḳıldı 207/10

ciger -2- [Far.] ciğer; çok sevilen.

c.+im 196/6

c.+ini 220/21

ciger-bend -1- [Far.] oğul.

c.+leridin 249/3

ciger-güşe -1- [Far.] ciğer köşesi, sevgili.

c.+lerim 184/16

cihān -3- [Far.] dünya.

ḫūrşīd-i c. 183/2

c.+nı 207/13, 207/14

cihān-ārā -2- [Far.] dünyayı süsleyen.

cemāl-i c.+n͡gızdur 258/3

cemāl-i c.+larını 179/16

cihān-numā -1- [Far.] dünya atlası, dünyayı gösteren.

c.+sıda 174/2

cihāzlik -1- [Ar.] ev eşyası, çeyiz.

c. 252/16

cilā' -2- [Ar.] parlaklık.

c. 218/5

āftāb u c. 218/2

civānlıġ -1- [Far.+Tr.] gençlik.

c.+ın͡g 257/19

civānmerdlik -1- [Far.+Tr.] cömertlik, yiğitlik.

c. 260/7

cöne- -3- dönmek, yollanmak.

c.-diler 236/15

c.-p 150/7, 195/4

cum'a -1- [Ar.] cuma, toplanma.

c. 200/11

cübbe -1- [Ar.] cüppe.

c.+sidin 243/9

cüdā -3- [Far.] ayrı, ayrılmış.

c. 249/3

c. boldum 209/14

c. bolup 215/16

cüft -4- [Far.] çift, eş.

c. 261/14, 274/11

c. boldı 230/11, 270/17

Ç

çāder -6- [Sans.] çadır.

ç. 162/20

ç. ḳıldılar 154/2
ç.+ni 154/4, 253/18
ç.+i bile 214/16
ç.+leriġa 253/18
çaġır -1- mavi hareli ela göz.
közi ç. 249/5
çaġla- -1- tahmin etmek, sanmak.
ç.-dılar 252/14
çāh -12- [Far.] kuyu, çukur.
ç. 191/20
ç.-ı Zemzemdür 156/12
ç.+nı 187/14, 191/15, 192/16
ç.+ke 240/15, 241/1, 248/16
ç.+da irdiler 192/13
ç.+dın 191/21, 240/15
ç.+ıdın 241/6
çāk -3- [Far.] çatlak, yırtık.
ç. 216/18
ç. bolsa 216/17, 216/18
çaḳ- -1- çakmak.
ç.-ġan dik 218/6
çāker -1- [Far.] hizmetçi, kul.
ç. ü bende 221/19
çaḳıl- -1- çakılmak.
ot ç.-dı 197/7
çaḳımçı -2- laf taşıyan, dedikoducu.
ç.+lardın bolur-min 191/4
ç.+larnı 191/5
çaḳır- -1- çağırmak, bağırmak.
ç.-ġan 230/6
çap- -5- kesmek, parçalamak.
taşḳa ç.-tılar 153/3
ç.-salar 171/12
ç.-ġalı 211/1
ç.-ıp 182/1
ç.-duġını ḳılıp 251/18
çāre -3- [Far.] çare, tedbir.
ç. yoḳ 195/12, 203/7
ç. yoḳdur 190/5
çarḫ -1- [Far.] çark, tekerlek.
ç.-ı felek 183/7
çarla- -13- bağırmak.
ç.-pdur 174/4
ç.-dı 218/3, 218/5
ç.-ġay-min 218/1
ç.-ġıl 156/4
ç.-p 159/1, 159/13, 209/8, 210/4, 212/10, 222/6, 229/16
ç.-ġanıdın 219/12
çarlat- -4- çağırtmak, bağırtmak.
ç.-ıp 221/12, 224/4, 224/16, 258/5

çārsū -1- [Far.] çarşı, dört yol, dört taraf.

ç.+da 225/15

çehārmīḫ -1- [Far.] çarmıh.

ç. ḳılıp 216/10

çeke -1- alnın iki yanı.

ç.+leride 180/2

çekmen -1- el dokuması kaşgar paltosu.

ç. 220/7

çekürtige -1- çekirge.

ç. bolup 275/20

çemen -2- [Far.] çimen, yeşil kısa otla örtülü yer.

ç.+lerde 183/5, 183/7

çend -3- [Far.] kaç, kaça, birkaç.

her ç. 199/15, 206/9, 268/17

çendān -6- [Far.] o kadar, o denli.

ç. 172/7, 221/7, 247/12, 251/5, 278/9

çengāl -1- [Far.] çatal; pençe.

ç.+ıġa 241/9

çep -1- [Far.] sol.

ç. 208/2

çerāġ -5- [Far.] fitil, mum.

ç. 173/9

ç. dik 201/17

ç. dikdürler 205/2

ç.+nı 173/10

ç.+lardın 173/10

çerm -1- [Far.] insan ve hayvan derisi.

ç. 161/18

çeşme -8- [Far.] çeşme, musluklu su haznesi.

ç. 148/3, 148/10, 199/1, 275/4

ç.+din 199/3

ç.+ni 199/1, 199/3

ç.+lerni 278/16

çıda- -5- dayanmak, tahammül etmek.

ç.-maġanıdın 221/8

ç.-may 202/12

ç.-may ḳıçḳırsun 221/8

ç.-ya'lmay 274/5

ç.-'lmaslar 272/2

çıḳ- -116- çıkmak, belirmek.

ç.-adur 199/2

ilgeri ç.-adur-min 158/5

ç.-ar-sin 215/9

ç.-ar 261/3

ç.-ġandur 237/10

ç.-ıpdurlar 180/20

ç.-tım 248/16, 248/17
alıp ç.-tım 216/4
ç.-dı 268/3
ç.-tı 155/1, 181/15, 207/20, 227/2, 227/3, 237/9, 238/1, 239/17, 256/5, 263/7, 263/13, 265/13, 267/16, 270/16
alıp ç.-tı 150/2
ḳavlap ç.-tı 215/20
ç.-tılar 150/1, 165/3, 165/18, 167/16, 169/5, 171/10, 200/1, 215/19, 216/16, 221/5, 231/16, 278/17
ḳan ç.-adılar 147/1
ç.-ġaylar 255/13
ilgeri ç. 158/7
ç.-ġıl 169/4
ç.-sun 221/4, 267/16
ç.-ıŋ͡ğ 168/20, 277/12
ç.-ıŋ͡ğlar 252/12
ḳarşu ç.-ıŋ͡ğlar 176/3
ḳarşu ç.-sunlar 176/2
ç.-sa 239/14, 239/15
ç.-ıp 155/5, 155/18, 156/6, 158/6, 158/16, 161/4, 167/8, 167/12, 169/9, 181/14, 184/20, 186/19, 188/16, 190/7, 198/10, 199/3, 199/4, 199/14, 208/7, 215/18, 217/5, 221/2, 231/11, 239/9, 243/2, 249/11, 250/6, 250/8, 254/9, 255/20, 264/10, 268/3, 269/17, 269/20, 270/21, 279/1
ot ç.-ıp 258/11
sular ç.-ıp 200/7
yügürüp ç.-ıp 149/17
ç.-ıp kitken 254/14
ç.-ıp kitti 254/13
ç.-ıp kittiler 191/1
ç.-ıp olturup 275/7
ç.-magünçe 188/12
ç.-ġan 267/3
ç.-ġan nimerselerni 237/21
zindāndın ç.-ar irdim 229/14
ç.-ar irdim 228/18
ç.-ar irdi 182/11, 243/9, 271/1
su ç.-mas irdi 200/6
ç.-ar imiş 241/6
ilgeri ç.-ar bolsaŋ͡ğ 158/6
ç.-maslar 207/21, 208/1
ç.-madı 149/7, 177/1, 181/14, 243/14, 243/16

saḳal ç.-maḳ 157/21

ç.-maḳnı 228/17

çıḳar- -34- çıkarmak.

ç.-ur-min 157/14

ç.-ur-sin 230/21

ç.-ur 228/20

ç.-urlar 225/15

ḳavlap ç.-dım 267/21

ç.-dıŋ͡g 153/12, 265/4

ç.-dı 200/9, 239/3

ç.-dılar 248/18, 253/20, 265/10, 266/20, 271/3

ç.-ġıl 155/12, 168/1

ç.-alik 164/21

ç.-sam 223/18

ç.-ıp 154/9, 167/18, 185/16, 187/15, 225/7, 239/2, 248/7, 266/16, 266/17

ç.-ıp bolmas 204/2

ç.-ġalı 192/1

ç.-ġan 260/9

ç.-mas 230/18

ç.-maŋ͡g 181/3

yoldın ç.-masunlar 162/4

ḳan ç.-masam 146/11

çıyan -2- çıyan.

ç. 164/19

ç.+ları bolsa 187/9

çiçek -1- çiçek

ç.+ler 183/1

çihre -1- [Far.] çehre, yüz.

ç.-i ʿālem-ārālarıdın 147/17

çiraylıġ/ıḳ/ik -19- güzellik, yakışıklılık.

ç. 174/6, 249/9

ç. boldılar 147/4

ç.(çiraylıḳ) 172/7

ç.(çiraylik) 161/6, 161/16, 162/18, 162/19, 163/3, 212/21, 249/10, 249/13

ç.(çiraylik) bolupdur 213/15

ç.(çiraylik) ir-di 213/16, 235/17

ç.(çiraylıḳ) irdiler 179/19, 182/12

ç.(çiraylik) kördüm 249/13

çirig -6- asker, ordu.

ç. 177/15, 177/16, 266/12

ç. bolmaġay 177/15

ç. yıġılıpdur 175/18

ç.+i 262/6

çirmaş- -2- birlikte dönmek, sarmak ya da bükmek.

ç.-ıp 227/7, 228/9

çoḳman -1- iri toparlak başlı kalın çomak.

ç. birle 264/10

çökür- -1- çöktürmek.

ç.-üp 149/21

çöl -2- çöl.

ç. 198/15

ç.+de 148/9

çöri -6- kadın köle.

ç.+si 204/19

ç.+leri 266/14

ç.+lerin 179/14

ç.+lerini 233/20

ç.+leriñiz 270/4

ç.+leriġa 270/3

çuḳur -2- çukur.

ç.+lar 233/4

ç.+larnı 233/4

çuvāl -5- [Far.] çuval.

ç.+larını aġzını 236/6

ç.+larıġa 236/2

ç.+larımızġa 236/19

ç.+larıñızġa 237/10

ç.+larıñızdın 237/9

çü -1- [Far.] gibi.

ç. 196/16

çün -3- [Far.] için; gibi, nasıl.

ç. 202/18, 207/4, 208/10

çünançi -4- [Far.] o şekilde, öyle.

ç. 237/14, 247/2, 278/3, 279/1

çünki -2- [Far.] şundan dolayı.

ç. 193/20, 261/7

çüri/ü- -3- çürümek.

ç.-di 257/3

ç.-ġan(çürüġan) süñek 169/18

ç.-mes 257/3

D

daġ -1- dağ.

d. 211/16

dāḫil -2- [Ar.] dahil, mensup.

d. boldılar 234/6

d. bolup irdiler 200/7

daḫl -2- [Ar.] girme, karışma, nüfuz etme.

d. ḳılmadılar 273/9

d. ḳılmañlar 167/19

daḳīḳa -1- [Ar.] dakika, bir saatlik zamanın altmışta birlik dilimi.

d. 213/3

dām -1- [Far.] tuzak, kapan, pusu.

d.+ımġa 211/21

dāmād -1- [Far.] damat, güveyi.

d. ḳılmaḳġa 202/19

damolla -2- [Far.] öğretmenlerin büyüğü.

d. 270/10

d.+sı birle 270/9

dān -2- [Far.] tane.

d.-ı buġday 227/7

dānā -3- [Far.] bilgili, alim.

d. 162/15, 228/4

d. irdi 205/15

dāne -2- [Far.] tohum.

d. 205/19

d.+si 227/5

dāstān -1- [F.] destan, epope, hikaye.

d.+lar 183/5

daʿvā -3- [Ar.] dava, mesele.

d.-yı peyġamberlikni 278/11

d. ḳılur-sin 278/11, 278/12

daʿvet -10- [Ar.] davet, çağırma, çağrı.

d. ḳıldılar 164/15

d. ḳılur 264/8

d. ḳılsa 233/1

d. ḳılġıl 177/19

d. ḳılsun 177/9, 177/21

d. ḳılıŋ͡g 163/9, 262/8

d. ḳılıp 164/13, 277/6

defʿ -4- [Ar.] def etme, kovma.

d. bolġan bolmaġanı birle 271/18

d. bolsa 198/8

d. ḳılġay 198/5

d. ḳılsa 271/17

defn -1- [Ar.] mezara gömme.

d. ḳıldılar 171/17

deh-yek -1- [Far.] onda bir; öşür vergisi

d. 148/19

delālet -1- [Ar.] delalet, yol gösterme.

d. ḳılıp 220/6

delīl -1- [Ar.] delil, kanıt.

d. birle 214/13

delv -3- [Ar.] kova.

d. 181/10

d.+ni 192/21, 193/3

dem -11- [Far.] soluk, nefes, zaman

d. 196/6, 269/17, 270/2

d. salıp 188/5

d. urdı 269/20, 270/3, 270/16

bu d.+gaça 147/4

d.+imni 245/9

d.+imde 232/9

her d.+i 261/19

dendāne -1- [Far.] diş tanesi; tarak, çark.

d. 173/18

der-ʿażb -1- [Ar.] azarlama, çıkışma.

d. boldılar 239/21

derd -13- [Far.] dert, gam, keder, kasavet.

d. 211/15, 223/4

d.-i firāḳını 242/7

d.-i firāḳı 220/21

d.-i firāḳıda 245/4, 249/16

d.-i firāḳıdın 191/18

d.-i firāḳın͡gızda 259/18

d.+ni 202/14

d.+din 173/6

d.+im 272/3

d.+imni 269/2

d.+in 211/16

derd-nāk -2- [Far.] dertli, tasalı, kaygılı.

d. boldı 197/9

āh-ı d. urup 196/19

derece -9- [Ar.] derece, basamak.

d. 189/18, 248/10, 278/15

yüz d. 200/14

d.-i ʿālīge 248/16

d.+de irdi 248/1

d.+sini 156/7, 156/9

dergāh -6- [Far.] tekke; makam, huzur, kat.

d.-ı Ḥażret-i ilāhīġa 225/21

maḳbūl-ı d. boldı 169/8

d.-ı ilāhīge 274/11

Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı d.+ıġa 219/12

d.+ıge 259/21

d.+ın͡gda 150/21

der-gūş -4- [Far.] kulağında.

d.-ı muraṣṣaʿ-pūş 181/6, 206/8, 235/9, 235/10

der-ḥāl -19- [Far.] hemen, şimdi.

d. 158/19, 177/5, 190/11, 197/21, 198/6, 207/8, 215/5, 221/15, 226/2, 229/14, 249/17, 253/3, 257/17, 260/21, 262/17, 263/4, 271/14, 277/11, 279/13

derīçe -1- [Far.] pencere, küçük kapı.

d.+leridin 253/13

dervāze -6- [Far.] kapı, kale kapısı.

d. 173/18

d.+din 237/12, 237/13, 237/14

d.+si 173/18

dervīş -2- [Far.] Allah için yoksulluğu

kabullenen kimse; ihtiyar, ihtiyaç sahibi.

d.-i dil-rīş 219/21

d.+lerġa 258/15

deryā -20- [Far.] deniz.

d. 187/6, 196/8, 199/8, 199/10, 265/10, 265/21, 266/21

māhīyān-ı d. 187/5, 196/19

māhīyān-ı d. yıġlaşur irdiler 189/15

d.-yı Nīlni 227/2

d.+nı 199/7

d.+ġa 189/11

d.+dın 227/2, 261/3

d.+sını 200/6

d.+sıġa 201/16, 261/3, 261/5

d.+larnı 181/6

destār -4- [Far.] sarık.

d. 237/17

d.+larını 182/6, 243/8

destārlik -1- [Far.+Tr.] sarıklı.

d. 252/20

dest-būs -1- [Far.] el öpme.

d. ḳılayın 214/3

deste -1- [Far.] deste, demet.

d.+si 258/9

destūr -1- [Ar.] izin.

d. birdiler 165/18

devā -4- [Ar.] ilaç, çare.

d. bolur 272/10

d. bolmas 272/10

d. ḳılayın 272/8

d.+sı 272/10

devāt -1- [Ar.] divit.

d. u ḳalem tilep 205/18

devlet -18- [Ar.] devlet.

d. 158/15, 239/3, 273/14

d. ü saʿādet bolġay 236/4

d. üʿizzetni 211/10

baḫt u d. 210/19

tāc u d. 200/17

d. birġıl 159/2

d.-i ebedī 238/11

d.+dür 211/11

d.+ni 210/19

d.+de 272/4, 273/2

d.+ke 231/21

d.+i 159/3

d.+ini 224/8, 224/11

tāc u d.+leridin 164/18

dıraḫt -7- [Far.] ağaç.

d. 180/14, 220/10

d.+nı 241/15, 278/17

d.+dın 180/17

d.+lar 200/8

d.+larını 200/7

dıraḫt-zār -1- [Far.] orman.

d. 278/1

di- -1228- demek, söylemek.

d.-ydür 150/15, 152/2, 240/13, 240/15, 240/16, 240/20, 240/21, 241/3, 241/5, 241/8, 241/10, 241/12, 241/13, 241/14, 241/16, 241/18, 241/19, 241/21, 242/1, 242/6

d.-r-min 232/11

d.-r-sin 169/19, 195/7, 211/15, 213/5, 242/9, 242/12, 242/13, 264/15

d.-r müsin 187/1, 242/8

d.-r 228/1

d.-r-miz 193/6, 264/5

d.-r-siz 152/5

d.-r-siz 202/21

d.-r-sizler 220/18

d.-rler 178/16

d.-p min 150/17

d.-pdür 171/13

d.-p iken-siz 245/18, 253/2

d.-p-siz 246/2

d.-pdürler 148/6, 154/1, 154/5, 158/2, 165/15, 169/13, 169/16, 179/7, 180/13, 181/11, 187/19, 191/12, 192/5, 199/5, 199/14, 200/8, 205/4, 209/1, 212/18, 215/11, 219/13, 242/16, 244/15, 246/16, 247/5, 248/2, 249/19, 250/7, 251/10, 276/1

d.-dim 218/21

d.-di 146/14, 149/7, 149/8, 149/12, 149/17, 150/3, 150/17, 151/3, 151/12, 151/13, 151/16, 151/20, 152/7, 153/9, 156/16, 157/17, 159/6, 159/13, 160/18, 161/3, 163/18, 163/20, 168/1, 170/3, 172/4, 174/4, 174/5, 174/10, 174/19, 175/6, 175/9, 175/14, 175/15, 176/17, 177/7, 177/11, 177/18, 178/4, 178/13, 182/21, 186/1, 186/13, 186/21, 187/2, 187/21, 190/11, 190/20, 191/5, 191/7, 191/19, 191/21, 192/3, 192/9, 192/11, 193/16, 193/19, 194/1, 194/13, 197/17,

198/12, 199/3, 199/12, 200/13, 201/12, 202/1, 202/8, 203/4, 203/7, 203/20, 204/5, 204/11, 205/17, 205/21, 206/5, 206/19, 206/21, 207/3, 207/11, 207/16, 208/1, 208/5, 208/6, 208/15, 209/5, 209/11, 209/19, 210/10, 210/12, 210/16, 210/19, 211/11, 211/20, 211/21, 212/2, 212/14, 213/3, 214/3, 214/17, 216/6, 216/7, 216/10, 216/14, 216/16, 216/18, 216/19, 216/20, 217/3, 217/7, 217/11, 218/2, 218/5, 218/6, 218/15, 219/1, 219/2, 219/20, 220/5, 221/3, 221/4, 221/9, 221/12, 221/13, 222/7, 222/8, 222/10, 222/11, 222/12, 222/19, 224/1, 224/3, 224/12, 224/13, 224/15, 224/16, 224/18, 225/6, 225/12, 225/17, 226/2, 227/10, 227/21, 228/3, 228/7, 228/11, 229/1, 229/15, 230/7, 230/9, 230/12, 230/14, 231/5, 232/8, 232/11, 232/18, 233/3, 233/10, 236/12, 238/9, 238/17, 239/5, 241/7, 241/10, 241/13, 241/16, 241/20, 242/5, 243/17, 246/20, 249/9, 249/14, 250/10, 250/12, 250/13, 250/14, 251/2, 251/4, 252/17, 252/20, 253/1, 253/3, 253/17, 254/20, 256/1, 256/8, 256/13, 256/16, 256/17, 257/5, 257/15, 258/1, 258/2, 258/3, 258/7, 258/10, 258/16, 258/18, 258/20, 259/16, 259/19, 260/1, 260/13, 262/12, 262/14, 263/3, 263/16, 263/18, 263/20, 264/1, 264/2, 264/5, 264/8, 264/10, 264/12, 264/13, 264/14, 264/16, 264/17, 264/20, 265/3, 265/5, 265/6, 265/8, 265/9, 265/16, 265/17, 265/18, 265/19, 265/20, 266/1, 266/5, 266/6, 266/7, 266/9, 266/10, 267/6, 267/7, 267/18, 267/21, 268/5, 268/6, 268/19, 268/21, 269/15, 270/7, 270/14, 271/8, 271/14, 271/17, 272/9, 272/11, 272/13, 272/16, 272/19, 272/21, 273/2, 273/8, 273/13, 274/1, 274/2, 279/5

d.-diler 146/21, 147/2, 147/8, 148/4, 148/12, 148/14, 148/17, 149/8, 149/10, 149/13, 149/17, 149/19, 149/20, 150/16, 151/1, 151/6, 151/13, 151/14, 151/17, 151/18, 151/19, 152/2, 152/9, 152/18, 152/20, 153/5, 153/17, 153/18, 155/17, 156/17, 157/14, 157/21, 158/7, 158/15, 158/19, 159/3, 159/6, 159/8, 159/10, 160/1, 160/16, 161/10, 161/16, 162/5, 162/6, 162/8, 162/9, 162/20, 163/8, 163/13, 163/19, 164/3, 164/7, 164/14, 165/1, 165/8, 165/10, 165/14, 165/15, 165/21, 166/4, 166/7, 166/9, 166/13, 166/18, 166/21, 167/12, 167/17, 167/19, 168/3, 168/10, 168/17, 168/18, 168/19, 170/10, 171/5, 171/6, 171/9, 172/2, 172/5, 173/7, 174/21, 175/1, 175/9, 175/20, 176/4, 177/6, 177/10, 177/20, 181/3, 181/9, 181/20, 182/16, 183/11, 183/17, 183/18, 183/21, 184/10, 184/11, 184/13, 184/17, 184/19, 186/10, 186/18, 187/6, 187/18, 188/12, 189/21, 190/5, 190/7, 190/9, 190/10, 191/6, 192/1, 192/18, 192/21, 193/10, 193/15, 193/16, 193/17, 193/18, 193/21, 194/9, 194/17, 194/18, 198/19, 198/21, 203/16, 204/9, 206/20, 206/21, 207/7, 207/9, 208/6, 208/14, 208/18, 208/19, 209/6, 209/11, 209/18, 209/20, 210/6, 210/11, 210/14, 210/17, 210/20, 211/5, 212/15, 212/16, 212/17, 212/20, 213/1, 213/5, 213/10, 214/19, 216/9, 216/12, 216/13, 216/15, 217/2, 217/10, 218/13, 219/4, 219/7, 219/12, 220/18, 221/15, 221/17, 222/7, 222/8, 222/9, 222/15, 222/16, 222/18, 222/21, 223/3, 223/10, 225/9, 225/13, 225/18, 225/21, 226/8, 227/12, 229/13, 230/18, 231/9, 231/13, 232/1, 232/6, 232/10, 232/13, 234/2, 235/4, 235/6, 235/13, 235/14, 235/16,

235/19, 235/21, 236/1, 236/3, 236/10, 236/13, 236/21, 237/1, 237/3, 237/4, 237/8, 237/19, 238/1, 238/3, 238/4, 238/15, 238/18, 238/20, 239/5, 239/6, 239/8, 239/12, 239/14, 239/16, 239/21, 240/2, 240/13, 240/15, 240/16, 240/20, 240/21, 241/4, 241/5, 241/6, 241/8, 241/9, 241/10, 241/11, 241/12, 241/13, 241/14, 241/15, 241/16, 241/17, 241/18, 241/19, 241/21, 242/3, 242/4, 242/9, 242/19, 243/4, 243/12, 243/16, 244/2, 244/8, 244/15, 244/17, 244/18, 245/9, 245/18, 246/10, 246/13, 247/4, 247/7, 247/8, 247/16, 247/17, 247/18, 247/21, 248/6, 248/8, 248/14, 248/15, 249/1, 249/9, 249/11, 250/20, 251/21, 252/1, 253/7, 253/8, 253/9, 254/9, 254/15, 254/20, 255/6, 255/8, 255/10, 256/4, 257/5, 257/6, 257/17, 258/4, 258/17, 258/18, 258/19, 258/20, 259/1, 259/13, 260/5, 260/18, 261/2, 261/4, 262/8, 262/14, 262/17, 263/10, 265/3, 266/20, 269/19, 270/1, 270/5, 270/20, 271/12, 271/18, 272/4, 273/11, 274/12, 274/13, 274/15, 275/1, 275/2, 275/9, 275/13, 275/16, 275/18, 276/12, 277/5, 277/8, 277/11, 277/15, 277/21

d.-gey-sin 149/9

d.-gey 242/12, 242/14, 255/17

d.-geyler 219/20, 242/12, 242/13, 255/16

d.-gil 201/10, 207/7

d.-sün 191/18

d.-n͡gler 201/6, 201/7

selām d.-n͡gler 195/12

d.-sünler 162/5

d.-sem 244/17, 268/18

d.-sen͡g 268/13

d.-se 205/14, 229/12, 263/4

d.-sek 182/16, 190/6, 239/12

d.-sen͡giz 190/6

d.-seler 174/15, 272/19

d.-p 146/2, 146/11, 146/13, 146/16, 147/11, 147/20,

147/21, 148/9, 148/10, 148/11, 148/13, 149/5, 149/6, 149/10, 149/13, 149/16, 149/18, 150/2, 150/6, 150/7, 150/18, 150/19, 150/20, 150/21, 151/4, 151/21, 152/15, 152/17, 153/1, 153/7, 153/8, 153/10, 153/11, 153/12, 153/15, 154/8, 154/10, 154/13, 154/14, 155/1, 155/3, 155/7, 155/8, 155/13, 155/16, 155/18, 156/1, 156/2, 156/4, 156/18, 157/8, 157/12, 158/5, 158/6, 159/1, 159/11, 159/12, 159/14, 159/17, 159/21, 160/6, 161/4, 161/17, 162/1, 162/9, 162/16, 163/5, 163/13, 163/16, 164/15, 165/4, 165/6, 165/20, 166/2, 167/9, 167/11, 168/15, 169/3, 169/10, 170/10, 170/12, 170/13, 170/14, 171/6, 171/19, 172/1, 172/3, 172/11, 172/12, 172/21, 173/14, 173/20, 174/10, 174/18, 175/8, 175/12, 175/13, 176/6, 176/19, 177/20, 178/13, 179/5, 179/15, 179/21, 181/21, 182/3, 182/7, 182/20, 182/21, 184/1, 185/3, 185/7, 185/8, 185/15, 185/18, 186/4, 186/6, 186/11, 186/16, 186/19, 187/4, 187/7, 187/10, 187/14, 188/17, 188/18, 188/19, 188/21, 189/3, 189/8, 189/14, 189/19, 189/20, 190/16, 190/17, 190/18, 190/21, 191/1, 191/2, 191/9, 191/14, 192/2, 193/6, 193/12, 193/15, 193/19, 194/2, 194/14, 195/1, 195/3, 195/7, 195/13, 195/16, 195/18, 196/4, 196/15, 196/19, 197/3, 197/5, 197/7, 197/13, 197/19, 197/21, 198/8, 198/15, 198/16, 199/6, 199/8, 199/9, 199/21, 200/2, 200/13, 201/4, 201/11, 201/15, 201/18, 201/21, 202/2, 202/7, 202/17, 202/21, 203/1, 203/3, 203/7, 203/15, 203/17, 203/21, 204/3, 204/4, 204/8, 205/10, 205/14, 206/2, 206/12, 206/13, 207/4, 207/19, 207/21, 208/5, 208/19, 209/13, 210/1, 210/8, 211/4, 211/12, 211/18, 212/3, 213/12, 213/13, 214/16,

215/2, 215/6, 215/13, 215/14, 216/6, 217/5, 217/14, 217/19, 219/9, 219/15, 220/2, 220/9, 221/2, 221/11, 222/1, 222/6, 222/10, 222/11, 222/15, 222/19, 222/20, 223/1, 223/6, 223/17, 223/19, 224/9, 224/18, 224/20, 225/3, 225/14, 226/15, 228/2, 228/14, 228/17, 229/18, 230/1, 230/19, 233/1, 233/7, 233/8, 233/17, 234/16, 234/18, 236/2, 237/4, 237/12, 237/17, 238/1, 238/5, 238/6, 238/9, 238/11, 238/14, 238/19, 239/7, 239/16, 240/8, 240/9, 240/11, 240/15, 241/2, 241/4, 242/1, 242/2, 242/20, 243/6, 243/14, 243/15, 243/21, 244/4, 244/6, 244/13, 244/14, 244/20, 245/12, 245/13, 245/19, 246/6, 246/8, 246/20, 247/1, 247/3, 247/11, 248/11, 248/17, 249/2, 249/6, 249/8, 249/14, 249/17, 250/2, 250/4, 250/6, 250/9, 250/11, 250/12, 250/17, 250/18, 251/2, 251/11, 251/12, 251/13, 251/18, 252/5, 252/12, 252/17, 252/19, 252/21, 253/4, 253/16, 254/11, 254/14, 255/4, 255/14, 256/11, 256/16, 257/3, 257/17, 258/14, 259/9, 260/19, 261/7, 261/14, 262/6, 262/14, 262/16, 264/15, 264/18, 264/19, 266/11, 266/17, 266/19, 267/3, 267/4, 267/6, 267/9, 267/12, 267/14, 267/16, 268/2, 268/11, 268/18, 268/20, 269/2, 269/11, 269/16, 270/7, 270/12, 270/15, 271/3, 271/15, 271/20, 272/5, 273/5, 274/6, 274/10, 274/20, 275/11, 275/15, 276/4, 276/5, 276/17, 276/20, 277/19, 278/9, 278/13, 278/20, 279/12

d.-p turup ḳaldı 243/19

d.-p bolmadı 269/6

d.-gen 148/13, 148/21, 159/19, 159/20, 160/7, 160/8, 169/11, 170/16, 170/17, 172/8, 172/12, 172/13, 180/2, 192/6, 197/19, 198/7, 202/7, 203/4, 203/6, 216/13, 239/10, 254/1, 273/4

d.-gen bir 249/4
d.-gen ḳızını 170/17
d.-gen ḳuşnı 157/1
d.-gen murādıŋġa 203/6
d.-gen oġlumnı 245/10
d.-gen oġluŋ 250/14
d.-gen sūdā-gerler 148/7
d.-gen üçün 182/4
d.-genimde 225/11, 245/10
d.-geni 241/4
d.-genlerini 240/10
d.-p irdim 216/4, 216/7, 230/4, 249/12, 251/16
d.-meseler irdi 148/5
d.-p irdi 185/17, 193/9, 198/5, 201/16, 210/5, 253/5
d.-r irdi 257/9, 257/10, 259/7
d.-p irdiŋiz 192/1, 249/13
d.-p irdiler 166/9, 190/1, 191/1, 194/5, 197/5, 197/16, 201/10, 201/14, 207/8, 217/1, 218/16, 222/11, 234/5, 241/3, 244/19, 271/10
d.-p irdiler 149/6, 184/6, 221/17, 253/1
d.-r irdiler 154/7, 156/21, 167/18, 171/3, 185/12, 200/15, 201/7, 203/14, 205/13, 219/5, 219/17, 220/16, 223/8, 241/18
d.-mes-min 230/21
d.-mediŋler mü 190/21, 208/17
d.-megil 262/17
d.-meŋler 201/5
d.-mesem 201/13
d.-ya'lmay 219/19
d.-maḳ 166/1
d.-maḳ bolur 172/15
d.-mek 278/2
ança d.-mek 184/18
d.-mek bolur 148/5, 163/14, 188/9, 278/2, 279/5
d.-mekni 245/8
d.-maḳnı 263/3
d.-mekġa 178/14
d.-mekke 260/14

dīdār -4- [Far.] yüz, çehre; görme, görüşme, karşılaşma.
d.-ı cemāli bile 191/7
d.+ını 279/12, 279/13
sini d.+ıŋ bile 209/21

dīde -3- [Far.] göz.

d.+din 196/11

d.+lerim 196/10

d.+lerimdin 196/5

dihḳān -1- [Far.] köylü, toprak sahibi.

d. 270/2

dihḳānçilik -3- [Far.+Tr.] çiftçi, toprakla uğraşan.

d. ḳılur irdiler 161/21

d.+ni 232/13

d.+ġa 158/11

dik -68- gibi.

d. 201/4, 263/15

āftāb d. 196/4

arḳası d. 158/18

āşkārā bolġu d. 191/13

at d. 154/20

ayrılġu d. 150/13

bād u ṣarṣar d. 253/6

bāġları d. 160/12

bir d. 176/10, 234/6

bizler d. 278/10

burnı d. 227/4

būstān d. 188/6

buyurġan d. 173/16, 237/14

çaḳġan d. 218/6

çerāġ d. 201/17

dürr-i yegāne d. 222/1

evvelġı d. 267/1, 275/6

gül d. 220/20, 245/5

içideki d. 244/5

kebāb bolġan balıġ d. 279/1

ḳızlarıñ d. 167/20

ḳoy d. 245/3

köñlideki d. 223/15

ḳurġaşun d. 196/3

küldürleġan d. 169/9

min d. 212/21

oġul d. 253/15

oḳ d. 201/17, 245/5

sīm-āb d. 196/3

sözlegü d. 215/21, 218/18

sözlegün d. 200/18

tavşı d. 158/18

ṭāvus-mest d. 200/20, 212/9

tişi d. 227/4

tügme d. 201/17

yay d. 201/17, 245/5

yıldaki d. 160/15

yibergen d. 278/3

zaʿferān d. 162/7, 220/20, 245/5

zehre d. 146/9

Zelīẖā d. 213/17

arḳası d. boldı 152/19

helāk bolġu d. boldı 211/15

közi d. boldı 271/1

aytken d. bolup 272/17

imgen d. bolup 215/12

ḳalḳan d. bolup 174/2

yolunġan ḳuş d. bolur-sin 215/1

Eyyūb d. bolur-sizler 271/8

bir d.+dür 174/6

çerāġ d.+dürler 205/2

rüsvā bolġu d.+dür-min 219/19

açılġan gül d. irdi 214/4

aytkenleri d. ḳıldılar 151/6

āvāzı d. ḳılıp 158/20

aytkenleri d. ḳılıp 233/8

un d. ḳılur 241/9

dil -9- [Far.] gönül, yürek, kalp.

be-cān u d. 206/2, 224/7

cān u d. bile 203/8, 205/14

cān u d. birle 200/17, 202/12

d.+im 196/5

cān u d.+imni 209/4

d.+ide 206/3

dil-bend -2- [Far.] gönül bağlayan.

d. 181/19

ferzend-i d. 181/18

dīlber -1- [Far.] gönlü alıp götüren, güzel kız.

d.+im 196/6

dil-ẖˇāh -1- [Far.] gönül isteği, gönül dileği.

d.+ım 209/16

dil-ẖarīdār -1- [Far.] gönül alıcı.

be-cān u d. bolur irdi 201/1

dil-nüvāz -1- [Far.] gönül okşayan.

pādişāh-ı d.+ımızsiz 255/5

dil-peẕīr -1- [Far.] gönlü razı eden, kalbin kabul ettiği.

cevāb-ı d. 232/7

dil-rīş -1- [Far.] yüreği yaralı, dertli.

dervīş-i d. 219/21

dimāġ -3- [Ar.] beyin, akıl, şuur.

d.+ı 180/4

d.+ımnı 250/17

d.+larıġa 250/16

dīn -7- [Ar.] din, şeriat.

d.+de 266/5

d.+im 266/6

d.+imniṉg 267/21

d.+iṉg 266/6

d.+ide irdiler 276/12

d.+idür 266/6

diŋ̂ -1- denk, benzer krş. **teŋ̂**

d. 167/21

diŋ̂iz -1- deniz.

d.+deki 267/5

dirhem -3- [Ar.] dirhem, gümüş para.

d. 195/1

d.+ġa 195/1

d.+din 194/1

dirīġ -2- [Far.] esirgemek; eyvah, vah.

d. 212/3, 234/16

div -3- dev.

d.-i melʿūn 160/21

d.+ni 160/19

d.+lerni 272/16

divān -1- [Ar.] divan, meclis.

d.+ıdın 245/8

dīvānelik -1- [Far.+Tr.] delilik, budalalık.

d. 202/17

dīvār -11- [Far.] duvar.

d. 155/3, 155/5

d. örür irdiler 154/20

d.+ġa 212/13, 221/7

d.+dın 154/21

d.+ını 211/8

d.+ıġa 212/5

d.+ıdın 155/1

bir d.+ıdın 155/1

diyār -1- [Ar.] memleket, ülke.

d.+ıda 196/17

dost -17- [Far.] dost.

d. 171/8

d. tutadur 219/11

d. tutar irdiler 225/2

d. u yārımġa 152/13

d.+min 150/15

d.+ġa 171/8

d.+um 189/10, 193/11, 253/16, 255/17, 279/10

uluġ d.+um 151/5

d.+uŋ̂ı 189/17

d.+ını 151/11

d.+lar 208/11

d.+larım 218/4

d.+raḳdur mu 277/4

dostluḳ -2- [Far.+Tr.] dostluk.

d.+ı 150/17

d.+ını 150/17

duʿā -74- [Ar.] dua.

d. 155/11, 187/21, 207/6, 207/13, 223/7, 245/17, 246/2, 246/5, 252/6
d.-yı ḫayr ḳıldılar 207/9
d. alay 251/2
d. alıpdur 208/19
d. birle 205/3
d. ḳılay 158/15, 251/3
d. ḳılayın 252/5
d. ḳılay-min 191/6
d. ḳıldı 232/4, 249/15, 269/2
d. ḳıldılar 150/2, 150/6, 155/10, 159/2, 175/20, 184/21, 185/3, 190/9, 191/8, 197/21, 207/16, 208/15, 251/4, 258/18, 260/19, 278/14
d. ḳıldım 159/6
d. ḳılġanlarını 150/8
d. ḳılġay-siz 152/14
d. ḳılıñ 159/9
d. ḳılıp irdiler 208/9
d. ḳılıp 208/13
d. ḳılsalar 207/15
d. ḳılsañız 204/11, 208/15
d. ḳılurlar 207/14
d. ḳılurnı 204/12
d.+nı 159/4, 162/16, 187/21, 188/4, 204/13, 226/14, 226/15, 226/18
d.+ġa 206/12
d.+da 207/7
d.+dın 251/4
d.+sı 249/17
d.+sını 269/2, 274/18
d.+sını alayın 250/2
d.+lar 209/3
d.+ları 157/21, 197/21, 206/13, 251/4, 260/21, 277/11, 278/14
Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı d.+ları 204/18
d.+ların 159/4
d.+larını 204/16, 208/16

duʿā-bāzlik -l- [Far.] hile, dalavere.
d. ḳılıp 244/3

dūzaḫ -13- [Far.] cehennem.
d. 212/21
d.+nı 164/18, 169/12, 277/10
d.+ge 242/16
āteş-i d.+ge 185/18
d.+ḳa 169/11, 220/3
d.+da 278/7
d.+dın 231/15, 255/17, 279/11

beliyyet-i d.+dın 220/2

dü-gāne -1- [Far.] çift, ikiz.

d. 252/7

dünyā/e -14- [Ar.ö.i.] dünya, dünyalık.

d. 155/16, 260/10

(dünye) d. 207/19, 207/21, 208/1, 208/6, 208/7

mini d. 260/17

d.+da 208/13, 231/14, 260/11

bu d.+da 151/1

d.+dın 260/12, 260/17

dürr -8- [Ar.] inci.

d. 201/4

beççe-i d. 235/9, 235/10

d.-i yegāne dik 222/1

d. ü cevāhir 205/9, 210/6

d. ü der-gūş-ı 181/6

ġulām-ı d. ü der-gūş-ı 206/8

dürūd -1- [Ar.] selam.

d. ayttılar 187/17

dürüştlik -1- [Far.+Tr.] kabalık, sertlik.

d. ḳılıp-sin 149/13

düşmen -7- [Far.] düşman.

d. tutarlar 192/3

d.+dür 181/20

d.+dürler 242/14

d.+ni 224/12

d.+ġa 176/1

d.+ler 208/12

d.+lerġa 204/10

düşmenlik -4- [Ar.+Tr.] düşmanlık.

d. 182/1

d. ḳıladurġan 186/16

d. ḳıladur-min 159/17

d. ḳıladur-sin 211/18

dü-tā -1- [Far.] iki büklüm, kamburu çıkmış.

d. bolup 222/12

E

ebedī -1- [Ar.] ebede mensup, sonu olmayan.

devlet-i e. 238/11

ebedü'l-ebed -1- [Ar.] daima.

e. 278/7

ebīre -2- torunun torunu

e.+lerini 252/7

İbrāhīm Ḫalīlu'llāhnı e.+si 201/18

ebr -3- [Far.] bulut.

e.-i nevbahār 202/18, 207/5, 208/10

ecel -2- [Ar.] muayyen olan vade, ömrün sonu.
e. 171/2
e.+din 171/8

ecnās -1- [Ar., ç.] cinsler, çeşitler.
e.+dın 205/6

ecr -1- [Ar.] karşılık, cevap.
e.+imni 172/10

edā -3- [Ar.] ödeme, yerine getirme.
e. bolmas 180/4
e. ḳıldılar 220/10, 252/7

ednā -1- [Ar.] pek aşağı, bayağı; az, pek az.
e.+sı 205/6

eflāk -1- [Ar., ç.] felekler, gökler.
ʿālem-i e.+ġa 276/2

efsūs -2- [Far.] yazık, eyvah.
e. 199/4, 254/16

eger -62- [Far.] eğer.
e. 148/5, 148/16, 152/10, 157/15, 158/6, 164/9, 166/20, 168/3, 168/8, 173/6, 174/11, 175/4, 176/12, 176/13, 176/15, 176/16, 179/19, 179/21, 188/5, 189/5, 190/6, 191/4, 191/13, 191/14, 194/4, 200/13, 201/8, 201/13, 202/21, 204/7, 206/3, 208/5, 210/15, 211/17, 212/2, 214/5, 218/21, 219/9, 222/13, 223/9, 223/18, 228/17, 230/11, 236/9, 236/13, 236/20, 239/15, 241/12, 241/19, 245/18, 248/1, 258/16, 259/5, 263/3, 268/1, 269/15, 272/3, 275/10, 276/21, 278/12, 279/11

ehl -22- [Ar.] sahip, malik.
e. 248/21
e.-i beytlerini 251/7, 277/15
e.-i ḳāfile 192/13, 193/5, 198/10, 198/17, 198/18, 244/5
e.-i ḳāfiledin 244/5
e.-i zindānlar 220/11, 220/12
e.-i ʿālem 216/5
e.-i ʿaraṣāt 255/14
e.-i ʿıyāllerin͡gizni 168/19
e.+ini 200/6
e.+iġa 237/6, 278/3, 278/15
e.+idin 279/6
e.+leri 166/15

ejder -2- [Far.] büyük yılan.
e. 199/5

e. imes irdi 199/5

ekābir -4- [Ar., ç.] büyükler, rütbece, görgü ve faziletçe büyük olanlar.

e. 203/13

e. ü eşrāf 252/11

e. ü eşrāflarıdın 231/3

yiberġan ʿālem ü e.+leridür 253/1

eke -1- abla.

e.+mni 252/17

ekrem -3- [Ar.] şeref sahibi, pek cömert.

Resūl-ı e. 194/15

Resūl-ı e. ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemġa 180/11

e. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 194/16

elbette -7- [Ar.] mutlaka; sonunda.

e. 147/10, 185/3, 213/10, 222/15, 231/1, 247/15, 278/11

elem -2- [Ar.] ağrı, acı, sızı, sancı.

e. 196/18

e. ḳıldı 197/20

el-ḥāl -1- [Ar.] şimdi, şimdiki halde.

e. 242/1

el-ḥamdüli'llāh -2- [Ar.] Allah'a hamdolsun, Allah'a şükür.

e. 155/2, 259/21

elḥān -1- [Ar., ç.] nağmeler, ezgiler.

e. iylerler 183/6

el-ḳıṣṣa -53- [Ar.] hülasa, hasılı, sözün kısası.

e. 152/3, 153/3, 155/3, 158/3, 159/2, 162/16, 165/16, 168/3, 169/8, 198/21, 199/14, 200/8, 202/8, 203/20, 205/8, 205/16, 208/20, 210/21, 212/18, 215/12, 217/11, 219/15, 220/3, 221/13, 222/3, 222/16, 223/5, 226/8, 227/21, 228/20, 231/18, 232/6, 233/21, 234/9, 236/14, 240/10, 242/16, 247/7, 248/8, 249/14, 250/7, 251/10, 251/13, 252/13, 253/17, 254/8, 254/11, 254/21, 255/18, 256/17, 264/7, 273/17, 273/21

emānet -4- [Ar.] emanet.

e. 155/8

e. taşnı 155/6

e. birdi 193/6, 193/11

emel-ḥāl -1- [Ar.] arzu hali, ümitlenme

durumu.

a.+ler 183/6

emīn -3- [Ar.] emin, güvenilir.

Cebraʾīl-i ī. 153/19

ī. bolay 251/3

peyġamber-i ī.+dür-min 278/4

emīr -2- [Ar.] bir kavmin başı; büyük bir hanedana mensup kimse.

e. ü ümerā 252/11

e. ü ümerāları 203/12

emlāk -2- [Ar.] ev, tarla, bahçe.

mülk ü e.+iŋ bile 245/17, 246/2

emr -15- [Ar.] emir, iş buyurma, buyruk.

e. 153/6, 268/10

e. ḳıldı 155/20, 198/16, 199/10, 257/16

e. ḳıldılar 239/6

e.+i bile 187/16, 267/1, 274/14

e.+i birle 234/9, 268/9, 276/11

Ḫudāy taʿālānı e.+ini 277/2

Ḫudāy taʿālānı e.+iġa 162/10

emvāl -2- [Ar.] mülkler.

māl u e.+iŋ 192/10

mülk ü e.+lerini 255/8

enār -2- [Far.] nar.

e. 274/21

e.+nı 274/21

enbiyā -4- [Ar., ç.] kendine kutsal kitap indirilmemiş peygamberler, yalavaçlar.

e. 190/13, 205/1, 205/2, 261/17

endām -1- [Far.] vücut, beden, insanın organı.

uyat e.+ıġa 161/17

endāze -1- [Far.] altmış santimetrelik bir ölçü; ölçek.

e.+siçe boldı 154/13

endek -6- [Far.] az, azıcık.

e. 159/10, 165/9, 183/10, 221/12, 247/7, 247/14

endekī -1- [Far.] az olan, pek az.

e. 198/9

endekkine -1- [Far.] az, pek az.

e. 223/16

endīşe -4- [Far.] düşünce, vesvese, merak.

fikr ü e. ḳılıp turgen 224/9

e. ḳılıp 221/6

e.+de irdim 224/13

e.+mġa 224/13

endūh -2- [Far.] gam, keder, tasa.

ġam u e. 245/12

e.+ide 258/2

engüşteri -1- [Far.] yüzük.

e. 181/5

ercümend -5- [Far.] muhterem, şerefli.

ferzend-i e. 148/2

ferzend-i e.+ni ḳol ayaġını 152/15

ferzend-i e.+ni yıġısın 148/2

ferzend-i e.+imġa 245/14

ferzend-i e.+ler 255/7

erre -1- [Far.] testere.

e. birle 171/11

errele- -1- [Far.+Tr.] testere ile kesmek.

e.-seler 171/11

erzān -1- [Far.] ucuz, layık, uygun.

e. 173/20

erzānçilik -1- [Far.+Tr.] ucuzluk.

e. 233/5

eṣaḥ -1- [Ar.] sahih, doğru.

e.+raḳ 257/4

esbāb -5- [Ar., ç.] gerekli şeyler, malzemeler.

e. 252/8

barur e.+ını 162/10

toy e.+ını 259/2

e.+ların 179/13

e.+larını 233/20

eṯer -4- [Ar.] etki, belirti, alamet.

e.+i 192/12, 202/14

olanı e.+ini 221/20

e.+idür 233/11

esīr -2- [Ar.] esir, tutsak.

e. ḳılıp 175/15

e. ü yesīr bolġan 201/7

eṯnā -17- [Ar.] ara, aralık, vakit.

e.+da 148/1, 152/20, 181/6, 184/5, 185/12, 185/14, 186/12, 192/13, 197/18, 202/4, 219/5, 223/19

ol e.+da 153/12, 159/8, 275/8

şol e.+da 250/21

şundaġ bolup turġan e.+da 170/8

eşrāf -3- [Ar., ç.] şeref ve itibar sahibi kimseler.

e. 203/13

ekābir ü e. 252/11

ekābir ü e.+larıdın 231/3

eṭrāf -8- [Ar., ç.] yanlar, uçlar, kıyılar.

e. u cevānibdin 160/16

e.+da 265/11

e.+ını 156/19

e.+ıġa 157/11, 187/12

yirni e.+ıda 246/17

e.+ıdaġı 189/6

e.+ıdaki 235/3

evḳāt -2- [Ar., ç.] vakitler, zamanlar, çağlar.

e. 271/5

e.+ım 268/18

evlā -1- [Ar.] daha uygun, daha layık.

e.+dur 153/8

evlād -18- [Ar., ç.] çocuklar; sülale, nesil.

e.-ı Medyenġa 276/7

e.-ı Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām 191/12

e.-ı Yaʿḳūb 185/14, 185/17, 185/20

mini e.+ımdın 158/13

e.+ın͡g 192/10

e.+ın͡gġa bolsun 158/15

e.+ı 207/17

kimni e.+ı bolur-sin 172/1

e.+ı irdi 276/9

e.+ıdın 157/14, 159/3, 159/9

e.+ların͡g 150/5

e.+ları 193/13

Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı e.+ları 188/13

ololarnı e.+larıdur 256/14

evliyā -3- [Ar., ç.] erenler, keramet sahibi olanlar.

e.+lar 205/1, 205/2

e.+larnı gūştı 190/13

evvel -33- [Ar.] önce, ilk, birinci.

e. 147/10, 152/10, 156/4, 165/21, 175/7, 178/20, 180/7, 181/10, 193/18, 194/8, 229/9, 237/9, 239/1, 258/17, 260/5

e.+i 179/2, 245/15

e.+de 206/1, 276/12

e.+idin 178/15, 178/18, 179/3

e.+ġı 181/1, 205/11, 233/18

e+ġıdın 258/7

e.+ġı dik 267/1, 275/6

e.+ġıdın 151/7, 225/8, 225/20

e.+raḳ 256/1

evvelā -1- [Ar.] ilk olarak, her şeyden önce.
e. 223/17

evvelīn -1- [Ar., ç.] evvelkiler, önce gelen insanlar.
e. ü āḫirīnni 255/11

ey -327- ey!
e. 146/11, 146/12, 146/14, 146/19, 147/9, 147/20, 150/14, 150/16, 151/11, 151/15, 151/18, 151/20, 151/21, 152/4, 152/5, 152/7, 152/10, 152/17, 152/19, 152/21, 153/4, 153/6, 153/9, 153/12, 154/12, 154/14, 155/6, 155/12, 155/15, 155/17, 155/19, 157/7, 157/12, 157/20, 158/7, 158/13, 158/17, 159/6, 159/9, 159/13, 159/16, 160/21, 161/8, 162/2, 162/7, 162/20, 163/19, 164/11, 164/16, 165/9, 165/13, 166/3, 167/1, 167/10, 167/20, 168/7, 168/13, 168/16, 168/19, 169/4, 169/6, 169/10, 169/2, 169/20, 174/14, 175/14, 175/18, 175/20, 176/4, 176/14, 176/21, 177/2, 177/3, 177/5, 177/8, 177/11, 177/20, 178/1, 178/4, 178/6, 178/14, 181/2, 181/18, 183/2, 183/9, 183/13, 183/14, 183/15, 184/8, 184/10, 184/16, 184/18, 185/6, 185/14, 185/17, 186/2, 186/9, 186/10, 186/18, 187/17, 187/19, 188/11, 188/19, 189/10, 189/11, 189/13, 189/17, 189/20, 189/21, 190/3, 190/6, 190/12, 191/2, 191/6, 192/9, 192/18, 192/19, 193/11, 194/7, 195/5, 195/10, 195/14, 196/21, 197/4, 197/16, 198/6, 198/14, 198/18, 198/19, 199/1, 201/2, 201/5, 204/1, 204/5, 204/7, 204/9, 206/19, 207/5, 207/8, 207/11, 208/4, 208/8, 208/13, 208/14, 209/4, 209/10, 209/13, 209/18, 209/20, 210/4, 210/11, 210/13, 210/14, 210/17, 211/10, 211/15, 211/19, 211/20, 212/1, 212/2, 212/14, 212/19, 212/21, 213/3, 213/5, 213/12, 215/1, 215/8, 216/1, 216/6, 216/11, 216/14, 216/16,

216/17, 216/20, 217/2, 217/3, 217/5, 217/6, 217/8, 217/10, 217/21, 218/4, 218/16, 219/2, 219/11, 219/21, 220/4, 220/15, 221/14, 221/16, 221/19, 224/10, 224/14, 226/3, 226/14, 226/19, 227/9, 227/16, 228/2, 228/7, 230/2, 230/11, 230/20, 231/8, 232/10, 232/12, 232/15, 232/17, 232/18, 233/10, 234/1, 234/15, 236/11, 237/1, 237/8, 238/21, 239/11, 242/5, 242/18, 243/18, 244/7, 244/13, 244/18, 245/16, 245/21, 246/9, 246/11, 246/21, 247/9, 247/13, 248/4, 248/9, 248/12, 248/15, 248/19, 250/3, 250/4, 250/17, 251/20, 253/7, 253/8, 253/16, 254/1, 254/12, 254/13, 255/4, 255/6, 255/13, 255/14, 255/16, 257/17, 257/19, 258/10, 258/12, 258/21, 259/4, 259/12, 259/17, 259/19, 261/1, 261/9, 262/11, 262/17, 262/18, 262/20, 262/21, 263/2, 263/13, 263/14, 263/16, 263/17, 263/21, 264/1, 264/7, 265/3, 265/4, 265/18, 265/21, 266/3, 266/5, 266/15, 267/13, 267/18, 267/19, 268/12, 269/1, 269/3, 269/16, 270/4, 270/15, 271/2, 271/6, 271/13, 271/16, 271/19, 272/2, 272/4, 272/6, 272/8, 272/9, 272/14, 272/20, 273/1, 273/7, 273/10, 273/11, 273/12, 274/4, 274/10, 274/13, 276/11, 276/15, 276/18, 276/20, 277/1, 277/7, 277/12, 277/13, 278/4, 279/10, 279/13

eyā -1- [Ar.] ey, hey!
e. 209/16

eyvān -1- [Far.] büyük sofra; oturulacak yüksek yer.
manẓara-yı e.-ı 200/9

eyyām -1- [Ar., ç.] günler, gündüzler.
e.+larını 207/14

ez-behr -1- [Far.] için, uğruna.
e.-i yegāne 252/7

ez-rūy -1- [Far.] ile, bakarak, üstünden.
e.-ı naṣīḥat 248/3

F

fāḥiş -1- [Ar.] mübalağalı, taşkın, aşırı.

f. iş ḳıldı 161/11

fāḥişe -3- [Ar.] ahlaksız kadın, aşifte.

f. 163/21, 164/4

f. iş ḳılġan yoḳ 164/5

faḳīr -2- [Ar.] zengin olmayan, parasız, züğürt

f. 269/7

ẕelīl ü f. 175/4

fā'ide -9- [Ar.] fayda, menfaat.

f. birmedi 220/19, 254/16

f. birmes 216/12

f. ḳılmadı 223/16

f. ḳılur 209/18

f. körer-miz 206/3

f.+si bolmaġay 278/8

f.+si yoḳ 159/7

f.+leriġa 248/17

fānī -2- [Ar.] ölümlü, geçici.

ʿālem-i f.+din 159/18, 160/1

fāriġ -3- [Ar.] vazgeçmiş, çekilmiş.

f. bolar bolmas 251/4

f. bolgendin soñg 255/3

f. bolġanda 166/1

fāsıḳ -1- [Ar.] Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın.

f.+larnı 166/13

fāsid -1- [Ar.] kötü, fena, yanlış, bozuk.

aḥvāl-i f. 186/17

faṣīḥ -1- [Ar.] güzel düzgün ve açık konuşan.

f. 183/8

faṣl -1- [Ar.] ayrıntı, ayrılma; bölüm.

f. 149/18

fāş -1- [Far.] meydana çıkma, duyulma.

f. ḳılmadı 230/1

fātiḥa -1- [Ar.] başlangıç, giriş; Kur'an'ın ilk suresi.

f. 162/14

fāżıl -1- [Ar.] fazilet sahibi, erdemli.

f. u fużalā 252/11

fażl -2- [Far.] fazla, ziyade, artık; üstünlük.

f. u keremi birle 228/18, 239/3

fedā -1- [Ar.] gözden çıkarma, uğruna verme.

f. iylep 209/15

fehmle- -1- [Ar.+Tr.] fehm etmek, anlama.

f.-p 229/5

felek -2- [Ar.] gökyüzü, sema.

çarḫ-ı f. 183/7

f.-i ġaddārnı 197/3

ferāġ-dil -1- [Ar.+Far.] canından bezmiş, yüreği terk edilmiş.

f. 173/1

feraḥ -2- [Ar.] gönül açıklığı, sevinç.

f.+dın 183/3

f. tapıp 183/10

feraḥlik -1- [Ar.+Tr.] mutluluk, huzur.

f. bolġay 188/4

ferāmūş -5- [Far.] unutma, hatırdan çıkma.

f. ḳıldıñ͡glar 185/15

f. ḳılıpdur-min 228/7, 253/8

f. ḳılmadıñ͡g 221/16

f. ḳılmap-siz 250/20

ferhūmendlik -1- [Far.+Tr.] talihli.

f. 153/11

ferīḳ -2- [Ar.] insan topluluğu.

ferīḳ f. 252/13

f. ferīḳ 252/13

ferişte -31- [Far.] melek.

f. 173/5, 226/18, 259/17, 273/7

f. birle 167/6

f. bolġay 218/12

f. irdi 199/5, 264/6

f.+dür 203/14, 259/7

f.+ni 273/8

f.+ġa 173/3

f.+ler 147/13, 150/14, 150/16, 153/9, 154/9, 154/18, 167/1, 167/2, 167/10, 176/19, 187/17, 197/16, 242/12, 242/13

f.+ler-miz 166/3

f.+lerni 168/11

bu f.+lerni 153/2

f.+lerġa 152/21

yiberġan f.+leridür-miz 168/9

fermān -31- [Far.] emir, buyruk.

f. 171/6, 251/17

f.-ı İlāhī boldı 156/4

f.-ı ilāhī 169/3, 234/2, 251/16

f.-ı ilāhīni 202/7

f.-ı vācibü'l-iẕʿān 189/19

f. kiltürdiler 155/15

f. ḳıladur 162/3

f. ḳıldı 187/13

f. yoḳtur 222/21

f. boldı 146/14, 147/2, 152/17, 154/10, 155/6, 169/1, 169/10, 169/2, 226/1, 274/20, 277/18
f.+ı bile 146/18, 154/9
f.+ı birle 147/13, 170/6, 264/6
f.+ını 163/10
f.+ığa 146/2, 267/9

fermān-ber-dār -3- [Far.] fermana uyan, emre itaat eden.
f. bolsalar 161/1
f.+min 152/6, 210/20

ferş -1- [Ar.] döşeme, yayma.
f.-i altun 183/7

feryād -9- [Far.] yardım istemek için çıkarılan yüksek ses, bağrışma.
nāle vü f. 274/8
f. ḳıldı 146/17, 197/4
f. ḳıldılar 195/19
f. ḳılġan 261/14
f. ḳılıp 221/6, 274/7, 275/8
f. urup 259/6

feryād-res -1- [Far.] feryad edenin imdadına yetişen.
f. yoḳ 197/11

ferzend -60- [Far.] oğul, çocuk.
f. 148/11, 158/7, 199/13, 204/11, 204/16, 216/16, 263/2, 263/3, 268/2
f. ḳılur 159/21
f.-i ādemni ayaġı 147/14
f.-i dil-bend 181/18
f.-i ercümend 148/2
f.-i ercümendimġa 245/14
f.-i ercümendler 255/7
f.-i ercümendni ḳol ayaġını 152/15
f.-i ercümendni yıġısın 148/2
f.-i ṣāliḥ 150/5
f.+im 184/10
f.+imni 148/11
f.+iñgni 246/12
İbrāhīm Ḫalīlu'llāhnı f.+idür 148/12
kimni f.+idür 148/11
f.+i 170/12, 170/13, 170/14, 232/6, 270/6, 270/13
f.+i bolmaġan bolsa 204/15
f.+i imesdür 203/14
f.+i yoḳ irdi 202/14
f.+iġa 152/21, 242/14
f.+ide 201/21
ādem f.+ide 201/3

f.+imiz bolur 206/4

f.+lerim 183/13, 244/18

f.+lerimni 245/16, 246/1

f.+leriñgni 275/17

f.+lerimizdin 155/12

f.+leriñgizni 270/10

f.+leri 147/4, 237/7, 270/8, 270/9

f.+lerni 270/11

f.+lerini 189/2, 190/13, 236/16, 272/16, 274/19

f.+leriġa 162/21, 175/21, 176/2

f.+leridin 156/1

ferzendlik -1- [Far.+Tr.] çocukluk.

f. 195/15

ferzend-ḫᵛān -1- [Far.] evlat olarak istemek, evlat edinmek.

f. ḳılayın 204/6

fevc -2- [Ar.] bölük, takım, cemaat.

fevc f. 252/13

f. fevc 252/13

fırṣat -6- [Ar.] fırsat, uygun zaman, elverişli durum.

f.+da 240/17, 242/5, 246/5, 246/10, 246/12

f.+ıdın soñg 203/4

fi'd-dünyā ve'l-āḫiret -1- [Ar.] dünyada ve ahirette.

sefiyyu'llāh f.+dür-sin 175/11

fidye -1- [Ar.] can kurtarma karşılığı verilen akçe.

f.+ni 153/14

fi'l-cümle -1- [Ar.] nihayette, sonunda.

f. 247/1

fiġān -1- [Far.] ıztırap ile bağırıp çağırma.

f. ḳıldılar 196/20

fikr -3- [Ar.] fikir, düşünce.

f. ḳıldı 224/7

f. ü endīşe ḳılıp turgen 224/9

f. ü ḫayāl ḳılıp 159/12

fīl -1- [Ar.] fil.

aṣḥāb-ı f.+ni 156/13

fi'l -1- [Ar.] fiil, iş, amel, hareket.

f.+leriñgni 177/17

firāḳ -22- [Ar.] ayrılık, ayrılma.

f. 197/20

hicr ü f. 201/16

miḥnet-i resīde-i bādiye-i f. 253/11

f.+ıñgda 210/8, 210/11

derd-i f.+ı 220/21

derd-i f.+ını 242/7

f.+ıda 185/3, 185/20, 196/17, 197/18, 207/1, 235/6, 259/19

derd-i f.+ıda 245/4, 249/16

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı f.+ıda 257/9

derd-i f.+ıdın 191/18

f.+ın͡gız 258/2

derd-i f.+ın͡gızda 259/18

f.+ları 223/5

ot-ı f.+ları 189/6

firīfte -4- [Far.] aldatılmış, kandırılmış.

f. bolup 183/20

f. ḳıldılar 183/18, 184/8

f. ḳılın͡glar 182/19

fūlād -1- [Ar.] çelik.

f. 218/3

fużalā -1- [Ar., ç.] faziletliler, erdemli kimseler.

fāżıl u f. 252/11

fülān -3- [Ar.] herhangi bir şahıs.

f. 192/20, 240/11, 244/11

fürḳat -1- [Ar.] ayrılık.

f.+ġa 196/16

füzūn -3- [Far.] çok, fazla.

f. 212/11, 217/7

ḥaddin f. 216/1

G

ġaddār -1- [Ar.] çok zulmeden, hain, merhametsiz.

felek-i ġ.+nı 197/3

ġāfil -1- [Ar.] gaflette bulunan, ihmal eden.

ġ. irdim 177/16

ġaflet -1- [Ar.] gafillik, boş bulunma.

ġ. birle 165/10

gāhī -4- [Far.] bazen, ara sıra.

g. 212/7, 253/11, 253/12

gāh u bī-gāh -1- [Far.] vakitli vakitsiz.

g. 207/7

ġā'ib -15- [Ar.] kayıp, görünmeyen.

ġ. boldı 184/6, 185/16, 199/5, 235/6, 235/17, 235/18, 264/9

ġ. boldılar 202/17

ġ. bolġan aġamġa 238/16

ġ. bolġan aġan͡g 238/17

ġ. bolup 146/9, 181/13

ġ. idin͡g 196/5

ġ. ḳılıp 185/6

ġ. ḳılıp-siz 146/13

ġā'ibāne -3- [Ar.+Far.] görmeyerek, görünmeyerek, arkadan.
ġ. 217/13, 217/19, 217/21

ġalaṭ -3- [Ar.] yanlış.
ġ. 241/4
ġ. sözdür 221/4
ġ.+ı 216/11

ġalbır -1- kalbur.
ġ.+nı 271/1

ġalebe -3- [Ar.] galibiyet, üstünlük.
ġ. ḳıldı 246/8
ġ. ḳılur irdiler 182/13
ġ.+ge 256/10

ġālip -3- [Ar.] galip, üstün gelen.
ġ. kildiler 173/12
ġ. kildim 267/7
ġ. kilmegen irdi 173/12

ġam -17- [Ar.] gam, keder, üzüntü.
ġ. 202/5
ġ. u endūh 245/12
ġ. u ḳayġu 244/12
ġ. u miḥnetġa 196/15
ġ. yimeġıl 238/17
ġ. yimegil 268/20
ġ. yip 175/8
ġ.+nı 228/18, 247/1
ġ.+ıńġda 196/11
ġ.+ı 244/9
Lūṭnı ġ.+ını sizçe yimes müdi 165/9
olanı ġ.+ını yip 165/9
ġ.+ıda 190/19
ġ.+ıda boldılar 173/20
sizni ġ.+ıńġızda 238/20

ġam-gīn -8- [Ar.+Far.] gamlı, kederli.
ġ. 197/9
ġ. boldı 265/1
ġ. boldılar 165/7, 191/20, 208/12
ġ. bolup 165/4, 228/10
ġ. ḳılmańġlar 168/6

ġam-ḫˇār -1- [Ar.+Far.] dert ortağı.
ġ. 196/16

ġamlik -1- [Ar.+Tr.] sıkıntılı, üzüntülü, kederli.
ġ. 249/1

ġam-zede -1- [Ar.+Far.] gamlı, yaslı.
ġ. 253/10

ġaraż -3- [Ar.] hedef, gaye, maksat.
ġ.+ları 167/18, 242/21, 243/20

ġarīb -6- [Ar.] kimsesiz, zavallı.
ġ. 152/13, 190/14, 201/6

ġ.+dür 266/1

kilġan ġ.+dür-min 222/6

ʿacīb ü ġ. irmes 231/16

ġarīblıḳ -1- [Ar.+Tr.] yoksulluk, kimsesizlik.

ġ. 195/17

ġarḳ -2- [Ar.] suya batma; boğulma.

ġ. bolġan 201/16

ġ. ḳıldılar 189/11

ġavġā -3- [Ar.] kavga, dövüşme, vuruşma.

ġ. 168/15

niçük ġ. 188/19

ġ.+sı 189/2

ġayb -1- [Ar.] gayb, bilinmeyen, gizli olan.

ʿālem-i ġ.+dın irdi 261/9

ġayret -1- [Ar.] geyret, çabalama.

ġ.+leri 225/14

ġayretlıḳ -1- [Ar.+Tr.] gayretli, çabalı.

ġ. yoḳ mu 168/6

ġażab -12- [Ar.] kızgınlık, dargınlık.

ġ. 278/21, 279/3

ġ. birle 186/1, 227/21

ġ. ḳılıp 272/12

ġ.+ımnı 243/17

ġ.+ı 174/13

ġ.+ıġa 164/7

ġ.+ıdın 168/5, 210/14, 226/4

ġ.+ları 242/18

ġażablan- -1- [Ar.+Tr.] öfkelenmek, kızmak.

ġ.-sa 174/11

gedā -7- [Far.] yoksul, dilenci.

g. 264/12, 264/14, 264/17

g.+nı 264/13, 264/15

g.+dın 264/17

gedālıġ -1- [Far.+Tr.] yoksulluk.

g. ḳılur irdi 268/15

genc -1- [Far.] hazine, define.

g.+lerni 181/8

ger -2- [Far.] eğer.

g. 183/5, 196/13

gerd -4- [Far.] toz, toprak.

g. ü ġubārı 234/17

yolnı g. ü ġubārı 150/2

g. ü ġubārını 199/2, 199/8

gerden -1- [Far.] gerdan, boyun.

g.+iġa 220/1

gerden-tāblik -1- [Far.+Tr.] boyun bükme.

g. ḳılur-sin 210/9

gevher -14- [Far.] elmas, cevher.

g. 187/12, 205/9, 264/12, 268/2

g.+ni 264/12

g.+din 264/2, 268/3

g.+din irdi 264/11

g.+im 196/7

g.+i 209/21

g.+leri bile 200/20

g.+lerni 264/14, 264/17

ġılmān -2- [Ar., ç.] tüyü, bıyığı çıkmamış gençler, köleler.

ḥūr u ġ. 153/1

ḥūr u ġ.+lar 253/14

ġırīv -1- [Far.] bağırma, bağrışma.

ġ. turdı 255/9

giriftār -7- [Far.] yakalanmış, tutulmuş.

g. bolsa 188/4

g. bolup 223/17

g. bolup-siz 271/10

g. bolur-sin 215/10

g. bolur-sizler 164/7

g. ḳılġay-sin 216/5

g.+durlar 240/19

giryān -3- [Far.] ağlayan, ağlayıcı.

g. 222/13, 231/11, 245/6

gīsū -4- [Far.] omuza dökülen saç, uzun saç.

g.+larnı 184/19, 209/7

g.+larını tarağıl 151/5

g.+larıġa 206/6

giyāh -4- [Far.] bitki, nebat, ot.

g. 147/15, 229/3, 246/18

öngen g.+larnı arasıda 246/18

ġonçe -2- [Far.] gonca, tomurcuk.

ġ. 196/6

ġ.+siġa 196/12

ġubār -5- [Ar.] toz.

ġ. alıp 158/11

gerd ü ġ.+ı 234/17

yolnı gerd ü ġ.+ı 150/2

gerd ü ġ.+ını 199/2, 199/8

ġulām -4- [Ar.] tüyü, bıyığı çıkmamış genç, köle.

ġ. 235/9, 235/10

ġ.-ı dürr ü der-gūş-ı 206/8

ġ.+nı 206/2

ġull -6- [Ar.] boyunduruk, boyna takılan zincir.

ġ. 220/7, 221/4, 222/14

ġ. u zencīrni 221/3

ġ. birle 198/12

ġ.+larnı 222/3

gūr -7- [Far.] mezar, kabir.

g.+nı 251/3

g.+da 212/15, 212/16, 212/18, 253/9, 257/5

ġurbet -1- [Ar.] gariplik, yabancılık.

ġ.+ke 196/14

gūristān -1- [Far.] mezarlık, kabristan.

g.+da 198/21

gūrpā -1- yaban eşeği ayaklı.

g.+larnı 200/10

ġusl -2- [Ar.] boy abdesti, yıkanma.

ġ. 184/19

ġ. ḳıldılar 275/5

ġuṣṣa -1- [Ar.] keder, kaygı.

ġ.+sı 270/12

gūşt -16- [Far.] meyvenin etli kısmı, dana eti, et.

g. 218/7, 218/9

g. birle 173/7

g. ornıda 218/17

g.+ıŋ͡gnı 225/16

g.+ı 257/2

evliyālarnı g.+ı 190/13

g.+ı bile 149/21, 218/3

g.+ını 170/1, 170/4, 218/4, 226/10

keyik g.+ını 158/13

g.+lar 170/6

aḳġan g.+larnı 169/18

gūyā -3- [Far.] söyleyen.

zebān-ı g. 207/10

g. ḳıldı 190/10

g. ḳılġıl 190/9

güft-gū -1- [Far.] sohbet konuşma.

g.+da irdiler 193/12

gül -9- [Far.] gül.

g. 180/2, 183/5, 196/12

açılġan g. dik irdi 214/4

g. dik 220/20, 245/5

g.+ler 182/18, 211/2

g.+ler bile 188/7

gül-āb -1- [Far.] gül suyu.

g. 238/14

gülistān -2- [Far.] gül bahçesi.

g. boldı 153/7

g. bolġan 148/14

gümān -6- [Far.] zan, düşünce, sezme.

g. ḳıladurġan iş yoḳtur 224/17

g. ḳıladur-min 224/16

g. ḳıldılar 229/18

g. ḳılıp irdim 224/17

g. ḳılıp 158/21

g. ḳılur-miz 278/11

güm-rāh -1- [Far.] yolunu şaşırmış.

g.+lar 161/4

günāh -39- [Far.] günah, Allah'ın emrine aykırı olan.

g. 159/16, 192/3, 216/17, 216/18, 230/5

g.-ı kebīredür 186/21

nime g. ḳıldım 149/11

g. ḳıldurġan 220/1

g. ḳılġan kişi bolsa 198/4

g. ḳılıp irdi 267/20

g. ḳılıp irdiñgiz 271/10

g. ḳılıp 210/16

g. ḳılmas irdi 220/2

g. ḳılmay 156/8

g.+nı 216/20, 216/21, 230/6

g.+nı ḳılmaġan 210/17

g.+dın 247/4

g.+ım 197/12, 229/11

g.+ımnı 228/7

g.+ıñgnı 210/16

g.+ı bolsa 154/17

g.+ı üçün 246/21

g.+ını 198/9, 219/21, 252/21, 253/1

g.+ını ötkin 198/7

g.+ımızını 248/10

g.+ımızġa 251/20

g.+ıñgızlarnı 248/14

g.+larıñgızını 252/1

g.+larıġa 230/13

g.+ların 156/11

g.+larını 231/12

aytken g.+larını 253/3

g.+larnı 155/13

günāh-kār -4- [Far.] günah işleyen.

g. 192/4, 230/7, 253/17, 255/15

güneh -2- [Far.] günah.

g.+din 215/5

g.+leriñgizni 255/17

gürūh -3- [Far.] cemaat, bölük, takım.

gürūh g. 252/13

g. gürūh 252/13

g.-ı bed-kirdārlardur-miz 251/20

güvāh -4- [Far.] şahit, delil, kanıt.

g. 163/16, 216/12

g.+dur 216/13

g.+ım 163/16

güvāhlıḳ/ik -5- [Far.+Tr.] şahitlik, delil.

g. 163/17

g.(güvāhlik) 242/13, 242/15

g.+lerini(güvāhliklerini) 242/14

güye -1- güve, kurtçuk.

g. 233/17

H

ḫaber -56- [Ar.] haber, son ve yeni havadis.

ḫ. 160/6, 163/8, 165/4, 245/17, 279/2

ḫ. kiltürdüm 208/6

ḫ. taptı 267/5

ḫ. tigürdi 252/10

ḫ. tigürdiler 157/7

ḫ. yitkürġıl 208/5

ḫ. yoḳ 216/2

ḫ. alġalı 188/20

ḫ. birdi 167/15, 173/16, 257/13

ḫ. birdiler 163/3, 234/6, 247/11, 250/21

ḫ. birdim 261/12

ḫ. birey 178/14

ḫ. birġan iken 171/8

ḫ. birgeli 151/16

ḫ. birgendürler 250/11

ḫ. birġıl 171/3

ḫ. biriŋ̑ 190/1

ḫ. birmaḳ üçün 162/19

ḫ. birür irdi 167/15

ḫ. bilsem 165/4

ḫ. boldı 173/20, 178/3, 199/19

ḫ. bolur mu kin 190/18

ḫ.+ni 176/5, 207/3, 248/20, 250/6

ḫ.+ġa 252/10

ḫ.+de 156/3, 165/15, 171/13

bu ḫ.+din 176/3

ḫ.+iŋ̑ 191/2

ölüm ḫ.+idür 171/6

ḫ.+i 203/17

ḫ.+ini 190/18, 250/1, 250/10, 251/1

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ḫ.+ini 252/7

ḫ.+imiz yoḳ 239/13, 242/3

ḫ.+iŋ̑izni 257/21

ḫ.+lerin 165/7

ḫ.+lerini 201/20

ḫ.+lerni 178/14

ḫaberçi -1- [Ar.+Tr.] heberci.

ḫ. 223/4

ḫaber-dār -2- [Ar.] haberli.

ḫ. boldı 250/1

ḫ. bolsunlar 224/15

ḫac -6- Hac.

ḫ. ḳıla'lmaydur 156/3

ḫ. ḳılġanlarnı 156/7

ḫ. ḳılġannı 156/9

ḫ. ḳılmaḳġa 155/20

ḫ. ḳılur 156/2

ḫ.+ġa 156/4

ḫacālet -6- [Ar.] utanma, utangaçlık, mahcubiyet.

ḫ.+ke 242/9

ḫ.+din 218/18, 239/17, 241/18, 248/9, 248/18

ḫacāletlik -1- [Ar.+Tr.] utanmak.

ḫ. boldı 241/8

ḫacāletmend -1- [Ar.+Far.] utanan kimse.

ḫ. boldı 270/5

ḫ̌āce -4- [Far.] hoca, efendi, ağa.

ḫ.+m 197/4

ḫ.+si 249/21

ḫ.+sini 249/21

ḫ.+miz 255/15

ḫācet -7- [Ar.] ihtiyaç, lüzum, gereklilik.

ḫ.+im 258/13, 258/16, 258/17

ḫ.+imni 258/18

ḫ.+iŋ͡g 258/19

ḫ.+ini 258/21

ḫ.+leri 258/19

ḫācī -1- [Ar.] hacca giden.

ḫ.+lerġa 152/4

ḫācib -1- [Ar.] kapıcı, perdeci.

ḫ.+leri 233/18

ḫacl -3- [Ar.] utanma, utangaçlık.

ḫ. 147/17, 190/16

ḫ. bolup 216/8

ḫaçır -1- katır.

ḫ. 175/16

ḫad(d) -14- [Ar.] had, derece; sınır.

ḫ.-i(ḫadd) belāġatġa 208/20

ḫ.-i(ḫadd) belāġatke 158/3

ḫ.(ḫadd) ü ḥisābı yoḳ irdi 251/15

ḫ.(ḫadd) ü ḥisābnı 269/8

ḳoylarını ḫ.(ḫadd) ü hesābı yoḳ 269/9

ḫ.+din 212/11, 217/7, 278/14

ḫ.+din füzūn 216/1

ḥ.+din ziyāde 251/6

ḥ.+in̂gde(ḥaddin̂g) 277/8

ḥ.+i(ḥadd) 192/15

ḥ.+ide(ḥaddide) 170/16

ḥ.+imiz(ḥaddimiz) bolur mu 190/14

ḫādim -3- [Ar.] hizmet eden, hizmetçi.

ḫ.+ler 233/7, 238/5

ḫ.+lerġa 238/4

ḥāfiẓ -1- [Ar.] hıfzeden, saklayan, koruyan.

ḥ.+lar 255/1

ḫˇāh -2- [Far.] isteyen, ister.

ḫ. 180/1

ḫˇāhla- -12- [Far.+Tr.] arzulamak, istemek.

ḫ.-ydurlar 202/21

ḫ.-dılar 234/14

ḫ.-san̂g 272/3, 272/14

ḫ.-sa 152/8, 237/3, 242/8

ḫ.-san̂gız 204/6

ḫ.-salar 222/4

ḫ.-p 261/17, 274/2

ḫ.-mas-min 278/4

ḥaḳ(ḳ) -51- [Ar.] gerçek doğru; Allah, hak; alakalı, ilgili.

ḥ. 199/11, 242/19, 261/17

Ḥ. 247/6

Ḥażret-i Ḥ. 178/11

Ḥ. sübḥānehu ve taʿālā 146/3, 154/8, 163/10, 178/12, 179/9, 187/13, 208/13, 208/21, 248/10, 251/6

Ḥ. sübḥānehu ve taʿālāġa 149/3

Ḥażret-i Ḥ. sübḥānehu ve taʿālā 146/18, 203/9, 215/4, 220/10

Ḥ. sübḥānehu ve taʿālādın 155/17, 169/2, 239/4

Ḥażret-i Ḥ. sübḥānehu ve taʿālādın 152/16

Ḥ. sübḥānehu ve taʿālānı dergāhıġa 219/12

Ḥ. sübḥānehu ve taʿālānı 148/6, 178/20, 240/19

Ḥażret-i Ḥ. sübḥānehu ve taʿālānı 210/10, 246/15, 271/11

Ḥ. taʿālā 228/19

Ḥ. taʿālādın 222/16

ḥ. u ḥürmetidin 153/11

ḥ.+dın 235/1, 261/17

ḥ.+ımda(ḥaḳḳımda) 195/10
ḥ.+ı(ḥaḳḳı) 232/9, 242/18, 253/16, 255/8, 267/13
ḥ.+ıdur(ḥaḳḳıdur) 232/9
ḥ.+ını 210/14
olanı ḥ.+ını(ḥaḳḳını) 213/9
ḥ.+ıġa(ḥaḳḳıġa) 204/18, 207/9, 207/16
ḥ.+larıñ͡gız 259/18
ḥ.+larıġa 247/19

ḥaḳāret -1- [Ar.] hor görme, incitme.
ḥ. boladurġan sözni 261/8

ḥaḳīḳī -1- [Ar.] hakikate mensup, gerçek.
ḥ. boldı 230/4

ḥākim -1- [Ar.] üstte bulunan; her şeye hükmeden Tanrı, hükümdar.
ḥ. boldılar 256/13

ḥāl -69- [Ar.] hal, durum.
ḥ. u aḥvāl 191/15
ḥ. u aḥvālimdin 206/12
ḥ. u aḥvāllerini 236/16
ḫaṭṭ-ı ḥ.183/4
ḥ. u aḥvālleriġa 187/5
ḥ. bile 197/3, 221/13
ḥ. birle 271/21
ḥ.-i imgekim 221/14
ḥ.-i öz 192/21
ḥ.+ni 206/17
ṣūret-i ḥ.+ni 264/16
ḥ.+ġa 202/13, 218/14, 244/9
ḥ.+de 147/18, 186/5, 189/2, 189/16, 189/19, 195/8, 206/11, 214/5, 218/11, 227/8, 228/2, 229/19, 235/8, 236/10, 246/11, 253/21, 258/21, 262/15, 273/7, 273/11
tartar ḥ.+de 152/12
ḥ.+dedürler 206/11
ḥ.+din 159/15
ḥ.+im 219/7
ḥ.+imni 197/2, 213/12
mini ḥ.+imni 190/21
ḥ.+imġa 211/17
ḥ.+iñ͡gni 177/16
ḥ.+i 206/21, 217/11, 218/15, 222/9, 222/11
ḥ.+ini 220/21, 229/17
ʿarż-ı ḥ.+ini 211/13
ḥ.+iġa 151/16, 197/15
ḥ.+ide 209/5

ḥ.+ler 261/10

ḥ.+lerġa 190/21, 218/10

ḥ.+lerge 217/6

ḥ.+leri 218/18

ḥ.+lerini 180/5, 191/16, 222/8, 229/16, 253/12

ḥ.+leridin 165/4

ḥ.+leriġa 189/15

ḥālā -15- [Ar.] şimdi, henüz.

ḥ. 177/14, 182/17, 195/18, 206/1, 208/17, 214/3, 223/8, 243/14, 243/15, 250/20, 252/15, 258/3, 274/12

ḥ. kilding 159/6

ḥ. nki 213/19

ḫāla -3- [Ar.] hala, teyze.

ḫ.+ları 253/19, 253/20

ḫ.+larını 253/20

ḫalāṣ -12- [Ar.] kurtulma.

ḫ. boldum 245/11

ḫ. bolġay-min 225/21

ḫ. bolġay-sin 226/20

ḫ. bolsun 191/18

ḫ. bolup 248/17

ḫ. ḳılġalı kildük 168/10

ḫ. ḳılġan Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām 226/5

ḫ. ḳılġan 226/5

ḫ. ḳılġay 226/15

ḫ. ḳılıp 220/2, 260/10

ḫ. ḳılur-miz 223/8

ḫalāslik -1- [Ar.+Tr.] kurtuluş.

ḫ. 221/14

ḥalāvet -1- [Ar.] tatlılık, şirinlik.

ḥ.+ni 182/7

ḫalāyıḳ -22- [Ar., ç.] halk, insanlar, yaratıklar.

ḫ. 202/13, 219/20, 232/5, 271/19, 273/7

ḫ.+ġa 162/8, 179/16, 233/12, 253/18

ḫ.+lar 154/7, 155/19, 192/3, 201/2, 203/13, 233/18, 255/6, 271/2, 271/6, 271/9

ḫ.+lar bile 178/21

ḫ.+larnı 180/4

ḫ.+larnı āvāzlarnı 155/20

ḥālet -3- [Ar.] hal, suret, keyfiyet.

ḥ. 178/20

ḥ.-i rūy 196/2

ḥ.+i 214/4

ḥālī -1- [Ar.] hale mensup, şimdiki.

ḥ.+ġaça 274/13

ḫalīfe -3- [Ar.] birinin yerine geçen kimse.

ḫ. 161/7

ḫ. ḳıldılar 171/14

ḫalīlu'llāh -10- [Ar.] Allah'ın sadık dostu; İbrahim peygamber.

Ḫ. 245/2

İbrāhīm Ḫ. 148/12, 153/6, 245/2

İbrāhīm Ḫ.+durlar 276/7

İsḥāḳ nebiyyu'llāh ibni İbrāhīm Ḫ.+durlar 261/21

İbrāhīm Ḫ.+dur-min 175/10, 245/1

İbrāhīm Ḫ.+nı ebīresi 201/18

İbrāhīm Ḫ.+nı ferzendidür 148/12

ḫalīlü'r-raḥman -2- [Ar.] Allah'ın sadık dostu.

Ḥażret-i İbrāhīm Ḫ. 182/5

Ḫ.+nı 182/6

ḥalīm -1- [Ar.] yumuşak huylu, mülayim, ılımlı.

ḥ.+min 177/21

ḫāliṣ -1- [Ar.] hilesiz, katkısız.

ḫ. ḳılay 231/4

ḫalḳ -52- [Ar.] halk, ahali.

ḫ. 157/20, 160/6, 179/16, 197/13, 198/15, 199/2, 199/3, 200/2, 200/11, 200/14, 223/18, 252/17, 253/10, 279/1

bu ḫ. 148/8

cemʿiyyet-i ḫ. 181/5

ḳaysı ḫ. 162/9

ḫ.+nı 155/15, 162/4, 200/1, 210/21

ol ḫ.+nı 161/13

ḫ.+nı közi 199/17

ḫ.+nı meyli 156/17

ḫ.+nı ziyāret-gāhı bolur 155/7

ḫ.+ġa 154/1, 235/1

ḫ.+ı 179/20, 180/5, 193/13, 221/19, 227/17, 231/7, 231/20, 244/7, 255/4, 255/9

Mü'tefikāt ḫ.+ı 162/9

ḫ.+ı birle 231/10, 231/16

ḫ.+ı birlen 239/9

ḫ.+ını 202/6, 227/14, 243/6, 255/2

ḫ.+ıġa 162/3, 197/21, 199/19, 220/15, 249/20

ḫ.+ıda irdi 160/11

ḫalḳa -2- [Ar.] halka, ortası boş, tasma.

ḫ. bolup 152/20, 154/13

ḫalvet -1- [Ar.] tenha, yalnız kalma.

ḫ.+ke kirdiler 259/3

ḫām -1- [Far.] pişmemiş, olgunlaşmamış.

ḫ. 261/4

ḫamel -1- koç, koç burcu

Ḥ. 183/2

ḫāmile -1- [Ar.] gebe kadın.

ḫ.+si 243/11

ḫāmile-dār -1- [Ar.+Far.] gebelik sahibi.

ḫ. boldı 263/6

ḫāmilelik -1- [Ar.+Tr.] gebelik.

ḫ. 157/9

ḫān -1- [Far.] han, bey.

ḫ. 225/9

ḫançer -2- [Ar.] hançer.

ḫ. birle 216/4

ḫ.+ini 175/19

ḫāne -4- [Far.] hane, ev, mesken.

ḫ.-yi Kaʿbe 155/10

ḫ.-yi Kaʿbeġa 155/15

ḫ.-yi Kaʿbeni 154/10

ḫ.+sinde irmiş 225/9

ḫānedān -1- [Far.] kökten asil ve büyük aile; ocak.

ḫ.+ıñġa 230/3

ḫannān -1- çok acıyan; çok merhamet eden Allah.

Ḥ. 154/21

ḫˇār -3- [Far.] hor, hakir, aşağı.

ḫ. 247/21

ḫ. ḳılmas 204/8

ḫ.+lar 227/20

ḫar- -1- yorulmak, yorgun hissetmek.

ḫ.-ıp 185/9

ḫarāb -4- [Ar.] harap, viran, yıkık.

ḫ. 197/1

ḫ. ḳıldı 220/21

ḫ. ḳılıp 175/5

ḫ. ḳılmaġıl 185/3

ḫarām -10- [Ar.] haram.

ḫ. 216/6

ḫ. bolmasun 237/11

ḫ. ḳılay-min 173/7

ḫ. ḳıldı 245/8

ḫ. ḳıldılar 173/8

ḫ.+dur 190/13, 232/17, 257/3,

273/12

ḥ.+da irdi 213/21

ḥarām-zāde -1- [Ar+Far.] piç.

ḥ. 163/18

ḥarām-zādelik -1- [Ar.+F.+Tr.] piçlik.

ḥ. 219/18

ḥarāret -2- [Ar.] ısı, sıcaklık.

ḥ. 278/17

ḥ.+ini 210/12

ḥarb -1- [Ar.] harp, savaş.

ḥ. u żarb ḳılu irdim 168/4

ḫarc -3- [Ar.] harç, harcama.

ḫ. ḳılıp 212/4, 238/3

ṣarf u ḫ. ḳılıp 251/18

ḥareket -2- [Ar.] hareket.

ḥ.+i 215/8

ḥ.+ler ḳılıp 217/4

ḥarem -1- [Ar.] harem.

ḥ.+ġa 266/2

ḫarī-dār -4- [Far.] satın alıcı.

ḫ. 200/3, 202/7

ḫ. boldı 205/14

ḫ. bolup 205/10

ḥarīr -1- [Ar.] ipek.

ḥ. 235/8

ḫarīṭa -1- [Ar.] harita.

ḫaṭ u ḫ.+sını 224/7

ḫārlik -1- [Far.+Tr.] dikenlik.

ḫ.+ni 248/17

ḫˇārlıḳ/ik/ıġ -3- [Far.+Tr.] horluk, aşağılık.

ḫ. 164/18

ḫ.(ḫˇārlik) bile 243/1

ḫ.+din(ḫˇārlikdin) 247/4

ḫ.+ını(ḫˇārlıġını) 202/6

ḫırs -1- [Far.] ayı.

ḫ. 182/6

ḫarvār -1- [Far.] eşek gibi, eşek yükü, 300 kg'lık ağırlık birimi.

ḫ. 233/16

ḫāṣ -3- [Ar.] özel, özgü, seçkin.

ḫ. 224/10, 253/5

ḫ. ḳıldı 224/8

ḥased -4- [Ar.] kıskançlık.

ḥ. aytur irdiler 217/16

ḥ. ḳıldı 269/14

ḥ. ḳıldılar 266/14

ḥ. ḳılġanlarnı 260/6

ḥāṣıl -7- [Ar.] peyda olan, hasıl olan, üreyen.

ḥ. 220/4, 233/16

ḥ. boldı 215/13

ḥ. bolmadı 223/15

ḥ. bolur 224/3

ḥ.-ı kelām 161/11

ḥ.+ını 233/15

ḥāṣılāt -3- [Ar.] herhangi bir işten hasıl olan işler.

ḥ. 148/20

ḥ.+ını 233/15

ḥ.+ıge 232/12

ḥasībet -1- [Ar.] saygı.

ḥ. ḳıldılar 194/19

ḥāsidlik -1- [Ar+Tr.] kıskançlık.

ḥ. ḳıldıŋ͡gızlar 190/4

ḥasret -2- [Ar.] hasret, özlem.

ḥ. 201/16

ḥ.+ide 190/20

ḫāṣṣiyyet -2- [Ar.] kuvvet, tesir.

ḫ. yoḳ irdi 182/9

ḫ.+i 182/9

ḫaste -1- [Far.] hasta, rahatsız.

ḫ. 171/1

ḥāşā -1- [Ar.] asla, hiçbir vakit.

ḥ. 244/5

ḫaṭ(ṭ) -24- [Ar.] hat, hudut, çizgi.

ḫ. u ḫarīṭasını 224/7

ḫ. 175/4, 194/9, 194/14, 215/11, 237/4, 242/4, 242/7, 267/4, 269/10

ḫ.-ı(ḫaṭṭ) ḥāl 183/4

ḫ. birişdiler 148/17

ḫ. bitip 241/2

ḫ. ḳıldılar 266/15

ḫ. ḳılġan 267/8

ḫ.+nı 242/2, 243/20, 244/2, 266/17, 266/18, 267/3

ḫ.+dın 242/3

ḫ.+ı(ḫaṭṭı) 242/1

ḫ.+lar 215/11

ḫaṭā -3- [Ar.] hata, yanlış, günah.

ḫ. 237/2

ḫ.+keçürmek 179/10

ḫ.+sıġa 186/16

ḫaṭālıḳ -1- [Ar.+Tr.] hata, yanlışlık.

ḫ. 165/8

ḫaṭā-kār -2- [Ar.+Far.] hata eden, yanlış yapan.

ḫ.+lardın boldıŋ͡g 217/5

ḫ.+lardındur-miz 248/11

ḫātime -1- [Ar.] son, bitim; son nefeste şehadet getirme.

ḫ. 260/14

ḫatne -2- [Ar.] sünnet.

ḫ. ḳılıġlıḳ 179/10

ḫ. ḳılmaḳ 158/2

ḫāṭr -5- [Ar.] gönül, gönülde olan his.

teskīn-i ḫ. birdi 203/8

tesellī-i ḫ. birġıl 189/20

ḫ.+ımdın 186/14

ḫ.+ın͡ġda 192/19

ḫ.+ı bolmasa 276/21

ḫatun -99- kadın, zevce

ḫ. 162/19, 170/17, 213/17, 217/16, 219/7, 219/15, 260/6, 263/15, 265/3, 266/5, 266/15, 273/21, 274/3

ṭabīb ḫ. 161/14

ḫ. irdi 218/10

ḫ.+nı 168/2, 218/3, 267/8, 273/18

ḫ.+ġa 161/15, 214/12

ḫ.+dın 214/13

ḫ.+umġa 216/6

ḫ.+ı 169/12, 217/16, 271/7

Bekāvulnı ḫ.+ı 217/16

olanı ḫ.+ı 217/17

vezīrni ḫ.+ı 217/17

Yasavulnı ḫ.+ı 217/17

ḫ.+ı irdi 202/10

mīr-āḫūrnı ḫ.+ı irdi 217/18

İsmāʿīlni ḫ.+ı-min 149/8

ḫ.+ın͡ġız irdim 272/4

ḫ.+lar 161/15, 161/18, 161/19, 162/4, 203/13, 217/19, 218/7, 218/8, 218/10, 218/15, 218/16, 218/18, 219/1, 219/2, 219/7, 219/12, 229/17, 230/13, 272/2

kisilġan ḫ.+lar 220/14

ḫ.+larnı 216/19, 218/2, 229/12, 229/16, 229/17, 230/14, 243/11

ḫ.+larnı iri 217/18

ḫ.+larnı şerridin 219/15

ḫ.+larnı ümīdi 223/11

ḫ.+larġa 180/8, 180/9, 217/21

ḫ.+lardın 179/7, 214/10, 267/8

ḫ.+larım birle 232/16

ḫ.+larımız 167/21

ḫ.+ları 149/6, 149/10, 149/11, 162/11, 165/2, 167/14, 179/7, 180/15, 199/21, 214/9, 223/5, 266/14, 270/21, 272/1

müselmān bolġanı ḫ.+larını 168/20

ḫ.+larını 149/11, 161/18, 262/1

ḫ.+larıġa 161/13, 161/14, 217/13

ḫ.+larıge 229/9

ḫ.+larıdın 150/8, 247/6

ḫatunlik -1- hatunlu, kadınlı.

ḫ. boldılar 172/14

ḥayā -2- [Ar.] utanma, sıkılma.

şerm ü ḥ.+nı 180/7, 203/20

ḫayāl -12- [Ar.] hayal, insanın kafasında kurup tasarladığı şey.

ḫ. ḳılıp irdi 243/13

ḫ. ḳılıp 225/4

fikr ü ḫ. ḳılıp 159/12

ḫ. 196/13

ḫ.+ni ḳılıp barıp 224/10

ḫ.+imni 186/17

ḫ.+iŋ͡gni 209/11

ḫ.+iŋ͡gde 276/20

ḫ.+iŋ͡gde bolsun 212/2

ḫ.+i 219/16

ḫ.+ide irdi 204/3

ḫ.+imizni 167/21

ḥayāt -1- [Ar.] dirilik, canlılık.

ḥ. irdiler 258/5

hayda- -3- sürmek, kovmak, defetmek.

h.-dılar 156/20

h.-geyler 242/16

h.-p 161/21

ḥayf -1- [Ar.] haksızlık, yazık ki, vah!

ḥ. 211/4

ḫayl -2- [Ar.] zümre, takım, güruh.

ḫ. 160/12, 205/6

ḫayr -1- [Ar.] iyilik, iyi.

duʿā-yı ḫ. ḳıldılar 207/9

ḥayrān -15- [Ar.] şaşmış, şaşa kalmış.

ḥ. 209/15, 222/14, 227/19

ḥ. boldılar 202/13

ḥ. bolup 149/11, 149/13, 215/21

ḥ. ḳaldı 163/17, 206/17, 225/5, 228/21, 256/3, 266/18

ḥ. ḳaldılar 201/10, 240/16

ḥayret -1- [Ar.] şaşma, şaşırma.

ḥ. 253/15

ḥaytlik -1- bayramlaşma*

ḥ.+ge 194/17

ḥayvān -1- [Ar.] canlı.

biş ḥ. 191/10

ḥayyizlik -2- [Ar.] yer, taraf.

ḥ. 214/6, 214/14

ḥāżır -5- [Ar.] hazır eden.

ḫ. boldılar 215/3, 221/15
ḫ. bolup 217/1, 230/20
ḫ.+dur 214/19

ḫazīne -10- [Ar.] hazine; devlet malının saklandığı yer.
ḫ.+ni 233/14
ḫ.+ġa 205/21, 247/14
ḫ.+de 205/21
ḫ.+deki 210/15
ḫ.+sin 178/6, 178/8
ḫ.+sini 232/12
pādişāhnı ḫ.+siġa 233/13
ḫ.+side 242/1

ḫazīneçi -2- [Ar.+Tr.] hazineci.
ḫ. ḳılın͡g 232/13
ḫ.+ler 239/8

ḫazīne-dār -1- [Ar.+Far.] hezineyi koruyan kimse.
Ḫ.+ları 205/20

ḫażret -75- [Ar.] saygı amaçlı büyüklere verilen unvan; huzur.
ḫ. 261/20
Ḥ.-i Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām 217/1
Ḥ.-i Cebraʾīl 234/1, 254/11, 262/17, 274/10
Ḥ.-i Eyyūb ʿaleyhi's-selām 269/4
Ḥ.-i Eyyūb ʿaleyhi's-selāmnı 261/13
Ḥ.-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālā 146/18, 203/9, 215/4, 220/10
Ḥ.-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālādın 152/16
Ḥ.-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālānı 210/10, 246/15, 271/11
Ḥ.-i Ḥaḳ 178/11
Ḥ.-i Ḥaḳ sübḥānehu ve taʿālāġa 149/3
Ḥ.-i Ḥavvā 180/12
Ḥ.-i Ḥavvānı 259/3
Ḥ.-i İbrāhīm Ḫalīlü'r-raḥman 182/5
Ḥ.-i İbrāhīm ʿaleyhi's-selām 150/1
Ḥ.-i İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmdın 158/2
Ḥ.-i İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı atalarını 160/4
Ḥ.-i İbrāhīm ʿaleyhi's-selāmnı 147/4

Ḥ.-i İbrāhīm 151/6
ʿināyet-i Ḥ.-i ilāhī bolsa 216/15
vaḥy-i ḥ.-i ilāhī 154/3
Ḥ.-i İlāhīdin 226/1
dergāh-ı Ḥ.-i ilāhīġa 225/21
Ḥ.-i İsḥāḳ ʿaleyhi's-selām 157/2
Ḥ.-i İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmdurlar 146/4
Ḥ.-i İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ḳurbānlik ḳılġanlarını 150/10
Ḥ.-i Lūṭ ʿaleyhi's-selāmnı beyān-ı 160/3
Ḥ.-i mülkü'l-mennān 189/19
Ḥ.-i Muḥammed Muṣṭafā ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 146/6, 147/18, 153/10, 219/13
Ḥ.-i Muḥammed Muṣṭafā ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellemni 255/11
Ḥ.-i Mūsā ʿaleyhi's-selāmnı höküzlerini 154/4
Ḥ.-i Nūḥ ʿaleyhi's-selāmnı ṭūfānıġaça 154/7
Ḥ.-i peyġamber ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 192/5
Ḥ.-i Ṣāliḥ ʿaleyhi's-selāmnı 191/11
Ḥ.-i Şuʿayb ʿaleyhi's-selām 276/6
Ḥ.-i Şuʿayb ʿaleyhi's-selāmnı 276/3
Ḥ.-i Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selām 222/17
Ḥ.-i Yaʿḳūb 246/15
Ḥ.-i Yūsuf ʿaleyhi's-selām 194/3, 215/19, 216/11, 216/12, 216/21, 217/7
Ḥ.-i Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı 196/1, 200/16, 209/1, 216/20
Ḥ.-i Yūsuf 186/12, 187/6, 215/16, 216/7, 216/14, 247/5
Ḥ.-i Yūsufge 233/21
Ḥ.-i Yūsufı 184/19
Ḥ.-i Yūsufnı 217/12, 220/18, 243/13
Ḥ.-i ʿAlī kerrema'llāhu vechehu 191/12
Ḥ.-i ʿİsā ʿaleyhi's-selāmnı 156/15
Ḥ.-i ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanh

194/20
Ḥ.-i ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanhke 154/4
Ḥ.+Alī kerrema'llāhu vechehu 191/11
ḥ.+imde 176/1

hediyye -1- [Ar.] hediye.
kilgen h. 252/8

helāk -16- [Ar.] mahvolma, ölme.
h. 166/13, 211/14
h. boldı 157/1, 169/13
h. boldılar 169/12, 279/6
h. bolġan 148/14
h. bolġanı 156/13
h. bolmaġay irdiler 166/20
h. ḳılgeli 168/17, 176/16
h. ḳılmaḳdur 261/9
h. ḳılur irdim 230/12
h. ḳılurġa 184/4
h. ḳılur-miz 166/14
h. ḳılur-siz 168/17

ḥelāl -1- [Ar.] dinin hükümlerince haram olmayan şey.
ḥ.+de irdi 213/21

hem -203- [Far.] hem, da/de.
h. 148/1, 148/8, 148/15, 148/17, 149/2, 149/16, 151/19, 153/13, 153/18, 154/5, 154/17, 156/2, 156/3, 156/11, 159/9, 160/1, 160/16, 161/5, 165/7, 166/9, 166/12, 166/19, 170/12, 170/13, 170/14, 172/12, 172/14, 172/19, 173/6, 174/9, 174/15, 174/18, 175/6, 175/9, 175/11, 176/1, 176/19, 177/14, 177/15, 179/2, 179/15, 179/19, 182/10, 183/10, 185/14, 185/18, 186/1, 186/8, 186/10, 186/11, 189/2, 189/5, 190/13, 190/15, 190/20, 191/6, 191/20, 192/17, 193/1, 193/19, 194/9, 194/13, 197/5, 201/7, 201/10, 202/9, 204/3, 204/8, 205/12, 206/1, 206/11, 207/14, 207/15, 207/17, 208/13, 208/15, 208/20, 209/4, 209/5, 209/19, 211/12, 211/13, 211/18, 213/3, 213/4, 213/5, 213/16, 214/4, 216/10, 216/14, 217/3, 217/8, 219/17, 220/17, 221/19, 222/4, 222/7, 222/8, 223/1, 223/4, 223/8, 223/16, 224/7, 224/9,

224/13, 224/17, 224/18, 224/21, 225/5, 225/6, 225/9, 225/17, 227/18, 227/20, 228/14, 229/16, 229/17, 230/1, 230/14, 232/18, 232/19, 235/2, 235/3, 235/10, 235/17, 236/6, 236/12, 236/17, 236/18, 236/20, 237/1, 237/16, 237/21, 238/9, 239/16, 239/21, 240/18, 242/8, 242/15, 243/19, 245/11, 246/3, 246/4, 246/20, 247/14, 248/13, 249/2, 249/11, 249/15, 249/16, 249/17, 249/19, 250/20, 251/11, 259/8, 259/9, 259/19, 261/8, 261/19, 263/15, 264/1, 264/8, 264/21, 265/8, 265/20, 266/7, 266/16, 267/4, 267/6, 267/8, 267/10, 267/13, 267/15, 268/7, 268/12, 268/18, 270/3, 271/6, 271/14, 271/18, 272/14, 275/11, 276/19, 277/13, 278/10

İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı h. 151/7

Mālik h. 205/15

ol h. 239/20

h. bolmaġay irdiñg 157/16

h. bolsa 159/11, 195/18

hem-bister -1- [Far.] aynı yatakta.

h. bolmaḳını 203/9

hem-dem -1- [Far.] aynı zamanda.

h.+im idiñgiz 196/16

heme -159- [Far.] cümle, hep, bütün.

h. 153/1, 155/7, 156/21, 157/15, 161/8, 169/18, 171/10, 173/20, 179/13, 180/11, 181/6, 181/7, 181/8, 181/15, 182/21, 185/13, 187/6, 198/3, 198/10, 198/14, 199/2, 199/3, 199/17, 199/18, 200/1, 200/2, 200/3, 200/11, 202/13, 202/20, 205/1, 205/8, 205/16, 211/6, 214/6, 214/7, 214/14, 215/1, 215/11, 218/8, 218/17, 218/18, 219/21, 221/7, 221/19, 222/2, 223/2, 223/10, 229/17, 230/5, 232/5, 232/11, 242/10, 243/15, 244/5, 244/20, 249/20, 251/7, 253/10, 253/18, 254/3, 255/7, 255/17, 262/13, 266/8, 268/16, 269/5, 269/16, 269/17, 270/4, 270/8, 270/9, 270/13, 271/20, 275/5,

275/17, 277/17, 279/1
h. ḳılġan işleriñgizġa 277/4
h.+din 156/7, 162/8, 170/11, 170/12, 170/13, 170/14, 186/3, 195/15, 213/2, 255/8
h.+din burun 199/19
h.+si 157/1, 161/19, 169/9, 176/18, 188/13, 197/14, 198/17, 203/12, 203/13, 218/10, 218/19, 227/2, 242/14, 252/15, 254/14, 275/3
h.+si bolmadı 160/14
h.+siġa 192/3, 232/3
h.+sige 252/8, 266/3, 269/5
h.+sine 195/16
h.+sini 148/20, 166/14, 202/6, 205/21, 227/15, 231/13, 239/17, 256/11, 261/6, 267/12, 277/16
h.+miz 186/13, 255/5
h.+leriñgiz 227/16, 235/14, 252/12, 271/8
h.+leriñgizni 185/19, 255/8, 255/16
h.+leriñg 237/11
h.+leri bilen 248/12
h.+leri 153/9, 160/8, 169/11, 181/2, 190/7, 192/4, 197/6, 229/18, 231/7, 237/5, 238/10, 244/1, 244/7, 251/17, 252/8, 252/13, 278/20, 279/5
h.+lerini 176/16, 234/6
h.+leriġa 248/18

hemīşe -4- [Far.] daima, her vakit.
h. 206/10, 207/6, 217/14, 276/18

hemşīre -1- [Far.] kız kardeş.
h.+leri 240/3

hem-rāh -2- [Far.] aynı yolda.
h. 180/18
h. irdi 249/8

hem-vār -1- [Far.] bir çırpıda olan düz yer.
h. ḳıldılar 178/9

henūz -8- [Far.] şimdiye kadar.
h. 164/19, 171/4, 171/12, 227/6, 250/19, 258/6, 258/20, 268/12

her -121- [Far.] her, bütün, hep
h. 148/16, 151/2, 152/3, 154/16, 156/2, 156/7, 156/9, 156/12, 157/16, 160/11,

160/12, 160/14, 165/13, 170/4, 170/5, 170/7, 170/10, 173/9, 178/17, 178/18, 179/4, 180/14, 180/19, 180/21, 192/16, 196/6, 196/10, 201/1, 203/9, 205/6, 209/6, 212/6, 213/14, 220/14, 223/7, 226/11, 232/12, 233/18, 235/14, 242/4, 243/8, 244/2, 244/3, 247/1, 247/5, 252/16, 263/14, 267/17, 270/17, 273/16, 273/19

h. bāre 154/3, 219/15

h. bir 195/13

h. biri 204/19, 210/2, 256/13, 278/17

h. birini 247/11

h. birin͡giz 237/12

h. çend 199/15, 206/9, 268/17

h. demi 261/19

h. ḳaçan 222/4

h. ḳança 205/14, 205/18

h. ḳandaġ 188/5, 205/3, 219/4, 241/15

h. ḳaydın 265/18

h. ḳaysı 182/8, 185/9, 218/3, 255/1, 267/17

h. ḳaysıları 181/14, 219/4, 237/13, 243/6, 243/8, 256/7, 256/9

h. ḳaysımızge 194/1

h. ḳaysın͡gız 182/19

h. ḳaysısı 188/18, 194/6

h. ḳısm 182/19

h. kim 182/9, 199/20, 205/10, 209/3, 238/6

h. kimerse 188/4, 247/4

h. kimerseʾi 204/14

h. kimge 205/2, 237/20

h. kimni pādişāh 231/17

h. kişi 223/3

h. kün 210/3

h. künde 221/9

h. ne bolsa 189/14

h. ne 210/20, 211/11, 217/8, 222/19, 248/21

h. niçük 193/19, 232/15

h. nime 232/8

h. nimerse 182/4, 262/17, 263/4

h. nimerseʾi 203/1

h. tāre 205/8

hergiz -41- [Far.] asla, hiçbir zaman.

h. 147/10, 152/19, 156/20, 157/19, 159/19, 164/15, 164/19, 177/20, 181/19, 184/18, 185/10, 186/5, 190/3, 195/10, 198/21, 200/3, 201/3, 205/11, 206/4, 206/7, 206/9, 207/9, 210/20, 211/4, 211/7, 211/12, 211/21, 212/18, 215/21, 216/8, 217/10, 220/5, 220/19, 223/10, 239/21, 241/4, 243/12, 251/8, 270/12, 271/8, 274/11

ḥesāb -1- [Ar.] göz önünde, dikkat etme.

ḳoylarını ḥadd ü h.+ı yoḳ 269/9

hevā -14- [Far.] istek, arzu.

h. 173/15, 183/9, 185/8

murġān-ı h. 187/5, 189/15, 196/19

h.-yı nefsge 257/15

h. açıldı 198/10

h.+ġa 169/2, 256/6

h.+da 148/8, 278/18

h.+dın 225/11, 246/19

heves -1- [Ar.] heves, arzu.

h.+i 215/8

heybet -1- [Ar.] heybet, korku hissi uyandıracak olan.

h.+idin 176/20

heybetlik -1- [Ar.+Tr.] heybetli.

h. 215/13

hezār -2- [Far.] bin.

h. 183/5

h.-ı raḥmet 194/21

ḫırkā -1- [Ar.] hırka, ceket.

ḫ.-i aḫżar 183/7

ḥırṣ -1- [Ar.] hırs, azgınlık.

ḥ. u şehvet 214/19

ḫıyānet -5- [Ar.] hainlik.

ḫ. ḳılġan 159/14

ḫ. ḳılġanım yoḳ 230/17

ḫ. ḳılıp 224/15

ḫ. ḳılur musin 224/12

ḫ.+ni 224/16

ḫıyānetçi -1- [Ar.+Tr.] hainlik yapan.

ḫ. imes-min 230/19

ḫıyānet-kar -1- [Ar.+Far.] hainlik yapan.

ḫ.+lar 230/17

ḥicāb -1- [Ar.] utanma, sıkılma.

ḥ. ḳalmadı 167/4

hicr -1- [Ar.] ayrılık.

h. ü firāḳ 201/16

hīç -81- [Far.] hiç.
h. 146/5, 147/21, 151/8, 151/12, 151/17, 156/12, 159/12, 165/4, 166/12, 166/21, 167/4, 168/13, 174/21, 175/11, 180/14, 182/1, 182/3, 182/4, 186/7, 187/4, 189/18, 190/1, 192/12, 197/12, 202/14, 205/21, 206/2, 211/7, 211/14, 211/21, 219/19, 223/11, 224/17, 229/20, 231/16, 234/9, 239/7, 243/10, 247/17, 247/20, 248/12, 248/13, 258/15, 259/8, 259/21, 263/17, 271/19, 273/3, 277/4, 277/6, 277/11, 279/6
h. cān-dār 148/9
h. ḳayda 192/15
h. ḳaysılarıñ͡gızını 259/18
h. ḳaysıñ͡gızlar 186/17
h. kes 197/12
h. kim bolmaydur 206/1
h. kim 164/4, 173/12, 194/5, 199/9, 199/10, 205/7, 271/9, 273/9, 273/17, 279/6
h. kimerse yoḳ 147/14
h. kimġa 182/3
h. kimge 259/8
h. kimni bu 253/15
h. kimni saḳalı 171/7
h. kimni 155/20
h. nime bolmadı 226/9
h. nimerse 273/9
h. oġul 157/5
h. peyġamber bolmaġay irdi 157/16
h. vech birle 270/6
h. vech bilen 146/6

ḥikāye -1- [Ar.] hikaye.
ḥ.+din 273/20

ḥikāyet -17- [Ar.] hikaye, anlatı.
ḥ. 154/6, 161/7
ḥ. ḳıldurdı 226/21
ḥ. ḳılıpdurlar 192/5, 256/14
ḥ.+de 173/8, 173/13, 179/6, 179/12, 201/19, 202/10, 205/4, 206/9, 209/2, 223/13, 246/17, 269/6

ḥikmet -9- [Ar.] hakimlik, sebep.
ḥ. 154/16, 170/11, 184/1, 260/13, 260/14, 274/13
ʿilm-i ḥ. 208/21, 222/2

ḫil‘at -2- [Ar.] padişah tarafından

takdir edilen kimseye giydirilen elbise.

ḫ.+in 157/4

boyun sunġan ḫ.+in kiygen 146/2

ḫīle -6- [Ar.] oyun, aldatma.

ḫ. 182/2

mekr ü ḫ. 219/18

ḫ. bilen 245/14

mekr ü ḫ. birle 240/14

mekr ü ḫ. ḳılıp 183/12

ḳılġan mekr ü ḫ.+lerin 229/12

ḫīle -1-[Far.+Ar.] ḫaylī, pek çok*

ḫ. 223/16

ḫimāyet -1- [Ar.] koruma, korunma.

ḫ. bolsam 186/10

ḫīre -4- [Far.] karmaşık, donuk, fersiz.

ḫ. 179/19, 199/20

ḫ. boldı 199/17

ḫ. boluy 179/21

ḫisāb -4- [Ar.] hesap, sayma.

ḫ. ḳılġay 242/10

ḫ.+dur 175/19

ḥadd ü ḫ.+nı 269/8

ḥadd ü ḫ.+ı yoḳ irdi 251/15

ḫiṣṣe -22- [Ar.] pay, hisse.

ḫ. 180/8, 223/12, 275/19

on ḫ. 151/7, 151/8, 180/12

toḳḳuz ḫ. 180/8

yüz ḫ. 209/18

ḫ. ḳılıp 180/7, 180/8, 180/10, 180/11, 180/12

tört ḫ. ḳılıp 170/2

ḫ. ḳılur irdi 182/11

ḫ.+ni 180/12

ḫ.+si 167/5

ḫ.+sini 180/7, 180/9

ḫ.+sidin 167/5

bir ḫ.+sini 180/8

ḫiṭāb -14- [Ar.] hitap, yazılı veya sözlü sesleniş.

ḫ. 169/20, 244/11, 246/21

ḫ.-ı İlāhī boldı 164/14

ḫ.-ı müsteṭāb-ı Rabbü'l-erbāb 245/11

ḫ.-ı Rabbü'l-erbāb boldı 150/16

ḫ. kildi 157/14, 169/6, 171/5, 197/16, 250/5

ḫ. kilġay 255/13

ḫ.+ın 157/5, 261/16

ḫiẕmet -13- [Ar.] hizmet, iş, iş görme.

ḫ. 196/10

ḫ. ḳıldılar 173/9

ḫ. ḳılıp irdim 172/10

ḫ. ḳılıp 167/13

ḫ.+imde 181/5

ḫ.+ini 195/15

ḫ.+iġa 235/13

bu ḫ.+iġa 150/4

ḫ.+ide boldılar 160/2

ḫ.+leride 252/19, 279/16

ḫ.+leriġa 206/8, 258/8

ḫiẕmet-kār -3- [Ar.+Far.] hizmet eden.

ḫ.+lar 199/8

ḫ.+larġa 233/6

ḫ.+larıġa 199/7

hocıdār -1-kahya

h.+larını 205/16

ḫortūm -1- [Ar.] hortum.

ḫ.+ını 156/20

ḫorūs -2- [Far.] horoz.

ḫ. 170/12

ḫ.+nı 170/1

ḫoş -21- [Far.] güzel, iyi, tatlı.

ḫ. 173/15, 176/5, 176/11, 208/19, 246/19, 248/20, 252/10

bir ḫ. 157/7

ḫ. boldı 247/1

ḫ. bolup 215/12

ḫ. bolur irdi 242/6

ḫ. kildi 219/13

ḫ. kilip 161/13

ḫ. kilmes irdi 206/9

ḫ. kilmes 229/13

ḫ. ḳıldı 161/18

ḫ. ḳılġıl 210/12

ḫ. ḳılur mukin 210/7

āvāz-ı ḫ.+nı 180/9

ḫoş-āmed -1- [Far.] hoş geldi.

ḫ. ü pīş-āmedler ḳılar irdi 206/9

ḫoş-āvāz -1- [Far.] sesi güzel.

ḫ. 255/1

ḫoş-dil -1- [Far.] gönlü hoş.

ḫ. bolup 278/19

ḫoş-ḥāl -9- [Far.+Ar.] hoş hal, hali vakti yerinde.

ḫ. 198/10, 206/1, 279/14

ḫ. boldı 172/3, 205/19

ḫ. bolup 198/9, 225/4

ḫ. ḳıldın͡ġ 208/13

ḫ. u ḫurrem bolup 204/1

ḫ. ü ḫurrem 249/3

ḫoş-ḥāllik -1- [Far.+Ar.] hoş halli.

ḫ. birle 251/9

ḫoş-ḫūy -3- [Far.] hoş huy, iyi huy.

ḫ. 172/7, 176/10

ḫ. bolmas 201/3

ḫoş-ḫūylıḳ/ik -3- [Far.] hoş huylu, iyi huylu.

ḫ.(ḫoş-ḫūylik) 179/12

ḫ.+ni(ḫoş-ḫūylikni) 180/10

ḫ.+larıdın 180/3

ḫoşlaş- -2- [Far.+Tr.] hoşlanmak.

ḫ.-ıp 195/6, 195/13

ḫoşlı/uġ -2- [Far.+Tr.] hoşluk.

ḫ.+ı 184/10

ḫ.+ı(ḫoşluġı) 209/21

ḫoşnūd -1- [Far.] razı, memnun.

ḫ. boldı 232/14

ḫoşnūdlıġ -1- [Far.+Tr.] hoşnutluk.

ḫ.+ı üçün 255/17

ḫoş-ḳadd -2- [Far.+Ar.] güzel boylu.

ḫ. u ḳāmet 235/15

ḫ. irdi 172/7

ḫōş-reftār -1- [Far.] hoş yürüyüş, hoş gidiş.

ḫ. 172/7

ḫoş-rūy -9- [Far.] sevimli, tatlı.

ḫ. 149/14, 165/11, 167/6, 167/9, 172/7, 176/10, 228/4, 235/15, 263/12

ḫoş-ṣūret -1- [Far.+Ar.] güzel görünüşlü.

ḫ. 235/15

höküz -4- öküz.

h. 150/20, 262/19

h. boldı 148/20

h.+lerini tili 154/5

ḫūb -15- [Far.] güzel, hoş.

ḫ. 182/21, 191/14, 205/16, 229/5, 239/16

ḫ. bolur 151/4, 167/11, 262/12

ḫ.+dur 210/17

ḫ.+raḳ 156/15, 156/16, 211/9, 225/6, 232/6, 244/20

ḫūb-dost 1- [Far.] iyi dost.

ḫ. bolup 224/6

ḫūblıġ -1- [Far.+Tr.] güzellik.

tenimni ḫ.+ı 209/21

ḫudāvend -22- [Far.ö.i.] Allah.

Ḫudāyā Ḫ. 157/13

Ḫ.-i ʿālemdin 253/16

Ḫ.-i ʿālemġa 270/13

Ḫ.+ā 177/19, 197/15, 197/18, 199/9, 199/11, 219/5, 244/11, 249/15, 253/15
Ḫudāyā Ḫ.+ā 150/21, 164/12, 164/20, 165/8, 169/17, 249/15, 277/9
İlāhī Ḫ.+ā 159/2, 191/8, 206/12

ḥulḳūm -1- [Ar.] boyun, boğaz.
ḥ.+larıġa 185/17

ḥulle -1- [Ar.] Cennet elbisesi.
ḥ. 275/7

ḫūn -1- [Far.] kan.
mānend-i ḫ. bolup 196/11

ḫūn-ālūd -1- [Far.] kana bulanmış.
ḫ. boldı 218/8

ḥūr -3- [Far.] güneş.
ḥ. u ġılmān 153/1
ḥ. u ġılmānlar 253/14
ḥ. musin 265/16

ḫūrāk -1- [Far.] yiyecek, besin.
ḫ.+larıġa 229/2

ḫūrākī -1- [Far.] yiyecek gıda.
ḫ.+dur 233/11

ḫurrem -8- [Far.] şen, sevinçli.
ḫoş-ḥāl ü ḫ. 249/3
şād u ḫ. 191/9
şād u ḫ. ḳılġay 208/14
şād u ḫ. tutupdur 228/19
ḫ. boldı 188/7, 206/2
ḫoş-ḥāl u ḫ. bolup 204/1
ḫ.+dür 183/9

ḫursend -12- [Far.] kanaat eden, kısmetine razı olan.
ḫ. boldılar 149/2, 150/8, 157/9, 161/4, 237/20
ḫ. bolup 150/4, 157/13, 174/16, 190/17, 231/6, 247/8, 268/14

ḫursendlıġ -1- [Far.+Tr.] şükür etmek.
ḫ. ḳılur irdiler 250/19

ḫūrşīd -1- [Far.] güneş.
ḫ.-i cihān 183/2

ḫurūş -1- [Far.] çoşma, çağıltı, gürültü.
ḫ.+ke 196/20

ḥuṣūl -1- [Ar.] üreme, türeme, çıkma.
ḥ. tuttı 233/16

hūş -19- [Far.] akıl, fikir.
h.+ke 223/3
h.+dın kittiler 208/10
h.+larıŋ͡ġa 218/16
h.+ı 200/18, 201/10
h.+ıġa 223/16

h.+ıġa kilip 203/5
h.+ıdın kitti 203/15
h.+ları 175/18
h.+larıġa 189/1, 189/8, 207/4, 208/10, 218/11, 250/15, 253/12
h.+larıdın 189/7, 253/11
h.+larıdın kitip 189/1

ḥūt -1- [Ar.] balık, balık burcu.
Ḥ. 183/2

ḫuṭbe -1- [Ar.] hutbe cuma namazı ve bayram namazında verilen öğüt.
oḳulġan ḫ.+ni 259/3

ḫūy -2- [Far.] tabiat, mizaç.
ḫ. 177/16
ḫ.+ını 224/14

ḥużūr -1- [Ar.] hazır bulunma.
ḥ.+ıńġda 230/13

ḥükemā -1- [Ar.] hakimler.
ḥ.+larnı 202/14

ḥükm -6- [Ar.] hüküm, emir, komuta.
ḥ. ḳıldılar 248/6
ḥ. ḳıldıńġ 177/19
ḥ.+ümġa 187/20
ḥ.+i 266/20
ḥ.+iġa 146/3
Ḫudāy taʿālānı ḥ.+in ḳılmaġım 153/8

hümāyūn -4- [Far.] mübarek, kutlu.
pīşāne-i h.+ıńġızda irdi 146/12
h.+larıda 146/6
pīşāne-i h.+larıda 146/5, 147/17

hüner -1- [Far.] marifet, ustalık.
h.+leriġa 243/6

ḥürmet -12- [Ar.] saygı.
ʿizzet ü ḥ. 210/19, 277/2
ʿizzet ü ḥ. bile 228/19
ʿizzet ü ḥ.+iń 225/8
ḥ.+i 242/18
ḥ.+ini 242/19
ḥ.+ini ḳılġunça 277/2
ḥ.+idin 199/11, 255/8
ḥaḳ u ḥ.+idin 153/11
ʿizzet ü ḥ.+leri 253/17
ʿizzet ü ḥ.+leridin 164/17

ḥürmetlik -1- [Ar.+Tr.] saygılı.
ḥ. bolġay-min 205/13

ḥüsn -15- [Ar.] güzel, iyi.
ḥ. 179/10, 180/11, 199/16, 259/14
ʿışḳ u ḥ. 260/7

ḥ. ü cemāl 179/17, 202/11

ḥ. ü cemālidin 199/21

ḥ. ü cemālim 258/17

ḥ. ü cemālimni 258/14

ḥ. ü cemāliñg 257/20

ḥ. ü cemālleri 147/4

ḥ. ü cemāllerini 151/7

ḥ. ü leṭāfetde 200/17

ḥ.+leri 199/15

hüveydā -1- [Far.] açık, belli.

h. irdi 147/18

I

ıpar -1- misk, koku.

ı. 204/15

ırġat- -1- sallamak,silkelemek.

ı.-ıp tüşürüp 181/2

ısıġ -6- ısı, sıcaklık.

ı. 275/4, 275/5, 278/15

ı. irdi 185/8, 198/15

ı.+nı 278/18

ısıġlıġ -1- sıcaklık.

ı. 278/15

ısırġa -1- küpe.

ikki ı. 147/3

ʿışḳ -11- [Ar.] aşk.

ʿı. u ḥüsn 260/7

ʿı. u maḥabbetni 184/13

ʿı. u mecāzī bile 214/19

ʿı.+nı 211/16, 259/10

ʿı.+ıñgızda 257/20, 259/20

ʿı.+ı 258/7

ʿı.+ıda 230/12

āteş-i ʿı.+ıda 211/14, 223/14

ʿıyāl -2- [Ar.] bakmakla zorunlu olunan çocuk, kadın.

ʿı.+leriñgizni 248/21

ehl-i ʿı.+leriñgizni 168/19

ʿıyd -1- [Ar.] bayram.

ʿı. boldı 194/16

ʿıyd-gāh -1- [Ar+Far.] bayram yeri.

ʿı.+dın 194/16

ʿıyş -1- [Ar.] yaşama; eğlence.

ʿı. u ʿişretde irdi 214/1

ʿı. u ʿişretde bolur-sizler 278/9

ızṭırāb -1- [Ar.] acı, elem, azap.

ı.+ġa 196/3

İ

i- -91- imek fiili krş. **ir-**.

barıp i.-dim 208/9

cānım i.-diñg 196/6

ġā'ib i.-di͡ng 196/5
refī̱ḳ i.-di͡ng 196/6
oġul bolar i.-di 263/9
oḫşar i.-di 196/13
birip i.-di 269/19
tişüksiz bolsa i.-di 263/9
hem-demim i.-di͡ngiz 196/16
titregüç i.-di͡ngiz 196/9
şehrde i.-miş-min 181/4
olturup i.-miş-min 181/5
ti͡ngri i.-kenim 272/15
atası i.-kenimni 157/20
ti͡ngri i.-kenimni 272/17
yaḫşı i.-ken-sin 211/18
iblī̱s i.-ken-sin 272/21
ḳarındaşım i.-ken-sin 172/3
munda i.-ken-sin 268/19
ʿahd ḳılġan i.-ken-sin 268/1
i.-miş 158/14
alıp kilgen i.-miş 199/20
bar i.-miş 190/19
bolḫī̱re bolur i.-miş 199/21
çıḳar i.-miş 241/6
tī̱re bolur i.-miş 199/21
i.-ken 195/12, 266/16
bardı i.-ken 275/10
böri i.-ken 189/4
ikki yüz yigirme i.-ken 171/2
ḫaber birġan i.-ken 171/8
ḳulıda i.-ken 219/20
su i.-ken 246/19
şol i.-ken 195/11
tāze i.-ken 216/19
tirig i.-ken 208/19
tüşi i.-ken 202/17
yigen i.-ken 191/1
yigitler i.-ken 235/16
münāsib i.-ken 266/10
ti͡ngri imes i.-ken 264/18, 264/20
bar i.-ken 163/4, 208/18, 241/10, 243/16
yoḳ i.-ken 159/17
i.-kenlikini 219/18
dip i.-ken-siz 245/18, 253/2
yalġuz i.-ken-siz 148/15
cādū-ger i.-ken-sizler 177/17
oġrı i.-ken-sizler 239/12
kilip i.-kenler 149/12
yiberġan i.-kenler 266/16
i.-kenliklerini 167/10
ti͡ngri i.-mes iken 264/18,

264/20

i.-mes irdi 172/7

aḳarġan i.-mes irdi 171/7

ejder i.-mes irdi 199/5

ḳadarlik i.-mes irdi 247/12

kişi i.-mes irdi 203/5

i.-mes irdiler 215/4

oġrı i.-mes irdiler 240/1

ḫıyānetçi i.-mes-min 230/19

körġan i.-mes-min 163/18

körgen i.-mes-min 190/15

maḥrem i.-mes-sin 265/19

ḳulı i.-mes müsin 193/15

ḳul i-mes 192/10

i.-mes 159/1, 265/19

iş ḳıladurġan iş i.-mes 211/15

kem i.-mes 266/5

kirek i.-mes 193/20, 210/6, 256/12

lāzım i.-mes 184/18

miniki i.-mes 242/12

nāmesi i.-mes 246/7

ādem i.-mestür 218/12

ferzendi i.-mesdür 203/14

ʿaẕāb ḳıldurmaḳ üçün i.-mesdür 230/16

ḳul i.-mesdür 193/12

pūşīde i.-mesdür 277/5

yigen i.-mesdür 189/5

i.-mes-miz 238/2

muḥtāc i.-mes-miz 166/2

i.-mesdür-miz 245/15

ʿibādet -11- [Ar.] ibadet.

ʿi. 226/12, 269/11, 276/11

ṭāʿat u ʿi. ḳılurlar 234/21

secde-i ʿi. 254/4, 254/5

ʿi. birle 169/15

ʿi.+ni 178/20

ʿi.+ġa 259/11, 267/11

ʿi.+iġa 276/4

ʿibādetḫāne -1- [Ar.+Far.] ibadet evi.

ʿi.+ge 259/16

iblīs -15- [Ar.] şeytan.

i. 271/2, 271/16, 271/18, 272/14, 272/16, 273/1, 273/3, 273/5, 274/4

i. ʿaleyhi'l-laʿne 271/6

i. ʿaleyhi'l-laʿneni 270/12

i. irdim 273/5

i. iken-sin 272/21

i.+ni 161/8

i.+ge 273/5

ʿibret -4- [Ar.] kötü bir hadiseden alınan ders.
ʿi. 261/12
ʿi. alġaylar 216/5
ʿi. alġıl 261/12
ʿi.+ler 261/6

icābet -8- [Ar.] kabul etme, kabul edilme.
i. boldı 204/18, 251/4, 278/15
i. bolup 197/21
i. bolur 159/9, 252/6
i. ḳıldük 274/18
Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı münācātlarını i.+i bilen 178/11

icāzet -3- [Ar.] izin, ruhsat.
i. birmegünçe 243/19
i. birseñgiz 148/16, 203/21

iç -30- iç.
i.+imge 245/9
i.+iġa 278/17
i.+ige 160/12, 160/20
i.+ini 188/6
i.+ide 160/21, 189/7, 189/16, 193/3, 200/5, 211/1, 212/5, 232/6, 234/8, 235/7, 236/14, 254/6, 259/8, 260/16, 270/8, 273/13, 273/14, 273/21
ḳuduḳnı i.+ide 188/10
i.+ideki 232/16
i.+ideki dik 244/5
i.+idin 237/21, 240/7, 278/21
i.+lerideki 275/6

iç- -11- içmek.
i.-ti 226/9, 246/19
i.-tiler 275/6
ant i.-tiler 146/11, 249/7
i.-se 204/16
ant i.-ip irdim 146/20
i.-geli 220/11, 226/9
ant i.-ip 216/9
i.-ken antıġa 147/1

içkeri -2- içeri.
i.+ġa 208/7
i.+ki 212/5

içre -1- içinde, arasında.
i.+ġa 172/17

içür- -1- içirmek.
i.-mey 217/11

idiş -1- damar.
i. taban boldı 169/6

ige -3- iye, sahip.
bizni i.+miz 255/15

yaratken i.+miz 193/10

i.+sige 239/15

ig(i)n -3- omuz.

i.+ini 202/12

i.+idin 241/6

i.+ilerini 199/4

igil- -2- eğilmek.

i.-di 245/5

i.-gen 201/17

igne -2- iğne.

i. birle 205/1

i.+ġa 205/1

igir- -1- eğirmek.

i.-ip 154/2

ihānet -3- [Ar.] haksızlık, kötülük.

īzā vü i. 276/20

īzā vü i. birdiler 278/13

i. ḳılıp irdiler 248/18

iḫtiyār -7- [Ar.] isteğe bağlı; irade, seçme.

i. 175/1

i. ḳıldı 173/15

i. ḳılmadı 228/17

i. ḳılmas-min 232/10

i.+ım 260/10

i.+ımızça 276/19

i.+ıñ͡gça 274/15

iḫtiyāṭ -1- [Ar.] ilerisini düşünerek davranma.

i. üçün 266/19

iḫtiyāṭla- -1- [Ar.+Tr.] ilerisini düşünmek.

i.-p 184/15

ik- -4- ekmek.

i.-sünler 229/2

aşlıġ i.-se 228/14

ikev -8- her ikisi.

i.+i 250/14, 250/21

i.+iñ͡gizge 236/18

i.+len 193/7, 219/6, 259/3

i.+len bolup 193/1

i.+leri 158/10

ikin -4- ekin.

i. tikinni 233/2, 233/3

i.+ni 233/15

i.+lerige 270/1

ikin -1- ki bağlacı

nime boldı i. 244/6

ikki -73- iki.

i. 147/8, 148/3, 153/4, 162/10, 162/19, 163/3, 168/20, 168/21, 170/21, 172/4, 172/14, 172/15,

172/16, 180/2, 182/11, 184/14, 188/17, 189/6, 194/1, 194/7, 199/13, 202/18, 204/19, 207/13, 207/14, 208/13, 215/18, 216/3, 220/9, 220/10, 224/1, 224/4, 224/5, 232/15, 233/15, 238/20, 244/8, 252/16, 253/10, 259/4, 259/6, 259/7, 260/2, 262/2, 264/2, 264/12, 264/13, 264/15, 267/16, 270/17, 273/20, 274/1, 274/3, 274/6, 274/7, 274/8, 274/9, 274/11, 275/3, 275/4

i. tavanların 148/2

i. tavanlarını 148/3

i. yıġaçlik 178/2

Hācerni i. 146/21

Lūṭ ʿaleyhi's-selāmnı i. 162/11

i. ısırġa 147/3

i.+si 160/4, 273/19

i.+sini 244/17

i.+sidin 224/18

i.+miz 235/14

ikki miŋ̂ -3- iki bin.

i. 148/19, 156/19, 196/11

ikkinçi -18- ikinci.

i. 147/10, 152/11, 178/16, 178/21, 179/10, 180/8, 192/17, 194/8, 194/10, 230/8, 233/19, 258/14, 258/17, 260/6, 260/20, 262/18

i.+si 193/18, 259/5

ikki yüz -2- iki yüz.

i. 170/15, 176/18

ikki yüz yigirme -1- iki yüz yirmi.

i. iken 171/2

iḳlīm -1- [Ar.] kıta.

i.+lerni 175/3

ikrām -7- [Ar.] hürme, saygı gösterme.

i. 198/13

iʿzāz u i. birle 174/7, 255/2

iʿzāz u i. ḳıla başladı 198/11

iʿzāz u i. ḳılur irdiler 220/12

i.+lar 165/12

iʿzāz u i.+lar bile 231/20

iḳrār -7- [Ar.] saklamayıp söyleme; tasdik, kabul.

i. 230/14

i. boluŋ̂lar 163/12

i. ḳıldı 218/20

i. ḳıldılar 229/19, 230/13

i. ḳılın͡glar 278/5

i. ḳılsan͡glar 278/8

iktür- -1- ektirmek.

i.-diler 233/3

il -19- halk; memleket, şehir.

i. 149/1, 198/12, 256/8, 266/21

i.+ni 156/4, 160/11, 160/15

i.+ġa 168/15, 218/12, 271/4, 276/10

i.+din 164/3, 164/21, 167/12, 267/5, 271/3

i.+ige 235/2

bar-ı i.+din 209/14

i.+idin 277/16

i.+ler 160/12

i.+lerge 235/3

il- -1- ilişmek, iliştirmek, bağlamak.

közleriġa i.-mediler 211/12

ʿilāc -13- [Ar.] ilaç, derde deva olan şey.

ʿi. ḳılmaḳ 175/14, 201/12

ʿi. tapa'lmadı 211/8

i. ḳıla'lmay 159/12

ʿi.+nı 146/20, 182/1

ʿi.+ı 161/2, 161/17

ʿi.+ı bolmaġay 278/7

ʿi.+ı yoḳ 221/19

ʿi.+ını 175/8, 175/19, 184/12

ilāh -1- [Ar.] Arapçada Tanrı.

i.+ım 197/12

ilāhī -38- [Ar.] Allah'a ait, tanrı ile ilgili.

i. 155/10, 162/14, 185/2, 190/9, 197/10, 197/18, 199/9, 199/11, 219/5, 244/11, 250/4, 253/15, 260/9, 260/10, 260/11, 260/18, 269/14, 270/6, 270/13, 270/18, 270/19, 274/9

fermān-ı i. 169/3, 234/2, 251/16

taḳdīr-i i. 195/11

vaḥy-i ḥażret-i i. 154/3

fermān-ı i. boldı 156/4

ḫiṭāb-ı i. boldı 164/14

ʿināyet-i Ḥażret-i i. bolsa 216/15

i. Ḫudāvendā 159/2, 191/8, 206/12

fermān-ı i.+ni 202/7

i.+ġa 226/1

dergāh-ı Ḥażret-i i.+ġa 225/21

dergāh-ı i.+ge 274/11

Ḥażret-i i.+din 226/1

ilçi -6- elçi.

i. 175/2, 267/16

i. bolup 177/12

i.+ni 177/12

i.+din 175/13

ile -1- ile

i. 198/13

ilet- -1- iletmek, ulaştırmak.

i.-geyler 255/12

ilgeri -21- ileri, doğu, ön taraf.

i. 164/4, 174/21, 176/17, 192/1, 198/15, 213/7, 239/19, 249/1, 250/2, 250/8, 252/9, 274/4, 279/14

i. çıḳ 158/7

i. çıḳadur-min 158/5

i. çıḳar bolsa͡ŋ 158/6

i. tüşti 158/8, 158/9

i.+ki 252/14

ilintür- -1- iliştirmek.

i.-üp 211/21

ʿillet -3- [Ar.] illet, hastalık.

ʿi. 261/20

tutḳaḳlıġ ʿi.+i bolmas 238/16

ʿi.+leri 275/6

illig -1- elli(50).

i. 234/9

illig ikki -1- elli iki.

i. yıl 171/15

ʿilm -5- [Ar.] ilim.

ʿi. 260/7

ʿi.-i ḥikmet 208/21, 222/2

ʿi.-i taʿbīr 208/21

ʿi.-i taʿbīr irdi 222/2

ilt- -6- iletmek, götürmek.

cān i.-er-min 195/18

i.-gil 260/12

i.-ip 265/12, 271/4, 273/6

i.-ip biri͡ŋ 152/13

iltifāt -2- [Ar.] yüzünü çevirip bakmak, teveccüh etmek.

i. ḳılmadılar 211/12

i. ḳılmadı͡ŋız 259/21

iltimās -1- [Ar.] kayırma, arka çıkma.

i. ḳıldı 203/21

im- -1- emmek.

i.-gen dik bolup 215/12

ʿimāme -3- [Ar.] sarık, tesbih.

ʿi. 183/6, 237/20

ʿi.+leri 237/17

īmān -23- [Ar.] iman.

ī. 230/10, 279/6

ī. kiltürdi 266/11, 268/7

ī. kiltürey 263/3

ī. kiltüreyin 177/5, 258/16, 268/2

ī. kiltürgen üçün 268/5

ī. kiltürġıl 163/21

ī. kiltürmaḳnı 268/12

ī. kiltürüñgler 276/15

ī. kiltürüp 177/11, 255/9, 268/13

ī. u islām birle 260/11

ī.+ġa 163/9, 177/9, 177/19, 177/21, 233/1, 262/8, 277/6

ʿimār -1- [Ar.] şekillendirme, bayındır hale getirme.

ʿi.+ıġa 199/16

ʿimāret -6- [Ar.] bayındırlık; yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş hayır evi.

ʿi. 212/4, 212/8

ʿi. ḳıldılar 148/18

ʿi. ḳılġalı 210/21

ʿi.+ler 173/17, 277/20

imçek -3- göğüs, meme.

Bibi Hācerni i.+ini 146/9

i.+idin 215/12

i.+leridin 227/3

imdi -73- şimdi.

i. 146/15, 146/16, 147/2, 152/8, 152/15, 155/15, 159/6, 159/7, 159/16, 161/1, 162/15, 166/7, 166/8, 168/13, 172/21, 177/14, 177/17, 190/4, 193/5, 195/12, 197/7, 201/12, 204/2, 207/15, 215/12, 216/4, 217/4, 219/1, 219/6, 219/7, 219/8, 219/19, 221/12, 221/14, 223/10, 224/11, 227/9, 230/4, 231/8, 231/11, 237/1, 237/2, 239/4, 239/5, 240/9, 242/12, 242/13, 243/3, 243/17, 244/4, 244/9, 244/15, 245/12, 248/13, 256/12, 258/15, 259/18, 259/21, 261/1, 263/15, 264/20, 265/6, 266/16, 267/18, 270/14, 272/12, 272/17, 274/14, 274/15, 277/8, 277/13, 278/5

imgek -1- acı, eziyet.

ḥāl-i i.+im 221/14

imin- -1- emzirilmek.

i.-ip 215/12

inan- -6- inanmak.

i.-ġan-min 169/20

i.-dım 232/8, 233/2

i.-mas musin 169/20

i.-mas-min 264/9

i.-maġıl 272/21

ʿināyet -4- [Ar.] inayet, lütuf, ihsan, iyilik.

ʿi.-i Ḥażret-i ilāhī bolsa 216/15

ʿi. ḳılıp 231/12

ʿi.+i 271/11, 272/1

incīl-ḫ̬ān -1- [Ar.] İncil okuyan.

i. irdi 156/14

inde- -2- seslenmek, çağırmak.

i.-ġalı 163/7

i.-ġanı 176/15

inek -4- inek.

i. 227/2, 227/4, 228/11

i.+lerni 227/4

ineke -6- üvey anne.

i. 211/13, 212/4

i.+ġa 240/3

i.+si 211/13, 211/21

i.+sini 211/18

iŋ͡girçaḳ -4- tahterevan

i. 197/1

i.+ġa 194/8, 194/14, 195/21

ini -14- küçük erkek kardeş.

i. 178/19

i.+m 159/13, 195/15

i.+si 240/17

i.+sini 191/9

aġa i.+miz 235/13

i.+miz yoḳ bolġan 236/1

i.+ŋ͡giz 235/12

i.+ŋ͡gizni 236/8

i.+ŋ͡gizġa 236/3

i.+leri 243/15

i.+lerini 176/18

i.+leriġa 176/16, 191/17

inkār -1- [Ar.] inkar, yaptığını gizleme.

i. 278/14

inḳiyād -1- [Ar.] bağlanma, boyun eğme.

i. ḳılıp 146/3

inṣāf -1- [Ar.] merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.

i. ḳılıp 232/5

inşāʾallāh -2- [Ar.] allah nasip etti ise.

İ. 203/7, 205/12

intiḳāl -1- [Ar.] bir yerden başka bir yere geçme, göçme.
i. ḳıldı 146/8

intiḳām -1- [Ar.] öc alma.
i. alur irdi 236/13

intiẓār -1- [Ar.] bekleme beklenilme.
i. bolur 202/7

ir -23- erkek; koca; asker; kişi.
i. 168/6, 198/4, 199/21, 241/6, 241/9,241/12, 241/15, 241/19, 260/6, 263/15, 273/10
i. birle 259/8, 272/2
i.+ġa 147/2
i.+im 259/5, 274/2
i.+iñg 209/17
i.+iñgni 272/8
i.+niñgġa 272/18
ḫatunlarnı i.+i 217/18
i.+ini 271/7
i.+leri bile 214/10

ir- -807- imek fiili krş. **i-**.
yoḳ i.-ür 203/18
ḫānesinde i.-miş 225/9
ne i.-miş 222/20
ʿāşıḳ i.-miş 217/14
min i.-dim 249/1
Mışrda i.-dim 251/1
ḫatunıñgız i.-dim 272/4
iblīs i.-dim 273/5
ḳuçaġıda i.-dim 186/14
ḳulı i.-dim 193/15
böri i.-dim 190/14
endīşede i.-dim 224/13
ġāfil i.-dim 177/16
ḳayda i.-diñg 245/10
sin i.-diñg 169/7, 220/1
yoḳ i.-diñg 261/10
toġrı i.-diñg 277/8
ḥelālde i.-di 214/1
ḫoş-ḳadd i.-di 172/8
Ḥubbü'l-Aḫyār i.-di 188/9
hümāyūnıñgızda i.-di 146/13
ısıġ i.-di 198/16
ḳaraġu i.-di 188/10
kesel i.-di 223/3
ʿāḳile i.-di 149/15
üçün i.-di 230/17
tüglük i.-di 159/2
taḥiyyet i.-di 254/8
Refīḳā i.-di 158/4
pādişāh i.-di 202/11
ol i.-di 256/18

çiraylik i.-di 213/17

i.-di 254/15

āb-ı Zemzem i.-di 148/6

açıġ i.-di 188/9

açılġan gül dik i.-di 214/4

aḳ i.-di 181/16

aldıda i.-di 273/19

aldımda i.-di 181/8

altundın i.-di 258/9

andaġ i.-di 231/17

arası i.-di 188/7

atı i.-di 160/19

Āzer i.-di 160/4

bahāsı i.-di 194/3

balası i.-di 216/13

bar i.-di 146/6, 147/15, 154/7, 159/16, 160/6, 160/7, 160/8, 162/11, 162/12, 165/16, 170/19, 172/19, 179/7, 180/2, 182/9, 187/15, 188/10, 188/13, 190/17, 192/6, 194/2, 198/21, 199/1, 200/15, 202/20, 204/19, 207/20, 210/4, 211/13, 214/4, 214/9, 214/16, 233/18, 235/5, 235/16, 239/20, 240/3, 240/6, 249/4, 249/5, 249/8, 256/10, 256/17, 258/9, 258/13, 259/5, 262/3, 262/4, 262/6, 265/10, 265/12, 265/13, 265/21, 266/21, 268/15, 269/9, 269/13, 270/21, 273/19, 275/10

batman i.-di 255/21

bed-kārlıḳ ḳılmaḳ i.-di 167/18

beyābān i.-di 192/15

beyānı i.-di 215/11

be-cān u dil-ḫarīdār bolur i.-di 201/1

bihraḳ i.-di 195/17

bu i.-di 175/2, 184/2, 249/18, 266/15

bulutı i.-di 278/21

butaġı yoḳ i.-di 180/14

bīşe i.-di 278/1

Becalīṣ i.-di 224/20

Beşīr i.-di 249/5

Bünyāmin i.-di 251/10

ceybde i.-di 180/3

Cevzā i.-di 181/10

çiraylik i.-di 235/17

dānā i.-di 205/15

Hāzer i.-di 160/4

hem-rāh i.-di 249/8

ḫāṣṣiyyet yoḳ i.-di 182/9
ḫatun i.-di 218/10
ḫatunı i.-di 202/10
ḫayālide i.-di 204/3
hüveydā i.-di 147/18
ḥadd ü ḥisābı yoḳ i.-di 251/15
ḫalḳıda i.-di 160/11
ḥarāmda i.-di 213/21
derecede i.-di 248/1
i.-di 261/17
evlādı i.-di 276/9
ferişte i.-di 199/5, 264/6
ferzendi yoḳ i.-di 202/14
gevherdin i.-di 264/11
Ḥabeşī i.-di 193/8
ısıġ i.-di 185/8
incīl-ḫ̔ān i.-di 156/14
kāfir i.-di 262/4, 269/12
kāfire i.-di 165/2, 167/14, 213/18, 230/10
ḳarı i.-di 230/10
ḳızı i.-di 262/2
ḳızları i.-di 262/1
kim i.-di 169/7
kişi i.-di 275/12
ḳoy i.-di 153/21
kök i.-di 153/20
köp i.-di 154/15, 269/13
ḳuçaġlarıda i.-di 184/3
ḳulımız i.-di 193/14
küni i.-di 200/11
laʿldin i.-di 262/5
Leyyā i.-di 172/6
mecāzī i.-di 230/2
mini mūnisim i.-di 162/15
mīr-āḫūrnı ḫatunı i.-di 217/18
mülki i.-di 260/7, 260/8
münevver i.-di 181/8
münfaʿil i.-di 147/17
müselmān yoḳ i.-di 166/21
Mışrda i.-di 192/6, 249/21
ne i.-di 154/16, 170/11, 184/1, 194/4, 196/17, 246/14, 249/4
nime i.-di 260/13, 260/14
nikāḥıda i.-di 209/2
nikāḥlarıda i.-di 253/19
oġlı i.-di 276/9
oġrı i.-di 239/20
ol i.-di 214/2, 229/11, 240/10, 243/9, 247/21, 276/13
pādşā i.-di 217/18
pādşā-zāde i.-di 217/17

pāyānı yoḳ i.-di 192/15

revā i.-di 168/2

maʿlūm i.-di 247/19

Rāḥile i.-di 172/7

Raḥīme i.-di 262/1

Reyyān Melik i.-di 200/12

ṣāḥib-cemāl i.-di 263/12

sarıġ i.-di 225/10

Ş̱eleş̱ i.-di 262/5

simiz i.-di 175/16

sitem-kār i.-di 156/14

şeyṭān i.-di 275/14

şeyṭān-ı laʿīn i.-di 173/11

şol i.-di 223/20

şunda i.-di 154/5

şuñġda i.-di 202/9

taşıdın i.-di 169/12

taʿlīm üçün i.-di 260/15

teñge i.-di 205/8

toḳsan üçde i.-di 269/13

vilāyetide i.-di 262/4

yaġı i.-di 223/21

yaḳın i.-di 278/1

yalġuz i.-di 219/6

yaman i.-di 239/21

yiñg i.-di 161/1

yir yoḳ i.-di 160/10

yoḳ i.-di 150/14

bar i.-di 156/21, 269/11

yolda i.-di 196/2

yiride i.-di 188/7

ʿālem-i ġaybdın i.-di 261/9

yoḳ i.-di 147/5, 147/15, 148/9, 172/4, 267/20

ḥisābı yoḳ i.-di 269/10

ḥisābnı yoḳ i.-di 269/9

yol i.-di 147/13, 167/2

yurtda i.-di 160/11

Yūnā i.-di 224/21

zebūn i.-di 200/6

Ẕīne i.-di 162/13

ʿıyş u ʿişretde i.-di 214/1

ʿazīz bar i.-di 256/14

ʿilm-i taʿbīr i.-di 222/3

mihribān i.-diñgiz 195/15

nādān i.-diñgizler 247/18

şūḫ i.-diñgizler 247/18

çiraylik i.-diler 182/13

bī-ḳarār i.-diler 213/4

büt-perest i.-diler 160/8

Cebraʾīl ʿaleyhi’s-selām i.-diler 215/4

çāhda i.-diler 192/13

çiraylıḳ i.-diler 179/19

güft-gūde i.-diler 193/12

ḥayāt i.-diler 258/5

ḳara közlük i.-diler 269/10

ḳarı i.-diler 252/4

kem-baġal i.-diler 262/9

kiçik i.-diler 240/3

muḥterem i.-diler 161/9

mütefekkir i.-diler 206/10

Maḳdis yiride i.-diler 150/11

Medyende i.-diler 279/15

oġulları i.-diler 179/9

pehlevān i.-diler 173/2

Rūmlik i.-diler 262/1

ṣaḥrāda i.-diler 175/17

ṣenā-ḫ̆ān i.-diler 181/7

yaşda i.-diler 187/18, 187/19

yigit i.-diler 252/3

ʿammüke beççe i.-diler 160/5

dīnide i.-diler 276/13

peyġamberlerdin i.-diler 213/20

yigeni yoḳ i.-di 227/6

yoḳ i.-se 245/16

yoḳ i.-se 177/15

yuġan i.-di 172/7

ḳılıp turur i.-dim 181/9

yörür i.-dim 190/18, 245/10

kisip i.-di͡ng 268/6

alıp i.-dim 231/11

aytıp i.-dim 225/17

alıp i.-dim mü 216/7

aḳıp turur i.-di 227/3

barur i.-di 249/6

bilgey i.-di 157/21

bilmes i.-di 218/9

bolsa i.-di 168/4

bolur i.-di 179/20, 180/16

çıḳmas i.-di 200/7

aḳar i.-di 148/6

açılur i.-di 215/16

alıp i.-di 191/18

alur i.-di 180/3, 202/13

aytıp i.-di 208/6, 231/13

aḳarġan imes i.-di 171/7

ayrıp bolmas i.-di 157/19

kiter i.-di 226/14

ḳıl-a'lmas i.-di 243/11

olturup i.-di 250/1

tartar i.-di 223/13

turup i.-di 193/20

yörür i.-di 173/15, 203/11
almaġay i.-dim 201/11
ant içip i.-dim 146/20
aytıp i.-dim 230/3
aytur i.-dim 219/14
barġay i.-dim 189/14
barıp i.-dim 222/18
birip i.-dim 264/15
birür i.-dim 242/20
bilmes i.-dim 177/17
bī-ṭāḳatlik ḳılur i.-dim 245/6
çıḳar i.-dim 228/18
dip i.-dim 216/4, 216/7, 230/4, 249/12, 251/16
gümān ḳılıp i.-dim 224/17
ḥarb u żarb ḳılu i.-dim 168/4
helāk ḳılur i.-dim 230/12
ḫiẕmet ḳılıp i.-dim 172/10
ḳabūl ḳılur i.-dim 223/10
ḳaçar i.-dim 259/12
kilip i.-dim 190/15, 190/18
kilmes i.-dim 171/5
kilür i.-dim 152/8
kitgüzmeġay i.-dim 189/13
kette bolup i.-dim 195/6
ḳopġay i.-dim 275/11
ḳorur i.-dim 187/9
körer i.-dim 162/15
körġay i.-dim 189/14
körgey i.-dim 189/12
olturur i.-dim 227/2
unamaġan i.-dim 219/14
söyġay i.-dim 189/13
sürġay i.-dim 189/12
şöhret ḳılmaġay i.-dim 201/12
taşlar i.-dim 177/13
tüşmes i.-dim 217/6
tüşüp i.-dim 198/21
uḫlap i.-dim 216/2
yigey i.-dim 238/9
yörür i.-dim 146/15, 193/5
zindāndın çıḳar i.-dim 229/14
bahā ḳoyup i.-diŋ̄g 192/20
hem bolmaġay i.-diŋ̄g 157/16
kiter i.-diŋ̄g 207/12
kirip i.-diŋ̄g 209/12
körüp i.-diŋ̄g 221/20
olturur i.-diŋ̄g 263/14
tüşüp i.-diŋ̄g 229/12
yörer i.-diŋ̄g 185/7
zārī ḳılur i.-diŋ̄g 259/13
ʿahd ḳılıp i.-diŋ̄g 275/15

yigenim yoḳ i.-di 233/10

ḳoyup i.-di 255/21

simir turur i.-di 153/21

yaşar i.-di 256/18

yatar i.-di 203/10

yir i.-di 162/17, 173/21, 188/8, 209/9, 270/18, 274/14

bāġ ḳıldurur i.-di 210/21

ḳaçmaḳda i.-di 213/21

ḳalmaḳda i.-di 242/21

tigip i.-di 237/18

aytur i.-di 201/8, 203/13, 223/9, 259/6

barur i.-di 148/7, 161/5, 222/5, 250/2, 272/7

belā bolmaġay i.-di 166/19

belā bolmegey i.-di 166/17

birip i.-di 270/1, 270/11

birmaḳ bolup i.-di 194/2

birür i.-di 210/3

bilmes i.-di 264/12

bilür i.-di 220/17

bitilġan i.-di 225/18

bī-hūş bolur i.-di 182/10

bī-pāklıḳ ḳılmegey i.-di 167/9

bolup i.-di 226/9

bolur i.-di 209/4

çıḳar i.-di 182/11, 243/9, 271/1

dimeseler i.-di 148/5

dip i.-di 185/17, 193/9, 198/5, 201/16, 210/5, 253/5

dir i.-di 257/9, 257/10, 259/7

ejder imes i.-di 199/5

imes i.-di 172/7

irkeklikdin bolmaġan i.-di 214/5

ġālip kilmegen i.-di 173/12

gedālıġ ḳılur i.-di 268/15

günāh ḳılıp i.-di 267/20

günāh ḳılmas i.-di 220/2

ḫaber birür i.-di 167/15

ḫayāl ḳılıp i.-di 243/13

hīç peyġamber bolmaġay i.-di 157/16

ḥişşe ḳılur i.-di 182/11

ḫoş bolur i.-di 242/6

ḫoş kilmes i.-di 206/9

ḫoş-āmed ü pīş-āmedler ḳılar i.-di 206/9

intiḳām alur i.-di 236/13

işāret ḳılıp i.-di 193/15

işletür i.-di 210/21

ḳaçar i.-di 259/6, 259/12

ḳaçıp i.-di 193/14

ḳadarlik imes i.-di 247/12

ḳalıp i.-di 211/7, 257/11

ḳalmas i.-di 179/19

ḳattıḳçilik bolmas i.-di 161/1

ḳavlar i.-di 185/9

ḳazıp i.-di 188/8

kilmes i.-di 200/3

kilür i.-di 155/2, 155/3, 174/1, 200/4

ḳıçḳırur i.-di 271/2

ḳılınġan i.-di 258/10

ḳılur i.-di 200/3

ḳol salıp i.-di 215/17

ḳorḳunçı bolmas i.-di 260/14

körgen i.-di 208/19

körmekde i.-di 221/5

körünür i.-di 212/7, 271/21

kötera'lmas i.-di 175/16

kuçmaḳda i.-di 213/20

ḳurup i.-di 200/7

kümiş i.-di 173/19

maʿlūm bolup i.-di 239/19

meyl ḳılıp i.-di 184/4

mihr ü maḥabbetlik bolmaġan i.-di 151/8

mihri artar i.-di 206/8

muʿaṭṭar bolur i.-di 180/4

müselmān bolsa i.-di 166/17, 166/19, 166/20

nime bolġan i.-di 267/20

oġurluḳ ḳılmas i.-di 244/6

oḫşar i.-di 275/12

ol peyġamber bolmasa i.-di 157/15

olturġuzup i.-di 199/16

olturup i.-di 176/11, 264/4, 266/2

olturur i.-di 174/2, 226/12, 250/7

ozmaḳda i.-di 214/1

ölġan i.-di 240/2

öter i.-di 182/10

ötken i.-di 167/5, 234/11

ötmes i.-di 209/9

pervāları bolmas i.-di 226/13

pest bolur i.-di 174/12

peydā bolur i.-di 180/15

peyġamber bolur i.-di 237/20

pinhān ḳılıp i.-di 242/17

rāst kilür i.-di 154/21

saḳlar i.-di 274/14

salıp i.-di 229/8, 244/9

sasıġ bolup i.-di 268/16

sayrap turur i.-di 255/1

secde ḳılur i.-di 262/4

sorap i.-di 222/15

sözler i.-di 248/2

sözleşip i.-di 202/1

su bolur i.-di 186/5

sūdā-gerçilik ḳılur i.-di 269/8

sürter i.-di 206/18

şarṭ ḳılıp i.-di 233/15

şehrġa kirip i.-di 206/14

şīfte vü şeydā bolur i.-di 200/2

şükrler ḳılur i.-di 259/10

ṭāḳat ḳıla’lmas i.-di 209/8

tapa’lmas i.-di 205/7

tapar i.-di 221/10

tarar i.-di 209/7

tartmaġan i.-di 270/13

ṭāʿat ḳılmegey i.-di 269/15

tirig bolsa i.-di 238/9

toġḳan i.-di 160/5

toġmaġan i.-di 213/17

toġuşkan i.-di 207/20

tökülüp i.-di 275/20

tura’lmas i.-di 179/21

turar i.-di 180/1, 211/2

turmasa i.-di 230/11

turur i.-di 158/16, 223/19, 235/10

urar i.-di 221/9

uyalur i.-di 180/2

üzülġan i.-di 157/6

yaramas i.-di 259/5

yigey i.-di 275/11

yise i.-di 189/5

yıġlar i.-di 220/20

yıl bolup i.-di 226/7, 234/8

yırtġay i.-di 189/5

yırtıp i.-di 259/19

yibergen i.-di 199/6

yibermeġay i.-di 166/18

yörür i.-di 159/12, 192/12, 223/14, 267/5, 273/17

Yūsuf bolsa i.-di 236/13

zīr ü zeber bolur i.-di 182/12

ziyāde bolur i.-di 217/12

ʿālem bolmaġay i.-di 157/15

i.-imes irdi 203/6

i.-kilip irdi 149/9, 264/7

barıp i.-dük 163/3

bī-pervālik ḳılıp i.-dük 237/2

kitip i.-dük 188/20

olturup i.-dük 186/14

öldür i.-dük 277/1

dip i.-diñgiz 192/1, 249/13

günāh ḳılıp i.-diñgiz 271/10

körġay i.-diñgiz 197/3

sorġay i.-diñgiz 197/2

tirig bolġay i.-diñgiz 197/2

kilmes i.-diñgizler 238/4

açmas i.-diler 165/5

açnı toyġuzur i.-diler 269/7

ḳopar i.-diler 273/20

aḫtarıp i.-diler 239/17

alıp i.-diler 211/4

āşkārā ḳılur i.-diler 154/5

aytıp i.-diler 181/18

aytur i.-diler 179/21, 185/11, 196/21, 205/11, 218/11, 220/15, 223/7, 225/1, 253/15, 276/20

baḳa'lmas i.-diler 190/3

baḳmas i.-diler 206/7

barıp i.-diler 149/16

barur i.-diler 151/10, 187/13, 196/1, 205/10, 215/17, 231/21, 233/18, 249/7, 254/11, 268/16, 271/5, 272/11

birip i.-diler 242/1, 242/17

birür i.-diler 180/16, 220/15, 269/7, 276/20

beyʿlaşur i.-diler 205/10

bilmes i.-diler 204/12

bilür i.-diler 179/20, 241/18

dāḫil bolup i.-diler 200/7

dip i.-diler 166/9, 190/1, 191/1, 194/5, 197/5, 197/16, 201/10, 201/14, 207/8, 217/1, 218/16, 222/11, 234/5, 241/3, 244/19, 271/10

dir i.-diler 154/7, 156/21, 167/18, 171/3, 185/12, 200/15, 201/7, 203/14, 205/13, 219/5, 219/17, 220/16, 223/8, 241/18

dihḳānçilik ḳılur i.-diler 161/21

dīvār örür i.-diler 154/20

dost tutar i.-diler 225/2

duʿā ḳılıp i.-diler 208/9

imes i.-diler 215/4

ġalebe ḳılur i.-diler 182/13

ḥased aytur i.-diler 217/16

helāk bolmaġay i.-diler 166/20
ḫursendlıġ ḳılur i.-diler 250/19
ihānet ḳılıp i.-diler 248/18
iş ḳılıp i.-diler 247/20
işenür i.-diler 173/2
iʿzāz u ikrām ḳılur i.-diler 220/12
ḳalur i.-diler 173/10
ḳarap turur i.-diler 188/19
kilip i.-diler 254/20
kiltürür i.-diler 154/20
kilür i.-diler 180/19, 194/16, 200/2, 253/6, 253/12
kiter i.-diler 160/13
ḳılur i.-diler 161/13, 220/13, 226/12, 269/12
ḳoymas i.-diler 174/11
ḳoyup i.-diler 234/4
ḳoyur i.-diler 271/16
körer i.-diler 235/5
körüp i.-diler 227/13
ḳurup i.-diler 253/19
māhīyān-ı deryā yıġlaşur i.-diler 189/16
melāmet ḳılur i.-diler 217/13, 217/19
meşġūl bolur i.-diler 206/12
mihribān i.-diler 147/5, 149/15, 150/13, 158/12, 165/16, 180/19, 240/4, 269/7
müselmān bolup i.-diler 279/7
müşt birür i.-diler 185/11
müteḥayyir bolur i.-diler 198/17
namāz oḳur i.-diler 276/18
naṣīḥat ḳılur i.-diler 276/17
oġrı imes i.-diler 240/1
oġurluḳ ḳılur i.-diler 276/13
oḫşar i.-diler 157/19
oḳur i.-diler 209/3
olturġuzup i.-diler 248/7
olturup i.-diler 146/16, 188/16, 206/16, 270/8
olturur i.-diler 154/4, 222/5, 235/8
ögürüp i.-diler 213/13
öldürür i.-diler 201/13
ötkerür i.-diler 220/13, 271/6
pend ü naṣīḥat ḳılur i.-diler 225/1
peşīmān ḳılur i.-diler 190/2
salġan i.-diler 165/16

salıp i.-diler 222/2

salur i.-diler 222/4

satar i.-diler 276/14

sikretip i.-diler 275/4

sıġmas i.-diler 251/9

siver i.-diler 173/8

sorap i.-diler 222/20

sorar i.-diler 222/11

sözleşip i.-diler 234/12

sözleşür i.-diler 182/8

şefātī birür i.-diler 185/11

ṭāḳat ḳıla'lmas i.-diler 278/18

tapa'lmas i.-diler 182/1

tartıp i.-diler 205/17

ṭavāf ḳılur i.-diler 154/8

ṭaʿām birür i.-diler 154/1

ṭāʿat ḳılur i.-diler 272/1

tebessüm ḳılur i.-diler 236/14

tedbīr tapa'lmay yörür i.-diler 182/2

teferruc ḳılup i.-diler 253/13

temāşā ḳılur i.-diler 253/14

tişler i.-diler 253/15

toġrap i.-diler 223/5

turur i.-diler 153/2, 212/7, 235/9, 235/12, 255/1, 255/2, 270/15

tutar i.-diler 248/1

tutup i.-diler 155/9, 194/19

yaḳar i.-diler 173/9

yalbarıp i.-diler 186/8

yatar i.-diler 184/3

yatur i.-diler 197/3

yir i.-diler 179/14

yit'almas i.-diler 205/11

yitmegen i.-diler 192/4

yıġılıp i.-diler 203/13

yıġlar i.-diler 189/2, 189/8, 189/15, 197/13

yiberip i.-diler 237/17

yiberür i.-diler 220/14, 223/7

yişip i.-diler 199/3

yörüp i.-diler 254/16

yörür i.-diler 162/18, 179/18, 180/18, 197/6, 198/17, 203/11, 206/10, 223/6, 231/18

ʿahd ḳıldurup i.-diler 149/5

kilip i.-diler 199/9

ḳılıp i.-diler 154/7

körünmes i.-diler 246/19

olturur i.-diler 215/21

sorap i.-diler 253/5

sürtüp i.--diler 193/9
yörür i.-diler 155/8
alıp i.-diler 189/4
aytur i.-diler 219/16
dip i.-diler 149/7, 184/7, 221/18, 253/2
ḳaçar i.-miş 217/14
ḳavar i.-miş 217/14
tiler i.-miş 253/1, 253/3
ḳılur i.-mişler 218/1
āḫir boldı i.-se 260/3
ḳabūl ḳıldı i.-se 204/1
oyġandı i.-se 227/20
yaḫşıladılar i.-se 230/19
muvāfıḳ i.-mes 235/21
revā i.-mes 177/12, 254/3, 254/5, 260/12, 261/7
tiggen i.-mes 147/14
Tiñ͡gri i.-mes 264/7
ʿacīb ü ġarīb i.-mes 231/16
rāżī i.-mesdür 146/19

irāde -1- [Ar.] dileme, isteme.
i. ḳılsa 204/7

irgaş- -1- birini kendiliğinden takip etmek, katılmak.
ı.-ıp 182/20

iri- -3- erimek.
i.-di 258/12
bağrı i.-di 186/18
i.-p 196/3

irkek -11- erkek.
i. 161/17, 162/19, 203/13, 255/5
i. birle 164/6
i.+ler 161/19
i.+lerni 161/2
i.+lerġa 180/8, 180/9
i.+lerimiz 161/15
i.+leriġa 161/13

irkeklik -1- erkeklik, güç
i.+din bolmaġan irdi 214/5

irte -12- yarın.
i. 159/11, 265/3
i.+si 150/18, 165/3, 165/5, 184/14, 200/19, 227/1, 239/10, 241/2, 255/18, 263/8

isen -2- emin ellerde.
amān u i. 162/16, 237/3

is -3- koku.
i.+ileri 250/16
i.+ni 250/17
Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı

i.+lerini 189/3

is- -1- esmek.

i.-ip 211/19

isile- -1- koklamak.

i.-yin 189/3

iske- -2- koklamak.

i.-gil 275/1

i.-p 152/14

iski -1- eski.

i. 220/7

ism -1- [Ar.] isim.

i.-i şerīflerini 222/15

ʿişmet -2- [Ar.] masum, günahsızlık.

ʿi. 260/15

perde-i ʿi.+de 202/20

isrā'īl -2- Hz. Yakup'un lakabı.

i. 173/12

Yaʿḳūb-i i. 175/10

isrā'īlu'llāh -2- Hz. Yakup'un lakabı.

yā i. 191/2

Yaʿḳūb i. 201/17

iste- -1- istemek.

i.-diler 269/5

istiʿānet -1- [Ar.] yardım isteme, yardım dileme.

i. tilep 256/9

istiḳāmet -1- [Ar.] doğruluk, doğru hareket.

i. ḳıldı 266/21

istiḳbāl -2- [Ar.] birini karşılama.

i. üçün 253/19

istikbār -1- [Ar.] büyüklenme, kendini büyük görme.

i.+ı 278/14

iş -125- iş, vazife, görev.

i. 161/3, 186/15, 188/4, 190/3, 191/13, 201/12, 232/17, 238/11, 249/20, 261/9, 263/18, 276/16

mundaġ i. 263/17

yaman i. 161/13

i. birle 182/17, 223/21, 278/10

i. boldı 211/6

i. ḳıladurġan iş imes 211/15

fāḥiş i. ḳıldı 161/11

fāḥişe i. ḳılġan yoḳ 164/5

i. ḳılıp irdiler 247/20

i. ḳılıp 243/3

i. ḳılmaġay 224/15

i. ḳılmasek 276/19

i. ḳılsa͡ŋ͡g 217/9

i. ḳılsa͡ŋ͡gızlar 164/7

i. ḳılsek 224/8, 237/8

i. ḳılurın 266/18

i. ḳılurlar 234/20

gümān ḳıladurġan i. yoḳtur 224/17

i. yoḳdur 244/15

i. tüşse 205/3

i.+dür 253/7

iş ḳıladurġan i. imes 211/15

yaman i.+ni 161/12

i.+ni āḫiri 168/16

i.+ni ḳılġan 263/17

i.+ni ḳılmas-min 224/9

i.+ni 159/7, 161/17, 195/10, 217/2, 223/10, 229/14, 232/14, 239/7, 276/17

i.+ġa 147/11, 160/18

i.+ḳa 163/6, 166/12, 167/21, 176/12, 176/14

i.+ke 210/15, 211/3, 214/21, 231/1, 266/8, 270/13

uluġ i.+ke 162/6

i.+de 211/17

i.+din 198/17, 232/15, 239/13

i.+im bolsun 249/2

i.+im yoḳdur 271/18

i.+imni 177/17

i.+iŋ̄g 265/18

i.+iŋ̄g bar 265/17

i.+iŋ̄gni 169/19, 210/20

ʿömrleriŋ̄ġa ḳılġan i.+leriŋ̄ġa 163/11

Bünyāminni i.+idür 239/20

kimni i.+idür 215/9

i.+i 210/13

i.+in 174/5

i.+in buyurupdur 211/4

i.+ini 211/5, 216/2, 230/18, 233/2, 261/18

i.+ini ḳıldılar 211/6

i.+ini ḳılmadıŋ̄g 221/16

i.+ini ḳılmaḳ 182/21

i.+iġa 209/6, 211/20, 262/9

ḳılġan i.+iġa 218/19

i.+ige 261/2

i.+imizni ḳılurmiz 277/14

meʾmūr bolġan i.+iŋ̄gizni ḳılıŋ̄g 152/8

i.+iŋ̄gizni ḳılıŋ̄glar 277/13

i.+ler 152/21, 158/2, 168/14, 216/19, 248/16

i.+ler birle 245/15

i.+ler ḳıldılar 261/10

i.+ler ḳıldıñ͡gız 247/20

nime i.+ler ḳıldıñ͡gız 247/17

i.+lerġa 181/8

i.+lerde 261/8

i.+lerdin 163/21

i.+leriñ͡g 211/12, 216/7

heme ḳılġan i.+leriñ͡gizġa 277/4

i.+leri 161/19, 164/4

ḳılġan i.+leri 234/14, 247/19, 247/21

i.+lerini 234/14

ḳılġan i.+lerini 239/1

i.+lerni 216/8, 231/4, 248/17

i.+lerni ḳılsañ͡g 215/9

ḳılġan i.+leriġa 190/2, 223/18

i.+leridin 261/11

işāret -3- [Ar.] işaret.

i. ḳıldılar 163/1, 163/16

i. ḳılıp irdi 193/15

işek -1- eşek.

i.+leri 191/11

işen- -5- güvenmek, inanmak.

i.-ip 224/8, 224/10, 224/12, 243/6

i.-ür irdiler 173/2

işik -19- kapı.

i. 167/14, 215/16

i.+i 181/6

i.+ni 165/18, 167/8, 168/10, 168/11

i.+ni āstānesi 149/9

bu i.+ni āstānesi 150/6

i.+ge 215/15

i.+de 167/14

i.+iġa 212/10, 221/1, 231/6, 237/15

i.+ide 235/11

i.+idin 249/7

i.+leriġa 167/7, 207/19

iş(i)t- -52- işitmek, duymak.

i. 261/17

i.-ür 155/17

i.-tiñ͡g 217/8

i.-ti 232/7, 250/13, 257/10

i.-tiler 148/2, 151/4, 155/21, 188/21, 208/11, 215/13, 252/7

i.-ip bolmas 242/14

i.-ey 221/11

i.-se 182/10, 209/3

i.-ip 149/2, 157/17, 158/16,

163/8, 166/6, 174/20, 181/20, 193/16, 196/19, 201/20, 207/4, 208/10, 221/9, 225/16, 229/5, 229/18, 235/7, 235/16, 236/14, 238/21, 244/7, 246/20, 251/2, 251/5, 257/18, 266/18, 267/12
i.-ken 157/5, 261/16
cevābın i.-ken 276/6
i.-kenler 156/6, 156/8, 156/9
i.-kenlerini 222/19
i.-mediler 257/16

işitil- -3- işitilmek, duyulmak.
i.-di 149/1, 217/13, 217/20

işittür- -2- işittirmek, duyurmak.
i.-diler 175/7
i.-maḳ 155/17

işle- -1- işlemek, çalışmak, yapmak.
i.-geli 210/18

işlet- -1- işletmek, çalıştırmak, yerine getirmek.
i.-ür irdi 210/21

ʿişret -2- [Ar.] içki içmek.
ʿıyş u ʿi.+de bolur-sizler 278/9
ʿıyş u ʿi.+de irdi 214/1

iştan -1- iç donu.
i. 214/15

iştiyāḳ -7- [Ar.] şevklenme.
āteş-i i. 253/10
āteş ü i.+ı 220/21
i.+ıda 196/18, 253/8
āteş-i i.+ıda 249/17
i.+ları 217/12
Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı i.+ları 223/4

it (1) -8- it, köpek.
i. 163/2
i. birle 163/16, 163/17
i.+ġa 163/1
i.+i 163/4
i.+leri 162/12, 191/11
i.+lerini 168/21

it (2) -1- et; beden, vücut.
i.+leri 257/3

it- -4- etmek, yapmak.
neẕr u niyāz i.-tiler 198/3
raḥm i.-gil 197/15
i.-ip 261/19
taʿbīr i.-mek 179/11

ʿitāb -3- [Ar.] azarlama, paylama.
ʿi. 248/3
ʿi. boldı 269/4
ʿi.+ġa 256/16

itek -2- etek; uç, kenar.

i.+ini 230/6

i.+leridin 194/18

iter- -1- iteklemek.

i.-ürler 227/19

iʿtibār -1- [Ar.] itibar, önem gösterme.

i. 192/2

iʿtiḳād -1- [Ar.] inanç, inanma.

i.+ımda 201/13

ittifāḳ -1- [Ar.] ittifak, uyuşma.

i. bile 181/21

ʿivaż -2- [Ar.] bedel, karşılık.

ʿi.+ın 153/13

ṣadaḳasını ʿi.+ını 247/15

iyle- -7- eylemek, etmek.

i.-rler 183/8

elḥān i.-rler 183/6

raḳṣ i.-rler 183/7

fedā i.-p 209/15

i.-mekge 197/11

i.-mey 196/15, 196/16

iz -1- iz.

i.+idin 148/3

iz- -1- ezmek.

i.-ip 204/16

ïzā -3- [Ar.] iyiliğe karşı iyilik etme; korkma; üzüntüye uğrama.

ï. taptı 271/18

ï. vü ihānet birdiler 278/13

ï. vü ihānet 276/20

iʿzāz -7- [Ar.] aziz kılma.

i. 198/13

i. birle 150/10

i. u ikrām birle 174/7, 255/2

i. u ikrām ḳıla başladı 198/11

i. u ikrām ḳılur irdiler 220/12

i. u ikrāmlar bile 231/20

iʿzāzla- -1- [Ar.+Tr.] aziz kılmak.

i.-pdur 248/11

izil- -1- ezilmek.

i.-ip 169/18

izle- -15- izlemek.

i.-diler 161/5

i.-n͡g 247/8

i.-n͡gler 244/18, 267/4

i.-sem 202/16

i.-p 147/19, 148/9, 155/7, 158/16, 161/5, 162/18, 190/18, 197/6, 267/5

su i.-p 192/16

ʿizzet -16- [Ar.] değer, kıymet.

ʿi. 200/17, 205/13

taḫt-ı ʿi. 200/16

ʿi. ḳıldılar 248/19

ʿi. ḳıldım 259/15

ʿi. ḳılıp 170/16

ʿi. ḳılsa 231/17

ʿi. ü ḥürmet 210/19, 277/2

ʿi. ü ḥürmetḥürmet bile 228/19

ʿi. ü ḥürmetiŋ 225/8

ʿi. ü ḥürmetleri 253/17

ʿi. ü ḥürmetleridin 164/17

ʿi.+ni 202/6

devlet ü ʿi.+ni 211/10

ʿi.+im 253/16

K

ḳābıżu'l-ervāḥ -1- [Ar.] ruhları kabzeden, Azrail.

ḳ. 276/1

ḳabīle -1- [Ar.] kabile, halk.

ḳ.+sidin 149/14

kābin -1- [Far.] damadın geline verdiği ağırlık, ceyiz, başlık parası.

k.+iġa bolur 172/6

ḳabr -6- [Ar.] kabir, mezar.

ḳ.+ni 197/6

ḳ.+iŋge 196/7

ḳ.+i 196/1, 198/21

ḳ.+ini 196/4

ḳ.+leriġa 196/21

ḳabūl -48- [Ar.] kabul.

ḳ. 150/3, 194/13

ḳ. boldı 270/20

ḳ. bolur 151/1

ḳ. ḳıl 263/4

ḳ. ḳıldı irse 204/1

ḳ. ḳıldı 159/4, 171/3, 174/18, 194/9, 263/20, 266/2, 269/2

ḳ. ḳıldılar 147/12, 148/17, 172/6, 218/2, 224/7, 234/2, 258/16

ḳ. ḳıldım 266/4

ḳ. ḳıldük 203/1

ḳ. ḳılġıl 155/11, 234/2, 266/3

ḳ. ḳılıŋ 174/18

ḳ. ḳılıp 256/9, 263/5

ḳ. ḳılmadı 218/20, 265/1, 265/7

ḳ. ḳılmadılar 187/8, 195/19, 220/5, 234/1, 278/9

ḳ. ḳılmaġay 242/15

ḳ. ḳılmasa 219/9

ḳ. ḳılmasalar 164/14

ḳ. ḳılmasam 216/3

ḳ. ḳılmasa͡ng 210/18, 218/21

ḳ. ḳılmas-sin 219/3

ḳ. ḳılmay mu 171/9

ḳ. ḳılsalar 203/1

ḳ. ḳılur irdim 223/10

ḳ. ḳılur-min 151/3

ḳabż -2- [Ar.] el ile tutma, avuç içine alma.

ḳ.-ı rūḥ ḳıldı 261/4

ḳ. ḳılıp 171/10

kāc -1- [Far.] bir çeşit küçük çam.

k. 197/19

ḳaç- -31- kaçmak.

ḳ.-ar-min 259/7

ḳ.-ar-sin 259/13

ḳ.-ar 228/15 ḳ.-tın͡g 214/13

ḳ.-ıp-sin 193/12

ḳ.-ıpdur 197/5

ḳ.-tı 216/4, 259/16, 267/17

ḳ.-tılar 215/15

ḳ.-maġay-min 198/21

ḳ.-masa͡ng 217/6

ḳ.-ġalı 198/20

ḳ.-ıp 151/20, 161/3, 163/2, 176/20, 195/3, 210/1, 214/10, 215/16, 278/7, 278/17, 279/16

ḳ.-ıp kitġıl 152/1

ḳ.-ar irdim 259/12

ḳ.-ar irdi 259/6, 259/12

ḳ.-ıp irdi 193/14

ḳ.-ar irmiş 217/14

ḳ.-maḳda irdi 213/21

ḳaçan -16- ne zaman, ne zaman ki.

ḳ. 168/17, 168/18, 171/5, 177/7, 210/10, 231/16, 233/8, 234/4, 237/11, 250/4, 250/16, 257/9, 271/15

her ḳ. 222/4

ḳ. kim 193/7

ḳ.+ġaça 164/13

ḳaçḳaḳ -3- kaçak, firar eden.

ḳ. 193/18, 194/13, 197/5

ḳadar -2- [Ar.] kadar.

ol ḳ. 177/15

şu ḳ. 236/6

ḳadarlik -1- [Ar.+Tr.] kadarlık, miktarlık.

ḳ. imes irdi 247/12

ḳadd -7- [Ar.] boy.

ḳ. u ḳāmet 157/18, 176/11

ḳ. u ḳāmeti 267/10

ḳ. u ḳāmetleri 174/6, 234/6

ḳ.+i 201/17

ḳ.+im 245/5

ḳadem -3- [Ar.] ayak, adım.

ḳ. 275/2

ḳ. ḳoysalar 214/21

ḳ.+lerini 255/7

ḳādir -3- [Ar.] kudretli, güçlü.

ḳ.+ā 197/10, 255/15

ḳ.+dür 266/8

ḳadr -3- [Ar.] değer, kıymet.

ḳ. ü menziletiñgiz 232/7

ḳ.+ini bilmediñg 210/19

ḳ.+lerini 205/15

ḳadrlik -1- [Ar.] güçlülük, kuvvetlilik.

ḳ. bolay 187/1

ḳaf -2- kap, çanta.

ḳ.+ıġa 239/7, 239/8

ḳafes -1- [Far.] kafes; hapishane.

ḳ.-i bedenleridin 276/2

ḳāfile -8- [Ar.] kafile.

ehl-i ḳ. 192/13, 193/5, 198/10, 198/17, 198/18, 244/5

ḳ.+de 198/4

ehl-i ḳ.+din 244/5

kāfir -35- [Ar.] kafir.

k. 176/21, 277/1

k. boldı 170/20

k. boldılar 276/13

k. irdi 262/4, 269/12

k.+ni 176/20

k.+ġa 168/2, 174/21, 175/11

k.+ler 164/2, 164/8, 164/21, 167/9, 167/12, 167/15, 168/7, 168/11, 168/13, 176/4

nevmīd bolġanlar k.+lerdür 247/10

k.+lerni 163/1, 167/16, 168/12, 175/21, 177/19, 246/7, 277/17, 278/13

kilġanı k.+lerni 167/20

k.+lerġa 164/12, 167/14, 167/15, 167/17, 176/2

kāfire -4- [Ar.] kafir(kadınlar için).

k. irdi 165/2, 167/14, 213/18, 230/10

kāfūr -1- [Far.] güzel koku, misk.

k. 212/4

ḳaḫṭ -1- [Ar.] kıtlık.

ḳ. 233/6

ḳaḫṭçilik -4- [Ar.+Tr.] kıtlık.

ḳ. 233/5, 234/3
ḳ. bolur 228/13
ḳ.+ni 233/11

ḳaḥṭlıḳ/ik -1- [Ar.+Tr] kıtlık.
ḳ. boldı 173/19
ḳ.(ḳaḥṭlik) boldı 179/13

ḳā'il -1- [Ar.] söyleyen, diyen; razı olmuş.
ḳ. 163/11

ḳaḳ- -10- kakmak, iteklemek, çakmak.
ḳ.-tılar 167/8, 240/13, 240/16, 240/20, 241/5, 241/8, 241/11, 241/14, 241/17, 241/21

kākül -1- [Far.] alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç.
k.+lerini 199/7

ḳal- -86- kalmak, devamlılık.
ḳ.-ur-min 220/18, 239/6
ḳ.-ur-sin 211/10, 215/2
ḳ.-ur 166/15
yalanġaç ḳ.-ur 205/1
ḳ.-ur mu 192/2
ḳ.-urlar 231/11
ḳ.-ıp mudıŋ̄ 198/20
ḳ.-ıp-sin 198/20, 271/17
ḳ.-ıpdur 261/1
ḳ.-ıp mudı 244/4
ḳ.-dım 159/17, 223/17, 239/3
ārī ḳ.-dım 196/16
ḳ.-dı 148/5, 149/14, 158/1, 158/2, 164/15, 199/1, 210/5, 215/21, 227/20, 244/2, 261/19, 264/11, 270/9, 271/1, 276/10
dip turup ḳ.-dı 243/19
ḥayrān ḳ.-dı 163/17, 206/17, 225/5, 228/21, 256/3, 266/18
mīrāṣ ḳ.-dı 152/4
yolunup ḳ.-dı 159/15
ḳ.-dıŋ̄ızlar 218/14
ḳ.-dılar 165/6, 167/10, 172/20, 218/10, 240/10, 243/1, 244/12, 279/1
ḥayrān ḳ.-dılar 201/10, 240/16
susap ḳ.-dılar 173/5
vaṭan ḳılıp ḳ.-dılar 150/12
ḳ.-ġay 183/14
ḳ.-sun 153/15
ḳ.-sa 190/21, 257/9
ḳ.-ıp 191/19
ḳ.-ġan 240/6, 249/1, 271/11
ḳ.-ġan bir 180/12

ḳ.-ġan ʿömrüm 265/6

ḳ.-ġanını 229/2

ḳ.-ġanıġa 203/19

ḳ.-ıp irdi 211/7, 257/11

ḳ.-mas irdi 179/19

ḳ.-ur irdiler 173/10

ḳ.-madı 151/11, 179/15, 205/21, 215/21, 218/18, 221/14, 259/18, 266/3, 271/20

aytmaġan ʿarż ḳılmaġan tedbīr ḳ.-madı 211/20

ḥicāb ḳ.-madı 167/4

ṭāḳat ḳ.-madı 189/18, 197/16

ṭāḳatı ḳ.-madı 200/18

ḳ.-masun 204/11

ḳ.-maḳda irdi 242/21

ḳalem -3- [Ar.] kalem.

devāt u ḳ. tilep 205/18

ḳ.+de 225/18

ḳ.+din 153/2

ḳalḳan -1- kalkan.

ḳ. dik bolup 174/2

ḳamçı -5- kamçı.

ḳ. 258/12

ḳ.+ġa 258/11

ḳ.+nı 258/11

ḳ.+n͡gnı 258/10

ḳ.+ları 258/9

ḳamer -1- [Ar.] ay.

k. 181/10

ḳāmet -6- [Ar.] boy.

ḫoş-ḳadd u ḳ. 235/15

ḳadd u ḳ. 157/18, 176/11

ḳadd u ḳ.+i 267/10

ḳadd u ḳ.+leri 174/6, 234/6

ḳamtū -1- [Ç.] birlikte.

ḳ. ḳılıp 229/10

ḳan -12- kan.

ḳ. 152/11, 185/14, 243/9, 271/7

ḳ. çıḳadılar 147/1

ḳ. çıḳarmasam 146/10

ḳ. ḳılıp 190/8

ḳ. yıġladı 196/9

ḳ.+ġa 188/17, 218/17

ḳ.+ıġa 188/15, 241/1

ḳan- -1- kanmak, doymak.

ḳ.-ġunça 210/8

ḳanat -6- kanat

ḳ.+ı 215/1

ḳ.+ı bile 267/1

ḳ.+ları bilen 187/15, 188/6

ḳ.+ları birle 167/3

ḳ.+larını yazıp 169/1

ḳança -10- ne kadar, kaç.

ḳ. 151/2, 155/5, 156/2, 160/10, 193/21

her ḳ. 205/14, 205/18

ḳ. naṣīḥatnı 164/12

ḳ. pādişāhlar 158/14

ḳand -2- şeker.

nebāt-ı ḳ. 196/14

ḳ. u ḳandālāt birdi 206/7

ḳanda -1- nerede, nere.

ḳ.+dur 228/5

ḳandaġ/ḳ -21- ne gibi, ne çeşit.

ḳ. 180/6, 189/4, 209/10, 212/16, 221/11, 231/9, 236/10, 239/5, 246/3, 246/4, 257/6, 261/10, 275/2, 275/12

her ḳ. 188/5, 205/3, 219/4, 241/15

ḳ. bolsa 206/1

ḳ.(ḳandaḳ) ḳılıp 186/20

ḳ. ṭāḳat ḳılur-min 146/16

ḳand -1- [Far] şeker

ḳ. u ḳandālāt birdi 206/7

ḳandālāt -1- meyve şekeri.

ḳand u ḳ. birdi 206/7

ḳandaş -1- aynı kandan, kardeş.

ḳ. 196/14

ḳanı -7- hani, nerede.

ḳ. 221/4, 257/20, 257/21, 258/2

ol ḳ. 258/13

tiñri ḳ. 264/18, 264/19

ḳāniʿlik -1- [Ar.+Tr.] şükür etmek, kanmış.

ḳ. 260/8

ḳanlıġ/ik -6- kanlı.

ḳ. 152/13, 188/21, 189/3, 208/3, 235/19

ḳ.(ḳanlik) 249/1

ḳapla- -1- kaplamak.

ḳ.-dı 161/18

ḳara (1) -11- kara, siyah

ḳ. 152/14, 181/16, 278/18

ḳ. boldum 209/16

ḳ. köz 269/9

ḳ. közlük irdiler 269/10

ḳ. tonlük 235/11

ḳ. ʿalemlik 252/18

ḳ. bulut 198/1

ḳ. kiçeġa 198/1

ḳ. tofraḳġa 196/5

ḳara (2) -7- hayvan, hayvan sürüsü.

ḳ. 251/15, 266/3, 266/19
ḳ. māl 169/9
yılḳı ḳ.+ları 172/18
ḳ.+larını 173/2, 200/4

ḳara- -8- bakmak.
ḳ.-sa 197/4
ḳ.-p turur irdiler 188/19
ḳ.-p 184/20, 206/14, 213/12, 242/4
ḳarap ḳ.-p 195/19
ḳ.-p ḳarap 195/19

ḳarabaş -1- kadın köle, cariye.
ḳ.+dın 204/20

ḳaraġu -1- kör, âmâ
ḳ.+irdi 188/9

ḳaraḳ -1- göz bebeği, göz.
ḳ.+ımnı 152/14

ḳaranġulıġ/uḳ -3- körlük; karanlık.
ḳ.(ḳaranġuluḳ) 197/8
ḳ.(ḳaranġuluḳ) boldı 198/1
ḳ.+ıdın 251/3

ḳarār -2- [Ar.] karar, hüküm; sabit olma; sabır tahammül.
ḳ. taptı 155/10
ḳ.+ım yoḳ 213/3

ḳarat- -1- baktırmak.
ḳ.-ın͡g 152/11

ḳarġa -2- karga.
ḳ. 170/1, 170/14

ḳarı (1) -10- yaşlı, ihtiyar.
ḳ. 195/10, 201/15
ḳ. abuşḳa 267/19
ḳ. birle 252/4
ḳ.+dur 185/20
ḳ. irdi 230/10
ḳ. irdiler 252/4
ḳ. boldılar 166/9
ḳ. bolġandurlar 235/3
ḳ.+nı kön͡gli tar bolur kön͡gli 252/4

ḳarı (2) -2- karış.
ḳ. 173/18
ḳırḳ ḳ. yirde 246/18

ḳarı- -3- yaşlanmak.
ḳ.-pdur-min 256/12
ḳ.-dım 184/11, 233/3

ḳarındaş -30- kardeş.
ḳ.+dur 159/20
ḳ.+ım 186/9, 186/10, 190/17, 195/14, 196/7, 245/2
ḳ.+ım iken-sin 172/3
ḳ.+ımdurlar 255/7

ḳ.+ıñg bolsa 241/11

sini ḳ.+ıñgdur 172/11

ḳ.+ıñgnı 241/14, 241/17, 241/20

ḳ.+ımızġa 183/16

ḳ.+ıñgız 174/8, 238/7

ḳ.+ıñgızny 174/9

ḳ.+lar 236/11

ḳ.+larım 186/2, 195/10, 243/18, 248/12, 265/20, 277/3

ḳ.+larımnı 277/2

ḳ.+larıñgnı 276/21

ḳ.+ları 262/3

ḳ.+larıġa 174/10

yamanlik ḳılġan ḳ.+larıġa 179/1

ḳarındaşlıġ -1- kardeşlik.

ḳ. 195/16

ḳar(ı)n -7- karın, göbek.

ḳ.+ım 233/8

ḳ.+ı toymadı 227/5

ḳ.+ını 158/6, 158/7

ḳ.+ıda 199/13

ḳ.+ıdın(ḳarınıdın) 158/4

ḳ.+ıları 185/9

ḳarşu -2- karşı.

ḳ. çıḳıñglar 176/3

ḳ. çıḳsunlar 176/2

kārvān -10- [Far.] kervan.

k. 193/13, 195/4, 197/21, 198/2, 237/7, 239/9

k.+nı 198/3

k.+dın 198/14

k.+lar 195/4, 195/20

ḳaṣaṣ -1- [Ar.] kıssalar.

ḳ. 179/1

ḳaṣd -6- [Ar.] kasıt, amaç.

ḳ. 181/11

ḳ. ḳıldı 227/6, 274/8

ḳ. ḳıldılar 146/17

ḳ. ḳıldılar-sizler 186/3

ḳ. ḳılıp 185/16

kāse -1- [Far.] çiniden veya topraktan yapılmış çanak.

k. tolsa taşar tökülür 260/17

ḳaṣr -1- [Ar.] kısaltma, kısa kesme; yüksek köşk.

ḳ.-ı ʿālī 232/21

ḳaş -30- kaş, ön, karşı; kenar, kıyı.

ḳ.+ıġa 151/5, 151/11, 177/10, 191/16, 195/3, 195/20, 202/3, 203/12, 203/20, 226/8, 243/2,

244/1, 268/12, 272/8
ķayın atalarını ķ.+ıge 172/9
ķ.+ıda 196/9, 206/10
Hācerni ķ.+ıda 147/11
ķ.+ıda bolsam 218/14
ķ.+ın͡gġa 207/21, 216/4
ķ.+larıġa 169/15, 183/1, 198/6, 206/16, 220/4, 222/17
İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ķ.+larıġa 151/19
ķ.+larıda 161/20
İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ķ.+larıda 150/12

kāşkī -4- [Far.] keşke.
k. 189/11, 189/13, 197/2, 210/8

ķat -3- kat, huzur.
ķ. 266/7, 266/8
törtünçi ķ. 154/9

ķatār -1- [Ar.] katar, hayvan dizisi.
ķ.+ıdın 215/9

ķatı- -1- katılaşmak.
ķ.-p 164/15

ķaṭre -4- [Ar.] damla.
ķ. 147/14, 169/6, 189/16, 209/9

ķattıġ/ķ -17- katı, sert, güçlü.
ķ. 160/13, 171/13, 173/6, 176/16, 179/4, 189/14, 194/8, 194/14, 195/14, 195/20, 216/5, 227/8, 265/5, 271/10, 278/15
ķ. ķılur-sin 197/13
ķ.(ķattıġ) 167/9

ķattı(ġ/ķ)çilik -2- katılık, sertlik, güçlülük.
ķ. bolmas irdi 161/1
ķ.+idin(ķattıġçilikidin) 160/20

ķattıġlıġ -1- katılık, sertlik, güçlülük.
ķ. 247/14

ķav- -2- kovmak.
ķ.-ar-min 259/13
ķ.-ar irmiş 217/14

ķavla- -15- kovalamak.
ķ.-r-miz 164/3
ķ.-dı 163/4, 181/12, 184/5, 215/15, 265/13
ķ.-dılar 185/8
ķ.-n͡glar 258/20, 271/3
ķ.-p 216/4, 239/11, 266/17
ķ.-r irdi 185/9
ķ.-p çıķtı 215/20
ķ.-p çıķardım 267/21

ķavluhu taʿālā -77- [Ar.] Allah'ın kelamı, ayet.

ḳ. 152/5, 152/9, 153/12, 153/14, 153/15, 155/11, 155/14, 163/21, 164/3, 164/5, 164/8, 164/9, 164/11, 164/21, 165/1, 165/17, 165/20, 166/3, 166/4, 166/5, 166/6, 166/7, 166/10, 166/13, 166/14, 166/15, 166/21, 167/7, 167/16, 167/20, 168/1, 168/4, 168/6, 168/19, 169/13, 183/18, 190/5, 193/4, 208/21, 213/7, 213/10, 213/18, 217/14, 218/9, 218/20, 219/11, 225/18, 227/12, 230/4, 231/1, 231/5, 232/14, 234/12, 237/4, 238/18, 244/16, 247/12, 250/18, 250/20, 251/19, 251/21, 253/21, 254/2, 259/14, 259/15, 260/4, 260/9, 260/10, 260/12, 260/18, 261/9, 261/11, 274/16, 274/17, 276/7, 277/21, 279/2

ḳavm -18- [Ar.] kavim, insan topluluğu.

ḳ. 276/11, 276/12, 276/15, 278/4

ḳ.+din 164/20

ḳ.+im 277/1, 277/13

ḳ.+i 162/17, 166/13, 256/14, 276/9

ḳ.+ini 276/4

ḳ.+iġa 161/10, 276/5, 276/11

ḳ.+leri 276/18

ḳ.+leri birle 277/19

ḳ.+leriġa 164/4

ḳavuġ -1- kabuk.

ḳ.+ı birle 233/17

ḳav(u)ş- -6- kavuşmak.

ḳ.-ur-min(ḳavşurmin) 250/5

ḳ.-tılar 146/7

ḳ.-ḳay 250/4

ḳ.-kāy mu 250/3

ḳ.-maġunça 250/11

ḳ.-mas 250/11

ḳavuştur- -1- kavuşturmak.

ḳ.-up 235/9

ḳayan -5- hangi.

ḳ. 149/6, 151/11, 180/19, 191/21, 275/10

ḳayda -6- nerede.

ḳ. 152/14, 163/14, 180/18, 192/16

ḳ.+dur 154/11

ḳ. irdiŋ̑g 245/10

ḳaydın -15- nereden.

ḳ. 193/11, 202/16, 206/19, 222/17, 234/18, 236/11, 244/19, 247/3, 247/9, 250/9, 264/13, 265/17, 266/17, 278/11

her ḳ. 265/18

ḳayġu -3- kaygı, tasa, üzüntü.

ġam u ḳ. 244/12

ḳ.+nı 244/11

ḳ.+ġa 167/9

ḳayın ata -1- kayın-baba.

ḳ.+larını ḳaşıge 172/9

ḳayna- -3- kaynamak.

ḳ.-dı 278/16

ḳ.-r-min 218/21

ḳ.-p 245/3

ḳaynaġ -1- kaynamış.

ḳ. 171/12

ḳayra- -2- dönmek.

ḳ.-p 152/18

ḳaysı -41- hangisi.

ḳ. 154/20, 170/7, 173/7, 180/1, 189/10, 189/11, 215/15, 243/2, 256/11, 262/13, 267/11, 273/13, 278/10

her ḳ. 182/8, 185/9, 218/3, 255/1, 267/17

ḳ. ḫalḳ 162/9

ḳ.+dur 264/21, 266/6

ḳ.+nı 170/5

ḳ.+sı 239/8

her ḳ.+sı 188/18, 194/6

her ḳ.+mızge 194/1

ḳ.+ŋ̑ız 241/6, 241/16, 241/19

her ḳ.+ŋ̑ız 182/19

hı̄ç ḳ.+ŋ̑ızlar 186/17

ḳ.+ları 180/21

her ḳ.+ları 181/14, 219/4, 237/13, 243/6, 243/8, 256/7, 256/9

hı̄ç ḳ.+larıŋ̑ızını 259/18

ḳayt- -15- dönmek, geri dönmek.

ḳ.-tı 151/19

ḳ.-tılar 243/2

ḳ.-ar 265/3

ḳ.-ıŋ̑lar 160/16, 167/17

ḳ.-ıp 231/9, 268/8

ḳ.-ıp kitti 149/9

ḳ.-ar boldılar 195/2

ḳ.-madıŋ̑ mu 164/20

ḳ.-madı 265/9

ḳ.-madılar 160/17
ḳ.-mas-min 265/9
ḳ.-masa 265/3
ḳ.-maġıl 234/15

ḳaytar- -6- döndürmek.
ḳ.-dılar 252/1, 252/3, 252/5
ḳ.-ıp 227/15, 239/18, 258/14

ḳaz- -2- kazmak.
ḳ.-dılar 181/14
ḳ.-ıp irdi 188/8

ḳażā -2- kaza; mukadderatın ortaya çıkması.
taḳdīr ü ḳ. 225/18
ḳ.+ġa 260/8

ḳazan -1- kazan, büyük tencere.
ḳ.+ıda 245/3

ḳażārā -1- [Ar.] kazayla, bilmeyerek, yalnışlıkla.
ḳ. 148/7

ḳazdur- -1- kazdırmak.
ḳ.-up 233/4

ḳażī -1- [Ar.] kadı.
ḳ. 252/11

ḳāżiyü'l-ḥācāt -4- [Ar.] bütün ihtiyaçları yerine getiren Allah.
be-dergāh-ı ḳ. ḳılıp 197/10
münācāt-ı be-dergāh-ı ḳ. ḳılıp 184/21, 189/17, 219/10

kebāb -10- [Ar.] kap içerisinde pişirilen et.
k. 158/19, 220/21
k. bolġan balıġ dik 279/1
k. ḳılıp 158/14, 158/18, 159/5
k.+nı 158/15, 158/20, 159/2
k.+ıġa 158/13

kebīre -1- [Ar.] büyük günah.
günāh-ı k.+dür 186/21

kecābe -1- [Far.] deve üstüne konulan bir çeşit tahtırevan.
k. 265/20

kef -1- [Ar.] avuç
k. 168/12

kefen -1- [Ar.] kefen.
k.+im bolsun 187/7

keffāret -1- [Ar.] bir günaha karşı tutulmak üzere yapılan şey.
k. bolġay 269/6

kehf -1- [Ar.] mağara.
Aṣḥāb-ı K.+ni 191/10

kel -1- kel.
başı k. 249/5

kelām -3- [Ar.] söz.

k. 161/12

ḫāṣıl-ı k. 161/11

k.+ın͡gnı 155/12

kelān -4- [Far.] iri, büyük, heybetli.

merd-i k. 182/14, 191/19, 223/2, 272/7

kele -1- boğa, tosun.

k. 172/8

kelime -2- [Ar.] kelime.

k.-i şerīfni 163/12

k.+lerni 204/15

kem -6- [Far.] az, eksik; fena, kötü.

k. 205/19, 270/21

k. bolmasun 159/3

k. bolmaydur 206/2

k. bolup 200/6

k. imes 266/5

kemāl -1- [Ar.] olgun, olgunluk.

k.-i ḳudretiṅgni 197/21

kem-baġal -6- [Far.] fakir, yoksul.

k. 264/19

k. boldı 257/8

k. bolsa 156/2

k.+dur 262/16

k. irdiler 262/9

k.+larġa 233/12

kemer -6- [Far.] kemer.

k. 181/5, 235/9, 235/10

ṭılā k. 199/16

k.-i künānī 200/20

k.-i muraṣṣaʿ 202/3

kemerbend -2- [Far.] kemer bağı; belinde kemeri olan.

k.+im yoḳ 240/8

k.+leri 240/6

kemlıġ/ik -2- [Far.+Tr.] kötülük, kötü niyet.

k.+ım yoḳ 204/10

k. ḳılur-sizler(kemlik) 160/16

kem-pīr -4- [Far.] yaşlı.

k. 224/5, 224/9

k.+ġa 224/5

k.+ler 265/7

kenīzek -20- [Far.] küçük cariye

k. 203/3

k. 252/16, 257/11, 263/6

k.+ni 172/12, 172/13, 216/13

k.+din 203/3

k.+i 257/11, 257/12

k.+i birle 263/6

k.+ler 203/15

k.+ler 264/10

k.+lerim birle 232/16

k.+leri 203/6, 221/7, 221/10, 252/17

k.+leri birle 203/2

k.+lerini 221/1

kent -5- [Soğd.] şehir.

k. 159/19, 256/12, 262/4

k.+ġa 239/10, 256/13

kerāmet -10- [Ar.] keramet, veliler tarafından gösterilen olağanüstü marifet.

k. 199/11

k. ḳıldı 179/10, 208/21

k. ḳılıpdur 248/10

k. ḳılsa 204/11, 208/15

k. taptı 230/10

k.+ni 198/11

k.+i birle 261/15

k.+ler 157/13

kerem -6- [Ar.] kerem, lütuf.

k.+i birle 256/17

faẕl u k.+i birle 228/18, 239/3

öz k.+i birle 231/12

k.+i turur 271/11

k.+idin 247/9

kerrema'llāhu vechehu -1- [Ar.] Allah yüzünü şerefli kılsın. Hz. Ali için söylenen dua.

Ḥażret-i ʿAlī k. 191/12

kerret -1- [Ar.] kere, defa, kez.

k. 234/15

kerrūbī -3- [Ar.] meleklerin büyüğü.

k.+ler 153/1, 197/14, 253/12

kes -1- [Far.] kimse, kişi.

hīç k. yoḳ 197/12

kesel -17- [Ar.] tembellik, uyuşukluk.

k. 156/12, 268/15, 268/17, 268/18, 269/3, 274/2

k.+irdi 223/2

k.+ni 268/21, 269/5

k.+ġa 268/20, 269/4

k.+im 275/10

nime k.+iŋ͡g 238/15

k.+i 271/3

k.+ini 223/3

k.+lerni 269/5

ketmen -2- çapa.

k.+ni 211/3, 211/4

kette -16- ulu, yüce, büyük.

k. 154/12, 172/9, 181/5, 207/2, 240/4, 276/14

bir k. 156/20
k. boldı 180/17
k. boldılar 157/18
k. bolup irdim 195/6
k. bolup 158/10
k. bolur irdi 180/15
k. ḳılıp 232/11
k.+si 158/9, 167/20
k.+raḳı 214/14

keyik -5- geyik.
k. 158/14, 158/16
k. gūştını 158/13
k.+ni 159/5
k.+ler 148/8

ḳıble -1- [Ar.] kıble.
ḳ. 268/3

ḳıçġır- -3- bağırmak.
ḳ.-ġıl 155/16
ḳ.-ġanı 155/16
ḳ.-ġanı bile 155/17

ḳıçıġ -1- gıdıklanma, kaşıntı.
ḳ. 270/16

ḳıçḳ(ı/u)r- -18- bağırmak.
ḳ.-dı 156/5, 193/1, 207/19, 271/6
ḳ.-dılar 155/18, 156/5, 193/1, 274/8, 275/9
ḳ.-dılar(ḳıçḳurdılar) 170/6
ḳ.-sun 221/9, 221/13
ḳ.-ıp 272/16, 278/20
ḳ.-ġanlarını 221/9
ḳ.-ur irdi 271/2
ḳ.-maḳ 155/17

ḳıl- -1103- kılmak, etmek, yapmak.
düşmenlik ḳ.-adur-min 159/17
gümān ḳ.-adur-min 224/16
düşmenlik ḳ.-adur-sin 211/18
bī-ṭāḳatlik ḳ.-adur 191/19
fermān ḳ.-adur 162/3
muʿaṭṭar ḳ.-adur 250/17
ziyāde ḳ.-adur 223/3
maḥv ḳ.-adur-miz 245/9
münācāt ḳ.-adurlar 208/4
ṭaleb ḳ.-adurlar 208/5
ṭaʿne ḳ.-adurlar 246/20
töhmet ḳ.-adurlar 190/14
bilip ḳ.-ur-min 177/18
ṭāḳat ḳ.-ar-min 184/11
taʿrīf ḳ.-ar-min 180/6
tiriglik ḳ.-ur-min 274/10
ḳ.-ur-min 221/11
āzmāyiş ḳ.-ur-min 197/16

ḳabūl ḳ.-ur-min 151/3

ḳandaġ ṭāḳat ḳ.-ur-min 146/16

miḥmān ḳ.-ur-min 159/12

naṣīḥat ḳ.-ur-min 164/13, 262/12

niçük ḳ.-ur-min 191/5

pādişāh ḳ.-ur-min 187/20

ṣabr ḳ.-ur-min 273/4

ṣāf u tınıḳ ḳ.-ur-min 197/17

secde ḳ.-ur-min 264/1

ṭāḳat ḳ.-ur-min 239/5

vaṣiyyet ḳ.-ur-min 147/9

ʿaẕāb ḳ.-ur-min 256/16, 265/5

ḥāṣıl ḳ.-ur musin 220/5

daʿvā ḳ.-ur-sin 278/11, 278/12

gerden-täblik ḳ.-ur-sin 210/9

ḳattıġ ḳ.-ur-sin 197/13

secde ḳ.-ur-sin 263/21

tavṣīf ḳ.-ur-sin 266/9

kerāmetler ḳ.-ur-sin 157/14

ḳabūl ḳ.-mas-sin 219/3

ḫıyānet ḳ.-ur musin 224/12

taʿaccüb ḳ.-ur musin 166/9

işler ḳ.-ur 153/1

ḳ.-ur 216/7, 219/4

āsān ḳ.-ur 175/9

daʿvet ḳ.-ur 264/8

fāʾide ḳ.-ur 209/18

ferzend ḳ.-ur 159/21

ḥac ḳ.-ur 156/2

köp ḳ.-ur 269/15

ḳul ḳ.-ur 257/15

ḳurbānlik ḳ.-ur 151/13, 151/18

melāmet ḳ.-ur 165/1

pādişāh ḳ.-ur 257/14

peydā ḳ.-ur 183/4

ṣabr ḳ.-ur 270/6, 270/13

secde ḳ.-ur 265/2

tebessüm ḳ.-ur 183/5

temāşā ḳ.-ur 253/13

un dik ḳ.-ur 241/9

ziyāde ḳ.-ur 225/8

ʿaṭā ḳ.-ur 157/8

ḫoş ḳ.-ur mukin 210/7

ḳ.-ur-miz 168/15, 184/19

gümān ḳ.-ur-miz 278/11

ḫalāṣ ḳ.-ur-miz 223/8

helāk ḳ.-ur-miz 166/14

işimizni ḳ.-ur-miz 277/14

niçük ḳ.-ur-miz 161/16

ḳ.-a’lmas-miz 175/8

helāk ḳ.-ur-siz 168/17

ṭalāḳ ḳ.-ur-siz 149/12

kemlik ḳ.-ur-sizler 160/16

melāmet ḳ.-ur-sizler 218/13

nedāmet ḳ.-ur-sizler 278/7

sizler ḳ.-ur-sizler 164/4

ḥürmet ḳ.-ur-siz 277/3

peşīmān ḳ.-ur-siz 216/12

bāver ḳ.-mas-siz 190/6

ḳ.-urlar 254/6, 254/7

āsān ḳ.-urlar 205/3

duʿā ḳ.-urlar 207/14

iş ḳ.-urlar 234/20

naʿre-gerlik ḳ.-urlar 183/6

pāre pāre ḳ.-urlar 186/15

rivāyet ḳ.-urlar 252/6

ṭāʿat u ʿibādet ḳ.-urlar 234/21

tiriglik ḳ.-urlar 272/2

uruş ḳ.-urlar 165/3

zebān-ı ṭaʿne-dırāz ḳ.-urlar 223/19

ferāmūş ḳ.-ıpdur-min 228/7, 253/8

dürüştlik ḳ.-ıp-sin 149/13

ṭaʿām ḳ.-ıp-sin 270/18

ber-güzīde ḳ.-ıpdur 248/11

bī-ḥürmetlik ḳ.-ıpdur 198/7

kerāmet ḳ.-ıpdur 248/10

menʿ ḳ.-ıpdur 223/1

naṣīb ḳ.-ıpdur 180/7

peyġamber ḳ.-ıpdur 162/8

rivāyet ḳ.-ıpdur 150/11

ḳ.-ġandur 159/7

beyān ḳ.-ıp-siz 246/1

ġāʾib ḳ.-ıp-siz 146/13

ʿahd ḳ.-ıp-siz 146/12

bendlik ḳ.-ıpdurlar 254/21

ḥikāyet ḳ.-ıpdurlar 192/5, 256/14

rivāyet ḳ.-ıpdurlar 178/10, 182/8, 204/17, 227/17

Rivāyet ḳ.-ıpdurlar 226/20

rivāyet ḳ.-ıpdurlar 146/5

ḳ.-dım 196/13

āzād ḳ.-dım 255/8

duʿā ḳ.-dım 159/6

ḳabūl ḳ.-dım 266/4

naṣīḥatlar ḳ.-dım 277/10

musaḫḫar ḳ.-dım 243/4

müşerref ḳ.-dım 207/13

nime günāh ḳ.-dım 149/11

niṣār ḳ.-dım 259/21

ṣabr ḳ.-dım 247/6

ṣabr u ṭāḳat ḳ.-dım 274/12

terġīb ḳ.-dım 218/20

tevbe ḳ.-dım 165/11

tevellā ḳ.-dım 258/14

ümīd-vār ḳ.-dım 277/10

ʿafv ḳ.-dım 204/9, 255/17

ʿizzet ḳ.-dım 259/15

ḫoş-ḥāl ḳ.-dıñg 208/13

ḥükm ḳ.-dıñg 177/19

kūr ḳ.-dıñg 168/14

mükerrem ḳ.-dıñg 260/11

nāle ḳ.-dıñg 274/12

ʿār u nāmūs ḳ.-dıñg 161/9

teklīf ḳ.-dıñg mu 211/20

iʿzāz u ikrām ḳ.-a başladı 198/11

āġāz ḳ.-dı 202/17

ārāste ḳ.-dı 200/20

āsān ḳ.-dı 222/4

āzād ḳ.-dı 231/13, 231/14

beyān ḳ.-dı 177/18, 198/5, 202/19, 208/11, 222/19, 228/21, 229/5, 230/15, 258/6, 267/12, 272/20

binā ḳ.-dı 155/19, 156/14

cedel ḳ.-dı 225/14

cemʿ ḳ.-dı 156/18

cedel ḳıldı 225/13

cidd ü cehd ḳ.-dı 207/10

duʿā ḳ.-dı 232/4, 249/15, 269/2

elem ḳ.-dı 197/20

emr ḳ.-dı 155/20, 198/16, 199/10, 257/16

fāḥiş iş ḳ.-dı 161/11

fermān ḳ.-dı 187/13

feryād ḳ.-dı 146/17, 197/4

fikr ḳ.-dı 224/7

ġalebe ḳ.-dı 246/8

gūyā ḳ.-dı 190/10

ḫarāb ḳ.-dı 220/21

ḥarām ḳ.-dı 245/8

ḫāṣ ḳ.-dı 224/8

ḥased ḳ.-dı 269/14

ḫoş ḳ.-dı 161/18

iḫtiyār ḳ.-dı 173/15

iḳrār ḳ.-dı 218/20

iltimās ḳ.-dı 203/21

intiḳāl ḳ.-dı 146/8

istiḳāmet ḳ.-dı 266/21

ḳabūl ḳ.-dı 159/4, 171/3, 174/18, 194/9, 263/20, 266/2, 269/2

ḳabż-ı rūḥ ḳ.-dı 261/4

ḳaṣd ḳ.-dı 227/6, 274/8

kerāmet ḳ.-dı 179/10, 208/21

köşk ḳ.-dı 173/17

maṣlaḥat ḳ.-dı 223/21, 224/19

maʿḳūl ḳ.-dı 216/9, 220/6

maʿlūm ḳ.-dı 269/18, 270/2

meyl ḳ.-dı 213/12, 213/18, 267/21

mīve ḳ.-dı 181/1

musaḫḫar ḳ.-dı 260/6

musallaṭ ḳ.-dı 157/1

muʿāmele ḳ.-dı 256/16

mücāmʿat ḳ.-dı 204/19

mülāḳāt ḳ.-dı 208/7

mümtāzraḳ ḳ.-dı 178/12

münācāt ḳ.-dı 199/11

naṣīb ḳ.-dı 203/10

naṣīḥat ḳ.-dı 211/14, 265/1

perde ḳ.-dı 199/10

pest ḳ.-dı 243/17

peşīmān ḳ.-dı 220/19

rāġıb ḳ.-dı 206/13

raḥm ḳ.-dı 244/15

rāst ḳ.-dı 254/2

ṣabr ḳ.-dı 245/2, 265/9

secde ḳ.-dı 181/9, 206/17, 254/1, 262/6

selām ḳ.-dı 212/12, 222/17

ṣıddīḳlardın ḳ.-dı 221/17

ṣoḥbet ḳ.-dı 263/6

şerm-sār ḳ.-dı 190/16

şitāb ḳ.-dı 181/1

şükr ḳ.-dı 267/2

taʿẓīm ḳ.-dı 149/19

ḫāṣ ḳ.-dı 224/11

yoḳ ḳ.-dı 227/9

ṭabīblik ḳ.-dı 161/15

taḥsīn ü āferīnler ḳ.-dı 256/7

taḳrīr ḳ.-dı 225/5, 244/5

tavṣīf ḳ.-dı 202/1

taʿrīf ḳ.-dı 200/15

teslīm ḳ.-dı 268/8

tevaḳḳuf ḳ.-dı 192/11

ümīd ḳ.-dı 267/2

vaḥy ḳ.-dı 234/15

yād ḳ.-dı 178/13

yaḫşı ḳ.-dı 229/14

yaḫşilik ḳ.-dı 213/9, 236/17

yamanlik ḳ.-dı 261/7

yöriş ḳ.-dı 249/3

yörüş ḳ.-dı 267/15

ʿadem ḳ.-dı 197/20

ʿafv ḳ.-dı 256/17

ʿarż ḳ.-dı 203/21, 207/16, 229/16, 264/16, 268/18

ʿaṭā ḳ.-dı 170/9, 199/13

selām ḳ.-dı 255/19

ʿarż ḳ.-dı 268/17

musallaṭ ḳ.-dı 186/17

emr ḳ.-dı 268/11

ḳabūl ḳ.-dı 194/14

ḳaṣd ḳ.-dı 181/12

āġāz ḳ.-dı 217/21

şermende ḳ.-ayazdı 219/6

bed-kārlıḳ ḳ.-maḳ irdi 167/18

binā ḳ.-dı 212/5

icābet ḳ.-dük 274/18

ḳabūl ḳ.-dük 203/1

yüzsizlik ḳ.-dük 243/3

ḳaṣd ḳ.-dılar-sizler 186/3

işler ḳ.-dıñgız 247/20

meyl ḳ.-dıñgız 214/12

nime işler ḳ.-dıñgız 247/17

rīş ḳ.-dıñgız 245/16

yaḫşilikler ḳ.-dıñgız 231/8

ḫāsidlik ḳ.-dıñgızlar 190/4

ḳ.-dıñglar 195/10

ferāmūş ḳ.-dıñglar 185/15

ḳ.-dılar 155/12, 157/20, 275/17

āferīn ḳ.-dılar 232/4

andaġ ḳ.-dılar 147/1

āvāz ḳ.-dılar 277/17

aytkenleri dik ḳ.-dılar 151/6

bāġlar ḳ.-dılar 277/20

barış kiliş ḳ.-dılar 224/6

beyān ḳ.-dılar 150/8, 176/5, 251/8, 254/9

beyʿ ü şirā ḳ.-dılar 194/6

binā ḳ.-dılar 148/18

bī-ṭāḳatlik ḳ.-dılar 184/12

būse ḳ.-dılar 208/12, 252/18

çāder ḳ.-dılar 154/2

daʿvet ḳ.-dılar 164/15

defn ḳ.-dılar 171/17

duʿā ḳ.-dılar 150/2, 150/6, 155/10, 159/2, 175/20, 184/21, 185/3, 190/9, 191/8, 197/21, 207/16, 208/15, 251/4, 258/18, 260/19, 278/14

duʿā-yı ḫayr ḳ.-dılar 207/9

edā ḳ.-dılar 220/10, 252/7

emr ḳ.-dılar 239/6

feryād ḳ.-dılar 195/19

fiġān ḳ.-dılar 196/20

firīfte ḳ.-dılar 183/18, 184/8

ġarḳ ḳ.-dılar 189/11

ġusl ḳ.-dılar 275/5

gümān ḳ.-dılar 229/18

ḫalīfe ḳ.-dılar 171/14

ḥarām ḳ.-dılar 173/8

ḥased ḳ.-dılar 266/14

ḥasībet ḳ.-dılar 194/19

ḫaṭ ḳ.-dılar 266/15

hem-vār ḳ.-dılar 178/9

ḫiẕmet ḳ.-dılar 173/9

ḥükm ḳ.-dılar 248/6

iḳrār ḳ.-dılar 229/19, 230/13

işāret ḳ.-dılar 163/1, 163/16

işini ḳ.-dılar 211/6

işler ḳ.-dılar 261/10

ḳabūl ḳ.-dılar 147/12, 148/17, 172/6, 218/2, 224/7, 234/2, 258/16

ḳaṣd ḳ.-dılar 146/17

ḳurbānlik ḳ.-dılar 150/19, 150/20, 157/18

ḳutluḳ ḳ.-dılar 236/4

livāṭa ḳ.-dılar 161/7

maṣlaḥat ḳ.-dılar 164/21, 243/2, 244/21

maṣlaḥatnı ḳ.-dılar 243/7

menʿ ḳ.-dılar 217/1, 245/11

meyl ḳ.-dılar 168/11, 213/19, 214/15, 214/20

mihmān-dārlik ḳ.-dılar 255/3

mihribānçilik ḳ.-dılar 179/5

muḳarrer ḳ.-dılar 175/8

münācāt ḳ.-dılar 151/4, 162/14, 164/12, 165/7, 177/19, 178/3, 197/18, 199/9, 221/14, 260/3

naṣīḥat ḳ.-dılar 265/7, 277/6

naṣīḥatlar ḳ.-dılar 278/9

naṣīḥatlar ḳ.-dılar 164/18

nedāmet ḳ.-dılar 254/16

nidā ḳ.-dılar 201/4

nikāḥ ḳ.-dılar 259/2

niṣār ḳ.-dılar 253/14

rāżī ḳ.-dılar 183/12

reşk ḳ.-dılar 182/1

ṣabr ḳ.-dılar 183/1, 273/15

ṣadaḳa ḳ.-dılar 233/12

secde ḳ.-dılar 156/21, 253/21, 254/4

selām ḳ.-dılar 161/21, 165/12, 174/6, 236/15

sevgend-yād ḳ.-dılar 274/6

süfre ḳ.-dılar 154/1

şarṭ ḳ.-dılar 263/5

şikāyet ḳ.-dılar 160/20

şükr ḳ.-dılar 149/4, 157/13, 195/1, 270/3, 270/5, 275/8

ṭalāḳ ḳ.-dılar 149/11

tamām ḳ.-dılar 162/16

ṭayyār ḳ.-dılar 259/2

tażarruʿ ḳ.-dılar 169/8

taʿbīr ḳ.-dılar 227/16

tekẕīb ḳ.-dılar 279/2

tevbe ḳ.-dılar 244/14

uluġ ḳ.-dılar 176/10

vaṣiyyet ḳ.-dılar 159/18, 261/2

vaʿde ḳ.-dılar 158/17

yād ḳ.-dılar 249/14

yarlıġ-ı ʿālī ḳ.-dılar 252/12

ẕerre ḳ.-dılar 154/5

ẓulm ḳ.-dılar 221/21

ʿafv ḳ.-dılar 198/9, 253/3

ʿarż ḳ.-dılar 160/17

ʿimāret ḳ.-dılar 148/18

ʿizzet ḳ.-dılar 248/19

maṣlaḥat ḳ.-dılar 191/15, 219/8

feryād ḳ.-dılar 274/9

ḳabūl ḳ.-dılar 150/4

kette ḳ.-dılar 240/5

şükr ḳ.-dılar 273/15

vehm ḳ.-dılar 195/3

būse ḳ.-a-min 159/14

mihmān-dārlik ḳ.-ġay-min 218/1

ṣabr ḳ.-ġay-min 223/17

giriftār ḳ.-ġay-sin 216/5

āmurzīde ḳ.-ġay 240/20

defʿ ḳ.-ġay 198/5

ḫalāṣ ḳ.-ġay 226/15

ḥisāb ḳ.-ġay 242/10

maġfiret ḳ.-ġay 248/13

şād u ḫurrem ḳ.-ġay 208/14

ʿafv ḳ.-ġay 210/16

ʿaṭā ḳ.-ġay 204/17

cemʿ ḳ.-gey 255/11

ārzū ḳ.-a-siz 250/20

duʿā ḳ.-ġay-siz 152/14

ṣabr ḳ.-ġay-siz 246/3

şefḳat ḳ.-ġay-siz 195/16

ʿafv ḳ.-ġay-siz 228/7

peşīmān ḳ.-ġay-sizler 183/21

peşīmān ḳ.-ġaylar 221/21

ḳ.-ay 218/14, 221/11, 224/18,

272/19

andaġ ḳ.-ay 212/1

beyān ḳ.-ay 217/1, 239/1

būse ḳ.-ay 159/13

duʿā ḳ.-ay 158/15, 251/3

ḫāliṣ ḳ.-ay 231/4

nime ḳ.-ay 242/9, 242/20

secde ḳ.-ay 193/9

uluġ ḳ.-ay 266/3

ʿaẕāb ḳ.-ay 230/14

big ḳ.-ayın 174/9

dest-būs ḳ.-ayın 214/3

devā ḳ.-ayın 272/8

duʿā ḳ.-ayın 252/5

ferzend-ḫᵛān ḳ.-ayın 204/6

secde ḳ.-ayın 264/2

ṣabr ḳ.-ayın 146/14

ṣadaḳa ḳ.-ayın 210/16

ṭalāḳ ḳ.-ayın 272/3

yaraġın ḳ.-ayın 171/3

duʿā ḳ.-ay-mın 191/6

ḥarām ḳ.-ay-mın 173/7

ḳ. 177/4, 217/9

ḳabūl ḳ. 263/4

ḳurbānlik ḳ. 150/20, 151/2

naṣīḥat ḳ. 164/14

raḥm ḳ. 158/7, 189/19

secde ḳ. 264/3, 264/8

ḳurbānlik ḳ.- 150/21

binā ḳ.-ġıl 154/10

daʿvet ḳ.-ġıl 177/19

gūyā ḳ.-ġıl 190/9

ḫoş ḳ.-ġıl 210/12

ḳabūl ḳ.-ġıl 155/11, 234/2, 266/3

ḳıyma ḳ.-ġıl 170/2

ḳurbānlik ḳ.-ġıl 150/18, 150/19, 153/14

miḥmān ḳ.-ġıl 165/14

raḥm ḳ.-ġıl 244/14

revā ḳ.-ġıl 258/13

ṣabr ḳ.-ġıl 186/11, 189/21, 221/19

secde ḳ.-ġıl 272/15

taṣarruf ḳ.-saŋ͡g ḳ.-ġıl 232/15

temāşā ḳ.-ġıl 170/3

yād ḳ.-saŋ͡g ḳ.-ġıl 245/12

ʿafv ḳ.-ġıl 155/13

ʿaẕāb ḳ.-ġıl 216/10

kerāmet ḳ.-ġıl 199/12

secde ḳ.-ġıl 272/18

āmurzīde ḳ.-sun 251/21

başḳa ḳ.-sun 149/9

daʿvet ḳ.-sun 177/9, 177/21

revā ḳ.-sun 258/21

ṣabr ḳ.-sun 146/14, 187/20

tevbe ḳ.-sun 198/4

māʾil ḳ.-aylük 219/2

yalanġaç ḳ.-ay-miz 187/6

kiñgeş ḳ.-alı 174/15

püşte ḳ.-alı 243/6

sayʿ ḳ.-alı 219/8

ḳ.-alı 211/5

yoḳ ḳ.-alik 256/11

uruş ḳ.-alük 176/4

cefā ḳ.-ay-siz 185/20

ḳ.-ıñg 147/8

daʿvet ḳ.-ıñg 163/9, 262/8

duʿā ḳ.-ıñg 159/9

ḫazīneçi ḳ.-ıñg 232/13

ḳabūl ḳ.-ıñg 174/18

kişiġa ḳ.-ıñg 183/15

meʾmūr bolġan işiñgizni ḳ.-ıñg 152/8

öziñgiz ḳ.-ıñg 175/19

pāre pāre ḳ.-ıñg 264/10

raḥm ḳ.-ıñg 247/17

ṣabr ḳ.-ıñg 273/12

ṭayyār ḳ.-ıñg 162/10

ḳ.-ıñgız 186/10

rāżī ḳ.-ıñgız boladur 193/21

ʿibādet ḳ.-ıñglar 276/12

azuḳı ḳ.-ıñglar 238/3

firīfte ḳ.-ıñglar 182/19

iḳrār ḳ.-ıñglar 278/5

işiñgizni ḳ.-ıñglar 277/13

maʿlūm ḳ.-ıñglar 237/11

pāk ḳ.-ıñglar 199/8

raḥm ḳ.-ıñglar 186/4

rām ḳ.-ıñglar 182/18

revā ḳ.-ıñglar 184/17

Raḥm ḳ.-ıñglar 185/18

ṣabr ḳ.-ıñglar 182/17

secde ḳ.-ıñglar 193/10

ṭavāf ḳ.-ıñglar 155/20

ʿarż ḳ.-ıñglar 160/18

anbār ḳ.-sunlar 229/3

ṭavāf ḳ.-sunlar 156/18

temāşā ḳ.-sunlar 176/3

uruş ḳ.-sunlar 176/2

yād ḳ.-sunlar 207/7

ḳ.-masunlar 162/4

şefāʿat ḳ.-sam 191/6

köp ḳ.-sam 164/13

ḳurbānlik ḳ.-sam 150/21

tiriglik ḳ.-sam 270/19

ḳurbānlik ḳ.-sam bolur mu 151/4

ʿuḳūbet ḳ.-sam 239/5

ḳ.-saŋg 210/20

iş ḳ.-saŋg 217/9

işlerni ḳ.-saŋg 215/9

nime ḳ.-saŋg 177/4

ṣadaḳa ḳ.-saŋg 247/15

secde ḳ.-saŋg 272/12

taṣarruf ḳ.-saŋg ḳ.-ġıl 232/15

yād ḳ.-saŋg ḳ.-ġıl 245/12

andaġ ḳ.-saŋg 212/3

āzād ḳ.-sa 231/16

bay ḳ.-sa 166/12

daʿvet ḳ.-sa 233/1

defʿ ḳ.-sa 271/17

irāde ḳ.-sa 204/7

kerāmet ḳ.-sa 204/11, 208/15

meyl ḳ.-sa 213/19

revā ḳ.-sa 258/16

ṣabr ḳ.-sa 247/5

ṭahāret ḳ.-sa 204/15

ṭavāf ḳ.-sa 154/17

ʿaẕāb ḳ.-sa 219/4

ʿizzet ḳ.-sa 231/17

ḳurbānlik ḳ.-sa 151/3

iş ḳ.-sa 263/18

iş ḳ.-sek 224/8, 237/8

terk ḳ.-sek 276/19

iḳrār ḳ.-saŋglar 278/8

livāṭa ḳ.-saŋglar 161/3

ḳ.-saŋgız 245/18

duʿā ḳ.-saŋgız 204/11, 208/15

maʿlūm ḳ.-saŋgız 201/11

naṣīḥat ḳ.-saŋgız 237/8

iş ḳ.-saŋgızlar 164/7

uruş ḳ.-saŋgızlar 176/6

duʿā ḳ.-salar 207/15

ḳabūl ḳ.-salar 203/1

meyl ḳ.-salar 259/12

serzeniş ḳ.-salar 234/14

uruş talaş ḳ.-salar 271/15

ḳ.-ıp 158/19

ḳ.-ḫaṭ ḳ.-ıp 194/15

ḳ.-ḥişşe ḳ.-ıp 180/9, 180/13

ḳ.-ıp 198/13, 200/9, 200/11, 239/7

āmed ḳ.-ıp 208/19

ārzūlar ḳ.-ıp 223/6

āşkār ḳ.-ıp 217/2

āvāz ḳ.-ıp 188/11, 188/18

āvāzı dik ḳ.-ıp 158/20

aytkenleri dik ḳ.-ıp 233/8

āzād ḳ.-ıp 231/12, 255/17

āzmāyiş ḳ.-ıp 256/4

baş ḳ.-ıp 251/18

beyān ḳ.-ıp 164/18, 201/19

be-dergāh-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt ḳ.-ıp 197/10

bī-dār ḳ.-ıp 216/2

bī-hūde-gūylıḳ ḳ.-ıp 173/14

bī-ṭāḳatlik ḳ.-ıp 246/10

cādū-gerlıḳ ḳ.-ıp 168/13

cemʿ ḳ.-ıp 252/8

çapduġını ḳ.-ıp 251/18

çehārmīḫ ḳ.-ıp 216/10

daʿvet ḳ.-ıp 164/13, 277/6

delālet ḳ.-ıp 220/6

duʿā ḳ.-ıp 208/13

duʿā-bāzlik ḳ.-ıp 244/3

endīşe ḳ.-ıp 221/6

esīr ḳ.-ıp 175/15

feryād ḳ.-ıp 221/6, 274/7, 275/8

fikr ü ḫayāl ḳ.-ıp 159/12

ġażab ḳ.-ıp 272/12

ġā'ib ḳ.-ıp 185/6

gümān ḳ.-ıp 158/21

günāh ḳ.-ıp 210/16

ḫalāṣ ḳ.-ıp 220/2, 260/10

ḫarāb ḳ.-ıp 175/5

ḫarc ḳ.-ıp 212/4, 238/3

ḥareketler ḳ.-ıp 217/4

ḫayāl ḳ.-ıp 225/4

ḫıyānet ḳ.-ıp 224/15

ḥiṣṣe ḳ.-ıp 180/7, 180/8, 180/10, 180/11, 180/12

ḫiẕmet ḳ.-ıp 167/13

inḳiyād ḳ.-ıp 146/3

inṣāf ḳ.-ıp 232/5

iş ḳ.-ıp 243/3

ḳabūl ḳ.-ıp 256/9, 263/5

ḳabż ḳ.-ıp 171/10

ḳamtū ḳ.-ıp 229/10

ḳan ḳ.-ıp 190/8

ḳandaḳ ḳ.-ıp 186/20

ḳaṣd ḳ.-ıp 185/16

kebāb ḳ.-ıp 158/14, 158/18, 159/5

kette ḳ.-ıp 232/11

ḳıyma ḳ.-ıp 170/5

ḳoyı ḳ.-ıp 152/11

ḳul ḳ.-ıp 202/6

küdez ḳ.-ıp 197/17

maṣlaḥat ḳ.-ıp 175/8, 191/20

maʿlūm ḳ.-ıp 211/19

meded ḳ.-ıp 193/2

mekr ü ḥīle ḳ.-ıp 183/12

menʿ ḳ.-ıp 219/1, 245/7

mertebe ḳ.-ıp 257/14

meyl ḳ.-ıp 259/5

mihribānçilik ḳ.-ıp 172/3

münācāt ḳ.-ıp 153/9, 164/20, 169/17, 197/15, 219/5, 244/10, 250/4, 269/14, 270/13, 270/18, 274/16, 277/9, 278/14

münācāt-ı be-dergāh-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt ḳ.-ıp 184/21, 189/17, 219/10

nāle ḳ.-ıp 201/14, 244/13

nān ḳ.-ıp 271/7

neẕẕāre ḳ.-ıp 153/2

nidā ḳ.-ıp 201/2

niyyet ḳ.-ıp 156/6

ötkür ḳ.-ıp 152/18

özüñg ḳ.-ıp 216/20

pāre ḳ.-ıp 153/4

pāre pāre ḳ.-ıp 258/15

perhīz ḳ.-ıp 217/8

peyġamber ḳ.-ıp 163/7, 278/3

pīrāste ḳ.-ıp 252/12

raḥm ḳ.-ıp 151/16, 195/18

reşk ḳ.-ıp 156/17, 182/7

ṣabr ḳ.-ıp 164/14

ṣarf ḳ.-ıp 257/8

ṣarf u ḫarc ḳ.-ıp 251/18

sāye ḳ.-ıp 154/12, 174/1, 198/16, 198/17, 200/2

selām ḳ.-ıp 149/18

ṣūretide ḳ.-ıp 161/14

şekveler ḳ.-ıp 197/3

şikāklik ḳ.-ıp 242/9

şikāyet ḳ.-ıp 229/20

taḥsīn ḳ.-ıp 218/19

ṭāḳat ḳ.-ıp 179/21

taḳsīm ḳ.-ıp 237/6, 264/11

tamām ḳ.-ıp 175/13, 246/6

ṭamaʿ ḳ.-ıp 162/21, 262/16

taş-bārān ḳ.-ıp 277/1

ṭavāf ḳ.-ıp 156/8, 156/10

ṭayy ḳ.-ıp 236/15, 243/20

ṭayyār ḳ.-ıp 203/2, 210/3, 220/14, 252/9

ṭāʿat ḳ.-ıp 207/3

tebessüm ḳ.-ıp 218/16
temāşā ḳ.-ıp 211/5
tevbe ḳ.-ıp 245/11
tevellā ḳ.-ıp 248/2
toy ḳ.-ıp 172/8
tört ḥışṣe ḳ.-ıp 170/2
vāsıṭa ḳ.-ıp 226/6
vaʿdeler ḳ.-ıp 224/4
vīrān ḳ.-ıp 175/15
yād ḳ.-ıp 152/14
yaḫşı ḳ.-ıp 165/1, 238/2
yaḫşılik ḳ.-ıp 245/15
yalaŋ͡g ḳ.-ıp 248/9
yāverlik ḳ.-ıp 211/17
yirġa ḳ.-ıp 152/16
yoḳ ḳ.-ıp 236/21, 237/1
zārī ḳ.-ıp 186/5
ziyāde ḳ.-ıp 242/7
zūrlıḳ ḳ.-ıp 168/8
zūr ḳ.-ıp 193/2
ʿafv ḳ.-ıp 154/17, 198/7
ʿahd ḳ.-ıp 237/4
ʿamel ḳ.-ıp 237/8
ʿaṣā ḳ.-ıp 180/16, 180/17
ʿaẕābla ḳ.-ıp 240/15
ʿazīz ḳ.-ıp 187/20
ʿināyet ḳ.-ıp 231/12
ʿizzet ḳ.-ıp 170/16
ʿöẕrler ḳ.-ıp 172/11, 228/6
nevāzlik ḳ.-ıp 255/2
yaruḳ ḳ.-ıp 257/15
ḫayālni ḳ.-ıp barıp 224/10
vaṭan ḳ.-ıp ḳaldılar 150/12
temāşā ḳ.-ıp turġanlarını 153/3
fikr ü endīşe ḳ.-ıp turgen 224/9
ikrāmlar ḳ.-ıp 165/13
tābūt ḳ.-ıp 261/3
ṭāḳat ḳ.-ıp 221/7
ṭayy ḳ.-ıp 245/20
ṭaʿām ḳ.-ıp 244/12
nikāḥ ḳ.-ġanda 259/3
ḳ.-helāk ḳ.-ġalı 166/14
özge ḳ.-ġalı 267/21
ṭavāf ḳ.-ġalı 156/6
ʿimāret ḳ.-ġalı 210/21
ḫalāṣ ḳ.-ġalı kildük 168/10
secde ḳ.-geli 161/9
helāk ḳ.-geli 168/17, 176/16
ḥurmetini ḳ.-ġunça 277/2
maḥabbet ḳ.-ġunça 209/17
ilāc ḳ.-a'lmay 159/12

yaḫşı muʿāmele ḳ.-masdın 149/12
yaḫşilik ḳ.-masdın 236/13
ḳ.-mayın 244/14
düşmenlik ḳ.-adurġan 186/16
secde ḳ.-adurġan bütümdur 214/17
gümān ḳ.-adurġan iş yoḳtur 224/17
bī-ḥürmetlik ḳ.-ġanıñ üçün 253/9
feryād ḳ.-ġan 261/14
ḫalāṣ ḳ.-ġan 226/5
ḫaṭ ḳ.-ġan 267/8
ḫıyānet ḳ.-ġan 159/14
işni ḳ.-ġan 263/17
ṣābirlerdin ḳ.-ġan 152/9
secde ḳ.-ġan 187/9
yaḫşilik ḳ.-ġan 179/1
bahā ḳ.-ġan bile 205/7
ḳ.-ġan bir 258/12
taʿrīf ḳ.-ġan birle 180/4
ḳ.-ġan cefā 195/17
ḫalāṣ ḳ.-ġan Cebraʾīl ʿaleyhi's-selām 226/5
ḳ.-ġan işiġa 218/19
ḳ.-ġan işleri 234/14, 247/19, 247/21
ḳ.-ġan işleriġa 190/2, 223/18
ʿömrleriñgġa ḳ.-ġan işleriñgġa 163/11
ḳ.-ġan işlerini 239/1
heme ḳ.-ġan işleriñgizġa 277/4
yamanlik ḳ.-ġan ḳarındaşlarıġa 179/1
günāh ḳ.-ġan kişi bolsa 198/4
ḳ.-ġan mekr ü ḥīlelerin 229/12
ḳ.-ġan nimerseni 276/19
ḳ.-ġan secdeleri 254/7
oġurluḳ ḳ.-ġan üçün 266/16
pādişāhlik ḳ.-ġan üçün 257/4
fāḥişe iş ḳ.-ġan yoḳ 164/5
secde ḳ.-ġan yulduzlarıñgdın 185/12
ḳ.-ġan günāhların 156/10
Hābilnı ḳurbānlik ḳ.-ġanı 153/21
ḥac ḳ.-ġannı 156/9
ʿaẕāblar ḳ.-ġanımge 217/7
maḥabbet ḳ.-ġanıñg 209/17
bī-ḥürmetlik ḳ.-ġanıñg üçün 254/15

ḳ.-ġanını bildiler 186/2

ẓulm ḳ.-ġanlardın 146/19

duʿā ḳ.-ġanlarını 150/8

Ḥażret-i İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ḳurbānlik ḳ.-ġanlarını 150/10

ḥac ḳ.-ġanlarnı 156/7

ḥased ḳ.-ġanlarnı 260/6

münācātın ḳ.-gen 171/19

ḳ.-gen cennetini 173/13

günāhnı ḳ.-maġan 210/17

aytmaġan ʿarż ḳ.-maġan tedbīr ḳalmadı 211/20

ḳ.-maġanıŋlar 244/4

ḳ.-secde ḳ.-gen 181/10

Ḫudāy ṣadaḳa ḳ.-ġuçılarıġa 247/15

taʿbīr ḳ.-ġuçılarnı 263/8

duʿā ḳ.-urnı 204/12

nime ḳ.-ır bolur 186/21

ḳ.-iḳrār kılġanını 230/15

rıḥlet ḳ.-ur bolġanda 159/18

helāk ḳ.-urġa 184/4

bī-ṣabrlik ḳ.-urġa ʿilācı 221/18

iş ḳ.-urın 266/18

bī-ṭāḳatlik ḳ.-ur irdim 245/6

helāk ḳ.-ur irdim 230/12

ḳabūl ḳ.-ur irdim 223/10

ḥarb u żarb ḳ.-u irdim 168/4

taʿaccüb ḳ.-ıp turur irdim 181/8

gümān ḳ.-ıp irdim 224/17

ḫiẕmet ḳ.-ıp irdim 172/10

şöhret ḳ.-maġay irdim 201/12

ʿahd ḳ.-ıp irdiŋ 275/15

zārī ḳ.-ur irdiŋ 259/13

ḳ.-ur irdi 200/3

gedālıġ ḳ.-ur irdi 268/15

ḥiṣṣe ḳ.-ur irdi 182/11

secde ḳ.-ur irdi 262/4

sūdā-gerçilik ḳ.-ur irdi 269/8

şükrler ḳ.-ur irdi 259/10

günāh ḳ.-mas irdi 220/2

oġurluḳ ḳ.-mas irdi 244/6

bī-pāklıḳ ḳ.-megey irdi 167/9

ṭāʿat ḳ.-megey irdi 269/15

şarṭ ḳ.-ıp irdi 233/15

günāh ḳ.-ıp irdi 267/20

ḫayāl ḳ.-ıp irdi 243/13

işāret ḳ.-ıp irdi 193/15

meyl ḳ.-ıp irdi 184/4

pinhān ḳ.-ıp irdi 242/17

bāġ ḳ.-durur irdi 210/21

ḫoş-āmed ü pīş-āmedler ḳ.-ar irdi 206/9

nime ḳ.-a'lmas irdi 243/10

ṭāḳat ḳ.-a'lmas irdi 209/8

bī-pervālik ḳ.-ıp irdük 237/2

günāh ḳ.-ıp irdiñgiz 271/10

yıraḳ ḳ.-sañgızdılar 147/7

ḳ.-ur irdiler 161/13, 220/13, 226/12, 269/12

āşkārā ḳ.-ur irdiler 154/5

dihḳānçilik ḳ.-ur irdiler 161/21

ġalebe ḳ.-ur irdiler 182/13

ḫursendlıġ ḳ.-ur irdiler 250/19

iʿzāz u ikrām ḳ.-ur irdiler 220/12

melāmet ḳ.-ur irdiler 217/13, 217/19

naṣīḥat ḳ.-ur irdiler 276/17

oġurluḳ ḳ.-ur irdiler 276/13

pend ü naṣīḥat ḳ.-ur irdiler 225/1

peşīmān ḳ.-ur irdiler 190/2

ṭavāf ḳ.-ur irdiler 154/8

ṭāʿat ḳ.-ur irdiler 272/1

tebessüm ḳ.-ur irdiler 236/14

temāşā ḳ.-ur irdiler 253/14

teferruc ḳ.-up irdiler 253/13

duʿā ḳ.-ıp irdiler 208/9

ihānet ḳ.-ıp irdiler 248/18

iş ḳ.-ıp irdiler 247/20

ṭāḳat ḳ.-a'lmas irdiler 278/18

binā ḳ.-ıp irdiler 154/6

ʿahd ḳ.-ġan iken-sin 268/1

ʿayb ḳ.-ur irmişler 217/21

ḳ.-ur bolsam 223/9

ḳabūl ḳ.-dı irse 204/1

ʿazīz ḳ.-ġan bolsa 204/7

ṣabr ḳ.-ġan bolsalar 246/3,

ẓulm ḳ.-mas-min 213/10

ḳ.-mas-min 210/20, 223/10, 248/14

āşkārā ḳ.-mas-min 191/4

iḫtiyār ḳ.-mas-min 232/10

işni ḳ.-mas-min 224/9

ḫˇār ḳ.-mas 204/8

ṣabr ḳ.-a'l-mas 270/7

ṭāḳat ḳ.-a'lmas 270/14

iş ḳ.-adurġan iş imes 211/15

peyġamberlik ḳ.-maslar 235/2

ḳ.-ġanım yoḳ 216/8

āşkārā ḳ.-ġanım yoḳ 259/8

ḫıyānet ḳ.-ġanım yoḳ 230/17

ṣoḥbet ḳ.-ġanım yoḳ 259/8

ferāmūş ḳ.-map-siz 250/20

şikāyet ḳ.-madım 248/13

rām ḳ.-a’lmadım 211/21

ṭāḳat ḳ.-a’lmadım 274/13

ferāmūş ḳ.-madın͡g 221/16

işini ḳ.-madın͡g 221/16

nāle ḳ.-madın͡g 274/11

nāmūs ḳ.-madın͡g 161/10

meyl ḳ.-madın͡g mu 230/20

ārām ḳ.-a’lmadı 220/19

bī-dimāġ ḳ.-a’lmadı 270/6

ṣabr ḳ.-a’lmadı 271/6

tāb u ṭāḳat ḳ.-a’lmadı 211/7

ṭāḳat ḳ.-a’lmadı 216/9, 220/21

ḳ.-madı 186/6

bāver ḳ.-madı 164/19, 243/17

fāş ḳ.-madı 230/1

fāʾide ḳ.-madı 223/16

iḫtiyār ḳ.-madı 228/17

ḳabūl ḳ.-madı 218/20, 265/1, 265/7

naṣīb ḳ.-madı 203/9

teʾs̱īr ḳ.-madı 277/6, 277/11

teʿs̱īr ḳ.-madı 211/14

yalġan ḳ.-madı 257/6

raḥm ḳ.-madın͡gız 259/20, 269/4

iltifāt ḳ.-madın͡gız 259/21

bāver ḳ.-madılar 185/18

daḫl ḳ.-madılar 273/9

iltifāt ḳ.-madılar 211/12

ḳabūl ḳ.-madılar 187/8, 195/19, 220/5, 234/1, 278/9

raḥm ḳ.-madılar 187/5, 269/1

ẓāhir ḳ.-madılar 240/1

ṣabr ḳ.-a’lmadılar 147/6

ṭāḳat ḳ.-a’lmadılar 240/6

temāşā ḳ.-may-sin 210/5

rüsvā ḳ.-maġay-sin 186/19

ālūde ḳ.-megey 170/14

iş ḳ.-maġay 224/15

ḳabūl ḳ.-maġay 242/15

vīrān ḳ.-may 174/11

günāh ḳ.-may 156/8

ḳabūl ḳ.-may mu 171/9

ḥac ḳ.-a’lmaydur 156/3

şefḳat ḳ.-maġay-sizler 186/17

ḫarāb ḳ.-maġıl 185/3

rüsvā ḳ.-maġıl 217/2

ṭamaʿ ḳ.-maġıl 210/13

şermende ḳ.-masun 195/3
ẓulm ḳ.-masun 146/19
teʾẖīr ḳ.-maṅg 152/15
ḳ.-maṅglar 195/10, 276/17
bī-fervālik ḳ.-maṅglar 183/13
daẖl ḳ.-maṅglar 167/19
ġam-gīn ḳ.-maṅglar 168/6
secde ḳ.-maṅglar 276/16
yıraḳ ḳ.-maṅglar 184/17
secde ḳ.-masunlar 162/5
ḳabūl ḳ.-masam 216/3
ḳabūl ḳ.-masaṅg 210/18, 218/21
ḳabūl ḳ.-masa 219/9
iş ḳ.-masek 276/19
raḥm ḳ.-masaṅgız 247/16
bāver ḳ.-masaṅgızlar 185/19
raḥm ḳ.-masaṅglar 186/3
ḳabūl ḳ.-masalar 164/14
raġbet ḳ.-masalar 214/5
cemʿ ḳ.-maḳ 204/2
ẖatne ḳ.-maḳ 158/2
işini ḳ.-maḳ 182/21
nikāḥ ḳ.-maḳ 168/2
oġurluḳ ḳ.-maḳ 239/13
şabr ḳ.-maḳ 246/4, 273/16
seyr-i ṣaḥrā ḳ.-maḳ 183/9
şükr ḳ.-maḳ 273/16
ʿilāc ḳ.-maḳ 175/14, 201/12
şīfte ḳ.-maḳ üçün 183/18
ṣabr ḳ.-maḳdın 203/7
secde ḳ.-maḳdın 278/5
helāk ḳ.-maḳdur 261/9
dāmād ḳ.-maḳġa 202/19
ḥac ḳ.-maḳġa 155/20
kiltürüp ḳ.-maḳġa 154/16
pervā ḳ.-maḳġa 266/21
secde ḳ.-maḳġa 264/3, 266/9
vedāʿ ḳ.-maḳġa 198/21
ḳurbānlik ḳ.-maḳġa 152/5
şādmān ḳ.-maḳlik 249/2
binā ḳ.-maḳnı 173/15
cefā vü cevr ḳ.-maḳnı 221/10
cemʿ ḳ.-maḳnı 204/3
muʿāmele ḳ.-meklik 178/21
körünmeklik ḳ.-ıp 224/12
zinā ḳ.-maḳ 215/9
meyl ḳ.-maġı 214/2
Ḫudāy taʿālānı ḥükmin ḳ.-maġım 153/8

ḳılāde -1- [Ar.] gerdanlık.

ḳ. 165/16

ḳıldur- -11- yaptırmak, ettirmek.
ḳ.-dı 173/17, 264/2
binā ḳ.-dı 232/21
ḥikāyet ḳ.-dı 226/21
ṣūretlerini ḳ.-dı 156/15
ḳ.-up 207/2
büt ḳ.-up 264/1
ṭahāret ḳ.-up 184/19
günāh ḳ.-ġan 220/1
ʿahd ḳ.-up irdiler 149/5
ʿaẕāb ḳ.-maḳ üçün imesdür 230/16

ḳılıç -1- kılıç.
ḳ.+ını 182/1

ḳılığlıḳ -1- huylu, tabiatlı.
ḫatne ḳ. 179/10

ḳılın- -2- yapılmak, edilmek.
ḳ.-ġan bütün̂gdin 214/18
ḳ.-ġan irdi 258/10

ḳılınç -1- kılıç.
ḳ. birle 171/12

ḳımırla- -1- kımıldamak.
ḳ.-mas-min 243/19

ḳımırlat- -1- kımıldatmak.
ḳ.-maġan ādemlerni 169/7

ḳırḳ -23- kırk(40).
ḳ. 164/14, 164/15, 171/15, 180/2, 184/2, 199/13, 199/14, 207/18, 208/9, 218/10, 233/18, 234/11, 244/19, 245/4, 246/14, 246/17, 262/6, 263/2, 270/21, 279/14
ḳ. ḳarı yirde 246/18
ḳ. yıl 164/15
ḳ.+ı 270/21

ḳırḳ miṅ̂g -1- kırk bin.
ḳ. 176/20

ḳısm -17- [Ar.] bölük, parça, kısım.
ḳ. 156/12, 163/3, 201/2, 201/21, 205/12, 210/3, 210/4, 218/10, 218/14, 224/9, 224/13, 225/13, 231/21
her ḳ. 182/19
ḳ.+dur 254/4, 260/19
ḳ.+da 202/12

ḳıṣṣa -28- [Ar.] kıssa, hikaye.
ḳ. 160/3, 171/17, 178/9, 178/15, 178/17, 178/18, 178/19, 179/2, 261/13
on ikkinçi ḳ. 146/1
on sekkizinçi ḳ. 276/3
ḳ.+nı 178/13, 179/5, 267/12

ḳ.+da 178/20, 261/6, 261/12

ḳ.+dadur 179/1

ḳ.+lar 178/19

ḳ.+larnı 178/12, 178/13, 178/17, 179/5, 229/18

ḳ.+larda 179/1

ḳ.+larıdur 178/16

ḳış -2- kış.

ḳ. 182/17

ḳ. bolsa 160/13

ḳışlaḳ -2- kışlak.

ḳ.+da 170/16

ḳ.+ıdın 183/2

ḳıy- -1- kıymak.

ḳ.-a 209/16

ḳıyām -1- [Ar.] kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma.

ḳ.-ı ḳıyāmetġaça 207/17

ḳıyāmet -13- [Ar.] kıyamet.

ḳ. 169/18, 195/11, 219/21, 242/10, 255/10, 275/11

ḳ.+ni 215/9

ḳ.+de 186/20, 204/5

ḳ.+ġaça 156/6, 159/3, 199/12

ḳıyām-ı ḳ.+ġaça 207/17

ḳıyma -3- kıyma.

ḳ. ḳılġıl 170/2

ḳ. ḳılıp 170/5

ḳ.+nı 170/5

ḳıymet -2- [Ar.] kıymet, değer.

ḳ. 200/21, 205/12

ḳız -83- kız, kız çocuk.

ḳ. 148/17, 149/14, 157/5, 174/8, 174/9, 207/20, 260/2, 263/10, 263/11, 265/18, 265/19, 265/20, 265/21, 266/3, 266/4, 266/6, 266/7, 266/10, 268/5

ḳ.+dur 265/14

ḳ. boldı 172/17

ḳ.+nı 148/21, 172/16, 172/17, 265/12

ḳ.+dın 228/15, 263/10

ḳ.+ım 172/4, 208/14, 265/2, 265/4

ḳ.+ımnı 168/3, 172/6, 267/19

mini ḳ.+ımġa 267/19

ḳ.+ın͡gnı 175/4, 175/5, 267/20

ḳ.+ı 176/1, 263/13, 263/17, 263/19, 263/21, 264/3, 264/20, 270/7

üç ḳ.+ı 269/13

ḳ.+ı irdi 262/2

ḳ.+ın 263/13

ḳ.+ını 158/3, 168/20, 172/9, 174/21, 175/11, 177/14, 263/12, 264/19, 268/6

digen ḳ.+ını 170/17

ḳ.+ını atı 172/6

ḳ.+ıġa 263/19, 263/21, 264/3, 264/18, 265/1, 270/6

ḳ.+ıdın 263/18

ḳ.+lar birle 211/8

ḳ.+larım 167/19

ḳ.+larımnı bireyin 167/19

ḳ.+larıñ͡g 167/21

ḳ.+larıñ͡g dik 167/20

ḳ.+larıñ͡gnı 272/15

ḳ.+larımızġa 247/14

ḳ.+ları 159/20, 162/11, 167/13, 207/20, 250/19, 261/18

ḳ.+ları irdi 262/1

ḳ.+larını 233/21

ḳ.+larıġa 167/11

ḳızıl -3- kızıl.

ḳ. 180/1, 225/10, 255/20

ḳızıllıḳ -1- kızıllık.

ḳ. tıḳıldı 186/7

ḳızlıġ -1- kızlık, kız olmak; kızlık zarı

anı ḳ.+ını 203/11

ki -346- [Far.] ki, krş. **kim (1)**

k. 146/8, 146/14, 147/16, 148/2, 148/9, 149/6, 150/16, 151/2, 154/12, 154/13, 155/4, 155/6, 155/8, 155/17, 156/4, 158/4, 158/5, 158/6, 161/2, 161/12, 161/15, 164/4, 165/8, 165/13, 165/15, 165/21, 167/9, 168/2, 168/15, 169/3, 169/18, 170/11, 171/11, 171/21, 172/5, 172/20, 173/8, 173/15, 174/2, 174/3, 174/12, 175/2, 175/4, 175/8, 175/10, 175/12, 177/8, 177/12, 177/15, 177/17, 178/1, 178/15, 179/6, 179/13, 179/14, 179/19, 179/20, 180/5, 180/20, 181/4, 181/21, 182/3, 182/4, 182/8, 182/13, 182/14, 183/19, 184/8, 184/13, 185/6, 185/11, 185/14, 185/17, 185/19, 186/2, 186/6, 186/10, 186/12, 186/14, 186/18, 187/2, 187/8, 187/19, 188/3, 188/11, 189/4, 189/8,

189/10, 189/20, 190/9, 190/16, 190/20, 191/8, 191/10, 192/1, 192/5, 192/6, 192/20, 193/13, 194/1, 194/4, 194/9, 194/15, 195/3, 195/16, 196/2, 197/4, 197/16, 198/6, 198/18, 198/20, 199/5, 199/6, 199/11, 199/19, 200/15, 201/2, 201/3, 201/5, 201/6, 201/8, 201/13, 201/14, 201/19, 201/20, 201/21, 202/5, 202/10, 202/12, 202/20, 203/1, 203/3, 203/5, 203/12, 203/13, 203/16, 203/18, 203/21, 204/5, 204/7, 204/9, 204/11, 204/14, 204/17, 205/4, 205/11, 205/20, 206/6, 206/10, 206/20, 207/5, 207/7, 207/11, 208/1, 208/5, 208/7, 208/13, 208/18, 209/11, 209/16, 210/7, 213/12, 213/15, 213/17, 214/2, 214/20, 216/1, 216/6, 216/8, 216/10, 216/11, 216/14, 216/15, 216/16, 216/17, 216/19, 216/20, 217/2, 217/3, 217/6, 217/8, 217/10, 217/13, 217/17, 218/1, 218/4, 218/11, 219/14, 219/20, 220/3, 221/3, 221/8, 221/11, 221/19, 222/21, 223/5, 223/7, 224/10, 229/10, 229/11, 230/3, 231/17, 232/8, 232/21, 234/11, 234/14, 235/21, 237/9, 238/4, 238/16, 240/17, 240/21, 241/6, 242/1, 242/4, 243/9, 243/18, 244/5, 244/7, 244/8, 244/17, 245/1, 245/6, 246/3, 246/20, 247/21, 248/1, 248/2, 248/6, 249/9, 249/15, 250/3, 250/5, 250/11, 250/16, 251/17, 253/7, 253/16, 254/19, 254/20, 254/21, 255/3, 255/4, 255/6, 255/14, 255/21, 257/5, 259/13, 260/15, 261/6, 264/18, 266/15, 267/2, 267/8, 268/21, 270/3, 270/6, 270/7, 270/10, 270/15, 271/6, 272/8, 273/16, 273/20, 276/13, 276/20, 278/1, 278/11, 278/16, 279/6

ḥālā k. 213/19

kilip kördi k. 275/8

kördi k. 197/6, 199/15, 206/1, 265/14, 267/5

şāyed k. 160/18, 198/5, 198/7,

246/5, 273/10
vaḳtī k. 146/7, 147/5, 151/9, 155/6, 155/10, 156/3, 157/18, 158/8, 158/10, 159/17, 164/15, 173/19, 180/16, 180/19, 183/1, 184/7, 185/4, 188/13, 188/21, 193/10, 195/2, 199/18, 204/20, 205/20, 206/13, 212/8, 213/11, 214/14, 226/18, 226/21, 227/15, 230/19, 232/1, 233/6, 233/16, 234/13, 237/6, 237/13, 240/2, 246/6, 249/20, 250/13, 253/18, 255/10, 256/3, 257/7, 257/12, 258/5, 260/2, 260/13, 263/11, 263/12, 266/13, 267/2, 274/19, 278/13

kibi -1- gibi.
k. 209/15

kiç -1- geç, gecikmiş.
k.+ḳoymasun 258/21

kiç- -7- geçmek, bağışlamak, ölmek; vazgeçmek.
k.-er 190/21, 219/7
k.-tim 152/7
k.-ti 261/19
k.-tiler 261/18
k.-señgiz 152/7
cāndın k.-ken Ḥażret-i 146/4

kiçe -44- gece.
k. 157/10, 159/11, 165/2, 173/9, 173/10, 178/4, 181/13, 181/15, 184/1, 184/2, 189/6, 189/7, 192/6, 203/9, 204/19, 212/2, 213/4, 214/11, 225/2, 226/11, 226/20, 227/1, 227/13, 227/17, 233/7, 242/12, 245/10, 252/19, 259/16, 260/1, 263/5, 263/6, 269/11, 278/15, 279/9
kün batar k. kilür 260/16
k. kündüz 189/16
k.+ni 167/5, 220/13
ḳara k.+ġa 198/1
k.+si 184/13, 184/14, 217/11
k.+si boldı 233/6

kiçele- -1- gecelemek.
k.-p 249/2

kiçik -8- küçük.
k. 223/16, 251/13, 276/14
uluġ k. 218/10
k. irdiler 240/3
k.+i 158/8
k.+leri 199/21

k.+raḳ 169/1

kiçiklıġ/ik -2- küçüklük.

k.+imdin(kiçiklikimdin) 195/6

k.+ı 154/12

kiçür- -4- geçirmek; affetmek, bağışlamak.

k.-di 261/8

k.-diler 252/2, 261/8

k.-mek 179/11

kil- -515- gelmek.

k.-edür 174/3, 183/11, 188/18, 253/5, 253/7

yıġlap k.-edür 188/18

k.-ür-min 175/6, 206/19, 250/9

k.-ür-sin 172/1, 206/19, 222/6, 222/18, 250/9

k.-ür 181/3, 183/16, 213/5, 228/12, 233/6, 243/5, 254/6

kün batar kiçe k.-ür 260/16

miḥmān k.-ür 165/6

vücūdge k.-ür 157/12

k.-ür-miz 234/19

k.-ür-sizler 234/18, 237/1, 244/4

k.-gendür-min 172/4, 222/7

k.-ipdür-min 228/8

k.-ip-sin 177/12

k.-ipdür 167/8, 214/8, 255/19

alıp k.-ipdür 153/16, 168/15

k.-gendür 262/16

k.-ip turupdur 186/12

k.-ip-sizler 238/2

k.-ipdürler 176/12

k.-dim 151/16, 159/6, 163/7, 163/15, 172/1, 196/12, 204/2, 207/12, 208/9, 251/2, 258/16

ġālip k.-dim 267/7

k.-di͡ng 262/14, 265/18

ḥālā k.-di͡ng 159/6

k.-di͡ng mü 159/6

k.-di 147/21, 148/3, 151/20, 153/15, 154/12, 155/8, 157/12, 158/6, 158/10, 159/5, 159/13, 161/14, 162/19, 163/3, 163/5, 165/13, 169/3, 169/20, 171/6, 173/3, 174/10, 175/17, 177/2, 178/1, 178/5, 178/18, 178/19, 181/8, 181/18, 185/17, 191/16, 192/7, 198/6, 199/19, 200/21, 203/2, 207/18, 213/16, 221/1, 221/2, 221/8, 222/16, 226/21, 228/6, 230/14, 238/4, 238/14,

244/11, 246/21, 250/8, 251/4, 252/16, 252/18, 254/17, 256/5, 258/20, 264/4, 264/12, 264/16, 265/4, 265/7, 267/2, 267/7, 268/8, 272/9, 272/21, 278/19
āvāz k.-di 147/20, 153/12, 158/4, 158/5, 185/19, 215/1
cehli k.-di 175/14
ḫiṭāb k.-di 157/14, 169/6, 171/5, 197/16, 250/5
ḫoş k.-di 219/13
nā-pesend k.-di 226/1
nidā k.-di 154/13, 155/17, 214/21, 253/16, 270/7, 270/15
raḥmı k.-di 186/7, 211/19, 257/19
rāst k.-di 268/4
yarlıġ k.-di 269/16
k.-dük 166/4, 166/14, 168/16, 174/8, 176/16, 191/12, 195/1, 214/14, 238/1, 247/15
ḫalāṣ ḳılġalı k.-dük 168/10
yandurġanı k.-dük 176/15
k.-di͡ŋler 236/21
k.-di͡ŋiz 163/6, 166/12, 172/3
k.-di͡ŋizler 176/14
k.-diler 146/18, 147/7, 147/8, 147/14, 148/2, 148/8, 148/18, 149/2, 149/10, 149/16, 150/7, 155/9, 159/8, 160/15, 160/20, 162/21, 167/3, 167/7, 167/15, 171/4, 171/10, 172/10, 172/19, 174/6, 187/6, 189/1, 189/8, 192/14, 193/10, 193/13, 195/20, 196/2, 199/15, 199/18, 223/4, 237/16, 238/5, 239/18, 240/5, 242/2, 243/20, 244/7, 250/15, 252/21, 257/12, 258/8, 262/18, 262/20, 262/21, 263/1, 263/4, 268/10, 268/12, 268/15, 277/15, 277/19, 279/13
alıp k.-diler 158/20, 193/7
ġālip k.-diler 173/12
kirip k.-diler 250/21
yitip k.-diler 147/13
k.-ġay 229/3
ḫiṭāb k.-ġay 255/13
nidā k.-gey 255/16
k.-ġusıdur 234/16
k.-gey-sizler 258/4
k.-geyler 251/17
k. 230/13, 261/17, 264/16

k.-ġıl 147/20, 200/16, 201/21, 213/7, 242/2
k.-sün 263/20
tapıp k.-elik 191/1
k.-in͡g 247/11
k.-in͡gler 218/16, 234/5, 236/8, 248/21, 251/11, 278/20
alıp k.-in͡gler 236/8
yıġılışıp k.-in͡gler 243/5
k.-sünler 251/18
k.-sem 195/6, 265/18
k.-sen͡g 263/14
k.-se 150/6, 152/2, 167/14, 182/11, 211/17, 234/5, 241/6, 241/9, 241/15, 243/9, 270/7
belā k.-se 205/3
yaḳın k.-se 259/6
köçüp k.-sek 148/16
k.-sen͡giz 236/20
k.-seler 148/9, 185/9
k.-gen bolsa 176/13, 266/17
k.-ġanda 154/3, 236/8
k.-gende 149/8, 258/4
k.-günçe 188/20
k.-ip 146/13, 146/17, 148/4, 150/12, 151/11, 151/15, 152/3, 153/5, 154/12, 156/10, 156/18, 156/19, 160/12, 160/17, 160/19, 161/7, 161/21, 162/7, 162/20, 164/16, 165/9, 165/12, 165/13, 165/19, 165/20, 169/12, 169/15, 170/4, 170/7, 172/20, 173/10, 173/16, 174/19, 175/20, 176/11, 176/14, 177/5, 177/8, 177/18, 177/20, 178/3, 178/6, 178/8, 181/11, 181/12, 182/14, 183/14, 184/8, 185/20, 187/14, 189/2, 189/20, 192/11, 193/14, 196/3, 196/20, 197/14, 199/3, 199/10, 200/16, 201/11, 202/1, 203/3, 204/13, 206/14, 206/16, 207/4, 207/8, 207/19, 208/10, 211/3, 212/11, 215/7, 218/11, 221/7, 222/16, 223/2, 223/3, 223/16, 224/4, 224/5, 225/4, 225/11, 225/14, 225/19, 226/3, 226/12, 226/18, 229/1, 229/6, 229/15, 231/6, 234/1, 234/6, 235/2, 237/15, 239/9, 239/10, 239/11, 240/8, 240/11, 243/8, 243/13, 243/15, 243/16, 245/7,

245/11, 245/20, 246/11, 246/19, 250/3, 251/19, 252/18, 254/12, 254/17, 255/18, 256/7, 256/11, 258/5, 258/21, 259/2, 259/17, 261/1, 261/4, 262/7, 262/17, 263/20, 265/7, 265/14, 265/15, 266/21, 267/1, 269/3, 269/18, 269/21, 270/3, 270/9, 270/10, 271/4, 271/9, 271/16, 271/19, 272/1, 272/19, 273/1, 273/7, 273/11, 274/4, 274/10, 275/19, 276/2, 277/12, 279/8, 279/10

k.-ip 162/18

açığı k.-ip 210/17

alıp k.-ip 202/4

Bibi Sārānı açığları k.-ip 146/10

ḫoş k.-ip 161/13

hūşığa k.-ip 203/5

raḥmı k.-ip 273/10

sorap k.-ip 149/4

k.-ip aydılar 188/19

k.-ip ayttılar 275/14

k.-ip ḳondı 178/2

k.-ip kördi ki 275/8

k.-güçi 251/10

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı k.-ür yollarığa 257/12

k.-ürni 171/2

k.-ġan ġarībdür-min 222/6

k.-ġan nimerseleri 247/12

k.-ġanı kāfirlerni 167/20

k.-ġanlarığa 256/19

k.-ġannı kişilerni 161/5

k.-gen 160/16, 161/5, 237/6

k.-gen hediye 252/8

k.-geni 161/2

k.-genide 152/3

bu ḳoynı k.-genide 153/17

k.-edürġan 251/12

k.-edürġan ādemler 160/14

k.-ġan 239/11

k.-ip irdim 190/15, 190/18

k.-ür irdim 152/8

k.-ip irdi 149/8, 264/6

k.-ür irdi 155/2, 155/3, 174/1, 200/4

rāst k.-ür irdi 154/21

k.-ür irdiler 180/19,194/16,200/2, 253/6, 253/12

k.-ip irdiler 254/20

k.-ip irdiler 199/8

alıp k.-gen imiş 199/20

k.-ip ikenler 149/12

k.-mes irdi 200/3

ḫoş k.-mes irdi 206/9

rāst k.-medi 160/17

ziyād k.-medi 205/19

k.-medi 165/6, 205/17, 235/20

miḥmān k.-medi 165/5, 165/10

ḫoş k.-mes 229/13

k.-mes 210/13, 239/13, 243/21, 245/13

k.-meseñgiz 236/9

k.-meseñgizler 236/20

k.-meñgler 236/9

k.-mes irdim 171/5

ġālip k.-megen irdi 173/12

k.-mes irdiñgizler 238/4

kilīm -1- [Far.] kilim; aba, hırka.

k. ü bisātlar 200/10

kiliş -1- geliş.

barış k. ḳıldılar 224/6

kiltür- -94- getirmek.

k.-ür-sin 197/13

k.-ür 261/6

k.-ür-miz 175/15

k.-ürler 214/8

k.-üpdürler 156/3, 173/13, 179/13, 201/19, 202/10, 205/4, 206/10, 223/13, 244/10, 246/17, 269/6

k.-düm 267/18, 272/9

ḫaber k.-düm 208/6

k.-düñg 204/8, 278/11

k.-di 203/12, 212/10, 221/2, 221/3, 267/18

īmān k.-di 266/11, 268/7

nime k.-düñgiz 162/2

k.-diler 162/11, 187/4, 188/6, 190/8, 190/16, 218/6, 237/16, 240/12, 265/20

becā k.-diler 252/16

fermān k.-diler 155/15

becā k.-ġay-siz 147/10

īmān k.-ey 263/3

īmān k.-eyin 177/5, 258/16, 268/2

īmān k.-ġıl 163/21

k.-ġıl 158/19, 164/9, 174/4, 229/6, 240/11

taş k.-gil 154/14

k.-elik 190/7
k.-ün͡g 190/7
k.-ün͡gler 176/13, 231/4, 238/5
ïmān k.-ün͡gler 276/15
k.-üp 147/3, 149/20, 154/3, 154/10, 155/7, 161/3, 168/14, 169/19, 175/2, 181/16, 185/10, 187/16, 191/17, 201/1, 203/19, 227/14, 233/7, 233/9, 238/14, 242/11, 243/1, 253/14, 274/21, 275/7
ïmān k.-üp 177/11, 255/9, 268/13
k.-ġan 176/5
k.-ġan kişilerġa 257/21
k.-ġan yarmaḳ 236/5
ïmān k.-gen üçün 268/5
k.-üp ḳılmaḳġa 154/16
k.-ür irdiler 154/20
k.-medi 279/7
k.-medük 247/14
k.-mekke 154/15
ïmān k.-maḳnı 268/12

kim (1) -366- ki.

k. 146/5, 146/10, 146/14, 147/6, 148/10, 148/11, 148/12, 148/13, 149/2, 149/6, 150/2, 150/14, 152/4, 152/7, 152/10, 153/4, 153/10, 153/16, 153/21, 154/10, 154/16, 155/10, 155/12, 155/15, 156/1, 156/3, 156/13, 156/17, 157/5, 157/7, 157/11, 157/14, 157/19, 157/20, 158/8, 158/9, 158/13, 158/17, 158/21, 159/2, 159/16, 159/18, 161/11, 162/3, 162/18, 162/19, 162/20, 163/3, 163/9, 163/12, 163/17, 164/11, 164/14, 165/9, 165/13, 165/14, 165/19, 167/8, 169/17, 169/2, 169/20, 171/2, 171/5, 171/8, 171/13, 172/3, 173/6, 173/13, 174/6, 174/17, 174/21, 175/9, 175/11, 175/20, 176/14, 177/8, 177/19, 178/10, 178/14, 180/6, 180/13, 181/2, 181/11, 183/14, 184/1, 184/2, 187/13, 189/20, 191/17, 192/9, 192/10, 192/14, 192/15, 192/19, 193/3, 193/4, 193/5, 193/12, 194/3, 194/4, 194/18, 194/20, 194/21, 195/5, 195/14, 196/21, 197/4, 197/10,

198/14, 198/16, 200/5, 202/16, 205/1, 205/2, 205/7, 207/11, 208/4, 209/1, 209/17, 210/17, 211/6, 212/1, 212/17, 213/16, 214/2, 214/3, 214/6, 214/8, 214/12, 214/13, 214/14, 214/19, 214/21, 215/1, 215/5, 215/8, 217/15, 218/9, 218/16, 219/2, 219/5, 219/10, 219/11, 219/13, 219/14, 219/19, 219/20, 220/1, 220/15, 221/7, 221/10, 221/12, 221/14, 221/15, 221/20, 221/21, 222/6, 222/7, 222/12, 222/13, 222/18, 222/20, 222/21, 223/2, 223/9, 223/13, 223/16, 223/17, 223/18, 223/20, 223/21, 224/1, 224/7, 224/12, 224/14, 224/17, 224/19, 225/2, 225/5, 225/6, 225/9, 225/14, 225/20, 226/1, 226/3, 226/11, 226/14, 226/19, 226/20, 227/1, 227/11, 227/13, 227/16, 227/17, 227/18, 227/20, 228/1, 228/6, 228/8, 228/11, 228/13, 228/15, 228/16, 228/21, 229/5, 229/18, 229/20, 230/7, 230/13, 230/17, 231/3, 231/10, 231/17, 231/20, 232/5, 232/7, 232/16, 232/17, 233/13, 233/15, 234/1, 234/7, 234/11, 234/16, 236/4, 236/6, 236/21, 237/11, 237/20, 238/6, 238/8, 239/11, 240/2, 242/1, 242/12, 242/20, 243/2, 244/10, 244/11, 244/13, 244/21, 245/1, 245/2, 245/4, 245/7, 245/12, 245/21, 246/9, 246/11, 246/14, 246/17, 246/21, 247/1, 247/3, 247/6, 247/18, 247/20, 248/4, 248/6, 248/12, 248/15, 249/4, 249/9, 249/13, 249/18, 250/1, 250/3, 250/4, 250/9, 250/10, 250/19, 251/1, 251/2, 251/3, 251/6, 251/12, 251/16, 251/19, 252/3, 252/6, 252/11, 252/14, 254/1, 254/3, 254/4, 254/5, 254/6, 254/7, 254/12, 254/13, 254/18, 254/19, 254/20, 255/6, 255/13, 255/16, 255/19, 256/3, 256/12, 257/4, 257/14, 259/9, 259/10, 259/15, 259/16, 259/17, 260/1, 260/16, 265/4,

268/1, 268/17, 268/18, 269/3, 269/4, 269/6, 269/7, 269/11, 269/14, 269/16, 270/18, 271/2, 271/16, 271/19, 271/20, 272/4, 273/1, 273/14, 273/18, 274/7, 274/9, 274/13, 274/16, 274/19, 274/21, 275/19, 276/8, 276/10, 276/18, 277/9
her k. 209/3, 238/6
hīç k. 273/9
ḳaçan k. 193/7
ol k. 152/11, 156/12, 259/4, 259/5

kim (2) -62- kim, kimse, kişi.
k. 154/16, 155/17, 179/4, 201/6, 209/3, 226/3, 226/5, 228/12, 249/13, 252/21, 253/4
k. irdi 169/7
her k. 182/9, 199/20, 205/10, 238/6
hīç k. 164/4, 173/12, 194/5, 199/9, 199/10, 205/7, 271/9, 273/17, 279/6
k. bile 151/21
k.+dür-min 255/4, 255/14
k.+sin 149/7
hīç k. bolmaydur 206/1
k.+dür 148/13, 186/15, 203/3, 228/4, 241/10, 241/13, 252/19
k.+siz 272/11
k.+sizler 174/7
k. bolur-siz 149/17
k.+dür-sizler 255/4, 255/14
k.+dürler 260/19
hīç k.+ni 155/20, 253/15
k.+ni evlādı bolur-sin 172/1
k.+ni ferzendidür 148/11
k.+ni işidür 215/9
k.+ni ḳuduḳıdur 148/10
her k.+ni 231/17
hīç k.+ni saḳalı 171/7
k.+ni yükidin 239/15
k.+ġa 172/12
hīç k.+ġa 182/3
k.+ge 235/1, 249/9, 263/21
her k.+ge 205/2, 237/20
hīç k.+ge 259/8
k.+din 216/16, 235/1

kimerse -16- kimse, kişi.
k. 173/10, 174/12, 179/21, 222/8, 222/9, 222/12, 222/16, 227/13, 268/16

her k. 188/4, 247/4
k. birle 165/3
hīç k. yoḳ 147/14
k.+ġa 180/7
her k.+ʾi 204/14
k.+ler 252/17

kin -3- ki bağlacı krş. **ki**.
alur mu k. 193/6
ḫaber bolur mu k. 190/18
yiter mü k. 193/19

kiñg -5- geniş, enli, uzatılmış.
k. 173/15, 178/21, 200/10
k. bolur 252/4
k.+dür 155/16

kiñgeş -1- istişare, fikir alış verişi.
k. ḳılalı 174/15

kiñgeş- -4- düşünmek, birbirlerine düşüncelerini açmak.
k.-ti 265/2
k.-tiler 148/15, 191/13
k.-eyin 272/19

kir- -72- girmek.
k.-ür müsin 220/5
k.-er 191/10
zindānġa k.-ür 220/8
k.-dim 223/16
k.-di 161/11, 171/6, 184/15, 192/7, 206/1, 208/7, 211/10, 249/10, 263/13, 273/17
k.-diler 146/5, 148/21, 157/6, 167/11, 168/9, 168/11, 183/1, 220/9, 232/1, 237/13, 237/14, 244/1, 247/11, 253/18, 254/21, 259/4, 262/10, 278/17
k.-ġıl 218/2, 277/19
k.-sün 208/6
k.-iñgler 237/12, 244/18
k.-sem 196/13
k.-ip 160/12, 165/12, 168/8, 177/10, 181/13, 184/6, 208/6, 208/7, 212/11, 216/2, 220/4, 222/17, 237/16, 237/18, 238/20, 243/21, 249/8, 255/2, 266/2, 267/11, 271/1, 271/6, 278/20
alıp k.-ip 200/5
k.-gende 180/20, 255/20
k.-geniñgġa 226/7
k.-ip irdiñg 209/12
şehrġa k.-ip irdi 206/14
k.-ip turdı 160/20
k.-ip kildiler 250/21

k.-mes-min 272/21

k.-mes-miz 187/1

k.-meŋgler 237/12

kirek -11- gerek, lazım.

k. 175/14, 201/12, 204/2, 219/19, 224/20, 238/3, 273/16

k. imes 193/20, 210/6, 256/12

kirek- -3- gerekmek, gerekli olmak.

k.-mes 175/6, 232/13

kireklik -2- gerekli.

k. 251/17, 252/8

kir(ġu/gü)z- -7- girdirmek, sokmak.

k.-dılar(kirġuzdılar) 169/2

k.-düm 249/11

k.-medi 271/9

k.-mediler 273/17

k.-meŋgler 271/8

k.-mes boldılar 273/6

k.-üp 238/12

kiriş -1- giriş.

k.+leri bilen 212/10

kirt- -1- kertmek, traşlamak.

k.-tiler 154/18

kis- -22- kesmek.

k.-er-min 265/8

k.-er-sin 153/5

k.-tim 267/21

k.-diler 274/5

k.-tiler 265/9

k.-gil 153/7

k.-geli 146/17

k.-ip 153/4, 177/13, 180/16, 180/17, 187/12, 266/16, 274/3

k.-ip irdiŋg 268/5

k.-medi 152/17, 152/18

k.-mes-sin 153/5

k.-megil 153/8

k.-meġıl 152/17

bıçaḳnı k.-megeni 153/17

k.-mekġa 182/1

kisil- -2- kesilmek.

k.-ġan ḫatunlar 220/14

k.-ġan ḳolını 265/11

kişen/ŋg -3- köstek.

k. 222/14

k.(kişen) 231/21

k. salıp 220/8

kişi -107- kişi.

k. 148/13, 148/18, 159/20, 161/5, 166/16, 166/18, 166/19, 166/20, 175/16, 181/16, 191/21, 193/6, 194/12, 194/18,

195/5, 199/6, 200/13, 201/1, 203/15, 203/19, 206/5, 206/20, 207/19, 211/5, 213/10, 214/9, 224/5, 225/19, 235/11, 239/10, 241/10, 241/13, 243/10, 251/13, 251/14, 252/14, 252/18, 263/17, 263/19, 264/18, 268/15, 269/12
alġan k. 249/21
aytadurġan k. 228/3
bir k. 152/1
bu k. 200/14
her k. 223/3
on k. 176/4
yitip alur k. 201/4
k. birle 163/5, 178/2, 253/4, 256/10, 267/16, 274/5
yitmiş k. birle 161/7
k.+dür 251/12
māl-dār k.+dür 159/21
k. bolsa 198/4
günāh ḳılġan k. bolsa 198/4
k. yoḳtur 232/6
k. irdi 275/12
k. imes irdi 203/5
k.+ni 156/19, 161/17, 163/4, 170/17, 196/19, 200/12, 201/15, 207/13, 208/16, 224/4, 259/9, 265/3, 273/4
yaman saġınġan k.+ni 230/3
k.+ġa 174/14, 200/16, 209/7, 223/2, 256/9, 260/6
alġan k.+ġa 241/3
k.+ġa ḳılın͡g 183/15
k.+ge 211/4, 248/13
k.+din 186/15k.+ler 178/19, 197/5, 211/6, 221/21, 252/20
k.+sin 172/1, 276/20
k.+si 224/1
k.+lerde 182/9
k.+lerdin 195/18, 245/15
kiltürġan k.+lerġa 257/21
k.+lerge 195/10
k.+lerni 161/2, 161/5
kilġannı k.+lerni 161/5

kit- -58- gitmek.
k.-er-min 158/6
k.-er 260/17
k.-ti 149/6, 149/7, 151/16, 158/16, 169/9, 170/4, 173/1, 217/6, 223/4, 225/18, 226/11, 243/13, 261/20, 270/21

çıḳıp k.-ti 254/13
hūşıdın k.-ti 203/15
ḳaytıp k.-ti 149/9
ʿaḳlı k.-ti 175/14
k.-tiler 149/10, 150/7, 163/2, 169/11, 170/10, 191/9, 215/18, 225/12, 240/9, 268/20
çıḳıp k.-tiler 191/1
hūşdın k.-tiler 208/10
ḳoyup k.-tiler 147/16
k.-gey-min 272/5
k.-geyler 161/3
k.-gil 268/18
ḳaçıp k.-ġıl 152/1
k.-ġıl 151/20
k.-sün 168/14
k.-sünler 167/12
k.-ip 189/8, 196/1, 253/12, 254/11
hūşlarıdın k.-ip 189/1
k.-ip baradur 148/4
k.-ge 187/2
k.-keni 170/7
çıḳıp k.-ken 254/14
ḳoyup k.-ken yirlerini 149/3
k.-kendin soŋ̑g 248/7
k.-günçe 195/4
k.-er irdiŋ̑g 207/12
k.-er irdi 226/13
k.-ip irdük 188/20
k.-er irdiler 160/13
k.-meydür 268/18
k.-maḳ üçün 240/5

kitāb -1- [Ar.] kitap.
k.+ıŋ̑gnı 155/13

kitf -1- [Ar.] omuz.
k.+leriġa 208/3

kitger- -1- gidermek.
k.-dük 274/18

kitgüz- -1- götürmek.
k.-meġay irdim 189/13

kiy- -15- giymek.
k.-diŋ̑g 224/11
k.-diler 231/7, 243/8
k.-günçe 199/4
k.-ip 183/7, 208/1, 211/3, 212/8, 235/8, 262/9, 275/7
libās k.-ip 221/1
k.-gen 157/4
boyun sunġan ḫilʿatin k.-gen 146/2
k.-meġan libāslarını 212/8

kiydür- -15- giydirmek.

libās k.-ür-min 199/2

k.-di 198/12, 200/19

k.-diler 187/16

k.-ġıl 151/6, 206/4

k.-üp 184/20, 199/15, 199/18, 202/3, 209/8, 220/7, 231/19

libās k.-üp 210/3

kiydürül- -1- giydirilmek.

k.-di 183/9

kiyin -45- sonra, arka.

k. 147/16, 148/21, 149/14, 149/15, 150/6, 151/15, 155/15, 156/5, 157/9, 158/9, 158/10, 159/5, 159/19, 160/1, 170/2, 170/4, 170/17, 170/20, 171/15, 172/20, 182/20, 183/20, 187/21, 216/11, 244/14, 245/8, 249/5, 258/17, 260/2, 279/8

başı kel, tişleri aldın k. “yamuk yumuk”, közi çağır 249/5

andın k. 148/17, 150/12, 156/10, 169/15, 210/1, 244/14, 252/20, 254/8

niçe kündin k. 148/7

on kündin k. 157/10

sindin k. 198/15

k.+idin 260/16

tiriglikni k.+idin 260/16

kiz- -1- gezmek.

k.-ip 189/7

ḳoçḳar -5- koç.

bir ḳ. 153/16

ḳ.+nı şāḫı 153/19

ḳ.+ları 269/9

ḳ.+larını 176/9, 208/2

ḳoġa -3- kova.

ḳ.+ġa 192/18

ḳ. saldı 192/17

ḳoḳ- -1- korkmak.

ḳ.-mañg 168/9

ḳol -94- kol

ḳ. 177/1, 187/3, 197/1, 216/6, 235/9, 257/4

İsmāʿīl ʿaleyhi’s-selāmnı ḳ. 153/20

Yūsufnı ḳ. 221/3

ferzend-i ercümendni ḳ. ayaġını 152/15

ḳ. bağlap 207/6

ḳ. birle 152/10

ḳ. saldılar 259/17

ķ. salıp irdi 215/17
ķ.+ġa 170/6, 185/6
ķ.+dın 185/5, 204/2
ķ.+um 187/8
ķ.+umnı 268/5, 268/6
ķ.+umda 181/5
ķ.+uŋ͡g 268/5
ķ.+ıŋ͡g 267/5
ķ.+uŋ͡gnı 187/10, 210/11, 212/20
ķ.+uŋ͡gġa 177/3, 192/9
ķ.+ıŋ͡gġa 275/18
ķ.+uŋ͡gdın 211/17
ķ.+ı 220/14, 257/8, 267/1, 267/5, 267/19
ķ.+ı birle 256/6, 266/21, 271/7
ķ.+ı yoķ 266/1
ķ.+ını 173/11, 178/21, 188/17, 216/3, 253/15, 265/7, 265/9, 266/16, 267/21
Ķarķīsūnnı ķ.+ını 267/1
kisilġan ķ.+ını 265/11
ķ.+ıġa 267/20
ķ.+ıda 222/14, 231/21
olarnı ķ.+ıda 148/14
ķ.+ıdın 161/6, 226/4, 257/11
ķ.+umızdın 183/16
ķ.+ıŋ͡gız 152/12
ķ.+larıŋ͡gız bilen 218/4
ķ.+ları bile 189/6
ķ.+ları 262/5
İbrāhīm ʿaleyhi’s-selāmnı ķ.+ları 155/4
ķ.+larnı 152/15
ķ.+larını 166/6, 187/8, 187/10, 218/8, 218/9, 218/17, 223/5, 229/9, 229/10, 253/11, 255/12
ķ.+larıda 169/16, 235/8, 235/10, 235/11, 249/8, 258/9
ķ.+larıdın 155/9, 211/4, 275/2, 275/3
ķ.+larıġa 154/21, 159/1, 166/10, 189/3, 193/8, 220/7, 262/9

ķolla- -1- kucaklamak.
ķ.-p 186/6

ķon- -8- konmak, bir yerde konaklamak.
ķ.-ar 264/6
ķ.-updur 150/3
ķ.-dı 264/5, 264/20
kilip ķ.-dı 178/2

ḳ.-dılar 162/17

ḳ.-un͡g 162/20

ḳ.-maġay-siz 147/11

ḳonaḳ -1- konuk, misafir.

ḳ.+ımiz 167/10

ḳop- -5- kalkmak, yükselmek, zuhur etmek.

ḳ.-ar 274/2

ḳ.-ayın 275/2

ḳ.-ġıl 274/21

ḳ.-ġay irdim 275/11

ḳ.-ar irdiler 273/20

ḳopar- -3- koparmak, ayırmak, yükseltmek.

ḳ.-dılar 275/2

ḳ.-ġıl 274/20

ḳ.-ıp alur 241/16

ḳorḳ- -28- korkmak.

ḳ.-adur-min 183/14, 210/14, 212/19, 212/21, 213/1

ḳ.-arım 196/9

ḳ.-tı 181/3, 232/21

ḳ.-tılar 166/3, 175/7

ḳ.-ḳa-min 193/5

ḳ.-un͡glar 168/5, 185/20, 278/6

ḳ.-sa 247/4, 279/11

ḳ.-up 182/10, 184/1, 184/6, 227/9, 244/2, 245/11

ḳ.-ġanlarıdın 227/11

ḳ.-ar bolsan͡g 210/15

ḳ.-may-sin 217/9

ḳ.-may-sizler 185/15

ḳ.-man͡g 166/3

ḳ.-masunlar 176/1

ḳorḳunç -2- korkunç.

ḳ.-ı bolmas irdi 260/14

ḳ.+ıdın 246/15

ḳorḳut- -4- korkutmak.

ḳ.-dım 277/11

ḳ.-tılar 164/19

ḳ.-up 219/2

ḳ.-maḳ üçün 223/15

ḳoru- -1- korumak.

ḳ.-r irdim 187/9

ḳoruḳ küm -1-*

k. 227/7

ḳoş- -23- koşmak; koşul tutmak.

ḳ.-tum 187/21

ḳ.-tılar 176/19

ḳ.-ġay 261/4

ḳ.-ḳaylar 246/12

ḳ.-ġıl 185/3, 260/18, 260/19

ḳ.-sa͡ng 195/5
ḳ.-up 170/5, 172/13, 182/16, 182/21, 183/10, 184/9, 184/12, 184/16, 184/20, 195/7, 237/12, 240/8, 275/11
ḳ.-maslıġlarnı 184/7

ḳoş -5- tarla.
ḳ.+ḳa 193/10, 227/3
ḳ.+ḳa ḳoyup 188/20
ḳ.+ḳa alıp 193/6
ḳ.+ta 183/14

ḳoşnı -1- komşu.
ḳ.+larıṅ͡g 244/12

ḳoşul- -4- şart tutulmak, kararlaştırılmak.
ḳ.-ur 246/10
ḳ.-dı 219/7
ḳ.-ġay 246/6
ḳ.-madı 170/8

ḳoşun -1- ordu.
ḳ.+dın 267/2

ḳovala- -1- kovalamak.
ḳ.-p 230/6

ḳoy -23- koyun.
ḳ. 148/19, 157/18, 158/10, 172/8, 173/2, 183/11, 184/9, 262/16, 262/18
bir yüz ḳ. 150/18
bu ḳ. 153/21
ḳ. baḳġıl 172/12
ḳ. baḳtılar 172/13
ḳ. dik 245/3
ḳ. irdi 153/21
ḳ.+nı 154/1
bu ḳ.+nı kilgenide 153/17
ḳ.+larnı 269/20
ḳ.+lardın 188/20
ḳ.+ları 148/21
ḳ.+larını 269/20
ḳ.+larını arasıda 269/9
ḳ.+larını ḥadd ü hesābı yoḳ 269/9

ḳoy- -108- koymak, bırakmak, yerleştirmek.
ḳ.-ar-sin 211/16
ḳ.-ar 206/5
at ḳ.-up-siz 245/14
mihr ḳ.-dum 209/13
ḳ.-du͡ng 242/9, 274/15
ḳ.-dı 149/20, 150/4, 173/18, 196/17, 199/16, 210/3, 249/16, 251/5, 261/19, 265/12, 266/14

at ķ.-dı 173/17
ķ.-dılar 154/2, 154/10, 158/11, 165/17, 169/1, 170/4, 188/21, 216/21, 218/3, 226/9, 231/7, 233/8, 237/19, 238/13, 256/20, 256/21, 257/2, 265/10, 271/4, 271/15, 271/20, 275/3
at ķ.-dılar 158/8, 158/9, 263/11
ķ.-madılar 259/16, 266/20
ķ.-ġaylar 220/1
ķ.-ġıl 155/7, 209/6, 210/11, 212/20, 249/17, 273/10, 274/2, 277/7
ķ.-sun 177/14
ķ.-uŋ͡g 147/10, 157/8
ķ.-uŋ͡glar 233/7 ķ.-sam 150/3
ķ.-saŋ͡glar 187/7
ķadem ķ.-salar 214/21
yıķıla ķ.-a 195/8
ķ.-up 147/16, 147/19, 153/8, 155/5, 162/2, 169/8, 170/2, 170/5, 186/2, 186/9, 196/21, 200/10, 200/21, 202/3, 208/2, 208/3, 222/4, 225/11, 227/18, 231/19, 237/21, 240/7, 245/13, 250/7, 268/7
aç ķ.-up 183/13
at ķ.-up 207/3
bahā ķ.-up 195/1
boyun ķ.-up 162/10
ķoşķa ķ.-up 188/20
ķ.-up kitken yirlerini 149/3
ķ.-up kittiler 147/16
ķ.-ġan arpa 233/9
ķ.-ar boldılar 195/4
bahā ķ.-up irdiŋ͡g 192/20
ķ.-up irdi 255/21
ķ.-ur irdiler 271/16
ķ.-up irdiler 234/4
ķ.-mas irdiler 174/11
ķ.-mas-min 217/11
ķ.-mas-miz 187/2
aç ķ.-mas-miz 184/18
ķ.-may-min 186/18
ķ.-may 209/7
kiç ķoymasun 259/1

ķoyçı -1- çoban, koyun besleyen
ķ. 269/21

ķoydur- -2- koydurmak, bırakmak.
ķ.-dı 218/4
ķ.-up 255/21

ḳoyı -6- aşağı; koyu, sağlam.

ḳ. 156/20, 169/11, 218/18

ḳ. ḳılıp 152/11

ḳ. saldı 188/13

ḳ. salıp 201/4

ḳoyul- -2- koyulmak; yoğunlaşmak

ḳ.-ġandur 238/1

ḳ.-ġay 255/13

ḳoy(u)n -3- koyun, bağır, göğüs.

ḳ.+ıġa 192/7

ḳ.+larıġa 227/14

ḳ.+larıdın 184/4

ḳozġal- -1- hareketlenmek, kımıldanmak.

ḳ.-dı 195/20

kö- -1- görmek.

k.-diler 148/2

köç- -9- göçmek, göç etmek.

k.-ti 183/2

k.-üp 148/18, 162/13, 172/18, 173/1, 173/19, 183/2, 195/21

k.-üp kilsek 148/16

köger- -4- göğermek

k.-di 246/18

yıġaç k.-di 166/11

k.-ip 180/21, 200/8

kögerttür- -1- göğertmek.

k.-ürdi 166/11

kök (1) -2- mavi.

k. irdi 153/20

k.+i 200/7

kök (2) -2- gökyüzü.

k.+ġa 184/21

k.+din 227/13

kök(ü)s -3- göğüs.

k.+ümġa 210/11, 212/20

k.+iġa 188/17

köm- -2- gömmek.

k.-diler 170/16, 189/11

kömdür- -1- gömdürmek.

k.-diler 233/4

köŋ͡glek -2- gömlek

k.+leri 215/17

k.+leriġa 215/17

köŋ͡g(ü)l -65- gönül.

k.(köŋ͡gül) 211/20, 265/15

k.(köŋ͡gül) birip 223/17

k.+üm 169/2, 183/20, 184/8, 184/9, 201/15, 221/12, 230/21, 259/9

yiberġan k.+üm 183/21

k.+üm bolmadı 268/1

k.+ümi 184/10
k.+ümni 210/7, 210/12
k.+ümde 217/3
mini k.+ümde 159/16
k.+ümde yoḳ 248/16
k.+ümdedür 196/18
k.+ün̄g 212/21
k.+ün̄ge 272/3
k.+ün̄gde 217/2, 258/7
k.+ün̄gdeki 209/11
ḳarını k.i tar bolur 252/4
Zelīḫānı k.+i 221/9
Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı k.+i 213/18
k.+i 183/10, 201/17, 215/12, 229/15, 252/4, 254/11, 268/21
k.+in 198/13
k.+ini 183/18, 184/8, 198/19, 228/19, 266/1
k.+ini aġrıtsa 206/5
k.+ide 262/15
k.+ideki 259/10
k.+ideki dik 223/15
k.+iġa 186/5
k.+ün̄gizdeki 246/5
k.+leri(kön̄gülleri) 159/10, 166/2,165/4, 167/5, 197/9, 198/9 242/6, 247/1
k.+lerini(kön̄güllerini) 161/18, 208/20
k.+leriġa(kön̄gülleriġa) 169/3, 183/4, 234/15, 238/3
k.+leride(kön̄gülleride) 219/4, 232/19, 234/17

köp -93- çok.

k. 147/5, 147/6, 149/15, 149/18, 150/4, 150/9, 156/13, 157/9, 158/11, 159/17, 162/15, 162/18, 163/20, 165/7, 165/12, 165/16, 174/20, 175/15, 175/16, 175/18, 176/4, 184/12, 190/17, 193/21, 194/17, 195/12, 197/9, 197/20, 201/21, 203/2, 206/3, 210/6, 210/18, 211/14, 213/13, 215/20, 224/2, 224/4, 225/12, 225/14, 226/20, 226/21, 228/6, 228/10, 228/14, 229/2, 231/8, 231/10, 233/8, 234/2, 234/10, 235/5, 235/6, 235/7, 236/17, 237/7, 237/20, 238/21, 239/2, 240/4, 242/20, 244/3, 245/6, 245/15, 246/11,

251/2, 254/16, 256/16, 258/14, 261/6, 263/12, 269/14, 278/13
k. boldı 148/21, 168/15, 172/18
k. bolsun 150/5
k. bolup 200/8
k. ḳılsam 164/13
k. ḳılur 269/15
k. sözni uzatmaġıl 168/7
k.+dür 179/6, 196/18, 232/9
k. irdi 154/15, 269/13
k.+i 277/5
k.+raḳ 246/20
k.+raḳdur 156/17
k.+raḳlıġı 150/15

köplıġ -1- çokluk.
k.+ıdın 175/21

kör- -239- görmek, bakmak.
k.-edür 182/7
k.-er-min 146/13
k.-er-min mü 279/12
k.-ür-sin 221/20
k.-er 245/4, 258/1, 258/17
k.-ür-miz 219/17
k.-er-miz 153/9, 219/9
fāʾide k.-er-miz 206/3
k.-ür-sizler 277/14
k.-üp-sin 268/2
k.-üpdür 182/3
k.-üp-siz 181/19, 263/9
k.-düm 152/5, 207/6, 222/13, 225/9, 225/14, 227/1, 227/5, 238/16, 259/14
çiraylik k.-düm 249/13
k.-dün̂g 177/16
k.-din̂g 224/11
k.-dün̂g mü 176/21
k.-di 146/8, 165/19, 174/2, 174/6, 174/12, 175/13, 192/6, 192/14, 200/14, 202/8, 202/16, 205/13, 214/11, 221/5, 225/2, 227/1, 227/18, 234/16, 250/16, 256/3, 256/15, 263/12, 265/15
tüş k.-di 202/11, 263/6
ʿömr k.-di 256/19, 260/2
k.-di ki 197/6, 199/15, 206/1, 265/14, 267/5
kilip k.-di ki 275/8
k.-dük 224/8, 235/19
k.-diler 147/14, 148/4, 149/2, 153/16, 157/11, 162/18, 163/5, 165/3, 167/4, 167/8, 171/16, 175/17, 180/20, 181/13,

181/15, 189/4, 192/15, 193/3, 193/13, 212/11, 213/14, 213/15, 214/20, 214/21, 226/10, 231/17, 234/13, 246/9, 250/15, 251/7, 254/21, 260/16, 275/19

tüş k.-diler 181/11

ʿömr k.-diler 170/21, 171/15, 256/21

k.-gey 226/19

k.-ey 221/4

k.-eyin 263/20

k.-ġıl 163/4, 192/21, 200/13

k.-gil 174/4, 216/2

k.-sün 202/7, 268/11

k.-elik 164/9

k.-üng̑ler 152/21

k.-a’lsam 210/9

k.-sem 146/15, 173/7, 200/2, 223/6, 270/19

k.-seng̑ 151/1, 225/17

k.-se 201/1

k.-seng̑iz 152/14

k.-seng̑iz bolur 256/4

k.-seler 161/12, 225/1

k.-edurgen 151/2

k.-erge 196/12

k.-a’lmaġaç 221/11

k.-ip 176/11

k.-üp 148/10, 153/3, 153/16, 161/6, 161/8, 167/8, 168/11, 169/2, 175/18, 180/5, 181/3, 183/11, 184/1, 184/9, 192/20, 193/3, 194/19, 195/8, 198/11, 199/15, 200/16, 200/17, 201/20, 201/21, 202/12, 202/21, 203/8, 203/14, 206/1, 206/17, 212/13, 215/21, 218/11, 218/14, 223/14, 227/9, 231/20, 233/9, 237/19, 238/16, 242/3, 245/10, 245/20, 248/9, 256/2, 257/18, 262/10, 264/17, 275/9

k.-meyin 213/13

k.-geli 149/8, 149/15

k.-gen 181/18, 184/2, 202/18, 203/5, 203/15, 203/16, 223/12, 266/11, 268/4

k.-gen tüşini 192/11

k.-gen imes-min 190/15

k.-gen tüşleriŋ̑din 185/11

k.-gen tüşleriŋ̑ġa 186/6

k.-gen tüşün̂gni 253/2
k.-er irdim 162/15
k.-ġay irdim 189/14
k.-gey irdim 189/12
k.-üp irdiñg 221/20
k.-gen irdi 208/19
k.-ġay irdiñgiz 197/3
k.-er irdiler 235/5
k.-üp irdiler 227/13
k.-megen 225/13
k.-mey 155/20, 196/11
k.-a'lmay 150/9, 173/13
k.-genim yoḳ 263/15
k.-ġan imes-min 163/18
k.-mepdür-min 225/17
k.-mediñg 261/11
k.-medi 199/11
revā k.-mes-min 263/16
k.-mes 158/11, 235/4
k.-mes boldı 235/4, 235/6, 238/20, 249/18, 249/19, 257/9, 279/9
k.-a'lmadı 223/11, 257/8
revā k.-mediler 183/11
k.-meġay-sizler 183/15
k.-mesün 199/6
k.-mesen̂g 225/17
k.-mese 199/9
k.-mek birle 203/20
k.-mek bile 200/2, 218/7, 218/10
k.-maḳġa 149/2
k.-mekde irdi 221/5

körgüz- -5- göstermek.
k.-ġay-sizler 167/2
k.-sen̂g 169/19, 211/11
k.-üp 160/18
k.-mes 219/08

körkem -1- güzel, gösterişli.
k. yüzlük 269/10

körkle -1- güzel, dilber.
k.+ 194/18

körklük -2- güzellik.
k. 212/14, 234/4

körset- -10- göstermek.
k.-ür 279/14
k.-ti 154/12, 267/4
k.-tiler 179/16, 215/11, 238/13, 256/7
k.-sen̂g 197/21
k.-sek 243/21
k.-ürġa 218/12

körüksiz -1- güzel olmayan.
k. 227/3
körül- -1- görülmek.
k.-üp 180/1
körün- -20- görünmek.
k.-edür 191/13
k.-di 161/6, 212/13, 249/10, 279/4
k.-medi 267/3
k.-diler 211/9, 272/17
k.-ey 181/21, 185/7
k.-üñgler 272/16
k.-se 165/14, 249/9, 249/13
k.-ür irdi 212/7, 271/21
k.-mes irdiler 246/18
k.-mes 147/2
k.-meklik 224/8, 224/11
körüş- -8- görüşmek.
k.-ti 268/8
k.-tiler 244/1, 254/18
k.-eyin 256/1
k.-üp 248/12, 254/11, 262/11
k.-kendin soñg 256/1
köşk -2- [Far.] köşk.
k.-i cihān-numāsıda 174/1
k. ḳıldı 173/17
köter- -20- kaldırmak, gidermek; ortadan kaldırmak.
k.-dim 169/3
baş k.-di 188/11
k.-diler 169/2
niḳāb k.-diler 179/20
k.-se 273/2
niḳāblarını k.-seler 179/19
k.-ip 168/21, 173/5, 183/16, 238/13, 256/2, 273/10
k.-ip aldı 185/5
k.-günçe 270/16
k.-a'lmay 218/11
k.-ġannı 169/6
baş k.-meñgler 188/12
k.-a'lmas irdi 175/16
k.-mekni 271/18
köteril- -1- yekseltilmek.
k.-ürdi 155/6
köy- -9- yanmak, kavrulmak.
k.-edür-min 209/13
k.-er 205/2
k.-er-sizler 278/7
k.-üp 151/20, 279/1
k.-edurgen 210/12
k.-mey 245/2

k.-mes mü 151/21

k.-işni 211/16

köydür- -8- yakmak, tutuşturmak, yaktırmak.

k.-di 178/6, 269/18, 269/20, 270/2

k.-diler 178/8

k.-ġıl 178/7

k.-megil 153/7

k.-meŋgler 185/20

köylek -24- gömlek.

k. 187/16, 216/18

k.+ni 188/21, 189/3, 189/4, 249/1, 249/2, 251/6, 251/10

boyanġan k.+ni 188/17

k.+imni 152/13, 187/6, 248/20

k.+i 216/17

k.+in 189/5

k.+ini 208/3, 235/19, 241/1

k.+lerini 182/5, 187/8, 188/15, 240/7, 251/10

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı k.+lerini 251/5

köz -86- göz.

k. 259/14

ḳara k. 269/9

k. açıp bolmadı 198/2

k. tuttılar 165/6

k. yumup açḳunça 167/2

k.+ġa 198/2

k.+din 270/20

k.+üm 201/14, 212/19, 245/6, 258/17

k.+üm birle 169/2, 189/14

k.+ümni 184/10, 189/10, 258/14, 270/19

k.+ümni rūşeni 209/21

k.+ümġa 152/12, 189/12

k.+ümdin 147/7, 196/8

k.+üŋg 212/16, 258/2

k.+i 168/12, 199/20, 200/1, 202/9, 222/12, 222/13, 231/11, 238/20, 249/18, 250/15, 266/2, 273/18

ḫalḳnı k.+i 199/17

k.+i çaġır 249/5

k.+i dik boldı 271/1

k.+i yaşlıġ 201/16

k.+ini 206/18, 208/12, 213/15, 246/21, 264/2

k.+iġa 211/9, 279/4

k.+ige 249/10

k.+idin 206/17, 220/19, 243/9
k.+içe 248/6
k.+ün͡giz 152/12, 191/7
k.+lerim 210/8
k.+lerimdin 245/4
k.+leri 157/19, 185/14, 207/2, 215/7, 235/3, 235/4, 235/6, 246/13, 246/14, 246/16, 248/4, 248/21, 249/19, 251/7, 257/9, 261/19, 264/11, 279/9
k.+leri bile 214/20
k.+lerini 158/11, 184/21, 193/8
k.+lerini yaşını 246/19
k.+leriġa 186/7, 197/7, 197/8, 248/21, 251/6
k.+leriġa ilmediler 211/12
k.+leridin 185/6

közlük -1- gözlü.
ḳara k. irdiler 269/10

közyaşı -1- gözyaşı.
k. 196/11

ḳubbe -1- [Ar.] kubbe
ḳ. 200/9

kuç- -1- kucaklamak, sarılmak.
k.-maḳda irdi 213/20

ḳuçaġ -2- kucak.
ḳ.+ıda irdim 186/14
ḳ.+larıda irdi 184/3

ḳuçaġla- -6- kucaklamak.
ḳ.-p 195/14, 196/4, 197/6, 215/14, 250/13, 250/14

ḳuçaġlaş- -1- kucaklaşmak.
ḳ.-ıp 212/7

kūçe -4- [Far.] küçük sokak, dar sokak.
k. 206/15
k.+ge 222/5
k.+lerde 271/2
k.+leriġa 254/21

ḳudret -10- [Ar.] kudret, güç.
ḳ.+imni 170/3, 176/2
kemāl-i ḳ.+in͡gni 197/21
ḳ.+i 266/8
ḳ.+i bile 179/16, 215/16
ḳ.+i birle 178/5, 268/6
ḳ.+ini 176/21
ḳ.+iġa 166/9

ḳuduḳ/ġ -31- kuyu.
ḳ. 181/14, 188/7, 188/9, 192/14
ḳ.+nı 187/4, 187/9, 187/12, 187/14, 188/6, 193/3
ḳ.+nı içide 188/10

ḳ.+nı sunı 188/9
ḳ.+ġa 187/11, 192/17, 213/4, 239/1, 254/10
ḳ.+ġa saldılar 189/11
ḳ.+ġa salıp 188/14
ḳ.+da 188/13, 191/13
ḳ.+dın 191/14, 193/7, 226/4, 239/2
ḳ.+dın(ḳuduġdın) 260/9
ḳ.+ıdur 148/11
kimni ḳ.+ıdur 148/10
ḳ.+ıġa(ḳuduġıġa) 187/3
ḳ.+larnı 278/16
ḳ.+larıdın 181/14

ḳufl -2- [Ar.] kilit.
ḳ. 215/16
ḳ. salıp 212/10

kūh -4- [Far.] dağ.
k.-ı Ḥırī 154/14
k.-ı Lübnān 154/14
k.-ı Zīnā 154/14
k.-ı Cūdī 154/14

ḳul -73- kul, köle.
ḳ. 192/9, 192/16, 192/21, 196/15, 197/4, 197/7, 197/19, 198/7, 201/11, 204/4, 204/8, 233/20, 270/3, 270/4
ḳ. bolsam 194/5, 206/11
ḳ. bolsun 203/17, 239/15
ḳ. bolup 197/1, 202/5, 220/17
ḳ. bolurlar 227/17
ḳ. boluşıdın 203/17
ḳ. ḳılıp 202/6
ḳ. ḳılur 257/15
ḳ. u çörilerin 179/14
ḳ.+min 201/13
ḳ. i-mes 192/9
ḳ. imesdür 193/12
ḳ.+nı 192/10, 192/12, 193/11, 193/16, 193/17, 200/16, 201/6, 203/17, 203/21, 205/10, 205/21, 209/5, 219/8, 257/14
ḳ.+nı künide 193/5
ḳ.+um-sin 210/9
ḳ.+uñg bolur-min 210/10
ḳ.+uñgnı 216/2
ḳ.+uñgġa 217/4
ḳ.+ı 217/14, 249/4
Ḫudānı ḳ.+ı 163/14
s̱erādın ḳ.+ı 266/8
ḳ.+ı imes müsin 193/15
ḳ.+ı irdim 193/15

ḳ.+ı-min 201/14
ḳ.+ıdur-min 210/11
ḳ.+ını 192/16
ḳ.+ıġa 193/4, 196/1, 216/10, 217/14, 217/19
ḳ.+ıda iken 219/20
ḳ.+ımız 240/15
ḳ.+ımız irdi 193/14
ḳ.+umız 195/7
ḳ.+umızını 194/12
ḳ.+ıŋ͡gızdur-miz 255/5
ḳ.+lar 193/8
ḳ.+larım 160/21
ḳ.+ları 269/8
ḳ.+larıdur 252/19

ḳulaġ/ḳ -9- kulak.
ḳ.(ḳulaḳ) 146/17
ḳ.(ḳulaḳ) salmadılar 185/10, 186/1
ḳ.+ı 164/15
ḳ.+ını 146/21
ḳ.+ıge 257/17
Hācerni ḳ.+ıġa 147/3
ḳ.+larıda(ḳulaḳlarıda) 253/2

ḳullik/uḳ -5- kulluk.
ḳ. 209/5, 209/6
(ḳulluḳ) ḳ.+ġa 239/2
ḳ.+din 247/3, 260/10

ḳum -1- kum.
ḳ. 206/5

ḳumlik -1- kumlu.
yol ḳ. 185/8

kūr -4- [Far.] kör.
k. boldı 168/13, 258/2
k. boluşıdın 212/19
k. ḳıldıŋ͡g 168/14

ḳurb -2- [Ar.] yakınlık, yakın olma.
ḳ. 198/18
ḳ. u menzilet birle 204/21

ḳurbān -2- [Ar.] kurban.
ḳ. 153/18
ḳ.+nıŋ͡g üçün 146/4

ḳurbānlik -18- [Ar.+Tr.] kurbanlık.
ḳ. 150/20, 151/2, 152/4
ḳ. ḳıldılar 150/19, 150/20, 157/18
ḳ. ḳıl 150/20, 151/2
ḳ. ḳılġıl 150/18, 150/19, 153/14
ḳ. ḳılsam bolur mu 151/4
ḳ. ḳılsam 150/21
ḳ. ḳılur 151/13, 151/18
Hābilnı ḳ. ḳılġanı 153/21

Ḥażret-i İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ḳ. ḳılġanlarını 150/10

ḳurbet -1- [Ar.] yakınlık.

ḳ.+i 261/20

ḳurç- -1- yarmak, delmek.

ḳ.-ıp 270/16

ḳurġan -1- kale, büyük kale

ḳ. 256/10

ḳurġaşun -1- kurşun.

ḳ. dik 196/3

ḳurt -29- kurt, börü; böcek solucan.

ḳ. 225/16, 270/17, 271/1, 271/13, 274/6, 274/7, 274/8, 274/9, 274/11

ḳ. birle 261/14

ḳ.+nı 271/14, 274/7

ḳ.+ġa 271/13

ḳ.+ı 275/21

ḳ.+ı boldı 276/1

ḳ.+lar 212/16, 270/17, 270/20, 271/15, 271/20, 274/13, 275/3

ḳ.+large 270/18

ḳ.+larıge 275/19

ḳurt- -1- kurtarmak.

ḳ.-ḳaydur 261/19

ḳuru- -5- kurumak.

ḳ.-dı 279/8

ḳ.-madı 220/19

ḳ.-p irdi 200/7

ḳ.-p irdiler 253/19

ḳ.-maydur 213/15

ḳuruġ/ḳ -8- kuru; boş; mahrum.

ḳ. 204/10

ḳ. yıġaç 166/10

ḳ.(ḳuruḳ)172/4, 227/7, 227/8, 228/9, 228/13

ḳ.(ḳuruḳ) yıġaçnı 166/11

ḳurut- -3- kurutmak.

ḳ.-updur 228/9

ḳ.-tı 227/7

ḳ.-up 160/13

ḳuruṭ -3- keş, çökelek.

ḳ.+lar 237/9

ḳ.+larnı 236/5

ḳ.+larımıznı 236/18

ḳuş -19- kuş.

ḳ. 161/20, 246/19, 264/4, 264/5, 264/6, 264/7, 264/20, 265/12

aḳ ḳ. 267/1

yolunġan ḳ. dik bolur-sin 215/1

ḳ.+nı 265/11

digen ḳ.+nı 157/1

ḳ.+lar 148/8, 225/11, 225/16, 226/11, 246/20

ḳ.+ları 183/8

ḳ.+larını 162/2

kūşe -2- [Far.] köşe.

k.+de 220/9, 226/12

ḳut(ġ/ḳ)ar- -3- kurtarmak.

ḳ.-ın͡glar(ḳutḳarın͡glar) 186/4

ḳ.-ġıl 164/20

ḳ.-ġalı(ḳutḳarġalı) 168/17

ḳutluḳ -1- kutlu, saadetli, uğurlu.

ḳ. ḳıldılar 236/4

ḳutul- -6- kurtulmak

ḳ.-ur-sizler 227/16

ḳ.-dılar 277/18

ḳ.-ġay-miz 242/8

ḳ.-up 215/19

ḳ.-madı 279/6

ḳ.-maḳnı 278/7

ḳuvve -1- [Ar.] kuvvet, güç.

ḳ.+leriġa 173/2

ḳuvvet -9- [Ar.] kuvvet, güç, takat, sıhhat.

ḳ. 214/5

ḳ. boldı 224/13

ḳ. bolsa irdi 168/3

ḳ.+i 184/11

ḳ.+in͡g 241/10, 241/13

ḳ.+in͡g bile 241/17

ḳ.+in͡g birle 241/14

ḳ.+lerini 256/2

ḳuvvetlik -1- [Ar.+Tr.] kuvvetli.

ḳ.+min 169/3

kūy -5- [Far.] köy; mahalle; işlek sokak.

k.+ıġa 170/13, 244/18

ḳulnı k.+ıda 193/5

k.+un͡gda 209/10

k.+un͡gda bolmışam 209/14

ḳuyruġ -1- kuyruk.

ḳ.+ı bile 199/10

ḳuyul- -1- dökülmek, akıtılmak.

ḳ-ġandur 279/1

kūze -1- [Far.] testi.

k.+de 250/7

ḳuzı -3- kuzu.

ḳ.+lar 182/18

ḳ.+larnı 183/11, 184/9

ḳuzıla- -1- kuzulamak.

ḳ.-sun 182/18

küç -6- güç, kuvvet; zulüm, kaba

kuvvet.
k. 241/17, 256/2
k.+iŋ̑ 241/20
k.+i 193/1
k.+i yitmedi 192/21, 206/15

küçlük -1- güçlü, kuvvetli.
k. 173/2

küdez -1- gözetlemek, korumak.
k. ḳılıp 197/17

küfr -1- [Ar.] küfür, imansızlık.
k. ü żalāletleri 164/13

kül- -8- gülmek.
k.-er-sin 186/13
k.-di 176/16, 218/8, 262/15
k.-diler 153/3, 186/12, 198/9
k.-üp 250/18

külbe -1- [Far.] kulube.
k.-i aḥzān 245/5

küldürle- -1- güldürdemek, şimşek çakmak.
k.-ġan dik 169/9

kümiş -14- gümüş.
k. 200/3, 205/5, 212/4, 235/10, 235/11, 251/14
k. birle 183/7
k. irdi 173/19
k.+din 165/16, 214/18, 258/12, 262/5
k.+lerimni 259/20
k.+lerini 233/19

kün (1) -160- gün, gündüz.
k. 158/12, 159/11, 159/12, 161/21, 165/5, 165/6, 169/17, 171/1, 171/3, 172/8, 173/2, 173/15, 177/3, 179/19, 181/3, 181/11, 182/2, 182/13, 183/1, 183/9, 186/13, 187/18, 192/11, 194/4, 196/10, 196/12, 199/13, 199/14, 202/5, 202/7, 202/18, 203/16, 209/9, 209/14, 210/3, 212/8, 221/13, 223/21, 224/21, 226/14, 227/10, 231/14, 231/21, 232/7, 233/18, 240/5, 245/7, 245/21, 246/19, 247/2, 249/1, 249/6, 250/3, 250/8, 257/10, 258/13, 259/9, 259/13, 259/14, 261/4, 262/6, 262/18, 263/1, 263/7, 263/14, 264/4, 264/11, 265/3, 265/13, 266/2, 266/19, 267/11, 268/4, 268/19, 271/12, 271/16, 271/19, 272/7, 272/11, 273/17, 276/1, 277/14,

279/9
bir k. 157/6, 158/4, 161/8, 164/16
bu k. 186/4, 208/5
her k. 210/3
ol k. 156/1, 198/19
toḳḳuz k. 263/11
yitti k. 274/10, 274/19
k. batar kiçe kilür 260/16
k. boldı 190/18, 190/20
k.+ni 165/9, 202/6, 251/9, 279/5
k.+ni nūrı 179/20
k.+ni tüngȧ ulap 220/20
k.+ġa 202/15, 206/8, 272/3
k.+ge 217/11
k.+de 207/18, 208/9, 221/8, 221/12
bir k.+de 147/13
her k.+de 221/9
k.+din 147/16, 160/1, 202/15, 206/8, 217/11, 227/10, 272/3
yitti k.+din 157/9
niçe k.+din kiyin 148/7
on k.+din kiyin 157/10
k.+din soŋg͡ 225/7, 225/15, 225/19, 278/18
k.+i 147/5, 149/16, 165/7, 165/11, 169/18, 171/1, 195/11, 201/11, 201/20, 203/12, 206/15, 211/5, 219/21, 229/13, 242/10, 248/6, 257/5, 262/20, 262/21, 275/11, 279/5
k.+i bolup 255/10
k.+i bolur 221/19
k.+i irdi 200/11
k.+ide 219/21
k.+ki 226/9
k.+ġı 205/12
k.+lerde 169/17
k.+lerde bir 257/10
k.+leri 153/18

kün (2) -5- güneş, güneş ışığı.
k. 181/9, 187/10, 199/21, 242/12, 254/1

künānī -1- ok kuburları.*
kemer-i k. 200/20

kündüz -19- gündüz.
k. 159/11, 184/2, 189/6, 189/7, 212/2, 213/4, 242/12, 252/19, 260/1, 269/11, 278/15, 279/9
kiçe k. 189/16

yaruḳ k. 198/1

k.+ni 184/14

k.+i 182/13, 217/12, 271/4

k.+ini 220/13

kündüzle- -1- güzdüzlemek.

k.-p 249/2

küngüre -1- [Far.] kubbe.

k.+leridin 253/14

künlıġ/ıḳ/ük -9- günlük.

k. 208/9

k.(künlıḳ) 173/21

k.(künlük) 167/2, 199/1, 207/18, 211/6, 239/9, 277/16

üç k.(künlük) ʿömrüñgiz 261/1

kürek -1- kürek.

k.+ge 175/16

kürsī -5- [Ar.] kürsü, taht; arşın altındaki gök katı.

k. 200/21, 202/4

altun k. 200/10

k.+ġa 247/11

k.+din 153/1

küşte -1- [Far.] öldürülmüş.

k.+din 243/6

L

laḥẓa-be-laḥẓa -1- [Ar.] anbean, her an.

l. 189/1

laʿīn -10- [Ar.] kovulmuş, nefret kazanmış, lanetlenmiş.

l. 175/11

şeyṭān-ı l. 151/19, 161/14, 272/11

Şeddād-ı l. 173/13

ʿUmlāḳ-ı l. 174/1, 175/10

şeyṭān-ı l. irdi 173/11

l.+ni 220/1

şeyṭān-ı l.+ni 219/21

laʿl -2- [Ar.] kırmızı.

l. ü yāḳūt u zümrüd bilen 258/9

l.+din irdi 262/5

laṭīfe -2- [Ar.] güldürecek güzel söz ve hikaye.

l. 231/13, 242/10

lāyıḳ -3- [Ar.] layık, uygun.

l. 229/2, 232/10

l.+dur-sin 263/16

lāzım -2- [Ar.] gerekli.

l. bolsa 203/1

l. imes 184/18

leb -8- [Far.] dudak; sahil, kenar.

l.+iġa 199/3, 199/7, 199/8

l.+ige 193/3

l.+ide 199/10, 227/2, 266/21

l.+idin 265/21

lebbeyk -1- [Ar.] buyurunuz, emir sizin efendim.

L. 156/2

lerze -1- [Far.] titreme, titreyiş.

l.+ge 197/14

leşker -19- [Far.] asker, yiğit, kahraman.

l. 156/18, 156/19, 157/1, 175/18, 176/14, 267/14, 267/15

l. yıġıp 268/9

l.+ni 157/1, 175/18, 257/15

l.+ġa 156/21

l.+i 267/17

l.+i birle 178/6

l.+ini 175/17, 243/4

l.+ini yıġdı 175/15

l.+miz 175/14

l.+leri bile 253/5

leṭāfet -3- [Ar.] latiflik, hoşluk,güzellik.

l.+ni 180/12

ḥüsn ü l.+de 200/17

l.+leri 201/1

leṭāfetlik -1- [Ar.+Tr.] hoşluk, güzellik.

l. 201/2

libās -18- [Ar.] elbise.

l. 151/6, 223/19

l. kiydürüp 210/3

l. kiydürür-min 199/2

l. kiyip 221/1

l.-ı mülūkāne 231/3

l. u bisāṭlarnı 218/17

l.+ını 198/12

l.+lar 184/20, 199/18, 205/1, 209/8, 231/18

l.+larnı 231/7

l.+larını 182/11, 199/3, 211/2

kiymeġan l.+larını 212/8

līkin -7- [Far.] lakin, ama, fakat.

l. 169/2, 177/4, 213/1, 219/18, 224/17, 267/19, 268/11

livāṭa -3- [Ar.] erkekler arasında cinsi sapıklık.

l. ḳıldılar 161/7

l. ḳılmasunlar 162/3

l. ḳılsañ͡ġlar 161/3

loḳma -2- [Ar.] lokma.

l. 209/9

l. ṭaʿām 189/16

luṭf -2- [Ar.] lutuf, ihsan.

l. birle 259/14

l. boldum 259/14

M

maʿāẕa'llāh -1- [Ar.] yegane sığınılacak yer Allah'tır; Allah korusun.

m. 198/20

maġfiret -2- [Ar.] Allah'ın günahları bağışlaması.

m. 251/20

m. ḳılġay 248/13

maġrib -4- [Ar.] batı.

m. 223/20, 223/21, 224/3, 268/9

māh -2- [Far.] ay.

m.-ı āsmānī 193/3

m.-ı āsmānnı 199/20

maḥabbet -15- [Ar.] sevgi.

m. 260/7

m. ḳılġanın͡g 209/17

m. ḳılġunça 209/17

m.+in͡gdin 209/12

mihr ü m.+i 253/16

m.+i 253/16

mihr ü m.+i 150/15

ʿışḳ u m.+ni 184/13

m.+ini 250/20, 259/11

m.+idin 219/10

m.+leri 253/17

mihr ü m.+leri 151/7

oġulnı mihr ü m.+leri 150/14

mihr ü m.+lerini 206/2

maḥabbetlik -1- [Ar.+Tr.] muhabbetli, sevgili.

mihr ü m. bolmaġan irdi 151/8

maḥal -8- [Ar.] yer, mahal.

m. 182/17, 223/5

m.+de 192/19, 192/20, 243/5, 259/14, 259/15

m.+din 172/20

māhīyān -3- [Far., ç.] balıklar.

m.-ı deryā yıġlaşur irdiler 189/15

m.-ı deryā 187/5, 196/19

maḫlūḳ -7- [Ar.] mahluk, yaratılmış olan.

m.+nı 207/6, 272/13

m.+ġa 254/3

m.+dın 185/15, 185/20, 217/9, 226/2

maḫlūḳāt -2- [Ar., ç.] yaratılmış olan

canlılar.

m. u mevcūdāt 157/15

m.+dın 161/8

maḥmūd -1- [Ar.] medhedilmiş, övülmüş, seçkin.

maḳām-ı m.+ge 255/12

maḥrem -2- [Ar.] haram şeriatın yasak ettiği şey.

m. imes-sin 265/19

m.+im 196/16

māh-ruḥ -1- [Far.] ay yanaklı.

m.+um 196/6

maḥrūm -2- [Ar.] mahrum, yoksun.

m. 213/6

m. bolup 272/10

maḥşer -1- [Ar.] mahşer, kıyamette ölülerin dirilip toplanacağı yer.

m.+de 231/15

maḥv -1- [Ar.] yok etme, ortadan kaldırma.

m. ḳıladur-miz 245/9

mā'il -3- [Ar.] bir yana eğilmiş, eğri; hevesli, istekli, meyilli.

m. boldılar 186/1

m. bolmaġay 170/13

m. ḳılaylük 219/2

maḳām -1- [Ar.] makam.

m.-ı maḥmūdge 255/12

maḳbūl -1- [Ar.] kabul olunmuş, alınmış.

m.-ı dergāh boldı 169/8

maḳṣūd -5- [Ar.] kastedilmiş olan.

m.+ġa 214/14

bar u m.+ġa 191/12, 195/1

m.+umġa 203/16

m.+ları 229/11

ma'ḳūl -5- [Ar.] makul, akla yakın.

m. boldı 192/3, 224/4

m. bolmadı 167/17

m. ḳıldı 216/9, 220/6

māl -50- [Ar.] mal, mülk.

m. 163/20, 172/17, 174/10, 178/8, 198/3, 203/2, 203/19, 212/1, 219/3, 224/2, 239/15, 270/6, 272/16

m. u menālīn 257/7

m. u mülk 179/13

m. u pul üçün 163/19

m. u pul 163/20

m. u ṭavar u tivedin 261/18

ḳara m. 169/9

pul ü m. 194/5

m. birür 160/1, 163/21

m. u emvāliŋ̑g 192/10

m.+da bolsa 156/3

m.+ım 204/10, 206/2, 259/20

m.+ımnı 172/5

m.+ıŋ̑g 257/21

m.+ı 269/16

m.+ı bolmasa 269/15

m.+ın 178/6

m.+ını 178/7, 205/20, 227/14

bizni m.+ımız yoḳdur 203/18

bar m.+ımıznı 203/19

m.+ımızġa 276/19

m.+ımızdın 148/16

m.+larımnı 210/15

pul ü m.+larımnı 210/7

m.+larıŋ̑gnı 272/14, 275/17

m.+larıŋ̑ga 150/5

m.+larını 182/7, 269/8, 274/19

m.+larnı 212/4

m.+larıġa 190/13

m.+larıdın 148/19

māl-dār -1- [Ar.+Far.] malı olan, zengin.

m. kişidür 159/21

maʿlūm -15- [Ar.] malum, belli, bilinen.

m. 150/15

m.+dur 148/9

m. boldı 214/14, 216/21, 253/18, 273/16, 273/20

m. irdi 247/19

m. bolmaydur 150/17

m. bolup irdi 239/19

m. ḳıldı 269/18, 270/2

m. ḳılıŋ̑glar 237/11

m. ḳılıp 211/19

m. ḳılsaŋ̑gız 201/11

maʿmūr -1- [Ar.] bayındır.

m. bolġusıdur 247/5

maʿmūrçilik -2- [Ar.+Tr.] bayındır edicilik.

m. 233/5, 234/2

maʿmūrlik -1- [Ar.+Tr.] bayındırlık.

m. bolġay 228/12

mānend -1- [Far.] benzer, eş.

m.-i ḫūn bolup 196/11

maʿnī -6- [Ar.] mana, anlam; neden.

m.+si 148/5, 160/7, 172/15, 188/9, 189/10

ʿAbduʾllāhnı m.+si 163/14

maʿnīlıḳ -1- [Ar.+Tr.] engellik.

m. 168/6

manṣıb -3- [Ar.] devlet hizmeti, memuriyet.

m. 232/13

m.+nı 233/14

m.+ın̂gnı 225/8

manẓara -1- [Ar.] seyir yeri.

m.-yı eyvānı 200/9

maʿrūf -1- [Ar.] meşhur, bilinen, tanınan.

m. bolġan 146/3

maṣlaḥat -18- [Ar.] ehemmiyetli, güvenilir iş.

m. 174/10, 182/17, 182/21, 191/14, 219/7, 243/18

m. birġay 160/18

m. birle 188/14

m. ḳıldı 223/21, 224/19

m. ḳıldılar 164/21, 243/2, 244/21

m. ḳılġanını 186/1

m. ḳılıp 175/8, 191/20

m.+nı ḳıldılar 243/7

m.+larını 243/7

maʿşūḳ -1- [Ar.] sevgili.

m. 179/3

maʿṣūm -1- [Ar.] masum.

m.+ġa 221/10

mażmūn -4- [Ar.] ince söz.

m.+ı 244/21, 266/15

m.+ın 246/6

m.+ıdın 247/7

mebādā -6- [Far.] sakın, olmaya ki.

m. 152/11, 183/20, 186/18, 195/3, 224/15, 239/14

mecāzī -2- [Ar.] gerçek olmayan.

ʿışḳ u m. bile 214/19

m. irdi 230/2

mecīd -1- şan ve şeref sahibi olan Allah

Ḳurʾān-ı m.+de 160/6

meclīs -2- [Ar.] meclis, toplantı.

m. 183/8, 217/20

mecnūn -1- [Ar.] cin tutmuş, deli, çıldırmış.

m. 209/15

meded -1- [Ar.] meded, yardım.

m. ḳılıp 193/2

meger -3- [Far.] meğer, sadece, dışında, haricinde.

m. 175/12, 203/14, 218/12

meḥcūr -1- [Ar.] terk olunmuş.

m. 207/1

mekr -7- [Ar.] hile.

m. ü ḥīle birle 240/14

m. ü ḥīle ḳılıp 183/12

m. ü ḥīle 219/18

ḳılġan m. ü ḥīlelerin 229/12

sizlerni m.+leriñgizdür 190/4

m.+i turur 216/19

m.+idin 226/4

mekteb -2- [Ar.] mektep, okul.

m.+ġa 249/5

m.+din 249/10

mekteb-ḫāne -2- [Ar.+Far.] okul binası.

m.+ni 249/7

m.+ge 249/10

melāl -1- [Ar.] usanma, sıkılma, sıkıntı.

m. 261/6

melā'ike -6- [Ar., ç.] melekler.

m.-i mele'i'l-a'lā 197/14

m.+ler 152/21, 153/1, 189/17, 253/12, 253/15, 253/16

melāmet -7- [Ar.] azarlama, serzeniş.

m. 218/13

m. ḳılur irdiler 217/13, 217/19

m. ḳılur 165/1

m. ḳılur-sizler 218/13

m. oḳıġa 217/21

m.+lerġa 223/17

mele'i'l-a'lā -2- [Ar., ç.] yüce topluluk.

m. 253/12

melā'ike-i m. 197/14

melekü'l mevt -3- ölüm meleği, Azrail.

m. 246/9

m. 246/10, 261/4

melik -38- [Ar.] padişah; Allah'ın adlarından.

m. 163/19, 174/14, 202/3, 224/7, 228/4, 229/16, 231/13, 232/2, 232/3, 232/4, 232/10, 232/12, 232/14, 232/17, 232/18, 232/21, 233/8, 233/9, 233/10, 233/14, 236/10, 239/3, 256/18, 265/3, 266/5

m.+ā 255/14

m. birle 230/8

m.+ni 231/2

m.+ni aldıġa 256/5

m.+ni yüzlerini 238/16

m.+ġa 233/15

m.+ge 229/4, 231/2, 231/13

m.+din 256/11

mel'ūn -9- [Ar.] melun, lanet edilmiş.

m. 177/11, 269/16, 270/2, 270/9, 270/15
div-i m. 160/21
ʿUmlāḳ-ı m. 173/14
m.+dın 178/4
m.+lar 177/20

memleket -9- [Ar.] memleket, ülke
m. 236/11
m.+ni 190/19, 231/4
m.+din 190/18
m.+ini 203/12, 231/3, 233/21
m.+iġa 192/11
m.+idin 207/12

meʾmūr -3- [Ar.] memur, emir almış olan kimse.
m. boldım 162/6
m. bolġan işiñgizni ḳılıñg 152/8
m. bolġanlarıda 262/9

menʿ -5- [Ar.] yasak etme, bırakmama.
m. ḳıldılar 217/1, 245/11
m. ḳılıp 219/1, 245/7
m. ḳılıpdur 223/1

menāl -1- [Ar.] gelir, kazanç
māl u m.+in 257/7

mennān -1- çok ihsan eden; Allah'ın adlarındandır.
yā m. 155/1

menzil -4- [Ar.] konak yer; bir günlük yol, mesafe.
m. 243/20
m. ü merāḥil 236/15
m. ü merāḥilni 245/19
m.+leriġa 156/10

menzilet 2- [Ar.] derece, rütbe.
ḳurb u m. birle 204/21
ḳadr ü m.+iñgiz 232/7

menziletlik -1- [Ar.+Tr.] dereceli, rütbeli.
m. 198/18

merāḥil -3- [Ar., ç.] konaklar, mesafeler.
m. 243/20
menzil ü m. 236/15
menzil ü m.+ni 245/19

merātibe -4- [Ar., ç.] dereceler; kez, defa
m. 179/4
üç m. 152/18
yitmiş m. 153/8
yitti m. 152/3

mercān -3- [Ar.] mercan.
m. 200/4, 205/5
m.+larını 205/9
merd -4- [Far.] adam, insan.
m.-i kelān 182/14, 191/19, 223/2, 272/7
merdāne -1- [Far.] mertçe, yiğitçe.
m. 221/1
merd-kārçilik -1- [Far.] mert gibi, erkek gibi
m. 211/3
merd-silāḥlik -1- [Far.] silahlı adam, asker.
m. 267/14
merdüm -2- [Far.] adam, insan.
m. 179/13
m.+ler 156/18
merḥamet -1- [Ar.] şefkat gösterme.
m.+in͡g̃ni 234/16
merīḫ -1- Mars.
m. 181/10
mertebe -17- [Ar.] mertebe, derece.
m. 171/11, 171/12, 177/16, 189/7, 192/17, 202/18, 221/13, 234/9, 259/9
bir m. 153/7, 156/7, 156/9
m. ḳılıp 257/14
m.+de 192/17
m.+din 257/15
m.+sige 248/17
mervārīd -6- [Far.] inci.
m. 205/5, 263/9, 264/4
tişük m. 263/7
m.+din 263/7
mescid -1- [Ar.] mescit.
m. ü cāmīʿge 255/2
meşaḳḳat -10- [Ar.] zahmet, sıkıntı, zorluk.
miḥnet ü m. 197/17, 210/18, 223/12
m. bile 159/5
miḥnet ü m. bile 197/18
miḥnet ü m. tarttılar 204/21
m.+ġa 211/10
m.+ke 196/15
m.+dedürler 206/11
minnet ü m.+leri 242/7
meşġūl -14- [Ar.] meşgul.
m. 165/4, 269/19
m.+dür 235/13
m. bolayın 260/1
m. boldı 259/11, 267/11

m. boldılar 211/3, 238/6, 270/1, 270/5, 270/12, 279/8

m. bolġanı 209/6

m. bolur irdiler 206/12

meşḥūr -1- [Ar.] meşhur, şöhretli.

m. boldı 150/14

meşkūr -1- [Ar.] şükre, teşekküre değer.

m. 247/5

metāʿ -1- [Ar.] satılacak mal, eşya.

m.+dın 210/2

mevcūdāt -1- [Ar., ç.] yaratıklar, yaratılmış olanlar.

maḫlūḳāt u m. 157/15

mevżiʿ -1- [Ar.] bir şey konulacak yer.

m.+iġa 162/17

meydān -2- [Ar.] meydan.

m.+ġa 267/16

m.+lar 200/10

meyl -23- [Ar.] meyil, eğilim.

m. 214/5

m. ḳıldı 213/12, 213/18, 267/21

m. ḳıldılar 168/11, 213/19, 214/15, 214/20

m. ḳıldıñgız 214/12

m. ḳılıp irdi 184/4

m. ḳılıp 259/5

m. ḳılmadıñg mu 230/20

m. ḳılmaġı 214/2

m. ḳılsa 213/19

m. ḳılsalar 259/12

m.+i 213/21, 214/1, 216/10

ḫalḳnı m.+i 156/17

Zelīḫānı m.+i 213/20

Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı m.+i 213/21

meyve-zār -1- [Far.] meyve bahçesi.

m. 278/1

meẕkūr -1- [Ar.] zikr olunmuş, adı geçmiş.

m. bolġan 205/14

mı/i/u/ü -100- soru edatı.

aldıñgız m.(mu) 246/9

az m.(mu) 242/7

bar m.(mu) 149/6, 149/16, 163/16, 174/8, 190/1, 191/2, 192/20, 201/4, 207/19, 218/14, 221/17, 235/12, 252/15, 253/16, 258/7, 263/17

bara'lġay m.(mu) 174/14

bardur m.(mu) 156/16

barlar m.(mu) 234/20

ber-ḳarār m.(mu) 268/11

budur m.(mu) 216/7

dostraḳdur m.(mu) 277/4

ġayretlıḳ yoḳ m.(mu) 168/6

ḥaddimiz bolur m.(mu) 190/14

ḳabūl ḳılmay m.(mu) 171/9

ḳalur m.(mu) 192/2

ḳavuşkāy m.(mu) 250/3

ḳaytmadıŋ͡g m.(mu) 164/20

köŋ͡gülleri alındı m.(mu) 166/2

ḳurbānlik ḳılsam bolur m.(mu) 151/4

meyl ḳılmadıŋ͡g m.(mu) 230/20

müselmān yoḳ m.(mu) 166/16, 166/18, 166/20

rāst m.(mu) 241/3

sordıŋ͡gız m.(mu) 191/2

teklīf ḳıldıŋ͡g m.(mu) 211/20

toġrarlar m.(mu) 218/9

uyatmadıŋ͡gız m.(mu) 241/7

vaḳtı bolmadı m.(mu) 268/12

yalġan m.(mu) 242/4

yanmadıŋ͡g m.(mu) 258/20

yoḳ m.(mu) 218/14, 279/12

ḳalıp m.+dıŋ͡g(mudıŋ͡g) 198/20

ḳalıp m.+dı(mudı) 244/4

m.+di(müdi) 241/20

Lūṭnı ġamını sizçe yimes m.+di(müdi) 165/9

tapşurmay m.+dılar(mudılar) 186/9

ḫıyānet ḳılur m.+sin(musin) 224/12

ḥūr m.+sin 265/16

inanmas m.+sin(musin) 169/20

ḳılḥāṣıl ḳılur m.+sin(musin) 220/5

perī m.+sin(musin) 265/16

sındurur m.+sin(musin) 187/1

tanur m.+sin(musin) 267/19

taʿaccüb ḳılur m.+sin(musin) 166/9

tutḳaḳlıġ m.+sin(musin) 238/15

bilür m.+sin(müsin) 206/20

m.+sin(müsin) 209/11, 222/8

dir m.+sin(müsin) 187/1, 242/8

kirür m.+sin(müsin) 220/5

ḳulı imes m.+sin(müsin) 193/15

minür m.+sin(müsin) 185/7

yitkürür m.+sin(müsin) 222/11

bilür m.+siz(müsiz) 247/20

bilür m.+sizler(müsizler) 247/17

satar m.+n͡glar(mın͡glar) 197/5

anadın m.+sizler(musizler) 235/14

satar m.+sizler(musizler) 193/16

bar m.+lar(mular) 207/21

ṣāḥib-şecāʿat m.+dürler(midürler) 256/4

ḫoş ḳılur m.+kin(mukin) 210/7

ʿAyṣ m.+kin(mukin) 158/21

alur m.+kin(mukin) 193/6

ḫaber bolur m. Kin(mukin) 190/18

mübirür-sizler m.(mü) 236/3

bildin͡g m.(mü) 272/17

dimedin͡gler m.(mü) 190/21, 208/17

ir alıp irdim m.(mü) 216/7

kildin͡g m.(mü) 159/6

kördün͡g m.(mü) 176/21

körer-min m.(mü)279/12

köymes m.(mü) 151/21

oġlısiz m.(mü) 201/15

öldürüpdür m.(mü) 151/13, 151/17

söz sözledi m.(mü)229/20

sözler m.(mü) 216/14

tilemeydür m.(mü) 212/21

uyalmas-min m.(mü) 214/19

yir m.(mü)187/2

yitmes m.(mü)196/21

żāyiʿ bolur-min m.(mü) 203/5

m.+kin(mükin) 159/1

yiter m. +kin(mükin) 193/19

miḫmān -23- [Far.] misafir, konuk.

m. tigürdi 165/11

m. 165/6, 165/8, 167/14

m. bolup 157/7

m. kilmedi 165/5, 165/10

m. kilür 165/6

m. ḳılġıl 165/14

m. ḳılur-min 159/12

m.+lar 165/13, 165/19, 166/2, 166/13, 167/12, 168/5

m.+larımġa 167/17, 167/19

m.+ların͡gnı 168/1, 168/7

m.+ların͡gızını 167/17

m.+larıġa 165/17

mihmān-dārlik -2- [Far.+Tr.] misafire ev

sahipliği yapmak.

m. ḳıldılar 255/3

m. ḳılġay-min 218/1

mihmānsız -1- [Far.+Tr.] misafirsiz.

m. 165/5

miḫnet -26- [Ar.] mihnet.

m. 206/11, 211/10, 261/19, 272/4

m. ü meşaḳḳat bile 197/18

m. ü meşaḳḳat tarttılar 204/21

m. ü meşaḳḳat 197/17, 210/18, 223/12

m. birle 265/6, 271/12

m.-i resīde-i bādiye-i firāḳ 253/11

m.+ni 247/1

m.+ġa 272/2, 273/16

ġam u m.+ġa 196/15

m.+ġa tüşse 269/15

m.+ke 220/18, 273/4, 273/15

m.+de bolsam 273/3

m.+i 219/10

m.+idin 223/12

m.+ler 239/2

m.+lerini 274/18

yibergen m.+leriġa 273/12

mihr -11- [Far.] sevgi.

m. 253/15

m. ḳoydum 209/13

m. ü maḥabbeti 150/15

m. ü maḥabbetleri 151/7

oġulnı m. ü maḥabbetleri 150/14

m. ü maḥabbetlerini 206/2

m. ü maḥabbetlik bolmaġan irdi 151/8

m.+i 152/12, 211/19

m.+i artar irdi 206/8

m.+in 195/16

mihribān -15- [Far.] şefkatli, merhametli.

m. 152/21, 189/4, 197/2, 249/3

m. boldı 206/6

m. irdiñ͡giz 195/15

m. irdiler 147/5, 149/15, 150/13, 158/12, 165/16, 180/19, 240/4, 269/7

mihribānçilik -2- [Far.+Tr.] merhametli olma.

m. ḳıldılar 179/5

m. ḳılıp 172/3

miḳdār -4- [Ar.] parça, kısım, bölük.

m. 155/4, 219/3, 224/8, 224/11

mīl -2- [Ar.] göze sürme çekmeye yarayan kalem; ucu sivri çelik çubuk.

m. birle 240/12, 240/13

min -465- ben.

m. 146/10, 146/14, 147/6, 149/11, 149/17, 149/19, 151/20, 152/5, 152/7, 154/11, 155/16, 158/4, 158/6, 158/15, 159/6, 159/21, 162/1, 163/7, 163/15, 163/18, 163/20, 169/3, 172/4, 172/10, 172/21, 173/14, 174/21, 175/10, 175/11, 176/1, 176/5, 176/17, 177/21, 180/6, 186/10, 186/14, 186/18, 190/14, 191/5, 191/6, 193/15, 194/4, 196/17, 197/18, 200/13, 201/11, 201/13, 202/7, 203/5, 203/18, 203/19, 204/1, 204/5, 205/10, 206/11, 207/12, 208/6, 208/8, 209/5, 209/18, 210/6, 210/7, 210/10, 211/16, 211/20, 212/1, 212/3, 213/2, 214/18, 216/2, 216/3, 216/6, 216/7, 216/8, 217/3, 217/4, 217/6, 217/9, 217/10, 218/14, 218/20, 219/4, 219/11, 222/1, 222/7, 223/9, 223/10, 223/16, 224/13, 224/14, 224/16, 224/17, 225/9, 225/13, 225/16, 225/21, 229/12, 230/5, 230/6, 230/7, 230/12, 230/17, 230/19, 231/11, 232/10, 232/13, 232/18, 232/19, 233/1, 233/3, 238/15, 238/21, 239/4, 239/6, 243/4, 244/8, 244/20, 245/1, 248/5, 249/12, 255/4, 255/14, 255/16, 256/12, 258/4, 259/6, 259/12, 259/13, 259/20, 261/2, 262/19, 262/21, 263/21, 264/14, 266/4, 267/4, 267/6, 267/13, 268/4, 268/13, 272/6, 272/8, 272/12, 272/13, 272/18, 273/4, 273/5, 274/1, 276/17, 278/4

dip m. 150/17

m. dik 212/21

m. birle 186/13

m.+dür-min 155/8, 175/6, 201/18, 232/11, 238/17, 241/7, 241/10, 241/13, 241/16,

241/20, 275/13

m.+dür 230/5, 230/6, 230/7

m. irdim 249/1

m. bolsam 219/14, 228/17, 229/14

m. bolur-min 250/14

m.+i 149/12, 151/2, 152/8, 152/14, 152/21, 155/16, 156/15, 156/18, 157/20, 160/21, 162/8, 163/6, 163/12, 164/20, 168/6, 170/2, 172/3, 174/18, 176/1, 176/2, 181/8, 184/9, 184/10, 185/3, 186/3, 186/4, 186/9, 186/10, 186/15, 186/19, 187/20, 190/15, 193/9, 194/18, 194/20, 195/10, 195/11, 196/8, 196/9, 196/14, 196/15, 196/17, 197/2, 201/13, 202/16, 204/7, 206/12, 207/7, 207/15, 208/9, 208/13, 209/16, 210/5, 210/9, 210/12, 211/15, 216/2, 216/15, 218/13, 218/21, 219/6, 219/12, 219/15, 220/1, 220/4, 222/10, 223/1, 224/13, 225/20, 228/3, 228/10, 229/6, 229/7, 230/1, 231/12, 232/8, 232/9, 232/15, 233/1, 234/5, 234/18, 238/9, 239/1, 244/6, 244/9, 245/14, 245/16, 246/3, 248/5, 248/16, 248/20, 249/2, 249/16, 250/11, 251/1, 253/16, 255/7, 256/16, 258/4, 258/19, 260/8, 260/9, 260/11, 261/3, 262/12, 262/13, 264/7, 264/21, 265/2, 265/20, 266/3, 266/6, 266/7, 266/10, 267/19, 268/4, 268/13, 269/1, 270/18, 270/19, 272/3, 272/8, 272/17, 273/10, 274/2, 275/10, 277/1, 277/3, 277/13

m.+i bile 213/6

m.+i birle 232/17, 238/10, 265/19

m.+i dünyā 260/17

m.+i evlādımdın 158/13

m.+i ḫālimni 190/21

m.+i ḳızımġa 267/19

m.+i köŋ̄lümde 159/16

m.+i mūnisim irdi 162/15

m.+i öyümni 268/17

m.+i sizlerġa 248/12

m.+i şehrimġa 236/9

m.+i tiriglikim 209/21
m.+i üçün 195/12, 259/7
m.+i yoḳ 196/7
m.+i Yūsufnı 257/11
maŋga 158/14, 162/15, 163/21, 164/11, 166/7, 167/1, 169/19, 169/20, 171/2, 172/10, 174/9, 175/4, 175/6, 176/13, 177/4, 177/14, 181/9, 185/3, 186/3, 186/15, 186/16, 190/14, 192/8, 195/15, 196/16, 197/11, 199/11, 201/15, 204/11, 208/5, 208/15, 209/4, 209/15, 209/17, 210/6, 210/9, 211/11, 211/12, 211/17, 211/18, 212/1, 213/5, 213/7, 213/9, 216/3, 216/7, 216/8, 217/8, 217/10, 227/20, 231/4, 232/12, 232/13, 232/19, 233/7, 236/8, 236/9, 239/1, 239/19, 243/19, 244/3, 244/11, 244/14, 244/17, 246/2, 246/20, 249/11, 250/3, 250/10, 250/11, 254/1, 256/8, 256/12, 258/10, 259/5, 259/12, 259/20, 260/3, 262/6, 263/3, 263/16, 264/1, 264/14, 265/19, 266/5, 267/7, 268/2, 269/1, 270/7, 270/14, 271/11, 272/9, 272/12, 272/15, 272/17, 275/13
maŋga bolġıl 219/5
m.+de 157/20, 168/3, 209/12, 216/2, 224/17, 238/15, 259/5
m.+dedür 230/5
m.+din 151/1, 152/13, 155/17, 159/18, 165/8, 174/21, 195/12, 210/13, 223/9, 225/6, 229/20, 259/13, 262/16, 265/16
m.+iki imes 242/12

min- -5- binmek, çıkmak.
m.-ür müsin 185/7
m.-diŋ 224/11
m.-diler 147/8
m.-ip 175/17, 253/6

miŋ -31- bin.
m. 159/5, 171/11, 171/12, 196/10, 203/8, 205/8, 211/1, 212/3, 212/4, 223/12, 235/9, 235/10, 239/10, 256/9, 261/14, 262/16, 262/18, 262/19, 262/20, 264/14, 265/15, 269/9, 270/17, 271/1
bir m. 205/7

yüziġa m. 151/3

m. batman 256/6

m. boldı 199/17

minber -2- [Ar.] minber.

m. 255/13

m.+ġa 255/13

mindür- -8- bindirmek.

m.-di 195/21, 198/14

m.-ġay 194/14

m.-ün͡g 194/8

m.-üp 147/9, 202/3, 205/20, 265/20

minnet -1- [Ar.] minnet, gönül borcu.

m. ü meşaḳḳatleri 242/7

mīr-āḫūr -1- [Far.] sarayın ahır müdürü, imrahor.

m.+nı ḫatunı irdi 217/18

mīrāṣ -3- [Ar.] miras.

m. 237/18

m. ḳaldı 152/4

m.+dur 246/4

misāfir -8- [Ar.] misafir.

m. 190/14, 222/5, 222/6, 222/15, 222/18, 222/20

m. bolup 172/21

m.+ni 161/12

misk -1- [A.] mis, Orta Asya'da bir ceylanın göbek derisinde çıkarılan kokulu madde.

m. ü ʿanber-būy 180/3

miṣḳāl -8- [Ar.] 24 kıratlık ağırlık ölçüsü.

m. 212/3, 212/4, 251/14

yüz m. 251/14

miskīn -1- [Ar.] miskin, biçare, aciz.

m. 201/6

miṣllik -1- [Ar.] misillik.

m. 196/8

mīve -7- [Far.] meyve.

m. 160/15

m. ḳıldı 181/1

m.+si 201/15

m.+ler 211/1

m.+lerni 160/14

m.+lerdin 160/12

m.+leri 225/3

mīzān -1- [Ar.] terazi, ölçü, tartı.

m. 181/10

mollā -1- [Ar.] büyük kadı; medrese talebesi.

m.+ları birle 270/8

mu -130- bu.

m.+nı 155/11, 175/19, 186/20, 187/2, 187/3, 193/12, 194/7, 197/15, 198/19, 202/13, 204/2, 206/1, 216/4, 219/16, 227/9, 227/11, 228/21, 229/1, 237/1, 237/2, 239/20, 241/6, 243/3, 246/20, 258/3, 258/20, 264/5, 264/13, 264/15, 265/2, 265/7
m.+nı sasıġıdın 268/17
m.+nı s̱evābı 156/7
m.+nıŋ͡g 158/14, 159/3, 201/3
m.+nıŋ͡g üçün 218/13
m.+nıŋ͡gdın 218/12
m.+ŋ͡ga 206/4, 262/20, 263/1, 264/3
m.+nda 147/20, 148/15, 148/16, 156/18, 162/20, 172/21, 176/17, 190/15, 207/12, 229/6, 229/8, 243/16, 247/11, 251/17, 252/15, 264/16, 268/19
m.+nda iken-sin 268/19
m.+ndın 157/16, 161/2, 188/12, 211/10, 225/21, 232/6, 242/19, 244/14, 245/8, 268/18, 268/21
m.+ndın bölek 156/11
m.+ndın turdılar 167/2
m.+ndın 185/19, 191/1, 193/20, 205/7, 205/12
m.+nça 148/8, 194/3, 204/21, 211/6, 212/1, 223/17, 241/10, 241/13, 244/11, 244/12, 245/12, 252/5, 253/17, 274/12, 279/11
m.+ndaġ 146/11, 151/8, 157/13, 161/1, 163/18, 164/5, 168/14, 193/20, 195/10, 201/3, 203/5, 203/11, 213/5, 215/9, 216/8, 216/19, 217/4, 220/17, 221/10, 221/11, 224/8, 233/10, 239/3, 242/3, 245/15, 248/10, 255/9, 263/17, 266/9, 267/4, 270/12, 271/10, 272/10
m.+ndaġ aġır 169/3
m.+ndaġ iş 263/17
m.+ndaġ sözleriŋ͡g 209/19
m.+ndaġdur 239/16

muʿabbir -6- [Ar.] tabir eden, yoran.
m.+ler 227/9, 227/10, 227/21, 263/9
m.+lerni 227/1

m.+lerdin 192/8

muʿāmele -3- [Ar.] muamele, hareket, davranış.

m. ḳıldı 256/16

yaḫşı m. ḳılmasdın 149/12

m. ḳılmeklik 178/21

muʿaṭṭar -3- [Ar.] güzel kokulu.

m. boldı 188/10

m. bolur irdi 180/4

m. ḳıladur 250/17

muʿaẓẓama -2- [Ar.] kocaman, ulu.

Mekke-i M. 156/3

Mekke-i M.+ġa 156/21

muʿcize -2- [Ar.] mucize.

m. 214/21

m.-i Mekke-i Mükerremedür 156/11

muġannī -1- [Ar.] şarkıcı.

m.+ler 255/1

muḥammes -1- [Ar.] beşli, beş katlı.

m.+ni 196/5

muḫanneṯ -1- [Ar.] korkak, alçak, kalleş.

m. boldu͡ng 161/10

muḥtāc -3- [Ar.] muhtaç, ihtiyacı olan.

m. 238/2

m. bolġandın 210/17

m. imes-miz 166/2

muḥterem -1- [Ar.] saygıdeğer, sayın.

m. irdiler 161/9

muḥtereme -1- [Ar.] saygıdeğer(hanımlar için)

ʿācize-i muḥteşeme-i m.+miz 202/20

muḥteşeme -1- [Ar.] muhteşem(hanımlar için)

ʿācize-i m.-i muḥterememiz 202/20

muḳadder -1- [Ar.] takdir olunmuş, kıymet biçilmiş.

m.+dür 268/20

muḳarreb -2- [Ar.] Allah'a yakın olan.

m. 217/18

m. bolur-sin 225/20

muḳarrer -2- [Ar.] kararlaştırılmış.

m. boldı 205/6

m. ḳıldılar 175/8

muḳayyed -2- [Ar.] kayıtlı; ayağında zincir veya pranga bulunan.

m. boldı 264/3

m. bolu͡ng 261/2

muna -2- işte!

m. 147/20, 147/21

muñgdaş - -2- sırdaş; dertleşmek.

m.+ım 196/9

m.-geli 196/7

mūnis -2- [Ar.] alışılmış; cana yakın.

m.+im 196/6

mini m.+im irdi 162/15

muñgluġ -1- sıkıntılı, kaygılı.

m. 196/8

muntaẓır -1- [Ar.] bekleyen.

m. bolup turupdur 228/11

murād -11- [Ar.] murat, istek, amaç, gaye.

m.+ım 215/13

m.+ımnı 213/12, 220/4, 259/9

m.+ımġa 203/7, 259/21

digen m.+ıñgġa 203/6

m.+ı 223/15

m.+ımız 224/3

m.+ımızny 223/8

m.+ıñgızġa 245/18

muraṣṣaʿ -4- [Ar.] süslenmiş, bezenmiş.

m. 258/9

kemer-i m. 202/3

tāc-ı m. 181/5, 200/20

muraṣṣaʿ-pūş -4- [Ar.+Far.] altın ve gümüşle bezenmiş giysi ile örtülü.

der-gūş-ı m. 181/6, 206/8, 235/9, 235/10

murġ -1- [Far.] kuş.

m.-ı rūḥlarını 276/2

murġān -3- [Far.] kuşlar.

m.-ı hevā 187/5, 189/15, 196/19

murġ-zār -1- [Far.] kuş cenneti.

m.+lar 183/4

musaḫḫar -2- [Ar.] birinin emrine, hizmetine verilmiş olan.

m. ḳıldı 260/6

m. ḳıldım 243/4

musallaṭ -2- [Ar.] musallat, birine ilişmiş.

m. 186/16

m. ḳıldı 157/1

musībetlik -1- [Ar.+Tr.] felaket, ansızın gelen bela.

m. 277/17

muʿtemed -1- [Ar.] itimat edilen, güvenilen kişi.

m. 224/1

muttaṣıl -1- [Ar.] ulaşan, kavuşan.

m. 218/14

muvāfıḳ -4- [Ar.] muvafık, uygun, münasip.

m. 147/1, 267/9

m. bolsa 200/13

m. irmes 235/21

mūy -3- [Far.] kıl.

m.-ı baġal 158/1

m.-ı zīrnāf 158/1

m.+ları 205/8

mūẕiyāt -2- [Ar., ç.] insanı rahatsız eden küçük hayvancıklar.

m.+lar 188/11

m.+larıge 188/12

mübārek -8- [Ar.] mübarek.

m. 185/13, 196/12, 196/20, 212/17, 253/11

cesed-i m.+lerini 256/20, 256/21

mübtelā -3- [Ar.] mübtela, düşkün, tutkun.

m. boldum 209/15

m. bolġan 261/14

m. bolsa 179/4

mücāmʿat -1- [Ar.] cinsi münasebette bulunma.

m. ḳıldı 204/19

müddet -2- [Ar.] müddet, süreç.

m. 165/6, 222/3

müftī -1- [Ar.] müftü.

m.+lerni buyurdılar 252/11

mühlet -9- [Ar.] mühlet, bir iş için tanınan süre.

m. 177/4, 177/5, 177/7, 227/10

m. birdiler 177/7

m. birġıl 177/6

m. birseñgiz 177/4

m. tiler-min 177/7

m. tiler-sin 177/6

mühr -2- [Ar.] mühür.

m. basıp 194/15, 241/3

mükāfāt -2- [Ar.] mükafat, karşılık.

m.+ıġa 216/4, 244/12

mükerrem -3- [Ar.] muhterem, hürmet edilen.

m. 161/9

m. bolġan 261/15

m. ḳıldıñg 260/11

mükerreme -1- muhterem, aziz, saygıdeğer.

muʿcize-i Mekke-i M.+dür 156/11

mükeẕẕibāt -1- [Ar.] yalanlayanlar.

m.+dur 160/7

mülāḳāt -1- [Ar.] buluşma, görüşme.

m. ḳıldı 208/7

mülāzım -1- [Ar.] bir yere tutunup kalan, ücretsiz olarak çalışan.

m. 265/14

mülāzımī -1- [Ar.] mülazımlık, hizmetçi.

m. 265/13

mülāzimet -2- [Ar., ç.] mülazımlar, hizmetçiler.

m.+leriġa 233/18, 251/16

mülk -18- [Ar.] mülk, mal; memleket.

m. 260/3, 260/5, 260/15

māl u m. 179/13

m. birdi 266/7

m. ü emlākiñg bile 245/17, 246/2

m. ü emvāllerini 255/8

m.+dür 260/5

m.+ümni 233/2

m.+imni 232/15

m.+iñge 266/10

m.+i 260/7

m.+i irdi 260/7, 260/8

melikü'l-mennān -1- [Ar.] Çokça ihsan edenlerin padişahı olan Allah.

ḥażret-i m. 189/19

mülūk-āne -1- [Ar.+Far.] hükümdar gibi.

libās-ı m. 231/3

mü'min -1- [Ar.] mümin, iman eden.

m.+lerni 219/21

mümtāz -1- [Ar.] imtiyazlı, ayrı tutulmuş.

m.+raḳ ḳıldı 178/12

münācāt -33- [Ar.] yalvarma, dua etme.

m. 197/9

m. ḳıladurlar 208/4

m. ḳıldı 199/11

m. ḳıldılar 151/4, 157/19, 162/14, 164/12, 165/7, 177/19, 178/3, 197/18, 199/9, 221/14, 260/3

m. ḳılıp 153/9, 164/20, 169/17, 197/15, 219/5, 244/10, 250/4, 269/14, 270/13, 270/18, 274/16, 277/9, 278/14

m.-ı be-dergāh-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt ḳılıp 184/21, 189/17, 219/10

m.+ın ḳılgen 171/19

m.+ları 270/20

Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı m.+larını icābeti bilen 178/11

münādī -2- [Ar.] bağıran, tellal.

m. 201/1

m.+ler 201/1

münaḳḳaş -1- [Ar.] nakşedilmiş, nakışlı, resimli.

m. 200/9

münāsib -2- [Ar.] uygun, yerinde.

m. 247/14

m.+iken 266/9

münevver -2- [Ar.] nurlu.

nūr-ı m. 181/6

m. irdi 181/8

münfaʿil -1- [Ar.] gücenen, gücenmiş.

m. irdi 147/17

münkir -1- [Ar.] inkar eden.

m. bolup 242/11

müñgüz -1- boynuz.

m.+ini 208/2

mürsel -1- [Ar.] peygamber.

m. peyġamberler 159/2

müselmān -29- [Ar.] müslüman

m. 168/2, 170/19, 260/18, 277/15, 277/19

m. boldı 193/8, 255/19, 268/7, 269/12, 277/5

m. bolġandın soñg 256/18

m. bolġanı ḫatunlarını 168/20

m. bolġanını 268/11

m. bolġıl 177/11

m. bolmadı 277/5

m. bolsa irdi 166/17, 166/19, 166/20

m. bolsañg 175/12

m. bolsun 262/8

m. bolup irdiler 279/7

m. bolup 255/10

m. yoḳ irdi 166/21

m. yoḳ mu 166/16, 166/18, 166/20

m.+lar bile 277/18

m.+larnı 166/17

m.+larġa 277/20

müstecāb -6- [Ar.] kabul edilen, kabul olan.

m. boldı 157/21, 206/13, 249/17, 260/21, 277/11

m. bolupdur 208/5

müsteṭāb -1- [Ar.] hoş, güzel bulunan.

ḫiṭāb-ı m.-ı Rabbü'l-erbāb 245/11

müşerref -4- [Ar.] müşerref, şereflendirilmiş.
m. boldı 223/15
m. bolġan 261/15
m. bolupdur 232/1
m. ḳıldım 207/13

müşg -3- [Far.] misk.
m. 205/6, 251/14
m.-i ʿanberlerini 205/9

müşkil -5- [Ar.] güç, zor, çetin.
m. 188/4, 205/3, 228/8
m.+dür 224/19
cemīʿ m.+leri 179/4

müşt -2- [Far.] yumruk.
m. birür irdiler 185/11
m. urdı 186/8

müştāḳlıġ -1- [Ar.] hasretlik, göreceği gelmek.
m.+ı 231/2

müşterī -2- Jüpiter.
m. 261/20
m. 181/10

mütefekkir -1- [Ar.] tefekkür eden, düşünen
m. irdiler 206/10

müteḥayyir -1- [Ar.] hayret eden, şaşıran.
m. bolur irdiler 198/17

müteveffā -1- [Ar.] vefat etmiş olan.
m. 256/16

mütevellid -1- [Ar.] doğmuş olan; meydana gelen.
m. boldılar 180/17

müttaḳī -1- [Ar.] Allah'tan korkan, dayanan.
m.+lerdür 260/20

N

nā-bekār -1- [Far.+Ar.] işe yaramaz, yanlış, ahlaksız.
n. 168/10

nā-bekārçılıḳ -1- [Far.+Ar.+Tr.] yanlışlık, ahlaksızlık.
n.+nı 161/12

nā-bīnā -6- [Far.] gözü görmez, kör.
n. boldı 207/2, 246/14, 246/16
n. bolmadı 246/13, 246/15
n. bolupdur 222/12

nā-būd -1- [Far.] yok olan.
n. bolur-sin 151/20

yoḳ u n. bolġay-sin 246/2

yoḳ u n. bolġay-siz 245/17

nā-çār -2- [Far.] çaresiz.

n. bolup 212/14, 213/14

nādān -1- [Far.] bilmez.

n. irdiñgizler 247/18

nāfile -1- [Ar.] lüzumlu değilken yapılan.

n.+sidür-min 232/20

nā-gāh -6- [Far.] vakitsiz, birdenbire.

n. 155/8, 161/12, 181/9, 191/15, 196/2, 245/10, 259/5

naġme -1- [Ar.] name, ezgi.

n. 255/1

naḫçīr -1- [Far.] av, yaban keçisi.

n. birle 269/8

nā-ʿilāc -2- [Far.+Ar.] ilaçsız, çaresiz.

n. 240/9

n. bolup 182/20

nāḳīṣ -1- [Ar.] noksan olan, eksik.

n.+dur 265/3

naḳḳāş -1- [Ar.] nakış yapan usta.

n.-ı ṣunʿ ferş 183/6

naḳl -1- [Ar.] badem ve fıstıklı şeker.

n. u nebāt-ı 196/14

naḳlī -8- [Ar.] nakil yolu ile, naklen.

n.+dür 156/13, 180/6, 180/13, 191/10, 194/15, 219/13, 219/20, 228/15

nāle -12- [Far.] nale, inleme.

n. 195/18, 197/14

n. ḳıldıñg 274/12

n. ḳılıp 201/14, 244/13

n. ḳılmadıñg 274/11

n. vü feryād 274/8

n. vü zārī birle 210/1

n. vü zārīsiġa 189/18

n.+ġa 187/6, 221/8

n.+siġa 197/15

naʿleyn -1- [Ar.] bir çift nalın.

n. 262/9

nām -1- [Far.] isim, ad.

n. 265/13

nā-maḥrem -1- [Far.+Ar.] mahrem olmayan.

n. 216/3

nā-maʿḳūllik -1- [Far.+Ar.+Tr.] makul olmayan, akla uygun gelmeyen.

n. 216/16

namāz -14- [Far.] namaz.

n. 254/5

n. bile 220/13

n. oḳup turadurlar 211/9

n. oḳup 270/15

n. oḳur irdiler 276/18

n.-ı şükrāne 220/9

n.-ı ʿaṣr 188/16

n.-ı cenāze 171/16

n.-ı pīşīn 171/1

n.+nı 273/21

n.+ġa 270/12, 273/19, 274/2

n.+larıñ 276/18

nāme -40- [Far.] mektup.

n. 175/9, 175/13, 202/20, 234/9, 242/6, 242/12, 242/16, 244/20, 245/16, 245/18, 245/21, 246/6, 246/7, 247/7, 251/16

n. bitip 175/2

n.-i aʿmālġa 154/17

n.-i aʿmālini 242/11

n.+ni 175/2, 175/7, 175/13, 202/21, 243/21, 244/1, 244/5, 244/21, 245/19, 245/20, 245/21, 246/6

n.+de 175/2, 245/21

n.+si 246/7

n.+sidür 246/7

n.+si imes 246/7

n.+sini 243/21

nā-meşrūʿ -1- [Far.+Ar.+Tr.] yasaya aykırı olan.

n. 214/21

nāmūs -5- [Ar.] namus, ırz, iffet.

ʿār u n. ḳıldıñ 161/9

n. ḳılmadıñ 161/10

n.+dur 177/13

neng ü n.+dur 217/4

n.+ġa 204/2

nān -14- [Far.] ekmek

n. 173/20, 179/15, 185/11, 228/14, 231/8, 274/3

tatlıġ n. 233/10

n. ḳılıp 271/7

n. pişürüpdür-min 225/10

n.+ı 233/6

n.+ını 271/4

n.+ıdın 233/9

arpa n.+ıdur 233/11

n.+larnı 225/10

nā-pāk -1- [Far.] günahkar.

n. 271/7

nā-pesend -1- [Far.] beğenilmez.

n. kildi 226/1

naʿre -16- [Ar.] nara, yüksek sesle bağırma.

n. 188/17, 243/5, 243/12, 243/13, 243/14, 243/15, 244/6

n. tarta'lmadım 243/17

n. tartıp 176/19

n. tarttılar 176/19

n. urdılar 250/17

n. urdıñ͡gız 244/8

n. ursa 243/11

n. urup 223/1

n.+lerini 244/7

n.+lerni 176/20

naʿre-gerlik -1- [Ar.+F.+Tr.] bağıran, tellal.

n. ḳılurlar 183/6

nā-resīde -2- [Far.] olmamış, ham.

n. 247/18

resīde vü n. 255/5

nā-sezā -1- [Far.] yakışmaz.

n. 261/7

naṣīb -4- [Ar.] pay, hisse.

n. ḳıldı 203/10

n. ḳılıpdur 180/7

n. ḳılmadı 203/9

n. olsa 196/13

naṣīḥat -19- [Ar.] nasihat, öğüt.

ez-rūy-ı n. 248/3

n. birgen 276/5

n. ḳıl 164/14

n. ḳıldı 211/14, 265/1

n. ḳıldılar 265/7, 277/6

n. ḳılsañ͡gız 237/8

n. ḳılur irdiler 276/17

pend ü n. ḳılur irdiler 225/1

n. ḳılur-min 164/13, 262/12

ḳança n.+nı 164/12

n.+nı 183/15

n.+im 237/11

n.+ini 185/15

n.+lar 277/9

n.+lar ḳıldılar 278/9

n.+lar ḳıldılar 164/18

nā-ümīd -1- [Far.] ümitsiz.

n. bolup 186/11

nāz -4- [Far.] naz, kendini beğendirmek için yapılan cilve.

n. u niʿmet 210/19

n. u niʿmetde 273/2

n. u niʿmetleridin 164/17,

277/10

naẓar -2- [Ar.] bakma, bakış.

n.+ımda yoḳtur 165/15

n.+ın͡ġa 165/13

naẓm -5- [Ar.] nazım, şiir.

n. 197/10, 197/19, 198/11, 209/13, 261/16

nāzük -1- [Far.] nazik.

n. 197/1

ne -55- ne; nasıl

n. 157/14, 172/1, 186/20, 190/17, 201/12, 206/11, 212/14, 212/15, 216/11, 217/5, 219/3, 219/7, 222/6, 222/9, 222/11, 223/21, 224/8, 224/11, 244/9, 253/7, 265/4, 271/12, 271/16, 274/13

her n. 210/20, 211/11, 217/8, 222/19, 248/21

n. üçün 153/6, 219/3, 274/12

n. bolġay 197/20

her n. bolsa 189/14

n.+dür 153/5, 163/5, 163/13, 163/14, 178/15, 221/10, 229/1, 254/3, 258/3, 279/11

n.+'yler-siz 193/21

n. irmiş 222/20

n. irdi 154/16, 170/11, 184/1, 194/4, 196/17, 246/14, 249/4

n.+de 151/2

nebāt -1- [Ar.] bitki.

n.-ı ḳand 196/14

nebātāt -1- [Ar., ç.] bitkiler.

n.+larġınça 183/4

nebīre -6- [Ar.] torun.

n. 250/19, 252/7

n.+si 172/2, 232/20, 244/21

İsḥāḳ Nebiyyu'llāhnı n.+si 201/18

nebiyyu'llāh -4- [Ar.] Allah'ın peygamberi.

ibni İsḥāḳ n. 175/10

Yaʿḳūb-ı İsrāʾīlu'llāh bin İsḥāḳ n. 245/1

n. 261/21

İsḥāḳ n.+nı nebīresi 201/18

necāset -1- [Ar.] pislik, murdarlık.

n.+ġa 170/14

necāset-perest -1- [Ar.+Far.] pislik düşkünü, pisliği seven.

n.+dür 170/14

necāt -8- [Ar.] kurtuluş.

n. 246/1, 246/4, 279/11

n. birdi 275/1

n. birgümdür 178/4

n. birür 186/11

n. tapmas 213/10

nedāmet -2- [Ar.] pişman olma.

n. ḳıldılar 254/16

n. ḳılur-sizler 278/7

nefes -1- [Ar.] soluk

n.+leri 278/16

nefs -7- [Ar.] nefs, can, ruh.

n. 170/13, 231/1

hevā-yı n.+ge 257/15

n.+imġa 218/20

n.+imni 230/21

n.+iŋ̑gni 230/20

n.+leriŋ̑gizġa bolup 190/4

nefs-perest -1- [Ar.+Far.] nefsine uyan, nefsine tapan.

n.+dür 170/13

neng -1- [Far.] ayıp, utanma.

n. ü nāmūsdur 217/4

nesl -1- [Ar.] nesil, soy.

n.+i 279/7

nevʿ -1- [Ar.] çeşit, tür.

n. 231/20

nevā -1- [Far.] ses, seda.

n.+lar bile 183/5

nevāzlik -1- [Far.+Tr.] okşayan, okşama.

n.+ḳılıp 255/1

nevbahār -3- [Far.] ilkbahar

ebr-i n. 202/18, 207/5, 208/10

nevbet -3- [Ar.] nöbet, sıra; kez, kere.

n. 195/13, 267/17

yitti n. 148/1

nevmīd -6- [Far.] ümitsiz.

n. bolġanlar kāfirlerdür 247/10

n. bolmaŋ̑g 247/9

n. bolup 151/14, 151/19, 243/2, 273/5

nev-nihāl -1- [Far.] taze fidan.

n.+iŋ̑giz 196/13

nev-reste -1- [Far.] yeni meydana gelmiş.

n.+si-sindür 209/20

nezd -1- [Far.] yan, kat.

n.+ide 198/18

neẕr -1- [Ar.] adak, adama.

n. u niyāz ittiler 198/3

neẕẓāre -2- [Ar.] bakma, bakış.

n.+ġa 188/11

n. ḳılıp 153/2

niçe -32- kaç.

n. 146/15, 147/16, 160/1, 160/2, 172/17, 172/18, 172/20, 176/14, 177/6, 178/15, 183/1, 183/16, 190/10, 190/18, 192/11, 193/5, 209/10, 211/8, 217/21, 221/1, 222/3, 223/5, 223/13, 224/21, 251/12, 266/6, 266/19, 268/19

bir n. 182/17

n. kündin kiyin 148/7

n. vaḳtdın 149/15

niçük -44- nasıl.

n. 146/14, 157/11, 165/8, 165/20, 166/7, 169/20, 174/21, 176/4, 183/16, 183/17, 184/11, 195/17, 206/11, 213/20, 217/4, 218/14, 220/18, 232/5, 245/14, 252/17, 254/14, 261/10, 261/17, 264/6, 267/6, 268/5, 272/5, 273/4, 274/9

her n. 193/19, 232/15

n. bolġay 168/16

n. bolur 146/21

n. ġavġa 188/19

n. ḳılurmiz 161/16

n. ḳılur-min 191/5

n. tüş 182/2

n.+din 240/1, 244/8, 274/15

n.+dür 171/11, 206/21, 238/19

nidā -11- [Ar.] nida, ses.

n. 154/12, 241/6

n. kildi 154/13, 155/17, 214/21, 253/16, 270/7, 270/15

n. kilgey 255/16

n. ḳıldılar 201/4

n. ḳılıp 201/2

nidā-ger -3- [Ar.+Far.] tellal.

n.+ler 201/5, 201/8, 201/10

nihāl -1- [Far.] taze, düzgün fidan.

n.+ini 182/1

nihāyet -3- [Ar.] nihayet, sonuç.

n. 174/7, 205/15, 213/15

nihāyetsiz -1- [Ar.+Tr.] sonuçsuz.

n. 150/8

niḳāb -9- [Ar.] peçe.

n. 235/7, 248/3

n. birle 234/12

n. köterdiler 179/20

n.+nı 202/8, 218/6, 238/13

n.+ın͡gnı 218/6

n.+larını köterseler 179/19

nikāḥ -8- [Ar.] nikah.

n. 214/2

n. birle 214/3, 258/19

n. ḳıldılar 259/2

n. ḳılġanda 259/3

n. ḳılmaḳ 168/2

n.+ıda irdi 209/2

n.+larıda irdi 253/19

nime -110- ne; bir şey.

n. 152/5, 152/21, 157/16, 163/6, 166/12, 168/14, 174/10, 174/15, 175/14, 176/12, 176/14, 190/1, 195/11, 202/21, 203/15, 204/5, 204/8, 205/21, 209/11, 213/5, 217/9, 219/19, 224/18, 229/12, 233/1, 234/20, 235/4, 240/13, 240/16, 240/21, 241/5, 241/8, 241/11, 241/14, 241/18, 241/21, 242/12, 242/13, 244/9, 247/20, 249/12, 251/3, 253/1, 256/16, 260/5, 260/16, 262/14, 265/17, 265/18, 266/18, 271/5, 271/9, 272/19, 273/10

atın͡g n. 250/12

her n. 232/8

yaşurġanın͡g n. 214/16

n. boldı ikin 244/6

n. boldı 244/7

n. bolġan irdi 267/20

n. bolġay 265/6

hī̆ç n. bolmadı 226/9

n. bolmas 273/3

n. bolur 186/10, 239/14

n. bolur-sin 149/7

n. günāh ḳıldım 149/11

n. işler ḳıldın͡gız 247/17

n. kiltürdün͡giz 162/2

n. keselin͡g 238/15

n. ḳıla'lmas irdi 243/10

n. ḳılay 242/9, 242/20

n. ḳılır bolur 186/21

n. ḳılsan͡g 177/4

n. üçün 152/7, 186/13, 190/12, 204/21, 205/7, 208/1, 210/9, 213/19, 214/7, 221/3, 226/6, 229/10, 235/2, 235/18, 238/8, 241/11, 241/14, 241/17, 244/11, 257/3, 269/4

n.+dür 228/10, 230/4, 250/12, 258/19, 265/2, 265/17

n. irdi 260/13, 260/14

n.+siz 162/1

n.+ge 275/9

n.+din 166/2

nimerse -35- şey, nesne.

n. 165/13, 165/15, 193/21, 199/11, 201/3, 222/2, 247/14, 261/19, 262/16, 277/4

her n. 182/4, 262/17, 263/4

n. yoḳdur 209/12

n. yoḳtur 201/21

hīç n. 273/9

on n. 179/10

n.+dür 254/14

n.+ni 150/21, 151/1, 169/3, 180/6

ḳılġan n.+ni 276/19

n.+sini 151/2

yiberġanı n.+sini 174/20

her n.+ʾi 203/1

n.+ler 193/20, 237/21

bu n.+lerni 169/7

n.+lerni 238/2, 238/4

çıḳġan n.+lerni 237/21

n.+lerge 238/2

kilġan n.+leri 247/12

n.+leriġa 251/18

niʿmet -14- [Ar.] nimet.

n. 260/15

nāz u n. 210/19

n. bolmadı 160/15

n. bolsa 160/10

n.+ni 269/14

n.+ġa 273/16

nāz u n.+de 273/2

n.+im 260/17

n.+imni 228/1

n.+ler 206/4, 260/16

n.+leri 160/11

nāz u n.+leridin 164/17, 277/10

niʿmetlik -1- [Ar.+Tr.] nimetli, nimetlik.

n. 160/10

nirse -1- nesne, şey.

n.+ni 165/21

nīsān -1- [Ar.] Nisan ayı.

n. 183/3

niṣār -2- [Ar.] özel bir toplulukta saçılan para vs. şeyler.

n. ḳıldılar 253/14

n. ḳıldım 259/21

nişān -1- [Far.] nişan, iz, belirti.

n. 147/21

nişāne -4- [Far.] nişan.

n. boldum 217/21

n. bolġay 157/20

n. bolġunçalik 218/13

n.+si 184/14

niyāz -1- [Ar.] yalvarma.

neẕr u n. ittiler 198/3

niyyet -1- [Ar.] niyet.

n. ḳılıp 156/6

noḫta -2- yular, dizgin.

n.+sını 206/15

tiveni n.+sını 207/10

nūr -18- [Ar.] nur; Hz. Muhammed'i temsilen kullanılan söz.

n. 254/13

ol n. 146/15

n.-ı bā-sürūr 146/6, 146/8, 146/12, 147/18

n.-ı münevver 181/6

n.+nı 146/13

n.+da 188/6

n.+dın 146/15, 255/13

n.+ı 189/10

aynı n.+ı 179/19

künni n.+ı 179/20

n.+ıdın 181/7

ṭabaḳ-ı n.+larıda 253/13

nuṣret -5- [Ar.] yardım, başarı, üstünlük.

n. 176/1

n. birdim 269/16

n. birġıl 164/11, 270/7, 270/14

nübüvvet -2- [Ar.] peygamberlik.

n. 260/15

n.+ni 254/15

nühüft -1- [Far.] gizli, saklı.

sırr-ı n.+ni 207/8

nühüfte -1- [Far.] gizli, saklı.

n.+ni 207/9

O

o -1- o.

o. yan 149/1

obdān -1- besili, semiz*

o. 198/13

oġlaḳ -5- oğlak; oğlak burcu.

o.+nı 200/12, 241/1

o.+nı 158/18, 158/19, 158/20, 188/14

oġlan -38- çocuk, evlat, erkek evlat.

o. 243/16

o.+ġa 148/16, 166/12
o.+lar 169/5
o.+larım 183/14, 190/3
o.+larımġa 245/15
o.+larıñgnı 175/5
o.+ları 174/11, 175/7, 175/17, 176/14, 185/4, 190/5 191/1, 194/10, 208/18, 223/2, 234/5, 236/16, 237/1, 237/8, 237/13, 247/8, 247/10, 256/13
Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı o.+ları 252/2
o.+ları birle 254/3
o.+larını 147/19, 171/20, 190/16
Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı o.+larını 256/15
o.+larıġa 190/21, 208/17, 244/18, 247/8
o.+ları-miz 234/19

oġrı -17- hırsız.
o. 191/18, 192/2, 193/18, 194/13, 197/7, 235/19, 240/2, 240/10, 245/13, 245/14, 266/15
o.+durlar 235/20
o. irdi 239/20
o. iken-sizler 239/12
o. imes irdiler 240/1
o.+ġa 173/4
o.+m boldı 240/9

oġrılik -2- hırsızlık.
o. 239/20
o.+leri 239/19

oġ(u)l -149- çocuk, evlat.
o.(oġul) 151/8, 151/18, 166/4, 166/7, 172/15, 172/16, 172/17, 176/10, 178/19, 179/7, 180/15, 193/12, 204/20, 208/15, 233/21, 247/14, 260/2, 261/18, 262/6, 263/3, 270/6, 270/7, 272/15
bir o.(oġul) 157/8
hīç o.(oġul) 157/5
o. toġmadım(oġul) 166/8
o. toġdılar(oġul) 147/16
o. toġdı(oġul) 266/14
o. bolar idi(oġul) 263/9
o. boldı(oġul) 170/18
o. bolġay(oġul) 263/10
o. dik(oġul) 253/15
o.+dur(oġuldur) 198/19
o.+nı(oġulnı) 166/5, 172/15,

178/11, 198/18, 206/3, 208/16, 211/6, 231/21
o.+nı(oġulnı) anası 172/14
o.+nı(oġulnı) mihr ü maḥabbetleri 150/14
o.+ġa(oġulġa) 153/11, 176/10, 180/16, 204/19, 266/12
o.+dın(oġuldın) 152/7, 170/19, 228/14
o.+um 151/21, 152/4, 152/5, 159/6, 172/3, 181/3, 198/14, 199/1, 201/15, 208/14, 215/8, 216/7, 244/6, 244/9, 250/3, 268/4
şol o.+um 151/4
o.+um yoḳtur 168/4
o.+umnı 245/13
o.+umnı 190/12, 244/20, 249/13
digen o.+umnı 245/10
o.+umnı atı 250/12
o.+umġa 159/2
o.+uŋ͡ġ 153/14, 174/14
digen o.+uŋ͡ġ 250/14
sini o.+uŋ͡ġ 250/11
o.+uŋ͡ġ bile 189/21
o.+uŋ͡ġnı 151/16, 250/5, 250/12, 254/14
o.+uŋ͡ġdın 157/12, 254/15
o.+ı 150/15, 163/3, 166/5, 173/14, 175/10, 181/21, 185/7, 191/9, 201/18, 232/20, 244/21, 249/10, 249/18, 250/4, 250/10, 256/17, 267/9, 267/12
olanı bir o.+ı 249/4
yitti o.+ı 269/13
o.+ı birle 266/20
o.+ıdur-min 172/2
o.+ı-min 159/21
o.+ı irdi 276/9
o.+ı-siz mü 201/15
o.+ını 151/17, 207/1, 250/5, 250/14, 250/15, 266/21
o.+ıġa 249/12
o.+uŋ͡ġız 208/8, 246/5
o.+uŋ͡ġızını 191/4, 207/6
o.+ıları 235/5
o.+ılarını 149/2
o.+ları(oġulları) 170/19, 172/18, 175/1, 176/4, 188/8, 235/5, 240/12, 242/2, 243/13
o.+ları(oġulları) birle 253/20

o.+ları(oġulları) irdiler 179/9
o.+ları(oġulları) üçün 246/16
o.+larıġa(oġullarıġa) 176/3, 240/11, 243/11
o.+larını(oġullarını) 149/15, 173/21, 175/7, 182/8, 242/2
o.+ları-miz(oġullarımiz) 174/8

oġullıḳ -1- oğulluk, evlatlık.
o.+ġa 174/18

oġurla- -2- hırsızlık yapmak.
o.-p 193/12, 242/9

oġurluḳ -6- hırsızlık.
o. 245/13
o. bolmas 236/1
o. ḳılmaḳ 239/13
o. ḳılmas irdi 244/6
o. ḳılur irdiler 276/13
o. ḳılġan üçün 266/16

oḫla- -2- uyumak.
o.-dı 263/6
o.-ġandın 173/9

oḫşa- -16- benzemek.
o.-r-sin 267/19, 273/5
o.-r 221/2, 236/10, 236/12, 238/16
o.-r-siz 248/5
o.-rlar 205/1
o.-ydur 158/21
o.-r irdi 275/12
o.-r idi 196/13
o.-r irdiler 157/19
o.-p 173/4, 255/10
o.-may 182/17

oḫşat- **-1-** benzetmek.
o.-ıp161/17

oḳ -9- ok.
o. 182/10
o. dik 201/17, 245/5
o. atsa 241/12
o.+ın 245/17, 246/2, 246/5
o.+ıġa 218/13
melāmet o.+ıġa 217/21

oḳu- -25- okumak.
o.-dı 209/13
o.-dılar 197/19, 226/18, 259/3
o.-r 265/1
o.-ġıl 226/14
o.-sun 155/13, 179/4
o.-sa 188/4, 204/15
o.-p 171/16, 175/7, 175/13, 188/5, 196/5, 255/1, 270/8
namāz o.-p 270/15

namāz o.-p turadurlar 211/9
o.-r irdiler 209/3
namāz o.-r irdiler 276/18
sini o.-ġanıñgnı 209/5
o.-madılar 273/21
o.-maḳnı s̱evābı 179/5
o.-maḳdın 179/6

oḳul- -1- okunmak.
o.-ġan ḫuṭbeni 259/3

oḳut- -3- okutmak.
o.-ġaylar 242/11
o.-up 266/18
o.-adurġan 270/8

ol -614- o, onlar.
o. 146/8, 146/12, 146/13, 146/15, 147/14, 147/15, 147/16, 148/1, 148/2, 148/5, 148/6, 148/13, 149/16, 152/2, 152/3, 152/20, 153/10, 153/11, 153/14, 153/19, 154/3, 154/7, 154/8, 155/6, 155/8, 155/20, 156/17, 157/10, 158/15, 159/20, 159/21, 160/5, 160/7, 160/11, 160/14, 160/18, 160/19, 160/20, 161/2, 161/4, 161/5, 161/12, 161/18, 162/14, 163/4, 163/18, 165/5, 165/11, 166/5, 166/11, 166/21, 167/20, 168/2, 168/15, 168/20, 168/21, 169/9, 169/10, 169/12, 169/13, 170/5, 170/11, 171/18, 172/19, 173/6, 173/16, 173/17, 174/1, 174/3, 174/4, 174/9, 174/15, 175/3, 175/5, 176/6, 177/16, 178/4, 178/5, 178/9, 178/15, 180/15, 180/16, 180/18, 181/6, 181/7, 181/9, 182/9, 182/19, 184/1, 184/2, 185/14, 185/16, 186/5, 186/7, 186/8, 186/9, 186/12, 186/16, 187/18, 188/6, 188/7, 188/9, 188/10, 188/12, 188/13, 189/2, 189/3, 189/13, 189/16, 189/19, 190/10, 191/19, 192/10, 192/12, 192/13, 194/4, 194/5, 194/10, 194/13, 194/18, 196/19, 197/4, 197/7, 197/14, 197/18, 197/20, 198/3, 198/6, 198/9, 198/12, 198/16, 198/21, 199/1, 199/3, 199/5, 199/12, 200/6, 200/13, 201/1, 201/16, 201/20, 202/4, 203/10, 203/11, 203/17,

204/19, 205/1, 206/16, 206/20, 207/3, 207/16, 207/19, 207/20, 208/12, 208/16, 208/18, 208/20, 209/18, 210/17, 211/1, 212/13, 213/4, 214/5, 214/12, 214/13, 214/17, 214/18, 214/19, 215/6, 215/11, 215/16, 216/12, 216/13, 216/16, 216/17, 217/10, 217/15, 218/1, 219/3, 219/7, 219/14, 220/14, 221/20, 221/21, 222/3, 222/8, 222/9, 222/11, 222/15, 222/16, 222/18, 222/20, 223/2, 223/4, 223/5, 223/16, 223/17, 226/9, 227/4, 227/6, 227/7, 227/8, 227/13, 227/17, 228/2, 228/4, 228/5, 228/12, 228/13, 229/4, 229/13, 229/14, 229/16, 229/19, 230/7, 230/14, 231/17, 232/9, 232/14, 232/16, 232/17, 233/4, 233/5, 233/11, 234/1, 234/14, 235/5, 235/8, 235/17, 235/18, 236/10, 236/19, 237/2, 237/6, 237/9, 237/17, 237/19, 237/20, 238/10, 240/2, 240/4, 240/12, 240/17, 241/6, 241/10, 241/13, 241/16, 241/19, 242/1, 242/12, 242/13, 243/5, 245/10, 246/1, 246/11, 246/14, 246/16, 246/18, 246/21, 247/16, 247/18, 248/2, 248/6, 248/7, 248/14, 248/17, 249/4, 253/18, 253/21, 254/2, 254/4, 254/5, 254/6, 254/7, 254/13, 254/19, 254/20, 255/13, 255/16, 255/21, 256/1, 256/2, 256/12, 256/15, 256/16, 257/5, 257/11, 257/12, 257/14, 257/19, 258/1, 258/10, 258/11, 258/12, 258/13, 258/18, 258/21, 259/7, 259/14, 259/15, 260/6, 261/5, 261/8, 261/9, 262/5, 262/6, 262/15, 263/3, 263/5, 263/6, 263/7, 263/9, 263/10, 264/2, 264/5, 264/6, 264/7, 264/8, 264/12, 264/13, 264/15, 264/17, 264/18, 264/18, 264/19, 264/20, 265/1, 265/10, 265/11, 265/12, 265/13, 265/14, 266/8, 266/15, 266/18, 267/1, 267/3, 267/5, 267/8, 267/13, 268/3, 268/4, 268/5,

268/11, 268/13, 268/15, 268/18, 268/20, 268/21, 269/2, 269/4, 269/5, 269/12, 269/13, 270/9, 270/11, 270/17, 271/13, 271/14, 271/21, 272/14, 272/20, 273/7, 273/11, 273/20, 273/21, 274/3, 274/7, 274/8, 274/21, 275/13, 275/19, 276/4, 276/12, 277/19, 277/20, 278/19, 278/21, 279/3, 279/5
o. başlıḳ 156/21
o. eṣnāda 159/8, 275/8
o. ḫalḳnı 161/13
o. hem 239/20
o. ḳadar 177/15
o. ḳanı 258/13
o. kim 152/11, 156/12, 259/4, 259/5
o. kün 156/1, 198/19
o. nūr 146/15
o. öyge 212/9
o. peyġamber bolmasa irdi 157/15
o. ṣūretlerni 212/13
o. süfrede 154/1
o. tābūtnı 154/2
o. vaḳtda 161/20, 204/12, 218/1, 246/8
o. zamān 153/20, 156/18
o.+dur 152/10, 154/16, 161/2, 165/21, 189/10, 228/12, 228/13, 234/11, 237/9, 237/11, 260/15, 261/6
o. irdi 214/2, 229/11, 240/10, 243/9, 247/21, 256/17, 276/13
alar 162/9, 162/19, 165/21, 246/1
alarnı 154/15, 161/14, 163/9, 167/11, 168/12, 176/12, 230/16, 261/11, 277/2
alarġa 166/17, 236/7, 238/10, 239/4, 244/12, 246/1
anı 146/20
anı bile 154/5
anı bir oġlı 249/4
anı eṣerini 221/20
anı ġamını yip 165/9
anı ḫaḳḳını 213/9
anı ḫatunı 217/17
anı ḳızlıġını 203/11
anı ögesige 247/18
anı peyġamberi 268/13

anı üçünirdi 230/16
anı yiberġanı peyġamberidür-min 163/15
anı yüziġa 199/20
anı 153/16, 154/2, 161/6, 161/12, 188/15, 238/16, 245/11, 257/10, 257/18, 264/11, 275/7, 275/9
aṅ͡ga 147/21, 149/15, 158/9, 161/18, 182/5, 182/6, 186/1, 190/17, 193/10, 202/6, 205/19, 211/13, 213/9, 213/18, 214/9, 219/7, 223/1, 228/3, 230/6, 231/5, 232/13, 233/1, 237/8, 242/15, 249/9, 249/13, 255/10, 257/11, 259/14, 261/10, 263/11, 263/18, 264/1, 264/12, 265/20, 266/21, 267/10, 269/6, 270/3, 271/6, 273/8, 277/5
andın 149/14
olar 148/11, 160/8, 160/20, 166/1, 168/14, 187/9, 195/6, 201/13, 202/21, 207/14, 217/13, 224/6, 234/10, 234/18, 234/21, 235/12, 235/14, 235/21, 236/4, 238/8, 239/14, 239/19, 242/3, 242/11, 246/4, 272/19
olar birle 195/6, 265/20
olarnı 160/6, 191/16, 218/1, 230/14, 234/10, 236/5, 239/4, 244/18, 256/5, 260/6, 279/3
olarnı arasıda 166/16
olarnı evlādlarıdur 256/14
olarnı ḳolıda 148/14
olarnı 203/1, 234/13
olarġa 148/14, 155/13, 156/10, 165/18, 169/11, 176/1, 234/12, 234/15, 242/3, 248/1, 256/12, 261/7, 261/8
olardın 234/16, 261/7
oldur 264/7

ol- -1- olmak.
naṣīb o.-sa 196/13

oltur- -52- oturmak.
o.-adurlar 222/10
o.-ur 193/3
o.-urlar 207/3
o.-updur-min 229/8, 245/6
o.-updur 181/5, 222/14, 234/17, 252/17
o.-updurlar 227/18

yaḳın o.-duñg 263/14
o.-dı 203/3, 238/7, 263/13, 263/21
barıp o.-dı 212/9
o.-dılar 162/21, 184/20, 218/18
o.-ay 243/5
o.-ġıl 213/7
o.-uñg 211/5
o.-up 182/7, 218/8, 226/21, 235/8, 250/7, 273/21
çıḳıp o.-up 275/7
o.-ġan 250/8
o.-ġan bigleriġa 235/15
o.-ġan sarāylarını 200/9
o.-ġan vaḳtda 218/15
o.-ur irdim 227/2
o.-ur irdiñg 263/14
o.-up irdi 249/21
o.-ur irdi 174/2, 226/12, 250/7
o.-up irdi 176/11, 264/4, 266/2
o.-up irdük 186/14
o.-ur irdiler 154/4, 222/5, 235/8
o.-ur irdiler 215/20
o.-up irdiler 146/16, 188/16, 206/16, 270/8
o.-up imiş-min 181/4

olturġuz- -13- oturtmak.
o.-dı 174/7, 200/5, 200/21, 202/4, 262/11, 264/3
o.-dılar 187/16
o.-up 199/19, 203/3, 231/19, 238/12
o.-up irdi 199/16
o.-up irdiler 248/7

on -51- on(10)
o. 156/8, 160/2, 165/6, 166/18, 167/2, 167/6, 168/21, 173/21, 174/6, 174/16, 174/17, 176/10, 177/7, 177/9, 177/11, 180/7, 180/8, 180/10, 180/11, 181/11, 181/13, 184/4, 184/5, 190/19, 194/11, 211/5, 233/16, 234/5, 252/18, 254/14, 254/15, 256/10, 256/12, 279/16
biriġa o. 151/3
o. ḥişşe 151/7, 151/8, 180/12
o. kişi 176/4
o. kündin kiyin 157/10
o. nimerse 179/10
o. örüm saçları 273/18
o. pāre 254/13
o. tayaḳ urġıl 221/8

o. yıl 177/7

o.+dın bir 148/16

o.+ıġa yüz 151/3

on altınçı -1- on altıncı.

o. 178/9

on bir -6- on bir.

o. 181/9, 187/10, 235/12, 253/20, 256/10

o. yulduz birle 254/1

on birinçi -2- on birinci.

o. 165/7, 179/9

on biş -1- on beş.

o. 165/11

on bişinçi -1- on beşinci.

o. 171/17

on ikki -11- on iki.

o. 172/17, 178/11, 179/7, 187/18, 204/20, 228/16, 229/8, 229/21, 231/20, 275/2

Mālik Zaġarnı o. 204/18

on ikkinçi -1- on ikinci.

o. ḳıṣṣa 146/1

on miṅg -4- on bin.

o. 174/17, 252/18, 253/4, 256/9

on sekkiz -4- on sekiz.

o. 194/12, 195/1, 260/2

o.+inçi ḳıṣṣa 276/3

on sekkiz buçuk -4- on sekiz buçuk.

o. 194/1, 194/5, 205/11, 241/2

on tört -1- on dört.

o. 254/6

on üçünçi -1- on üçüncü.

o. 157/2

on yitti -1- on yedi.

o. 190/20

on yittinçi -1- on yedinci.

o. 261/13

oṅg -3- sağ; doğru; gerçek.

o. 208/1, 235/8, 255/12, 265/9

oṅgaça -1- o vakit.

o. 164/14

onça -1- öylece.

o. 183/21

onunçı -3- onuncu.

o. 179/12, 194/11

o. cevāb 179/5

orda -8- yuva, ocak, yerleşim yeri.

o.+ġa 258/3

o.+sını 230/2, 255/20

o.+sıġa 231/19, 264/16

o.+larını 235/10, 237/15

o.+larıġa 258/5

or(u)n -24- yer, makam.
o.(orun) 226/10, 232/11
o.(orun) birdi 232/2
o.+ı 191/5
Beytü'l-Maʿmūrnı o.+ı 147/15
o.+ıda 154/6, 155/10, 229/14
gūşt o.+ıda 218/17
o.+ıġa 154/9, 173/14, 186/4, 218/7, 249/21, 271/15, 274/7
o.+ıdın 215/14, 241/13, 267/12, 268/6, 275/4
o.+ılarıdın 236/4
o.+larıdın(orunlarıdın) 215/2, 271/12

orta -5- orta.
o. tişi 215/18
o.+sı 179/2
o.+sıda 230/2
o.+sıġa 173/17, 187/11

ot (1) -26- ateş.
o. 153/7, 178/5, 218/6, 242/8, 263/7, 268/3, 269/17, 269/20, 279/1
o. çaḳıldı 197/7
o. çıḳıp 258/11
o.-ı firāḳları 189/6
o.+nı 210/12, 211/16
o.+ḳa 153/6
o.+ke 153/6
o.+dın 163/7, 163/10
o.+un͡ġda 209/13
Nemrūdnı o.+ı 148/13
o.+ını 152/14
Nemrūdnı o.+ıġa 245/2
o.+ıġa 197/20
o.+ıda 201/16
o.+ıdın 212/21

ot (2) -2- ot.
o. 190/14, 263/10

otḳuz -2- oturtmak.
o.-dılar 247/12
o.-up 154/19

otlav -1- otlak.
o. 148/15

otun -6- odun.
o.+ġa 181/15
o.+ı 181/16
o.+ını 181/16
o.+ları 181/16, 181/18
o.+larını 181/17

otuz -1- otuz.
o. 208/14

oy- -1- oymak.

o.-dılar 169/2

oyġaḳ -1- uyanık.

o. 226/21

oyġan- -16- uyanmak.

o.-dım 227/9

o.-dı 225/4, 233/8, 263/8

salıp o.-dı 192/8

o.-dılar 181/4, 181/13, 184/1, 184/6, 227/15

o.-ıp 167/13, 173/4, 202/17, 246/10

o.-dı irse 227/20

o.-madı 169/5

oyġat- -1- uyandırmak.

o.-maġan 169/7

oynaşlik -1- hafiflik, hafif meşreplik.

o. üçün 259/4

oynat- -2- oynatmak, kımıldatmak.

o.-ur-miz 183/17

o.-ıp 180/19

oyun -1- oyun.

o.+ġa 183/20

oz- -1- geçmek, gitmek, ilerlemek.

o.-maḳda irdi 214/1

Ö

öç -1- öç, intikam.

ö.+ni 267/13

öç- -3- sönmek; siniri yatışmak.

ö.-ti 174/13

ö.-üp 173/10

ö.-mesün 199/12

öçür- -1- söndürmek.

ö.-di 173/10

öge -8- küçük erkek kardeş.

ö.+m 248/5, 248/8

ö.+sige 247/21

anı ö.+sige 247/18

ö.+miz 235/16

ö.+n͡ġiz 235/18

ö.+n͡ġizni 236/20

ö.+n͡ġizge 238/10

ögür- -6- çevirmek, döndürmek.

ö.-diler 195/9

ö.-düm 265/8

ö.-üp 208/4, 212/12, 265/2

ö.-üp irdiler 213/13

öl- -22- ölmek.

o.-erler 156/6, 156/8, 156/10

ö.-megendür 270/5

ö.-di 172/16, 173/13 176/20,

270/4, 277/17
ö.-diler 261/18
ö.-sem 187/7, 261/2
ö.-se 214/2, 216/10
ö.-üp 196/11, 249/21, 270/9, 272/5
ö.-gendin soŋ͡g 224/3
ö.-ġan irdi 240/2
ö.-ġan bolsa 191/14
ö.-meġan bolsa 191/14

ölçek -3- ölçek.
ö. birle 233/12
ö.+te 276/14

öl(d/t)ür- -45- öldürmek.
ö.-ür-min 159/11
ö.-ür-sin 263/18
ö.-ürler 186/10
ö.-üp bolur 186/20
ö.-üpdür mü 151/13, 151/17
ö.-di 176/18, 228/2, 256/6, 270/3, 270/10
ö.-di(öltür-) 163/2, 235/19
ö.-diler 226/10, 267/9
ö.-ġıl 170/1, 260/18
ö.-elük 191/14
ö.-üŋ͡gler 182/15, 267/9
ö.-se 219/4, 265/8
ö.-saḳ 182/15
ö.-geli 151/12, 151/15, 152/1, 186/1, 186/18
ö.-üp 175/5
ö.-mey 187/2
ö.-gen bile 187/2
ö.-genni 267/21
ö. irdük 277/1
ö.-ür irdiler 201/13
ö.-medi 170/11
ö.-meġay-min(öltür-) 267/13
ö.-mese 186/21
ö.-maḳ 177/12
ö.-mek 186/20, 224/19
ö.-maḳġa 185/16, 186/1, 186/3
ö.-maḳḳa 170/11

ölüg -6- ölü.
ö. 169/16, 183/8, 208/4, 236/1
ö.+lerni 169/18, 270/10

ölüm -7- ölüm.
ö. 171/3, 260/12, 260/13, 260/14, 260/16
ö. ḫaberidür 171/6
ö.+din 186/4

ʿömr -23- [Ar.] ömür.

ʿö. 158/11, 171/15, 271/5

ʿö. ḳalġan ʿömrüm 271/12

ʿö. kördi 256/19, 260/2

ʿö. kördiler 170/21, 171/15, 256/21

ʿö. ötkerdiler 169/16, 173/1, 276/1

ʿö. ötkerdim 265/6

ʿö.+üm 259/8, 271/11, 273/3

ḳalġan ʿö.+üm 265/6

ʿö.+ümde 233/10, 263/15

üç künlük ʿö.+üŋ͡giz 261/1

ʿö.+leri 260/3

ʿö.+leriŋ͡gġa ḳılġan işleriŋ͡gġa 163/11

öŋ͡g -2- ön, karşı taraf.

ö.+de 180/2

ö.+ümde 227/20

ön- -3- çıkmak, yükselmek, yaymak.

ö.-er 232/13

ö.-gen giyāhlarnı arasıda 246/18

ö.-maġay 229/4

öndür- -2- büyütmek, düzene koymak.

ö.-di 180/14, 220/10

öp- -2- öpmek.

ö.-ti 254/17

ö.-sem 196/14

öpkele- -1- öfkelenmek.

ö.-di 265/1

öpüş- -1- öpüşmek.

ö.-üp 212/7

ör- -2- örmek.

ö.-diler 155/5

dīvār ö.-ür irdiler 154/20

ördek -2- ördek.

ö. 170/1, 170/13

örgen- -2- öğrenmek.

ö.-diler 161/12, 161/19

örget- -6- öğretmek.

ö.-tiŋ͡g 260/4

ö.-tiler 187/21, 226/15, 268/14

ö.-seŋ͡g 209/5

ö.-ey 222/1

örle- -2- yükselmek, çıkmak, belirmek.

ö.-di 181/1

ö.-medi 180/21

örte- -2- tutuşmak, yakmak.

ö.-r 209/4

ö.-p 197/20

örten- -1- alevlenmek, kavrulmak, yanmak.

ö.-ip 223/14

örtet- -1- alevlenlendirmek, tutuşturmak.

ö.-ken 201/16

örüm -2- örülmüş, örülmüş saç.

ö. 180/2

on ö. saçları 273/18

öt- -39- geçmek, geçerli olmak.

ö.-düm 159/16

ö.-ti 148/19, 165/8, 186/14, 216/16, 223/5, 271/11, 273/3

ö.-tiler 160/1

ö.-se 265/6, 271/12

ö.-üp 192/12, 207/12, 222/5, 237/2, 249/7, 268/16, 268/20

ö.-ken 177/14, 234/10, 258/6, 267/12

ö.-ken üçün 234/11

ö.-ken vāḳıʿalardın 254/8

ö.-ken vāḳıʿalarnı 254/9

ö.-ken ʿömrleriñgġa 163/10

ö.-kende 180/1

ö.-kendin soñg 177/5

günāhını ö.-kin 198/7

ö.-küçilerni 273/10

ö.-küçilerġa 250/7

ö.-er irdi 182/10

ö.-ken irdi 167/5, 234/11

ö.-mes irdi 209/9

ö.-medi 152/19

ö.-mes 268/18

uçup ö.-mes 156/12

ö.-mese 152/19

ötker- -8- geçirmek, geçirtmek, delmek.

ömr ö.-dim 265/6

ö.-diler 251/9

ʿömr ö.-diler 169/16, 173/1, 276/1

ö.-ġanıñgız sebebidin 165/10

ö.-ür irdiler 220/13, 271/6

ötkür -1- keskin.

ö. ḳılıp 152/18

öy -81- ev.

ö. 155/19, 156/16, 207/2, 212/5, 233/20, 268/20, 270/10

bir ö. 154/6

bir uluġ ö. 156/14

ö.+ni 154/8, 154/12, 155/20, 156/17, 161/11, 215/13, 270/8,

270/9
bu ö.+ni 154/16
yitti ö.+ni 212/10
ö.+ni Beytü'l-Maʿmūre 154/7
ö.+ġa 156/17, 168/11, 207/3
ö.+ge 216/2, 218/7, 230/6, 263/19, 271/9
ol ö.+ge 212/9
ö.+de 149/16, 152/7, 182/7, 207/3, 207/21, 211/7, 235/13
ö.+de yoḳ 149/6
ö.+deki 236/3, 236/8, 236/19
ö.+din 149/17, 156/16
ö.+ümni 156/18
mini ö.+ümni 268/17
ö.+ümge 165/8
şol ö.+ümdin 156/15
ö.+üñgġa 275/17
ö.+i 192/6
Kaʿbe ö.+i 154/11
ʿArablarnı bir ö.+i 156/16
ö.+ini 212/5, 215/1
ö.+iġa 161/7, 205/20, 206/14, 221/7, 226/13
ö.+ige 159/13, 204/1, 273/17
Yūsuf ʿaleyhi's-selāmnı ö.+ige 200/5
ö.+ide 202/16
ö.+üñgizġa 165/10
İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı ö.+lerini 149/4
ö.+lerni 157/11, 278/16
ö.+lerimdin 213/6
ö.+leriñgġa 161/2, 167/16
ö.+leriñgizge 271/8
ö.+leriġa 160/13, 167/11, 167/15, 168/8, 195/4, 273/6, 275/18, 277/15
ö.+lerige 165/12
Yaʿḳūb ʿaleyhi's-selāmnı ö.+leride 180/14

öylen- -1- evlenmek.
ö.-ür yaraġım 172/5

öyl(i/ü)k -2- evli, evi olan kimse.
üç miñg biş yüz ö. 148/18
ö.(öylük) boldı 172/18

öz -154- kendi.
ö. 153/13, 160/12, 161/3, 167/21, 170/7, 175/19, 180/5, 183/16, 190/4, 196/17, 216/9, 217/4, 217/19, 218/4, 218/20, 227/15, 228/18, 230/13,

230/20, 232/2, 236/10, 239/3, 242/11, 242/17, 243/6, 248/7, 261/18, 268/6, 268/8, 276/19, 276/20, 277/13
ö. keremi birle 231/12
ḥāl-i ö. 192/21
Yūsufnı ö. 252/21
ö.+üm 219/19, 228/16, 243/4, 251/16
ö.+üm üçün 231/4
ö.+ümni 230/12, 247/6
ö.+ümġa 173/7, 204/6
ö.+ümdindür 197/12
ö.+üñg 162/14, 168/13, 169/4, 189/19, 211/19, 269/1
ö.+üñg ḳılıp 216/20
ö.+iñg 274/14
ö.+üñgni 192/18, 192/20, 199/1, 211/19, 232/16
ö.+üñglerdin 184/17
ö.+i 155/10, 156/14, 161/6, 175/9, 175/16, 203/20, 205/1, 205/2, 205/21, 209/7, 222/14, 229/13, 256/18, 262/5, 267/4, 267/11, 268/8, 269/19, 270/1, 270/2, 270/9, 270/11, 271/18
ö.+ini 161/14, 161/18, 165/1, 170/14, 203/17, 209/6, 217/20, 218/12, 218/19, 221/6, 221/11, 247/4, 249/12, 250/13, 259/11, 261/8, 263/13
ö.+iġa 159/21, 175/19, 203/8, 212/8, 224/10, 238/14, 242/11, 259/15, 270/14
ö.+ige 224/8
ö.+idin 238/8
ö.+iñgiz ḳılıñg 175/19
ö.+ler 173/3
ö.+leriñgġa 182/17
ö.+leriñgizni 252/12
ö.+leriñgizġa 256/13
ö.+lerimizge 160/16
ö.+leri 147/8, 147/19, 165/18, 167/13, 169/5, 184/20, 233/16, 235/3, 254/20, 261/17, 269/10, 269/11, 276/17
ö.+lerini 192/18, 196/4, 199/4, 207/7, 210/1, 218/11, 222/8, 230/19, 233/21, 239/21, 260/15, 278/21
ö.+leriġa 173/8, 205/3, 205/4, 219/12, 236/5

ö.+lerige 252/8

ö.+leridin 161/3, 252/9

özge -46- başka, diğer.

ö. 166/21, 170/10, 174/8, 178/17, 178/19, 179/1, 179/5, 181/20, 182/9, 184/5, 195/10, 198/15, 203/7, 209/7, 209/12, 210/6, 212/18, 253/9, 259/8, 263/16, 265/2, 266/4, 266/5, 266/19, 268/18, 268/19, 269/9, 279/14

ö. ḳılġalı 267/21

ö.+ni 278/4

ö.+ġa 254/5

ö.+ge 216/20

ö.+çe 224/14

ö.+si 269/12

ö.+sini 270/21

ö.+ler 205/1, 237/15

ö.+leri 236/10, 236/12

ö.+lerni 178/7, 178/8, 181/15, 195/17

ö.+lerge 205/2, 260/15, 263/16

ʿöẕr -15- [Ar.] özür.

ʿö. 267/8

ʿö. aytsun 198/5

ʿö. ayttılar 248/11

ʿö. tiledi 263/19

ʿö. tilediler 252/2, 252/3

ʿö.+in 263/19

ʿö.+ler 159/17, 201/19, 218/19, 225/8, 267/5, 268/7

ʿö.+ler ḳılıp 172/11, 228/6

özüg -1- can, öz.

ö.+lerini 199/14

P

pā -7- [Far.] ayak.

ser ü p. 202/11, 248/18

ser ü p.+lar 172/11, 200/19, 206/4, 225/7

ser ü p.+larını 252/9

pādişāh -106- [Far.] padişah, hükümdar.

p. 156/17, 163/4, 163/13, 163/14, 163/16, 163/17, 163/19, 174/4, 174/18, 202/8, 203/12, 203/20, 224/18, 227/21, 228/10, 228/21, 229/11, 229/18, 230/12, 263/17

P. 160/17, 174/8, 174/9, 174/14, 174/16, 202/1, 202/9,

203/21, 224/15, 225/15, 228/5, 232/21
her kimni p. 231/17
vezīr-i p. 204/1
p.-ı dil-nüvāzımız-siz 255/5
p.-ı Mışr 237/16, 245/16
p.-ı Mışrġa 244/21
p.-ı Mışrnı 242/1, 243/21
p.-ı ʿālem 230/2, 230/11, 242/5, 255/4
p.-ı ʿālem-penāh 224/14, 228/2, 242/18, 248/4
p. barıp 173/16
p. boldum 254/9
p. bolġay 263/10
p. bolup 173/14
p. bolur-sin 222/1
p. ḳılur 257/14
p. ḳılur-min 187/20
p.+irdi 202/10
p.+nı 160/7, 178/7, 224/6, 226/8, 227/21, 228/19, 230/1, 230/15, 231/19, 232/1, 242/8, 257/15, 266/20
p.+nı ḫazīnesiġa 233/13
p.+nıŋ͡ğ 239/12
p.+ġa 160/17, 162/19, 163/2, 163/8, 174/5, 174/6, 175/13, 224/14, 225/11, 225/20, 225/21, 228/6, 228/16, 228/20, 229/9, 229/12, 231/10, 264/14
p.+ke 240/18
p.+dın 191/7
p.+ı 175/3, 223/20, 223/21
Yemenni p.+ı 156/13
p.+ını 265/12
p.+ıġa 164/17, 173/16
p.+lar 203/1
ḳança p.+lar 158/14
tāc-dār-ı p.+lar 159/3
p.+larġa 177/12
p.+larnı 175/3
p.+ları 160/7

pādişāhāne -4- [Far.] padişaha yakışır.
p. 200/9, 231/6, 231/18, 248/18

pādişāhlik -10- [Far.+Tr.] padişahlık.
p. 179/12, 236/11, 248/16
p. birgen 260/10
p. ḳılġan üçün 257/4
p.+ni 234/2, 247/3
p.+ge 232/10, 247/7

pādşā -8- [Far.] padişah.

p. irdi 217/18

p.+ġa 200/14

p.+dın 204/1

p.+sı 190/19, 200/12, 202/21, 236/17

p.+sıġa 244/20

pādşāh -1- [Far.] padişah.

p.+ıge 224/3

pādşālik -1- [Far.+Tr.] padişahlık.

p.+ġa 202/5

pādşā-zāde -1- [Far.] padişahın oğlu.

p. irdi 217/17

pāk -7- [Far.] pak, temiz.

p. ḳılın͡ğlar 199/8

p. tutman͡ğ 248/10

p. u pākīze 220/12

rūḥ-ı p.+leri 171/11

p.+dür 220/2

p.+dür-miz 239/19

p.ā 260/3

pākīze -3- [Far.] temiz, lekesiz, saf.

p. 257/14

pāk u p. 220/12

tāze vü p. 197/17

pāklik -5- [Far.+Tr.] paklık, temizlik.

p. 179/12, 219/17, 229/19

p. bile 156/8

p.+leri 216/21

pāk-dāmenlıġ -1- [Far.+Tr.] eteği temiz olmak.

pārsā vü p.+ın͡ğnı 263/21

parça -6- [Far.] parça, ufak, küçük şey.

p. 174/1, 174/2, 198/16, 200/1, 278/18

bir p. 154/11

pāre -16- [Far.] parça.

p. 163/1, 224/5, 252/17, 254/17

bir p. 214/18

on p. 254/13

pāre p. ḳılın͡ğ 264/10

p. ḳılıp 153/4

pāre p. ḳılıp 258/15

pāre p. ḳılurlar 186/15

p. pāre ḳılın͡ğ 264/10

p. pāre ḳılıp 258/15

p. pāre ḳılurlar 186/15

p.+ʾi 253/4

p.+si 163/2

p.+sini 163/2

pārsā -1- [Far.] dindar, sofu.

p. vü pāk-dāmenlıġın͡ğnı

263/21

pāyān -1- [Far.] son, nihayet.

p.+ı yoḳ irdi 192/15

pāye -1- [Far.] rütbe, derece, ayak.

p.+sidin 275/15

payla- -1- nöbet tutmak.

p.-dılar 173/10

peder -4- [Far.] baba.

p. 196/9

p.-i āzār boldılar 240/19

p.-i büzürg-vārımdurlar 255/7

p.+ni 196/17

pehlevān -2- [Far.] pehlivan, güreşçi.

p. boldı 267/10

p. irdiler 173/2

penāh -4- [Far.] sığınma, sığınacak yer.

p. 265/14

p. tilediŋ͡g̀ 226/6

p. tiler-min 213/9

p.+ıŋ͡g̀a 197/12

penç-şenbe -1- [Far.] perşembe.

p. 171/1

pend -3- [Far.] öğüt, nasihat.

p. 240/19, 244/4

p. ü naṣīḥat ḳılur irdiler 225/1

per -5- [Far.] kanat.

p. 170/7

p.+i 170/7, 170/8

p.+lerini 170/1, 170/3

perde -7- [Far.] perde, örtü, peçe.

p. 200/5, 232/16, 236/14

p.-i ʿişmetde 202/20

p. bolsa 199/9

p. ḳıldı 199/10

p.+ġa 238/12

perhīz -1- [Far.] perhiz, dince yasak olan şeylerden uzak durma.

p. ḳılıp 217/8

perī -1- [Far.] peri.

p. musin 265/16

perīşān -5- [Far.] dağınık, karışık.

p. 227/11

p. u bulġanç 228/1

p. bolmaġıl 246/12

p. bolmay 244/8

p. bolup 244/8

perīşān-ḥāl -3- [Far.+Ar.] hali perişan olan.

p. boldılar 150/9

p. bolup 174/21, 244/3

pervā -2- [Far.] korku.

p. ḳılmaḳġa 266/21

p.+ları bolmas irdi 226/13

perverdigār -14- [Far.] besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı.

p.-ı ʿālemdin 214/21, 255/16

p.+ım 163/21, 164/11, 254/2, 260/1

yaratġan p.+ım 259/21

p.+ımġa 259/9

p.+ımdın 213/1, 252/1

p.+ımızdur-sin 255/15

p.+ā 219/10, 255/15, 260/3

pesend -2- [Far.] beğenme, seçme.

p. bolayın 199/12

p. boldı 148/14

pest -7- [Far.] alçak, aşağı.

p. boldı 215/8

p. bolmadı 159/11

p. bolup 198/10, 243/10, 243/13

p. bolur irdi 174/12

p. ḳıldı 243/17

peşīmān -8- [Far.] pişman.

p. 216/11, 278/7

p. boldı 223/18

p. bolu͡nglar 163/11

p. ḳıldı 220/19

p. ḳılġaylar 221/21

p. ḳılġay-sizler 183/21

p. ḳılur irdiler 190/2

peyām -1- [Far.] haber, başkasından alınan bilgi.

selām u p.+larını 222/19

peydā -26- [Far.] aşikar, mevcut.

p. 159/9

p. boldı 149/1, 180/17, 184/4, 218/7, 220/11, 227/7, 227/8, 266/12, 270/16, 270/17, 275/4, 278/19

p. boldılar 253/4

p. bolġan 148/9

p. bolsun 159/3

p. bolup 148/3, 170/7, 185/14

p. bolupdur 148/10

p. bolur irdi 180/15

p. bolur 153/10, 158/14, 259/6

p. bolurmış 158/14

p. ḳılur 183/4

peyġamber -66- [Far.] peygamber.

p. 155/12, 157/12, 157/14, 174/21, 175/11, 194/10, 245/21, 261/3, 261/17, 266/6

p. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 194/21
Ḥażret-i p. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 192/5
p. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellemġa 154/3
p. ḳılıp 163/7, 278/3
p. ḳılıpdur 162/8
bir miñg p. 158/13
Lūṭ p. 161/10
Yaʿḳūb p. 174/7
p. boldı 262/2
p. bolmadılar 192/4
p. bolsa 235/2
hīç p. bolmaġay irdi 157/16
ol p. bolmasa irdi 157/15
p. bolur 254/14
p. bolur irdi 237/20
p.-i ber-güzīde 255/7
p.-i ber-ḥaḳ bilsün 262/8
p.-i Ḫudā 191/6, 244/7, 250/3
p.-i emīndür-min 278/4
p.-i ṣabūrī 159/9
p.+dürler 235/1, 235/3
p. tururlar 234/21
p.+ni 174/4, 222/8, 262/1
p.+ler 159/3, 214/6, 215/1, 215/9, 257/2
p.+i 208/8, 208/14
olanı p.+i 268/13
p.+idür 266/11, 273/8
p.+idür-min 262/19, 263/1
olanı yiberġanı p.+idür-min 163/15
p.+iñgdürler 269/1
p.+imizdürler 206/21
p.+lerni cesedleri 253/9
p.+lerni 171/10, 212/18, 246/7, 277/21
p.+lerġa 246/4, 260/14, 273/11
p.+lerdin 279/14
p.+lerdin irdiler 213/19

peyġamberlıġ/ıḳ/ik -11- [Far.+Tr.] peygamberlik.
p.(peyġamberlıḳ) 162/8
p.(peyġamberlik) 179/11, 187/17, 245/8, 262/7, 262/9, 278/12
p.(peyġamberlik) ḳılmaslar 235/2
daʿvā-yı p.+ni(peyġamberlikni) 278/11

p.+ımge 163/12

p.+ın͡g 175/6

peyġamber-zāde -6- [Far.] peygamber çocuğu.

p.+dür-min 238/15

p.+dür-miz 239/13

p.+ni 186/20

p.+miz 235/21

p.+sizler 242/20

p.+lerni 174/19

peyġamber-zādelıḳ -1- [Far.+Tr.] peygamber çocuğu.

p.+larını 204/4

peyk -1- [Far.] haberci, elçi.

p.-i rabbü'l-ʿālemīn 254/13

peymāne -5- [Far.] büyük kadeh, şarap bardağı.

p.+ni 239/7, 239/8

p.+sini 239/12, 242/9

p.+leriṅ͡gizni 276/16

pīl -9- [Far.] fil.

p. 156/20

Aṣḥāb-ı p. 157/1

p. bile 156/19

p.-i Maḥmūdī 156/21

p.+ni 177/13, 227/4

p.+ler 156/20, 156/21

p.+lerni 156/19

pīle -3- [Far.] ipek kozası, ipek.

p. 275/21

p.+siġa 181/17

pinhān -1- [Far.] gizli.

p. ḳılıp irdi 242/17

pīr -1- [Far.] yaşlı, ihtiyar.

p.-i żaʿīfdür-sin 277/7

pīrāste -1- [Far.] tertiplenmiş, düzenlenmiş.

p. ḳılıp 252/12

piş- -4- pişmek.

p.-ip turur 225/3

ṭaʿām p.-ürüṅ͡g 167/11

p.-genlerdindür-miz 245/4

p.-ip 160/12

pīş-āmed -1- [Far.] olay hadise.

ḫoş-āmed ü p.+ler ḳılar irdi 206/9

pīşāne -3- [Far.] hava cephesi, ön, ileri.

p.-i hümāyūnıṅ͡gızda irdi 146/12

p.-i hümāyūnlarıda 146/5, 147/17

pīş-bāz -1- [Far.] karşılayan.

p. 171/10

pīşīn -1- [Far.] peşin, önden.

namāz-ı p. 171/1

pişür- -4- pişirmek.

p.-üp 165/17, 233/7, 271/5

nān p.-üpdür-min 225/10

pişürttür- -1- pişirttirmek.

p.-üp 233/9

pīş-vāz -2- [Far.] karşılama, karşılamaya çıkma.

p. 254/17, 267/3

piyāde -6- [Far.] yaya.

p. 185/8, 253/6, 253/7, 254/17

p. boldılar 253/10

p. bolup 252/15

pul -7- bakır para.

p. 204/3

māl u p. 163/20

p. ü māl 194/5

p. ü māllarımnı 210/7

māl u p. üçün 163/19

p.+din 194/7

p.+uñg 172/5

pūşīde -1- [Far.] giyilmiş, giymiş.

p. imesdür 277/5

pür-cefā -1- [Far.+Ar.] cefalarla dolu.

p. 196/12

püşte -1- [Far.] küme, yığın; sırt, tepecik.

p. ḳılalı 243/6

R

rabbü'l-ʿālemīn -1- [Ar.] kainatın efendisi olan Allah.

peyk-i r. 254/13

rabbü'l-erbāb -3- bütün sahiplerin rabbi olan Allah.

ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı R. 245/11

ḫiṭāb-ı r. boldı 150/16

r. boldı 245/12

raġbet -2- [Ar.] istek, arzu.

r. 214/4

r. ḳılmasalar 214/5

rāġıb -2- [Ar.] istekli, isteyen.

r. boldı 202/20

r. ḳıldı 206/13

rāḥat -8- [Ar.] rahat, huzur.

r. alsun 212/20

r. bireyin 272/13, 272/18

r. birle 265/6

r.+dur 247/1

r.+da 271/11, 272/2, 272/4

rāḥatla- -1- [Ar.+Tr.] rahatlamak.

r.-sun 184/9

raḥm -26- [Ar.] acıma, esirgeme, koruma.

r. 186/9, 186/17, 196/15, 197/11

r. itgil 197/15

r. ḳıl 158/7, 189/19

r. ḳıldı 244/15

r. ḳılġıl 244/14

r. ḳılıñg 247/17

r. ḳılıñglar 186/4

r. ḳılıñglar 185/18

r. ḳılıp 151/16, 195/18

r. ḳılmadılar 187/5, 269/1

r. ḳılmadıñgız 259/20, 269/4

r. ḳılmasañgız 247/16

r. ḳılmasañglar 186/3

r.+ı kildi 186/7, 211/19, 257/19

r.+ı kilip 273/10

r.+ları 213/16, 272/1

raḥmet -3- [Ar.] rahmet, esirgeme.

r. 219/14, 228/16

hezār-ı r. 194/21

raḥmetu'llāhi ʿaleyh -1- [Ar.] Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

Ḫˇāce İsmāʿīl Mercānī r. 226/11

raḳṣ -1- [Ar.] dans etme, oynama.

r. iylerler 183/7

rām -2- [Far.] itaat eden, boyun eğen.

r. ḳıla'lmadım 211/21

r. ḳılıñglar 182/18

raʿnā -1- [Ar.] güzel, latif, hoş görünen.

r.+nı 212/21

rāst -21- [Far.] doğru.

r. 146/12, 176/15, 216/11, 230/8, 240/18, 241/3, 246/21, 265/4

r. boldı 267/2

r. bolsa 164/9, 216/15, 278/12

r. kildi 268/4

r. kilmedi 160/17

r. kilür irdi 154/21

r. ḳıldı 254/2

r. tutuñglar 276/16

r. mu 241/3

r.+dur 242/4

r.+nı 230/4

r.+ġa 153/12

rāstlıġ/ik-3- [Far.+Tr.] doğruluk

r.(rāstlik) birle 258/6

r. +ını 225/7

r.+lerini(rāstliklerini) 219/18

rāst-gū -1- [Far.] doğru söyleyen.

r.+lardındur 230/7

rāst-gūy -1- [Far.] doğru söz.

r. 228/4

razıya'llāhu ʿanh -4- [Ar.] Allah ondan razı olsun.

Ḥażret-i ʿÖmer r. 194/20

ʿÖmer r. 194/19

İbni ʿAbbās r. 200/5

Ḥażret-i ʿÖmer r.+ke 154/4

razıya'llāhu ʿanhümā -1- [Ar.] Allah onlardan razı olsun.

ʿAbduʾllāh ibni ʿAbbās r. 204/17

razıya'llāhu taʿālā ʿanhümā -2- [Ar.] yüce Allah onlardan razı olsun.

Enes ibni Mālik r. 150/11

ʿAbduʾllāh ibni ʿAbbās r. 230/18

rāżī -8- [Ar.] razı, kabul edilmiş.

r. bolsun 272/6

r. bolup 187/20

r. bolurlar 205/3

r. irmesdür 146/19

r. ḳıldılar 183/12

r. ḳılın͡gız boladur 193/21

r.+dur-min 217/9, 272/6

razīlıḳ -1- [Ar.+Tr.] rızalı.

r. 171/9

refīḳ -1- [Ar.] arkadaş, yoldaş.

r. idin͡g 196/6

rekʿat -1- [Ar.] rekat.

r. 220/9

renc -2- [Far.] ağzı, sızı.

r. 271/11

r.+itġan 192/3

reng -6- [Far.] renk.

r. 200/19

r. ü rūylarıġa 234/17

r.+i 202/15, 222/12

r.+idin 180/1

r.+leri 162/6

reng-ā-reng -2- [Far.] renkli, çeşit çeşit.

r. 211/2, 225/3

resā -1- [Far.] yetişen, erişen.

r. boldı 267/10

resīde -2- [Far.] yetişkin, olgun.

miḥnet-i r.-i bādiye-i firāḳ 253/11
r. vü nā-resīde 255/5
resm -2- [Ar.] adet, töre.
r. 231/17
r.-i rusūmıda 203/1
resūlu'llāh -4- [Ar.] resul, peygamber.
r. 194/16, 268/17, 268/18
yā r. 190/12
reşk -3- [Far.] kıskanma.
r. ḳıldılar 182/1
r. ḳılıp 156/17, 182/7
revā -17- [Far.] uygun, layık.
r. 184/18, 214/7
r. bolur 213/20
r. irdi 168/2
r. boldı 258/19
r. bolġandın 258/17
r. ḳılġıl 258/13
r. ḳılın͡ğlar 184/17
r. ḳılsa 258/16
r. ḳılsun 258/21
r. körmediler 183/11
r. körmes-min 263/16
r. irmes 177/12, 254/3, 254/5, 260/12, 261/7
revān -13- [Far.] yürüyen, giden; akış.
r. 181/7, 252/13
r. boldı 206/18, 245/19, 269/3
r. boldılar 151/9, 162/13, 185/4, 191/20, 195/21, 252/9, 253/6
yolġa r. boldılar 147/12
reyhān -2- [Ar.] fesleğen.
r. 183/5
būy-ı r. 183/4
rıḥlet -1- [Ar.] göç etmek; ölmek.
r. ḳılur bolġanda 159/18
rıṭl -6- [Ar.] büyük kadeh.
yüz r. 205/5, 205/6
rıżā -7- [Ar.] razı olma, kabul, onay.
r. 260/8
r. boldı 245/3
r.+dın 195/12
r.+sı üçün 151/13, 151/14, 151/18
r.+sıça bolġandur 270/4
rıżālıġ -3- [Ar.+Tr.] razılık.
r. tilep 152/8
r.+ım üçün 152/21

r.+ı üçün 151/18

rızḳ -3- [Ar.] azık, yiyecek; Allah'ın bahşettiği nimet.

r. 268/20

r. u rūzımız 271/14

r.+ları 247/5

ridā -3- [Ar.] hırka.

r. 181/7

r.+nı 181/7

r.+larını 208/3

rikāb -2- [Ar.] büyük bir kimsenin katı, önü.

r.+larını 252/18, 254/17

rīş -1- [Far.] yara.

r. ḳıldıńġız 245/16

rivāyet -27- [Ar.] rivayet.

r. 234/11

r. ḳılıpdur 150/11

r. ḳılıpdurlar 146/4

r. ḳılıpdurlar 178/10, 182/8, 204/17, 227/17

r. ḳılıpdurlar 226/20

r. ḳılurlar 252/6

r.+de 161/10, 179/6, 179/7, 187/18, 199/6, 214/8, 215/3, 215/10, 221/13, 234/7, 235/7, 249/7, 251/12, 251/13, 254/18, 255/19

bir r.+de 153/21

r.+leride 251/9

rū-be-rū -3- [Far.] yüz yüze.

r. bolmaḳ 175/19

r. bolsa 241/19

r. bolsalar 182/13

rūd -1- [Far.] ırmak, çay.

r.-ı Nīl 200/6

rūḥ -5- [Ar.] ruh.

ḳabż-ı r. ḳıldı 261/4

r.-ı pākleri 171/11

r.+uńġda 196/6

r.+ları 171/10

murġ-ı r.+larını 276/2

rūḥānī -1- [Ar.] ruha ait.

r.+ler 153/1

ruḫṣat -9- [Ar.] izin, müsaade.

r. 195/5, 204/1

r. alıp 270/21

r. birdiler 239/9, 251/11

r. birińġler 238/10

r. birmesni 184/12

r. yoḳ 239/4

r. yoḳtur 222/16

rū-siyāh -1- [Far.] siyah yüzlü.

r. 253/16

rusūm -1- [Ar., ç.] yasalar, kurallar.

resm-i r.+ıda 203/1

rūşen -6- [Far.] aydın, parlak.

r. 181/7

r. bolsun 191/7

ṣāf u r. bolsun 229/15

r. bolup 251/7

közümni r.+i 209/21

r.+rağı 261/6

rūşenlıġ/ik -3- [Far.+Tr.] aydınlık, parlaklık.

r.(rūşenlik) 218/7

r.+ı 184/10

r.(rūşenlik) boldı 198/10

rūy -5- [Far.] yüz.

ḥālet-i r. 196/2

r.-ı zemīn 187/6

r.-ı ʿālemde 156/15, 232/5

reng ü r.+larığa 234/17

rūz -2- [Far.] gün.

ʿaẕāb-ı r.-ı ẓulle 279/3

rızḳ u r.+ımız 271/14

rūze -3- [Far.] oruç.

r. açmadılar 165/6

r. bile 220/13

r.+lerini 165/5

rüsvā -3- [Ar.] rüsva, rezil.

r. bolġu dikdür-min 219/19

r. ḳılmaġay-sin 186/19

r. ḳılmaġıl 217/2

rüsvālıġ -1- [Ar.+Tr.] rüsvalık, rezillik.

r. boldı 161/20

S

saʿādet -2- [Ar.] saadet, mutluluk.

s.-i sermedī bolġay 238/11

devlet ü s. bolġay 236/4

saʿādet-mend -1- [Ar.+Far.] mutlu.

s. +i 207/15

sāʿat -11- [Ar.] saat, an, vakit.

s. 165/14, 181/12, 207/19, 212/1, 220/20, 267/14

bir s. 150/13

toḳḳuz s. 263/11

uşal s. 252/2

yitti s. 274/10, 274/20

sāʿat-be-sāʿat -2- [Ar.] saatten saate.

s. 189/1, 198/1

ṣabaḥ -1- [Ar.] sabah.

ṣ. 239/10

ṣābir -2- [Ar.] sabreden, dayanan.

ṣ.+lerdin 221/16

ṣ.+lerdin ḳılġan 152/9

ṣabr -38- [Ar.] sabır, tahammül.

ṣ. 244/16, 260/8, 261/19

ṣ. u taḥammül 221/18

ṣ. u ṭāḳat ḳıldım 274/12

ṣ. u ṭāḳat 221/6

ṣ. u ṭāḳatı yoḳ 150/16

ṣ. u ṭāḳatı 266/2

şeyṭān-ı ʿaleyhi'l-laʿneni ṣ. u ṭāḳatı 151/10

ṣ. ḳıla'lmadı 271/6

ṣ. ḳıla'lmadılar 147/6

ṣ. ḳıla'lmas 270/7

ṣ. ḳılayın 146/14

ṣ. ḳıldı 245/2, 265/9

ṣ. ḳıldılar 183/1, 273/15

ṣ. ḳıldım 247/6

ṣ. ḳılġan bolsalar 246/3

ṣ. ḳılġay-min 223/17

ṣ. ḳılġay-siz 246/3

ṣ. ḳılġıl 186/11, 189/21, 221/19

ṣ. ḳılıŋ͡g 273/12

ṣ. ḳılıŋ͡glar 182/17

ṣ. ḳılıp 164/14

ṣ. ḳılmaḳ 246/4, 273/16

ṣ. ḳılmaḳdın 203/7

ṣ. ḳılsa 247/5

ṣ. ḳılsun 146/14, 187/20

ṣ. ḳılur 270/6, 270/13

ṣ. ḳılur-min 273/4

ṣ.+dın 190/4, 244/15

ṣabūrī -1- [Ar.+Far.] sabredenlerden.

peyġamber-i ṣ. 159/9

saç -15- saç.

s. 150/3, 162/4

s.+ımnı 274/2

s.+ıŋ͡gnı 274/1

s.+ını 273/20, 274/5

s.+ıge 273/18

s.+larımdın 274/1

s.+larıŋ͡g 257/5

s.+ları 180/2

on örüm s.+ları 273/18

s.+ların 212/15

s.+larını 231/6, 274/3

s.+larıdın 180/3

saç- -3- saçmak, serpmek, atmak.

s.-tılar 168/12, 180/21

s.-ıp 183/3

saçlik -1- saçlı.

s. 152/14

ṣadaḳa -7- [Ar.] sadaka.

ṣ. 273/11

ṣ. birgeyler 273/11

ṣ. ḳılayın 210/16

ṣ. ḳıldılar 233/12

Ḫudāy ṣ. ḳılġuçılarıġa 247/15

ṣ. ḳılsa‿ğ 247/15

ṣ.+sını ʿivażını 247/15

ṣaddaḳnā -2- [Ar.] "Doğruladık." anlamında kullanılan ifade şekli.

ṣ. 219/21

ṣ. bolġanda 242/10

ṣadef -1- [Ar.] sedef, inci kabuğu.

ʿālem-i ṣ.+leriġa 183/3

ṣāf -2- [Ar.] saf, som.

ṣ. u rūşen bolsun 229/15

ṣ. u tınıḳ ḳılur-min 197/17

ṣaffet -2- [Ar.] saflık, halislik, temizlik.

ṣ.+leri 180/4

ṣ.+leridin 164/17

ṣafīyyu'llāh -1- [Ar.] Allah'ın temiz olarak yarattığı kimse, Hz. Adem.

Ādem-i ṣ. 161/8

saġın- -9- sanmak, zannetmek; sözle yardım etmek.

s.-urlar 181/19

s.-ıpdur-min 263/20

s.-sam 189/13

s.-mas-min 213/9

s.-mas-miz 237/4

s.-ıp 172/18, 188/16

sır s.-ıp 146/16

yaman s.-ġan kişini 230/3

saġlik -1- sağlık.

s. 275/12

ṣāḥib-baṣīret -1- [Ar.] ileriyi gören.

ṣ.+lerġa 261/12

ṣāḥib-cemāl -11- [Ar.] güzel, yakışıklı.

ṣ. 149/14, 165/11, 167/6, 167/8, 201/3, 203/16, 214/9, 265/14, 266/1

ṣ. irdi 263/12

ṣ.+ni 263/15

ṣāḥib-şecāʿat -1- [Ar.] cesur yürekli, yiğit.

ṣ. midürler 256/4

ṣaḥīḥ -1- [Ar.] gerçek, doğru.

ṣ. 234/11

ṣaḥrā -7- [Ar.] sahra, çöl.
seyr-i ṣ. ḳılmaḳ 183/9
ṣ.+ġa 180/20, 182/19, 271/2
ṣ.+da 182/6, 195/4
ṣ.+da irdiler 175/17
ṣāʿiḳa -1- [Ar.] yıldırım, şimşek.
ṣ. 198/9
saḳal -11- sakal.
s. 252/20
s. aḳarmaḳ 158/1
s. aḳı 171/6
s. çıḳmaḳ 157/21
s. yolmasunlar 162/4
s. u burūt 157/18
s.+ın͡gġa 171/5
hīç kimni s.+ı 171/7
s.+ıdın 177/1
s.+ın͡gızını 150/3
s.+ları 157/21
saḳla- -19- saklamak.
s.-r-min 210/14, 213/9
s.-r-miz 237/2
s.-ġandur 259/7
s.-pdur 219/1, 221/18
s.-dım 247/6
s.-dı 199/13, 199/14, 203/11
s.-ġıl 217/3, 219/15, 232/16
s.-sa 247/4
s.-saḳ 206/4
s.-p 265/11
selāmet s.-p 228/18
s.-r irdi 274/14
s.-masam 242/19
sal- -74- salmak.
s.-ur 227/14
s.-dım 225/11
s.-dı 153/6, 200/10, 223/8, 223/15, 224/4, 259/10, 259/11
ḳoġa s.-dı 192/17
ḳoyı s.-dı 188/13
zindānġa s.-dı 223/20
s.-dılar 147/3, 152/18, 187/11, 213/5, 233/13, 239/1, 239/2, 239/8, 261/5, 274/7
ḳol s.-dılar 259/17
ḳuduḳġa s.-dılar 189/11
terāzūġa s.-dılar 205/18
s.-ġay-sin 216/5, 269/2
s.-ġay 194/14, 244/10
s.-ay 242/8
s.-ġıl 261/3
suġa s.-ġıl 199/2

s.-sun 219/8

s.-ıñg 152/18

zencīr s.-ıñg 194/8

s.-sam 153/5

s.-sa 219/17

aşlıġ s.-salar 205/19

suġa s.-salar 171/12

s.-ıp 156/20, 181/17, 185/8, 197/17, 199/4, 208/3, 218/18, 231/18, 236/6, 236/19, 237/10, 239/7, 240/15, 241/1, 253/11, 261/5, 271/20

dem s.-ıp 188/5

kişeñg s.-ıp 220/8

ḳoyı s.-ıp 201/4

ḳuduḳġa s.-ıp 188/14

ḳufl s.-ıp 212/10

s.-ıp oyġandı 192/8

zindāngа s.-ġanı 243/19

s.-ġanlarını 254/10

s.-ıp irdi 229/8, 244/9

ḳol s.-ıp irdi 215/17

s.-ıp irdiler 222/2

s.-ur irdiler 222/4

s.-ġan irdiler 165/16

ḳulaḳ s.-madılar 185/10, 186/1

zindāngа s.-mak 224/20

zindāngа s.-maḳnı 220/6

saldur- -4- saldırmak.

s.-ur-min 219/1

s.-dı 212/6

s.-ġıl 219/9, 219/16

ṣāliḥ -8- [Ar.] doğru, iyi.

ṣ. 191/21

ferzend-i ṣ. 150/5

ṣ.+ler 260/19, 260/20

ṣ.+lerġa 260/18, 260/19

ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem -1- [Ar.] Allah'ın selamı onun üzerine olsun.

ṣ. 179/3, 255/13

ekrem ṣ. 194/16

Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣ. 146/6, 147/18, 153/10, 219/13

Ḥażret-i peyġamber ṣ. 192/5

Muḥammed Muṣṭafā ṣ. 231/15

Peyġamber ṣ. 194/21

Resūl-ı Ḫudā ṣ. 194/19

Resūl-ı Ekrem ṣ. 228/15

Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣ.+ni 255/11

peyġamber ṣ.+ġa 154/3

Resūl-ı Ekrem ṣ.+ġa 180/11

saman -1- saman.

s.+ı birle 233/4

ṣandal -1- [Ar.] sandal.

ṣ. 173/18

ṣandūḳ -2- [Ar.] sandık.

ṣ.+ġa 192/8

ṣ.+nı 176/6

sar- -1- sarmak, dolamak.

s.-ġaydı 245/5

sarāy -4- [Far.] saray, ev, bina.

s.+ıda 264/14, 264/17

s.+lar 277/20

olturġan s.+larını 200/9

sārbān -1- [Far.] kervancı, deveci.

S. 269/18

ṣarf -2- [Ar.] kullanma, işletme.

ṣ. ḳılıp 257/8

ṣ. u ḫarc ḳılıp 251/18

sarġar- -4- sararmak.

s.-ıp 162/7, 202/15, 220/20, 222/12

sarıġ -2- sarı.

s. 227/3

s. irdi 225/10

ṣarṣar -1- [Ar.] fırtına.

bād u ṣ. dik 253/6

sarşıl- -1- sarsılıp, şaşırıp*

s.-ıp 148/4

sası- -5- kokmak, bozulmak.

s.-r 212/15, 212/18, 253/9

s.-p 271/2

s.-maz 253/9

sasıġ -2- kokuşmuş, pis koku.

s. bolup irdi 268/16

munı s.+ıdın 268/17

sasıġlıġ -1- kötü koku.

s.+ıŋ͡ġdın 271/19

sat- -47- satmak.

s.-adur-miz 193/6

s.-adurlar 194/20

s.-ar-min 264/13, 264/15

s.-ar-miz 193/16

s.-ar mıŋ͡ġlar 197/5

s.-ar musizler 193/16

s.-ıpdurlar 195/1

s.-tı 195/7, 241/4, 249/16

yitkürüp s.-tı 205/16

s.-dük 194/7, 194/12

s.-tılar 233/13, 233/20, 233/21, 239/2, 240/15, 249/15

s.-ġay 194/14

s.-ın̂g 194/9

s.-ın̂glar 194/18

s.-saḳ 206/3

s.-ıp 179/14, 196/15, 204/5, 241/2

s.-ıp aldım 210/7

s.-ıp alġan vaḳtda 209/2

s.-ıp alġan 210/9

s.-ıp alıpdur 219/3

s.-up algen 216/1

s.-ḳan 197/5

s.-ḳan bile 204/8

s.-ḳanlarını 254/10

s.-keniṅgizdin 251/1

s.-masdın 206/3

s.-ar irdiler 276/14

s.-mas-min 204/5, 249/6

s.-masam 249/14

s.-maḳda 205/15

satıl- -7- satılmak.

s.-dım 197/1, 220/17

s.-dılar 194/6

s.-sa 202/5

s.-ay 202/7

s.-ġanlarıġa 234/8

s.-maḳġa 194/3

satur- -1- sattırmak.

s.-ġıl 249/16

ṣavmaʿa -1- [Ar.] mabet, ibadethane.

ṣ.+ġa 267/11

savu- -1- soğumak.

s.-masun 254/11

savuḳ -5- sağuk.

s. 160/14, 182/17, 275/5, 278/19

saʿy -2- [Ar.] çalışma, çabalama.

s. ḳılalı 219/8

āyine-yi s.+leri 247/5

sāye -7- [Far.] gölge.

s. ḳılıp 154/12, 174/1, 198/16, 198/17, 200/2

s.+side 278/17

s.+siçe bolsun 154/12

sāyebān -4- [Far.] gölgelik.

s. 278/20, 279/4, 279/5

s.+dur 279/3

ṣayḥa -1- [Ar.] bağırma, nara atma.

ṣ. tartıp 195/14

sayra- -3- ötmek, şakımak.

s.-dı 183/1

s.-sun 182/18

s.-p turur irdi 255/1

sebeb -24- [Ar.] sebep, neden.

s. 153/5, 246/14, 249/4, 249/18, 254/3

s.+din 159/14, 165/4, 186/9, 212/17, 213/4, 215/11, 229/12, 235/4, 246/16, 248/8

s.+i 240/10

s.+idin 184/6, 192/4, 196/18, 226/19, 227/17, 249/16

Hācerni s.+idin 147/6

ötkerġanıŋ͡ġız s.+idin 165/10

sebz -5- [Far.] yeşil.

s. 227/7, 228/9, 228/12

s. ü ter ü tāze 227/5

s.+din 183/8

sebze -1- [Far.] yeşillik.

s.+lerdin 183/4

secde -43- [Ar.] secde.

s. 254/3, 254/4, 272/17

s.-i sehv 254/4, 254/5

s.-i taḥiyyet 254/5, 254/6

s.-i taḥiyyet irdi 254/7

s.-i tilāvet 254/5, 254/6

s.-i ʿibādet 254/4, 254/5

s. ḳıl 264/3, 264/8

s. ḳıladurġan bütümdur 214/17

s. ḳılay 193/9

s. ḳılayın 264/1

s. ḳıldı 181/9, 206/17, 254/1, 262/6

s. ḳıldılar 156/21, 253/21, 254/4

s. ḳılġan yulduzlarıŋ͡ġdın 185/12

s. ḳılġan 187/9

s. ḳılgeli 161/9

s. ḳılgen 181/9

s. ḳılġıl 272/15

s. ḳılıŋ͡ġlar 193/10

s. ḳılmaḳdın 278/5

s. ḳılmaḳġa 264/3, 266/9

s. ḳılmaŋ͡ġlar 276/16

s. ḳılmasunlar 162/5

s. ḳılsaŋ͡ġ 272/12

s. ḳılur irdi 262/4

s. ḳılur 265/2

s. ḳılur-min 264/1

s. ḳılur-sin 263/21

s.+ġa. 169/8

s.+din 270/16

ḳılġan s.+leri 254/7

seg -1- [Far.] köpek, it.

s.+leri 163/18

seḥer -6- [Ar.] seher vakti.

s. 233/7, 233/8, 245/17, 246/2, 252/5

s.+de 252/5

sehl -1- [Ar.] kolay, sakıncasız.

s. 193/21

sehv -3- [Ar.] yanlış.

s. 254/6

secde-i s. 254/4, 254/5

sehven -1- [Ar.] yanlışlıkla.

s. 238/1

sekīne -1- [Ar.] karar; rahat; İsrailoğullarına ihsan olunan bir mucize.

tābūt-ı s.+de 154/2

sekkiz -5- sekiz.

s. 170/19, 256/19

s. boldı 219/7

s.+i 273/19

sekkizinçi -2- sekizinci.

s. 179/2, 179/12

sikret- -1- zıplatmak.

s.-ip irdiler 275/4

seksen -1- seksen.

s. 267/8

selām -35- [Ar.] selam.

s. 175/21, 177/8, 187/17, 207/7, 208/8, 222/19, 223/7, 232/1, 255/18, 261/1, 262/7, 279/10

s. u peyāmlarını 222/19

s. u taḥiyyetni 237/16

s. ayġıl 150/6

s. aytadur 162/3

s. yiberdi 178/4

s. ḳıldı 212/12, 222/17

s. ḳıldılar 161/21, 165/12, 174/6, 236/15

s. ḳılıp 149/18

s. tigürüñg 152/13

cevāb-ı s. birip 162/1

s. diñgler 195/12

s.+dın soñg 162/3, 175/21, 279/10

s.+ımnı 222/10, 222/15

s.+ın 268/10

s.+ını 202/5, 221/15

selāmet -6- [Ar.] selamet, sağ salim.

s. 191/9, 208/17, 221/17, 221/18

s. saḳlap 228/18

s.+ḳa 153/14

selīmü'l-aʿżā -1- [Ar.] uzuvları sağlam, sağlıklı.

s. boldılar 275/6

ṣenā -3- [Ar.] övgü.

ṣ. 257/14

ṣ. aytur-min 274/9

ẕikr ü ṣ. vü şükriñgni 270/20

ṣenā-ḫᵛān -1- [Ar.+Far.] öven, metheden.

ṣ. irdiler 181/7

ser -8- [Far.] baş.

s. 182/21

s. ü pā 202/11, 248/18

s. ü pālar 172/11, 200/19, 206/4, 225/7

s. ü pālarını 252/9

ṣerā -1- [Ar.] toprak.

ṣ.+dın ḳulı 266/8

serd -1- [Far.] sert.

āh-ı s. 203/4

sergerdān -1- [Far.] avare, aylak.

s. boldum 197/19

ser-ḥisāb -1- [Far.+Ar.] baş hesap.

s. 205/9

sermedī -1- [Ar.+Far.] ebedilik, kalıcılık.

saʿādet-i s. bolġay 238/11

ser-sān -1- baş gibi.*

s. 209/15

serzeniş -2- [Far.] başa kakma, çıkışma.

s. ḳılsalar 234/14

s. üçün 248/3

ṣevāb -5- [Ar.] sevap.

ṣ. 154/17

bir ṣ. bitülür 156/10

munı ṣ.+ı 156/7

oḳumaḳnı ṣ.+ı 179/5

İsmāʿīl-i Ẕebīḥni ṣ.+larını 153/19

sevgend -1- [Far.] yemin, ant.

s. 249/14

sevgend-yād -1- [Far.] yemin etmek.

s. ḳıldılar 274/6

ṣevr -1- boğa burcu.

Ṣ. 181/10

seyr -2- [Ar.] seyir, temaşa.

s.-i ṣaḥrā ḳılmaḳ 183/9

s.+ġa 207/1

seyyiʾe -1- [Ar.] kötülük.

aʿmāl-ı s.+leriġa 242/11

sezā-vār -1- [Far.] münasip, uygun.

s. bolman͡glar 185/18

sıçra- -2- sıçramak.

s.-p 215/2, 215/14

ṣıddīḳ -6- [Ar.] sözünün eri kişi, gerçek dost.

ṣ. 228/8

ṣ.+ım 215/6

ṣ.+ımnı 197/16, 215/5

ṣ.+larnı 246/7

ṣ.+lardın ḳıldı 221/17

ṣıddīḳu'llāh -5- [Ar.] Allah'ın sadık kulu; Hz.Yusuf.

ṣ. 204/4

Yūsuf-ı ṣ. 208/8

Yūsufı ṣ. 201/18

Yūsuf-ı ṣ. ʿaleyhi's-selāmnı vāḳıʿalarıdur 178/10

ṣ.+dur 188/12

ṣıfatlıġ -1- [Ar.+Tr.] sıfatlı.

ṣ. 204/4

sıġ- -1- sığmak.

s.-mas irdiler 251/9

sıġın- -3- sığınmak.

s.-ur-min 197/12

s.-san͡g 266/10

s.-ıp 185/9

ṣıḥḥat -5- [Ar.] sıhhat, sağlık.

ṣ. 221/18

ṣ. birdi 261/20

ṣ. bireyin 272/18

ṣ. tapar 156/13

ṣ. taptı 269/3

ṣıḥḥatlik 2- [Ar.+Tr.] sıhhatlik, sağlıklı.

ṣ. 251/6

ṣ. birdi 275/13

sıḳ- -4- sıkmak.

s.-sa 241/9

s.-ay 225/3

s.-ıp 271/7

s.-may 225/4

sın- -1- kırmak, bozulmak, bozguna uğratmak.

s.-dı 215/18

sına- -2- sınamak, denemek, tecrübe etmek.

s.-dım 263/21

s.-maḳ üçün 237/10

sındur- -6- kırdırmak.

s.-ur musin 187/1

s.-dum 268/14

s.-dı 216/3

s.-up 168/11, 190/8, 264/19

sır(r) -6- [Ar.] sır, gizli şey.

s.-ı(sırr) nühüftni 207/8

s. sağınıp 146/16

s.+nı 191/3

s.+ımnı(sırrımnı) 230/1

s.+ını(sırrını) 217/2, 259/8

sigir -9- sığır.

s. 227/2, 227/3, 228/8, 228/13

s.+ni 227/8, 228/8

s.+ler 227/6

s.+lerni 233/11

s.+lerini 233/19

silāḥ -2- [Ar.] silah.

s. 176/6

s. birle 176/6

sile- -10- ovmak.

s.-di 174/13, 243/17, 267/1

s.-diler 187/15, 188/6

s.-n͡g 243/12

s.-se 174/12, 243/10

s.-p 159/1, 243/13

sīm -1- [Far.] gümüş.

zer ü s.+lerini 205/9

sīm-āb -1- [Far.] civa.

s. dik 196/3

simir- -1- beslemek.

s. turur irdi 153/21

simiz -6- semiz.

s. 198/13, 227/3, 227/4, 228/8, 228/11

s. irdi 175/16

sin -228- sen.

s. 157/16, 158/6, 158/17, 163/19, 163/21, 168/14, 175/9, 175/10, 177/12, 177/19, 187/1, 193/12, 195/7, 198/7, 198/14, 204/8, 207/11, 208/13, 209/16, 210/9, 211/18, 212/2, 213/5, 214/13, 214/18, 215/2, 215/8, 217/2, 217/5, 217/6, 217/8, 218/2, 221/19, 225/20, 226/19, 238/21, 239/4, 249/15, 249/16, 253/7, 255/15, 259/12, 259/13, 261/10, 263/15, 263/16, 263/18, 264/8, 264/15, 265/16, 265/19, 266/5, 267/11, 267/18, 268/1, 272/12, 272/21, 275/14, 276/20, 276/21, 278/10

s.+dür-sin 184/11, 209/21

s.+sin 260/9, 260/10

s.+siz 184/11, 213/3

s. irdiŋ 169/7, 220/1

s. boldunŋ 220/1

s.+i 149/13, 151/12, 152/1, 155/12, 155/13, 158/15, 159/21, 164/2, 167/20, 174/14, 175/5, 177/3, 186/18, 187/1, 189/10, 189/11, 189/12, 195/7, 198/7, 207/12, 207/21, 208/13, 209/4, 209/10, 209/11, 209/12, 209/18, 210/6, 210/8, 210/11, 210/20, 212/2, 213/2, 216/4, 216/6, 216/7, 218/1, 218/21, 219/3, 221/16, 225/6, 225/15, 226/3, 226/14, 229/20, 230/3, 243/15, 250/5, 254/14, 258/12, 259/7, 259/13, 262/13, 263/3, 263/16, 263/21, 264/7, 264/21, 265/5, 265/18, 265/19, 266/3, 266/4, 266/5, 266/6, 266/7, 267/18, 268/1, 269/1, 272/3, 272/21, 274/15, 276/18, 277/1

s.+i birle 189/13, 265/19

s.+i dīdārıŋ bile 209/21

s.+i ḳarındaşıŋdur 172/11

s.+i oġluŋ 250/11

s.+i oḳuġanıŋnı 209/5

s.+i tiŋriŋ 266/9

s.+i üçün 210/15

s.+iŋ 210/10, 216/7, 219/2

saŋa 150/15, 151/16, 151/20, 158/15, 160/1, 162/15, 163/15, 163/20, 168/14, 172/12, 175/11, 178/14, 185/2, 187/17, 193/5, 199/2, 209/13, 209/15, 209/16, 209/17, 210/19, 212/1, 217/6, 217/10, 221/19, 221/21, 222/1, 224/10, 239/1, 245/8, 246/12, 249/12, 250/11, 256/16, 261/12, 262/12, 266/1, 266/4, 266/7, 272/18, 274/1, 274/9, 277/8

s.+de 159/16

s.+din 150/15, 155/17, 163/20, 174/14, 197/11, 204/9, 212/1, 212/3, 219/16, 224/16, 242/8, 259/6, 259/12, 263/16, 263/18, 272/6, 273/2

s.+din kiyin 198/15

s.+çe 151/21

siŋil -1- küçük kız kardeş.

s.+imdin 195/16

sip- -1- serpmek.

s.-ti 238/14

sipāhī -1- [Far.] asker.

s.+sidür 252/15

sīrdān -2- [Far.] tok, doymuş.*

s. 227/7

yitilġan s. 227/5

sitem-kār -1- [Far.] zulüm ve haksızlık eden.

s. irdi 156/14

siv- -10- sevmek.

s.-er-min 213/2, 213/3

s.-er-miz 183/17

s.-genim yoḳ 259/4

s.-dim 259/4

s.-düm 259/20

s.-di 260/6

s.-seŋ̑iz 183/17

s.-er kenīzeki 263/5

s.-er irdiler 173/8

sivün- -7- sevinmek.

s.-di 269/17

s.-di 214/15

s.-diler 157/17

s.-diler 176/3

s.-üp 235/16, 236/16, 250/6

sivünç -4- sevinç.

s.+dür 247/2

s.+i 227/16

s.+ige 166/4

s.+idin 183/2

sivüntür- -1- sevindirmek.

s.-üp 234/18

siyün- -1- sevinmek

s.-üp 215/13

siz -175- siz.

s. 146/11, 148/15, 152/6, 153/7, 162/1, 174/18, 175/1, 183/17, 186/9, 202/21, 203/17, 211/5, 214/12, 216/1, 243/12, 248/5, 250/19, 255/5, 259/19, 266/16, 271/9, 277/12

s. birle 232/18

s. bolup 203/18

s.+ni 152/4, 152/5, 153/6, 166/12, 168/9, 168/17, 174/18, 202/16, 204/5, 220/15, 223/7, 224/13, 228/3, 228/7, 232/7, 232/11, 236/17, 239/6, 248/11, 248/15, 257/20, 257/21, 258/2, 258/3, 259/4, 259/15, 259/20, 262/8

s.+ni derd-i 259/18

s.+ni ġamıñgızda 238/20
s.+ni pīşāne-i 146/12
s.+ni sözińgizni 153/8
s.+ni ʿāṣī vü cāfī 255/15
s.+iñg 232/18
s.+iñg birle 232/19
s.+de 175/1
s.+din 174/8, 183/17, 196/21, 204/11, 231/9, 239/5, 244/2, 253/1, 263/10, 271/14, 272/5
s.+dindür 271/14
s.+edür 196/7
s.+ġa 152/10, 152/11, 162/2, 166/4, 175/21, 181/19, 194/7, 207/6, 208/8, 208/19, 228/10, 232/8, 233/2, 243/12, 246/5, 246/10, 261/1, 262/7, 266/5, 272/9, 279/10, 279/13
s.+ge 157/7, 186/9, 222/18, 248/10, 258/15, 275/12
Lūṭnı ġamını s.+çe yimes müdi 165/9
s.+ler 150/16, 164/6, 172/21, 174/7, 176/17, 183/14, 183/15, 183/20, 186/3, 186/13, 195/17, 218/14, 220/17, 228/1, 238/4, 239/12, 246/3, 246/4, 247/18, 251/11, 255/4, 255/14, 277/13
s.+ler birle 168/4
s.+ler ḳılur-sizler 164/4
s.+lerni mekrleriñgizdür 190/4
s.+lerni şerīʿatiñgizge 239/16
s.+lerni 155/20, 163/7, 174/4, 174/9, 186/16, 193/9, 237/10, 239/11, 248/13, 248/14, 255/16, 277/4
s.+lerġa 150/17, 155/19, 161/1, 163/6, 164/7, 167/19, 168/4, 176/5, 182/20, 227/16, 227/17, 236/8, 236/20, 238/2, 271/3, 271/7, 276/12, 276/17, 277/3, 277/14, 278/4
mini s.+lerġa 248/12
s.+lerge 242/20
s.+lerdin 164/4, 239/14, 244/20, 248/13

ṣoḥbet -2- [Ar.] sohbet.
ṣ. ḳıldı 263/6
ṣ. ḳılġanım yoḳ 259/8

soḳ- -2- sokmak.
s.-tılar 152/20
s.-up 152/20

sol -2- sol.
s. 235/10, 255/12
soŋ͡g -81- son, sonra; arka, art.
s. 157/9
alġandın s. 174/5
andın s. 150/2, 161/14, 162/6, 176/18, 182/21, 199/5, 204/9, 208/12, 217/20, 218/5, 220/9, 222/19, 225/9, 228/7, 232/4, 233/1, 233/12, 236/7, 238/19, 238/21, 242/12, 242/14, 242/15, 242/16, 245/9, 245/21, 248/21, 250/5, 251/6, 251/15, 253/3, 256/19, 256/21, 257/1, 257/7, 258/7, 258/12, 264/9, 265/6, 266/20, 268/2, 268/9, 268/14, 271/8, 273/1, 276/1, 276/10, 277/18, 279/16
atasıdın s. 256/21
aydın s. 175/1
aytkendin s. 253/10
bulardın s. 237/15
fāriġ bolgendin s. 255/3
fırṣatıdın s. 203/4
kitkendin s. 248/7
körüşkendin s. 256/1
kündin s. 225/7, 225/15, 225/19, 278/18
müselmān bolġandın s. 256/18
ölgendin s. 224/3
ötkendin s. 177/5
selāmdın s. 162/3, 175/21, 279/10
tapışḳandın s. 247/2
tiggendin s. 201/12
yıldın s. 229/3, 263/19
zamāndın s. 243/14, 250/15
ʿAzīz-i Mıṣrdın s. 217/18
andın s. 224/14, 232/21, 244/18
kündin s. 227/11
oḫlaġandın s. 173/10
soŋ͡gra -4- sonra.
s. 175/7, 200/21, 208/7, 276/13
sor- -96- sormak.
s.-dı 163/5, 163/13, 163/14, 172/1, 174/7, 174/8, 176/14, 192/8, 193/17, 198/19, 202/16, 203/3, 207/21, 216/12, 216/16, 219/2, 221/10, 228/4, 229/17, 229/20, 232/4, 232/7, 236/12, 250/9, 250/12, 256/3, 256/15, 261/17, 264/17, 267/3, 267/6,

267/11, 267/20
söz s.-dı 202/18
s.-dılar 148/10, 148/11, 148/12, 149/6, 149/17, 162/9, 166/19, 171/10, 177/6, 182/3, 189/21, 190/16, 191/2, 214/17, 222/6, 234/18, 234/19, 234/20, 234/21, 235/4, 235/12, 235/13, 235/17, 236/16, 238/7, 238/8, 238/15, 238/19, 240/13, 240/16, 240/20, 241/5, 241/8, 241/11, 241/14, 241/18, 241/21, 244/1, 244/5, 246/9, 247/3, 251/8, 251/12, 252/14, 252/17, 252/19, 252/21, 254/8, 254/13, 255/3, 256/11, 258/6, 258/12
s.-dıñgız mu 191/2
s.-sam 222/20, 259/6
s.-ġıl 229/1
s.-suñg 229/10
s.-uñg 238/8
s.-ġay irdiñgiz 197/2

sora- -16- sormak.
s.-r 229/18
s.-r-siz 153/7
s.-rlar 156/11
s.-dım 191/3
s.-dılar 191/16
söz s.-y 190/10
s.-lük 182/2
s.-ñglar 216/13
s.-p 191/15, 229/13, 236/17
s.-p kilip 149/4
s.-p irdi 222/15
s.-p irdiler 222/20, 253/4
s.-r irdiler 222/11

sorat- -1- sordurmak.
s.-ġanım 230/16

soy- -8- soymak, deriyi yüzmek.
s.-dılar 154/1, 188/14
s.-up 158/19, 159/5, 165/14, 165/17, 170/3
s.-maḳnı 152/5

sök- -1- sövmek, küfretmek.
s.-tiler 151/21

söy- -1- sevmek.
s.-ġay irdim 189/13

söyün- -1- sevinmek.
s.-genleridin 153/17

söz -124- söz, laf.
s. 160/17, 167/17, 172/1,

175/4, 186/14, 192/3, 210/1, 217/19, 224/3, 244/3, 245/1
s. bile 224/18
s. bilen 182/19
ġalaṭ s.+dür 221/4
s. aytıp 223/3
s. ayttı 152/3
s. soray 190/10
s. sordı 202/18
s. sözledi mü 229/20
s.+ni 157/17, 174/5, 177/4, 181/20, 185/18, 188/21, 201/11, 202/19, 230/8, 230/9, 230/13, 235/7, 235/16, 236/11, 238/21, 250/13, 251/2, 253/9, 263/2
bu s.+ni 152/7
ḥaḳāret boladurġan s.+ni 261/8
köp s.+ni uzatmaġıl 168/7
s.+ġa 174/16, 175/14, 274/5
bu s.+ġa 148/17
s.+de 219/14
s.+din 164/2, 164/20, 165/11, 206/6, 258/20, 265/8
s.+üm 216/15, 237/9
s.+ümni 160/21, 185/19, 186/16, 210/18
s.+üŋ̄ 250/10
s.+iŋ̄ 164/9
s.+üŋ̄ni 219/9, 225/7, 226/7
s.+üŋ̄ge 272/21
s.+iŋ̄ġa 187/1
s.+iŋ̄gge 153/13
anasını s.+i bile 159/7
s.+i 217/8, 241/3, 242/4, 242/5, 248/2
s.+i birle 229/8, 262/18, 273/9
s.+in 277/3
s.+ini 174/19, 176/12, 200/18, 216/9, 219/3, 229/7, 230/15
Bāhīlni s.+ini 263/5
Zelīḫānı s.+ini 223/10
s.+iġa 211/12, 218/15, 272/21
s.+imiz birle 223/7
s.+imizni 191/18
s.+iŋ̄iz 224/13
sizni s.+iŋ̄izni 153/8
s.+ler bile 184/8
s.+lerġa 239/21
s.+leriŋ̄ 278/12
mundaġ s.+leriŋ̄ 209/19
s.+leriŋ̄de 192/2

s.+leriŋ͡gdin 211/11
s.+leri 219/12, 225/21, 235/19, 235/21, 261/17
s.+lerni 158/16, 163/8, 163/19, 174/20, 177/14, 177/18, 216/14, 229/5, 230/16, 236/14, 239/4, 267/12, 277/7
bu s.+lerni 149/11
s.+lerini 184/15, 229/15, 240/18, 257/6, 259/1
s.+leriġa 240/11

sözle- -19- söylemek.
s.-r 216/15
s.-r mü 216/14
s.-di 161/4, 232/3, 232/7, 265/15
söz s.-di mü 229/20
s.-ya'lmadılar 239/17
s.-se 243/12, 248/1
s.-mesdin 263/2
s.-p 164/19
s.-gü dik 215/21, 218/18
s.-gün dik 200/18
s.-r irdi 248/2
yalġan s.-mes 241/4
s.-medi 186/7
s.-meŋ͡g 243/12

sözleş- -7- sözleşmek, anlaşmak.
s.-ür-sin 151/21
s.-ür-miz 202/2
s.-gil 202/1
s.-meġıl 232/16
s.-ip irdi 202/1
s.-ip irdiler 234/12
s.-ür irdiler 182/8

su'āl -17- [Ar.] soru.
s. 154/15, 170/10, 178/14, 183/21, 194/3, 204/21, 213/18, 240/1, 246/13, 247/19, 249/3, 254/3, 260/5, 260/12, 260/14, 260/18, 273/12

ṣubḥ -1- [Ar.] sabah.
ṣ. 245/6

sūdā -1- [Far.] alış veriş, ticaret.
s.+ġa 222/18

sūdā-ger -6- [Far.] tüccar.
s. 192/6, 239/11
s.+ler 192/14, 193/10, 193/11
digen s.+ler 148/7

sūdā-gerçilik -1- [Far.+Tr.] tüccarlık.
s. ḳılur irdi 269/8

ṣuffe -1- [Ar.] sofa.

ṣ.+lerde 255/1

sun- -2- sunmak, uzatmak.

boyun s.-mas 227/21

boyun s.-ġan ḫilʿatin kiygen 146/2

ṣunʿ -2- [Ar.] yapış, yapmak.

ṣ.-i Ḫudā 259/5

ṣ.+uñgnı 270/19

ṣunʿferş -1- [Ar.] Allah'ın yaratmış olduğu halı, kilim.

naḳḳāş-ı ṣ. 183/6

sūre -3- [Ar.] sure.

s.-i Yūsufnı 179/4

s.+de 178/18

ṣūret -28- [Ar.] suret, şekil, görünüş; put.

ṣ.-i aṣlīsiġa 169/19

ṣ.-i ḥālni 264/16

ṣ.+i 212/7

ṣ.+ide 167/6

ṣ.+ide bolup 161/6, 173/3, 182/14, 191/21, 203/10, 269/18, 269/21, 270/2, 270/10, 271/16, 272/7, 272/16, 273/1, 273/7, 279/4

ṣ.+ide ḳılıp 161/14

ṣ.+ler 212/13

ṣ.+ler bilen 222/21

ṣ.+lerni 213/14, 215/6

ol ṣ.+lerni 212/13

ṣ.+lerini 212/6, 213/13

ṣ.+lerini ḳıldurdı 156/15

susa- -3- susamak.

s.-dılar 185/9

s.-sa 257/10

s.-p ḳaldılar 173/5

susat- -1- susatmak.

s.-ıp 183/13

susız -1- susuz.

s. 220/20

su(y) -55- su.

s. 147/14, 147/16, 147/19, 147/20, 147/21, 148/1, 148/4, 148/9, 149/1, 150/2, 169/6, 181/15, 185/10, 192/17, 209/9, 250/7, 250/9

arıġ s. 148/5

s. bolur irdi 186/5

s. çıḳmas irdi 200/6

s. izlep 192/16

s. iken 246/19

s. tatmadılar 189/16

s. yoḳ 192/16

s.+nı 187/15, 200/6, 275/5

ḳuduḳnı s.+nı 188/9

s.+ġa 169/2, 169/10, 188/5, 192/16, 199/4, 199/7, 204/16, 275/5

s.+ġa salġıl 199/2

s.+ġa salsalar 171/12

s.+dın 147/21, 191/19, 199/14

s.(suy) aḳışġa 148/3

s.+yı 181/7, 181/14, 278/16

ʿaẕāb s.+yı 154/8

s.+yını 190/14

s.+yıġa 187/14

s.+lar 211/2

s.+lar çıḳıp 200/7

s.+ları 147/19

sübḥān -1- noksanı olmayan, Allah.

yā S. 155/1

sübḥāna'llāh -1- [Ar.] Allah'ı her türlü insani kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim, manasında kullanılan ifade.

s. 155/2

sübḥānehu ve taʿālā -26- [Ar.] noksan sıfatlardan uzak olan yüce Allah.

Ḥaḳ s. 146/3, 154/8, 163/10, 178/12, 179/9, 187/13, 208/13, 208/21, 248/10, 251/6

Ḥażret-i Ḥaḳ s. 146/18, 203/9, 215/4, 220/10

s.+nı 247/6

Ḥaḳ s.+nı 148/6, 178/20, 240/19

Ḥażret-i Ḥaḳ s.+nı 210/10, 246/15, 271/11

Ḥaḳ s.+nı dergāhıġa 219/12

Ḥaḳ s.+dın 155/17, 169/2, 239/4

Ḥażret-i Ḥaḳ s.+dın 152/16

südre- -4- sürümek.

s.-p 185/13, 187/4, 197/8, 264/10

süfre -2- [Ar.] sofra.

s. ḳıldılar 154/1

ol s.+de 154/1

sün̂gek -4- kemik.

çürüġan s. 169/18

s.+leri birle 170/2

s.+lerini 169/19, 257/1

sür- -7- sürmek, sevk etmek; tarla

sürmek.

s.-diler 152/18, 251/6

bıçaḳ s.-diler 152/16

s.-ediler 234/3

s.-ey 185/17

s.-üp 196/5

s.-ġay irdim 189/12

sürt- -3- sürtmek, sürmek.

s.-se 248/21

s.-er irdi 206/18

s.-üp ir-diler 193/8

süt -2- süt.

s. 227/3

s.+ini 173/7

sütūn -1- [Far.] direk.

s.+ını 270/9

süvāre -1- [Far.] binici, ata binen.

s. birle 254/17

süyen- -1- dayanmak, kendini bir şey ile desteklemek.

s.-ip turdı 257/13

Ş

şād -4- [Far.] sevinçli, mutlu.

ş. 208/11

ş. u ḫurrem ḳılġay 208/14

ş. u ḫurrem tutupdur 228/19

ş. u ḫurrem 191/9

şādlıġ/ik -3- [Far.+Tr.] mutluluk.

ş.(şādlik) 228/18, 250/1

ş.+dur 211/12

şādmān -4- [Far.] sevinçli, mutlu.

ş. boldı 206/6

ş. boldılar 220/11

ş. bolup 183/10

ş. ḳılmaḳlik 249/2

şādmāne -1- [Far.] sevinçli, mutlu.

ş. 198/12

şādmānlıġ/ik -2- [Far.+Tr.] mutluluk.

ş.(şādmānlik) 153/11

ş.+dın 208/20

şafalaḳ -1- tokat, şaplak.

ş. urdı 249/6

şafalaḳla- -1- tokatlamak.

ş.-p 254/10

şaflaḳ -1- şaplak, tokat.

ş. urdı 197/7

şāḫ -8- [Far.] dal.

ş. 180/14, 180/15, 180/17

ş. bile 180/15

ş. u butaġım yoḳ 204/10

ş.+nı 180/16

ş.+ı yaşıl 153/20

ş.+ını 176/9

şāhāne -4- [Far.] şahane; hükümdara ait, hükümdarla ilgili.

ş. 199/2, 199/15, 209/8

ş. tonlar 202/2

şāhī -1- [Far.] şaha ait, şahla ilgili.

ş. 200/20

şaḳāyıḳu'n-nuʿmān -1- [Ar.] gelincik çiçeği.

ş. 180/1

şām -2- [Far.] akşam.

ş. 245/6

ş.+ım 209/16

şān -1- [Ar.] şan, şöhret.

ş. u şevketde 200/17

şarāb -2- [Ar.] şarap.

ş. birle 224/2

ş.+ıġa 226/8

şarṭ -5- [Ar.] şart, koşul.

ş. ḳıldılar 263/5

ş. ḳılıp irdi 233/15

ş. bile 194/7

ş.+ım 149/19

ş.+ını 194/13

şāyed -6- [Far.] şayet.

ş. 196/13

ş. ki 160/18, 198/5, 198/7, 246/5, 273/10

şāyeste -1- [Far.] layık.

tuḥfe-i ş. 192/9

şecāʿatlik -2- [Ar.+Tr.] yüreklilik, cesaret.

ş. 179/12, 267/10

şecer -1- [Ar.] ağaç.

ş.+lerde 183/6

şefāʿat -3- [Ar.] şefaat, biri için af dileme.

ş. 191/5

ş.+i bile 231/14

ş.+leri birle 231/15

şefātī -2- [Far.] tokat, sille.

ş. birür irdiler 185/11

ş. urdı 186/7

şefīʿ -1- [Ar.] şefaat eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.

ş. 185/10, 243/1

şefīu'llāh -1- [Ar.] Allah'ın şefaat ettiği.

s. fi'd-dünyā ve'l-āḫiretdür-sin 175/11

şefḳat -2- [Ar.] şefkat.

ş. ḳılġay-siz 195/16

ş. ḳılmaġay-sizler 186/17

şehr -43- [Ar.] şehir.

ş. 169/13, 173/15, 179/20, 180/5, 271/6

ş.-i Ḳarṭūmġa 173/21

ş.+ni 178/9, 254/21

ş.+ġa 162/17, 173/18, 234/6, 254/11, 265/19, 265/21, 267/7

ş.+ġa kirip irdi 206/14

ş.+ge 254/21, 272/7, 272/11, 273/17

ş.+de 172/20, 268/15, 269/12, 274/4

ş.+de imiş-min 181/4

ş.+din 168/20, 243/2, 265/10, 266/20

mini ş.+imġa 236/9

ş.+ini 175/15

ş.+iġa 177/7, 178/7, 262/10, 268/15, 277/19, 278/1

ş.+ide 173/20

Medyen ş.+ide 276/7

ş.+ideki 269/5

ş.+leri 160/8

ş.+leriġa 167/3

şehvet -3- [Ar.] şehvet, cinsel istek, tutku.

ḥırṣ u ş. 214/19

ş.+ni 215/7

ş.+ġa 170/12

şehvetlik -1- [Ar.+Tr.] şehvetli, istekli.

ş.+dür 170/12

şeker -1- [Far.] şeker, tatlı.

ş.+im 196/14

şekūrī -1- [Ar.] çok şükredenlerden

ş. 159/9

şekve -1- [Ar.] şikayet, memnuniyetsizlik.

ş.+ler ḳılıp 197/3

şems -1- güneş.

ş. 181/10

şerāfet -3- [Ar.] şerefli olma.

ş.+idin 192/10, 230/9

ş.+leridin 166/17

şerāfetlik -1- [Ar.+Tr.] şereflilik.

ş. 161/8

şerbet -1- [Ar.] şerbet.

ş. 220/11

şerī'at -8- [Ar., ç.] şeriat, din kaideleri.

ş. 260/4, 268/14, 277/20

ş.+nı 154/5

ş.+da 260/12

ş.+imizde 232/17, 239/16

sizlerni ş.+iñgizge 239/16

şerīf -2- [Ar.] şerefli, mübarek.

kelime-i ş.+ni 163/12

ism-i ş.+lerini 222/15

şerm -4- [Far.] utanma.

ş. 217/8

ş. tutmap-sin 217/3

ş. ü ḥayānı 180/7, 203/20

şermende -3- [Far.] utangaçlık.

ş.+dür-miz 248/15

ş. ḳılmasun 195/3

ş. ḳılayazdı 219/6

şerm-sār -1- [Far.] utangaç.

ş. ḳıldı 190/16

şerr -4- [Ar.] kötülük, fenalık.

ş.+idin 168/10, 226/4

ḫatunlarnı ş.+idin 219/15

ş.+iñgdin 218/21

şeş- -1- acele etmek.

ş.-meñg 152/17

şevket -1- [Ar.] büyüklük, heybet.

şān u ş.+de 200/17

şeydā -6- [Far.] aşktan aklını kaybetmiş, divane.

ş. 200/17

ş. boldı 200/18

ʿāşıḳ u ş. boldı 203/8

ʿāşıḳ u ş. bolup 202/12

şīfte vü ş. bolur irdi 200/2

vālih ü ş. bolur irdi 209/3

şeyṭān -45- [Ar.] şeytan.

ş. 151/12, 151/13, 161/6, 161/8, 161/11, 181/20, 192/1, 214/20, 221/16, 269/14, 269/16, 270/8, 272/11, 272/16, 272/17

ş.-ı laʿīn irdi 173/11

ş.-ı laʿīn 151/19, 161/14, 272/11

ş.-ı laʿīnni 219/21

ş.-ı ʿaleyhi'l-laʿneni 156/9

ş.-ı ʿaleyhi'l-laʿne 151/14, 151/17, 156/5, 160/19, 161/16, 182/13, 182/16, 191/20, 270/5, 272/7, 272/10

ş.-ı ʿaleyhi'l-laʿneni ṣabr u ṭāḳatı 151/10

ş. bile 215/5, 219/6

ş.+dur 152/2, 272/20

ş. irdi 275/14
ş.+nı 161/7, 220/3, 226/4, 278/6
ş.+ġa 161/15, 173/12

şifā -3- [Ar.] şifa.
ş. tapḳay 188/5
ş. tapsam 173/6
ş. taptılar 173/7

şīfte -3- [Far.] kaçık, düşkün, tutkun.
ş. ḳılmaḳ üçün 183/18
ş. vü şeydā bolur irdi 200/2
ş. vü şeydā 200/17

şikāklik -1- [Ar.+Tr.] anlaşmazlık.
ş. ḳılıp 242/9

şikār -1- [Far.] av.
ş.+ġa 149/16

şikāyet -3- [Ar.] şikayet.
ş. ḳıldılar 160/20
ş. ḳılıp 229/20
ş. ḳılmadım 248/13

şikest -1- [Far.] kırılmış.
ş. taptı 267/17

şimāl -12- [Ar.] kuzey, kuzeyden esen rüzgar.
ş. 170/4, 170/7, 197/21, 198/1, 227/8, 257/17, 278/19
ş. birle 178/5
ş. yörüp 178/5
ş.+ġa 170/1, 257/16
ş.+din 198/2

şimşīr -3- [Far.] kılıç.
ş. bile 182/11
ş. tartıp 243/5
ş.+ini 182/12

şiʿr -1- [Ar.] şiir.
ş. 184/21

şīr -4- [Far.] aslan.
ş. 185/20
ş.+ni 241/19
ş.+ġa 241/19, 241/20

şirā -1- [Ar.] satın alma.
beyʿ ü ş. ḳıldılar 194/6

şīrīn -2- [Far.] şirin, tatlı.
tatlıġ ş. 246/19
ş. boldı 188/9

şitāb -1- [Far.] acele, sürat, çabukluk.
ş. ḳıldı 181/1

şol -66- şu.
ş. 148/1, 154/17, 156/8, 163/8, 165/4, 165/17, 169/3, 169/19,

173/11, 175/4, 175/20, 181/12, 184/5, 185/12, 186/14, 190/9, 190/21, 192/19, 193/17, 201/11, 203/21, 204/11, 204/12, 207/3, 211/5, 213/14, 216/6, 219/5, 222/9, 228/17, 243/18, 245/1, 246/3, 248/1, 255/9, 256/6, 259/17, 266/15, 266/20, 269/3, 271/7, 272/15, 274/4, 278/15, 279/4, 279/14
ş. 165/14
ş. bulutnı 154/12
ş. eṣnāda 250/21
ş. miḳdār 155/3
ş. oġlum 151/4
ş. öyümdin 156/15
ş. vaḳtġaça 166/8, 230/2, 242/7, 274/12
ş. yirdin 239/18
ş. zamān 149/11, 157/21
ş.+dur 203/4, 203/7, 203/15, 203/16, 234/2
ş. irdi 223/20
ş. iken 195/11

şöhret -3- [Ar.] şöhret, ün, ad yapma.
ş. boldı 168/15, 249/21
ş. ḳılmaġay irdim 201/12

şu -32- şu.
ş. ḳadar 236/6
ş.+nı 151/2, 165/14, 190/19
ş.+nıñ birle 271/5, 275/16
ş.+nda 244/2
ş.+nda irdi 154/5
ş.ñda 208/19, 211/1, 219/8
ş.ñda irdi 202/9
ş.+ndın 207/1, 209/12
ş.+nça 155/5, 160/21, 190/21, 241/7, 241/17
ş.+nça cehāletler 164/13
ş.+nça yıldın 228/1
ş.(şundaġ) 148/13, 158/17, 189/8, 211/4, 225/17, 225/18, 244/3, 245/3
ş.(şundaġ) bolsa 230/1
ş.(şundaġ) bolup turġan eṣnāda 170/8
ş.(şundaġ) turupdur 206/1

şufre -1- [Ar.] kirpik.
ş.+lerini 188/10

şūḫ -1- [Far.] oynak kadın.
ş. irdiñizler 247/18

şuḳun -1- atın ayak sesi*

ş.+ı birle 257/16

şūm -2- [Far.] şom, uğursuz.

ş. 177/11, 206/5

şūmluġ -1- [Far.+Tr.] uğursuzluk.

ş.+ıdın 186/17

şükr -13- [Ar.] şükür.

ş. 259/9, 259/15, 273/14

ẕikr ü ṣenā vü ş.+iñgni 270/20

ş. ḳıldı 267/2

ş. ḳıldılar 149/4, 157/13, 195/1, 270/3, 270/5, 275/8

ş. ḳılmaḳ 273/16

ş.+ler ḳılur irdi 259/10

şükrāne -3- [Ar.] şükran alameti, iyilik bilme.

namāz-ı ş. 220/9

ş. üçün 252/7

ş.+siġa 157/17

T

tā -5- [Far.] kadar, dek, değin.

t. 156/6, 178/18, 199/5, 199/12, 219/20

taʿaccüb -3- [Ar.] şaşakalma.

t. 216/14

t. ḳılıp turur irdim 181/8

t. ḳılur musin 166/9

taʿālā -188- [Ar.] yüce, ulu.

t. 171/3, 226/14

Allāhu t. 175/8, 199/6, 206/5

Ḥaḳ t. 228/19

Ḫudāy t. 146/19, 147/13, 150/1, 150/5, 152/21, 153/7, 153/21, 154/11, 155/19, 157/1, 157/7, 159/4, 160/6, 160/13, 162/2, 162/8, 163/6, 164/7, 165/9, 166/4, 166/11, 166/17, 168/5, 169/11, 170/8, 171/8, 173/3, 175/21, 176/21, 177/8, 177/21, 178/4, 180/6, 180/13, 182/15, 186/11, 186/16, 187/16, 187/17, 187/19, 190/10, 198/5, 198/16, 199/10, 199/12, 203/11, 204/7, 204/11, 204/16, 208/15, 218/12, 221/15, 221/18, 226/3, 226/5, 228/18, 230/17, 231/15, 234/15, 239/3, 240/20, 242/10, 244/15, 244/17, 245/7, 245/18, 248/10, 248/13, 255/11, 256/15, 256/16, 257/6, 257/16, 259/10, 261/1, 261/8, 262/7,

262/12, 265/11, 267/1, 267/6, 267/13, 268/9, 268/10, 269/2, 269/21, 270/4, 270/11, 271/13, 272/6, 273/12, 274/14, 274/16, 275/1, 275/13, 275/18, 276/4, 276/10, 277/3, 277/4, 277/12, 277/14, 278/2, 278/15, 279/2, 279/4, 279/10
Ḫudāy t. üçün 279/9
Ḫudāy t.+nı 163/11, 164/7, 166/9, 168/9, 170/6, 174/4, 178/5, 179/16, 198/18, 202/4, 208/8, 208/14, 210/14, 213/3, 221/16, 234/9, 262/8, 264/6, 268/13, 269/19, 272/9, 272/14, 273/8, 273/12, 274/14, 276/15, 278/5, 278/6, 278/8, 279/12, 279/13
yaratġan Ḫudāy t.+nı 262/13
Ḫudāy t.+nı emriġa 162/10
Ḫudāy t.+nı emrini 277/2
Ḫudāy t.+nı ḥükmin ḳılmaġım 153/8
t.+nı 215/15
Ḫudāy t.+ġa 178/3, 198/4, 201/14, 234/21, 237/4, 257/14, 259/15, 265/8, 267/2, 267/6, 269/11, 272/1, 276/11, 277/9
Ḫudāy t.+ge 268/5
t.+dın 171/2
Allāhu t.+dın 146/13
Ḥaḳ t.+dın 222/16
Ḫudāy t.+dın 151/1, 153/6, 164/10, 214/18, 246/20, 247/4, 248/14, 251/20, 254/5, 255/13, 269/4, 269/16, 270/7, 270/14, 271/17, 273/1, 277/3

ṭaʿām -35- [Ar.] yemek, yiyecek.
ṭ. 165/19, 179/17, 188/6, 190/20, 209/9, 218/3, 220/10, 226/20, 238/6, 238/7, 238/10, 246/19, 269/6, 273/17, 274/1
āb u ṭ. 223/19
loḳma ṭ. 189/16
ṭ. birür irdiler 154/1
ṭ. pişürüŋ̂ 167/11
ṭ. tüşürdi 191/15
ṭ. yimesler 166/2
ṭ. yimey bolup 180/5
ṭ. yise 209/8
ṭ. yiseler 180/1
ṭ. ḳılıp 244/11

ṭ. ḳılıp-sin 270/18
ṭ.+nı 173/7, 244/14
ṭ.+ġa 166/1
ṭ.+dın 165/19, 165/20, 255/3
ṭ.+lar 220/14
ṭāʿat -13- [Ar.] taat, ibadet.
ṭ. 169/15, 259/11
ṭ. ḳılıp 207/3
ṭ. ḳılmegey irdi 269/15
ṭ. ḳılur irdiler 272/1
ṭ. u ʿibādet ḳılurlar 234/21
ṭ.+ni 269/15
ṭ.+ġa 269/19, 270/1, 279/8
ṭ.+ke 270/5
ṭ.+ige 260/1
ṭ.+leri 269/13
tāb -3- [Far.] güç, kuvvet, takat.
t. u ṭāḳat ḳıla'lmadı 211/7
t. u ṭāḳat 271/19
t. u ṭāḳatları yoḳ irdi 150/13
ṭabaḳ -7- [Ar.] tabak.
ṭ. 188/6, 218/3, 238/5, 238/13
ṭ.-ı nūrlarıda 253/13
ṭ.+da 232/18
ṭ.+lar 218/8
tābān -1- [Far.] ışıklı, parlak.
āftāb-ı t. 147/17
taban -1- taban, ayak altı.
idiş t. boldı 169/6
ṭabīb -4- [Ar.] tabip, doktor.
ṭ. 161/15, 272/9
ṭ. ḫatun 161/14
ṭ.+dür-min 272/8
ṭabīblik -1- [Ar.+Tr.] doktorluk.
ṭ. ḳıldı 161/15
taʿbīr -27- [Ar.] tabir, yorum.
ʿilm-i t. 208/21
ʿilm-i t. irdi 222/3
t. itmek 179/11
t. ḳıldılar 227/16
t. ḳılġuçılarnı 263/8
t.+ni 225/16, 227/12
t.+i 222/2, 228/10, 254/1, 268/4
t.+i yoḳ 225/13
t.+ini 192/8, 192/11, 222/1, 225/1, 225/6, 226/19, 227/9, 227/10, 227/21, 228/3, 229/6, 232/7, 260/3
tüşni t.+ini 228/16
t.+lerini 228/21
taʿbīrçi -1- [Ar.+Tr.] tabirci.

t. 192/8

tābiş -1- [Far.] parlayış, parıldayış.

t. birip turupdur 146/9

ṭabl -1- [Ar.] davul.

ṭ. uruñglar 267/14

tābūt -6- [Ar.] tabut, sandık.

t. 261/2, 261/5

t.-ı sekīnede 154/2

ol t.+nı 154/2

t.+ġa 261/5

taḫte-i t.+ke 224/1

tāc -11- [Far.] taç.

t. 227/18, 231/7, 231/19

altun t. 199/16, 202/3

t. bile 202/11

t. u devlet 200/17

t. u devletleridin 164/18

t.-ı muraṣṣaʿ 181/5, 200/20

t.+larını 248/4

tāc-dār -1- [Far.] taç sahibi, padişah.

t.-ı pādişāhlar 159/3

taġ -20- dağ.

t. 147/19, 182/12

t.+nı 170/5, 184/3, 271/3

bir t.+nı 154/10

tört t.+nı 170/2

t.+nı ağırlıġıça 154/17

t.+ḳa 182/12

biş t.+dın 154/14

bu biş t.+dın 154/15

biş t.+dın taş 154/16

t.+ıġa 147/20, 152/4, 155/18

Ebū Ḳubeys t.+ıdın 155/8

Merve t.+ıdın 147/21

Ṣafā t.+ıdın 147/20

t.+larda 233/4

taḥammül -1- [Ar.] tahammül, sabır.

ṣabr u t. 221/18

ṭahāret -2- [Ar.] temizlik, temizlenme.

ṭ. ḳıldurup 184/19

ṭ. ḳılsa 204/15

taḥiyyet -6- [Ar.] uzun ömür dileme, hayır dua etme.

t. 252/16, 254/7

254/5, 254/6,

secde-i t. irdi. 254/7

selām u t.+nı 237/16

taḥsīn -3- [Ar.] güzelleştirme.

t. 232/3

t. ḳılıp 218/19

t. ü āferīnler ḳıldı 256/7

taḫt -13- [Far.] taht.

t. 176/11, 181/4, 203/2, 227/18,
235/8, 238/12
t. u baḫt 210/6
t.-ı ʿizzet 200/16
t.+ke 248/7, 248/16, 264/3
t.+ıdın 224/1
t.+larıġa 253/20

taḫte -1- [Far.] tahta, levha.
t.-i tābūtke 224/1

tā in ki -1- [Far.] o zamana kadar.
t. 216/5

ṭāḳ -1- [Ar.] kubbe, bina kemeri.
ṭ. 200/11

tak -1- asma, bağ kütüğü.
t. 225/3

ṭāḳat -24- [Ar.] takat, güç, kuvvet.
ṣabr u ṭ. 221/6
tāb u ṭ. 271/19
ṭ. ḳalmadı 189/18, 197/16
ṭ. ḳıla'lmadı 216/9, 220/21
tāb u ṭ. ḳıla'lmadı 211/7
ṭ. ḳıla'lmadılar 240/6
ṭ. ḳıla'lmadım 274/13
ṭ. ḳıla'lmas irdi 209/8
ṭ. ḳıla'lmas irdiler 278/18
ṭ. ḳıla'lmas 270/14
ṭ. ḳılar-min 184/11
ṣabr u ṭ. ḳıldım 274/12
ṭ. ḳılıp 179/21
ṭ. ḳılur-min 239/5
ḳandaġ ṭ. ḳılur-min 146/16
ṭ.+ı 215/21
ṣabr u ṭ.+ı 266/2
şeyṭān-ı ʿaleyhi'l-laʿneni ṣabr u ṭ.+ı 151/10
ṭ.+ı bolmasun 212/2
ṭ.+ı ḳalmadı 200/18
ṣabr u ṭ.+ı yoḳ 150/16
tāb u ṭ.+ları yoḳ irdi 150/13

taḳdīr -2- [Ar.] takdir, yazgı.
t.-i ilāhī 195/11
t. ü ḳażā 225/18

taḳı -2- ve, da/de, dahi.
t. 211/9, 245/4

taḳıl- -1- takılmak.
t.-ġan 264/4

taḳrīr -2- [Ar.] beyan etme.
t. ḳıldı 225/5, 244/5

taḳsīm -2- [Ar.] bölme, parçalama.
t. ḳılıp 237/6, 264/11

tala -2- tane, tel.
t. 170/8

t.+sını 275/16

ṭalāḳ -3- [Ar.] boşama, talak.

ṭ. ḳılayın 272/3

ṭ. ḳıldılar 149/11

ṭ. ḳılur-siz 149/12

talaş -1- dalaşmak, kavga etmek.

uruş t. ḳılsalar 271/15

talaş- -3- yağma olmak, münakaşa etmek.

t.-tılar 173/4

t.-ıp 225/12

t.-maŋglar 271/15

ṭaleb -3- [Ar.] isteme, istenme, dileme.

ṭ. ḳıladurlar 208/5

ṭ.+iŋg 251/3

ṭ.+ide 192/12

taʿlīm -3- [Ar.] talim, öğretme, öğrenme.

t. birdiler 204/13, 277/21

t. üçün irdi 260/15

tam -1- dam, çatı.

t. 215/3

tam- -2- damlamak.

t.-ıp 243/9

t.-madı 169/6

ṭamaʿ -4- [Ar.] aşırı istek, hırs, tama.

ṭ. ḳılıp 162/21, 262/16

ṭ. ḳılmaġıl 210/13

andaġ ṭ.+nı 223/9

tamaġ -1- damak.

t.+ıdın 209/9

tamām -19- [Ar.] tamam, tam, tamamlanmış.

t. 177/7, 205/20, 245/18, 270/3

t. boldı 155/10, 164/15, 173/19, 177/9, 204/20, 212/8, 233/5, 260/17, 261/4, 263/11, 266/13, 274/20

t. ḳıldılar 162/16

t. ḳılıp 175/13, 246/6

tamām-ʿālem -1- [Ar., ç.] kainatın tamamı.

t.+ġa 180/10

tamām-aʿżā -1- [Ar., ç.] bütün organlar.

t.+ları 196/2

tamām-beden -1- [Ar., ç.] bütün beden.

t.+leriġa 270/16

tamām-Mışr -1- [Ar., ç.] Mısır'ın tamamı.

t. 255/2

tamur -1- damar.

t.+ını 202/14

tañg -11- tan, şafak.

t. 168/19, 169/9, 226/13

t. atar 277/16

t. atarda 168/18

t. atġunça 168/18

t. atḳunça 173/4

t. atmasdın 167/12

t. attı 169/10, 192/14

tan- -2- inkar etmek, reddetmek.

t.-dılar 241/4

t.-ġaylar 242/11

ṭaʿne -1- [Ar.] ayıplama, çekiştirme.

ṭ. ḳıladurlar 246/20

ṭaʿne-derāz -1- [Ar.+Far.]

zebān-ı ṭ. ḳılurlar 223/19

tanı- -10- tanımak.

t.-dı 176/12, 234/10, 262/10, 264/17

t.-may 198/12

t.-p bolmaydurġan bolupdur 149/3

t.-madılar 234/10, 234/11, 234/12, 254/19

tañgla -13- yarın, ertesi gün.

t. 184/12, 199/2, 202/2, 202/5, 202/6, 202/7, 204/5, 231/14, 277/14

t.+sı 202/2, 251/11, 270/3

tansuḳ -1- nefis, muhteşem.

t.+raḳıdur 178/17

tanu- -4- tanımak.

t.-r musin 267/19

t.-dı 203/14

t.-dılar 248/9

t.-p 157/19

tanuş -1- tanış, tanışmış olmak.

t. boldılar 224/21

tanuş- -1- tanışmak.

t.-tılar 249/20

tap- -59- bulmak; kabul etmek; muradına ermek.

t.-ar-min 202/16, 244/20

t.-ar-sin 202/16

ṣıḥḥat t.-ar 156/13

teskīn t.-ar 221/12

t.-ar-miz 244/19

t.-ar-miz 247/9

t.-arlar 156/7, 156/9

t.-tım 193/5, 247/4, 265/21

t.-tı 173/16, 192/16, 207/17, 230/10

ḫaber t.-tı 267/5
ī̇zā t.-tı 271/18
ḳarār t.-tı 155/10
kerāmet t.-tı 230/10
ṣıḥḥat t.-tı 269/3
şikest t.-tı 267/17
teskī̇n t.-tı 159/10
vefāt t.-tı 260/2
t.-tın͡gız 247/3
t.-tılar 149/4
şifā t.-tılar 173/7
şifā t.-ḳay 188/5
t.-ḳay-siz 246/4, 246/13
t.-ḳaylar 153/19
t.-ḳaylarını 246/1
şifā t.-sam 173/6
t.-san͡g 191/6
t.-ġıl 173/16
t.-a'lmay 155/7, 273/17
t.-ıp 159/5, 190/8, 194/2, 199/20, 240/8, 243/20, 271/5
feraḥ t.-ıp 183/10
t.-ıp kilelik 191/1
t.-ar irdi 221/10
t.-a'lmas irdi 205/7
t.-a'lmas irdiler 182/1
tedbī̇r t.-a'lmay yörür irdiler 182/2
necāt t.-mas 213/10
ʿilāc t.-a'lmadı 211/8
t.-a'lmadılar 269/5
t.-madılar 147/21, 148/1, 184/12, 269/5

tā-bāre -1- karşılık, karşılığında
t. 217/12

tapıl- -1- bulunmak.
t.-sun 191/6

tapış- -7- buluşmak.
t.-ur-sin 189/21
t.-ur 242/6
t.-urlar 240/18
t.-ıp 172/19, 183/1
t.-ḳandın son͡g 247/2
t.-ḳan bolsa 246/4

tapşur- -18- ulaştırmak, teslim etmek.
t.-ur 204/7
t.-dım 162/15
t.-dum 184/16, 185/3, 233/2
t.-dı 196/1, 232/15, 256/18, 266/13, 267/10
t.-dılar 194/15
t.-ġay-miz 237/3

t.-ay 231/5, 266/1

t.-ayın 204/6

t.-uŋ͡ğ 232/12

t.-up 195/2

t.-may mudılar 186/9

tar -1- dar, küçük.

t. bolur 252/4

tara- -8- taramak.

t.-dılar 231/6

gīsūlarını t.-ġıl 151/5

t.-p 150/3, 150/4, 184/20, 199/8

t.-r irdi 209/7

t.-maḳ bolsa 209/7

ṭaraf -26- [Ar.] taraf, yön.

bir ṭ. 154/21

ṭ.+ġa 155/18, 170/4, 170/10, 192/16, 200/11, 212/6, 212/13, 213/14, 243/8, 267/4, 267/17

ṭ.+da 256/11

ṭ.+dın 160/12, 271/21

ṭ.+ıŋ͡ğġa 219/2

ṭ.+ıġa 147/19, 148/7, 156/20, 163/7, 263/8, 268/3, 268/9

ṭ.+ıdın 148/7

tāre -1- [Ar.] defa, kere.

her t. 205/8

tarıġ -2- çift, tarla.

t. 205/6, 229/2

ta'rīf -7- [Ar.] tarif.

t. 201/21, 266/9

t. ḳılar-min 180/6

t. ḳıldı 200/15

t. ḳılġan birle 180/4

t.+iġa 200/13

t.+ler birle 251/8

ṭarīḳ -1- [Ar.] yol, usül, yöntem.

ṭ.+ḳa 148/1

ṭarīḳa -1- [Ar.] yol, yöntem.

ṭ. 256/7

tarḳa- -1- dağılmak, saçılmak.

t.-p 222/2

tarlik -1- darlık, sıkıntı.

t.+de 178/21

tart- -47- tartmak; çekmek; sürmek; getirmek.

t.-ar-sin 210/18

t.-ar 243/14

t.-ar-miz 224/1

t.-adur-min 211/16 t.-dım 196/12

t.-tım 239/2

t.-tı 181/17, 192/21, 193/1, 206/15, 244/17
t.-tılar 147/13, 167/9, 193/2
miḫnet ü meşaḳḳat t.-tılar 204/21
naʿre t.-tılar 176/19
t.-aydur 243/12
t.-ay-sizler 243/5
t.-sun 202/6
t.-ın͡glar 205/16
t.-ıp 175/5, 184/4, 188/18, 192/17, 193/2, 193/7, 203/4, 210/1, 243/6, 244/6, 257/17, 266/13, 267/15, 270/9
naʿre t.-ıp 176/19
ṣayḫa t.-ıp 195/14
t.-ıp alurmiz 168/8
t.-ar ḫālde 152/12
t.-ḳan 242/7
t.-ar irdi 223/12
t.-maġan irdi 270/13
t.-ıp irdiler 205/17
t.-a'lmas-sin 160/1
naʿre t.-a'lmadım 243/17
t.-a'lmadı 243/14
t.-a'lmadılar 193/2

tās -23- [Ar.] tas, su kabı.
t. 240/13, 240/14, 240/16, 240/17, 240/21, 241/4, 241/5, 241/8, 241/11, 241/14, 241/18, 241/21
t.+nı 240/11, 240/12, 240/16, 240/20, 241/4, 241/8, 241/11, 241/14, 241/21

taṣarruf -2- [Ar.] malik ve sahip olma, kullanma.
t. ḳılsan͡g ḳılġıl 232/15
t.+ımdadur 232/8

taş -43- taş.
t. 152/3, 154/15, 154/20, 155/5, 155/8, 169/13, 187/14, 198/2, 255/21, 276/13
biş taġdın t. 154/16
t. bolsa 186/5
t. kiltürgil 154/14
t. bile 258/15
t. birle 152/2, 256/6
t.+nı 149/20, 153/3, 154/18, 154/19, 154/20, 169/11, 182/11, 241/9, 256/2, 256/6
emānet t.+nı 155/6
t.+nı üstiġa 155/4

t.+ġa 149/20, 162/13
t.+ḳa 153/5
t.+ḳa çaptılar 153/3
t.+da 276/14
yi͡ngil t.+da 276/14
t.+dın 182/10, 261/2, 261/4
t.+ıġa 256/1
t.+ıdın irdi 169/12
t.+lar 154/15
t.+larġa 185/13

taş- -1- taşmak.
t.-ar 260/17

taş-bārān -1- [Tr.+Far.] taş yağmuru.
t. ḳılıp 277/1

taşı- -1- taşımak.
t.-dılar 154/19

taşḳarı -5- dışarı.
t. 165/18, 263/12, 264/10
t.+da 215/20
t.+dın 212/10

taşla- -15- dışarı atmak, çıkarmak, atmak.
t.-r-miz 187/3
t.-dım 264/20
t.-dı 196/14, 196/15, 196/16
t.-dılar 256/2
t.-n͡glar 156/18
t.-p 185/6, 196/4, 203/20, 211/3, 250/13, 272/5
t.-r irdim 177/13
t.-makçı boldılar 273/7

tat- -1- tatmak.
su t.-madılar 189/16

tatdur- -1- tattırmak.
t.-dın͡g 217/10

tatlıġ -4- tatlı.
t. bolmaġı 233/11
t. bolur 247/1
t. nān 233/10
t. şīrīn 246/19

ṭavāf -7- [Ar.] tavaf, etrafının dolanma.
ṭ. ḳılġalı 156/6
ṭ. ḳılın͡glar 155/20
ṭ. ḳılıp 156/8, 156/10
ṭ. ḳılsa 154/17
ṭ. ḳılsunlar 156/18
ṭ. ḳılur irdiler 154/8

tavan -2- taban, ayak.
ikki t.+ların 148/2
ikki t.+larını 148/3

ṭavar -3- mal, mülk, eşya.

māl u ṭ. u tivedin 261/18

ṭ.+nı 251/15

ṭ.+ıġa 270/6

tavṣīf -2- [Ar.] vasıflandırma, niteleme.

t. ḳıldı 202/1

t. ḳılur-sin 266/9

ṭāvus -2- [Ar.] tavus kuşu.

ṭ. 169/21, 170/11

ṭāvus-mest -2- [Ar.+Far.]

ṭ. dik 200/20, 212/9

tav(u)ş -5- ses.

t.+ın͡g 243/16

t.+un͡gnı(tavşun͡gnı) 158/18

t.+ı dik 158/18(tavşı)

t.+ı 243/14

t.+ını 221/11

tavuşḳan -2- tavşan.

t. 265/13

t.+nı 265/13

tayaġ/ḳ -10- dayanak; değnek.

t.(tayaḳ) 235/11

on t.(tayaḳ) urġıl 221/8

t.(tayaḳ) urmasam 274/6

yüz t.(tayaḳ) urmasam 275/15

t.+larını 176/8

t.+ları(tayaḳları) 180/21, 181/1

t.+larını(tayaḳlarını) 180/21

t.+larıġa(tayaḳlarıġa) 181/1

ṭāyife -1- [Ar.] bölük, taife.

yaman ṭ. 164/11

ṭayy -3- [Ar.] dürüp bükme; atlama, üzerinden geçme.

ṭ. ḳılıp 236/15, 243/20, 245/19

ṭayyār -7- [Ar.] uçucu, uçan.

ṭ. boldı 156/4

ṭ. ḳıldılar 259/2

ṭ. ḳılın͡g 162/10

ṭ. ḳılıp 203/2, 210/3, 220/14, 252/9

taẕarruʿ -1- [Ar.] yalvarma.

t. ḳıldılar 169/8

tāze -3- [Far.] taze, körpe.

sebz ü ter ü t. 227/5

t. vü pākīze 197/17

t. iken 216/19

taʿẓīm -3- [Ar.] yüceltme, ululama.

t. ü tevāżuʿ birle 238/11

t. ü tevāżuʿ 165/12

t. ḳıldı 149/18

taʿziyet -1- [Ar.] taziyet.

t. tutarlar 195/13

tebārek ve taʿālā -1- [Ar.] noksanlıktan münezzeh olan yüce Allah.
t. 237/3

tebessüm -3- [Ar.] tebessüm, gülümseme
t. ḳılıp 218/16
t. ḳılur irdiler 236/14
t. ḳılur 183/5

tebre- -1- kımıldamak, oynamak.
t.-di 185/17

tedbīr -4- [Ar.] hile.
aytmaġan ʿarż ḳılmaġan t. ḳalmadı 211/20
t. tapa'lmay yörür irdiler 182/2
t.+i 229/1
t.+ini 228/21

tefāvüt -1- [Ar.] fark.
t. 252/5

tefekkür -1- [Ar.] tefekkür, düşünme.
t. 253/15

teferrüc -1- [Ar.] açılma, ferahlama, gezinti.
t. ḳılup irdiler 253/13

tefsīr -2- [Ar.] tefsir, şerh.
t.+de 214/8, 244/10

tegirmen -2- değirmen.
t. 255/21, 256/1

tekbīr -2- [Ar.] "Allahu ekber" anlamında kullanılan tabir.
t.+ni 153/18, 153/19

teklīf -1- [Ar.] teklif.
t. ḳıldıŋ͡ġ mu 211/20

tekẕīb -1- [Ar.] yalanlama.
t. ḳıldılar 279/2

temāşā -8- [Far.] temaşa, seyir.
t. ḳılġıl 170/3
t. ḳılıp turġanlarını 153/3
t. ḳılıp 211/5
t. ḳılmay-sin 210/5
t. ḳılsunlar 176/3
t. ḳılur irdiler 253/14
t. ḳılur 253/13
t.+ġa 199/21

temür -2- demir.
t. birle 264/9
t.+leriġa 222/2

ten -4- ten, vücut, beden.
t. 251/13
t. birle 202/21
t.+imni ḫūblıġı 209/21
t.+imdeki 212/3

teŋ͡ġ -6- denk, eşit, benzer.

t. 153/13, 180/15, 180/17

t. boldılar 194/17

t. bolup 217/20, 219/19

teŋge -2- tane.

t. boldı 205/8

t. irdi 205/8

teŋglik -1- denklik, eşitlik, benzerlik.

t. 160/1

tennūr -2- [Ar.] fırın, tandır.

t. 225/10

t.+larnı 225/10

tepren- -1- deprenmek, hareket etmek, kıpırdanmak.

t.-üp 152/12

ter -1- [Far.] yaş, ıslak, rütubetli.

sebz ü t. ü tāze 227/5

terāzū -6- [Far.] terazi.

t. 181/16, 205/16, 276/16

t. tutup 205/17

t.+ġa saldılar 205/18

t.+da 276/13

terġīb -1- [Ar.] isteklendirme, hevese getirme.

t. ḳıldım 218/20

terk -1- terk, çabuk, tez, derhal.

t. ḳılsek 276/19

tersendelik -1- [Far.+Tr.] korkaklık, ürkeklik

t.+din 190/2

tesbīḥ -2- [Ar.] Allah'ı övme.

t.+lerini 176/8

İdrīs ʿaleyhi's-selāmnı t.+lerini 208/4

teselli -1- [Ar.] teselli.

t.-i ḫāṭır birġıl 189/20

teʿşīr -5- [Ar.] tesir, alamet, nişan bırakma.

t. 186/5

t. ḳılmadı 211/14, 277/6, 277/11

t.+idin 197/14

teskīn -4- [Ar.] teskin etme, sakin kılma.

t. 221/9

t. tapar 221/12

t. taptı 159/10

t.-i ḫāṭır birdi 203/8

teslīm -2- [Ar.] teslim, iade etme.

t. 252/15

t. ḳıldı 268/8

teşrīf -2- [Ar.] teşrif, şereflendirme.

t.+i birlen 261/15

t.+in alġan 157/3

teşvīş -2- [Ar.] karşılık.

t. birmen͡g 266/5

t. birmen͡gler 167/17

tevaḳḳuf -1- [Ar.] durma, duraklama.

t. ḳıldı 192/11

tevāżuʿ -2- [Ar.] tevazu, alçak gönüllülük.

taʿẓīm ü t. 165/12

taʿẓīm ü t. birle 238/11

tevbe -6- [Ar.] tövbe.

t.+ġa 210/16

t. 169/8

t. ḳıldılar 244/14

t. ḳıldım 165/11

t. ḳılıp 245/11

t. ḳılsun 198/4

tevellā -2- [Ar.] yanaşma, yaklaşma.

t. ḳıldım 258/14

t. ḳılıp 248/2

teʾẖīr -1- [Ar.] tehir, gecikme.

t. ḳılman͡g 152/15

tıḳıl- -1- tıkılmak.

ḳızıllıḳ t.-dı 186/7

ṭılā -2- [Ar.] altın.

ṭ. 235/9

ṭ. kemer 199/16

ṭınāb -4- [Ar.] çadır ipi.

ṭ. bile 187/11

bir ṭ. 151/9

ṭ.+nı 187/11

yirni ṭ.+ın 147/13

tınıḳ -1- açık, berrak, temiz.

ṣāf u t. ḳılur-min 197/17

tırāşla- -2- [Far.+Tr.] tıraşlamak, yontmak.

t.-dı 261/5

t.-dılar 154/18

tırnaḳ -1- tırnak.

t. almaḳ 158/1

ti- -1- demek.

t.-se 260/13

tif- -1- tepmek.

t.-ip 163/1

tife -8- tepe.

t. 222/9

t.+ġa 181/13, 185/16

t.+de 222/9

t.+siġa 200/9

t.+side 184/3

t.+sidin 156/12

t.+leride 198/17

tig- -18- değmek, ulaşmak, varmak.
t.-gen irmes 147/14
t.-di 173/4, 256/1, 261/10
t.-ey-sin 221/21
t.-se 237/20
āfet t.-se 270/14
t.-ip 169/12, 169/13, 187/12
t.-ünçe 169/2, 169/11
t.-gendin soŋ̑g 201/12
t.-gen 175/4
t.-ip irdi 237/18
t.-mes-miz 190/13
t.-mesün 152/11, 154/8

tigür- -25- değdirmek, ulaştırmak.
t.-edür 203/6
t.-a'lmadıŋ̑g 168/13
t.-di 174/5, 229/7, 257/17
ḫaber t.-di 252/10
miḥmān t.-di 165/11
t.-diler 162/8, 163/10, 202/8, 202/19, 221/15
ḫaber t.-diler 157/7
t.-ġay-sin 162/16, 191/9
t.-ġıl 201/15, 257/17
t.-iŋ̑g 174/19
t.-üŋ̑g 195/15
selām t.-üŋ̑g 152/13
t.-üp 183/5, 193/3, 202/6
t.-mes-miz 184/18
t.-mesdin 187/14

tik- -3- dikmek.
t.-ip 162/21, 184/21
t.-ken 263/10

tiken -1- diken.
t. 185/13

tikin -2- dikim, dikilmiş.
ikin t.+ni 233/2, 233/3

tikül- -1- dikilmek.
t.-ür 205/1

til -21- dil, lisan.
t. 261/19, 271/13, 274/8
t. birle 232/3
t.+dür 232/5
t.+ni 190/10
t.+ġa 153/5
t.+din 270/21
t.+imni 270/19, 274/9
höküzlerini t.+i 154/5
t.+i birle 183/8, 232/4
t.+ini 190/9, 209/4
t.+ide 209/3, 241/2, 279/3
t.+idin 266/15

t.+idür 232/5

t.+leri birle 236/10

tilāvet -2- [Ar.] Kur'an'da secde ayetleri geçtiğinde yapılan secde.

secde-i t. 254/5, 254/6

tile- -48- dilemek, istemek, arzu etmek.

mühlet t.-r-min 177/7

penāh t.-r-min 213/9

t.-r-min 248/14, 252/1

mühlet t.-r-sin 177/6

t.-dim 263/2

penāh t.-di͡ñg 226/6

t.-di 250/9, 265/14

ʿöẕr t.-di 263/19

t.-medi 259/9

t.-diler 171/2, 194/20, 195/5, 227/10, 243/1

ʿöẕr t.-diler 252/2, 252/3

t.-ydür 184/9, 213/1

t.-gil 185/12

t.-ñg͡ 251/21

t.-señg͡ 271/17, 273/1

t.-se 177/6, 279/11

t.-seler 185/10, 185/11

t.-p 183/12, 191/8, 240/14

amān t.-p 176/12

devāt u ḳalem t.-p 205/18

istiʿānet t.-p 256/9

rıżālıġ t.-p 152/8

yārī t.-p 164/11

t.-geni 253/1

yārī t.-geniġa 226/2

amān t.-geniñg͡ġa 177/11

t.-r irmiş 253/1, 253/3

t.-mesdin 252/1

t.-mes-min 163/20

ʿāfiyet t.-mesler 205/4

t.-mediler 260/13

t.-meydür mü 212/21

t.-mek 260/12

tilek -1-[Tr.] dilek, istek.

t.-iñg͡ 258/3

tille- -1- dillemek, dişlemek.

t.-p 163/2

tilmür- -3- alçak gönüllülükle beklemek, birinin etrafında dört dönmek.

t.-üp 196/7, 196/10

yolġa t.-üp 195/20

tin - -2- dinmek.

t.-di 167/5

t.-meydür 183/20

tiŋle- -1- dinlemek.

t.-mes-sizler 277/3

tiŋri -32- tanrı.

t. 261/20, 264/5, 266/10

t. 264/7

t. ḳanı 264/18, 264/19

t. bolur 264/6

t. irmes 264/7

t. ikenim 272/15

t. ikenimni 272/17

t. imes iken 264/18, 264/20

t.+ni 265/7

t.+ġa 264/8, 264/9, 265/2

t.+ge 265/1

t.+m 264/21, 266/7

t.+mġa 266/10

t.+mdin 263/2, 265/2

t.+ŋ 263/3, 264/21, 266/6

sini t.+ŋ 266/9

t.+ŋni 266/9

t.+ŋde 177/15

t.+si-min 272/12

t.+sini 272/13

t.+miz 161/4

tip- -2- tepmek, ayak ile vurmak.

t.-tiler 169/10

t.-gil 169/10

tir- -1- toplamak.

t.-ip alıp 192/8

tīre -3- [Far.] karanlık.

t. 191/7, 199/17

t. bolur imiş 199/21

tirgüz- -5- diriltmek.

t.-ür-min 169/18

t.-ür-sin 169/20

t.-di 275/18

t.-üp 272/15

t.-mek 224/19

tiri -3- deri, post; vücut.

t.+sini 154/1, 158/20

t.+leriġa 251/8

tirig -13- canlı, diri.

t. 190/19, 192/2, 232/10, 234/20, 240/17, 242/5, 272/5

t. iken 208/19

t. bolsa 187/7

t. bolġay irdiŋiz 197/2

t. bolsa irdi 238/9

t.+ini 236/1

t.+idin 208/4

tiriglik -6- dirilik, hayat, yaşam.
t. ḳılsam 270/19
t. ḳılurlar 272/2
t. 209/20, 274/9
t.+ni kiyinidin 260/16
mini t.+im 209/21
tiril- -4- dirilmek.
t.-di 183/8
t.-ip 170/9, 196/11
t.-genini 169/17
tirilik -1- dirilik, yaşam.
t.+leride 170/16
tiş -11- diş.
t.+imni 216/3
t.+i 159/14
orta t.+i 215/18
tört t.+i 159/15
t.+i birle 253/15
t.+i dik 227/4
t.+idin 215/19
t.+lerimni 190/15
t.+leri 227/4, 249/5
t.+lerni 190/8
tiş- -8- deşmek.
t.-sün 146/21, 147/1
t.-ip 158/6, 182/11, 211/8, 241/6, 243/9
t.-me 158/7
tişil- -3- deşilmek, delinmek.
t.-di 270/17, 271/21
t.-ip 268/16
tişle- -5- dişlemek.
t.-di 274/7
t.-p 159/14, 163/1, 202/13
t.-r irdiler 253/15
tişsiz -1- dişsiz.
t. 159/17
tişük -3- delik.
t. 268/2
t. mervārīd 263/7
t.+de 270/17
tişüklik -1- delikli.
t. 263/9
tişüksiz -1- deliksiz.
t. bolsa idi 263/9
titre- -1- titremek.
t.-mesün 152/12
titregüç -1- güç*
t. idiñ͡giz 196/9
tive -67- deve.
t. 147/8, 148/19, 149/21, 150/1, 150/19, 157/17, 162/10, 163/1,

163/17, 169/9, 173/7, 174/16, 205/7, 206/16, 206/18, 207/10, 207/17, 233/19, 236/3, 236/18, 251/15, 252/16, 263/1, 269/8
yüz t. 205/6
t.+ni 149/19, 206/15, 206/17, 207/16
t.+ni noḫtasını 207/10
t.+ni toḫtasını 149/18
t.+ni çökürüp 149/20
t.+ġa 163/16
t.+de 149/5, 149/16, 149/21, 252/16
t.+de yoḳtur 197/4
t.+din 147/10, 149/5, 149/19, 196/4, 197/4, 198/20, 236/17, 250/13, 253/5
māl u ṭavar u t.+din 261/18
t.+mġa 208/9
t.+si 163/4, 206/14
t.+ler 182/18, 269/17
t.+lerni toḫtasını 192/14
t.+lerni 205/16, 207/15
t.+lerġa 269/17
t.+lerimiz 193/19
t.+leriñizġa 150/1
t.+leri 148/21, 162/12, 191/11
t.+lerini 168/21

tiz -4- diz.
t. 221/2
t. büküp 263/20
t.+imni 184/11
t.+in 263/13

tïz -7- [Far.] çabuk; sivri uçlu, keskin.
t. 158/17, 242/5, 246/5, 246/12
t. ü tünd 249/2, 250/2
t.+raḳ 185/3

tiz- -1- dizmek, sıraya koymak.
t.-di 206/6

tofıçaḳ -1- inatçı at, Arap atı.
t.+ġa 205/20

tofraġ/ḳ -6- toprak.
t. 168/12
t.+ını 189/12
t.(tofraḳ) bile 197/9
t.(tofraḳ) boldı 185/14
t.+nı(tofraḳnı) 198/2
ḳara t.+ġa(tofraḳġa) 196/5

toġ- -17- doğmak, doğurmak, doğrulmak.
t.-ar 158/4

t.-dı 204/21, 260/2, 261/20

oġul t.-dı 266/14

oġul t.-dılar 147/16

t.-ısa 180/15

t.-arda 172/16

t.-arıda 240/2

t.-ḳan 267/9

t.-ḳanlar 208/11

uruġ t.-ḳanlarıdın 201/7

t.-ḳan irdi 160/5

t.-maġan irdi 213/17

oġul t.-madım 166/8

t.-madılar 146/5, 157/6

toġra- -8- doğramak.

t.-rlar mu 218/9

t.-pdurlar 218/17

t.-dılar 218/8, 229/9, 229/10

t.-p 218/4

t.-p irdiler 223/5

toġrı -4- doğru.

t. 205/17, 206/16, 235/20

t.+irdiñ 277/7

toġul- -4- doğulmak.

t.-dı 179/8, 263/11

t.-dılar 157/10

t.-ġay 263/10

toġuş- -4- doğmak, doğrulmak.

t.-ḳan 238/9

t.-ḳanı birle 238/6

t.-kan irdi 207/20

toḫta -4- durmak, durduracak olan şey.

toḫta t. 148/5

t. toḫta 148/5

tivelerni t.+sını 192/14

tiveni t.+sını 149/18

toḫta- -3- durmak.

t.-dılar 279/15

t.-p turdılar 195/4

t.-p 148/5

toḫtat- -1- durdurmak.

t.-ıp 221/6

toḳḳuz -16- dokuz.

t. 157/10, 176/10, 180/7, 180/9, 221/2, 256/18

t. ay 204/20, 263/11, 266/13

t. ḥiṣṣe 180/8

t. kün 263/11

t. sāᶜat 263/11

t.+ını 180/10, 180/11, 180/12, 180/13

toḳḳuz(ı/u)nçı -3- dokuzuncu.

t. 179/3

(toḳḳuzunçı) t. 179/12, 194/11

toḳsan -2- doksan.

t. 180/12

t. yaşḳa 146/5

toḳsan üç -1- doksan üç.

t.+de irdi 269/13

tol- -5- dolmak.

t.-dı 181/15, 197/9

t.-dı boldı 158/8

t.-sa 260/17

t.-up 188/7

toldur- -1- doldurmak.

t.-dılar 233/14

tolġ(a/u)z- -2- doldurtmak.

t.-ıp 236/2

(tolġuz-) t.-dılar 233/5

ton -8- don, elbise.

t.+lar 199/15

şāhāne t.+lar 202/2

t.+ını 224/11

t.+larını 176/7, 208/1, 211/3, 220/7

to(n/n̂ğ)ġuz -2- domuz.

t. bile 182/6

(tonġuz) t.+nı 227/4

tonl(i/ü)k -2- donlu, elbiseli.

t. 252/20

(tonlük) ḳara t. 235/11

top -9- top, bölük

t. 180/14, 220/10, 225/3, 227/5, 227/6, 228/9, 228/13

t. giyāh 147/14

tos- -1- durdurmak, alıkoymak, engellemek.

yol t.-up 164/6

toy -2- düğün.

t. esbābını 259/2

t. ḳılıp 172/8

toy- -3- doymak, kanmak.

t.-dı 200/8

ḳarnı t.-madı 227/5

t.-dılar 181/2

toyġuz- -1- doyurmak.

açnı t.-ur irdiler 269/7

töben -1- alçak yer.

t. bolup 215/18

töhmet -4- [Ar.] suç, kabahat.

t. 226/8

t. bile 216/9

t. ḳıladurlar 190/14

t.+imdin 230/1

tök- -1- dökmek.

t.-ti 233/17

tökül- -6- dökülmek.

t.-ür 212/16, 257/5, 260/17

t.-di 275/3, 278/16

t.-üp irdi 275/20

tört -29- dört.

t. 155/18, 160/8, 160/11, 160/12, 168/12, 170/3, 170/5, 172/14, 172/16, 173/18, 179/6, 179/16, 200/11, 207/18, 208/9, 212/5, 216/14, 254/4, 258/16, 267/4

bu t. 153/18

t. ḥişşe ḳılıp 170/2

t. taġnı 170/2

t. tişi 159/15

t. yıl 256/21

t. yurtdın 160/10

t.+ini 194/3

tört(i/ü)nçi -9- dördüncü.

t. 160/3, 178/18, 179/11, 180/10, 194/10

t.(törtinçi) 233/20, 260/7, 262/21

t. ḳat 154/9

tört miñg -3- dört bin.

t. 252/14, 252/16, 252/20

tört yüz -3- dört yüz.

t. 156/19, 251/13, 269/8

ṭūfān -2- [Ar.] tufan.

ṭ. bolġanda 154/8

Ḥażret-i Nūḥ ʿaleyhi's-selāmnı ṭ.+ıġaça 154/7

ṭufeylī -1- [Ar.] asalaklardan, birinin üzerinden geçinenlerden.

ṭ.+dindür 157/16

tuḥfe -4- [Ar.] hediye, armağan.

t.-i şāyeste 192/9

t. birġıl 192/8

t.+ni 237/19

t.+lerdin 252/8

tumşuġ -1- gaga.

t.+uñga 186/12

tur- -126- durmak, bulunmak; kalkmak.

t.-adur 207/6

namāz oḳup t.-adurlar 211/9

yıġlap t.-ar 182/20

bu t.-ur 187/21, 257/4

keremi t.-ur 271/11

mekri t.-ur 216/19

pişip t.-ur 225/3

t.-ur-miz 231/9

peyġamber t.-urlar 234/21

t.-updur 231/17

kilip t.-updur 186/12

muntaẓır bolup t.-updur 228/11

şundaġ t.-updur 206/1

tābiş birip t.-updur 146/9

t.-dum 258/13, 258/15

t.-dı 152/20, 153/4, 156/20, 174/13, 197/21, 214/11, 215/14, 227/1, 243/8, 263/19, 265/1, 267/13

alıp barıp t.-dı 257/12

cāyidin t.-dı 230/1

ġırīv t.-dı 255/9

kirip t.-dı 160/20

süyenip t.-dı 257/13

t.-dük 243/15

t.-dılar 149/21, 152/15, 167/13, 172/11, 176/11, 192/19, 215/2, 215/7, 237/15, 243/14, 277/16, 279/16

mundın t.-dılar 167/2

toḫtap t.-dılar 195/4

t.-dılar 201/5

t.-ġıl 213/6, 265/16, 265/20

t.-gil 268/21

t.-maġıl 159/19

t.-sun 266/19

t.-un͡g 176/17

t.-un͡glar 172/21

t.-sa 187/9

t.-salar 273/19

t.-ġalı unamadı 207/10

t.-ġunça 167/13

t.-up 149/5, 149/13, 149/16, 150/18, 155/5, 160/21, 168/10, 170/9, 173/11, 185/12, 186/8, 198/6, 201/19, 212/12, 214/16, 215/14, 236/4, 239/10, 241/7, 241/10, 241/13, 241/16, 241/20, 244/2, 245/17, 246/2, 249/1, 262/10, 264/19, 268/6, 268/12, 269/3, 270/12, 277/6

dip t.-up ḳaldı 243/19

t.-adurgen 252/19

t.-ġan 271/12

t.-ġan bolup 172/20

şundaġ bolup t.-ġan eṣnāda 170/8

t.-ġan vaḳtda 215/13

temāşā ḳılıp t.-ġanlarını 153/3

fikr ü endīşe ḳılıp t.-gen 224/9

t.-ġuçılarġa 276/8

t.-a'lmas irdi 179/21

t.-ar irdi 180/1, 211/2

t.-masa irdi 230/11

t.-up irdi 193/19

t.-ur irdi 158/16, 223/19, 235/10

aḳıp t.-ur irdi 227/3

sayrap t.-ur irdi 255/1

simir t.-ur irdi 153/21

t.-ur irdiler 153/2, 212/7, 235/9, 235/12, 255/1, 255/2, 270/15

ḳarap t.-ur irdiler 188/19

t.-a'lmaydur-min 268/17

t.-masaŋ͡g 277/8

ṭūr -1- [Ar.] dağ.

ṭ.-ı Sīnā 154/14

ṭurfe -1- [Ar.] turfa; görülmemiş, yeni.

ṭ. 197/13

tusḳavul -2- [Moğ.]bekçi

t. 234/4

t.+lar 247/10

tut -1- dut.

t.+ke 275/21

tut- -74- tutmak, yakalamak; değer etmek.

düşmen t.-arlar 192/3

taʿziyet t.-arlar 195/13

dost t.-adur 219/11

şād u ḫurrem t.-updur 228/19

t.-up-siz 245/13

t.-ḳaylar 255/12

t.-tı 220/17, 256/6, 256/16, 264/13, 279/2

ḥuṣūl t.-tı 233/16

t.-tıŋ͡ġız 245/14

t.-tılar 146/13, 150/10, 166/6, 173/4, 187/14

köz t.-tılar 165/6

şerm t.-map-sin 217/3

t.-ay 217/3

t.-ayın 264/5

t.-ġıl 187/13

t.-uŋ͡glar 277/2

rāst t.-uŋ͡glar 276/16

t.-ḳalı 168/11

t.-may 253/2

t.-up 149/18, 152/15, 158/14,

159/14, 160/21, 161/2, 161/6, 161/11, 161/12, 170/1, 170/3, 173/11, 176/13, 177/2, 189/7, 190/7, 190/8, 190/15, 190/19, 192/14, 194/17, 205/16, 235/11, 241/19, 256/5, 257/11, 264/15, 267/17, 267/18, 273/20, 274/2, 274/5, 275/2, 275/4
terāzū t.-up 205/17
t.-up irdiler 155/9, 194/19
t.-ar irdiler 248/1
dost t.-ar irdiler 225/2
t.-mağıl 234/16
pāk t.-maŋ͡g 248/10
t.-mas-min 212/3
t.-madıŋ͡g 217/8
t.-a'lmadı 263/13
açuḳ t.-meklik 178/21
ʿazīz t.-maḳ üçün 198/13
t.-maḳġa 213/11

tutaş- -1- tutuşmak, yanmaya başlamak.
t.-ıp 269/18

ṭūṭī -1- [Ar.] papağan.
Ṭ. 183/8

tutḳaḳlıġ -2- sara hastalığı.
t. musin 238/15
t. ʿilleti bolmas 238/16

tutuş- -1- tutuşmak.
t.-up 182/6

tuz -1- tuz.
t. 245/13

tüg -2- tüy.
t.+i 182/11, 243/9

tüglük -2- tüylü.
t. 159/1
t.+irdi 159/1

tügme -1- düğme, düğüm.
t. dik 201/17

tügül- -1- alt üst olmak, düğümlenmek.
t.-ġan 201/17

tüken- -2- tükenmek, bitmek, son bulmak.
t.-di 147/19
t.-se 236/7

tülki -1- tilki.
t.+ġa 184/17

tün -3- gece.
t. 210/2
bir t. 150/18

künni t.+ġa ulap 220/20

tünd -2- [Far.] sert, haşin, şiddetli

tīz ü t. 249/2, 250/2

tünekün -1- geçen gün.

t. 190/15

türlük -10- türlü, çeşit.

t. 160/5, 183/5, 210/2, 211/1, 218/21, 220/14, 240/14, 240/15, 260/5

tüş -81- düş, rüya.

t. 157/10, 165/2, 179/2, 180/20, 181/3, 181/13, 181/15, 181/19, 184/1, 192/6, 202/15, 222/1, 222/2, 225/1, 225/2, 225/9, 225/13, 225/17, 226/19, 227/1, 227/10, 227/11, 227/13, 227/18, 245/10, 260/3, 266/11, 268/2

niçük t. 182/2

t. kördi 202/11, 263/6

t. kördiler 181/11

t.+dür 179/2, 227/11

t.+ni 181/2, 184/2, 184/6, 225/13, 228/8

t.+ni taʿbīrini 228/16

t.+ke 179/11

t.+din 228/10

t.+ümni 225/5, 227/9, 228/1, 229/6, 254/1, 254/2

t.+ümġa 209/12

t.+ümde 152/5, 203/5, 203/14, 203/16, 227/2, 227/20

t.+ün͡gni 153/12, 268/4

körgen t.+ün͡gni 253/2

t.+ün͡gde 203/6

t.+i 221/20

t.+i iken 202/17

t.+ini 202/19, 225/5, 227/21, 232/7, 263/8

körgen t.+ini 192/11

t.+ide 202/11, 214/11, 223/14, 256/15

t.+in͡gizni 228/3

t.+ler bilen 185/7

körgen t.+leriṅ͡ġa 186/6

körgen t.+leriṅ͡gdin 185/11

t.+leri 184/2

t.+lerini 181/18

t.+leriġa 227/15

t.+leride 246/9

tüş- -64- düşmek; bir binek hayvandan inmek;

konaklamak.
t.-er 192/9, 243/12
t.-üp-min 177/4
t.-üpdür 150/6
yaman t.-üpdür 149/9
t.-tüm 220/17, 229/11, 248/16
t.-di 274/7
t.-ti 157/11, 158/9, 169/11, 202/9, 215/7, 228/2, 234/14, 248/4, 258/11, 263/7, 266/2, 271/13, 273/18
ilgeri t.-ti 158/8, 158/9
t.-tiler 185/19, 192/15, 198/3, 199/1, 239/10, 253/10
t.-sünler 149/20
t.-se 186/15, 271/21
iş t.-se 205/3
miḥnetġa t.-se 269/15
t.-üp 149/18, 149/21, 152/12, 155/9, 187/12, 192/7, 197/4, 198/20, 215/16, 227/14, 253/6, 254/17, 268/3
t.-ken 211/16
t.-keni 275/21
t.-kendin 202/13
t.-megen üçün 257/4
t.-megenlerige 254/19
t.-üp irdim 198/21
t.-mes irdim 217/6
t.-üp irdiñg 229/12
yirge t.-mes-min 149/19
t.-meġay-siz 149/5
t.-meġıl 254/20
t.-mesün 233/17
t.-meñg 147/11
t.-meseler 149/20

tüşür- -4- düşürmek, indirmek.
ṭaʿām t.-di 191/15
t.-üp 199/7, 257/15
ırġatıp t.-üp 181/2

tüvānā -2- [Far.] güçlü.
bay ü t. 156/3
t.+larġa 233/13

tüz- -1- düzmek; tertip etmek, dizmek.
t.-erler 183/8

tüzel- -5- düzelmek, iyileşmek.
t.-ipdür 267/5
t.-di 267/6, 268/5, 275/5
t.-ip 154/21

tüzet- -2- düzelmek, onarmak.
t.-ti 267/6, 268/6

U

u/ü -251- [Far.] ve, ile krş. **ve**, **vü**

ġull u. zencīr 221/4

āsmān u zemīn272/13

gāh u. bī-gāh 207/7

ḥāl u. aḥvāl 191/15

ḥāl u. aḥvālimdin 206/12

ḥāl u. aḥvāllerini 236/16

taḫt u. baḫt 210/6

libās u. bisāṭlarnı 218/17

perīşān u. bulġanç 228/1

saḳal u. burūt 157/18

bāġ u. būstān 210/6

bāġ u. būstānım 210/5

şāḫ u. butaġım yoḳ 204/10

eṭrāf u. cevānibdin 160/16

ḳul u. çörilerin 179/14

āftāb u. cilāʾ 218/2

baḫt u. devlet 210/19

tāc u. devlet 200/17

tāc u. devletleridin 164/18

cān u. dil bile 203/8, 205/14

cān u. dil birle 200/17, 202/12

be-cān u. dil 206/2, 224/7

cān u. dilimni 209/4

be-cān u. dil-ḫarīdār bolur irdi 201/1

māl u. emvāliñ 192/10

ġam u. endūh 245/12

fāżıl u. fużelā 252/11

ḥūr u. ġılmān 153/1

ḥūr u. ġılmānlar 253/14

ṣarf u. ḫarc ḳılıp 251/18

ḫaṭ u. ḫarīṭasını 224/7

bar u. Ḫudāyā 153/9, 155/12, 157/20, 189/17, 208/4, 219/11, 269/1

bar u. Ḫudāyā Ḫudāvendā 221/14, 244/13, 255/14

ḫoş-ḥāl u. ḫurrem bolup 204/1

şād u. ḫurrem ḳılġay 208/14

şād u. ḫurrem tutupdur 228/19

şād u. ḫurrem 191/9

ḥaḳ u. ḥürmetidin 153/11

ʿışḳ u. ḥüsn 260/7

iʿzāz u. ikrām birle 174/7, 255/2

iʿzāz u. ikrām ḳıla başladı 198/11

iʿzāz u. ikrām ḳılur irdiler 220/12

iʿzāz u. ikrāmlar bile 231/20

amān u. isen 162/16, 237/3

īmān u. islām birle 260/11

devāt u. ḳalem tilep 205/18

ḫoş-ḳadd u. ḳāmet 235/15

ḳadd u. ḳāmet 157/18, 176/11

ḳadd u. ḳāmetleri 174/6, 234/6

ḳadd u. ḳāmeti 267/10

ḳand u. ḳandālāt birdi 206/7

ġam u. ḳayġu 244/12

faẕl u. keremi birle 228/18, 239/3

ʿışḳ u. maḥabbetni 184/13

ʿışḳ u. mecāzī bile 214/19

māl u. menālīn 257/7

ḳurb u. menzilet birle 204/21

maḫlūḳāt u. mevcūdāt 157/15

ġam u. miḥnetġa 196/15

māl u. mülk 179/13

yoḳ u. nā-būd bolġay-sin 246/2

yoḳ u. nā-būd bolġay-siz 245/17

ʿār u. nāmūs ḳıldıñ 161/9

naḳl u. nebāt-ı 196/14

neẕr u. niyāz ittiler 198/3

nāz u. niʿmet 210/19

nāz u. niʿmetde 273/2

nāz u. niʿmetleridin 164/17, 277/10

pāk u. pākīze 220/12

selām u. peyāmlarını 222/19

māl u. pul üçün 163/19

māl u. pul 163/20

ṣāf u. rūşen bolsun 229/15

rızḳ u. rūzımız 271/14

bād u. ṣarṣar dik 253/6

ḥırṣ u. şehvet 214/19

şān u. şevketde 200/17

ʿāşıḳ u. şeydā boldı 203/8

ʿāşıḳ u. şeydā bolup 202/12

ṣabr u. taḥammül 221/18

selām u. taḥiyyetni 237/16

tāb u. ṭāḳat ḳıla'lmadı 211/7

ṣabr u. ṭāḳat ḳıldım 274/12

ṣabr u. ṭāḳat 221/6

tāb u. ṭāḳat 271/19

ṣabr u. ṭāḳatı yoḳ 150/16

ṣabr u. ṭāḳatı 266/2

şeyṭān-ı ʿaleyhi'l-laʿneni ṣabr u. ṭāḳatı 151/10

tāb u. ṭāḳatları yoḳ irdi 150/13

māl u. ṭavar u tivedin 261/18

āb u. ṭaʿām 223/19

māl u ṭavar u. tivedin 261/18

ṣāf u. tınıḳ ḳılur-min 197/17

dost u. yārımġa 152/13

zār u. zār 246/11

ḥarb u. żarb ḳılu irdim 168/4

āsmān u. zemīn 157/15

ġull u. zencīrni 221/3

laʿl ü yāḳūt u. zümrüd bilen 258/9

ṭāʿat u. ʿibādet ḳılurlar 234/21

ʿıyş u. ʿişretde bolur-sizler 278/9

ʿıyş u. ʿişretde irdi 214/1

ʿaẕāb u. ʿuḳūbetleridin 277/10

aḫūnd u. ʿulemā 231/3

(ü)

ü. 180/12, 181/8, 185/14, 193/8, 196/14, 198/2, 199/17, 206/18, 208/12, 223/4, 243/20, 248/21

taḥsīn ü. āferīnler ḳıldı 256/7

evvelīn ü. āḫirīnni 255/11

yir ü. āsmānlarnı 260/9

çāker ü. bende 221/19

kilīm ü. bisātlar 200/10

bī-ḥadd ü. bī-ḥisāb bolġay 192/10

bīḫ ü. bünyādı bile 241/15

mescid ü. cāmīʿge 255/2

cidd ü. cehd bile 206/15

cidd ü. cehd ḳıldı 207/10

ḥüsn ü. cemāl 179/17, 202/11

ḥüsn ü. cemālim 258/17

ḥüsn ü. cemālimni 258/14

ḥüsn ü. cemāliñg 257/20

ḥüsn ü. cemālidin 199/21

ḥüsn ü. cemālleri 147/4

ḥüsn ü. cemāllerini 151/7

dürr ü. cevāhir 205/9, 210/6

dürr ü. der-gūş-ı 181/6

ġulām-ı dürr ü. der-gūş-ı 206/8

yiberġan ʿālem ü. ekābirleridür 253/1

mülk ü. emlākiñg bile 245/17, 246/2

mülk ü. emvāllerini 255/8

fikr ü. endīşe ḳılıp turgen 224/9

ekābir ü. eşrāf 252/11

ekābir ü. eşrāflarıdın 231/3

ẕelīl ü. faḳīr 175/4

hicr ü. firāḳ 201/16

ʿacīb ü. ġarīb irmes 231/16
gerd ü. ġubārı 234/17
yolnı gerd ü. ġubārı 150/2
gerd ü. ġubārını 199/2, 199/8
fikr ü. ḫayāl ḳılıp 159/12
şerm ü. ḥayānı 180/7, 203/20
ḳoylarını ḥadd ü. hesābı yoḳ 269/9
mekr ü. ḥīle birle 240/14
mekr ü. ḥīle ḳılıp 183/12
mekr ü. ḥīle 219/18
ḳılġan mekr ü. ḥīlelerin 229/12
ḥadd ü. ḥisābı yoḳ irdi 251/15
ḥadd ü. ḥisābnı 269/8
ḫoş-ḥāl ü. ḫurrem 249/3
ʿizzet ü. ḥürmet 210/19, 277/2
ʿizzet ü. ḥürmetḥürmet bile 228/19
ʿizzet ü. ḥürmetiñ 225/8
ʿizzet ü. ḥürmetleri 253/17
ʿizzet ü. ḥürmetleridin 164/17
taḳdīr ü. ḳażā 225/18
ḥüsn ü. leṭāfetde 200/17
mihr ü. maḥabbet 253/15
mihr ü. maḥabbeti 150/15
mihr ü. maḥabbetleri 151/7
oġulnı mihr ü. maḥabbetleri 150/14
mihr ü. maḥabbetlerini 206/2
mihr ü. maḥabbetlik bolmaġan irdi 151/8
pul ü. māl 194/5
pul ü. māllarımnı 210/7
ḳadr ü. menziletiñiz 232/7
menzil ü. merāḥil 236/15
menzil ü. merāḥilni 245/19
miḥnet ü. meşaḳḳat bile 197/18
miḥnet ü. meşaḳḳat tarttılar 204/21
miḥnet ü. meşaḳḳat 197/17, 210/18, 223/12
minnet ü. meşaḳḳatleri 242/7
neng ü. nāmūsdur 217/4
pend ü. naṣīḥat ḳılur irdiler 225/1
ser ü. pā 202/11, 248/18
ser ü. pālar 172/11, 200/19, 206/4, 225/7
ser ü. pālarını 252/9
ḫoş-āmed ü. pīş-āmedler ḳılar irdi 206/9
reng ü. rūylarıġa 234/17

devlet ü. saʿādet bolġay 236/4
ẕikr ü. ṣenā vü şükriñgni 270/20
zer ü. sīmlerini 205/9
vālih ü. şeydābolur irdi 209/3
beyʿ ü. şirā ḳıldılar 194/6
sebz ü ter ü. tāze 227/5
sebz ü. ter ü tāze 227/5
taʿẓīm ü. tevāżuʿ birle 238/11
taʿẓīm ü. tevāżuʿ 165/12
tīz ü. tünd 249/2, 250/2
bay ü. tüvānā 156/3
emīr ü. ümerā 252/11
emīr ü. ümerāları 203/12
vezīr ü. vüzerā 203/12, 252/11
laʿl ü. yāḳūt u zümrüd bilen 258/9
esīr ü. yesīr bolġan 201/7
zehr ü. zaḳḳūmlarıdın 164/19
küfr ü. żalāletleri 164/13
zīr ü. zeber boldı 169/13
zīr ü. zeber bolur irdi 182/12
zīb ü. ziynet 210/3, 252/9
zīb ü. ziynetler 212/8
zīb ü. ziynetler bile 199/18
zer ü. zīver 210/6, 224/4, 224/5
zer ü. zīverni 251/17
misk ü. ʿanber-būy 180/3
devlet ü. ʿizzetni 211/10
ʿālim ü. ʿulemā 252/11

u- -2- muktedir olmak, yapabilmek, gücü yetmek.
turġalı u.-namadı 207/10
u.-namadılar 211/4

uç -5- uç.
u.+ını 258/10
bıçaḳnı u.+ını 152/20
u.+ını 152/19, 258/11
u.+ıdın 146/21

uç- -8- uçmak
u.-tı 200/18, 201/11
u.-sa 215/2
u.-up 148/8, 170/6, 170/10, 264/5
u.-up ötmes 156/12

uçra- -1- karşılaşmak.
u.-dı 272/7

uçraştur- -1- karşılaştırmak.
u.-dı 224/6

uçur- -2- uçurmak.
u.-ġıl 170/1
u.-up 170/4

ʿūd -2- [Ar.] öd ağacı.

ʿū. 173/18, 251/14

uḫla- -4- uyumak.

u.-dı 226/21

u.-dılar 246/8

u.-p irdim 216/2

u.-madılar 184/2

uḫlamaslik -1- uyumazlık, uykusuzluk.

u. 184/14

ʿuḳūbet -5- [Ar.] ceza, eziyet, azap.

ʿu. 239/4

ʿu.+ġa 216/5

ʿu.+ini 215/11

ʿu.+iġa 215/10

ʿaẕāb u ʿu.+leridin 277/10

ul- -2- çürümek, kötüleşmek, yanmak.

u.-ġaydı 233/3,267/9

ula- -3- ilave etmek, eklemek, ulaşmak.

u.-ġıl 266/1

u.-p 190/19

künni tünġa u.-p 220/20

ulan- -4- ulanmak, yetmek, kavuşmak.

u.-dım 248/17

u.-dı 170/7, 170/8

u.-dılar 253/11

ulaş- -3- ulaşmak, yetişmek, kavuşmak.

u.-keni 275/21

ʿulemā -4- [Ar., ç.] ulema, alimler.

aḫūnd u ʿu. 231/3

ʿālim ü ʿu. 252/11

ʿu.+lar 170/20, 217/15

uluġ -26- büyük, ulu; önder.

u. 161/8, 172/6, 181/4, 199/21, 241/15, 250/6, 251/13, 257/15, 269/1, 273/8

bir u. 149/20

u. dostum 151/5

u. işke 162/6

u. ḳılay 266/3

u. ḳıldılar 176/10

u. kiçik 218/10

bir u. öy 156/14

u.+ı 175/3

u.+ıdın 158/5

u.+ları 233/18

u.+larnı 175/3

u.+ları birle 255/18

u.+large 254/7

u.+larını 228/2

u.+raḳ-sizler 186/3

uluġlıġ/k -2- ululuk, büyüklük.

u.+ım 234/18

u.+lerini(uluġliklerini) 255/9

un -1- un.

u. dik ḳılur 241/9

una- -9- kabul etmek, onaylamak, razı olmak.

u.-dük 239/16

u.-madı 156/20, 226/10, 274/3

u.-madılar 187/9

u.-maydur 177/20, 183/21

u.-masalar 176/16

u.-maġan irdim 219/14

unsun- -1- umut etmek.

u.-up 244/12

unut- -6- unutmak.

u.-tı 259/11, 263/3

u.-up 199/17

u.-a'lmadı 220/21

u.-may 225/21

u.-ḳanını 225/5

ur- -49- vurmak; saldırmak; yakmak; yapmak.

u.-ar 243/15

u.-dum 258/15

u.-dı 173/5, 198/2, 217/20, 258/11, 269/17

dem u.-dı 269/20, 270/3, 270/16

müşt u.-dı 186/8

şafalaḳ u.-dı 249/6

şaflaḳ u.-dı 197/7

şefātī u.-dı 186/7

u.-dılar 167/3

naʿre u.-dıŋ͡gız 244/8

naʿre u.-dılar 250/17

u.-ay 216/4

on tayaḳ u.-ġıl 221/8

u.-uŋ͡g 152/2

ṭabl u.-uŋ͡glar 267/14

u.-saŋ͡g 275/16

u.-sa 182/12

naʿre u.-sa 243/11

u.-up 148/3, 176/18, 185/9, 188/17, 197/19, 216/3, 221/7, 244/4, 256/6, 264/9, 264/10, 270/2

āh u.-up 221/5, 227/20, 257/18

āh-ı derd-nāk u.-up 196/19

feryād u.-up 259/6

naʿre u.-up 223/1
u.-ġaçı 255/5
u.-ġanlarını 254/10
u.-ar irdi 221/9
u.-maġıl 221/12
tayaḳ u.-masam 274/6
yüz tayaḳ u.-masam 275/15
u.-maḳdur 175/19
uruġ -13- tohum, döl, soy.
u. 170/19, 208/11
u. toġḳanlarıdın 201/7
u.+ıdın 174/12, 243/10, 262/2, 262/3
İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı u.+ıdın 153/10
u.+ıdındur 207/17
u.+ıdın-sin 232/19
u.+ımızdın 245/13, 261/3
bizni u.+ımızdın 243/16
urun- -2- takınmak.
u.-dı 159/1
u.-sam 152/11
uruş -6- vuruş, savaş.
u. ḳılalük 176/4
u. ḳılsaŋgızlar 176/6
u. ḳılsunlar 176/2
u. ḳılurlar 165/3
u. talaş ḳılsalar 271/15
u.+ḳa 176/13
uruntur- -1- vurmak, sürüklemek.
u.-up 185/13
uruş- -2- vuruşmak, savaşmak.
u.-ur-miz 175/8
u.-tılar 267/17
uşaḳ -1- küçük, ufak parça, kırıntı.
u. 194/17
uşal -13- şu.
u. 171/1, 173/19, 203/16, 206/15, 209/13, 211/11, 238/17, 250/14, 252/1, 267/14
u. ādem 239/15
u. sāʿat 252/2
u. vaḳt 186/14
uşat- -3- parçalamak, kırmak, ufaltmak.
u.-ıpdur 265/7
u.-tılar 264/10
u.-ıp 190/15
uşbu -23- işte bu.
u. 147/18, 165/14, 167/9, 173/6, 175/4, 179/7, 180/3, 182/21, 192/3, 197/2, 205/6,

210/4, 211/6, 212/17, 224/9, 224/13, 225/13, 226/15, 233/14, 242/8, 244/2, 278/12
u. bolur 194/2

uşla- -1- tutmak, yakalamak.
u.-p 192/18

ʿuṭārid -1- Merkür.
ʿU. 181/10

uyal- -9- utanmak.
u.-ur-min 214/17
u.-ur-sin 214/18
u.-dı 263/19
u.-dılar 166/6
u.-ıp 195/9, 228/6
u.-ur irdi 180/2
u.-mas-min mü 214/19
u.-may-sizler 185/15

uyat -1- utanılan, ayıp sayılan.
u. endāmıġa 161/17

uyat- -3- utanmak
u.-ın͡ğlar 185/20
u.-madın͡ğız mu 241/7
u.-may-sin 217/9

uyatlıġ -1- utanan, utanmış.
u. 197/13

uyḳu -6- uyku.
u. 217/11, 246/8
u.+da 169/5
u.+dın 167/13
u.+ġa bardılar 173/3
u.+sı 226/21

uzat- -5- uzatmak.
u.-tı 216/3
u.-sun 216/6
u.-ıp 162/14, 177/1
köp sözni u.-maġıl 168/7

uzun -2- uzun, çok; uzunluk.
u. 234/4
u. boylük 269/10

Ü

üç -46- üç(3)
ü. 147/1, 147/9, 152/10, 162/11, 167/5, 172/17, 178/20, 188/8, 189/16, 193/17, 194/7, 194/12, 194/13, 210/3, 215/10, 225/3, 225/6, 225/10, 225/11, 225/15, 225/19, 227/10, 230/8, 230/9, 230/10, 245/21, 254/19, 256/19, 258/13, 258/17, 260/19, 261/4, 261/18, 261/19, 269/12, 275/19, 277/16

bu ü. 147/11
Hācerni ü. 146/10
ü. ḳızı 269/13
ü. künlük ʿömrüñgiz 261/1
ü. merātibe 152/18
ü.+i 235/18
ü.+ini 244/9

üçevlen -1- üçü, üçü birden.
ü. 193/1

üçle -1- üç olmak, üçlemek.
ü.+sini 244/17

üç miñg -1- üç bin.
ü. 148/19

üç miñg biş yüz -1- üç bin beş yüz.
ü. öylik 148/18

üçün -85- için.
anı ü. 168/3, 173/12, 178/16, 179/20, 192/4, 252/3, 254/6, 264/20
anıñg ü. 149/5, 158/8, 158/9, 214/3, 234/12, 237/20
birgeniñg ü. 269/15
bī-ḥürmetlik ḳılġanıñg ü. 254/15
Beşīr ü. 249/18
digen ü. 182/4
günāhı ü. 246/21
ḫaber birmaḳ ü. 162/19
ḫoşnūdlıġı ü. 255/17
Ḫudāy taʿālā ü. 279/9
iḫtiyāṭ ü. 266/19
īmān kiltürgen ü. 268/5
istiḳbāl ü. 253/19
kitmaḳ ü. 240/5
ḳılbī-ḥürmetlik ḳılġanıñg ü. 253/9
ḳorḳutmaḳ ü. 223/15
ḳurbānnıñg ü. 146/4
māl u pul ü. 163/19
mini ü. 195/12, 259/7
munıñg ü. 218/13
ne ü. 153/6, 219/3, 274/12
nime ü. 152/7, 186/13, 190/12, 204/21, 205/7, 208/1, 210/9, 213/19, 214/7, 221/3, 226/6, 229/10, 235/2, 235/18, 238/8, 241/11, 241/14, 241/17, 244/11, 257/3, 269/4
oġulları ü. 246/16
oġurluḳ ḳılġan ü. 266/16
oynaşlik ü. 259/4
ötken ü. 234/11

özüm ü. 231/4
pādişāhlik ḳılġan ü. 257/4
rıżālıġı ü. 151/18
rıżālıġım ü. 152/21
rıżāsı ü. 151/13, 151/14, 151/18
Rāḥile ü. 172/10
serzeniş ü. 248/3
sınamaḳ ü. 237/10
sini ü. 210/15
şīfte ḳılmaḳ ü. 183/18
şükrāne ü. 252/7
tüşmegen ü. 257/4
Yūsuf ü. 243/3, 246/11
Yūsuf ʿaleyhi's-selām ü. 232/21, 249/19
ʿazīz tutmaḳ ü. 198/13
ü.+dür 263/15, 263/16
olanı ü.+irdi 230/16
taʿlīm ü. irdi 260/15
ʿaẕāb ḳıldurmaḳ ü. imesdür 230/16

üçünci -17- üçüncü.
ü. 147/11, 152/12, 178/17, 178/21, 179/10, 180/9, 192/17, 193/18, 194/8, 194/10, 230/9, 233/19, 258/14, 258/17, 260/7, 260/20, 262/19

üç yüz -1- üç yüz.
ü. 246/13

üç yüz altmış -1- üç yüz altmış.
ü. 210/2

üleş- -1- üleşmek, paylaşmak.
ü.-dim 258/15

ümerā -2- [Ar., ç.] emirler, beyler.
emīr ü ü. 252/11
emīr ü ü.+ları 203/12

ümīd -13- [Far.] ümit.
ü. 204/11
ü. bile 158/16, 216/6
ü. birle 160/15, 204/8
ü. ḳıldı 267/2
ü. üzdiler 198/3, 277/9
ü.+im 207/15
ü.+iñgni üzġıl 210/13
ḫatunlarnı ü.+i 223/11
Rāḥileni ü.+ide 172/8
ü.+leri 157/6

ümīd-vār -3- [Far.] umutlu.
ü. boldılar 246/8
ü. bolup 146/15
ü. ḳıldım 277/10

ümmet -2- [Ar.] ümmet.

ü.+lerni 231/15

ü.+leriġa 253/17

üns -1- [Ar.] alışma, yakınlık, dostluk.

ü. 231/10

ürkül- -1- ürkülmek, korkmak.

ü.-üp 196/10

üst -17- üst.

ü.+iġa 154/19, 170/2, 170/5, 187/15, 200/21, 211/15, 267/15, 279/1

taşnı ü.+iġa 155/4

ü.+ige 169/4, 269/17, 269/20

ü.+ide 176/11, 207/2, 254/18, 268/15

ü.+leride 170/9

üstüḫ̆ān -2- [Far.] kemik.

ü.+ıdın 170/4

ü.+ları 173/5

üz- -5- koparmak.

ümīd ü.-diler 198/3, 277/9

ümīdiñni ü.-ġıl 210/13

ü.-üñgizler 223/9

ü.-mey 195/16

üze -8- üzerine, üzerinde, üstüne.

ü. 181/4, 183/4, 183/6, 238/12, 270/14

ü.+siġa 178/2, 245/12

ü.+sige 250/6

üzre -9- üzere, üzerine, üzerinde.

ü. 164/11, 197/1, 202/4, 203/3, 227/18, 235/8, 267/7, 270/7

ü.+singe 269/16

üzül- -2- kesilmek.

ü.-di 223/11

ü.-ġan irdi 157/6

üzüm -1- üzüm.

ü.+ni 225/3

V

vācib -1- [Ar.] vacip, yapılması gerekli olan.

v. boldı 153/18

vācibü'l-iẕʿān -1- [Ar.] itaat edilmesi vacip olan.

fermān-ı v. 189/19

vaʿde -3- [Ar.] vade, bir iş için tanınan süre, sözleşme.

v. ḳıldılar 158/17

v.+siġa 224/12

v.+ler ḳılıp 224/4

vaḥşet -2- [Ar.] yalnızlık.
v.+idin 184/2
v.+im 196/18

vaḥy -8- [Ar.] vahiy, Allah tarafından peygamberlere gönderilen emir.
v.-i ḥażret-i ilāhī 154/3
v. boldı 150/18, 150/19, 150/20, 151/1, 152/5
v. ḳıldı 234/15

vāḳıʿa -29- [Ar.] olan, meydana gelen olay.
v. 217/13
v.+dur 157/5
v. boldı 203/15
v. bolsa 244/2
v.+nı 163/18, 198/5, 208/11, 208/17, 215/21, 270/2
bolġan v.+nı 272/20
v.+sı 169/17
beyān-ı v.+sı 160/3
v.+sıdur 179/3
v.+larnı 229/17, 258/6
bolġan v.+larnı 243/18
bolgen v.+larnı 216/21
bu v.+larnı 150/7
ötken v.+larnı 254/9
ötken v.+lardın 254/8
v.+ları 157/3
beyān-ı v.+ları 171/18
İsmāʿīl ʿaleyhi's-selāmnı v.+ları 146/1
v.+larını 207/8
v.+larıdın 250/1
v.+larıdur 261/13, 276/3
Yūsuf-ı ṣıddīḳu'llāh ʿaleyhi's-selāmnı v.+larıdur 178/10

vāḳiʿ -3- [Ar.] meydana gelen, olan.
v. boldı 244/13
v. bolsa 188/4
v. bolgen bolsa 254/6

vaḳt -118- [Ar.] vakit, zaman.
v. 160/2, 168/15, 183/1, 210/8, 226/21, 244/3, 247/18, 263/14
bir v. 218/11
uşal v. 186/14
v. boldı 160/14, 230/4
v. bolġunça yoḳtur 171/4
v. bolmasa 171/5
v.+da 147/15, 177/16, 180/18, 182/19, 218/1, 220/8, 223/7, 224/9, 244/11

biredurġan v.+da 233/14
ol v.+da 161/20, 204/12, 218/1, 246/8
olturġan v.+da 218/15
satıp alġan v.+da 209/2
turġan v.+da 215/13
yol yörür v.+da 147/9
niçe v.+dın 149/15
v.+ġaça 154/8, 172/19, 173/12, 230/11, 277/7
şol v.+ġaça 166/8, 230/2, 242/7, 274/12
v.+ım boldı 260/17
v.+ı 158/4
v.+ı boldı 164/16, 233/8
v.+ı bolmadı mu 268/12
v.+ı bolupdur 183/9
v.+ıda 171/1, 188/16, 233/7, 239/10, 252/6, 272/5, 275/12, 277/17 v.+larıda 194/16
turġan v.+larıda 271/13
v.+ī boldı 179/14
v.+ī ki 146/7, 147/5, 151/9, 155/6, 155/10, 156/3, 157/18, 158/8, 158/10, 159/17, 164/15, 171/21, 173/19, 180/16, 180/19, 183/1, 184/7, 185/4, 188/13, 188/21, 193/10, 195/2, 199/18, 204/20, 205/20, 206/13, 212/8, 213/11, 214/14, 226/18, 226/21, 227/15, 230/19, 232/1, 233/6, 233/16, 234/13, 237/6, 237/13, 240/2, 246/6, 249/20, 250/13, 253/18, 255/10, 256/3, 257/7, 257/12, 258/5, 260/2, 260/13, 263/11, 263/12, 266/13, 267/2, 274/19, 278/13
v.+lar 168/2
v.+larda 173/19

vālih -1- [Ar.] hayret içinde.
v. ü şeydā bolur irdi 209/3

va'llāhu ā'lemu -1- [Ar.] "En iyisini Allah bilir." anlamında kullanılan ifade.
V. 279/16

vāsıṭa -1- [Ar.] vasıta, aracı
v. ḳılıp 226/6

vaṣiyyet -4- [Ar.] vasiyet.
v. ḳıldılar 159/18, 261/2
v. ḳılur-min 147/9
v.+im 152/10

vaṭan -2- [Ar.] vatan.

v. ḳılıp ḳaldılar 150/12

v.+larını 233/20

vaẓīfe -1- [Ar.] vazife.

v.-yi yegān 227/9

ve -352- [Ar.] ve. krş. **vü, u/ü**

v. 147/8, 147/17, 147/18, 150/3, 150/8, 150/10, 152/13, 153/11, 154/12, 154/13, 154/21, 155/1, 155/20, 156/12, 156/14, 156/16, 156/17, 157/5, 157/13, 157/16, 157/18, 157/19, 158/1, 158/5, 158/15, 159/9, 160/9, 160/15, 161/9, 162/4, 162/15, 163/10, 163/11, 163/12, 163/18, 164/13, 164/17, 164/18, 164/19, 165/12, 169/8, 169/15, 170/1, 170/18, 170/20, 170/21, 171/1, 173/2, 173/17, 174/4, 174/7, 174/9, 175/5, 175/16, 176/1, 177/3, 177/17, 178/6, 178/8, 178/21, 179/3, 179/14, 180/1, 180/14, 181/1, 181/3, 181/9, 181/11, 181/15, 182/2, 182/6, 183/6, 183/7, 183/11, 183/13, 183/17, 184/9, 184/17, 184/19, 185/13, 187/10, 187/12, 188/10, 188/12, 189/10, 189/11, 189/15, 189/18, 190/13, 190/16, 191/14, 192/15, 193/9, 193/19, 196/16, 196/19, 197/9, 197/14, 197/17, 198/2, 198/6, 198/7, 198/18, 199/21, 200/3, 200/4, 200/17, 200/18, 200/20, 201/1, 201/2, 201/7, 202/1, 202/13, 203/2, 203/13, 203/18, 204/5, 204/7, 205/1, 205/2, 205/9, 205/13, 205/19, 206/4, 206/11, 207/6, 207/7, 207/11, 208/21, 209/7, 209/21, 210/7, 210/15, 211/9, 211/10, 212/2, 213/4, 213/9, 213/19, 214/5, 214/14, 214/21, 215/8, 215/10, 216/1, 216/5, 216/11, 216/19, 217/7, 218/3, 219/6, 219/18, 219/21, 220/21, 221/3, 221/17, 222/2, 222/8, 223/7, 223/18, 223/19, 224/11, 225/16, 227/8, 227/11, 228/4, 228/9, 229/16, 229/17, 229/19, 230/7, 230/14, 230/15, 231/3,

231/8, 232/3, 232/6, 232/8, 233/5, 233/11, 233/12, 233/13, 233/19, 233/21, 234/3, 234/13, 235/2, 235/12, 236/5, 236/9, 236/11, 236/17, 236/18, 237/9, 238/11, 239/3, 240/20, 241/17, 242/10, 242/12, 242/13, 242/14, 242/19, 243/1, 245/1, 245/6, 245/17, 246/1, 246/7, 247/14, 247/16, 247/18, 247/19, 247/21, 248/1, 248/3, 248/11, 250/19, 251/15, 252/7, 252/8, 252/9, 252/12, 252/16, 252/19, 253/10, 253/12, 253/16, 253/20, 254/1, 254/4, 254/5, 254/16, 255/5, 255/6, 255/15, 256/2, 257/16, 257/19, 257/20, 258/14, 259/8, 259/11, 259/20, 260/1, 260/6, 260/8, 260/9, 260/10, 260/11, 260/18, 260/20, 260/21, 262/13, 264/7, 264/11, 264/19, 264/21, 265/2, 266/7, 266/8, 266/9, 266/14, 267/10, 267/13, 268/13, 269/7, 269/11, 269/13, 270/3, 270/4, 270/6, 271/4, 271/7, 271/11, 272/4, 272/13, 272/14, 272/15, 272/16, 274/8, 274/19, 275/5, 275/17, 276/13, 276/15, 276/16, 276/17, 276/19, 276/21, 277/2, 277/4, 277/15, 277/20, 278/1, 278/5, 278/7, 278/8, 278/14, 278/15, 278/16, 279/9

v. yana 155/1, 155/2, 155/3, 181/13

vecd -1- [Ar.] kendinden geçme.

v.+din 260/6

vech -7- [Ar.] yüz.

v. 254/19

v. bile 211/21

hīç v.+bilen 146/6

v. birle 223/11

hīç v. birle 270/6

v.+din 259/4, 279/4

vedāʿ -1- [Ar.] ayrılma, ayrılış.

v. ḳılmaḳġa 198/21

vedāʿlaş- -1- [Ar.+Tr.] vedalaşmak.

v.-ıp 185/4

vefā -2- [Ar.] vefa, sebat etme.

v. bolur 275/16

v.+sıdın 195/17

vefāt -11- [Ar.] vefat, ölüm.
v. boldı 256/15, 256/19, 257/7
v. boldılar 170/15, 171/1, 256/20, 256/21, 279/16
v. bolgendin 170/20
v. taptı 260/2
v.+larını 170/15

vehm -1- [Ar.] vehim, kuruntu.
v. 195/2

velī (1) -2- [Far] fakat, ancak.
v. 177/4, 232/15

velī (2) -1- [Ar.] sahip, malik.
v.+ler 260/20

velīkin -5- [Ar.+Far.] lakin, fakat.
v. 235/17, 236/1, 236/8, 238/3, 254/10

vezīr -21- [Ar.] vezir.
v. 163/4, 163/6, 174/4, 174/5, 176/13, 176/16
v.-i pādişāh 204/1
v. ü vüzerā 203/12, 252/11
v.+ni 163/9, 174/3, 176/18
v.+ni ḫatunı 217/17
v.+ġa 163/4, 176/12
v.+i 160/8, 200/15, 224/1
v.+ler 265/3
v.+leri bile 223/21
v.+leriġa 265/2

vezīrlik -3- [Ar.+Tr.] vezirlik.
v. 232/9
v.+ni 232/8, 232/10

vilāyet -20- [Ar.] vilayet, il, ülke.
v. 256/8, 256/12, 265/12
v.+ni 174/11, 265/12
v.+ġa 265/12
v.+de 166/21
v.+din 169/9, 266/16, 266/17, 267/21
v.+ini 267/10
v.+iġa 171/14, 267/16, 268/8
v.+ide irdi 262/4
Şām v.+idin 154/9
v.+ler 268/9
v.+lerini 169/2, 268/8

vilāyetlik -1- [Ar.+Tr.] vilayetlik.
v. 267/11

vīrān -2- [Far.] yıkık, harap.
v. ḳılıp 175/15
v. ḳılmay 174/11

viṣāl -4- [Ar.] kavuşma.
v.-i cemāl 223/14
v.+iŋ͡g bile 210/7

v.+ini iştiyāḳıda 253/7

v.+iŋ͡giz 196/13

vü -17- [Far.] ve krş. **ve**, **u/ü**

v. 195/18, 197/14, 252/11

şīfte v. 200/17

sizni ʿāṣī v. cāfī 255/15

ʿāṣī v. cāfī 255/16

cefā v. cevr ḳılmaḳnı 221/10

nāle v. feryād 274/8

īzā v. ihānet birdiler 278/13

īzā v. ihānet 276/20

resīde v. nā-resīde 255/5

tāze v. pākīze 197/17

pārsā v. pāk-dāmenlıġıŋ͡gnı 263/21

şīfte v. şeydā bolur irdi 200/2

ẕikr ü ṣenā v. şükriŋ͡gni 270/20

nāle v. zārī birle 210/1

nāle v. zārīsiġa 189/18

vücūd -2- [Ar.] vücut, varlık.

v.+ge kilür 157/12

v.+umnı 197/20

vüzerā -2- [Ar.] vezirler.

vezīr ü v. 203/12, 252/11

Y

yā -30- [Ar.] ey.

y. 154/21, 158/21, 172/10, 182/15, 188/4, 189/16, 198/4, 204/15, 208/4, 209/9, 214/11, 216/5, 218/9, 218/14, 220/5, 234/11, 235/20, 237/10, 254/19, 254/20, 265/16, 268/17, 268/18, 276/7, 279/12

y. Deyyān 155/1

y. İsrāʾīlu'llāh 191/2

y. Mennān 155/1

y. resūlu'llāh 190/12

y. Sübḥān 155/1

yād -8- [Ar.] yad, anma, hatıra getirme.

y. ḳıldı 178/13

y. ḳıldılar 249/14

y. ḳılıp 152/14

y. ḳılsaŋ͡g ḳılġıl 245/12

y. ḳılsunlar 207/7

y.+ıġa 228/2

y.+larıġa 234/14

y.+larıdın 237/10

yaf- -1- bkz. **yap-**.

y.-ıp 188/17

yaġ- -5- yağmak.

y.-dı 192/7, 275/20
y.-ıp 183/3
yamġur y.-mas 228/14
y.-maġay 229/3
yaġdur- -1- yağdırmak.
y.-dı 169/11
yaġı -5- düşman.
y. 266/12, 267/7
y. irdi 223/21
y.+n͡g 256/11
y.+n͡gnı 267/18
yaġız -1- yağız, kara.
y. 183/8
yaḫşı -68- iyi, güzel.
y. 147/2, 150/6, 150/9, 151/1, 151/2, 151/5, 152/18, 159/20, 159/21, 162/15, 165/13, 165/15, 172/3, 173/7, 173/8, 173/15, 178/21, 181/19, 181/21, 182/4, 182/19, 183/20, 184/17, 184/18, 184/20, 185/7, 188/9, 190/5, 192/8, 199/18, 204/15, 206/3, 206/4, 209/6, 211/2, 211/17, 212/14, 212/15, 212/16, 219/4, 224/11, 225/2, 228/12, 229/5, 230/21, 232/13, 235/5, 237/2, 244/11, 257/5, 266/1, 276/17, 276/20
y. ḳıldı 229/14
y. ḳılıp 165/1, 238/2
y. muʿāmele ḳılmasdın 149/12
y.+dur 230/21, 244/16, 271/12
y.+raḳdur 167/19, 219/10
y.+raḳı 178/13
y.+lar 260/18
yaḫşıla- -1- iyileşmek.
y.-dılar irse 230/19
yaḫşılıġ/ik -10- güzellik, iyilik.
y.+ı 209/4
y.(yaḫşılik) ḳıldı 213/9, 236/17
y.(yaḫşılik) ḳılġan 179/1
y.(yaḫşılik) ḳılmasdın 236/13
y.(yaḫşılik) ḳılıp 245/15
y.+ge(yaḫşılikge) 230/18, 230/21
y.+din(yaḫşılikdin) 278/4
y.+ler(yaḫşılikler) ḳıldın͡gız 231/8
yaḳ- -3- yakmak.
y.-a-miz 182/7
y.-ıp 158/20
y.-ar irdiler 173/9

yaḳa -6- yaka.

y.+ġa 186/19

Zelīḫānı y.+sı 259/17

y.+sını 259/19

y.+sıda 243/4

y.+n͡gızını 259/19

y.+larını 146/13

yaḳın -17- yakın; arkadaş, dost.

y. 158/4, 162/14, 214/20, 240/17, 246/10

y.+dur 168/19, 221/20, 244/17

y. irdi 278/1

y. boldum 259/15

y. bolman͡glar 236/9

y. kilse 259/6

y. olturdun͡g 263/14

y. yitti 147/5

bu y.+da 148/9

y.+raḳ 213/7, 265/15

yāḳūt -3- [Ar.] yakut.

y. 264/4

laʿl ü y. u zümrüd bilen 258/9

y.+larını 205/9

yalan͡g -3- yalın, çıplak.

y. ayaġ 185/8

y. baş 215/19

y. ḳılıp 248/9

yalanġaç -4- çıplak

y. ḳalur 205/1

y. ḳılay-miz 187/6

y.+lar 200/8

y.+larġa 269/7

yalanġaçla- -1- soymak, çıplak hale getirmek.

y.-p 187/10

yalbar- -7- yalvarmak.

y.-dım 267/6

y.-dı 213/13

y.-dılar 187/4

y.-ıp 185/10, 213/15, 243/1

y.-ıp irdiler 186/8

yalġan -18- yalan.

y. 151/17, 185/7, 185/11, 186/6, 190/6, 224/12, 225/16, 240/19, 241/2, 267/8, 275/14

y. ḳılmadı 257/6

y. mu 242/4

y. sözlemes 241/4

y.+dur 242/5, 250/10

y.+dın 176/15, 278/11

yalġançı -4- yalancı.

y. 277/21

y. bolur-sizler 192/1

y.+lar 190/15

y.+larnı 176/15

yalġuz -12- yalnız.

y. 160/10, 166/14, 168/13, 181/17, 238/10, 243/4, 243/8, 244/14, 270/21

y.+dur 215/6

y. irdi 219/6

y. iken-siz 148/15

yaman -23- yaman, kötü.

y. 161/3, 164/7, 181/19, 191/19, 213/9, 224/15, 224/16, 231/1, 237/4, 274/7, 276/16, 276/17

y. bolur 204/3

y. iş 161/13

y. işni 161/12

y. sağınġan kişini 230/3

y. ṭāyife 164/11

y. tüşüpdür 149/9

y. irdi 239/21

y.+raḳ 162/8, 214/7

y.+raḳdur 214/6

y.+raḳıdur 214/14

yamanla- -1- kötülemek, kötüleşmek.

y.-p 229/20

yamanlıġ/ik -4- kötülük.

y.(yamanlik) ḳıldı 261/7

y.(yamanlik) ḳılġan ḳarındaşlarıġa 179/1

y.+ım 248/12

y.+ġa(yamanlikġa) 179/1

yamġur -3- yağmur.

y. 229/3

y. yaġmas 228/14

y.+ı 183/3

yan -18- yan, taraf; sebep.

y. 160/10

bu y. 149/1, 168/1, 221/4

o y. 149/1

y. bolur 157/16

y.+ımġa 203/19

y.+ıġa 149/20, 174/7, 203/3, 244/17, 257/2

y.+ıda 232/2, 262/11

y.+larıġa 171/17, 208/1

y.+larıda 208/3, 248/7

yan- -29- dönmek, geri dönmek.

y.-dım 165/11, 259/21

y.-dı 151/15, 177/7, 192/13, 200/19, 204/1, 221/7, 272/10,

273/5
y.-dılar 186/11, 188/14, 215/11, 243/19
y.-ġıl 163/21, 164/2, 265/5
y.-gil 268/20
y.-ıŋ͡ğlar 163/10
y.-ıp 149/10, 172/19, 177/18, 191/9, 191/16, 197/6, 267/2, 272/21
y.-ġanlarıġa 150/9
y.-madıŋ͡ğ mu 258/20

yana -192- yine.
y. 147/8, 148/11, 148/12, 149/15, 150/19, 150/20, 151/19, 152/7, 152/9, 154/13, 154/17, 154/21, 156/10, 156/12, 157/13, 158/5, 159/6, 160/9, 161/10, 163/3, 164/12, 164/16, 165/6, 166/12, 166/19, 167/6, 168/5, 170/5, 170/18, 171/12, 172/12, 172/13, 173/15, 174/8, 174/16, 176/5, 177/21, 179/7, 181/3, 181/11, 181/12, 181/15, 183/13, 184/5, 185/7, 185/19, 185/20, 186/8, 187/8, 187/19, 187/20, 188/5, 189/1, 189/8, 193/1, 193/2, 194/2, 194/7, 194/13, 195/2, 197/1, 197/17, 199/3, 199/6, 199/16, 200/2, 200/19, 201/1, 202/15, 203/15, 205/1, 207/4, 207/7, 207/14, 208/10, 210/3, 212/13, 213/5, 213/9, 213/15, 214/2, 214/4, 214/19, 215/3, 215/10, 216/19, 217/3, 217/10, 220/11, 220/18, 221/6, 221/12, 222/3, 222/4, 222/11, 223/18, 225/3, 226/2, 226/7, 227/3, 227/5, 227/6, 228/1, 228/9, 228/21, 229/3, 230/10, 230/11, 232/15, 232/17, 234/16, 235/11, 235/12, 235/16, 236/2, 236/6, 236/7, 236/8, 236/12, 236/18, 236/19, 236/20, 237/11, 237/20, 239/2, 240/16, 240/20, 241/4, 241/8, 241/11, 241/14, 241/17, 241/21, 242/9, 244/7, 244/13, 245/11, 245/17, 246/1, 246/20, 247/5, 247/16, 249/7, 252/16, 252/17, 254/16, 254/19, 254/20, 256/6, 256/11, 256/16, 258/1, 258/19, 260/8,

260/9, 262/2, 263/1, 263/20, 265/3, 265/11, 266/7, 267/21, 268/6, 268/9, 269/19, 269/20, 269/21, 270/1, 270/11, 270/13, 271/6, 271/11, 271/19, 271/20, 273/1, 273/3, 275/17, 277/15 ve y. 155/1, 155/2, 155/3, 181/13
y.+ki 202/15

yanç- -2- ezmek, kırmak, parçalamak.
y.-sunlar 229/2
y.-masdın 229/2

yançıl- -1- ezilmek, kırılmak, parçalanmak.
y.-dı 197/1

yandaştur- -1- yakınlaştırmak.
y.-up 212/6

yandur- -8- geri döndürmek.
y.-ar 153/8
y.-dı 174/19
y.-dılar 208/20
y.-ġıl 215/5
y.-ġalı 163/7
y.-up 255/8, 274/19
y.-ġanı kildük 176/15

yanġaḳ -5- ceviz.
y. 194/20
y. alıp biriñg 194/17
y. birip aldılar 194/21
y. birip alur 194/18
y.+ġa 194/20

yaṅġı/iṅġi -3- yeni.
y.(yiṅgi) 14/4
y. 242/8
y. başdın 268/7

yaʿnī -34- [Ar.] yani.
y. 155/19, 158/10, 160/11, 161/3, 161/15, 192/3, 201/6, 217/1, 218/10, 218/20, 219/11, 227/2, 230/3, 231/4, 232/12, 240/12, 244/16, 247/13, 247/18, 251/20, 252/1, 257/2, 257/14, 257/19, 258/1, 260/20, 274/18, 276/7, 276/8, 276/11, 277/21, 279/2, 279/3, 279/5

yaṅglıġ -1- yanlı.
y. 209/15

yap- -2- örtmek, kaplamak, gizlemek.
y.-tı 214/16
y.-tılar 168/11

yār -2- [Far.] yar, dost.
y. 209/13
dost u y.+ımġa 152/13
yara -2- yara.
y. boldı 185/13
y.+sı 189/10
yara- -4- yaramak, uygun ve gerekli olmak, faydalı olmak.
y.-mas-min 266/4
y.-maydur 167/21
y.-mas irdi 259/5
y.-mas bolsa 154/20
yaraġ -2- hazırlık; silah.
öylenür y.+ım 172/5
y.+ın ḳılayın 171/3
yārān -2- [Far.] dost, arkadaş.
y.+lar 227/16, 250/17
yaraş- -1- anlaşmak, uymak, uygun düşmek.
y.-madı 210/19
yaraştur- -1- hazırlamak, alışmak.
y.-up 271/16
yarat- -15- yaratmak.
y.-ḳandur 264/8, 264/21
y.-tı 266/7, 266/8, 271/14
y.-ġan Ḫudāy taʿālānı 262/13
y.-ġan perverdigārım 259/21
y.-ḳan 259/9, 260/9, 272/14
y.-ken 226/3, 249/15, 249/16
y.-ken igemiz 193/10
yarıl- -5- yarılmak, parçalanmak.
y.-dı 181/12, 184/5, 215/3
y.-ıp 176/20, 277/17
yarım -3- yarı, yarım, buçuk.
y. 170/21, 250/16
y.+ını 237/6
yārī -4- [Far.] yardım.
y. 176/1
y. birdi 267/7
y. tilegeniġa 226/2
y. tilep 164/11
yarlıġ -3- buyruk, ferman.
y. 157/12
y. kildi 269/16
y.-ı ʿālī ḳıldılar 252/12
yarlıḳa- -2- buyurmak, emretmek.
y.-dı 274/17, 275/1
yarmaḳ -10- para, akçe, sikke.
y. 233/13, 236/18, 237/9
kiltürġan y. 236/5
y. birle 233/14
y.+nı 194/2

y.+ġa 194/6, 194/12, 205/12, 241/2

yaruġ -2- aydınlık, parlak ışık; aralık, açıklık.

y.+ı 201/14

y.+ıdın 165/19

yaruġluḳ -1- aydınlık.

y. 205/2

yaruḳ -2- aydınlık, parlak ışık; aralık, açıklık.

y. boldı 188/10

y. kündüz 198/1

yasa- -1- yapmak.

y.-p 244/4

yasan- -3- sıralanmak; süslenmek.

y.-ıpdur 212/11

y.-ıp 212/9, 213/15

yasat- -1- yaptırmak.

y.-tı 264/2

yastan- -1- yaslanmak.

y.-ıban 196/17

yaş (1) -16- yaş, ömür.

y. 257/19

y.+nı 171/2

y.+ġa 157/6

y.+ḳa 223/16

toḳsan y.+ḳa 146/5

yigirme y.+ḳa 148/21

y.+da 170/15

y.+da irdiler 187/18, 187/19

y.+ım 233/3

y.+ım yüz otuzġa 166/7

y.+ımda 209/12

y.+ı yigirmeġa 263/12

y.+ıḳa 180/20

yitti y.+ıda 202/11

Eyyūb ʿaleyhi's-selāmnı y.+ları 269/12

yaş (2) -9- yaş; göz yaşı; genç.

y. 206/18, 220/19, 227/7

y. boldı 230/10

y.+ım 196/8

y.+ı 213/15, 246/21

közlerini y.+ını 246/19

y.+larını 201/5

yaşar -2- yaş, sürülen ömür.

y.-r boldılar 240/5

y.-r irdi 256/18

yaşıl -1- yeşil; mavi.

şāḫı y. 153/20

yaşlıġ (1) -1- yaşlı, nemli.

közi y. 201/16

yaşlıġ (2) -2- yaşlı, ömürlü.

y.+ım 258/17

y.+ımnı 258/13

yaşur- -1- gizlemek.

y.-ġanın͡g nime 214/16

yat -3- yabancı.

y. 178/19, 183/15, 195/18

yat- -30- yatmak; dağılmak.

y.-adur 197/6

y.-ur-min 268/19

y.-ur 268/17

y.-ıpdular 148/3

y.-tı 154/13, 199/5, 230/1

y.-tılar 171/1, 184/13, 221/13, 222/3, 271/4, 278/18

y.-sam 196/17

y.-san͡gızlar 164/6

y.-ar irdi 203/10

y.-ıp 161/16, 213/6, 224/21, 226/21, 268/15

zindānda y.-ıp 228/16

y.-ġan ādemler 169/5

y.-ġan yirleride 153/2

y.-ar irdiler 184/3

y.-mas boldılar 214/10

y.-ur irdiler 197/3

y.-maḳçı bolduṉ͡g 226/7

y.-masunlar 162/5

y.-maḳdın 161/10

yatḳuz- -2- yatırmak.

y.-ur-min 226/2

y.-up 152/16

yav -1- düşman krş. **yaġı**

y.+nı basar-sizler 176/6

yāverlik -1- [Far.+Tr.] yardımcılık.

y. ḳılıp 211/17

yay -3- yay.

y. 182/10

y. dik 201/17, 245/5

yay- -1- yaymak.

y.-ıp 173/3

yayıl- -3- yayılmak.

y.-dı 170/19, 270/16

y.-ıp 148/4

yaylav -3- yayla.

y.+daki 269/17

y.+ıġa 183/2

y.+miz yoḳ 148/15

yaz -2- ilkbahar; yaz.

y. 183/3

y. bolsun 182/18

yaz- (1) -2- yazmak.

y.-dılar 175/9
y.-ġıl 175/9

yaz- (2) -3- çözmek, açmak, yaymak, sermek.
berg y.-dı 166/11
y.-arlar 183/7
ḳanatlarını y.-ıp 169/1

yazıl- -3- yayılmak, açılmak, serilmek.
y.-dı 263/8, 268/4
y.-ıp 183/3

yazuḳ -1- günah, suç.
y.+ḳılıp 257/14

yegān -1- [Far.] bir, tek.
vaẓīfe-yi y. 227/9

yegāne -2- [Far.] biricik.
ez-behr-i y. 252/7
dürr-i y. dik 222/1

yek-bāre -6- [Far.] bir kez, bir defa, birdenbire.
y. 176/16, 176/19, 202/9, 202/17, 235/18, 248/4

yelmeye -2- [Tr.] bir deve türü.*
y. 198/14, 207/17
y. bolup 207/17

yesīr -1- [Ar.] kolay.
esīr ü y. bolġan 201/7

yetīm -2- [Ar.] yetim.
y. 197/15, 201/6

yevmi'ẓ-ẓulle -1- [Ar.] gölge günü, Eyke halkının azaptan kaçmak için bir bulutun gölgesine sığındığı gün için söylenir.
y. 279/5

yıġ- -12- yığmak, toplamak, dermek.
y.-ıpdur-min 177/15
leşkerini y.-dı 175/15
y.-dılar 175/7, 269/5, 277/16
y.-ıp 169/19, 202/14, 203/19, 205/9, 257/1
leşker y.-ıp 268/9
y.-ıp barıp 177/16

yıġaç -5- ağaç, değnek, sopa, tahta.
ḳuruġ y. 166/10
y. kögerdi 166/11
y.+dur-min 204/10
ḳuruḳ y.+nı 166/11
y.+dın yondı 161/17

yıġaçlıḳ/ik -6- ağaçlık; yaklaşık 6 km'lik uzaklık.
y. 168/21

biş y. 162/17
y.(yıġaçlik) 188/8, 241/12, 265/10
ikki y.(yıġaçlik) 178/2

yıġdur- -5- yığdırmak, toplatmak, bir araya getirtmek.
y.-dı 227/1, 263/8, 264/2
y.-up 198/3, 255/2

yıġı -1- göz yaşı, ağlama.
ferzend-i ercümendni y.+sın 148/2

yıġıl- -9- yığılmak, toplanmak.
y.-dı 237/7
y.-dılar 200/11
çirig y.-ıpdur 175/18
y.-sun 267/14
y.-ıp irdiler 203/13
y.-ıp 149/1, 167/15, 244/7, 271/9

yıġılış- -2- toplaşmak, bir araya gelmek.
y.-ıp 243/15
y.-ıp kiliñgler 243/5

yıġla- -77- ağlamak.
y.-r-min 238/9, 279/12
y.-r-sin 275/9
y.-r 238/8, 246/15
y.-r irdi 220/20
y.-p turar 182/20
y.-dı 202/18, 211/18, 221/7, 275/9, 275/11
ḳan y.-dı 196/9
y.-dılar 185/10, 186/5, 187/7, 189/7, 196/5, 196/19, 208/11, 235/6, 235/7, 238/21, 244/4, 245/21, 246/11, 246/13, 246/14, 246/16, 246/17, 246/20, 251/2, 251/6, 272/5, 274/10
y.-p 168/8, 174/21, 184/8, 184/16, 187/4, 187/8, 195/14, 196/21, 197/6, 201/11, 201/15, 207/5, 208/4, 210/8, 222/10, 238/7, 245/4, 249/15, 249/18, 249/19, 250/3, 268/6, 272/4, 279/9
y.-p aydılar 186/2
y.-p kiledür 188/18
yıġlay y.-y 207/2, 238/20, 257/9, 258/2
y.-y yıġlay 207/2, 238/20, 257/9, 258/2

y.-ġan ʿāṣīlerni 246/21
y.-ġanlarını 196/19 y.-maḳnı 279/11
y.-r irdiler 189/2, 189/8, 189/15, 197/13
y.-maḳdın 279/15

yıġlaḳ -2- devamlı ağlayan, gözü yaşlı.
y. 193/18, 194/13

yıġlaş- -5- ağlaşmak.
māhīyān-ı deryā y.-ur irdiler 189/16
y.-tılar 248/12
y.-ıp 153/9, 231/7, 250/14

yıḳ- -4- yıkmak.
y.-tı 270/9
y.-tılar 198/8
y.-ıp 178/9
y.-ḳan 229/4

yıḳıl- -14- yıkılmak.
y.-ur 227/19
y.-dı 201/19, 202/9, 203/4, 215/18, 238/14, 257/18
y.-dılar 186/8, 189/1, 207/4, 244/7, 250/15
y.-a ḳoya 195/8
y.-ıp 159/16

yıl -104- yıl, sene.
y. 148/16, 148/19, 156/9, 160/11, 160/13, 160/14, 160/15, 160/16, 164/14, 164/15, 170/21, 171/3, 171/8, 171/15, 172/17, 177/6, 177/7, 177/9, 200/6, 202/15, 214/11, 221/13, 223/13, 226/2, 226/7, 228/11, 228/13, 228/16, 229/2, 229/3, 229/21, 233/3, 233/5, 233/18, 233/19, 233/20, 233/21, 234/11, 239/2, 246/13, 246/14, 246/17, 256/19, 260/2, 262/6, 265/6, 271/11, 273/2, 273/3, 273/21, 274/10, 276/1, 277/6, 279/14, 279/16
illig ikki y. 171/15
ḳırḳ y. 164/15
on y. 177/7
tört y. 256/21
yitti y. 172/5, 172/8, 172/12, 172/13, 179/13, 274/19
y. boldı 171/6, 177/11, 229/8, 231/20, 263/2
y. bolġanda 256/20

y. bolup irdi 226/7, 234/8
y. bolupdur 244/19
y.+dur 245/4
y.+nı 160/20, 234/8
yıldın y.+ġa 148/20
y.+ġaça 156/8
y.+da 156/7, 229/4
yitti y.+da 233/13
y.+daki 160/15
y.+daki dik 160/15
y.+dın 146/15, 160/21, 172/20, 209/10, 222/14, 268/19
şunça y.+dın 228/1
y.+dın biri 193/5
y.+dın soŋ͡g 229/3, 263/19
y.+dın yılġa 148/20
y.+ı 233/5
y.+lar 231/8
y.+lar boldı 231/10
y.+ġı 229/4

yılan -5- yılan.
y. 164/19, 187/9, 188/10, 188/12
bir y. 154/13

yılḳı -2- hayvan, hayvan sürüsü.
y. 200/4
y. ḳaraları 172/18

yıllik -2- yıllık.
y. 233/15

yıraḳ -12- ırak, uzak.
y. 182/15, 182/16, 187/14, 194/9, 194/14, 240/17, 256/2, 265/16, 273/6
y. ḳılmaŋ͡glar 184/17
y. ḳılsaŋ͡gızdılar 147/7
y.+da 263/14

yıraḳlıġ -1- uzaklık.
y. 196/18

yırt- -6- yırtmak.
y.-tıŋ͡gız 259/19
y.-ıp 202/12
y.-ġan 230/6
y.-masdın 189/4
y.-ıp irdi 259/19
y.-ġay irdi 189/5

yırtıl- -2- yırtılmak.
y.-dı 259/17
y.-ıp 215/17

yi- -90- yemek.
y.-ydürler 270/19
aş y.-mes-min 232/18
Lūṭnı ġamını sizçe y.-mes müdi

165/9

y.-mes-miz 165/21

y.-r-sizler 271/8

y.-pdür 188/21, 189/5, 228/9

y.-di͡ng 190/12, 244/12

y.-di 190/6, 190/21, 208/17, 226/20, 227/5, 235/18, 241/1, 270/21, 274/11

böri y.-di 192/1

y.-di͡ngizler 228/1

y.-diler 150/1, 181/2, 199/4, 271/20

y.-gey 183/15

y.-geyler 225/16, 229/4

y.-gil 238/21, 275/1

y.-sün 238/6, 238/10

y.-n̄gler 218/5

y.-sünler 167/12

y.-se 274/9

ṭaʿām y.-se 209/8

y.-seler 274/9

ṭaʿām y.-seler 180/1

y.-p 158/15, 159/2, 225/4, 226/11, 233/9, 264/4

ġam y.-p 175/8

olanı ġamını y.-p 165/9

ṭaʿām y.-mey bolup 180/5

y.-mesdin 179/17, 238/7

y.-gende 166/1

y.-geli 190/13, 220/10, 227/6, 270/1, 274/8

y.-gen 189/12, 190/8, 247/9

y.-gen börini 190/6

y.-gendin 179/17

y.-genge 274/11

y.-geni 241/3

y.-gen 274/13

y.-gey irdim 238/9

y.-r irdi 270/18,

y.-geni yoḳ irdi 227/6

y.-genim yoḳ 190/20

y.-genim yoḳ irdi 233/10

y.-gendür-miz 193/21

y.-r irdi 274/14

y.-r irdiler 179/14

y.-gey irdi 275/11

y.-se irdi 189/5

y.-gen iken 191/1

y.-gen bolsa 275/10

y.-meydürler 165/19, 165/20

y.-mes-siz 165/20

ṭaʿām y.-mesler 166/2

y.-gen imesdür 189/5
y.-mediler 244/14
y.-meġay-min 232/19
aş y.-megil 232/18
ġam y.-megil 268/20
ġam y.-meġıl 238/17
y.-mesün 202/5
y.-meseler 270/19, 270/20
y.-maḳġa 165/18
y(i/ü)ber- -108- göndermek.
y.-ür-min 184/13, 210/18
belā y.-ür-min 164/14
y.-ür 182/21
belā y.-ür 164/7
ʿaẕāb y.-ür 277/12, 277/14
y.-ipdür 236/19
y.-gendür 218/12, 237/10
y.-dim 251/17, 276/7
belā y.-dim 272/12
y.-di 154/11, 156/19, 160/14, 160/19, 163/7, 172/13, 174/3, 175/2, 175/21, 177/8, 195/7, 200/13, 201/21, 202/20, 203/2, 220/8, 224/20, 228/5, 228/10, 230/13, 236/18, 237/19, 246/6, 262/12, 262/14, 264/18, 265/11, 278/3, 278/15
birip y.-di 231/3
selām y.-di 178/4
y.-diler 174/1, 175/13, 177/10, 187/12, 234/9, 237/12, 240/8, 245/21, 251/15, 251/19, 252/10, 267/16
y.-ġaylar 220/3
y.-ey 207/8, 219/20
y.-eyin 234/18
y.-ġıl 175/4, 236/6, 239/7, 246/2
y.-sün 177/9, 177/21, 278/13
y.-elük 182/16
y.-iŋ̑g 228/3, 245/16, 266/17
y.-iŋ̑gler 182/15
y.-sek 224/2
y.-seŋ̑giz 183/10, 184/9
y.-seler 242/6
y.-ip 203/19, 223/19, 228/19, 242/7, 248/6, 251/10, 263/19
belā y.-ip 197/21
y.-meslikte 184/1
y.-ür boldı 220/3
y.-ġandur (yüberġandur) 238/4
y.-ġan beşāretin alġan 171/20

y.-ġan ferişteleridürmiz 168/9
y.-ġan köŋ͡glüm 183/21
y.-ġan ʿālim ü ekābirleridür 253/1
y.-ġanı nimersesini 174/20
olanı y.-ġanı peyġamberidürmin 163/15
y.-gen dik 278/3
y.-gen miḥnetleriġa 273/12
y.-ġanıġa 220/18
y.-geli 240/6
y.-gen irdi 199/6
y.-meġay irdi 166/18
y.-ür irdiler 220/14, 223/7
y.-ip irdiler 237/17
y.-ġan ikenler 266/16
y.-mes 182/16
y.-genim yoḳ 267/4
y.-mediŋ͡g(yübermediŋ͡g) 165/8
y.-meseŋ͡g 175/4
y.-maḳnı 183/11
y.-maḳġa 244/20

yidür- -8- yedirmek.
y.-diŋ͡g 241/17, 241/21
y.-düŋ͡g 241/11, 241/14
y.-diŋ͡giz 241/8
y.-ġay-sizler 183/21
y.-gey-siz 184/6
y.-ġıl 206/4

yigirme -6- yirmi.
y. 195/1, 265/5
y. yaşḳa 148/21
yaşı y.+ġa 263/12
y.+si 180/2, 180/3

yigirme biş -1- yirmi beş.
y. 170/21

yigirme ikki -1- yirmi iki.
y. 262/4

yigirme tört -2- yirmi dört.
y. 204/20
y.+yıl 256/19

yigirme üç -1- yirmi üç.
y. 170/21

yigirme yitti -2- yirmi yedi.
y. 234/8

yigit -21- genç, yiğit, delikanlı.
y. 152/14, 162/18, 163/3, 165/11, 174/6, 222/18, 228/5, 234/5
y. köŋ͡gli kiŋ͡g bolur 252/3
y.+dür 228/4
y. irdiler 252/3

y.+ni 222/13, 229/6
y.+ni arasıda 252/4
y.+ler 167/6, 167/8, 234/4, 239/11
y.+ler iken 235/16
y.+lerni 174/3
y.+lerġa 167/9

yigitlik -1- yiğitlik.
y. 214/3

yimek -3- yemek.
y. 273/12
y.+ġa 238/6
y.+leriġa 206/7

yiŋg -1- yeğ, iyi, hayırlı.
y. irdi 161/1

yiŋgil -1- hafif.
y. taşda 276/14

yir -123- yer; yer yüzü, memleket, toprak, orun.
y. 173/16, 175/5, 176/20, 181/12, 183/8, 184/5, 185/17, 187/2, 211/1, 212/17, 242/14, 264/7, 265/18, 272/12, 272/13, 274/15, 275/21
bul y. 148/14
y. ü āsmānlarnı 260/9
y. mü 187/2
y. irdi 162/17, 173/21, 188/8, 209/9,
y. irdi 160/10
y.+ni 167/3, 169/2, 169/4, 207/2, 232/12, 266/8
aġdarġan y.+ni 169/10
bu y.+ni 169/6
bubul y.+ni 190/14
y.+ni astını 169/4
y.+ni eṭrāfıda 246/17
y.+ni ṭınābın 147/13
y.+ġa 147/14, 149/20, 152/11, 168/13, 168/21, 169/6, 173/5, 176/21, 178/2, 180/21, 182/15, 184/20, 185/6, 189/11, 192/15, 194/9, 194/14, 198/3, 201/12, 273/6
bu y.+ġa 148/7
y.+ġa ḳılıp 152/16
y.+ge 148/3, 153/4, 181/13, 182/16, 184/6, 185/20, 215/16, 239/9, 241/12, 250/8, 257/2, 266/19, 268/18, 268/20, 268/21, 271/13, 271/20, 274/6, 275/3, 275/19, 275/21, 277/16

bülend y.+ge 275/7
y.+ge tüşmes-min 149/19
y.+ġaça 263/10, 268/9
y.+de 147/10, 147/16, 152/3, 159/19, 160/5, 162/14, 173/17, 196/7, 215/2, 221/2, 240/17, 254/6, 265/10
barġan y.+de 147/10
bu y.+de 149/1
ḳırḳ ḳarı y.+de 246/18
y.+de 217/5
y.+din 147/1, 172/1, 185/16, 185/18, 198/2, 199/20, 222/6, 229/3, 232/12
şol y.+din 239/18
y.+din bolur-sin 190/17
y.+ige 195/17
y.+ide irdi 188/7
Maḳdis y.+ide irdiler 150/11
y.+idin 146/10, 158/6
y.+leri 183/3
ḳoyup kitken y.+lerini 149/3
yatġan y.+leride 153/2

yiriŋ -1- irin.
y.+ini 271/7

yiryüzi -3- yeryüzü.
y.+ni 175/6
y.+de 276/16
y.+deki 183/4

yir- -1- yarmak, yırtmak.
y.-er 241/19

yiş- -4- soyunmak, çözmek.
ayaġlarnı y.-tiler 153/20
y.-sün 187/10
y.-ip 214/15
y.-ip irdiler 199/3

yiştür- -1- soyundurmak.
y.-diler 187/8

yit- -55- yetmek, yeterli olmak, yetişmek, ulaşmak.
y.-er-min 203/7
y.-er 241/13
y.-er mü kin 193/19
y.-tim 203/16, 247/7, 248/16, 259/21
y.-ti 175/13, 195/13, 200/12, 246/6, 250/16, 263/12, 265/10, 278/15
yaḳın y.-ti 147/5
y.-tiler 158/3, 158/10, 162/17, 179/18, 208/21, 236/15, 237/13, 252/14

ẓulm y.-se 186/15

y.-seler 215/15

y.-geç 245/16

y.-geli 199/1

y.-günçe 203/18

y.-ip 163/10, 176/21, 193/13, 196/2, 215/17, 237/16, 250/8, 251/4

y.-ip alur kişi 201/4

y.-ip kildiler 147/13

y.-ken 241/20, 246/1

y.-kende 187/11, 237/11

y.-megen irdiler 192/4

y.-‘almas irdiler 205/11

y.-mes 209/16, 241/20

y.-mes mü 196/21

küçi y.-medi 192/21, 206/15

y.-medi 155/4, 193/1, 234/9, 257/8

yiter -2- yeter.

y. 236/11

y.+ġa 196/13

yitil- -2- yetişilmek, erişilmiş olmak, ulaşmak, yetişmek, büyümek.

y.-se 160/12

y.-ġan sīrdān 227/5

yitkür- -17- yetiştirmek, ulaştırmak.

y.-ür-min 222/11, 250/10

y.-ür-sin 207/14

y.-ür müsin 222/11

y.-di 222/19

y.-diler 268/10

y.-ġay 244/17

y.-gey 245/18

ḫaber y.-ġıl 208/5

y.-ġıl 222/15

y.-sek 248/20

y.-üp 202/5, 210/2, 250/2, 250/5, 251/2

y.-üp sattı 205/16

yitmiş -10- yetmiş(70).

y. 173/10, 206/8, 232/3, 251/13, 271/11, 273/2, 273/3

y. kişi birle 161/7

y. merātibe 153/8

yitmiş miñg -2- yetmiş bin.

y. 253/17, 267/14

yitti -60- yedi.

y. 179/4, 180/20, 187/18, 189/6, 209/12, 212/5, 214/11, 222/14, 227/2, 227/3, 227/4, 227/5, 227/6, 227/8, 228/8,

228/9, 228/11, 228/12, 228/13, 229/1, 229/3, 229/4, 233/3, 233/16, 247/14, 260/5, 261/18, 266/7, 266/8, 266/12, 273/20, 274/10, 276/1, 278/18
y. ay 274/10, 274/19
y. kün 274/10, 274/19
y. kündin 157/9
y. merātibe 152/3
y. nevbet 148/1
y. oġlı 269/13
y. öyni 212/10
y. sāʿat 274/10, 274/20
y. yaşıda 202/11
y. yıl 172/5, 172/8, 172/12, 172/13, 179/13, 274/19
y. yılda 233/13

yittinçi -5- yedinci.
y. 179/2, 179/12, 194/11, 233/21, 260/8

yitti yüz -3- yedi yüz.
y. 148/19, 173/9, 266/3

yitüş- -1- yetişmek.
y.-di 233/5

yoḳ -103- yok; hayır.
y. 227/8, 262/17
alġanım y. 246/10
alġanımız y. 221/4
ārām y. 217/12
āşkārā ḳılġanım y. 259/8
birgeni y. 174/21
bilgenim y. 244/13
biri y. 244/16
çāre y. 195/12, 203/7
Eyyūb ʿaleyhi'ş-selām y. 275/8
fāḥişe iş ḳılġan y. 164/5
fāʾidesi y. 159/7
feryād-res y. 197/11
ḫaber y. 216/2
ḫaberimiz y. 239/13, 242/3
ḫıyānet ḳılġanım y. 230/17
hīç kimerse y. 147/14
Ḫudā y. 276/12
ḳarārım y. 213/3
kemerbendim y. 240/8
kemlıġım y. 204/10
hīç kes y. 197/12
ḳılġanım y. 216/8
ḳolı y. 266/1
kön͡glümde y. 248/16
körgenim y. 263/15
mini y. 196/7

öyde y. 149/6

ruḫṣat y. 239/4

ṣabr u ṭāḳatı y. 150/16

sivgenim y. 259/4

ṣoḥbet ḳılġanım y. 259/8

su y. 192/16

şāḫ u butaġım y. 204/10

taʿbīri y. 225/13

yaylavmiz y. 148/15

yigenim y. 190/20

yibergenim y. 267/4

y. ḳılalik 256/11

y. ḳılıp 236/21, 237/1

uyḳu y. 217/12

eṣeri y. 202/15

ʿaybı y. 213/19

ʿilācı y. 221/19

oġlum y. 208/15

y. u nā-būd bolġay-sin 246/2

y. u nā-būd bolġay-siz 245/17

y. mu 218/14, 279/12

ġayretlıḳ y. mu 168/6

müselmān y. mu 166/16, 166/18, 166/20

y. iken 159/17

y.+dur 190/18

bizni mālımız y.+dur 203/18

çāre y.+dur 190/5

iş y.+dur 244/15

işim y.+dur 271/18

nimerse y.+dur 209/12

nimerse y.+tur 201/21

oġlum y.+tur 168/4

ruḫṣat y.+tur 222/16

tivede y.+tur 197/4

vaḳt bolġunça y.+tur 171/4

yamanlıġım y.+dur 248/13

fermān y.+tur 222/21

gümān ḳıladurġan iş y.+tur 224/17

kişi y.+tur 232/6

y.+tur 172/5

naẓarımda y.+tur 165/15

y. irür 203/18

inimiz y. bolġan 236/1

y. irdiŋ̂ 261/10

tāb u ṭāḳatları y.+irdi 150/13

y. irdi 147/5, 147/15, 148/9, 172/4, 267/20

butaġı y. irdi 180/14

ferzendi y. irdi 202/14

ḥadd ü ḥisābı y. irdi 251/15

ḫāṣṣiyyet y. irdi 182/9
müselmān y. irdi 166/21
pāyānı y. irdi 192/15
yigeni y. irdi 227/6
yigenim y. irdi 233/10
ḥisābı y. irdi 269/10
ḥisābnı y. irdi 269/9
yir y. irdi 160/10
y. bolsa 172/5
yolı y. bolsa 244/9
y. irse 177/14
y. irse 245/16
y.+ınıı 229/11
y.+ḳarı 155/5, 180/21, 266/8

yoḳat- -2- yok etmek, imha etmek.
yol y.-tı 198/2
yol y.-tılar 192/13

yol -62- yol; çare; adet, töre.
y. 160/18, 162/16, 199/1, 207/2, 238/3, 251/18, 252/18, 253/4, 254/16, 268/15
y. tosup 164/6
y. yoḳattı 198/2
y. yoḳattılar 192/13
y. yörür vaḳtda 147/9
y. ḳumlik 185/8
y.+dur 265/4
y. irdi 147/13, 167/2
y.+nı 207/18, 208/9, 234/17, 250/6
y.+nı gerd ü ġubārı 150/2
y.+ġa 151/9, 165/3, 176/15, 185/4, 188/16, 191/20, 195/21, 196/10, 222/9, 250/16, 269/3
y.+ġa revān boldılar 147/12
y.+ġa tilmürüp 195/20
y.+da 156/6, 196/1, 236/6, 273/10
y.+da irdi 196/1
y.+dın 176/14, 192/14, 265/5
y.+dın çıḳarmasunlar 162/4
y.+umda 151/2
bir y.+ı 172/14
y.+ı yoḳ bolsa 244/9
y.+ınıı 199/17
y.+ıġa 252/12, 252/13, 257/8, 257/11, 278/6
y.+ıda 201/14, 261/18
y.+ıdur 265/5
y.+ın͡gızda 259/20
y.+larġa 234/4
Yūsuf ʿaleyhi’s-selāmnı kilür

y.+larıġa 257/12

yol- -3- yolmak, koparmak.

y.-ġıl 170/1

y.-up 170/3

saḳal y.-masunlar 162/4

yolbars -1- aslan.

y.+nı 256/5

yoluḳ- -2- rastlamak, karşısına çıkmak.

y.-tı 272/11

y.-up 191/21

yolun- -2- yolunmak, koparılmak.

y.-up ḳaldı 159/15

y.-ġan ḳuş dik bolur-sin 215/1

yon- -1- yonmak, yontmak.

yıġaçdın y.-dı 161/17

yorġa -1- rahvan yürüyen.

y. at 154/19

yorġalat- -1- rahvan yürütmek.

y.-ıp 154/20

yör- -20- yürümek.

y.-düm 172/21

y.-di 185/13, 206/14, 265/11

y.-di͡ngizler 172/21

y.-diler 180/5, 188/15, 210/2, 253/4

y.-se͡ngler 278/6

y.-ġıl 198/14, 198/16, 265/19

y.-sünler 198/15

y.-ġan 201/15

y.-gen 257/15

y.-er irdi͡ng 185/7

y.-meġay 170/13

y.-me͡ngler 183/13, 278/6

yörgekle- -1- sarıp, bürümek.

y.-p 147/19

yörġuz- -2- yürütmek.

y.-dı 198/15

y.-up 199/19

yörü- -37- yürümek, hareket etmek; yaşamak.

y.-r-min 206/11, 217/5

y.-r-sin 217/4

y.-pdür 148/8

y.-p 151/10, 162/16, 167/14, 183/17, 192/16, 208/9, 252/18, 271/2

şimāl y.-p 178/5

yol y.-r vaḳtda 147/9

y.-r irdim 190/17, 245/9

y.-r irdim 146/15, 193/5

y.-r irdi 159/12, 192/12,

223/14, 267/5, 273/17
bikr y.-r irdi 203/10
y.-r irdi 173/14
y.-r irdiler 155/7
y.-r irdiler 162/18, 179/18, 180/18, 197/6, 198/17, 203/11, 206/10, 223/6, 231/18
y.-p irdiler 254/16

yörüş -2- yürüyüş.
y. ḳıldı 249/3, 267/15

yörüt- -1- yürütmek. geçerli kılmak, hareket ettirmek.
y.-üp 275/3

yu- -6- yıkamak.
y.-dılar 171/16, 231/6
y.-ġıl 199/2
y.-p 150/3, 150/4
y.-maḳ bolsa 209/7

yuġan -1- sıska*
y.+irdi 172/6

yuḳ- -1- lekelemek, işaret bırakmak; bulaşmak.
y.-ar 271/3

yulduz -8- yıldız.
y. 181/9
bir miṅg y. 157/11
on bir y. birle 254/1
y.+uṅg bile 187/10
y.+lar 242/13
secde ḳılġan y.+larıṅgdın 185/12
y.+ları 261/20
y.+larıge 181/9

yum- -1- yummak, kapatmak.
köz y.-up açḳunça 167/2

yumşa- -1- yumuşamak.
y.-madı 164/15

yumşaḳ -1- yumuşak.
y. boldı 187/15

yurt -6- yurt, mesken, konak.
y. 234/2
y.+da 172/21
y.+da irdi 160/11
tört y.+dın 160/10
y.+uṅgnı 175/5
ata y.+ını 172/18

yut- -1- yutmak.
y.-ar-min 185/19

yügür- -8- koşmak, koşuşturmak.
y.-diler 147/21, 148/1
y.-üp 148/2, 207/20, 211/9, 215/14, 249/11

y.-üp çıḳıp 149/17

yük -11- yük, hayvan üstündeki iki küfe ağırlık.

y. 195/4

y. yükleġalı 251/15

y.+ini 243/20

y.+iġa 242/17

Bünyāminni y.+idin 239/17

kimni y.+idin 239/15

y.+lerni 237/21

y.+lerimizde 238/1

y.+lerini 236/14

y.+leriġa 236/6

yükle- -4- yüklemek.

y.-r-sin 216/20

y.-dim 230/7

yük y.-ġalı 251/15

y.-p 236/15

yüklük -3- hamile, gebe.

y. boldı 158/4, 204/19, 266/12

yüŋ -1- yün.

y.+ini 154/2

yünçi -2- inci.

y. 200/4, 205/9

y.+ler 206/6

yürek -10- yürek, kalp.

y. 245/16, 261/19

y.+din 270/20

y.+imni 270/19, 274/9

y.+imde 210/11

y.+i 176/20, 277/17

y.+ini 221/6

y.+lerni 274/8

yüz (1) -51- yüz, çehre.

y. 185/14, 193/8, 196/18, 198/2, 206/18, 208/12, 213/13, 265/2, 265/8

y.+ni 199/8, 227/4

y.+üm 245/5

y.+ümni 152/11

y.+ümġa 197/19, 211/21, 212/19, 213/12

y.+üŋ 212/14

y.+üŋ bile 242/8

y.+üŋni 196/12

y.+üŋdin 202/8

y.+i 168/12, 199/2, 215/18, 220/20

bıçaḳnı y.+i 152/19

y.+iġa 168/12, 187/15, 206/7, 213/14

olanı y.+iġa 199/20

y.+ide 206/16, 244/2
y.+imiz birle 243/2
y.+üñgizġa 150/3, 248/15
y.+lerini 152/16, 180/1, 196/4, 196/20, 212/12, 238/13
melikni y.+lerini 238/16
y.+leriġa 166/6, 179/21, 186/6, 190/3, 238/14
y.+leridin 218/6, 248/3, 248/8

yüz (2) -33- yüz (100)
y. 151/14, 151/18, 157/19, 163/5, 166/16, 173/18, 180/12, 209/15, 240/14, 251/14, 274/6
bir y. 150/19, 150/20
onıġa y. 151/3
y. derece 200/14
y. ḥişṣe 209/18
bir y. ḳoy 150/18
y. miṣḳāl 251/14
y. rıṭl 205/5, 205/6
y. talasını 275/15
y. tayaḳ urmasam 275/15
y. tive 205/6
y.+iġa miñg 151/3

yüzlük -2- yüzlü.
y. 234/4
körkem y. 269/10

yüz miñg -11- yüz bin.
y. 175/16, 180/4, 183/5, 183/11, 190/2, 205/13, 220/19, 228/19, 259/9, 262/6, 267/16

yüz otuz -2- yüz otuz.
y. 157/6
yaşım y.+ġa 166/7

yüzsizlik -1- yüzsüzlük.
y. ḳıldük 243/3

yüz yigirme miñg -1- yüz yirmi bin.
y. 178/1

yüz yitmiş -1- yüz yetmiş.
y. 189/7

Z

żābiṭ -1- [Ar.] subay.
ż. 217/17

zaʿferān -6- [Ar.] safran.
z. 174/17, 205/6
z. birle 204/15
z. dik 162/7, 220/20, 245/5

ẓāhir -5- [Ar.] ortaya çıkan, açık.
ẓ. 147/18
ẓ. boldı 222/2
ẓ. bolmadı 192/12

ẓ. bolsun 234/18
ẓ. ḳılmadılar 240/1

żaʿīf -5- [Ar.] zayıf, güçsüz.
ż. 201/6, 247/16, 276/21
ż.+dür-min 155/16
pīr-i ż.+dür-sin 277/7

żaʿīf-ḥāl -1- [Ar.] zayıf yapılı.
ż.+dür-min 209/10

zāʾil -1- [Ar.] sona eren, geçmiş olan.
z. bolmadı 146/7

ẕākir -1- [Ar.] zikreden, anan, hatıra getiren.
ẕ. bolup 183/8

zaḳḳūm -1- [Ar.] zakkum ağacı.
zehr ü z.+larıdın 164/19

żalālet -1- [Ar.] doğru yoldan sapma.
küfr ü ż.+leri 164/13

ẓālim -4- [Ar.] zalim.
ẓ. 156/14, 164/20, 197/7, 213/10

zamān -38- [Ar.] zaman.
z. 163/8, 169/3, 173/6, 175/4, 175/20, 190/10, 198/9, 204/12, 215/6, 216/16, 219/7, 220/21, 234/1, 250/17, 255/9, 255/16, 255/21, 259/17, 263/3, 269/3, 272/15, 274/4, 274/21, 279/14
bir z. 150/16
ol z. 153/20, 156/18
şol z. 149/11, 157/21
z.+da 167/15, 261/18
z.+daki 253/16
z.+dın soñg 243/14, 250/15
z.+ıge 240/19
z.+lar 234/10
z.+larıġaça 257/1
İdrīs ʿaleyhi’s-selāmnı z.+larıdın 160/9

zamāne -1- [Ar.] zamane, şimdiki zaman.
z.+de 231/17

zār -10- [Far.] ağlama.
zār u z. 246/11
z. u zār 246/11
zār z. 202/18, 207/4, 208/10, 211/18
z. zār 202/18, 207/4, 208/10, 211/18

żarar -2- [Ar.] zarar.
ż. 184/18
ż.+ıdın 248/17

żarb -1- [Ar.] vurma, darbe, çarpma.

ḥarb u ż. ḳılu irdim 168/4

ẓarf -1- [Ar.] kap.

ẓ.+ġa 225/11

zārī -6- [Far.] ağlayıp sızlanma.

z. 258/14

nāle vü z. birle 210/1

z. ḳılıp 186/5

z. ḳılur irdiñg 259/13

z.+ni 197/14

nāle vü z.+siġa 189/18

zārlıḳ -1- [Far.+Tr.] ağlamaklık, zayıflık.

ẕ. 164/19

żarūret -1- [Ar.] zorunluluk.

ż.+din 274/3

ẕāt -4- [Ar.] zat, kendi, asıl.

ẕ.-ı bā-berekātdurlar 148/13

ẕ.-ı bā-berekātnı 204/4

ẕ.-ı bā-berekātġa 161/9, 269/13

ẕātlıġ -1- [Ar.+Tr.] zatlı.

ẕ. 204/4

zāviye -1- [Ar.] zaviye, tekke; açı, köşe.

z.+side 245/5

żāyiʿ -1- [Ar.] zayi, kayıp, yitik.

ż. bolur-min mü 203/5

zebān -2- [Far.] dil, lisan.

z.-ı gūyā 207/10

z.-ı ṭaʿne-dırāz ḳılurlar 223/19

zeber -2- [Far.] üst, altüst.

zīr ü z. boldı 169/13

zīr ü z. bolur irdi 182/12

ẕebīḥ -1- kurbanlık, Hz. İsmail'in lakabı.

İsmāʿīl-i Ẕ.+ni ṣevāblarını 153/19

ẕebīḥu'llāh -1- [Ar.] Allah'a kurban edilmeye layık olan.

ẕ. 245/3

zebūn -4- [Far.] zayıf, güçsüz.

z. irdi 200/6

z. boldı 210/8, 217/11

z. bolup baradur 202/15

zehr -3- [Far.] zehir.

z. ü zaḳḳūmlarıdın 164/19

z. birür 224/3

z.+i 217/10

zehre -1- [Far.] cesaret, cüret, yiğitlik.

z. dik 146/9

ẕelīl -2- [Ar.] zelil, bayağı, aşağı.

ẕ. 243/1

ẕ. ü faḳīr 175/4

zemīn -3- [Far.] yer, yeryüzü.

āsmān u z. 157/15

rūy-ı z. 187/6

z.+ni 272/14

zemīn-būslik -1- [Ar.+Tr.] yer öpme.

z.+ni 221/2

zenbīl -1- [Ar.] hamal semeri.

z.+ġa 271/20

zencīr -11- [Far.] zincir.

z. 194/14, 195/8, 220/7, 222/14, 231/21

z. salıñg 194/8

z.+ni 198/12

ġull u z.+ni 221/3

z.+de 197/1

z.+din 222/3

z.+ler bile 221/5

zer -5- [Far.] altın.

z. ü sīmlerini 205/9

z. ü zīver 210/6, 224/4, 224/5

z. ü zīverni 251/17

ẕerāfetlik -1- [Ar.+Tr.] zerafetli, zarif.

ẕ. 201/2

zer-beft -1- [Far.] sırmalı.

z. 200/10

zer-dār -3- [Far.] kuyumcu.

z. bolġay 192/11

z. bolur-sin 192/10

z.+lar 205/8

zer-dārlıġ -1- [Far.+Tr.] kuyumculuk.

z.+da 204/9

zer-ger -1- [Far.] kuyumcu.

z.+lerni 264/2

zer-ḫarīd -2- [Far.] köle.

z. 210/9, 255/5

ẕerre -1- [Ar.] zerre.

ẕ. ḳıldılar 154/5

zevāl -2- [Ar.] zeval, yok yere.

z. bolmaġay 266/10

z. bolur 260/16

zīb -4- [Far.] süs.

z. ü ziynet 210/3, 252/9

z. ü ziynetler 212/8

z. ü ziynetler bile 199/18

zībā -1- [Far.] güzel.

z. 167/6

ẕikr -2- [Ar.] zikir, anma, yad etme.

ẕ. ü ṣenā vü şükriñgni 270/20

ẕ.+i birle 146/3

zinā -4- [Ar.] zina.

z. 210/13
z. 213/20, 215/8
z.+nı 215/11

zindān -82- [Ar.] zindan.
z. 220/15, 231/6, 231/7, 231/10, 231/16
z.+nı 219/10, 219/11, 220/12, 221/1, 222/4, 243/4, 243/8
z.+ġa 188/4, 216/5, 219/1, 219/8, 219/9, 219/14, 219/16, 219/20, 220/3, 220/5, 220/8, 220/14, 220/17, 220/18, 223/8, 223/15, 224/20, 226/12, 228/5, 229/8, 229/11, 230/14, 231/21, 239/2, 242/21, 243/18, 248/6, 248/16
Z.+ġa 219/17, 229/11
z.+ġa kirür 220/8
z.+ġa saldı 223/20
z.+ġa salmak 224/20
z.+ġa salmaḳnı 220/6
z.+ge 226/6
z.+da 220/10, 221/13, 222/3, 222/13, 222/14, 223/12, 224/21, 226/2, 226/7, 229/21, 230/11, 231/9, 239/2
z.+da yatıp 228/16
z.+dadur 228/5
z.+dakilerġa 225/1
z.+dın 219/1, 223/8, 223/18, 225/7, 225/15, 226/14, 226/19, 227/16, 228/20, 231/16, 239/3, 248/7, 254/9, 255/20
z.+dın çıḳar irdim 229/14
ehl-i z.+lar 220/11, 220/12
z.+ıda 228/19

zindān-bān -4- [Far.] gardiyan.
z. 221/1
z. 221/4
z.+nı 221/12
z.+ġa 221/8

zindānī -2- [Far.] zindanlık, zindana atılmış kişi.
z.+ler 220/15, 225/1

zindānlıġ -1- [Far.+Tr.] zindanlık, zindana atılmış kişi.
z.+larnı 231/14

zinhār -6- [Far.] asla.
z. 150/7, 198/19, 246/5, 272/21, 273/8

zīr -3- [Far.] alt, aşağı.
z. 193/21

z. ü zeber boldı 169/13

z. ü zeber bolur irdi 182/12

zīrā -3- [Far.] çünkü.

z. 192/1, 235/21, 279/6

zirāʿat -1- [Ar.] tarım.

z.+ke 179/18

zīrnāf -2- genital bölge*

mūy-ı z. 158/1

z. almaḳ 158/2

zīver -4- [Far.] süs, bezek.

zer ü z. 210/6, 224/4, 224/5

zer ü z.+ni 251/17

ziyād -1- [Ar.] fazlalık, çokluluk.

z. kilmedi 205/19

ziyāde -28- [Ar.] artma.

z. 207/14, 211/10, 231/2, 242/19, 272/3

ḥaddin z. 251/6

z.+dür 156/7

z. boldı 148/20, 151/7, 151/8, 189/2, 198/1, 201/1, 223/5, 242/18, 278/17

z. bolup 147/4, 189/6, 202/15

z. bolupdur 199/15

z. bolur irdi 217/12

z. bolur 164/13

z. ḳıladur 223/3

z. ḳılıp 242/7

z. ḳılur 225/8

z.+raḳ 223/12, 258/7

z.+raḳ bolup 179/18

ziyāret-gāh -1- [Ar.+Far.] ziyaret yeri.

ḫalḳnı z.+ı bolur 155/7

ziynet -4- [Ar.] süs.

zīb ü z. 210/3, 252/9

zīb ü z.+ler 212/8

zīb ü z.+ler bile 199/18

ziynetlıḳ -1- [Ar.+Tr.] süslü.

z.+dur 170/11

ziynet-perest -1- [Ar.+Far.] süsüne düşkün.

z. bolmaġay 170/12

zuḥal -1- Satürn.

Z. 181/10

ẓulle -3- [Ar.] gölgelik, gölge eden bulut.

ẓ. 279/3, 279/5

ʿaẕāb-ı rūz-ı ẓ. 279/3

ẓulm -5- [Ar.] zulüm, işkence.

ẓ. 213/9

ẓ. yitse 186/15

ẓ. ḳıldılar 221/21

ẓ. ḳılġanlardın 146/19

ẓ. ḳılmasun 146/19

zūr -1- [Far.] kuvvet, güç.

z. ḳılıp 193/2

zūrbāz -1- [Far.] kuvvete dayalı hüner gösteren, cambaz.

z.+ū 256/7

zūrlıḳ -1- [Far.+Tr.] güçlü, kuvvetli.

z. ḳılıp 168/8

zühre -1- Venüs.

Z. 181/10

zümrüd -1- [Far.] zümrüt.

laʿl ü yāḳūt u z. bilen 258/9

Toplam Kelime Sayısı : 36488

Toplam Madde Başı Sayısı : 3249

8. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A

ʿAbdu'llāh -4- Lut peygamberin Mutefikat kavmi padişahına kendini tanıttığında söylediği isim.
ʿA. 163/6, 163/13, 163/19
ʿA.+nı maʿnīsi 163/14

ʿAbdu'llāh ibni ʿAbbās -2- Hz. Muhammed'in amcasının oğludur.
ʿA. rażıya'llāhu taʿālā ʿanhümā 230/18
ʿA. rażıya'llāhu ʿanhümā 204/17

ʿĀd -1- Kur'an'da adı geçen helak olmuş kavim.
ʿĀ.+nı 244/21

Ādem -12- Hz. Adem.
Ā. 201/21
Ā.-i ṣafīyyu'llāh 161/8
Ā. ʿaleyhi's-selām bile 259/2
Ā. ʿaleyhi's-selām 154/6, 176/7, 176/9, 246/13, 246/15
Ā. ʿaleyhi's-selāmnı 156/1, 176/17, 208/1, 208/3

Afliḥ -8- Malik'in yakın adamlarından bir tanesidir, Yusuf peygambere tokat attığı için Malik'in gazabına uğramıştır.
A. 195/21, 197/4, 197/6, 197/19, 198/5, 198/6
A.+ni 198/8, 198/9

ʿAlī -1- Hz. Ali.
Ḥażret-i ʿA. kerrema'llāhu vechehu 191/12

Allāh -1- Allah.
A.+dur 264/21

Allāhu -4- Kainatın tek yaratıcısı olan Allah.
A. taʿālā 175/8, 199/6, 206/5
A. taʿālādın 146/13

ʿAmmāre -2- Hz. İsmail'in karısı.
ʿA. 148/21, 149/13

ʿĀmmūrā -2- Lut peygamberin dini tebliğ için gittiği şehir.
ʿĀ. 162/17, 162/21

ʿArab -3- Arap.

ʿA. 209/3, 279/3

ʿA.+larnı bir öyi 156/16

Aʿrābī -24- [Ar.] çölde ikamet eden Araplara verilen isim.

A. 206/13, 206/14, 206/17, 206/19, 206/20, 206/21, 207/5, 207/10, 207/11, 207/16, 207/18, 207/20, 207/21, 208/5, 208/7, 208/11, 208/13, 208/14, 208/16, 209/4

A.+dür 208/18

A.+ni 207/9, 208/12

Arşmer -1- Lut peygamberin kızlarından biri.

A. 162/12

Aṣḥāb-ı Kehf -1- Allah'ı inkar eden kavminden uzaklaşıp bir mağaraya sığınan bir grup mümin genç.

a.+ni 191/10

ʿAynu'l-cān -1- Hz. Yusuf'un Mısır'a götürülmeden önce Malik'in adamları tarafından temizlenmesi için denizin kenarına götürüldüğünde mahrem yerlerinin görünmemesi için kuyruğu ile perde görevi üstlenen balık.

ʿa. atlıġ 199/10

ʿAynü'ş-şems -1- Mısır'da bulunan bir şehir.

ʿA. 239/10

ʿAyṣ -24- Hz. İshak'ın oğlu Hz. Yakup'un kardeşi Hz. Ays.

ʿA. 158/8, 158/13, 158/16, 158/21, 159/5, 159/6, 159/8, 159/15, 172/19, 172/20, 173/1

ʿA. mukin 158/21

ʿA.(ʿAyṣ ibni İsḥāḳ) 261/21

ʿA.+nı 158/11, 158/18, 158/20, 159/1, 159/9, 159/10, 159/14, 262/2

ʿA.+ġa 158/17

ʿA.+ge 158/12

Āzer -1- Hz. İbrahim'in babası.

Ā. irdi 160/4

ʿAzīz-i Mıṣr -60- Zeliha'nın kocası, Mısır hükümdarın yardımcısı.

ʿA. 200/15, 200/16, 202/21, 203/4, 203/6, 203/8, 205/13, 205/14, 205/19, 209/1, 210/14,

210/21, 214/2, 216/1, 216/6, 216/10, 216/11, 216/12, 216/14, 216/16, 216/17, 216/19, 217/2, 217/3, 219/17, 221/2, 224/19, 229/7, 229/9, 230/8, 230/17, 259/5

ʿA.(ʿAzīz) 203/18, 205/16, 205/20, 206/3, 213/9, 257/7

ʿA. bile 203/10

ʿA. birle 229/10

ʿA.+nı 201/20, 202/10, 202/16, 202/19, 203/9, 206/10, 206/14, 209/2, 226/4

ʿA.+nı aldıda 215/20

ʿA.(ʿAzīzni) 232/9, 259/8

ʿA.+ġa 202/20, 203/17, 209/17, 220/6, 224/18

ʿA.+dın 209/18

ʿA.+dın soñg 217/18

ʿAzrā'īl -5- Azrail, ölüm meleği, melekü'l mevt.

ʿA.+ʿaleyhi's-selām 171/4, 171/3, 171/9

ʿA. ʿaleyhi's-selāmġa 171/8

ʿA. ʿaleyhi's-selāmnı 246/9

B

Bāhīl -66- Kur'an'da adı geçen Mutefikat kabilesine mensup kafir kişi.

B. 161/5, 161/6, 262/3, 262/4, 262/6, 262/10, 262/11, 262/12, 262/13, 262/14, 262/15, 262/17, 262/18, 262/19, 262/20, 262/21, 263/1, 263/2, 263/4, 263/5, 263/6, 263/8, 263/14, 263/17, 263/18, 263/20, 264/1, 264/2, 264/16, 264/17, 264/18, 264/19, 264/20, 265/1, 265/3, 265/5, 265/9, 266/11, 267/16, 267/19, 267/20, 268/5, 268/6, 268/12, 268/13

B. birle 263/5, 268/7

B.+ni 262/5, 262/8, 262/10, 262/17, 264/15, 265/7, 267/15, 267/17

B.+ni sözini 263/5

B.+ġa 263/20, 264/16, 267/16, 268/8, 268/11, 268/14

Başūḫ -1 Hz. İbrahim'in oğullarından

biri.

B. 170/18

Becalīş -1- Mısır padişahı Reyyan Melik'in güvenilir adamlarından biri.

B. irdi 224/20

Bekāvul -17- Mısır padişahı Reyyan Melik'in güvenilir adamlarından biri.

B. 224/2, 224/16, 225/9, 225/12, 225/14, 225/16

B. birle 225/4

B.+nı 223/20, 224/14, 224/16, 224/20, 224/21, 226/8, 226/9, 226/10

B.+ġa 224/6

Benī Cürhüm -1- Hz. İsmail'in çocukluk yıllarında Mekke'de bulunan bir Arap kabilesi.

B. 148/7

Benī-İsrā'īl -1- İsrail oğulları.

B. 256/13

Beraḥşāş -1- Şeytan'ın Mutefikat kavmine gönderdiği devin adı.

B. atlıġ 160/19

Beşīr (1) -20- Hz. Yakup'un hizmetçisi Mübeşşir'in oğlu.

B. 249/10, 249/21, 250/8, 250/9, 250/12, 250/13, 250/14, 250/21, 251/1, 251/3

B. üçün 249/18

B. irdi 249/5

B.+ni 249/6, 249/14, 249/15, 249/16, 249/21

B.+ġa 249/10

Beşīr (2) -1- Malik'in adamlarından olan ve Yusuf'u kuyudan Büşra ile birlikte çıkaran kişi.

B. bile 193/7

Beytü'l Aḥzān -2- Hz. Yakup'un oğlu Yusuf'u kaybettikten sonraki evi için kullanılan tabirdir.

B. 207/3

B.+ġa 238/20

Beytü'l Maḳdis -1- Mescid-i Aksa

B.+ġa 173/9

Beytü'l-Maʿmūr -2- Kabe'nin üzerine denk gelen göğün yedinci katında bulunduğuna inanılan ev.

B.+nı 154/9

B.+nı ornı 147/15

Beytü'l-Maʿmūre -1- bkz. **Beytü'l-Maʿmūr**

öyni B. 154/7

Bibi Hācer -25- Hz. İbrahim'in ikinci eşi ve Hz. İsmail'in annesi.

B. 147/16, 147/20, 148/4, 148/10, 148/11, 148/13, 148/17, 151/6, 151/16, 151/18

B. bile 146/7

B.+ni 147/5, 147/9, 147/12, 147/16, 149/3, 151/15

B.+ni imçekini 146/9

B.+ni suları 147/18

B.+ġa 146/8, 146/16, 147/5, 148/10, 148/15, 151/5

Bibi Sārā -28- Hz. İbrahim'in ilk eşi.

B. 146/5, 146/8, 146/12, 146/14, 146/20, 147/1, 147/6, 147/9, 149/4, 154/2, 157/5, 157/9, 165/14, 165/18, 166/6, 170/15, 170/20

B.+nı 165/15, 170/16, 171/16

B.+nı açığları kilip 146/10

B.+dın 157/7, 170/17

B.+ġa 146/20, 157/8, 165/13, 166/10

Buḳnā -1- Lut peygamberin kızlarından biri.

B. 162/12

Bünyāmin -53- Hz. Yakup'un oğullarından Hz. Yusuf'un öz kardeşi.

B. 172/15, 179/9, 196/9, 237/14, 238/7, 238/14, 238/15, 238/19, 238/21, 239/5, 242/4, 242/5, 242/17, 245/13, 248/1, 248/5, 248/8, 252/15, 252/17, 252/19, 252/21, 253/2, 253/5

B. irdi 251/10

B.+ni 172/15, 172/16, 236/12, 236/17, 237/7, 237/12, 238/12, 239/7, 239/8, 240/2, 242/20, 243/5, 243/18, 243/20, 244/1, 247/8, 248/6, 251/18

B.+ni işidür 239/20

B.+ni yükidin 239/17

B.+ġa 237/3, 238/13, 247/20, 247/21, 251/16

B.+ge 242/4, 242/17

B.+din 251/12

Büşrā -1- Malik'in adamlarından olan ve Yusuf'u kuyudan Beşir ile

birlikte çıkaran kişi.

B. 193/7

C

Cādvān -2- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri.

C. 179/8, 194/11

Cebra'īl -122- Hz. Cebrail.

C. 162/2, 168/16, 169/4, 169/6, 169/10, 190/1

Ḥażret-i C. 234/1, 254/11, 262/17, 274/10

C.-i emīn 153/19

C.+min 162/1

C. ʿaleyhi's-selām 146/18, 146/21, 147/7, 153/16, 154/2, 154/18, 154/19, 155/15, 156/4, 157/6, 157/9, 159/8, 161/21, 162/7, 162/20, 163/8, 164/16, 165/8, 166/9, 166/10, 166/11, 166/16, 166/18, 166/20, 167/3, 167/5, 167/7, 167/10, 168/9, 168/10, 168/12, 168/16, 168/17, 168/18, 168/19, 169/4, 169/7, 169/10, 175/20, 176/5, 177/5, 177/8, 177/20, 178/3, 178/6, 178/8, 187/19, 187/21, 188/5, 188/11, 189/20, 190/1, 191/3, 192/13, 192/17, 192/19, 193/2, 202/4, 204/12, 207/8, 215/6, 215/10, 221/15, 226/2, 226/14, 230/19, 245/7, 245/11, 246/11, 253/6, 253/8, 253/9, 253/13, 254/12, 254/14, 255/12, 258/21, 259/2, 261/1, 262/7, 263/4, 268/10, 269/3, 273/11, 274/13, 274/21, 275/2, 275/3, 275/6, 275/14, 275/17, 277/11, 277/17, 279/9, 279/13

C. ʿaleyhi's-selām irdiler 215/4

ḫalāṣ ḳılġan C. ʿaleyhi's-selām 226/5

Ḥażret-i C. ʿaleyhi's-selām 217/1

C. ʿaleyhi's-selāmnı āvāzı 153/15

C. ʿaleyhi's-selāmnı 156/5, 215/4, 259/1

C. ʿaleyhi's-selāmnı kön̄güllerigа, 169/2

C. ʿaleyhi's-selāmġa 147/2,

169/1, 187/13, 189/19, 226/1, 274/20
C. ʿaleyhi's-selāmdın 191/2

Cin -2- cin.
c. 203/10
c.+ni 203/9

Cūdī -1- Cudi dağı.
kūh-i C. 154/14

Cürhüm -1- [Ar.] bkz. **Benī Cürhüm**
C. 149/14

D

Dāne -2- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri.
d. 179/8, 194/11

Dāvud -4- Hz. Davud.
D. 246/21
D. ʿaleyhi's-selām 246/17, 246/18
D. ʿaleyhi's-selāmġa 180/10

Deyyān -1- Allah'ın sıfatlarındandır. Kullarının işlediği her amelin karşılığını veren anlamına gelir.
yā D. 155/1

Düldül -1- Hz. Ali'nin katırı.
d.+leri 191/12

E

Ebābīl -1- dağ kırlangıcı; Fil suresinde sözü edilen kuş sürüsü.
E. 157/1

Ebū Ḳubeys -2- Mekke'de bulunan bir dağ. Rivayete göre Hacerü'l-esved taşı bu dağdan alınmıştır.
E. 155/18
E. tağıdın 155/8

Efrāhīm bin Yūsuf -1- bkz. **Yusuf**
E. 262/1

Enes ibni Mālik -1- sahabenin alimlerinden olan önemli bir kişidir.
E. rażıya'llāhu taʿālā ʿanhümā 150/11

Eyke -15-Hz. Şuayb'ın peygamber olarak gönderildiği kavim.
E. 278/1, 278/15, 279/6
Aṣḥāb-ı E. 277/21, 278/2, 278/9, 278/19, 279/2, 279/5
E.+ni 278/2

Aṣḥāb-ı E.+ni 278/16, 279/4, 279/7
Aṣḥāb-ı E.+ġa 278/2, 278/3
Eyyūb -112- Hz. Eyüp.
E. 261/17, 262/15, 262/17, 263/2, 266/6, 268/13, 269/3, 270/4, 271/13, 271/16, 271/19, 272/4, 272/9, 273/1, 273/11, 273/12, 274/4, 274/10, 274/13, 275/10, 275/13
E. dik bolur-sizler 271/8
E. ʿaleyhi's-selām 261/21, 262/2, 262/9, 262/11, 262/12, 262/13, 262/14, 262/18, 262/19, 262/21, 263/1, 263/4, 264/8, 264/21, 265/4, 266/11, 267/13, 268/11, 268/14, 268/16, 268/19, 268/21, 269/1, 269/6, 269/11, 269/19, 269/21, 270/2, 270/4, 270/11, 270/18, 271/4, 271/10, 271/12, 271/14, 271/15, 271/17, 272/1, 272/6, 272/9, 272/20, 273/2, 273/4, 273/8, 273/9, 273/15, 273/19, 273/21, 274/5, 274/8, 274/12, 274/15, 275/1, 275/9, 275/11, 275/12, 275/16, 275/18
E. ʿaleyhi's-selām birle 262/11, 268/1
E. ʿaleyhi's-selām yoḳ 275/8
Ḥażret-i E. ʿaleyhi's-selām 269/4
E. ʿaleyhi's-selāmdurlar 261/16
E. ʿaleyhi's-selāmġa 262/7, 268/10, 269/2, 269/18, 269/21, 270/15, 271/5, 271/9, 272/18, 272/19, 274/4
E. ʿaleyhi's-selāmge 263/4
E. ʿaleyhi's-selāmnı yaşları 269/12
E. ʿaleyhi's-selāmnı 262/3, 262/10, 271/3, 273/6, 273/13
Ḥażret-i E. ʿaleyhi's-selāmnı 261/13
E.+nı 269/16, 270/14, 271/2, 271/7, 272/12, 274/20
E.+ġa 262/16, 269/14, 272/13
Eyyūb ibni Maʿṣūb -1- bkz. **Eyyūb**
E. 261/20

F

Fedān -3- Babil'e bağlı Hz. Yakup'un bir dönem yaşadığı kent.
F. 159/19
F.+da boldılar 172/17
F.+ġa 160/2

Felehme -2- Yakup peygamberin eşlerinden ikincisi.
F. 172/12, 172/16

Filisṭīn -1- Filistin.
F. 170/16

Firʿavn -2- [Ar.] Firavun.
F.+nı 256/17
F.+dın 279/15

H

Ḥabeşī -2- Habeşistan halkından olan kimse.
ḥ. 197/7
Ḥ. irdi 193/8

Hābil -1- Hz. Adem'in oğullarından biri, Kabil'in kardeşi.
H.+ni ḳurbānlik ḳılġanı 153/21

Ḫˇāce İsmāʿīl Mercānī -1- Yusuf kıssası anlatılırken bilgilerinden nakil yapılan din alimi.
Ḫ. raḥmetu'llāhi ʿaleyh 226/11

Hācer -12- İbrahim peygamberin karısı İsmail peygamberin annesi.
H. 146/17, 147/20, 151/15
H.+ni ikki 146/21
H.+ni ḳaşıda 147/11
H.+ni ḳulaġıġa 147/3
H.+ni sebebidin 147/6
H.+ni 147/10
H.+ni üç 146/10
H.+ġa 146/15, 146/19
H.+de 146/13

Ḥacerü'l-esved -1- Ebu Kubeys dağından getirilen ve Kabe'nin inşasında kullanılan siyah taş.
Ḥ.+ni 155/6

Ḫavrān -3- Bahil'in bulunduğu kent.
Ḫ. 262/4, 262/10, 267/15

Ḥavvā -3- Hz. Adem'in eşi.
Ḥ. 213/17
Ḥażret-i Ḥ. 180/12
Ḥażret-i Ḥ.+nı 259/3

Hāzer -1- Hz. İbrahim'in amcası Hz. Lut'un babası.
H. irdi 160/4

Ḥırī -1- Kabe'nin inşaasında

kullanılan taşların getirildiği Mekke civarındaki dağlardan biri.
kūh-ı Ḥ. 154/14

Hicāz -1- Mekke ve Medine'nin bulunduğu bölge.
H.+ġa 171/14

Ḥubbü'l-Aḫyār -1- Hz.Yusuf'un Ürdün'de atıldığı kuyu.
Ḥ.+irdiler 188/8

Ḫudā -55- Hüda, Allah, Tanrı.
Ḫ. 151/13, 151/14, 151/18, 152/8, 163/7, 163/15, 222/4, 237/2, 242/8, 262/18
peyġamber-i Ḫ. 191/6, 244/7, 250/3
ṣunʿ-i Ḫ. 259/5
Ḫ.+min 173/14
Resūl-ı Ḫ. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 194/19
Ḫ.+yā 154/11, 157/11, 177/19, 197/15, 219/15
bar u Ḫ.+yā 153/9, 155/12, 157/20, 189/17, 208/4, 219/11, 269/1
Ḫ.+yā Ḫudāvend 157/13
Ḫ.+yā Ḫudāvendā 150/21, 164/12, 164/20, 165/8, 169/17, 249/15, 277/9
bar u Ḫ.+yā Ḫudāvendā 255/14
bar u Ḫ.+yā Ḫudāvendā 221/14, 244/13
Ḫ. yoḳ 276/12
Ḫ.+nı 167/10, 247/9, 262/13, 262/21
Ḫ.+nı ḳulı 163/14
Ḫ.+nı ḳulı-min 201/13
Ḫ.+ġa 184/16, 275/8
Ḫ.+dın 185/15, 185/20, 210/15, 213/8, 217/9
Ḫ.+sı 175/6

Ḫudāy -190- Allah.
Ḫ. 171/2, 171/3, 215/15, 226/14
Ḫ. ṣadaḳa ḳılġuçılarıġa 247/15
Ḫ. taʿālā 146/19, 147/13, 150/1, 150/5, 152/21, 153/7, 153/21, 154/11, 155/19, 157/1, 157/7, 159/4, 160/6, 160/13, 162/2, 162/8, 163/6, 164/7, 165/9, 166/4, 166/11, 166/17, 168/5, 169/11, 170/8, 171/8,

173/3, 175/21, 176/21, 177/8, 177/21, 178/4, 180/6, 180/13, 182/15, 186/11, 186/16, 187/16, 187/17, 187/19, 190/10, 198/5, 198/16, 199/10, 199/12, 203/11, 204/7, 204/11, 204/16, 208/15, 218/12, 221/15, 221/18, 226/3, 226/5, 228/18, 230/17, 231/15, 234/15, 239/3, 240/20, 242/10, 244/15, 244/17, 245/7, 245/18, 248/10, 248/13, 255/11, 256/15, 256/16, 257/6, 257/16, 259/10, 261/1, 261/8, 262/7, 262/12, 265/11, 267/1, 267/6, 267/13, 268/9, 268/10, 269/2, 269/21, 270/4, 270/11, 271/13, 272/6, 273/12, 274/14, 274/16, 275/1, 275/13, 275/18, 276/4, 276/10, 277/3, 277/4, 277/12, 277/14, 278/2, 278/15, 279/2, 279/4, 279/10

Ḫ. taʿālā üçün 279/9

Ḫ. taʿālādın 151/1, 153/6, 164/10, 214/18, 246/20, 247/4, 248/14, 251/20, 254/5, 255/13, 269/4, 269/16, 270/7, 270/14, 271/17, 273/1, 277/3

Ḫ. taʿālāġa 178/3, 198/4, 201/14, 234/21, 237/4, 257/14, 259/15, 265/8, 267/2, 267/6, 269/11, 272/1, 276/11, 277/9

Ḫ. taʿālāge 268/5

Ḫ. taʿālānı emriġa 162/10

Ḫ. taʿālānı emrini 277/2

Ḫ. taʿālānı ḥükmin ḳılmaġım 153/8

Ḫ. taʿālānı 163/11, 164/7, 166/9, 168/9, 170/6, 174/4, 178/5, 179/16, 198/18, 202/4, 208/8, 208/14, 210/14, 213/3, 221/16, 234/9, 262/8, 264/6, 268/13, 269/19, 272/9, 272/14, 273/8, 273/12, 274/14, 276/15, 278/5, 278/6, 278/8, 279/12, 279/13

yaratġan Ḫ. taʿālānı 262/13

Ḫ.+ım 218/21

Ḫ.+ıŋ͡ġ 175/6, 268/1

Ḫ.+ıŋ͡gnı 164/9, 242/18

Ḫ.+ıŋ͡gge 278/12

Ḫ.+ıŋ͡gız 258/16

İ

İbni ʿAbbās -1-bkz. **ʿAbdu'llāh ibni ʿAbbās**

İ. rażıya'llāhu anh 200/5

İbni İbrāhīm -2- bkz. **Yaʿḳūb**

i. Ḫalīlu'llāhdur-min 175/10

i. ʿaleyhi's-selāmdurlar 171/21

İbni İsḥāḳ -2- bkz. **ʿAyş**

i. nebiyyu'llāh 175/10

i. ʿaleyhi's-selām 171/21

İbni yemīn -1- bkz. **Bünyāmin**

İ. 195/15

İbrāhīm -140- Hz. İbrahim.

İ. 146/12, 146/14, 146/19, 147/9, 150/15, 151/15, 152/21, 153/12, 154/12, 154/14, 155/6, 155/15, 155/17, 157/7, 157/12, 165/9, 166/3, 169/2, 169/20, 171/5

Ḥażret-i İ. 151/6

İ.-i Ḫalīl 153/19

İ. Ḫalīlu'llāh 148/12, 153/6, 245/2

İ. Ḫalīlu'llāhdurlar 276/7

İ. Ḫalīlu'llāhdur-min 245/1

İ. Ḫalīlu'llāhnı ebīresi 201/18

İ. Ḫalīlu'llāhnı ferzendidür 148/12

Ḥażret-i İ. Ḫalīlü'r-raḥman 182/5

İ. ʿaleyhi's-selām 146/7, 146/11, 146/20, 147/8, 147/11, 147/15, 149/2, 149/8, 149/15, 149/19, 150/3, 150/4, 150/11, 150/12, 150/21, 151/3, 151/8, 151/21, 152/2, 152/15, 152/20, 153/3, 153/4, 153/15, 153/16, 154/10, 154/20, 155/7, 155/9, 155/10, 157/12, 155/16, 155/18, 156/5, 157/8, 157/10, 157/11, 157/17, 157/19, 160/5, 161/20, 162/8, 162/9, 162/13, 165/2, 165/5, 165/10, 165/12, 165/17, 165/20, 165/21, 166/2, 166/8, 166/12, 166/15, 166/18, 166/19, 167/1, 167/4, 169/17, 169/20, 170/3, 170/10, 170/15, 170/17, 170/21, 171/2, 171/4, 171/6, 171/7, 171/13, 174/12, 232/20, 243/10, 260/20, 276/12

Ḥażret-i İ. ʿaleyhi’s-selām 150/1
İ. ʿaleyhi’s-selāmdın 146/7, 146/8, 171/7, 171/15
Ḥażret-i İ. ʿaleyhi’s-selāmdın 158/2
İ. ʿaleyhi’s-selāmġa 146/18, 147/6, 149/4, 154/10, 157/6, 165/19
İ. ʿaleyhi’s-selāmge 150/18
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı aldılarıġa 162/7
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı arḳalarıda 151/10
Ḥażret-i İ. ʿaleyhi’s-selāmnı atalarını 160/4
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı hem 151/7
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı ḳolları 155/4
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı pīşāne-i 146/5
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı 156/7, 167/4, 169/15, 169/16, 170/9, 171/11, 171/16, 172/2, 237/17, 243/7, 276/9
Ḥażret-i İ. ʿaleyhi’s-selāmnı 147/4
İ.+min 149/17
İ.+ni 153/7

ʿİbrānī -2- Yahudi kavminden olan kimse.
ʿİ. 232/4, 241/2

İdrīs -3- Hz. İdris.
İ. ʿaleyhi’s-selām 176/8
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı 208/3
İ. ʿaleyhi’s-selāmnı zamānlarıdın 160/9

ʿİsā -2- Hz. İsa
ʿİ. ʿaleyhi’s-selāmnı 191/11
Ḥażret-i ʿİ. ʿaleyhi’s-selāmnı 156/15

İsḥāḳ -34-Hz. İshak
İ. 157/8, 157/12, 159/9, 166/5
İ. nebiyyu’llāh ibni İbrāhīm Ḫalīlu’llāhdurlar 261/21
İ. Nebiyyu’llāhnı nebīresi 201/18
İ. ʿaleyhi’s-selām bile 159/8
İ. ʿaleyhi’s-selām 157/10, 157/18, 158/3, 158/7, 158/11, 158/12, 158/21, 159/4, 159/5, 159/6, 159/17, 170/18, 171/15,

171/16, 208/2, 232/20, 260/21
Ḥażret-i İ. ʿaleyhi's-selām 157/2
İ. ʿaleyhi's-selāmdın 240/6
İ. ʿaleyhi's-selāmdurlar 157/5
İ. ʿaleyhi's-selāmnı 159/21, 171/13, 172/2, 182/5
İ.+nı 157/20, 166/5
İ.+ġa 157/13

İslām -2- İslam.
i. birle 260/14
īmān u i. birle 260/11

İsmāʿīl -56- Hz. İsmail
İ. 149/6, 149/8, 149/16, 150/6, 151/11, 151/20, 170/18, 245/2
İ. ʿaleyhi's-selām 148/20, 149/10, 149/12, 150/7, 150/8, 151/9, 151/11, 151/12, 151/13, 151/20, 152/1, 152/6, 152/17, 152/19, 153/2, 153/17, 155/8, 171/14, 176/9, 260/21
İ.-i Ẕebīḥni ṣevāblarını 153/19
Ḥażret-i İ. ʿaleyhi's-selāmdurlar 146/4
İ. ʿaleyhi's-selāmġa 148/6, 148/20, 150/13
İ. ʿaleyhi's-selāmnı ḳaşlarıda 150/12
İ. ʿaleyhi's-selāmnı ḳaşlarıġa 151/19
İ. ʿaleyhi's-selāmnı ḳol 153/20
Ḥażret-i İ. ʿaleyhi's-selāmnı ḳurbānlik ḳılġanlarını 150/10
İ. ʿaleyhi's-selāmnı öylerini 149/4
İ. ʿaleyhi's-selāmnı uruġıdın 153/10
İ. ʿaleyhi's-selāmnı vāḳıʿaları 146/1
İ. ʿaleyhi's-selāmnı 151/6, 151/9, 154/18, 154/19, 171/14, 208/2
İ.+dür 148/12
İ.+ni 151/4, 151/5, 151/15, 153/5, 157/14
İ.+ni ḫatunı-min 149/8
İ.+ġa 149/7, 150/15, 157/14

İsrāʾīlu'llāh bin İsḥāḳ -1-bkz. **İsḥāḳ**
Yaʿḳūb-ı İsrāʾīlu'llāh bin İ.nebiyyu'llāh 245/1

K

Kaʿbe -6- Kabe
ḫāne-yi K. 155/10
K. öyi 154/11
K.+ni 156/6
ḫāne-yi K.+ni 154/10
K.+ġa 155/16
ḫāne-yi K.+ġa 155/15

Kaʿbe-i Muʿaẓẓama -1- büyük,ulu, yüce Kabe.
binā-yı K.+nı 154/6

Ḳarḳīsā -4- Karkisun'un oğlu
Ḳ. 266/14, 267/11, 268/7
Ḳ.+dur 268/4

Ḳarḳīsūn -48- Bahil'in kızı, Meşvil'in karısı.
Ḳ. 263/11, 263/15, 263/16, 264/1, 264/3, 264/5, 264/7, 264/9, 264/11, 264/14, 264/17, 264/18, 264/21, 265/4, 265/5, 265/8, 265/16, 265/17, 265/18, 266/3, 266/12, 266/13, 266/19, 266/20, 267/2, 267/3, 267/6, 267/15, 267/19, 267/20, 268/1
Ḳ.+min 268/4
Ḳ.+nı 265/10, 265/14, 265/20, 266/11, 266/13, 266/20, 267/4, 267/7, 267/9
Ḳ.+nı ḳolını 267/1
Ḳ.+ġa 266/2, 266/14
Ḳ.+dın 265/14

Ḳarṭ -1- Müʾtefikat kavminin dört şehrinden biri.
Ḳ. 160/9

Ḳarṭūm -5- Şeddad'ın oğlu Umlak'ın inşa ettirdiği şehrin adı.
Ḳ. 173/17, 173/20, 178/7
Şehr-i Ḳ.+ġa 173/21

Ḳatūrā -1- Hz. İbrahim'in Bibi Sara'dan sonra evlendiği kişi.
Ḳ. 170/17

Ḳāẕervā -1- Hz. Yakup'un on iki oğlundan biri.
Ḳ. 179/8, 194/11, 241/20

Kenʿān -37- Hz. Yakup'un memleketi, Filistin.
K. 170/16, 178/2, 189/6, 192/11, 201/14, 237/6, 244/7, 252/12, 252/13
K.+nı 235/3
K.+ġa 172/19, 175/17, 178/2, 188/7, 207/5, 222/16, 235/2, 236/15, 243/20, 249/3, 251/19,

256/20, 257/1, 261/3

K.+da 173/19, 210/5, 254/1

K.+dın 172/1, 173/20, 174/8, 192/9, 206/13, 206/19, 234/19, 251/12

K+lıġlarġa 239/6

Ḳıtay -1- Çin.

ḳ. 200/20

Ḳūb -1- Mutefikat kavminin dört önemli şehrinden biri.

Ḳ. 160/9

Ḳur'ān -3- Hz. Muhammed'e nazil olan kutsal kitap.

Ḳ. 273/13

Ḳ.-ı Mecīdde 160/6

Ḳ.+da 254/6

Kürmūz -2- Mutefikat kavminin Hz. Lut'a elçi olarak gönderdiği vezir.

K. 160/7, 163/8

L

Lāviye -4- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri.

L. 179/8, 194/10, 256/6

L.+ye 176/8

Levḥi'l-Maḥfūẓ -1- Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu levha.

L.+da 153/9

Leyyā -7- Hz. Yakup'un ilk eşi.

L. 172/8, 172/14

L. irdi 172/6

L.+nı 172/9, 172/10, 172/11, 172/12

Leyyān -6- Hz. Yakup'un kayınbabası.

L. 159/20, 172/2, 172/5, 172/11

L.+ġa 171/21

L.+nı 160/2

Lūṭ -76- Hz. Lut.

L. 162/15, 162/20, 164/16, 166/13, 167/10, 167/20, 168/7, 168/13, 168/15, 168/19, 262/1

L.+nı 167/1

L.+nı ġamını sizçe yimes müdi 165/9

L. peyġamber 161/10

L. ʿaleyhi's-selām bile 160/5

L. ʿaleyhi's-selām birle 162/21, 167/4

L. ʿaleyhi's-selām 161/20, 162/1, 162/5, 162/9, 162/10, 162/13, 162/16, 162/20, 163/1, 163/5, 163/6, 163/9, 163/13, 163/14, 163/15, 163/16, 163/20, 164/3, 164/6, 164/10, 164/16, 164/20, 165/3, 165/7, 166/21, 167/3, 167/8, 167/11, 167/13, 168/15, 167/16, 167/18, 168/3, 168/5, 168/8, 168/17, 168/18, 168/20, 169/15
L. ʿaleyhi's-selāmġa 161/21, 163/8
Ḥażret-i L. ʿaleyhi's-selāmnı beyān-ı 160/3
L. ʿaleyhi's-selāmnı ikki 162/11
L. ʿaleyhi's-selāmnı 160/4, 162/18, 163/5, 164/21, 165/2, 165/3, 166/14, 167/4, 167/6, 167/13, 167/15, 169/1, 169/12

Lübnān -1- Lübnan.
kūh-ı L. 154/14

M

Maḥmūdī -1- Kabe'ye saldırması istenilen fakat Kabe'yi görünce secde eden filin adı.
pīl-i M. 156/21

Maḳdis -2- Kudüs.
M. birle 147/12
M. yiride irdiler 150/11

Mālik Zaġar -61- Hz. Yusuf'u satın alan hükümdar.
M. 192/7, 192/12, 192/16, 198/3, 200/19, 201/14, 201/19, 202/2, 204/3, 204/9, 204/18
M.(Mālik) 192/9, 193/3, 193/11, 193/15, 193/16, 193/17, 193/18, 193/21, 194/7, 194/9, 195/5, 195/6, 195/20, 195/21, 197/5, 198/2, 198/3, 198/6, 198/11, 198/18, 198/19, 199/1, 199/7, 199/15, 199/18, 200/4, 201/1, 202/1, 204/7
M.(Mālik) hem 205/15
M.(Mālik Zaġar Ḫızāʿī) 192/6, 199/20
M.(Mālik) bile 202/1, 205/10
M.+nı 195/20
M.+nı on ikki 204/18

M.+ni(Mālikni) 193/1, 201/10
M.+ni(Mālikni) aldıġa 199/14
M.+ġa 194/12, 195/2, 242/1, 254/10
M.+ġa(Mālikġa) 193/14, 198/18
M.+ge 194/15
M.+de(Mālikde) 194/1
M.+din(Mālikdin) 195/5

Maʿṣūb ibni Revāh -1- Eyüp peygamberin büyük dedesi.
M. 261/21

Medīne -3- Medine.
M. bile 188/7
M.+ni 214/9
M.+de 214/9

Medyān -1- Hz. İbrahim'in oğullarından.
M. 170/18

Medyen -13- Medyen şehri.
M. 276/8, 276/10, 277/16, 277/19, 278/1, 278/3
M. şehride 276/7
M.+ni 276/9
M.+ġa 279/8
evlād-ı M.+ġa 276/7
M.+de irdiler 279/15
Aṣḥāb-ı M.+din 279/7

Mekke -12- Mekke.
M. 156/20
M.-i Muʿaẓẓama 156/3
M.-i Muʿaẓẓamaġa 156/21
muʿcize-i M.-i Mükerremedür 156/11
M.+de 147/15, 148/5, 154/15
M.+ni 156/8, 156/9, 156/12, 156/19
M.+ni arası 147/12

Me'mūn -1- Abbasi halifesi (813-833)
M. 161/7

Merve -2- Mekke'de bir dağın adı.
M. 148/1
M. taġıdın 147/21

Meşvīl -26- Bahil'in damadı, Karkisun'un eşi,
M. 265/13, 265/15, 265/16, 265/17, 265/18, 265/20, 266/2, 266/4, 266/5, 266/6, 266/9, 266/10, 266/12, 267/2, 267/4, 267/6, 267/8, 267/10
M.+ni 265/21, 266/14, 266/18, 267/7

M.+ġa 265/15, 266/12

Mışr -71- Mısır (ülke)

M. 148/7, 199/19, 200/6, 202/6, 203/12, 207/12, 221/19, 227/14, 227/17, 231/20, 233/18, 233/21, 235/2, 236/17, 243/6, 244/20, 249/20, 255/4, 255/9, 255/18, 260/7

pādişāh-ı M. 237/16, 245/16

M.+nı 188/7, 199/21, 200/11, 217/13, 247/6, 252/10

pādişāh-ı M.+nı 242/1, 243/21

pādişāh-ı M.+ġa 244/21

M.+ġa 149/1, 187/20, 191/9, 192/13, 193/6, 193/11, 199/1, 199/18, 199/19, 200/7, 203/2, 206/13, 206/14, 208/8, 221/21, 222/18, 237/7, 237/11, 237/13, 237/17, 245/19, 246/12, 247/8, 247/10, 252/9, 256/19

m.+da 208/17

M.+da 179/13, 202/16, 222/13, 244/20, 256/21

M.+da irdi 192/6, 249/21

M.+da irdim 251/1

M.+dın 239/9, 250/9

M.+dın bolur-min 190/17

Mikā'īl -3- Hz. Mikail

M. ʿaleyhi's-selām 167/5, 168/21, 255/12

Mīnā -1- Mina dağı.

M. 152/4

Muḥammed Muṣṭafā -12- Hz. Muhammed.

(Muḥammed) M. 157/15, 178/14, 253/16, 261/9

(Muḥammed) M. ʿaleyhi's-selām 153/10

M. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 231/15

Ḥażret-i M. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 146/6, 147/18, 153/10, 219/13

Ḥażret-i M. ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellemni 255/11

(Muḥammed) M.+ni 255/17

Muḥarrem -1- Muharrem ayı.

M. 171/1

Mūsā -5- Hz. Musa.

M. 261/3

M. ʿaleyhi's-selām 257/1, 279/15

M. ʿaleyhi’s-selāmnı 257/1
Ḥażret-i M. ʿaleyhi’s-selāmnı höküzlerini 154/4

Muʿṣab -1- Reyyan Melik’in oğlu.
M. 256/17

Mübeşşir -21- Hz. Yakup’un kölesi, Beşir’in babası.
M. 249/4, 249/8, 249/9, 249/13, 249/15, 249/18, 250/3, 250/6, 250/8, 250/9, 250/10, 250/12, 250/14
M. birle 250/21
M.+ni 250/5, 250/15
M.+ġa 249/8, 249/12, 250/6
M.+din 249/11

Mü’tefikāt -9- Lut kavminin helak olan şehri.
M. 160/6, 160/11, 160/15, 162/3, 162/17
M. ḫalḳı 162/9
M.+ġa 162/13

N

Neftāl -2- Hz. Yusuf’un kardeşlerinden.
N. 179/8
N.+ġa 176/9

Nemrūd -4- [Ar.ö.i.] Hz. İbrahim’in ateşe attıran hükümdar.
N. 148/14, 153/6
N.+nı otı 148/13
N.+nı otıġa 245/2

Nīl -4- Mısır’da Akdeniz’e dökülen bir nehir.
N. 261/3, 261/5
Rūd-ı N. 200/6
deryā-yı N.+ni 227/2

Ninova -2- Dicle Nehri'nin doğu kıyısında bulunan ve bir dönem Asur Devletine başkentlik yapan bir Antik çağ kentidir.
N. 268/15, 269/5

Nūḥ -2- Hz. Nuh.
Ḥażret-i N. ʿaleyhi’s-selāmnı ṭūfānıġaça 154/7
N. ʿaleyhi’s-selāmnı 188/8

Ö

ʿÖmer -3- ikinci halife Hz. Ömer.
ʿÖ. raẓıya’llāhu ʿanh 194/19

Ḥażret-i ʿÖ. razıya'llāhu ʿanh 194/20

Ḥażret-i ʿÖ. razıya'llāhu ʿanhke 154/4

R

Raʿd -1- Lut peygamberin develerinden birinin adı.

R. 162/12

Rāḥile -14- Hz. Yusuf'un annesi.

R. 172/14, 172/16, 240/2

R. üçün 172/10

R. irdi 172/7

R.+ni 172/9, 172/10, 172/12, 172/13, 181/21, 185/6

R.+ni ümīdide 172/8

R.+ġa 172/13

Raḥīme -36- Eyüp peygamberin eşi.

R. 270/21, 271/4, 272/2, 272/4, 272/6, 272/7, 272/8, 272/11, 272/13, 272/14, 272/18, 272/19, 272/20, 272/21, 273/10, 273/17, 274/1, 275/8, 275/9, 275/12, 275/14

R. irdi 262/1

R.+din 274/4

R.+ni 272/16, 273/6, 273/18, 273/20, 274/5, 275/15

R.+ge 273/9, 273/21

R.+ġa 272/1

Refīḳā -2- İshak peygamberin eşi.

R. 158/4

R.+irdi 158/3

Resūl -6- [Ar.] resul, peygamber, Hz. Muhammed.

R.-ı ekrem 194/15

R.-ı Ḫudā ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 194/19

R.-ı Ekrem ṣallaʿllāhu ʿaleyhi ve sellem 228/15

R. ʿaleyhi's-selām 229/13, 257/2 R.-ı Ekrem ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemġa 180/11

Revāh ibni Rūm -1- Hz. Yakup'un büyük dedesi.

R. 261/21

Reyyān Melik -37- Hz. Yusuf'un köle olarak alındığı devirde Mısır ülkesinin hükümdarı.

R. 201/20, 223/19, 224/3, 224/10, 226/19, 226/20, 228/3,

229/5, 231/14, 232/6, 233/21, 254/17, 254/19, 255/18, 255/19, 255/21, 256/2, 256/4, 256/7, 256/12

R.(Reyyān) 203/20, 224/7

R. birle 223/20, 254/20

R. irdi 200/12

R.+ni 200/15, 200/18, 223/21, 224/1, 229/7, 229/15, 255/20, 256/17

R.+ġa 200/12

R.+ge 229/16

R.+din 226/6

Rūbīl -20- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri.

R. 174/13, 179/8, 181/20, 185/5, 185/12, 186/6, 186/21, 194/10, 241/10, 245/19, 252/10, 256/5

R.+ni 181/20, 186/2, 186/19, 252/9

R.+ni ġażab.ı 174/10

R.+ġa 176/7, 181/20, 245/19

Rūḥu'l Beyān -1- İsmail Hakkı Bursevî (17.yy) tarafından yazılmış Kur'an tefsiri

R. 214/8

Rūm -3- [Ar.] Anadolu.

R.+nı 256/10

R.+ġa 256/10

R.+da 256/14

Rūm ibni ʿAyş -1- Hz. Yakup'un büyük dedesi.

R. 261/21

Rūmlik -1- [Ar.+Tr.] Anadolu'da yaşayan.

R. irdiler 262/1

S

Ṣafā -3- Mekke'de kutsal bir tepe.

Ṣ. 147/20

Ṣ. birle 148/1

Ṣ. tağıdın 147/20

Sāḳī -39- Reyyan Melik'in iki güvenilir kişisinden biri.

S. 224/2, 224/7, 224/10, 224/12, 224/14, 225/2, 225/5, 226/9, 228/4, 228/5, 228/20, 229/1, 229/4, 229/6, 229/15, 229/20, 230/14, 231/13

S. bile 223/20, 224/20, 226/8

S. birle 224/5, 224/16
S.+ni 217/16, 224/20, 226/6, 226/8, 226/10, 228/2, 228/5
S.+ġa 224/10, 225/20, 229/5, 231/9
S.+din 224/17, 229/19, 230/12

Ṣāliḥ -3- Hz. Salih.
Ṣ. ʿaleyhi's-selām 176/8
Ṣ. ʿaleyhi's-selāmnı 208/1
Ḥażret-i Ṣ. ʿaleyhi's-selāmnı 191/11

Sām ibni Nūh -2- Hz. Nuh'un oğlu.
S.+nı 187/3
(Sām) S. 188/8

Sārā -6- İbrahim peygamberin ilk eşi.
S. 146/11, 165/13
S.+nı aytkenini 147/7
S.+ġa 146/14, 146/19
S.+dın 166/4

Sāriyye -1- Meşvil'in padişah olduğu ülkenin adı.
S. 265/11

Sedd -1- Mutefikat kavminin dört önemli şehrinden biri.
S. 160/9

Şeleş -2- Bahil'in taptığı putun adı.
Ş. irdi 262/5
Ş.+ġa 264/1

Seyyide -9- Hz. İsmail'in ikinci eşi.
S. 149/17, 149/19, 149/21, 150/2, 150/4, 150/7
S. atlıġ 149/14
S.+ni 150/9

Siccīl -1- Sapkın Lut kavmine yağdırılan sıcak taş.
S. 169/11

Sidretü'l Müntehā -1- son sedir, Allah'ın huzuruna gelebilecek varlıkların erişebileceği son nokta.
S.+dın 187/14

Sīmvez -1- Mutefikat kavminin dört önemli şehrinden biri.
S. 160/9

Sīnā -1- Sina dağı.
Ṭūr-ı S. 154/14

Süleymān -4- Hz. Süleyman.
S. ʿaleyhi's-selām birle 273/13
S. ʿaleyhi's-selām 273/14
S. ʿaleyhi's-selāmnı 199/13
S.+sin 214/13

Süleymān bin Yesār -2- Medine'de yaşadığı dönemde kadınlarının aşık olduğu yakışıklı genç.
S. 214/9, 214/10

Ş

Şām -15- Şam şehri.
Ş. 148/7, 171/14, 199/17
Ş. birlen 256/10
Ş. vilāyetidin 154/9
Ş.+ġa 149/1, 159/19, 173/1, 192/12, 214/10, 222/16
Ş.+dın 192/12, 222/6, 222/7
Ş.+lıġlar 199/17

Şāvīl ibni İlyās -1- Hz. İshak'ın kayınbabası.
Ş.+nı 158/3

Şeddād -4- Yemen'de yaşamış Ad kavminin hükümdarı.
Ş. 175/10, 232/19
Ş.-ı laʿīn 173/13
Ş.+nı 244/21

Şemʿūn -16- Yusuf peygamberin kardeşlerinden biri.
Ş. 172/14, 174/10, 174/13, 177/1, 179/8, 185/5, 185/16, 186/21, 187/3, 194/9, 194/10, 241/13, 256/5
Ş. bile 186/19
Ş.+ġa 176/7, 186/8

Şendūm -3- Mutefikat kavminin padişahı.
Ş. 160/7, 160/17, 164/17

Şīṯ -2- Hz. Şit.
Ş. ʿaleyhi's-selām 176/7
Ş. ʿaleyhi's-selāmdın 158/1

Şuʿayb -37- [Ar.ö.i.] Hz. Şuayip.
Ş. 276/18, 276/21, 277/7, 277/12, 279/10, 279/13
Ş. ʿaleyhi's-selām 276/10, 276/15, 277/1, 277/8, 277/13, 277/15, 277/18, 277/19, 277/20, 278/3, 278/14, 279/8, 279/12, 279/14, 279/15, 279/16
Ḥażret-i Ş. ʿaleyhi's-selām 276/6
Ş.ʿaleyhi's-selām ibni Mesʿūf bin ʿUnāḳ bin Ṣābit bin Medyen bin İbrāhīm 276/6
Ş. ʿaleyhi's-selāmdurlar 262/3
Ş. ʿaleyhi's-selāmġa 277/6, 277/18, 278/13, 279/6

Ş. ʿaleyhi's-selāmnı 276/8, 276/9, 278/2, 279/16
Ḥażret-i Ş. ʿaleyhi's-selāmnı 276/3
Ş.+ni 279/2
Ş.+ġa 279/10

T

Ṭulḥām -1- Yusuf peygamberin gömleğinin yırtılması hadisesinde lehine şahitlik eden bebeğin annesi.
Ṭ. 216/13

U

ʿUmlāḳ -27- Ad kavmi hükümdarı Şeddad'ın oğlu.
ʿU. 173/16, 174/6, 175/1, 175/15, 175/16, 176/11, 177/2, 177/3, 177/6, 177/11, 177/16, 178/1
ʿU.-ı laʿīn 174/1, 175/10
ʿU.-ı melʿūn 173/14
ʿU.+nı 174/19, 177/9, 177/10, 178/1, 178/5, 178/6, 243/4
ʿU.+ġa 175/13, 177/8, 177/9
ʿU.+dın 175/3, 177/1

Ü

Ürdün -1- Ürdün.
Ü. 188/7

V

Vāhile -1- Lut peygamberin iki eşinden biri.
v. atlıġ 162/11

Vāʿile -3- Lut peygamberin iki eşinden biri.
V. 162/11
V. ʿaleyhi'l-laʿne 167/14
V.+ni 169/13

Vehb ibni Münebbih -2- (d.645-ö.741) İbn Abdullah, Sahabeler zamanında yetişen ve sonrasında Yemen'e yerleşen alim.
V. 252/6
v.+ni 251/9

Y

Yaḳṭūr -1- Hz. İbrahim'in ikinci eşinin babası.
Y. 170/17

Yaʿḳūb -232- Hz. Yakup.
Y. 158/9, 158/17, 159/7, 159/16, 166/5, 171/20, 172/2, 175/20, 175/21, 176/14, 177/3, 177/5, 177/8, 177/21, 178/4, 178/6, 189/21, 194/10, 222/8, 245/21, 246/11, 250/5, 258/21
evlād-ı Y. 185/14, 185/17, 185/20
Ḥażret-i Y. 246/15
Y.-ı İsrāʾīlu'llāh bin İsḥāḳ nebiyyu'llāh 245/1
Y.-ı İsrāʾīl 175/10
Y. İsrāʾīlu'llāh 201/17
Y. peyġamber 174/7
Y. ʿaleyhi's-selām birle 172/19, 253/20
Y. ʿaleyhi's-selām 158/19, 159/4, 159/13, 160/1, 171/21, 172/4, 172/6, 172/8, 173/1, 173/4, 173/5, 173/8, 173/11, 173/12, 173/21, 174/11, 174/20, 175/7, 175/9, 175/20, 176/3, 176/5, 177/2, 177/6, 177/10, 177/18, 178/7, 183/11, 183/12, 183/19, 184/1, 184/3, 184/10, 184/15, 184/16, 184/19, 185/4, 188/15, 188/18, 188/21, 189/2, 189/21, 190/3, 190/7, 190/9, 190/11, 190/16, 190/20, 191/1, 191/3, 191/5, 191/7, 207/21, 208/9, 208/12, 208/15, 208/16, 215/3, 215/8, 222/20, 222/21, 223/3, 232/20, 234/5, 234/19, 236/16, 236/21, 237/3, 237/6, 237/7, 237/8, 237/9, 237/13, 237/16, 237/19, 237/21, 240/5, 240/9, 244/3, 244/4, 244/5, 244/8, 244/10, 244/13, 244/15, 244/19, 246/14, 246/16, 247/7, 247/9, 247/10, 249/3, 249/6, 249/7, 249/9, 249/12, 249/14, 249/19, 250/4, 250/6, 250/10, 250/18, 251/2, 251/8, 251/21, 252/4, 252/5, 252/6, 252/14, 252/18, 252/21, 253/1, 253/3, 253/4, 253/5, 253/19, 254/3, 254/7, 254/8, 254/21, 255/19, 256/19,

258/5, 258/6, 258/8, 258/18, 259/1
evlād-ı Y. ʿaleyhi's-selām 191/12
Ḥażret-i Y. ʿaleyhi's-selām 222/17
Y. ʿaleyhi's-selāmġa 178/2
Y.ʿaleyhi's-selāmnı 178/10, 256/14
Y. ʿaleyhi's-selāmdın 252/2
Y. ʿaleyhi's-selāmdurlar 260/21
Y. ʿaleyhi's-selāmġa 158/17, 159/10, 174/20, 175/1, 175/2, 191/8, 207/5, 207/14, 208/6, 208/7, 223/4, 234/9, 237/5, 237/18, 240/7, 246/6, 250/1, 250/3, 255/18
Y. ʿaleyhi's-selāmge 158/12, 159/18
Y. ʿaleyhi's-selāmnı 159/14, 252/1
Y. ʿaleyhi's-selāmnı aldılarıġa 251/5
Y. ʿaleyhi's-selāmnı börileri 191/10
Y. ʿaleyhi's-selāmnı evlādları 188/13
Y. ʿaleyhi's-selāmnı öyleride 180/14
Y. ʿaleyhi's-selāmnı 158/10, 159/12, 159/15, 171/17, 173/5, 175/17, 177/2, 179/6, 182/8, 185/4, 185/6, 189/15, 193/13, 206/20, 207/18, 207/19, 215/6, 222/17, 240/3, 246/8, 249/4, 250/9, 250/16, 253/17, 253/19, 255/3, 255/9, 256/13
Y.+nı 159/11, 178/4, 249/15
Y.+ġa 158/21, 175/4, 189/20

Yasavul -1- Yusuf peygamberi gördüğünde hayretten elini kesen Mısırlı kadınlardan birinin kocası.
Y.+nı ḫatunı 217/17

Yehūdā -61- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri.
Y. 172/14, 174/4, 174/10, 174/12, 174/13, 174/14, 175/8, 175/9, 176/14, 176/16, 176/21, 177/10, 177/15, 177/18, 178/1, 179/8, 185/5, 186/10, 186/12,

187/2, 188/16, 191/15, 191/16, 193/14, 194/7, 194/10, 236/10, 236/11, 241/6, 241/8, 243/4, 243/8, 243/11, 243/12, 243/16, 243/17, 244/2, 248/19, 249/1, 250/16, 251/4, 251/8, 261/4
Y. bile 186/2, 244/1
Y. birle 237/14
Y.+nı 176/10, 177/9, 177/10, 177/21, 186/7, 186/8, 186/18, 195/13
Y.+ġa 176/9, 195/13, 261/2
Y.+dın 250/2, 250/8, 251/7

Yemen -2- Yemen ülkesi.
Y.+ni pādişāhı 156/13
Y.+ġa 202/10

Yestāḥir -4- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri.
Y. 179/8, 194/11, 241/16
Y.+ġa 176/8

Yişbak -1- Hz. İbrahim'in oğullarından biri.
Y. 170/18

Yoḳşān -1- Hz. İbrahim'in oğullarından biri.
Y. 170/18

Yūnā -1- bkz. **Bekāvul**
Y. irdi 224/21

Yūnus -1- Hz. Yunus.
Y. ʿaleyhi's-selāmnı 199/13

Yūsuf -710- Hz. Yusuf.
Y. 172/15, 179/8, 180/21, 182/7, 182/17, 183/14, 184/5, 185/8, 186/18, 187/17, 187/19, 188/11, 190/12, 191/13, 192/18, 192/19, 194/12, 195/3, 197/4, 198/6, 198/14, 198/19, 199/1, 202/5, 204/5, 204/9, 207/1, 207/6, 207/8, 209/4, 209/10, 209/18, 209/20, 210/4, 210/11, 210/14, 210/17, 211/10, 212/14, 212/19, 212/21, 213/3, 213/5, 213/12, 214/11, 215/1, 215/8, 216/6, 216/14, 216/19, 217/2, 217/6, 217/10, 217/21, 219/3, 220/4, 220/15, 221/16, 221/19, 226/3, 226/14, 226/19, 229/13, 229/14, 229/20, 230/11, 230/20, 231/8, 231/10, 232/10, 232/15, 233/10, 234/1, 234/15, 235/5, 238/21, 239/20, 241/11,

241/14, 241/17, 241/20, 242/5, 245/8, 245/10, 248/5, 248/9, 248/19, 253/5, 253/7, 253/8, 254/12, 257/9, 257/10, 258/10, 259/4, 259/18, 259/19, 261/1
Ḥażret-i Y. 186/12, 187/6, 215/16, 216/7, 216/14, 247/5
Y.-ı ṣıddīḳu'llāh ʿaleyhi's-selāmnı vāḳıʿalarıdur 178/10
Y.-ı ṣıddīḳu'llāh 201/18, 208/8
Y. bile 247/8
Y. bolsa irdi 236/13
Y. üçün 243/3, 246/11
Y. ʿaleyhi's-selāmnı 205/4
Y. ʿaleyhi's-selām 201/12, 204/6, 209/16, 214/17, 215/17, 218/15, 220/14, 223/8, 223/11, 233/8, 238/9, 238/14, 248/11, 249/11, 259/1, 259/16
Y. ʿaleyhi's-selām bile 207/20
Y. ʿaleyhi's-selām birle 249/5, 259/3, 260/2
Y. ʿaleyhi's-selām üçün 232/21, 249/19
Y. ʿaleyhi's-selām 179/9, 179/15, 179/18, 179/20, 180/16, 180/20, 181/12, 182/3, 182/12, 184/3, 184/8, 184/11, 186/1, 186/13, 187/4, 187/18, 191/16, 192/13, 192/18, 193/9, 194/4, 195/5, 195/7, 195/9, 195/19, 196/20, 197/18, 198/8, 198/20, 199/3, 199/4, 199/9, 199/14, 200/7, 201/4, 201/8, 202/16, 204/12, 204/21, 205/11, 205/17, 206/7, 206/10, 206/15, 206/19, 206/21, 207/9, 207/16, 208/20, 209/3, 209/5, 209/11, 209/19, 210/1, 210/5, 210/10, 210/12, 210/16, 210/20, 211/2, 211/8, 211/11, 212/5, 212/6, 212/11, 212/12, 212/15, 212/16, 212/19, 212/20, 213/1, 213/2, 213/4, 213/6, 213/8, 213/13, 213/19, 214/5, 214/12, 214/15, 214/16, 215/2, 215/14, 215/15, 216/8, 216/15, 218/2, 218/5, 219/5, 219/9, 220/5, 220/8, 220/9, 220/13, 220/16, 221/17, 222/3, 222/5, 222/7, 222/9, 222/10, 222/12, 224/21, 225/6, 225/12,

225/13, 225/17, 225/20, 226/3, 226/5, 226/12, 226/18, 227/13, 227/14, 227/15, 227/18, 227/19, 228/11, 228/16, 229/1, 229/7, 229/15, 230/15, 230/19, 230/21, 231/5, 231/9, 231/14, 231/16, 232/1, 232/4, 232/5, 232/9, 232/12, 232/17, 232/18, 233/1, 233/3, 233/6, 233/10, 233/15, 233/17, 234/1, 234/3, 234/7, 234/8, 234/10, 234/11, 234/13, 234/16, 234/17, 234/19, 234/20, 234/21, 235/1, 235/4, 235/6, 235/7, 235/12, 235/13, 235/14, 235/17, 235/20, 236/1, 236/5, 236/7, 236/14, 237/19, 238/1, 238/5, 238/7, 238/8, 238/12, 238/13, 238/17, 238/19, 239/5, 239/6, 239/18, 239/21, 240/1, 240/3, 240/10, 240/12, 240/13, 240/17, 240/21, 241/4, 241/5, 241/7, 241/9, 241/10, 241/12, 241/13, 241/15, 241/16, 241/18, 241/20, 241/21, 242/3, 242/4, 242/16, 242/19, 243/7, 243/11, 245/20, 247/2, 247/3, 247/17, 247/19, 247/20, 248/2, 248/5, 248/8, 248/15, 248/19, 248/20, 249/10, 249/20, 251/10, 251/12, 251/13, 252/3, 252/10, 253/4, 253/6, 253/7, 253/21, 254/9, 254/12, 254/13, 254/16, 254/18, 255/3, 255/6, 255/20, 256/1, 256/4, 256/8, 256/20, 257/5, 257/6, 257/10, 257/12, 257/15, 257/17, 257/18, 257/21, 258/1, 258/2, 258/3, 258/7, 258/10, 258/12, 258/16, 258/18, 258/19, 259/7, 259/11, 259/12, 259/16, 260/1, 260/5, 260/8, 260/13, 260/15, 261/2, 261/7

Ḥażret-i Y. ʿaleyhi’s-selām 194/3, 215/19, 216/11, 216/12, 216/21, 217/7

Y. ʿaleyhi’s-selāmda 179/14, 214/3, 214/4

Y. ʿaleyhi’s-selāmnı 188/15, 190/1

Y. ʿaleyhi’s-selāmda boldı 200/1

Y. ʿaleyhi’s-selāmdın 250/21, 252/2, 254/8, 256/3
Y. ʿaleyhi’s-selāmġa 179/9, 179/14, 179/17, 180/13, 180/18, 181/11, 184/7, 195/9, 196/2, 199/4, 199/18, 200/19, 202/9, 203/11, 206/17, 207/13, 210/2, 212/12, 213/18, 214/7, 225/4, 226/18, 229/7, 230/10, 230/12, 230/15, 231/18, 232/2, 232/3, 232/14, 233/2, 233/14, 233/16, 234/6, 247/11, 252/10, 253/20, 254/4, 254/7, 255/21, 256/7, 256/18, 257/8, 259/1, 259/10, 260/5, 261/6
Y. ʿaleyhi’s-selāmge 240/4, 248/4
Y. ʿaleyhi’s-selāmḳa 211/13
Y. ʿaleyhi’s-selāmnı 199/5, 213/20, 215/19, 251/4, 257/8, 257/11
Y. ʿaleyhi’s-selāmnı āvāzlarını 257/18
Y. ʿaleyhi’s-selāmnı duʿāları 204/18
Y. ʿaleyhi’s-selāmnı ḫaberini 252/7
Y. ʿaleyhi’s-selāmnı isilerini 189/3
Y. ʿaleyhi’s-selāmnı işti yāḳları 223/4
Y. ʿaleyhi’s-selāmnı 178/12, 178/16, 181/1, 181/14, 181/16, 181/17, 182/14, 184/4, 187/5, 188/10, 188/14, 193/7, 193/8, 194/6, 194/15, 195/2, 195/8, 195/20, 195/21, 197/8, 198/6, 198/8, 198/11, 199/8, 200/1, 200/3, 200/4, 200/8, 201/20, 202/2, 202/8, 202/11, 203/12, 204/3, 204/16, 205/8, 205/13, 205/19, 205/21, 206/2, 206/16, 206/18, 208/10, 209/6, 211/1, 211/14, 212/9, 212/17, 213/11, 213/16, 213/17, 213/21, 214/1, 214/2, 214/11, 215/7, 218/5, 219/17, 220/4, 220/11, 223/6, 223/11, 223/13, 225/2, 225/14, 226/13, 227/14, 228/6, 228/20, 229/10, 229/16, 229/17, 229/19, 231/2, 233/17, 234/7, 234/10, 234/15, 237/15,

237/18, 239/18, 240/4, 240/7, 240/8, 240/9, 242/17, 242/21, 245/20, 249/6, 249/17, 250/1, 250/10, 250/16, 251/1, 251/5, 251/7, 253/18, 253/19, 256/2, 256/3, 257/3, 257/6, 257/7, 257/8, 258/4, 258/8, 258/20, 259/11, 260/2, 261/5, 262/2
Ḥażret-i Y. ʿaleyhi’s-selāmnı 196/1, 200/16, 209/1, 216/20
Y. ʿaleyhi’s-selāmnıŋ̑ 220/6
Y. ʿaleyhi’s-selāmsız birle 209/9
Y. ʿaleyhi’s-selām-siz 214/12
Y.+nı 182/14, 182/19, 183/13, 183/18, 183/21, 184/7, 184/16, 185/3, 185/5, 185/20, 187/1, 187/13, 188/20, 190/6, 190/8, 191/9, 191/17, 191/21, 193/16, 198/13, 199/7, 199/11, 208/3, 208/17, 208/18, 216/10, 216/17, 219/16, 219/19, 220/3, 220/6, 221/8, 223/18, 230/6, 231/4, 236/12, 236/21, 240/14, 240/21, 241/2, 241/7, 245/7, 245/8, 245/9, 245/12, 246/7, 246/9, 246/13, 247/9, 249/16, 250/19, 252/15, 258/7
Ḥażret-i Y.+nı 217/12, 220/18, 243/13
mini Y.+nı 257/11
sūre-i Y.+nı 179/4
Y.+nı ḳol 221/3
Y.+nı öz 252/21
Y.+nı ḳulaġıge 257/16
Y.+ı 183/9, 183/15, 183/17, 183/20, 193/13
Ḥażret-i Y.+ı 184/19
Y.+ġa 182/4, 185/20, 211/19, 219/14, 226/1, 236/10, 236/11, 258/21, 261/10
Y.+ge 185/17, 194/21, 198/16, 244/19, 247/17, 247/21, 248/5
Ḥażret-i Y.+ge 233/21
Y.+dadur 216/17
Y.+dın 182/2, 208/6, 245/17
Y.+um 188/17, 188/18, 189/14, 222/10, 250/11, 252/15
Y.+um bolġay 223/1
Y.+umnı 189/13, 201/15, 208/4, 250/17
Y.+ımnı 185/2

Y.+umdın 190/1, 191/2

Y.+ını 249/15

Y.+ın͡gız 191/6

Z

Za‘vile -1- Lut peygamberin kızlarından bir tanesi.

Z. 162/12

Zelīḫā -201- Yemen padişahının kızı, Mısır veziri Aziz’in karısı, Hz. Yusuf’u köle olarak satın alan kişi.

Z. 202/9, 202/10, 202/11, 202/17, 202/18, 203/3, 203/4, 203/7, 203/10, 203/14, 203/16, 203/18, 203/20, 204/1, 204/3, 206/6, 209/2, 209/4, 209/7, 209/10, 209/11, 209/18, 209/20, 210/2, 210/6, 210/11, 210/13, 210/14, 211/7, 211/14, 211/19, 211/20, 212/1, 212/2, 212/8, 212/12, 212/14, 212/15, 212/16, 212/18, 212/20, 212/21, 213/2, 213/3, 213/5, 213/7, 213/11, 213/16, 213/18, 214/4, 214/15, 214/17, 215/5, 215/15, 215/17, 215/18, 215/19, 216/1, 216/8, 216/9, 216/20, 217/3, 217/5, 217/6, 217/8, 217/10, 217/14, 217/19, 217/20, 218/2, 218/4, 218/6, 218/8, 218/13, 218/19, 219/6, 220/3, 220/4, 220/6, 220/17, 220/18, 221/1, 221/3, 221/4, 221/7, 221/11, 223/7, 223/11, 223/13, 226/11, 226/13, 227/18, 227/19, 227/20, 229/18, 229/19, 229/21, 230/8, 230/11, 257/5, 257/10, 257/13, 257/17, 257/18, 257/19, 257/20, 257/21, 258/2, 258/3, 258/5, 258/6, 258/7, 258/10, 258/11, 258/12, 258/13, 258/17, 258/19, 259/3, 259/4, 259/7, 259/11, 259/12, 259/13, 259/16, 259/18, 259/19, 260/1

Z. bile 214/20

Z. birle 226/13, 229/17

Z. dik 213/17

Z.+nı 202/15, 203/2, 203/8, 206/7, 206/8, 210/4, 210/17, 211/13, 212/6, 212/7, 212/11,

213/14, 213/21, 214/1, 214/20, 215/12, 217/1, 217/11, 218/15, 219/3, 219/10, 221/5, 226/4, 227/19, 229/8, 229/9, 229/10, 229/16, 230/14, 257/7, 257/11, 258/4, 258/8, 258/18, 258/21, 259/10, 259/19
Z.+nı āvāzın 257/16
Z.+nı āvāzını 257/16
Z.+nı köñgli 221/9
Z.+nı meyli 213/20
Z.+nı sözini 223/10
Z.+nı yaḳası 259/17
Z.+ġa 203/9, 212/14, 213/19, 214/15, 216/21, 217/3, 217/16, 217/20, 218/19, 219/9, 219/15, 230/17, 230/20, 259/11, 259/12
Z.+da 214/4, 219/18
Z.+dadur 216/18
Z.+dın 202/14, 202/18

Zemzem -5- zemzem suyu.
Z. 148/4, 148/5
çāh-ı Z.+dür 156/12
āb-ı Z. irdi 148/6
Z.+ni maʿnī.si 148/4

Zeyʿāl -5- Mutefikat kavminin taptığı putlardan biri.
Z. 160/19
Z.+ni 160/19, 160/21, 161/4
Z.+ġa 160/18

Zimremed -1- Hz. İbrahim oğullarından biri.
Z. 170/18

Zīnā -1- Davut peygamberin kabrinin bulunduğuna inanılan dağ. Kudüs'e 120 km. uzaklıktadır.
kūh-ı Z. 154/14

Ẕīne -2- Hz. Lut'un kızı; Hz. Yusuf'un kız kardeşi.
Ẕ. 195/16
Ẕ. irdi 162/13

Ziyālūn -2- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri.
Z. 179/8, 194/11

Zülfe -2- Hz. Yakup'un eşi Rahile'nin hizmetçisi.
Z. 172/13, 172/16

9. SONUÇ

Rabġūżī'nin Ḳıṣaṣu'l-Enbiyā adlı eserinin Leningrad nüshasının transkripsiyon, dizin ve incelemesini yapmış bulunmaktayız. Yapılan incelemeler neticesinde eserin Çağatay Türkçesine ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan eser, gerek dil gerekse din tarihi açısından peygamber kıssası anlatma geleneğinin bu devrede yazılmış önemli bir numunesidir. Öncesinde Rabġūzī'nin telif etmiş olduğu bu eserin, yıllar sonra bir başyapıt olarak tekrar sadeleştirilmek istenmesi, aynı zamanda eserin alanında neredeyse tek bir örnek olduğunu doğrular niteliktedir. Eserin kaynak olan nüshadan mahallîleşerek uzaklaşmış olması yazılma gayesine hizmet etmektedir. Bu bilgiler ışığında söz konusu eserin Türk dil tarihi incelemeleri açısından faydalı olabileceği kanısındayız.

10. KAYNAKÇA

Abuşka Lügati ve Çağatay Sözlüğü(Haz. Besim ATALAY), (Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1970)

Akalın, M., **Eski Türkçenin Grameri** (5.baskı, Ankara, TDK, 2007)

Arat, R.R., **Kutadgu Bilig I Metin** (İstanbul, 1947); **III İndeks** (İstanbul, 1979)

Argunşah, M., **Çağatay Türkçesi** (İstanbul, Kesit Yayınları, 2014)

Ata, A., **Nāṣirü'd-dīn bin Burhānü'd-dīn Rabġūzī: Ḳıṣāṣü'l-Enbiyā(Peygamber Kıssaları), C.I: Giriş-Metin-Tıpkıbasım**; **C. II:Dizin** (Ankara, TDK, 1997)

Ata, A., **Çağatay Türkçesinin İlk Devresi Harezm-Altın Ordu Türkçesi** (Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ocak 2014)

Atalay, B., **Divanü Lugat-it-Türk Tercemesi, I-III**; **Divanü Lugat-it Türk Dizini "Endeks" IV** (22. Baskı, Ankara, TDK, 1985-1986)

Barthold, V.V., **Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler** (Ankara, TTK, 1975)

Baytop, T., **Türkçe Bitki Adları Sözlüğü** (Ankara, TDK, 2007)

Boeschoten, H.E., "The Leningrad Manuscripts of Rabghuzi's Qisas" **Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi**, 1991, C.I, s. 47-79

Caferoğlu, A., **Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü** (3.baskı, Ankara, TDK, 2015)

Clauson, G., **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish** (Oxford, At The Clarendon Press, 1972)

Coşkun, M.V., **Özbek Türkçesi Grameri** (Ankara, TDK, 2017)

Çantay, H.B., **Tefsirli Kur'an Meali Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim I-II-III** (İstanbul, Risale Yayınları, 2017)

Devellioğlu, F., **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat** (25.Baskı, Ankara, Aydın Kitabevi, 2008)

Doğan, A., **Açıklamalı ve Örnekli ARUZ BİLGİSİ** (Ankara, Akçağ, 2005)

Eckmann, J., **Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar** (Ankara, TDK, 2014)

Erarslan, K., **Eski Uygur Türkçesi Grameri** (Ankara, TDK, 2012)

Erarslan, K., "Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair" **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, 1970, S.XVII, s.113-124

Ercilasun, A.B., ve diğerleri. **Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I-II(Dizin)** (Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1991)

Ercilasun, A.B., ve diğerleri, **Türk Lehçeleri Grameri** (Ankara, Akçağ Yay. 2007)

Hacıeminoğlu, N., **Türk Dilinde Edatlar** (İstabul, Meb yayınları, 1992)

Hacıyeva, N., "Rabguzî'nin Kısasü'l-Enbiyâ Eserinin Bakü Yazması" **Türk Dili Dergisi**, Ekim 1994 C. 1994/II, S.514, s.292-295

İslâm Ansiklopedisi İslâm Âlemi Tarih, Coğrafya, Etnografya Ve Biyografya Lugati (İstanbul, Meb yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1978]

Kanar, M., **Büyük Farsça-Türkçe Sözlük** (İstanbul, Say Yayınlar, 2016)

Köksal, M.A., **Peygamberler Tarihi** (23.Baskı, Ankara, TDV Yay./46, Temmuz 2016)

Necip, E.N., **Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü** (3. Baskı, Ankara TDK, 2013)

Öztürk, R., **Yeni Uygur Türkçesi Grameri** (3.Baskı, Ankara, TDK, 2015)

Seyliyev, N., **Dini Terimler Lughati** (Bakü, 1996)

Shaw, B.R., **Kâşgar ve Yarkend Agzı Sözlüğü** (Ankara, TDK, 2014)

Şemseddin, S., **Ḳāmūsu'l Aʿlām**, (İstanbul, 1889)

Şemseddin, S., **Kâmûs-ı Türkî** (İstanbul, Çağrı Yayınları, 2010)

Tekin, T., **Orhon Türkçesi Grameri**, (Ankara, TDK, 2016)

Turgut, H., *"Şeyh Süleymân Efendî-i Buhârî Lügat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî(Cild-i Evvel)" adlı eserin transkripsiyonu,*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 1995)

11. ÖZET

Dil en genel ifadeyle bir kültür ürünüdür. Kültürü oluşturan ögelerin değişimi ve kültüre eklenen yeni değerler aynı zamanda dili de zenginleştirir. Kültürü, dolayısıyla dili etkileyen sosyal, siyasî ve ekonomik olguların yanında önemli bir olgu da din değişikliğidir. Türkçe, din değişikliğinin dil bağlamında takip edilebildiği dünya dillerinden biridir. Türklerin İslâm'a geçişi edebi anlamda İslamî eserlerin toplum hayatına girmesini kaçınılmaz kılmıştır. Peygamber kıssaları ise bu eserler içerisinde önemli bir pay sahibidir. Peygamber kıssası anlatma geleneğinin yaygın bir örneği Rabġūẕī'nin Ḳıṣaṣu'l-Enbiyā'sıdır. Türklerin varlığını sürdürdüğü coğrafyaya paralel olarak eserin birçok nüshası tespit edilmiştir. Çalışmamıza konu olan nüsha Leningrad nüshasının sadeleştirme gayesiyle yeniden tasnif edilmiş şeklidir.

12. ABSTRACT

In general expression, the language is a product of the culture. The change of the elements building the culture and new values added to culture also make the language rich. It's the religious variance that effects culture, accordingly the language besides the social, political and economic facts. Turkish is one of the world's languages through that the religious variances can be followed with regards to language. The convertion of the Turkisch people to Islam caused to be unavoidable that Islamic works entered the community life. The Prophet's lives and anecdotes take an important part in these works. A common example of Prophet's lives an anecdotes is Rabġūžī's Ḳıṣaṣu'l-Enbiyā. A lot of copies of this work is determined according to the geographical places where Turkish people live. The copy that we are working on is a form of sorted out on the purpose of simplication on Leningrad copy.